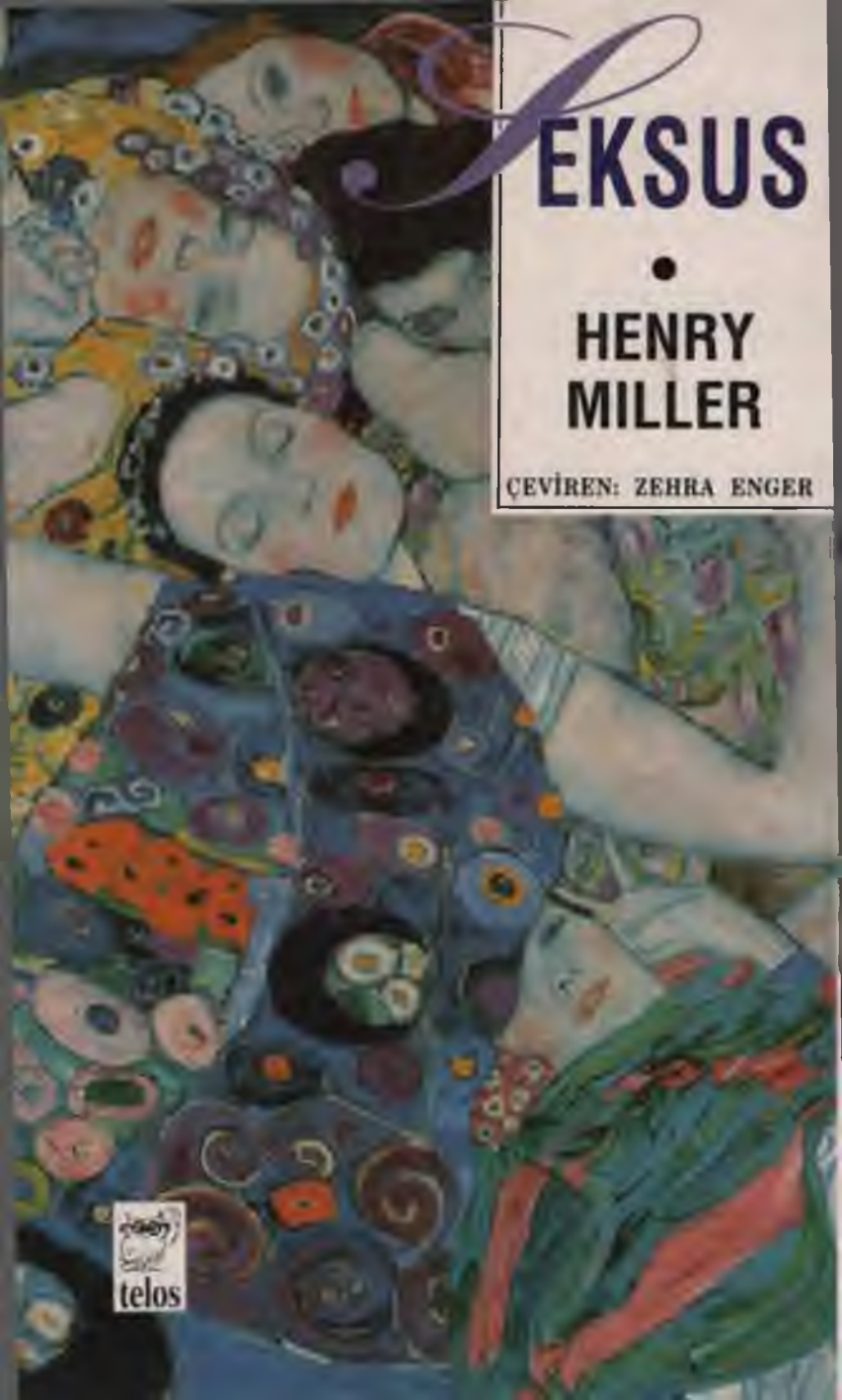

EKSUS

•

HENRY MILLER

ÇEVİREN: ZEHRA ENGER

telos

Henry Miller

●

Seksus

Kitabın Özgün Adı
Sexus
—The Rosy Crucifixion—

İngilizceden Çeviren
Zehra Enger

Kitap, Grafton Books tarafından 1978 yılında yapılan baskıdan dilimize çevrilmiştir.
Seksus, yazarın *Tozpembe Çarmıha Geriliş* üçlemesinin ilk kitabıdır.

ISBN 975-545-030-0

Kapak Resmi
Gustav Klimt

Kapak Tasarımı
Nazlı Ongan

Dizgi
Huriye Zengin (Palatino, 9.75)
Düzelti
Hakan Kete
Ofset Baskıya Hazırlık
İdil Grafik
Kapak ve İç Baskı
Yön Matbaacılık
Cilt
Umut Mücellit

Birinci Basım
Ekim 1971, Deniz San çevirisi, Babil Yayıncılık

Telos Yayıncılık'ta Birinci Basım
Şubat 1993

henry miller

seksus

Çeviren: Zehra Enger

telos

I

Sanırım, onunla ilk olarak bir perşembe gecesi karşılaşmıştım —dans salonunda. Sabahleyin, bir iki saatlik uykuyla gittim işe, uyurgezer gibi. Bir düş içindeymiş gibi geçti gün. Akşam yemeğinden sonra sedirde uyuyakalmışım, ertesi sabah saat altıda giyinik uyandım. Bütünüyle tazelenmiş duydum kendimi; yüreğim tertemiz, kafamda yalnız bir düşünce çakılı: ne olursa olsun onu elde etmek. Parktan geçerken, ona, söz verdiğim kitapla birlikte (*Winesburg Ohio*) ne çeşit çiçek göndereceğimi düşünüp duruyordum. Otuz üçüme geliyordum. İsa'nın çarmıha gerildiği yaş. Yepyeni bir yaşam seriliydi önümde; her şeyi göze alabilecek cesaretim olsaydı. Gerçekte, göze alamayacağım hiçbir şey yoktu; merdivenin en dipteki basamağındaydım, her anlamda başarısız.

Bir cumartesi sabahıydı öyleyse; cumartesi, daima haftanın en iyi günüdür benim için. Ben canlanırım başkaları yorgunluktan dökülürken. Benim haftam, Yahudiler'in dinlenme günüyle başlar. Bu hafta sonunun, yaşamımın tam yedi yıl boyu süren en büyük haftası olacağı aklımdan bile geçmemişti elbet. Uğurlu ve olaylı bir gün olduğunu biliyordum yalnızca. Öldürücü adımı atmak, her şeyi savurup fırlatmak, başlı başına, bir kölelikten kurtuluştur: sonuçları hiçbir zaman getirmedim aklıma. Kişinin sevdiği kadına kendini bütün bütüne, kayıt-

sız şartsız bırakması, bağların en korkuncu olan onu yitirmeme isteği dışında, bütün bağları koparması demektir.

Sağdan soldan borç toplayarak geçirdim sabahı, kitapla çiçekleri gönderdim, sonra oturup özel ulakla gidecek uzun bir mektup yazdım. Akşamüstü ona telefon edeceğimi söylçdim. Öğleyin ayrıldım işten, eve gittim. Korkunç huzursuzdum; sabırsızlıktan çatlamak üzereydim. İşkenceydi saat beşe kadar beklemek. Parka gittim gene, her şeye karşı kayıtsız, görmeyen gözlerle yürüyüp, çocukların kayıklarını yüzdürdükleri göle indim. Bir bando çalıyordu ötelerde; çocukluk anılarımı getirdi: tıkanmış düşler, özlemler, pişmanlıklar. Sıkıntılı, tutkulu bir başkaldırı doldurdu damarlarımı. Geçmişteki bazı büyük adamları düşündüm; benim yaşımdayken yapmış oldukları şeyleri. Ne kadar tutkum varsa yok olmuştu; yapmak istediğim hiçbir şey yoktu, kendimi tamamen onun ellerine bırakmaktan başka. Her şeyden çok onun sesini duymak, yaşadığını, beni daha şimdiden unutmuş olmadığını bilmek istiyordum. Bundan sonra, yaşadığım sürece her gün dans salonunun kapısındaki makineye bir on kuruşluk atabilmek, onun merhaba dediğini duyabilmek; buydu, yalnızca buydu şu anda düşünebildiğim. Bana bu kadarını söz verse ve dursa sözünde, gerisi ne olursa olsun umurumda değildi.

Saat tam beşte telefon ettim. Tuhaf, üzgün, yabancı bir ses, evde olmadığını bildirdi bana. Ne zaman döneceğini öğrenmeye çalıştım ama kesildi konuşma. Ulaşılmaz olduğu düşüncesi çılgına döndürdü beni. Karıma telefon edip akşam yemeği-

ne gelemeyeceğimi söyledim. Her zamanki bıkkın havasıyla karşıladı bu haberi, benden üzüntülerden ve ertelemelerden başka bir şey beklenemezmiş gibi. «Patla cadı,» diye düşündüm telefonu kapatırken, «hiç değilse biliyorum seni istemediğimi, senin hiçbir şeyini, ne canlı ne de cansız.» Bir otobüs geliyordu, ne yöne gittiğini hiç düşünmeden atladım, arkadaki yere doğru yürüdüm. Birkaç saat, iyice kendimden geçmiş halde dolaştım otobüsle. Ayıldığımda, rıhtım yakınlarındaki bir Arap dondurmacının dükkânını tanıdım, indim otobüsten, rıhtıma doğru yürüdüm, Brooklyn Köprüsü'nün vızıldayan parmaklıklarına bakan bir kirişe oturdum. Gidip dans salonunda bir denemeyi göze alabilmem için birkaç saat daha vardı öldürülecek. Boş gözlerle karşı kıyıya bakarken, dümensiz bir gemi gibi hiç durmadan oradan oraya sürükleniyordu düşüncelerim.

Sonunda toparlanıp kalktığımda, ameliyat masasından sıvışmayı becermiş, hâlâ anestezinin etkisi altında bulunan bir adama benziyordum, sendeleyerek yürürken. Her şey tanıdık, ama gene de anlamsız geliyordu; her gün kendiliğinden yaptığımız bir hesapla masa, iskemle, bina, insan dediğimiz birkaç basit izlenim arasında bir bağlantı kurmak, yüzyıllar alıyordu şimdi. Kendi kendine hareket eden makineleri boşalmış binalar, mezarlardan bile daha ıssız oluyorlar; makineler çalıştırılmadan bırakıldığında, ölümden de derin bir boşluk yaratıyorlar. Bir boşluk içinde dolaşan hortlaktım ben. Oturmak, durmak ve bir sigara yakmak, oturmamak, solumak ya da solumayı durdurmak, hepsi birdi.

Düş, öl, arkandaki adam üstüne basar geçer; başka bir adam bir el ateş eder sana; bağır, ölüleri uyandırırsın, hem ne tuhaf, onların da güçlü ciğerleri vardır. Trafik şimdi doğuya ve batıya akıyor, bir dakika sonra kuzeye ve güneye akacak. Her şey kör gibi ilerliyor kurala göre, kimsenin bir yere vardığı yok. Sallanıp sendeyerek, içeri dışarı, aşağı yukarı, kimi sinekler gibi düşer, kimi sivrisinekler gibi vızıldar dolanır. Yemek, ayakta; para delikleri, kaldıraçlar, yağlı on kuruşluklar, yağlı jelatin kâğıdı ve yağlı bir iştahla. Ağzını sil, geğir, dişlerini karıştır, şapkanı yana eğ, tökezlen, kay, sendele, ıslık çal, patlat beynini. Bundan sonraki yaşamda, bol leşle beslenen bir akbaba olacağım: yüksek yapıların tepesinde tüneyip ölüm kokusunu alır almaz şimşek gibi dalacağım. Neşeli bir ezgi tutturuyorum ıslıkla — sindirim bölgeleri barış içinde şimdi. *Merhaba Mara, nasılsın?* Ve kollarını saracak boynuma, sıcacık kucaklayacak, o gizemiyle gülümseyecek. Parlak Klieg ışıkları altındaki boşlukta geçecek bu olay, çevremizde büyülü bir hâle oluşturan üç santimlik gizlilik içinde.

Merdivenleri çıkıp arenaya giriyorum, çifte namlulu cinsiyet uzmanlarının büyük balo salonu, şimdi ılık bir kadın odası ışığına boğulmuş. Şekerli çiklet gibi bir pusun içinde vals yapıyor hayaletler, dizler hafif bükük, kalçalar gergin, bilekler safir tozu içinde yüzüyor. Davul vuruşları arasında, aşağıda çınlayan cankurtaranı duyuyorum, sonra itfaiyeleri, ardından polis düdüklerini. Vals, acıyla delik deşik, kendi kendine çalan piyanonun dişlileri üstünden kayan mermi delikleri; piyano boğulmuş,

çünkü birkaç sokak ötede yanan ama yangın merdivenleri olmayan bir binanın içinde. Pistte yok. Yatağına uzanmış kitap okuyordur belki, bir güreşçiyle sevişiyordur belki, belki de biçilmiş bir ekin tarlasında pabucunun teki çıkmış koşuyordur çılgın gibi, arkasında kızışmış bir halde onu kovalayan Koçan Mısır adında bir adam. Onun bulunduğu her yerde tam bir karanlık içine gömülüyorum, yokluğu siliyor beni.

Kızlardan birine, Mara'nın ne zaman geleceğini bilip bilmediğini soruyorum. *Mara'nın* mı? Hiç duymamış ondan söz edildiğini. Hem nasıl tanısın; bu işe gireli bir saat falan olduğuna göre; altı kat müflonlu yün çamaşır giymiş bir katır gibi terliyor. Onu dansa kaldırmayacak mıyım —öbür kızlardan birine soracak Mara'yı. Bir iki dolanıyoruz dans ederek —ter ve gülsuyu— konuşma nasırlara ve varise kayıyor, orkestradakiler kadın odası sisi arasından pelteleşmiş gözlerle bakıyorlar, suratları donuk bir gülümsemeyle yayvanlaşmış. Oradaki kız, Florrie, arkadaşımla ilgili birşeyler söyleyebilir bana belki. Büyük bir ağzı var Florrie'nin, lapis lazuli'den gözleri, bir ıtır çiçeği kadar sakin, bütün öğleden sonra süren bir düzüşme şenliğinden daha yeni geldiği için. Mara'nın birazdan gelip gelmeyeceğini biliyor mu Florrie? Geleceğini sanmıyor... Hiç gelmez bu gece Florrie'ye sorarsanız. *Niçin mi?* Mara'nın birine sözü olduğunu sanıyor. Daha iyisi Yunanlı'ya sormak —O her şeyi bilir.

Yunanlı evet diyor, gelecek Miss Mara... Evet, biraz bekleyin. Bekliyorum, bekliyorum. Buhar çıkı-

yor kızlardan, karla kaplı bir tarlanın ortasında duran terlemiş atlar gibi. Gece yarısı. Hiçbir iz yok Mara'dan. Yavaş yavaş, isteksiz, kapıya doğru gidiyorum. Merdivenin en üst basamağında, Porto Riko'lu bir delikanlı pantolonunun düğmelerini iliklıyor.

Metroda görüş gücümü ölçüyorum vagonun en dibindeki ilanları okuyarak. Ötemi berimi inceliyorum, uygar insanın kalıtım yoluyla edindiği hastalıklardan ırak olup olmadığımı anlamak için. Soluğum kokuyor mu? Çarpıntım var mı? Ayağımın köprüsü çökmüş mü? Eklemlerim romatizmayla şişmiş mi? Sinüzitim var mı? Piyore? Kabızlık? Ya da yemeklerden sonra duyulan o yorgunluk? Hiç mi yok migren, şeker, bağırsak nezlesi, lumbago, yüzen sidik torbası, nasır, varis? Bildiğim kadarıyla çivi gibi sağlamım. Gene de... Neyse, doğru olan şu: Bir şeyim eksik, yaşamı sürdürmek için gerekli bir şey.

Aşk hastasıyım. Öleceğim bu hastalıktan. Bir kepek tanesi... ve zehirlenmiş bir fare gibi çökeceğim.

Bedenim kurşun gibi ağır, kendimi yatağa attığımda. Düşlerin en dip derinliklerine geçiyorum hemen. Taştan, kulplu. bir lahite dönen bu beden, kesin bir hareketsizlik içinde yatıyor; düş gören, onun dışına çıkıp yükseliyor, buhar gibi, dünyayı dolaşmak için, elle tutulamayan varlığına uyacak bir biçim ve kalıp arıyor boşuna. Göklerde uçuşan bir terzi gibi deniyor bedenleri, önce birini, sonra bir başkasını, ama hiçbiri uymuyor. Sonunda kendi bedenine dönmek zorunda kalıyor, kurşundan kalıba giriyor yeniden, etin tutsağı oluyor, cansızlığı,

uyuşukluğu, acıyı ve can sakıntısını sürdürüyor.

Pazar sabahı. Bir papatya kadar taze uyanıyorum. Fethedilmemiş, lekelenmemiş, kutup bölgeleri kadar el değmemiş uzanıyor önümde yeryüzü. Biraz madensuyuyla limontuzu içiyorum, hareketsizliğin son ağır dumanlarını süpürüp götürsün diye. Evine gideceğim dosdoğru, kapıyı çalıp gireceğim içeri. İşte buradayım, al beni —ya da bıçakla öldür. Yüreğimi bıçakla, beynimi bıçakla, ciğerlerimi bıçakla, böbreklerimi, bütün iç organlarımı, gözlerimi, kulaklarımı. Bir tek organım canlı kalsa mahkûmsun —benim olmaya mahkûmsun, sonsuza kadar, bu dünyada, öbür dünyada, gelecek bütün dünyalarda. Umutsuzluk, çaresizlik içinde ölümü göze alıp sevgi için her tehlikeye çılgınca atılan bir zavallıyım, bir katilim, kafatası yüzenlerdenim. Doymak bilmez biriyim ben. Saç yerim, kirli mum, kurumuş kan ve «benim» dediğin her şeyi yerim, ne olursa. Babanı göster bana, sahte bonolarıyla, yarış atlarıyla, operaya serbest giriş kartıyla; hepsini yiyeceğim, canlı canlı yutacağım. Nerede oturduğun iskemle, nerede en çok sevdiğin tarağın, diş fırçan, tırnak törpün? Çıkar göster bakalım, bir lokmada yutayım onları. Senden daha güzel bir kızkardeşin olduğunu söylüyorsun. Göster onu bana, etlerini sıyırıp kemiklerini yalayacağım.

Okyanusa doğru gidiyorum, uygun biçimini aldıktan sonra Mara adıyla vaftizlenen yumurtayı kuluçkalayıp çatlatmak için, küçük bir evin yaptırıldığı bataklıklara doğru. Bir adamın erkeklik organından çıkan minicik bir damla, böylesine sersemletici sonuçlar doğursun! İnanıyorum Tanrı'nın

büyük varlığına, tek oğlu olan İsa'ya, kutsal bakire Meryem'e, Kutsal Ruh'a, Adem Cadmium'a, krom nikele, oksitlere ve cıva kromlarına, ördeklere ve ökseotuna, sara nöbetlerine ve hıyarcıklı vebaya, Devachan'a, gezegenlerarası bağlara, horoz yarışlarına ve cirit atmaya, devrimlere, borsa fiyatlarının birden düşüşüne, savaşlara, yer sarsıntılarına, kasırgalara, Kali Yuga'ya, hula - hula'ya. *İnanıyorum. İnanıyorum.* İnanıyorum, çünkü inanmamak kurşun gibi olmaktır, yüzükoyun ve kaskatı yatmaktır, sonsuza kadar hareketsiz, çürüyüp giderek...

Dışarının çağdaş görünümüne bakıyorum. Nerede tarlaların hayvanları, ekinleri, gübresi, çöküntünün ortasında açan gülleri? Demiryolları görüyorum, benzin istasyonları, beton külçeler, demir kuşaklar, uzun bacalar, otomobil mezarlıkları, fabrikalar, depolar, kaçak işyerleri, boş arsalar. Bir keçi bile yok görünürde. Hepsini görüyorum açık seçik: terk edilmişliği heceliyorlar, ölümü, ölümsüz ölümü. Otuz yıldır taşıdım alçakça köleliğin demir boyunduruğunu, hizmet ettim ama inanmadan, çalıştım ama ücret almadan, dinlendim ama huzur nedir bilmeden. Niçin inanayım yalnızca ona sahip olmakla, onu sevmekle ve sevilmekle her şeyin birdenbire değişivereceğine?

Hiçbir şey değişmeyecek benden başka.

Eve yaklaşırken arkadaki bahçede çamaşır seren bir kadın görüyorum. Yandan görüyorum yüzünü: o tuhaf, yabancı sesle telefona cevap veren kadının yüzü bu, hiç kuşku yok. Bu kadınla karşılaşmak istemiyorum, kim olduğunu bilmek istemiyorum, kuşku duyduğum şeye inanmak istemiyorum. Arka

sokağa sapıp evin çevresini dolanıyorum, gene kapıya geldiğimde gitmiş kadın. Nasıl olduysa benim cesaretim de gitmiş.

Zili çalıyorum çekinerek. Ardına kadar açılıyor kapı hemen, uzun boylu, tehdit saçan bir genç adamın gövdesi tıkıyor kapı ağzını. Evde yok, ne zaman döneceği belli değil, sen kimsin, ne istiyorsun ondan? Öyleyse güle güle, güm! Suratıma kapanıyor kapı. Delikanlı, pişman olacaksın bunu yaptığına. Bir gün geri geleceğim elimde bir tüfekle, taşaklarını uçuracağım... Demek böyle! Herkes tetikte, herkes uyarılmış, sakınır ve kaçınır olmak öğretilmiş herkese. Bulunacağı beklenen yerde bulunmaz hiçbir zaman Bayan Mara, ne de kimse bilir nerede bulunabileceğini. Havalarda yaşar Bayan Mara: mevsim rüzgârlarının oraya buraya savurduğu volkanik küller gibi. Yenilgi ve bilinmezlik, Sebt yılının ilk gününde. Yahudi olmayanlar arasında, rastlantısal doğumun eşi dostu, hısım akrabası arasında kasvetli bir Pazar. Bütün Hıristiyan kardeşlere ölüm! Sahte *status quo*'ya ölüm!

Birkaç gün geçti, Mara'nın yaşadığını gösteren hiçbir belirti yoktu. Karım yattıktan sonra mutfakta oturur, koskocaman mektuplar yazardım ona. Sinir bozacak kadar saygın bir çevrede oturuyorduk o sıralar, kahverengi taştan kasvetli bir evin giriş katıyla bodrum katında. Yazmayı denemiştim zaman zaman, ama karımın çevresinde yarattığı kasvet boğucu geliyordu bana. Yalnız bir kere başarmıştım karımın bu eve yaptığı büyüyü bozmayı; o da, doktor çağırmaya, ilaç almaya, ağzıma bir lokma yiyeceğin girmesine izin vermediğim, birkaç gün süren

yüksek ateşli bir hastalık sırasındaydı. Üst kattaki odanın bir köşesinde, geniş bir yatak içinde yatıp, ölümle sonuçlanma tehlikesi olan bir nöbetle boğuştum. Doğru dürüst bir hastalık geçirmemiştim çocukluğumdan beri, tadına doyulmaz bir deneydi bu. Helaya gitmek, okyanusta işleyen şileplerin bütün o karmaşık koridorlarından sendeleyerek geçmek gibi bir şeydi. Hastalığın sürdüğü birkaç gün içinde birkaç yaşam yaşadım. Ev denen lahtin içinde geçirdiğim tek tatildi bu. Bunun dışında, evin dayanabildiğim tek yeri mutfağıydı. Bir çeşit, rahat hapishane hücresiydi, ben de bir tutuklu gibi, sık sık gece geç saatlere kadar burada yalnız oturur, nasıl kaçacağımı tasarlardım. Arkadaşım Stanley de katılırdı bazen bana, durmadan talihsizliğim konusunda vıraklayıp acı ve kötü niyetli iğnemelerle bütün umutları silip süpürerek.

Burada yazmıştım şimdiye kadar yazılmış bütün mektupların en çılgınlarını. Yenik düşmüş, umutsuz, yardım isteyecek yeri olmadığını düşünen kim varsa benden cesaret alabilir. Ucu bozuk bir kalemim, bir hokkalık mürekkebim ve kâğıdım vardı — bütün silahlarım bunlardı. Aklıma ne gelirse yazıyordum, anlamı olsun olmasın. Bir mektubu postaya verdikten sonra yukarıya çıkar, karımın yanına yatardım; gözlerim faltaşı gibi açık, geleceğimi okumak ister gibi karanlığa bakarak. Durmadan tekrarlıyordum kendi kendime: Benim gibi aşırı ve içten bir adam, bir kadını bütün varlığıyla severse, kulaklarını kesip ona postalamaya hazırsa, yüreğindeki kanı alıp kâğıt üstüne dökerek ona duyduğu gereksinmeyle ve özlemle doldurursa, sonsuza kadar

çevresinde pervane kesilirse, mümkün değil o adamı geri çeviremez kadın. En evcil adamın, en zayıf adamın, en layık olmayan adamın bile, kanının son damlasını vermeye hazırsa, korunması gerekir. Katıksız sevgiye karşı koyamaz hiçbir kadın.

Dans salonuna gittim gene, bana bırakılmış bir not buldum orada. El yazısını görmek bile titretti beni. Kısacık ve dosdoğru diyordu demek istediğini. Ertesi gün gece yarısı Times Square'de bakkalın önünde bekleyecekti beni. Evine yazmayacaktım artık.

Üç dolardan az bir para vardı cebimde buluştuğumuzda. Canlı ve yürektendi beni karşılayışı. Evine gitmemden, mektuplardan ya da armağanlardan hiç söz etmedi. Nereye gitmek isterdim? En küçük bir fikrim yoktu. Etiyle kemiğiyle orada durması, benimle konuşması bana bakması daha tam olarak kavrayamadığım bir olaydı. «Hadi Jimmy Kelly'nin yerine gidelim,» dedi, imdadıma yetişerek. Koluma girdi, kaldırım kenarında bizi bekleyen taksiye doğru yürüdük. Gömüldüm koltuğa, kendimden geçmiştim onun varlığıyla. Onu öpmeye ya da elini tutmaya kalkışmadım bile. Gelmişti —önemli olan buydu. Her şey demekti bu.

Sabahın erken saatlerine kadar kaldık, yiyip içip dans ederek, konuştuk rahatça. Daha önce bildiğimden fazla bir şey öğrenmemiştim onunla ve gerçek yaşamıyla ilgili; ondan gelen bir gizlilikten ötürü değil, zamanımız çok dolu olduğu için, ne geçmişin ne de geleceğin önemi olmadığı için.

Hesap gelince düşüp ölecektim neredeyse.

Zaman kazanmak için biraz daha içki ısmarla-

dım. Mara'ya ancak birkaç dolarım olduğunu anlatınca bir çek vermemi söyledi, yanımda o olduğu için çeki geri çevirmeleri korkusu yoktu. Ne çek defterim vardı, ne de maaşımdan başka bir şeyim; bunu açıklamak zorunda kaldım. Kısacası bütün durumu anlattım.

Ona bu üzücü şeyleri itiraf ederken bir düşünce doğdu kafamda. İzin isteyip telefon bölmesine girdim. Telgraf şirketinin merkez bürosunu aradım, arkadaşım olan gece bekçisine biriyle bana hemen elli dolar göndermesi için yalvardım. Kasadan alamazdı, büyük bir paraydı bu, pek güvenilir biri olmadığımı da biliyordu ama yürekler parçalayıcı bir serüven anlattım ona, çok yürekten söz verdim gün bitmeden geri getireceğime.

Parayı getiren de başka bir iyi arkadaş çıktı: İhtiyar Creighton, eski papaz. Beni bu saatte böyle bir yerde görmek gerçekten şaşırttı onu. Ben kâğıdı imzalarken alçak sesle elliliğin yetip yetmeyeceğini sordu. «Ben de biraz borç verebilirim kendi cebimden,» diye ekledi, «sana yardımcı olabilmek sevindirir beni.»

«Ne kadar verebilirsin,» diye sordum, sabah beni bekleyen görevi düşünerek.

«Bir yirmi beş daha verebilirim,» dedi hemen.

Aldım, candan teşekkür ederek. Hesabı ödedim, dolgun bir bahşiş verdim garsona, müdürle el sıkıştım, müdür yardımcısıyla, kabadayılarıyla, vestiyerci kızla, kapıcıyla, çanağını uzatmış bir dilenciyle. Bir taksiye atladık, araba kalkar kalkmaz bacaklarını açıp oturdu üstüme. Gözü kapalı sevişmeye başladık, beri yanda araba sarsılıp sallanıyor, dişleri-

miz takırdayıp vuruyor, diller ısırılmış, sıcak çorba gibi sızıyor sıvısı Mara'nın. Irmağın öbür kıyısında tam şafak vakti açık bir meydandan hızla geçerken, şaşırıp kalan bir polisle göz göze geldim. «Mara, şafak söküyor,» dedim, yavaşça kendimi kurtarmaya çalışarak. «Dur, dur,» diye yalvardı, soluk soluğa, çılgın gibi bana yapışarak, sonra uzun bir orgazma girdi, organımı öğütecek sandım. Sonunda yana kaydı, köşesine çöktü, öylece sıvanmış duruyordu giysisi. Eğildim onu kucaklamak için, bir yandan da ıslak çukuruna soktum elimi. Bir sülük gibi yapıştı bana, çılgın gibi kendinden geçmiş sarsılıyordu kalçası. Sıcak sıvının parmaklarımın arasından sızdığını duyuyordum. Dört parmağımı birden sokmuştum içine, cereyana tutulmuş gibi sarsılan ıslak yosunları karıştırarak. İki üç kez daha geldi beli, sonra bitkin çöktü yerine, yorgun yorgun gülümsüyordu, kapana kısılmış bir tavşan gibi.

Aynasını çıkardı biraz sonra, yüzünü pudralamaya başladı. Birden bir şaşkınlık gördüm yüzünde, sonra hemen başını hızla çevirip arkasına baktı. Fırladı koltuğa çıktı, diz çökerek arka pencereden baktı. «Bizi izliyor birisi,» dedi. «Bakma!» Buna aldırış edemeyecek kadar yorgun ve mutluydum. «Biraz sinir bozukluğu,» diye düşündüm kendi kendime, hiçbir şey demeden dikkatle seyrediyordum onu. Sinirli sinirli emirler veriyordu şoföre, şu yöne sonra bu yöne dönmesi, hızlı, daha hızlı gitmesi için. «*N'olur, hadi n'olur,*» diye yalvarıyordu, ölüm kalım söz konusuymuş gibi. «Hanımefendi,» dediğini duydum şoförün, uzaktan, bir düşsel taşıttan geliyordu sesi. «Bundan fazla gaz veremem...

Karım var, çocuğum var... kusura bakmayın.» Elini tuttum, sıktım yavaşça. «Bilmiyorsun... bilmiyorsun... korkunç bir şey bu,» der gibi çekti elini. Soru sormanın sırası değildi. Birdenbire tehlikede olduğumuzu anladım. Hızla tarttım durumu şöyle bir, her zamanki deliliğimle. Çabucak vardım sonuca... kimse izlemiyor bizi, hepsi zırva bunların... ama biri onun ardına düşmüş, bu kesin.. bir suç işlemiş Mara, ciddi bir suç, belki de birden fazla... söylediklerinin hiçbiri doğru değil... yalanlara dolanmışım ben... bir canavara âşık olmuşum. Düşünülebilecek en güzel canavara... Ayrılmalıyım ondan şimdi, hemen, hiçbir şey açıklamadan... yoksa hapı yuttum... dipsiz bir kuyu Mara, içine sızmak mümkün değil... Bilmeliydim, yeryüzünde onsuz yapamayacağım tek kadının bilinmezlikle sıvalı olacağını... hemen in aşağı... atla... kurtar kendini!

Elini bacağımın üstüne koyduğunu fark ettim. Yavaşça kendime getirdi beni bu. Bakışları rahatlamıştı, kocaman kocaman açılmıştı gözleri, pırıl pırıl parlıyordu masumluk dolu. «Gittiler,» dedi, «geçti artık».

Hiçbir şey geçmedi diye düşündüm. Daha başındayız. Mara, Mara nereye sürüklüyorsun beni? Alın yazım bu, kaçınılmaz bir şey bu, seninim her şeyimle, nereye istersen sürüklersin beni, bekçime teslim edersin, çürümüş, ezilmiş, vurulmuş, dökülmüş. Bağışlanma yok bizim için. Yerin kaydığını duyuyorum ayaklarımın altından...

Düşüncelerimi kavramayı hiç başaramadı, ne o sıralar ne de daha sonraları. Düşünceden de derine inerdi: gözü kapalı okurdu, antenleri varmış gibi.

Yıkıcı, yok edici olduğumu biliyordu, sonunda onu da yok edeceğimi biliyordu. Benimle hangi oyunu oynamayı kurarsa kursun, eşini bulmuş olduğunu biliyordu. Eve yaklaşıyorduk. Yanıma sokuldu, içinde istediği zaman açıp kapatabildiği bir düğmeyi çevirircesine, bütün sevgisinin parıltısını akkorlar gibi tuttu üstüme. Şoför durdurınuştu arabayı. Sokağın biraz ötesine çekip beklemesini söyledi ona. Yüz yüze oturuyorduk, ellerimiz kenetlenmiş, diz dize. Bir alev dolaştı damarlarımızda. Birkaç dakika kaldık böylece; ilkel bir törendeymişiz gibi, sessizliği motor hırıltısı bozuyordu yalnızca.

«Yarın telefon ederim sana,» dedi, son bir kez kucaklaşmak için eğilerek. Sonra kulağıma fısıldadı: «Yeryüzünün en tuhaf adamına âşık oluyorum. Korkutuyorsun beni, öyle iyisin. Sımsıkı tut beni... inan bana her zaman... Bir Tanrıyla birlikteymişim gibi geliyor bana.»

Tutkusunun sıcaklığıyla titreyerek onu kucaklarken, aklım birden kucaklaşmanın dışına kaydı, içime ektiği tohumdan elektriklenmişti. İçimde zincire vurulmuş bir şey, çocukluğumdan beri kurtulmak için durınadan çabalayan, çevreme bir göz atabilmek için benliğimi sokaklara uğratan bir şey, kendini kurtarıp göklere fırladı şimşek gibi. Başımın üstünden, doğuştan beri taşıdığım tepemden korkutucu bir hızla yeni bir varlık filizleniyordu.

Bir iki saat dinlendikten sonra işe gittim. Doluşmuştu bile müşteriler. Her zamanki gibi çalıyordu telefonlar. Bütün yaşamımı onulmaz bir yarayı kapatmaya uğraşarak geçirmek her zamankinden daha anlamsız geldi. Evrenleştirici telgraf dünyasının

yönetmenleri bana olan inançlarını yitirmişlerdi, ben de yitirmiştim onların teller, kablolar, makaralar, ziller, Tanrı bilir daha başka nelerle bağlamaya çalıştıkları yeryüzüne duyduğum inancı. Gösterdiğim tek ilgi maaş zarfına karşıydı, bir de, durmadan sözü edilen, bugün yarın verilmesi beklenen ikramiyeye. İlgilendiğim bir şey daha vardı, gizlice, şeytanca: başka bir şehirden özellikle beni gözlemesi için getirtilen verimlilik uzmanı Spivak. Diş biliyordum ona. Spivak ortaya çıkar çıkmaz, bulunduğum büro ne kadar kıyıda köşede kalmış olursa olsun uyarılıyordum. Geceleri uyuyamaz olmuştum, bir kasa hırsızı gibi, ona nasıl bir çelme takıp işten attırabileceğimi düşünüp duruyordum. Onu bıçaklayıncaya kadar bu işte kalacağıma ant içtim. Büyük tat alıyordum, yanlış adlarla uyduruk haberler göndererek onu pis bir duruma düşürüp alay konusu yapmaktan ve ortalığı karmakarışık etmekten. Ölümle tehdit eden mektuplar gönderttiğim adamlarım bile vardı. Arada bir, baş oyuncum Curley'e telefon ettiriyordum, evinde yangın çıktığını, karısının hastaneye kaldırıldığını söylüyordu. Rahatını kaçırıp deli gibi koşturtacak ne gelirse aklımıza, söylüyordu. Bu çeşit el altından savaş konusunda büyük bir yeteneğim vardı. Daha terzilik günlerimde gelişmeye başlayan bir yetenekti bu. Babam ne zaman «o ismi defterden sil en iyisi, nasıl olsa ödemeyecek,» dese, bir kızılderili kahraman gibi yorumlardım bunu: Reis elime bir tutsak verip de «götür bu kötü soluk benizliyi, ne gerekirse yap,» demiş gibi. (Yasalar dışına çıkmadan bir adamı rezil etmek için binlerce yol bulmuştum. Küçük borç-

larını ödedikten sonra bile uzun bir süre uğraşırdım bazılarıyla; ilke olarak hoşlanmadığım adamlardı bunlar. Bir tanesi vardı hele, iğrenirdim ondan, küfür dolu mektuplarımdan birini alınca inme indi de ölüverdi. Bok sıvalıydı mektup, kedi boku, köpek boku, biri insan türü olmak üzere iki çeşit bok daha.) Spivak da tam dişime göre çıktı: Bütün dikkatimi yalnızca bu adamı göndermek tasarısı üstünde topladım. Karşılaştığımızda kibar davranıyordum, özel bir ilgi göstererek, her konuda onunla işbirliği yapmaya istekli görünüyordum. Söylediği her şey kanımı beynime sıçratıyordu, gene de hiç öfkelenmedim karşısında. Mümkün olan her şeyi yaptım gururunu okşamak ve egosunu tatmin etmek için, böylece patlatmaya sıra geldiğinde öyle bir gümlesin ki, sesi, her köşe bucaktan duyulsun diye.

Öğleye doğru Mara telefon etti. On beş dakika falan sürmüş olmalı konuşmamız. Telefonu hiç kapatmayacak sandım. Mektuplarımı bir daha okuduğunu söyledi, bazılarını ya da bazı parçaları yüksek sesle teyzesine okumuş. Teyzesi, bir şair olduğumu söylemiş. Borç aldığım paradan tedirgin olmuş. Ödeyebilecek miymişim bu parayı yoksa bir yerlerden para bulmaya çalışsın mıymış? Yoksul olmam tuhafmış, varlıklı biri gibi davranıyormuşum. Ama memnundu o yoksul olmamdan. Otobüse binip bir yerlere gidecektik bir dahaki buluşmamızda. Gece kulübü olmasa da olurdu, aldırmazmış, kırlarda ya da deniz kıyısında yürümeyi daha çok seviyormuş. Nefis bulmuş kitabı daha bu sabah başlamış okumaya. Niçin yazmayı denemiyordum? Büyük bir ki-

tap yazacağıma inanıyormuş. Bir kitap yazmak için düşündükleri varmış, buluşunca anlatacakmış bana. İstersem tanıdığı bazı yazarlarla tanıştırabilirmiş beni, bana yardım etmek sevindirirmiş onları...

Durup dinlenmeden konuşuyordu böyle. Hem kendimden geçmiştim, hem de korkuyordum. Yazıp yollasa daha çok sevinecektim. Ama kırk yılda bir mektup yazarmış, öyle dedi. *Neden*, anlayamadım. Harika bir akıcılığı vardı. Rastgele anlatıyordu, karmakarışık, alev gibi, ya da bir ayraç açıveriyordu, içine tıkıyordu renkli fişeklerle biberleyip —bir yığın deneyden geçmiş bir yazarın bile becermek için saatlerce uğraşabileceği— nefis dil ustalıklarını. Ama buna karşılık mektupları (ilk mektubu açtığımda nasıl çarpıldığımı anımsıyorum) bir çocuğunki gibiydi nerdeyse.

Bununla birlikte, söylediği şeylerin umulmadık bir etkisi oldu. O gece yemekten sonra her zamanki gibi hemen evden fırlayacağıma, sedire uzandım, karanlıkta derin bir düşünceye daldım. «*Niçin yazmayı denemiyorsun?*» Bütün gün kafamı kurcalayıp durdu bu, durmadan tekrarlanıyordu beynimde, arkadaşım MacGregor'a, bir yığın aşağılık şaklabanlık ve yakarışla sızdırdığım on kâğıt için teşekkür ederken bile aklımdan geçen buydu.

Bu işin ta başına dönmeye başladım karanlıkta. O mutlu çocukluk günlerini düşünmeye başladım, annemin elimden tutup kırlardan geçerek küçük arkadaşlarım Joey'le Tony'yi görmeye götürdüğü o uzun yaz günlerini. Üstün olmanın verdiği o gizli sevincin tadına varmak mümkün değil çocukken. İnsanınolaya katılmasını ve aynı zamanda kendi ka-

tılımını gözlemleyebilmesini sağlayan bu aşırı duygu, bana herkesin sahip olduğu Tanrı vergisi bir nitelik gibi gelirdi. Her şeyin tadını yaşıtım olan oğlanlardan daha çok çıkardığımın farkında bile değildim. Öbürlerinden ayrı olduğumu ancak büyüdükçe anladım.

Yazmak, diye düşünüyordum, iradeden yoksun bir eylem olmalı. Söylenecek şey, derin okyanus akıntısı gibi kendiliğinden akıp çıkmalıdır yüze. Yanlış yaşamının biriktirdiği zehiri atmak için yazar insan. Masumluğunu yeniden elde etmeye çalışır, oysa (yazarak) yapmayı başarabildiği tek şey, dünyayı kendi yanılgısının virüsüne karşı aşılamaktır. Hiç kimse kâğıt üstüne tek sözcük dökmezdi, inandığı şeyi yaşamaya cesareti olsaydı. Daha kaynağındayken sapıyor esini. Yaratmak istediği, bir gerçeklik, güzellik ve büyü dünyasıysa, niçin milyonlarca sözcük koyuyor bu dünyanın gerçeğiyle kendisi arasına? Öbür insanlar gibi üne, kuvvete ve başarıya kavuşmak için değilse, niçin erteliyor eyleme geçmeyi? «Kitaplar insanoğlunun ölmüş eylemleridir,» demiş Balzac. Gene de, gerçeği görmüş olmasına karşılık, kendisini elde eden şeytana bile bile teslim etti meleği.

Bir yazar da, bir siyaset adamı ya da başka bir şarlatan kadar alçakça halkı kazanmaya uğraşır; nabza göre şerbet vererek, reçete yazan hekim gibi kendine bir yer kazanmaya, bir kuvvet olarak tanınmaya, bütün yaltaklıkları kabul etmeye bayılır, bin yıl arkadan gelse bile. Hemen kurulabilecek yeni bir dünya istemez, çünkü bunun hiçbir zaman işine gelmediğini bilir. Kendisinin, ipleri kendisin-

den çok öte güçler elinde olan taçsız bir kukla yöneticisi olacağı, mümkün olmayan bir dünya ister. Memnundur uydurma simgeler dünyasında gizliden gizliye hüküm sürmekten. Çünkü kaba ve acımasız gerçeklerle yüz yüze gelmenin düşüncesi bile ürkütür onu. Doğru, öbür insanlardan daha iyi kavrar gerçeği, ama bu üstün gerçeği örnekler zoruyla dünyaya kabul ettirmek için hiçbir çaba göstermez. Doygundur yalnızca öğüt vermekten, felaketlerin dümen suyunda sürüklenmekten. Ölüm vıraklayan bir peygamber, her zaman onursuz, her zaman taşa tutulan bir peygamber, görevlerine yakışmasa da dünyanın sorunları için sorumluluk yüklenmeye hazır ve gönüllü olanların her zaman sâkındıkları bir peygamber. Gerçekten büyük olan bir yazar yazmak istemez; içinde imgelemin yaşamını yaşayabileceği bir dünya olmasını ister dünyanın. Kâğıt üstüne koyduğu ilk titrek sözcük yaralı meleğin sözüdür: acı. Sözcükleri kâğıda dökme süreci, uyuşturucu madde almakla birdir. Elinin altında büyümekte olan bir kitabı görerek büyüklük kuruntusuyla kabarır yazar: 'Bir fatihim ben de, belki de en büyükleri! Benim günüm geliyor. Tutsak edeceğim dünyayı sözcüklerin büyüsüyle.' *Et cetera ad nauseam.*

Bu cümlecik —*Niçin yazmayı denemiyorsun?*— başından beri umutsuz bir şaşkınlık batağına sapladı beni. Şarkı söylemek istiyordum ama tutsak etmeden; daha büyük, daha varlıklı bir yaşam istiyordum ama başkaları bunu ödemeden; bütün insanların imgelemini hemen özgürlüğe kavuşturmak istiyordum, çünkü bütün dünyanın desteği olma-

dan, imgesel bir biçimde birleşmiş, bütünleşmiş bir dünya olmadan, imgelemin özgürlüğü "kötülük" olur. Tanrı'ya (*per se*) ne kadar saygım yoksa yazmaya (*per se*) da o kadar saygım yok. Hiç kimse, hiçbir ilke, hiçbir fikir kendi başına anlamlı değildir. Her şeyde, Tanrı'da bile anlamlı olan tek şey bütün insanların kavrayabildiği kadarıdır ancak. İnsanlar, dâhinin sonu için endişe ederler her zaman. Ben hiç endişelenmedim dâhi için: deha, insandaki dehayı gözetir. Duyduğum endişe bir hiç olan insan içindi hep, itiş kakış arasında yitip gitmiş, varlığı bile fark edilmeyecek kadar olağan, her yerde görülen adamlar içindi. Bir deha bir başkasını esinlemez. Başka bir deyişle, bütün dehalar birer sülüktür. Aynı kaynaktan beslenirler: yaşamın kanını emerek. Dâhi için en önemli şey kendini işe yaramaz kılmaktır, herkesin katıldığı akıntıya karışmak, bir ucube değil, bir balık olmak için yeniden. Yazmak eyleminin bana sağlayacağı tek yararın beni öbür insanlardan ayıran farkları ortadan kaldırmak olacağı sonucuna vardım. Yabancı bir nesne, yaşamın akıntısından ayrı, onun dışında kalan bir nesne anlamında bir sanatçı olmak istemiyordum kesinlikle.

Yazmanın en iyi yanı sözcükleri art arda dizmek, tuğla üstüne tuğla yığmak işi değil, bundan önce gelen işlerdir; sessizlik içinde, her türlü koşullar altında, düşte olduğu kadar, uyanıkken de yapılan kazma kürek işidir. Kısacası, gebelik süresidir. Kimse başlangıçta söylediğini yazmaz hiçbir zaman: İnsan yazsa da yazmasa da, sürekli olarak oluşan özgün yaratış, kaynağın ilk fışkırışıyla baş-

lar: boyutu, biçimi, zaman öğesi yoktur. Doğum değil yaratış olan bu hazırlık döneminde yok olmaz silinen şeyler: Zaten orada bulunan bir şey, anı gibi, madde gibi, Tanrı gibi bozulması mümkün olmayan bir şey derlenir toparlanır ve onun içinde insan incecik bir dal gibi savurur kendini selin içine. Sözcükler, cümleler, fikirler, ne kadar içten ve ustaca olursa olsun, şiirin en çılgınca atılışları, en derin düşler, en aldatıcı görüntüler, iletilmesi mümkün olmayan bir olayı kutlamak için acı ve üzüntüyle kazılan kaba hiyerogliften başka bir şey değildir. Akıllıca düzenlenmiş bir dünyada, böyle mucize türünden olayları kâğıda dökmek gereği olmazdı. Gerçekten de hiçbir anlamı olmazdı, çünkü insanlar durup düşünselerdi, gerçeği elinin altında olan bir şeyin yapmacığına kim bakardı? Sözgelimi, kim Beethoven dinlemek isterdi, Beethoven'in kaydetmek için onca uğraştığı o vecd armonileri deneyini kendisi de tadabiliyorsa? Büyük bir sanat yapıtı, bir şey başarabiliyorsa, o da, akıcı ve anlaşılmaz olanı bize anımsatması, ya da şöyle diyelim, onun düşünü kurdurtmasıdır. Akıcı ve anlaşılmaz olanın: *evrenin* demektir bu. Evren anlaşılamaz, yalnızca kabul edilebilir ya da edilemez. Kabul edilirse, yeniden canlandırır bizi bu, edilmezse yok oluruz. Varlığı ne anlama geliyorsa, kendisi o değildir: Daha fazla bir şeydir hep, bu konuda son sözün hiçbir zaman söylenemeyeceği. Yaşamımızın her gününde yadsıdığımız şey için duyduğumuz açlıkla ona yakıştırdığımız şeylerin hepsidir. Bütünüyle kabul etsek *kendimizi*, açlıktan ölürdü sanat yapıtı, daha doğrusu *bütün sanat dünyası*. Her birimiz, günde en az

birkaç saat ayaksız yürüyoruz, gözler kapalı, yüzü koyun. Uyanık düş görme sanatı herkesin olacak günün birinde. Bundan çok önce kitaplar kalkacak ortadan, çünkü insanlar uyanıkken düş görebilince (birbirleriyle ve bütün insanları yöneten ruhla) bildirişme güçleri öylesine artacak ki, yazı yazmak bir budalanın huysuz ve boğuk vıyaklamaları gibi görünecek.

Kaba hiyeroglif sanatını öğrenmeden, isteksizce öğrenmeye bile kalkışmadan, bir yaz gününün karanlık anısında uzanarak düşünüyor ve biliyorum bütün bunları. Daha hiç başlamadan bıkkınım bilgili ustaların çabalarından. Büyük yapının yüzüne bir kapı olsun nasıl açılır bilmeden, açabilme yeteneğim olmadan mimarın kendisini eleştiriyorum ve ileniyorum o mimara. Bu koskocaman katedralin eskimiş yüzeyinde minicik bir tuğladan başka bir şey olmasaydım, sonsuz ölçüde daha mutlu olurdum şimdi olduğumdan; çok minicik bir parça bile olsam bir yaşamım olurdu gene de, bütün yapının yaşamı benim de yaşamım olurdu. Ama dışardayım: içinde yaşamak istediği yapının planı bir yana kabaca resmini bile çizemeyen bir yaban. Işık yanar yanmaz dağılan, büyüleyici, pırıl pırıl parlayan yeni bir dünya düşlüyorum. Yok olan ama ölmeyen bir dünya, çünkü kıpırtısız yatıp faltaşı gibi gözlerle karanlığa bakmam yetiyor, yeniden beliriveriyor karşımda... O zaman içimde bir dünya oluyor, bildiğim dünyaya hiç mi hiç benzemeyen. Yalnızca benim olan bir şey olduğunu sanmıyorum; ancak görüş açısı yalnız benim olduğu için bu dünya da bana özgü. Özgün görüşümün dilinde konuşursam

anlamıyor kimse; en koskocaman yapı bile yükselebilir, görünmez kalarak. Bu düşünce sarıyor beni. Ne yararı var görünmez bir tapınak yapmanın?

Kabaran akıntıda sürükleniyorum —o küçük cümlecikten ötürü. Ne zaman yazmaktan söz edilse kapıldığım düşünceler bunlar. On yıldır ara ara beliren çabalar sonucu bir milyon sözcük falan yazmayı becerebildim. Bir milyon çimen yaprağı da diyebilirsiniz. Perişan görünüşlü bir yeşilliğe dikkati çekmek küçük düşürücü bir şey. Bütün arkadaşlarım biliyordu yazmak için kaşındığımı; arada sırada beni birlikte olmaktan hoşlanılan biri yapan da bu kaşıntı. Sözgelimi, papaz eğitimi gören Ed Gavarni, benim yararıma küçük toplantılar düzenlerdi evinde sık sık, herkesin önünde kaşınayım da değişik bir gece geçsin diye. Soylu sanata karşı duyduğu ilgiyi göstermek için düzenli aralıklarla beni görmeye gelir, soğuk sandviçler, elma ve bira getirirdi bana. Cep dolusu puro getirirdi bazen de. Hem karnımı hem de ciğerlerimi doyurmak için. Bir dirhem yeteneği olsa papaz olmayı aklından bile geçirmezdi... Kuzey Amerika Evrenselci Telgraf Şirketi'nde telgraf memurluğu yapan çatlak Zabrowskie vardı bir de: pabuçlarımı, şapkamı, pardösümü gözden geçirirdi durmadan, iyi durumda olup olmadıklarını görmek için. Okumaya vakti yoktu, ne benim neler yazdığıma aldırdığı vardı ne de bir şey elde edebileceğime inanıyordu, ama dinlemek hoşuna gidiyordu. Atlara meraklıydı, özellikle çamurda koşan yarış atlarına. Beni dinlemek zararsız bir eğlenceydi, gerektiğinde bir şapka ya da bir öğle yemeği ısmarlamaya değiyordu. Ona öyküler anlat-

mak heyecanlandırıyordu beni, çünkü ayda yaşayan adama anlatmaya benziyordu. En ustaca üfürülmüş sözleri, tatlı yerine peyniri mi yoksa çilek turtasını mı daha çok sevdiğimi sorarak kesebiliyordu... Costigan vardı sonra, o Yorkville'li demir muşta, iyi bir destek daha, kocamış bir yosma kadar duygulu. *Polis Gazetesi*'ne yazan bir yazar tanımış bir zamanlar, kaymak tabakadan kişilerle birlikte olabilme hakkını sağlamış bu ona. Bana anlatacak öyküleri vardı, tüneğimden inip de ona kulak versem iyi satacak öykülerdi bunlar. Tuhaf bir biçimde çekiyordu beni Costigan. Kesinlikle kıpırtısız görünüyordu, sivilceli yüzlü, her yanı tel fırça gibi kıllarla kaplı kocamış bir domuz; öyle yufka yürekli, öyle yumuşaktı, kadın kılığına girse dünyada bilemezdiniz bir adamı duvara yapıştırıp beynini dağıtacak gücü olduğunu. Falsetto şarkı söyleyip cenazeye çelenk almak için bir tomar para toplayabilen o kabadayılardandı. Telgraf işinde şirketin çıkarını gözeten, sessiz, güvenilir bir yazıcı olarak tanınırdı. İşi dışında kutsal bir dehşetti, mahallenin baş belası. Genç kızlık adı Tilly Jupiter olan bir karısı vardı; kaktüse benzer bir yapıdaydı bu kadın ve iyi süt veriyordu. Onlarla geçirdiğim geceler kafam zehirli bir ok gibi çalışmaya başlardı.

Elliye yakın dostum ve destekleyicim vardı sanırım. Bu bir sürü insan içinde ne yapmaya çalıştığımı biraz olsun anlayabilen üç ya da dört kişiydi. Bunlardan biri Minnesota'da küçük bir kentte oturan besteci Larry Hunt'tı. Odalarımızdan birini kiralamıştık ona bir zamanlar, ve karıma âşık olmuş-

tu —karıma davranışım utanç verici olduğu için. Ama karımdan da çok seviyordu beni, böylece, kısa zamanda ciltler dolduracak kadar büyüyen bir mektuplaşma başladı aramızda. Kısa bir gezi için New York'a dönmekten söz ediyordu üstü kapalı. Gelir de karıyı alır başımdan diye umutlanıyordum. Yıllarca önce, mutsuz serüvenimize daha yeni başladığımız sıralar, eski sevgilisine göndermeye çalışmıştım karımı; Ronald denen Kuzeyli bir oğlandı bu. Ona evlenme teklif etmek için gelmişti Ronald New York'a. Bu şişirme deyimi kullanıyorum, çünkü böyle bir şeyi söylerken budala görünmeyebilen bir oğlandı. Neyse, buluştuk onunla ve bir Fransız lokantasında akşam yemeği yedik üçümüz. Maude'a bakışından onu daha çok sevdiğini, onunla daha çok ortak yanı olduğunu gördüm. Çok hoşlanmıştım ondan; tertemiz, sapına kadar dürüst, iyi yürekli, düşünceli, iyi kocalık denen şeyi yapabilecek biriydi. Üstelik uzun bir süre beklemişti Maude'u. Unutmuştu Maude bunu ya da kendisine hiç bir yararı dokunamayacak, benim gibi değersiz bir orospu çocuğuna açamayacağı bir konuydu bu... Tuhaf bir şey oldu o gece, öğrense beni hiç bağışlamazdı Maude. Onu eve götüreceğime eski sevgilisiyle birlikte otele gittim o gece. Bütün gece oturup dil döktüm kandırabilmek için, daha iyi bir adam olduğunu söyledim ona, kendimle ilgili bir yığın aşağılık şey anlattım. Maude'a ve başkalarına yaptığım şeyleri... Yalvardım yakardım Maude'u alması için. Maude'un onu sevdiğini bildiğimi, bunu bana kendisinin açtığını söyleyecek kadar ileri gittim. «O sıra ben önüne çıkıvermiş bulundum, ondan beni al-

dı,» dedim, «gerçekte senin birşeyler yapmanı bekliyor. Bir dene de bak.» Ama hayır, aklından bile geçiremezdi böyle bir şeyi. Karikatür dizisindeki Alphonse'la Gaston gibiydik. Gülünç, dokunaklı, bütünüyle gerçek dışı. Bugün bile filmlerde yapılan, insanların para verip de görmeye gittiği şeylere benziyordu. Neyse, Larry Hunt'ın yakında geleceğini düşünerek vazgeçtim. Tek korkum, Larry'nin bu arada başka bir kadın bulmuş olmasıydı. Böyle bir suç kolay kolay bağışlanamayacaktı.

Bir yer vardı (New York'taki *tek* yer) gitmekten hoşlandığım, özellikle neşemi bulmuş bir durumdaysam; o da arkadaşım Ulric'in stüdyosuydu. Hovarda bir kuştu Ulric, striptizciler, kamış yalayıcılar ve birer cinsel şeytan kesilmiş her çeşit dişiyle karşı karşıya getiriyordu mesleği onu. Soyunmak için stüdyosuna gelen uzun boylu gösterişli kuğuların hepsinden çok, sık sık değiştirdiği zenci kızlardan hoşlanıyordum. Bize poz vermelerini sağlamak kolay iş değildi. Poz vermeyi denemeye, bacağının birini iskemlenin arkasına dolayıp bir parçacık pembe et göstermeye kandırdıktan sonra daha da güçleşiyordu işimiz. İç gıcıklayıcı pozlarla doluydu Ulric'in kafası; durmadan, kendi deyişiyle, işini görmeğe çalışırdı. Resmini yapmakla görevlendirildiği o maskaralıkları kafasından atmanın bir yoluydu bu. (Dergilerin arka kapaklarına güzel çorba konserveleri, koçanlı mısır resimleri yapmak için çok iyi para alıyordu.) Gerçekte yapmak istediği, insanın banyosuna asıp tatlı tatlı barsaklarını çalıştıracak resimlerdi: dolgun, sulu kadın organları. Karnını doyurup cebine harçlığını verecek biri çık-

sa, hiç karşılıksız yapardı bu resimleri. Az önce de dediğim gibi, görülmedik bir yeteneği vardı koyu renkli et konusunda. Modelini açık saçık bir poza soktu muydu (bir saç tokasını yerden almak için eğilmiş ya da duvardaki lekeyi silmek için merdivene tırmanırken) bir kâğıt kalem sıkıştırılırdı elime, iyi bir yer gösterilerek insan bedeni çizmem buyrulurdu (benim gücümün yeteceğinden çok öte bir şey), ben de sunulan seçkin anatomik pozlar üstünde doyururdum gözlerimi, elimdeki kâğıdı kuş kafesleri, dama tahtaları, elmalar ve tavuk ayaklarıyla doldurarak. Kısa bir dinlenmeden sonra modelin tekrar pozunu almasına yardım ederdik titizlikle. Çok ince numaralar gerektirirdi bu: kıçını biraz daha çekmek, bacakları biraz daha açmak falan gibi. «Şimdi oldu işte Lucy,» dediğini duyardım, büyük bir beceriklilikle kadına açık saçık bir poz verdirirken. «Hiç kıpırdama şimdi Lucy!» Hazır olduğunu belirten, zenci biçimi bir sızlanmayla karşılık verirdi Lucy. «Çok tutmayacağız seni öyle Lucy,» derdi bana sinsi sinsi göz kırparak. «Şu yatay döl yoluna dikkatini çekerim,» derdi bana, Lucy'nin tavşan kulaklarıyla izlemeye çalıştığı ama bir türlü anlayamadığı bir dille. «Döl yolu» gibi sözcüklerin büyüleyici bir tınlayışı vardı Lucy'nin kulakları için. Bir gün Ulric'le sokakta karşılaştığında, «bugün dölütsel çalışmalar var mı Mister Ulric?» dediğini duydum.

Bütün öbür arkadaşlarımdan çok ortak yanım vardı Ulric'le. Avrupa'yı temsil ediyordu benim gözümde, Avrupa'nın yumuşatıcı, uygarlaştırıcı etkisini. Sanatın yaşamla bir ilintisi bulunan, insanın içinde oturup, kendi düşünceleriyle uğraşarak ge-

çen gösteriyi özleyebileceği bu başka dünyadan söz ederdik saatlerce oturup. Hiç gidebilecek miydim oraya? Çok mu geç olacaktı o zaman? Nasıl yaşayacaktım? Hangi dili konuşacaktım? Gerçekçi bir gözle bakınca umutsuz geliyordu bana. Yalnızca, güçlüklere göğüs germesini bilen, serüvenci kişiler gerçekleştirebilir böyle düşleri. Ulric yapmıştı bunu —bir yıl sürmüştü— büyük fedakârlıklarla. On yıl boyunca nefret ettiği şeyleri yapmıştı hep bu düşü gerçekleştirebilmek için. Şimdi bitmişti düş artık. Ulric de başladığı yere dönmüştü. Gerçekte, başladığı yerden de geriye gitmişti, çünkü kendini bu zorlu düzene uyarlayamayacaktı artık bir daha. Ele geçmez bir tatile gider gibi gitmişti: yıllar geçtikçe pelin otu ve safraya dönüşen bir düş. Ulric'in yaptığı gibi yapamazdım ben hiç bir zaman. Bu çeşit bir fedakârlık yapamazdım hiç, yalnızca bir tatil doyurmazdı beni, ister uzun ister kısa. Arkamdaki köprüleri yakmaktır benim siyasetim her zaman. Geleceğe dönüktür yüzüm hep. Bir yanlışlık yaparsam öldürücü olur bu. Geriye savrulduğumda ta en geriye düşerim, en dibe. Tek koruyucum, geri tepebilme yeteneğim. Şimdiye kadar geri sıçradım hep. Bazen bu sıçrayış, yavaş oynayan filme benziyordu ama Tanrı'nın gözünde hızın özel bir anlamı yoktur.

Ulric'in stüdyosunda bitirmiştim son kitabımı, daha birkaç ay önce; on iki haberci üstüne olan kitap. Erkek kardeşinin odasında çalışıyordum. Orada, az bir süre önce, bir derginin başyazarı, daha bitmemiş bir öykünün birkaç sayfasını okuduktan sonra soğukkanlılıkla bana bir dirhem yeteneğim

bile olmadığını, yazmak için gerekli ilk ilkeyi bilmediğimi söylemişti. Kısacası, bütünüyle çuvallamıştım. Yapılacak tek şey, oğlum, bundan vazgeçip alın teriyle kazanmaktı ekmeğimi. Dülger İsa üstüne çok başarılı bir kitap yazan başka bir ahmak da aynı şeyi söylemişti bana. Kolayca reddedişlerin bir anlamı olsa, bu anlayışlı kafaların eleştirilerini destekleyecek bir onay olurdu. «Kimdir bu boklar?» derdim Ulric'e. «Nereden kalkıp söylüyorlar bana bunları? Para kazanmayı becerebildiklerini göstermekten başka ne yapmışlar?»

Neyse, Joey'le Tony'den söz ediyordum, küçüklük arkadaşlarım. Karanlıkta yatıyordum, Pasifik akıntısında sürüklenen incecik bir dal. En basit abrakadabraya dönüyordum, kerpiçleri yapan samana, çizilen resme, kanlı canlı olması ve kendini bütün dünya için açık seçikleştirmesi gereken tapınağa. Kalkıp küçük bir ışık yaktım. Daha açmakta olan bir lotus çiçeği kadar durgun ve aklı başımdaydım. Ne bir aşağı bir yukarı çılgın gibi dolaşmak, ne de saç baş yolmak. Masanın yanında bir iskemleye çöktüm yavaşça, yazmaya başladım bir kurşunkalemle. Basit sözcüklerle anlatmaya başladım, annemin elini tutup güneşli tarlalarda yürürken neler duyduğumu, Joey'le Tony'nin yüzleri sevinçle ışıyarak, açık kollarla bana koştuklarını görünce neler duyduğumu. Dürüst bir duvarcı gibi koyuyordum tuğlaları birbiri üstüne. Dikey nitelikte bir şey oluşuyordu: yerden fışkıran çimen yaprakları değil, düzenli olan bir şey, bir yapı. Bitirmek için zorlamadım kendimi, bütün diyebileceklerimi deyince bıraktım. Sonra sakin sa-

kin, okudum yazdıklarımı. Öyle etkiledi ki beni, gözlerim yaşardı. Bir yayıncıya gösterilecek değil, çekmeceye kaldırılacak bir şeydi, doğal süreçleri anımsatan şeylerden; tamamlamayı umut ettiren bir şey olarak korunacak türdendi.

Her gün öldürüyoruz en güçlü itkilerimizi. Onun için yüreğimiz sızlıyor büyük bir ustanın eliyle yazılmış satırları okuyup onları bizim diye kabul ettiğimizde, bu satırlarda, kendi gücümüze, gerçek ve güzel konusundaki değer yargımıza inancımız olmadığı için kırdığımız taze filizleri görünce. Her insan sustuğu zaman, kendine karşı tehlikeli ölçüde dürüstleştiği zaman, derin gerçekleri kekeleme yeteneğine sahiptir. Hepimiz aynı kaynaktan geliyoruz. Hiçbir şeyin kökeni gizli değil. Hepimiz yaratılışın bir parçasıyız, bütün krallar, bütün ozanlar, bütün besteciler: açılmamız yeter, zaten orada olanı bulmamız yeter.

Joey'le Tony'yi yazarken bana olanlar vahiy almayla birdi. Demek istediğimi diyebileceğim bildirildi bana —başka bir şey düşünmezsem, bütün dikkatimi yalnızca bunun üstünde toplarsam— ve tertemiz bir eylemin her zamanki sonuçlarına katlanmayı göze alırsam.

II

İki üç gün sonra ilk olarak gün ışığında buluştum Mara'yla. Brooklyn'deki Long Island deposunda bekliyordum onu. Öğleden sonra saat altı falandı, öyle tuhaf bir güneşle aydınlanan bir koşuşma saatidir ki bu, zaman kazanmaya çalışan gün ışığı, Long Island tren istasyonundaki bekleme odası gibi kasvetli bir çukuru bile canlandırır. Kapının yanında duruyordum, demiryollarını geçerek geldiğini gördüm; güneş ışığı bu çirkin yapının içine altın tozundan kollarıyla sızıyordu. Bütün vücudunu daha da çekici yapan benekli bir giysi vardı üstünde, hafifçe rüzgâr esiyordu parlak kara saçları arasında, kireç beyazı yüzünde bir kayaya vuran dalganın köpükleri gibi oynaştırarak onları. Onca güvenli, onca tetikte olan bu kıvrak, hızlı yürüyüşte, çiçeksi bir incelikle ve kırılıverecekmiş gibi bir güzellikle birlikte etten dışarı fırlayan hayvanı sezdim. Gün ışığındaki Mara buydu işte, büyük bir sadelikle giyinen, neredeyse bir çocuk gibi konuşan, taptaze, sapasağlam bir yaratık.

Geceyi deniz kıyısında geçirmeyi kararlaştırmıştık. Korktum o incecik giysisi içinde üşüyecek diye, ama soğuğu hiç duymadığını söyledi. Öylesine korkunç mutluyduk ki, sözcükler yuvarlanıveriyordu ağızlarımızdan. Makinistin bölmesine doluşmuştuk trende, neredeyse birbirine değiyordu yüzlerimiz, batan güneşin ışıklarıyla alev alev yanarak. Ne ka-

dar başkaydı böyle çatıların tepesinden gitmek, pazar sabahı Mara'nın evine giderken meraktan kıvranarak yaptığım o yapayalnız yolculuktan! Mümkün müydü buncacık bir süre içinde dünyanın böyle bambaşka bir renge bürünmesi?

Batıya inen alev alev güneş, nasıl bir sevinç ve sıcaklık simgesi şimdi! Yüreklerimizi alevlendirdi, düşüncelerimizi ışıttı, ruhlarımıza bir çekim gücü kazandırdı. Gecenin ta içlerine kadar kalacaktı sıcaklığı, gecenin yenilgisi içinde geri akacaktı kıvrık ufkun altından. Bu alev alev yanan ışıkta verdim ona yazdıklarımı okusun diye. Bundan daha uygun bir zaman, bundan daha uygun bir eleştirmen seçemezdim. Karanlıkta doğmuştu, ışıkta vaftiz ediliyordu. Okurken yüzünü seyretmek öyle şiddetli bir heyecan doldurdu ki yüreğime, Yaratan'ın kendinden bir haber vermişim eline gibi geldi bana. Ne düşündüğünü öğrenmem gerekli değildi. Yüzünden okuyabiliyordum. Yıllarca koruduğum bu anıyı kutsal bir şeyi korur gibi, herkesle bozuştuğum o karanlık anlarda ortaya çıkararak, yabancı bir şehirde bir tavan arasında bir aşağı bir yukarı dolanıp dururken, daha yeni yazılmış sayfaları okuyup bütün yeni okuyucularımın yüzünde bu açık sevgi ve hayranlık belirtisini gözümün önüne getirmeye çabalayarak. Yazarken belli bir okuyucuyu düşünüp düşünmediğimi sorunca bana insanlar, hayır diyorum onlara, kimseyi düşünmüyorum, daha doğrusu bir kalabalığın görüntüsü var önümde, belki şurada burada dostça bir yüzü tanıyabildiğim adsız bir kalabalık: O kalabalığın içinde, bir zamanlar tek bir görüntü olan yavaş, yakıcı sıcaklığın biriktiğini gö-

rürüm: yayıldığını, alevlendiğini, koskocaman yükselen bir yangına dönüştüğünü görürüm (bir yalnızlık anında körüklediği bu ateşle yanan biri çıkıp geldiğinde, beklediği ödülü alır yazar. Dürüst eleştirinin hiç önemi yoktur: dizginlenmeyen tutkudur yazarın istediği, ateşe ateştir).

İnsanın, bilinen güçlerinden öte bir şey yapmaya çalışırken, dostlarının onayını almaya çalışması boşuna. Dostların en iyi oldukları zaman, yenilgi anlarıdır —hiç değilse benim deneyimim bu. O zaman ya yeniklik içinde bırakıverirler sizi ya da kendilerini aşarlar. Büyük bir bağdır acı: acı ve felaket. Ama güçlerinizi sınarken, yeni bir şey yapmaya uğraşırken, en iyi dostun bile bir hain çıkması mümkündür. En düşsel fikirlerinizi açtığınızda başarılar dilemesi bile yeter sizi yüreksizleştirmeye. Size ancak sizi tanıdığı ölçüde inanır; göründüğünüzden daha büyük olmanız olasılığı tedirgin edicidir, çünkü karşılıklılık temeli üstüne kuruludur dostluk. Aşağı yukarı bir yasadır bu: Bir adam büyük bir serüvene girişirken bütün bağlarını koparmalıdır. Alıp başını sahralara çekilmelidir, sonra dönüp bir baş bağlayan seçer kendine. Bu kişinin üstün nitelikte olup olmaması önemli değildir, yalnızca kesinlikle inanması önemlidir. Tohumun filizlenmesi için, başka bir kişinin, kalabalıktan bir bireyin inanç göstermesi gerekir. Sanatçılar, büyük din önderleri gibi, keskin bir zekâ gösterirler bu konuda. Hiçbir zaman amaçlarına uygun birini seçmezler, tuhaftır, çoğu zaman da gülünç bir insanı seçerler.

Başlarda beni başarısız kılan, neredeyse acıklı bir duruma düşmeme yol açan şey, bir insan ya da

yazar olarak, kesinlikle bana inanan birini bulamamamdı. Mara vardı, doğru, ama bir arkadaş değildi Mara. Onu başka bir insan saymak bile güçtü, öylesine yakınlaşmış, birleşmiştik. Yapmacık hayranlarla kıskanç iftiracıların kısır döngüsü dışında biri gerekliydi bana. Gökten inme bir adam gerekliydi.

Elinden geleni yapıyordu Ulric bana neler olduğunu anlayabilmek için. Ama içinde yoktu o yetenek, benim ne olacağımı, kaderimin ne olduğunu anlayamazdı. Ona Mara'yı söylediğimde gösterdiği tepkiyi nasıl unutabilirim? Deniz kıyısına gittiğimizin ertesi günüydü. Sabahleyin her zamanki gibi işe gitmiştim, ama öğleyin alev alev esinlendim, bir otobüse atlayıp şehrindışına çıktım. Bir yığın fikir akıyordu kafama. Onları ne kadar çabuk yazarsam, aynı hızla yenileri doluşuyordu. İnsanınparlak fikirlerini anımsayabilmekten umudunu kesip kafasının içinde bir kitap yazma rahatlığına kendini teslim ettiği noktaya vardım sonunda. Bir daha hiçbir zaman bu fikirleri ele geçiremeyeceğinizi bilirsiniz, bir delikten aşağı akan un gibi kafanıza elenen bu karmakarışık, nefis bir biçimde kuyruklanan cümlelerin tek satırını bile ele geçiremeyeceğinizi bilirsiniz. Bulup bulabileceğiniz en iyi dosttur böyle günlerde yanınızda olan: alçakgönüllü, yenik, gün içeri gün dışarı köle gibi çalışan öz varlığınızdır, bir adı olan, kaza ya da ölüm gibi durumlarda resmi kayıtlarda kimliği belirlenebilen. Ama, dizginleri eline alan gerçek öz varlık, bir yabancı gibidir. Fikirlerle dolu olan odur, havada yazı yazan odur; serüvenlerine çok kaptırırsanız kendinizi, eski yıpranmış öz varlığı ezip, adınızı, adresinizi, karınızı, geçmişini-

zi, geleceğinizi alarak yerine geçecek olan odur. Bu üfürülmüş durumda eski bir dostla karşılaşacak olursanız, başka bir yaşamınız olduğunu, içinde onun hiç katkısı olmayan ayrı bir yaşamınız olduğunu hemen kabul etmek istememesi doğaldır. Oldukça bön, şöyle der: «Eh, iyisin galiba bugün ha?» Başınızı sallarsınız siz de neredeyse utanarak.

«Bak Ulric,» dedim, bir Campbell çorbası deseni çizerken içeri dalarak, «sana bir şey anlatmam gerek. Patlıyorum söylemek için.»

«Olur başla,» dedi, suluboya fırçasını yanında duran sehpa üstündeki büyük çanağa batırarak. «Bu baş belası şeye devam etsem aldırmazsın değil mi? Akşama bitirmem gerek.»

Aldırmıyormuşum gibi yaptım, ama bozulmuştum. Sesimi biraz alçalttım onu çok rahatsız etmemek için. «Sana anlattığım o kızı biliyorsun, hani dans salonunda tanımıştım. İşte, gene buluştum onunla. Dün gece deniz kıyısına gittik birlikte...»

«Nasıldı... *yolunda mı?*»

Dilini dudaklarında gezdirişinden anladım, sulu bir öyküye hazırlanıyordu.

«Dinle Ulric, âşık olmanın ne olduğunu bilir misin?»

Başını kaldırıp bakmak gereğini bile duymadı karşılık vermek için. Doğal içgüdülere sahip olmakla ilgili birşeyler mırıldandı, teneke tepside renklerini becerikli becerikli karıştırırken.

Devam ettim utanmadan. «Günün birinde, bütün yaşamını değiştirebilecek bir kadınla karşılaşabileceğini düşünür müsün?»

«Deneyenini tanıdım bir iki tane... bütünüyle

başarılı olamadılar gördüğün gibi,» diye karşılık verdi.

«Bak! Bırak bunları şimdi, ha? Bir şey söylemek istiyorum sana... Âşık olduğumu söylemek istiyorum, çılgınca âşık. Aptalca bir şey gibi geliyor, biliyorum, ama bu başka —daha önce hiç olmamıştım böyle. Sıkı bir parça olup olmadığını merak ediyorsun şimdi. Evet, nefis. Ama aldırdığım yok buna...»

«A, öyle mi? Bak, bu yeni bir şey işte.»

«Bugün ne yaptım biliyor musun?»

«Huston sokağındaki tiyatroya gittin belki de.»

«Kırlara gittim. Bir deli gibi dolanıyordum ortalıkta...»

«Ne demek istiyorsun —yoksa bu kadar çabuk mu yol verdi sana?»

«Hayır. Beni sevdiğini söyledi... Biliyorum, çocukça bir şey gibi geliyor, öyle değil mi?»

«Yok, pek öyle değil. Geçici bir süre için sapıtmış olabilirsin, hepsi bu. Herkes biraz tuhaflaşır âşık olunca. Sende biraz daha uzun sürebilir bu. Keşke şu pis iş olmasaydı elimde, daha duygulu dinleyebilirdim o zaman. Daha sonra gelemezsin gene değil mi? Belki birlikte yeriz yemeği, olur mu?»

«Peki, bir saat sonra falan gelirim gene. Beni bırakıp gideyim deme, alçağın birisin, yaparsın, bir kuruş para yok üstümde.»

Uçarak indim merdivenleri, parka yöneldim. İyiden iyiye bozulmuştum. Budalalıktı Ulric'in önünde boşanıvermek. Hıyar kadar soğuktur o herif her zaman. Gerçekte içinde olup bitenleri bir başkasının anlamasını nasıl sağlar insan? Bacağımı kırsay-

dım, her şeyi bırakırdı yüzüstü. Ama sevinçten çatlayan yüreğinizse, —eh, biraz can sıkıcıdır bu, bilmiyor musunuz? Kıvanca katlanmaktan daha kolaydır göz yaşlarına katlanmak. Yıkıcıdır kıvanç: rahatsız eder başkalarını. «Ağlarsan yalnız kalırsın»: ne büyük yalan! Ağla, bir milyon timsah bulunur sevinçle ağlayacak. Dünya durmadan ağlıyor. Sırılsıklam olmuş göz yaşından. Gülmek, o da başka. Anlık bir şeydir gülmek, geçer gider. Ama kıvanç, bir çeşit vecd içinde kanamadır, varlığımızın bütün gözle görünmez deliklerinden taşan utanç verici bir çeşit aşırı doygunluktur. Başkalarını sevindiremezsiniz yalnızca sevinçli olmakla. İnsanın kendi içinde üretmesi gerekir sevinci, ya vardır ya da yoktur. Anlaşılıp iletilemeyecek kadar derin bir temele dayanır sevinç. Sevinçli olmak üzgün hayaletlerle dolu bir dünyada deli olmaya benzer.

Ulric'i gerçekten sevinçli gördüğümü hiç anımsamıyorum. Kolaylıkla gülüverirdi hemen, hem de sağlam, yürekten bir gülüş, ama yatışınca olağandan biraz daha kötüydü hep. Stanley'e gelince, gülmeye en yakın çıkarabildiği şey, bir asit fenik sırıtışıydı. İçten içe gerçekten neşeli olan, hiç değilse esnekliği bulunan tek bir kişi yoktu bildiğim. Şimdi hastanede ihtisasını yapan arkadaşım Kronski korkudan şaşırmış gibi davranırdı, beni uçuşan bir havada bulsa. Sevinçle üzüntüden hastalıklı durumlarmış gibi söz ederdi: Delice bunalım çizgisinin karşılıklı kutuplarında bulunan iki nokta gibi.

Döndüğümde tıklım tıklım dolu buldum stüdyoyu. Arkadaşları gelivermişti beklenmedik bir sırada. Ulric'in Güneyli bıçkınlar dedikleriydi bunlar.

Virginia'dan ve Kuzey Carolina'dan gelmişlerdi, pırıl pırıl yarış arabalarıyla; birkaç testi de şeftali konyağı getirmişlerdi yanlarında. Hiçbirini tanımıyordum, biraz rahatsız oldum önce, ama bir ya da iki bardak içkiden sonra yumuşadım ve rahatça konuşmaya başladım. Şaştım kaldım, neden söz ettiğimi hiç anlamıyor görünüyorlardı. Kurnaz ve utandırıcı bir biçimde, bilgisizlikleri için özür dilediler, kitaplardan çok atlarla ilgili şeyleri bilen basit insanlar olduklarını söyleyerek. Hiçbir kitaba değindiğimi fark etmemiştim ama onların deyişi böyleydi; az sonra anladım ki, beni sınıflandırıyorlarmış. Kesin olarak bir aydındım, ne dersem diyeyim. Onlar da kesin olarak halktan beylerdi, çizmeli, mahmuzlu. Onların dilinden konuşmak için gösterdiğim bütün çabalara karşın durum gitgide gerginleşiyordu. Sonra içlerinden biri, diye diye Walt Whitman deyince birden gülünçleşti. Cıvıl cıvıldı içim bütün gün; o zorunlu yürüyüş biraz burkmuştu yüreğimi ama şeftali konyağını devirdikçe ve yarım yamalak sözlerle sürüp giden konuşmalarla yavaş yavaş neşelenmeye başladım yeniden. Bu Güneyli bıçkınlarla kapışacak bir havadaydım; en çok yüreğimden boşaltmak istediğim şey anlamsız gülüşmelerle ezildiği için. İşte bu nedenle, Durham'dan gelen kültürlü genç bey, en çok sevdiğim Amerikalı yazar konusunda benimle kılıç tokuşturmaya kalkınca yağdım estim herife. Böyle durumlarda her zaman olduğu gibi biraz aşırı gittim.

Büyük bir patırtı koptu. Hiç de önemli olmayan bir konuda bu kadar ciddi olan birini görmemişler-

di anlaşılan. Gülmeleri çileden çıkardı beni. Bir yığın kendini bilmez ayyaş olduklarını söyledim onlara, aylak orospu çocukları, bilgisiz, önyargılı, beş para etmez orospu tüccarlarının ürünü olmakla falan suçladım onları. Daha sonra bir film yıldızı olup çıkan uzun boylu, iri kıyım bir oğlan ayağa fırlayıp çenemi dağıtacağını söyledi. Ulric koştu yardımıma o tatlı dilli, ipeksi davranışıyla. Ağzına kadar doldurduldu bardaklar ve yatıştırıldı ortalık. Tam o sıra kapı çalındı, güzel bir genç kadın girdi içeriye. Birinin karısı diye tanıtıldı bana, herhalde hepsi tanıyorlardı adamı, çok heyecanlanmış görünüyorlardı. Ulric'i bir köşeye çektim, ne olduğunu öğrenmek için. «Felçli bir kocası var,» dedi gizlice. «Gece gündüz ona bakıyor. Bir yudum bir şey içmek için uğrar arada sırada... Bu durum kadına ağır gelmeye başladı sanırım.»

Bir köşeye çekilip şöyle bir tarttım kadını. Çilekeş azize rolünü oynarken bir yolunu bulup gereksinmelerini doyurmayı beceren aşırı cinsel dişilere benziyordu. O daha yerine yerleşmemişti bile, iki kişi daha kapıyı çalıp daldı içeri: biri, kesinlikle, bir orospu, öbürü de birinin karısı işte, hem de eskimiş, huysuz bir karı. Bir kurt gibi acıkmıştım, şaşılacak ölçüde de gerginleşiyordum. Kadınların gelmesiyle savaşçılığımı bütünüyle yitirdim. İki şey düşünüyordum yalnızca: yemek ve sevişmek. Helaya gittim, kapıyı kilitlememişim dalgınlıkla. Konyaktan gelen ağır ve zehirleyici bir sertleşme yüzünden biraz geride durdum, böylece çüküm elimde, deliği nişanlamış beli bükük dikilirken kapı açıldı birdenbire. İrene'di gelen, felçlinin karısı. Bo-

guk bir ses çıkarıp kapıyı kapatmaya çalıştı, ama nedense, belki aşırı ölçüde sakin ve kayıtsız göründüğüm içindir, kapının ağzında durdu ben çişimi edip bitirinceye kadar, bu olanlar hiç de alışılmadık şeyler değilmiş gibi konuştu benimle. «Ne gösteri,» dedi, ben son damlaları silkelerken. «Hep böyle geriden mi yaparsın?» Yakaladım elinden, içeri çektim, kapıyı kilitledim öbür elimle. «Hayır, ne olur yapma,» diye yalvardı, iyiden iyiye korkmuş görünüyordu. «Bir dakikada,» dedim, kamışım giysisine sürtünerek. Dudaklarımı kenetledim kırmızı ağzına. «N'olur, n'olur» diye yalvardı, kollarımın arasından kayıp kurtulmak için kıvranarak. «Rezil edeceksin beni.» Onu bırakmam gerektiğini biliyordum. Çabuk çabuk, çılgın gibi uğraşıyordum. «Bırakacağım, gideceksin,» dedim, «bir öpücük daha ver.» Böyle diyerek kapıya dayadım, eteklerini bile kaldırmak gereğini duymadan muştalamaya başladım, kara ipek eteğine dolgunca bir yük fışkırtarak.

Farkına bile varılmamıştı yokluğumun. Güneyli oğlanlar öbür iki dişinin başına üşüşmüşler, onları kestirme yoldan baştan çıkarmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Ulric, kurnazca, Irene'i görüp görmediğimi sordu.

«Helaya gitti galiba,» dedim.

«*Nasıldı*,» dedi. «Âşık mısın hâlâ?»

Çarpık bir gülümsemeyle karşılık verdim.

«Arkadaşını bir gece getirsene buraya,» diye devam etti. «Irene'i de getirmek için bir bahane bulabilirim her zaman. Sırayla avuturduk onu, ne dersin?»

«Dinle,» dedim, «bir dolar borç verir misin bana. Birşeyler yemem gerek, ölüyorum açlıktan.»

Ulric'in şaşırmış kalmış bir görünüşü vardır ondan para istendiğinde. Hemen öyle kestirmeden becermem gerekirdi bu işi, yoksa o yumuşacık, dayanılmaz karşı koyuşuyla sıyırıverirdi yakasını. «Hadi,» dedim kolundan tutup, «kekeleyip aranmanın sırası değil şimdi.» Koridora gittik, bir dolarlık sıkıştırdı elime gizlice. Tam biz kapıya doğru giderken Irene çıktı heladan. «Ne, yoksa gidiyor musun,» diye sordu, bize doğru yürüyüp kollarımıza girerek. «Evet, çabucak gitmesi gerekiyor,» dedi Ulric, «ama söz verdi, gene gelecek sonra.» Bunun üstüne kollarımızı beline dolayıp öpücüklere boğduk onu.

«Ne zaman göreceğim seni bir daha,» dedi Irene, «döndüğünde burada olmayabilirim. Konuşmak istiyordum seninle.»

«Yalnız konuşmak mı?» dedi Ulric.

«Eh, biliyorsun canım işte...» dedi, şehvetli bir kahkahayla bitirerek sözlerini. Taşaklarımdan kavradı bu gülüş beni. Yakaladım onu yeniden, bir köşeye itip elimi bacaklarının arasına soktum, alev alevdi, dilimi boğazına kaydırıverdim.

«Niye kaçıyorsun şimdi,» diye mırıldandı. «Niye oturmuyorsun?»

Ulric de araya girdi payını almak için. «Aldırma ona,» dedi, sülük gibi kapanarak üstüne. «Avutulmaya ihtiyacı yok o kuşun. Elindeki başını aşmış zaten.»

Sessizce sıvışırken, Irene'den son bir yalvaran bakış yakaladım, beli neredeyse iki kat olmuş, etek-

leri dizlerinden yukarı sıvalı, Ulric'in eli bacakları arasından yukarı doğru yürüyüp sıcacık apışarasına yapışıyor. «Uff, ne karı be,» diye mırıldandım merdivenlerden aşağı kayarken. İçim bayılıyordu açlıktan. Bol soğanlı bir biftekle koskoca bir bardak dolusu bira istiyordu canım.

Altıncı Cadde'de Ulric'in evinden pek uzak olmayan bir meyhanenin arka tarafında yedim. İstediklerimi yedikten sonra on sent de cebimde kaldı. Üretken ve taşkın duyuyordum kendimi, ne olsa kabul edecek bir havadaydım. Yüzümden okunuyor olmalıydı bu hava, çünkü kapının ağzında durup çevreme şöyle iyice bir bakayım derken, köpeğini havalandıran bir adam dostça selamladı beni. Birine benzettiğini sandım, sık sık gelir bu başıma, ama hayır, dostça bir eğilim duymuştu o kadar, belki benim gibi içinin ışıdığı bir havada olduğu için. Bir iki şey söyledik birbirimize, sonra bir de baktım, adam, köpeği ve ben yan yana yürüyoruz. Yakınlarda bir yerde oturduğunu söyledi, gidip evinde dostça bir iki kadeh bir şey içmeye çağırdı beni. Konuştuğumuz birkaç şey, eski türden, kültürlü, duyarlılığı olan bir adam olduğuna inandırdı beni. Gerçekten de, hemen arkasından, birkaç yıldır Avrupa'da oturduğunu, daha yenilerde buraya döndüğünü söyledi. Evine yaklaşırken, Floransa'da bir kontesle olan ilişkisiyle ilgili bir öykü anlatıyordu. Avrupa'yı bildiğimi varsayıyor gibiydi. Bir sanatçıymışım gibi davranıyordu bana.

Oldukça gösterişliydi evi, pahalı döşenmişti. Çok güzel bir kutuda Havana purosu getirdi hemen ve ne içmek istediğimi sordu. Bir viski alıp şık

bir koltuğa yerleştim. Bu adamın çok geçmeden elime para sıkıştıracağı duygusuna kapıldım. Mırıldandığım her sözcüğe inanıyormuş gibi dinliyordu beni. Sonra cesaretini toplayıp, yazar olup olmadığımı sordu. *Neden?* İşte, çevreme bakışımdan, duruşumdan, ağız çevresindeki ifadeden —küçük şeyler, tanımlanmayan, genel bir izlenim, duyarlılık ve merakı anlatan.

«*Ya siz*» diye sordum, «*siz* ne yaparsınız?»

Hoşnutsuzluğunu belirten küçük bir hareket yaptı, hiçbir şey değilim artık der gibi. «Ressamdım bir zamanlar, hem de yoksul bir ressam. Hiçbir şey yapmıyorum şimdi. Gönlümü eğlendirmeye çalışıyorum.»

Bu boşandırdı beni. Dökülüveriyordu sözcükler, erimiş kurşun gibi. Ne durumda olduğumu anlattım ona, her şeyin ne kadar karmakarışık olduğunu, gene de her şeyin olup gittiğini, ne yüce umutlar beslediğimi, önümde nasıl bir yaşam serili olduğunu, bir elime geçirebilsem, sıksam, önüme katsam, fethetsem. Biraz yalan söyledim. Hiç beklenmedik bir sırada imdadıma yetişen bu yabancı karşısında bütünüyle başarısız olduğumu kabul etmek mümkün değildi.

Ne yazmıştım şimdiye kadar?

Ne mi? Birkaç kitap, şiirler, bir yığın öykü. Son hızla kesiyordum, gerçekle ilgili önemsiz sorulardan yakalanmayayım diye. Yeni başladığım kitabı anlatıyordum - Çok çarpıcı bir şey olacaktı. Kırktan fazla kişi vardı içinde. Kitabın koskocaman bir taslağını yapıp duvarıma asmıştım, bir çeşit harita gibiydi, bir gün gelip görmeliydi. Kirilov'u anımsıyor

muydu, Dostoyevski'nin kitaplarından birinde geçen bir kişi, çok mutlu olduğu için kendini vurmuş ya da asmıştı hani? İşte bendim o tepeden tırnağa. Herkesi vuracaktım ben —salt mutluluktan ötürü... Sözgelişi, bugün, birkaç saat önce bir görebilseydi beni. İyiden iyiye çılgın. Bir derenin kıyısında çimenlerde yuvarlanarak, ağız dolusu çimen yiyerek; köpek gibi kaşınarak; olanca gücümle bağırarak; taklalar atarak; diz çöküp dua bile etmiştim, bir dilekte bulunmak için değil, şükretmek için, canlı olduğuma, soluk alabildiğime şükretmek için... *Yalnızca soluk alabilmek bile harika bir şey değil miydi?*

Telgrafçılık yaşamımdan bazı öyküler anlattım sonra: Uğraşmak zorunda olduğum dolandırıcılardan, hastalık ölçüsünde aşırı yalancılardan, sapıklardan, lojmanlarda oturan savaşta üşütmüş serserilerden, yardım derneklerinin çamur gibi ikiyüzlü adamlarından, yoksulların hastalıklarından, yeryüzünden birdenbire siliniveren kaçak oğlanlardan, içeri sızıp bürolarda çalışmak isteyen orospulardan, çatlaklardan, saralılardan, yetimlerden, yetiştirme yurdu oğlanlarından, eski mahkûmlardan, nemfomanyaklardan söz ettim.

Ağzı bir karış açık dinliyordu, gözleri fırlamıştı yuvalarından; kafasına bir taş yemiş iyi yürekli bir kurbağaya benziyordu. *Bir içki daha?*

Elbet! Ne diyordum? Ha evet... Kitabın ortasında patlayacaktım. Niçin olmasın? Bir yığın yazar vardı, bir şeyi sonuna kadar sürükleyip de dizginleri elinden bırakmayan; bize gerekli olan, bir adamdı, benim gibi bir adam örneğin, ne olduğunu hiç siklemeyen. Dostoyevski yeterince ileri gitme-

mişti. Düpedüz anlamsız şeylerden söz etmek istiyordum ben. Delirmeli adam! Bıktı insanlar, kişilerden, konulardan. Kişilerle konular yapmıyor yaşamı. Üst katta değil yaşam: Yaşam burada şimdi, bu sözcüğü ne zaman söylersen orada, ne zaman bırakırsan bu sözcük dudaklarından dökülsün, orada. Dört yüz kırk beygir gücüdür yaşam, iki silindirli bir motordaki...

Sözümü kesti burada: «Eh, bu da sizde var besbelli. Okumak isterdim kitaplarınızdan birini.»

«Okursunuz,» dedim, iç yakımla kendimden geçmiş. «Birkaç gün içinde yollarım.»

Kapı çalındı, açmaya giderken birini beklediğini söyledi. Rahatsız olmamam için yalvardı, çok tatlı bir arkadaşıydı gelen.

Göz alıcı güzellikte bir kadın duruyordu kapının ağzında. Ayağa kalktım selamlamak için. İtalyan'a benziyordu. Belki de daha önce sözünü ettiği Kontes.

«Sylvia,» dedi, «yazık oldu, biraz daha erken gelemedin. Nefis öyküler dinledim az önce. Bu genç, bir yazar. Tanımanı istiyorum onu.»

Kadın yaklaştı, iki elini birden uzattı bana tutmam için. «Çok iyi bir yazar olacaksınız, bundan kuşkum yok,» dedi. «Çok acı çekmişsiniz, görünüşünüzden belli.»

«Olağanüstü bir yaşamı var Sylvia. Daha yaşamaya başlamamışım bile, öyle geliyor bana şimdi. Ne iş yapıyor dersin para kazanmak için?»

Sylvia bana döndü, benden duymak istediğini belirtmek istercesine. Böylesine çarpıcı bir yaratıkla karşılaşmaya hazırlamamıştım kendimi: Bunca gü-

ven dolu, bunca dengeli ve bunca doğal. Kalkıp ellerimi dudaklarına koymak, onu öylece tutup çok yalın, çok dürüst bir şey söylemek istiyordum, bir insan olarak, bir insanın başka bir insana diyeceği gibi. Islak ve kadife gibiydi gözleri; sevgi ve sıcaklıkla ışıldayan yusyuvarlak, kapkara gözler. Âşık olabilir miydi kendinden onca yaş büyük olan bu adama? Hangi dünyanın hangi şehrinden gelmişti? Ona iki çift söz etmek için bile bir ipucu öğrenmem gerekmiş gibi geldi. Onarılmaz sonuçlar verecekti bir küçük yanlış bile.

Saplandığım çıkmazı sezmiş gibiydi. «Bana bir içki vermeyecek mi kimse,» diye sordu, önce ona sonra bana bakarak. «Porto içerim,» diye ekledi gözünü benden ayırmadan.

«Ama hiç içmezdin sen,» dedi ev sahibi. Sonra kalktı bana yardım etmek için. Ayakta birbirimize yakın duruyorduk üçümüz de, boş bardağını uzatıyordu Sylvia. «Sonunda her şeyin böyle olmasına çok sevindim,» dedi ev sahibi. «Sizin kadar birbirinin zıddı iki insanı daha bir araya getiremezdim. Umarım anlarsınız birbirinizi.»

Başım dönüyordu Sylvia bardağını dudaklarına götürdüğünde. Tuhaf bir serüvenin başlangıcıydı bu, biliyordum. Çok güçlü bir önsezi vardı içimde, adam bir süre sonra bir bahane bulup bizi yalnız bırakacak ve hiçbir şey demeden kollarıma düşecek Sylvia. Ayrıca, ikisini de bir daha görmeyeceğimi seziyordum.

Gerçekten de tam düşündüğüm gibi oldu. Beş dakika bile geçmemişti daha Sylvia geleli, ev sahibi bir koşu gidip görülecek çok önemli bir işi olduğu-

nu söyleyerek onu bağışlamamız için yalvardı. Hemen dönecekti. O kapıyı çeker çekmez kalkıp bana doğru geldi Sylvia, kucağıma yerleşti. «Dönmez artık bu gece,» dedi, «konuşabiliriz şimdi.» Şaşırtmaktan çok korkutmuştu bu sözler beni. Bir yığın şey geliyordu aklıma. Bir süre sustuktan sonra, «peki benim için ne diyorsun, güzel bir kadın mıyım yalnızca, belki de metresiyim, nasıl bir yaşamım olduğunu düşünüyorsun,» deyince büsbütün şaştım kaldım.

«Çok tehlikeli biri olduğunu düşünüyorum,» diye karşılık verdim hiç düşünmeden doğruyu söyleyerek. «Ünlü bir casus olduğunu duysam hiç şaşmayacağım.»

«Sağlam sezgilerin var,» dedi. «Yok, casus değilim ama...»

«Eh, olsaydın söylemezdin bana zaten. Gerçekten istemiyorum yaşamını öğrenmeyi. Biliyor musun neyi merak ediyorum? Benden ne istediğinizi? Kapana kıstırılmışım gibi geliyor bana.»

«Çok kötüsün. Kuruntulu olmaya başladın. Senden bir şey isteyebilmemiz için seni daha iyi tanımamız gerekirdi, öyle değil mi?» Kısa bir sessizlik, sonra birden: «Yalnızca bir yazar olmak istediğinden emin misin?»

«Ne demek istiyorsun,» diye karşılık verdim hemen.

«Ne dediysem onu. Bir yazar olduğunu biliyorum... Ama bunun yanı sıra başka şeyler de olabilirsin. Canı ne isterse yapabilecek kişilerdensin. Öyle değil mi?»

«Korkarım tam tersi,» diye cevap verdim.

«Şimdiye kadar neye el attıysam felaket sonuçlar verdi. Bir yazar olduğumdan bile emin değilim tam şu sıra.»

Kucağımdan kalkıp bir sigara yaktı. «Başarısız biri olamazsın, mümkün değil bu,» dedi bir süre duraklayıp, önemli bir açıklama yapacakmış gibi kendini toparladıktan sonra. «Senin zorun,» dedi yavaş yavaş ve kararlı, «şimdiye kadar yeteneklerine yakışır bir amaç gütmemiş olman. Daha büyük sorunlar gerek sana, daha büyük güçlükler. Gereğince işlemezsin iyice zorlanmadığın sürece. Ne yaptığını bilmiyorum ama şimdiki yaşamının sana uygun olmadığına inanıyorum. Tehlikeli bir yaşam sürmek için yaratılmışsın sen, başkalarından daha çok şeyi göze alabilirsin, çünkü... çünkü, kendin de biliyorsun belki bunu... çünkü korunuyorsun.»

«Korunuyor muyum? Anlamadım,» diye patladım.

«Yok yok anlıyorsun,» diye sakin bir karşılık verdi. «Yaşadığın sürece korundun. Biraz düşün bak... Ölüme yaklaştığın olmadı mı birkaç kere... Sana yardım edecek birini bulmadın mı her keresinde, bir yabancı çoğunlukla, tam her şeyin yittiğini düşündüğün sırada? Daha şimdiden birkaç suç işlemedin mi, kimsenin senden kuşkulanmayacağı suçlar? Çok tehlikeli bir tutkunun göbeğinde değil misin tam şu sıra, iyi bir yıldızın etkisi altında doğmuş olmasaydın senin yıkımın olacak bir serüvenin ortasında? Âşık olduğunu biliyorum. Bu tutkuyu doyurmak için her şeyi yapmaya hazır olduğunu biliyorum... Bir tuhaf bakıyorsun bana... Nasıl bildiğimi merak ediyorsun. Özel yeteneklerim yok -

insanları bir bakışta yüzlerinden okuma yeteneği dışında. Bak, birkaç dakika önce sana gelmemi bekliyordun heyecanla. O gider gitmez kendimi kollarına atacağımı bekliyordun. Öyle yaptım. Ama dondun kaldın —benden biraz korktun mu diyeyim? Neden? Ne yapabilirdim sana? Ne paran var, ne gücün, ne de etkin. Ne isteyeceğim senden?» Sustu, sonra ekledi: «Doğruyu söyleyeyim mi sana?»

Başımı salladım çaresizlik içinde.

«Senden bir şey istersem karşı koyamayacağından korkuyordun. Şaşkına dönmüştün, çünkü bir kadına âşık olduğun için daha şimdiden duydun bir başka kadının da kurbanı olabileceğini. Bir kadın değil sana gerekli olan —kendini özgürlüğe kavuşturmanı sağlayacak bir araç. Daha serüvenli bir yaşamın özlemini çekiyorsun, zincirlerini kırmak istiyorsun. Kimse sevdiğin kadın, acıyorum ona. Senin gözünde daha güçlü olan oymuş gibi görünecek ama bu yalnızca kendinden kuşkulu olduğun içindir. *Sensin* daha güçlü olan. Her zaman da sen olacaksın —çünkü yalnızca kendini düşünebilirsin, kendi kaderini. Biraz daha güçlü olsaydın korkardım. Çok tehlikeli bir deli çıkabilirdi senden. Ama bu değil senin kaderin. Gereğinden çok sağlam kafan, gereğinden çok sağlıklısın. Yaşamı seviyorsun, kendi öz varlığından da çok. Şaşırmışsın, çünkü kendini verdiğin kim olursa olsun, ne olursa olsun hiçbir zaman yeterli olmuyor senin için —doğru değil mi bu dediğim? Kimse dayanamıyor karşında uzun bir süre: Sevginin nesnesinden ötelere bakıyorsun hep, hiçbir zaman bulamayacağın bir şeyi arayarak. İşkenceden kurtarmak istersen kendini,

kendi içine bakmalısın. Kolayca dostluk kurabiliyorsun sanırım. Gene de, gerçekten dost sayabileceğin kimsen yok. Yalnızsın. Hep yalnız olacaksın. Çok fazla şey istiyorsun, yaşamın verebileceğinden de çok...»

«Dur bir dakika n'olur,» diye kestim sözünü. «Niçin söyledin bana bütün bunları?»

Sustu bir süre, dosdoğru bir cevap vermeye çekiniyormuş gibi. «Sanırım, kendi kafamdaki bir soruyu cevaplandırıyorum,» dedi. «Çok önemli bir karara varmak zorundayım bu gece; uzun bir yolculuğa çıkıyorum yarın sabah. Seni görür görmez bu adam bana yardım edebilir dedim kendi kendime. Ama yanılmışım. Senden isteyebileceğim hiçbir şey yok... Kollarına alabilirsin beni, istersen... benden korkmuyorsan.»

Ona doğru yürüdüm, kucakladım sımsıkı ve öptüm. Uzaklaştırdım dudaklarımı sonra, gözlerinin içine baktım, kollarım hâlâ beline dolanık.

«Ne görüyorsun,» dedi yavaşça, kendini kurtararak.

Uzaklaştım, gözlerimi hiç ayırmadan baktım ona bir süre; cevap vermeden önce. «*Ne görüyorum?* Hiçbir şey. Senin gözlerine bakmak karanlık bir aynaya bakmak gibi.»

«Rahatsız oldun. Neden?»

«Benim için söylediklerin —korkutuyor beni... demek sana bir yardımım dokunamaz, öyle mi?»

«Yardım ettin bir bakıma,» diye karşılık verdi. «Her zaman yardım ediyorsun dolaylı olarak. Enerjiyle ışımamak elinde değil, bu da bir şeydir. Dayanıyor insanlar sana ama nedenini bilmiyorsun. Nef-

ret bile ediyorsun bunun için onlardan, iyi ve gerçekten seviyormuş gibi davranmana karşın. Bu akşam buraya geldiğimde sarsılmıştım biraz, ta içten; yitirmiştim her zamanki güvenimi. Sana bakınca gördüm... neyi dersin?»

«Kendi özüyle yüzü kızaran bir adam, sanırım.»

«Bir hayvan gördüm! Kendimi bir bıraksam beni yiyecekmişsin gibi geldi bana, kendimi bırakmak istediğimi de fark ettim. Beni almak istiyordun, alıp halının üstüne atmak. Beni öyle elde etmek doyurmazdı seni, öyle değil mi? Başka hiçbir kadında görmediğin bir şey gördün bende. Kendi maskeni gördün.» Bir saniye kadar sustu. «Gerçek yüzünü açığa vurmaktan korkuyorsun, ben de korkuyorum. Buraya kadar benziyoruz birbirimize. Tehlikeli bir yaşam sürüyorum ben, güçlü olduğum için değil, başkalarının gücünden yararlanmayı bildiğimden. Yaptığım şeylerden vazgeçmekten korkuyorum, çünkü durursam çökerim. Gözlerimden hiçbir şey okuyamıyorsun, okunacak bir şey yok da ondan. Sana verecek hiçbir şeyim yok, az önce de söylemiştim bunu. Sen yalnızca avını arıyorsun, seni semirten kurbanlarını. Evet, yazar olmak belki de en iyisi senin için. Düşüncelerini eyleme döksen bir cani olabilirdin. İki yoldan birini seçme olanağın var her zaman. Seni yanlış yola sapmaktan alıkoyan ahlak duygusu değil —uzun sürede sana en çok yararı dokunacak şeyi seçme içgüdün var. Parlak tasarılarından niçin vazgeçtiğini bilmiyorsun; zayıflık korku ve kuşkudandır sanıyorsun, ama değil. Bir hayvanın içgüdüleri var sende, yaşamak isteğine yararlı kılıyorsun her şeyi. Ben istemesem de beni

elde etmekten çekinmezdin, bir tuzağa kıstırılmış olduğunu bilseydin bile. İnsanların kapanından korkmuyorsun, seni korkutan öbürü, ayağını yanlış yola sokacak kapandan sakınıyorsun. Haklısın da.» Gene durdu. «Evet, büyük bir iyilikte bulundun bana. Seninle karşılaşmasaydım bu gece, yenilecektim kuşkularıma.»

«Öyleyse gerçekten tehlikeli bir işe atılmak üzeresin,» dedim.

Omuzlarını silkti. «Kimbilir nedir tehlikeli olan? Kuşku duymak tehlikelidir. Benimkinden çok daha tehlikeli olacak seninki. Başkalarına da çok zarar vereceksin, kendi korkularına ve kuşkularına karşı kendini savunurken. Sevdiğin kadına dönüp dönmeyeceğini bile bilemiyorsun kesinlikle şimdi. Zehirledim kafanı. İstediğini onun yardımı olmadan da yapabileceğine inansan, öylece bırakıverirdin onu. Ama gerekli olacak o kadın sana, ve sevgi diyeceksin buna. Hep bu özüre dayanacaksın bir kadından yaşamı emerken.»

«Burada yanılıyorsun işte,» diye kestim sözünü biraz kızgınlıkla. «Emilip kuruyan benim, kadın değil.»

«Böyle aldatıyorsun kendini. Kadın senin istediğini hiçbir zaman veremediği için kendini feda etmiş sayıyorsun. Sevgi ister bir kadın. Sevgi veremezsin sen. Daha aşağılık bir adam olsaydın bir canavar olurdun, ama bozgununu da yararlı bir şeye dönüştüreceksin sen. Evet evet, yazmaya devam et. Can sıkıcı bir şeyi güzelleştirebilir sanat. Canavarca bir yaşamdan iyidir canavarca bir kitap. Acı vericidir, bıktırıcıdır, yumuşatıcıdır sanat. Bu ça-

banda ölmezsen, eserin seni sevimli, iyi yürekli bir insan yapabilir. Yalnızca ünle doymayacak kadar büyüksün, görüyorum bunu. Yeterince yaşadıktan sonra, şimdi yaşam dediğinden öte bir şey bulacaksın belki. Ondan sonra da yaşayabilirsin, başkaları için. Aklını neye kullandığına göre değişir bu.» (Birbirimize baktık keskin bakışlarla.) «Çünkü sandığın kadar akıllı değilsin. Bu da senin zayıflığın, kendinden çok emin olan aydın gururun. Yalnızca buna dayanırsan yenik düşürürsün kendini. Bütün dişilik erdemlerine sahipsin ama utanıyorsun bunları kabul etmeye. Cinsel yönden güçlü olduğun için güçlü bir erkek sanıyorsun kendini ama bir erkekten çok kadınsın sen. Cinsel gücün, henüz kullanmaya başlamadığın daha büyük bir gücün belirtisi ancak. Baştan çıkarma gücünü kullanarak saptamaya çalışma erkek olduğunu. Bu çeşit güce ve çekiciliğe aldanmaz kadınlar. Kafaca ele geçirilmiş olduklarında bile durumu yöneten kadınlardır. Bir kadın cinsel yönden tutsak edilebilir, gene de üstün gelebilir erkeğe. Öbür erkeklerden daha çok güçlük çekeceksin, çünkü başka birine üstün gelmek ilgilendirmiyor seni. Kendi kendine üstün gelmeye çalışacaksın sen her zaman, sevdiğin kadın alıştırma yapmana yarayan bir araç olacak yalnızca.»

Kesti burada. Gitmemi beklediğini gördüm.

«Ah, aklımdayken,» dedi, ben ayrılırken, «bunu sana vermemi istedi o bey.» Kapalı bir zarf uzattı bana. «Belki de niçin öyle kaçıvermek zorunda olduğunu açıklıyordur.» Zarfı aldım, el sıkıştık. Birdenbire «kaç, kaç, kurtar kendini,» deseydi bana,

hiç kuşkusuz kaçardım soru sormadan. İyice allak bullak olmuştu kafam, ne buraya niçin geldiğimi, ne de niçin ayrıldığımı biliyordum. Kaynağı şimdi bana çok uzak gelen, artık aldırmadığım bir kıvancın doruğunda sürüklenmiştim buraya. Üç yüz altmış derece dönmüştüm öğleden beri.

Sokakta açtım zarfı. «Bahtın açık olsun,» yazılı bir kâğıda bir yirmi dolarlık sarılmıştı. Öyle çok şaşırtmadı bu beni. Onu görür görmez ummuştum böyle bir şey...

Bu olaydan birkaç gün sonra bir öykü yazdım: "Serbest Fantezi". Getirip Ulric'e okudum. Gözü kapalı yazılmıştı, ne başlangıç kaygısı vardı, ne de sonuç. Baştan sona bir tek görüntü vardı kafamda, o da sallanan Japon fenerleri görüntüsü. *Piece de resistance*, kadın kahramana, teslim olma eylemi içinde indirdiğim şaplaktı. Gerçekte Mara'ya yöneltilen bu şaplak, okuyucudan çok beni şaşırttı. Yazılışını oldukça ilgi çekici buldu Ulric, ama ne demeye geldiğini anlayamadığını itiraf etti. Irene gelecekmiş daha sonra, ona göstermemi istedi. Sapık bir damar vardı Irene'in içinde, öyle dedi. O gece herkes gittikten sonra geç bir saatte stüdyoya dönmüş Ulric'le birlikte, öldürecekmiş neredeyse Ulric'i. Üç kere bu kadını doyurmaya yeter diye düşünmüş, ama Irene durmuyormuş bütün gece. «Durmadan beli geliyor orospunun,» dedi. «Kocasının felçli olmasına hiç şaşmamalı —sökmüştür kamışını herifin.»

O gece toplantıdan birdenbire ayrıldıktan sonra olanları anlattım Ulric'e. İki yana salladı başını — «Hay Allah, böyle şeyler neden hiç benim başıma

gelmez? Senin yerinde kim olsa inanmazdım böyle bir olaya. Bütün yaşamın böyle rastlantılardan kurulu gibi. Nedendir bu, söyleyebilir misin? Gülme, biliyorum aptalca bir şey böyle bir soru sormak. Kafesine daha düşkün bir kuş olduğumu da biliyorum. Sen apaçık seriyorsun kendini ortaya —işin püf noktası bu olmalı. Sonra benim olup olabileceğimden daha meraklısın insanlar konusunda. Çok çabuk sıkılıveriyorum ben. Kabul ediyorum, bir kusur bu. Çok sık oluyor: ben gittikten sonra ne çok eğlendiğini anlatıyorsun hep. Ama bütün gece de otursam şu anlattıkların gibi bir şey gelmez benim başıma... Bir şeyin daha var bana dokunan, o da çoğumuzun bakıp da göremediği ilgi çekici bir kişi bulman her zaman. Bir yolunu bulup açıyorsun onları, açığa çıkarttırıyorsun kendilerini... Sabrım yok benim buna... Ama dosdoğru söyle şimdi bana, biraz olsun üzülmüyor musun, neydi onun adı —şu kadına koymadığına?»

«Sylvia'ya mı diyorsun?»

«Evet. Tam bir loulou'ymuş diyorsun. Beş dakika daha oturup alamaz mıydın önüne getirilen şeyi?»

«Evet, sanırım olurdu.»

«Tuhaf bir herifsin. Orada kalmamakla daha çok şey elde ettiğini söylemek istiyorsun sanırım, öyle mi?»

«Bilmem. Belki öyledir, belki de değildir. Doğrusunu istersen, kalkıp gitmeye hazır oluncaya kadar bütünüyle unuttum onu düzmeyi. Her karşına çıkan kadını da düzemezsin ya. Beni sorarsan, anam sikildi benim. Daha çoğunu umabilir miydim sonu-

na kadar götürseydim? Belsoğukluğu bulaştırırdı belki bana. Belki de memnun edemezdim onu. Dinle, arada sırada birini elimden kaçırmak çok sıkmıyor canımı. Bir çeşit hesap defteri tutuyor gibisin düzüşmeler için. Bu yüzden gevşemiyorsun hiç benim karşımda, seni pis hovarda seni. Dişçi gibi işlemem gerekiyor, sıkıp tek bir kâğıt sızdırmak için senden; sonra köşeyi dönüyorum, ancak birkaç dakika çene çaldığım bir yabancı yirmi dolar bırakıyor şöminenin üstüne benim için. *Bunu* nasıl açıklarsın?»

«Açıklamazsın,» dedi Ulric çarpık bir gülümsemeyle. «Onun için olmalı, benim başıma gelmez bunlar hiç... Ama şunu söylemek isterim.» Yerinden kalktı, kendi huysuzluğuna kendi de suratını buruşturarak devam etti. «Gerçekten boktan bir duruma düştüğünde bana güvenebilirsin. Çoğunlukla aldırmıyorum sıkıntılarına, çünkü iyi tanıyorum seni, bir yolunu bulup kurtulacağını biliyorum, anlıyor musun, ben sana sırtımı çevirsem bile.»

«Çok fazla güveniyorsun yeteneklerime besbelli.»

«Duygusuzca söylemek istemedim bunu. Demek istediğim, ben senin yerinde olsam öylesine bozulurdum, bir dostumdan yardım isteyemezdim bile —utanırdım kendimden. Ama sen koşup geliyorsun sırıtarak, 'şunu ver,' 'bunu ver,' diyorsun. Yardıma korkunç ihtiyacın varmış gibi davranıyorsun».

«Ne demek istiyorsun be,» dedim, «diz çöküp yalvarmam mı gerek?»

«Yok değil elbet. Uğursuz bir budala gibi konuşuyorum gene. Ama insanları kıskandırıyorsun, ça-

resiz olduğunu söylediğin zaman bile. Bazen sana hayır demelerine yol açıyorsun, çünkü sana yardım etmek *zorundalarmış* gibi davranıyorsun, anlamıyor musun?»

«Hayır Ulric, anlamıyorum. Ama önemi yok. Yemeğe götüreceğim seni bu akşam.»

«Sonra yarın otobüs paranı benden istersin.»

«Peki bir kötülük var mı bunda?»

«Yok, çarpık bir iş yalnızca.» Güldü. «Seni tanıyalı beri, epey de oldu tanıyalı, başımın etini yiyorsun, beş sent, on sent, on beş sent, yirmi beş sent, bazen bir dolar koparmak için... Bir keresinde elli dolarımı kıvırtmaya çalışmıştın, unuttun mu? Ben de hep olmaz derim sana, öyle değil mi? Ama anlaşılan bir şey değiştirmiyor bu senin için. Gene de iyi arkadaşız. Ama merak ediyorum bazen, ne düşünüyorsun benim için? Pek iç açıcı şeyler olmasa gerek».

«A, hemen söyleyeyim istiyorsan Ulric,» dedim sevinçle, «sen .....»

«Hayır şimdi söyleme. Sakla! Daha şimdi istemiyorum gerçeği öğrenmeyi.»

Çin mahallesine gittik yemek için, eve dönerken Ulric bir on dolarlık sıkıştırdı elime, yürek taşıdığını göstermek için. Parkta oturup uzun uzun konuştuk gelecek konusunda. Sonunda, dostlarımın çoğunun söylediği şeyi söyledi Ulric de: Kendisi için pek umutlu değildi, ama benim kendimi kurtarıp şaşırtıcı bir şey yapacağıma inanıyordu. Çok içten bir biçimde ekledi sonra, bir yazar olarak kendimi anlatmaya daha başlamamıştım bile. «Konuştuğun gibi yazmıyorsun,» dedi. «Kendini açığa vurmaktan

korkuyor gibisin. Günün birinde açılır da doğruyu söylersen, Niyagara çağlayanları gibi bir şey olacak. Bak sana apaçık söyleyeyim: Senin kadar yetenekli bir yazar daha bilmiyorum Amerika'da. Her zaman inandım sana —sonunda başarısız olduğun anlaşılsa da inanacağım. Yaşamında başarısız değilsin, bunu biliyorum, bildiğim yaşamların en delicesi ama böyle bu. Senin yaptığın şeylerin hepsini yapsam, bir fırça oynatacak vaktim olmazdı gün boyu.»

Çoğu zaman olduğu gibi, dostluğu konusunda yanlış yargıya varmışım, haksızlık etmişim duygusuyla ayrıldım Ulric'ten. Arkadaşlarımdan ne bekliyordum bilmiyorum. Gerçek olan şuydu: Kendimden ve boş çabalarımdan öylesine yetersizlik duyuyordum ki, hiç kimse, hiçbir şey haklı gelmiyordu bana. Başım bir derde girse en isteksiz kişiyi seçerdim mutlak, onu dostluktan silmek doygunluğunu tatmak için yalnızca. Çok iyi biliyordum, eski bir dostu gözden çıkarır çıkarmaz üç tane yenisini bulacaktım ertesi gün. Dokunaklı da oluyordu, sonraları bu gözden çıkarılmış dostlardan biriyle karşılaşıp, benim için bir nefret beslemediğini, eski bağları kurmaya istekli olduğunu öğrenmek. Çoğunlukla, sıkı bir yemek ısmarlayarak ve birkaç dolar borç vermeyi teklif ederek yapıyorlardı bunu. Günün birinde bütün borçlarımı ödeyerek arkadaşlarımın hepsini şaşırtmak düşüncesi yatıyordu kafamın gerisinde her zaman. Borçlarımın hesabını yaparak uyurdum çoğu geceler. Daha şimdiden korkunç bir toplamı buluyordu, ancak beklenmedik bir servete kavuşursam başa çıkılabilecek gibi. Belki günün birinde bilinmedik bir akrabam ölür de

beş on bin dolarlık miras bırakır, hemen en yakın postaneye koşar, bir yığın telgraf havalesi gönderirdim herkeslere. Telgrafla olması gerekirdi, çünkü parayı birkaç saatten çok cebimde tutacak olsam, delice, hiç umulmadık bir biçimde yok oluverirdi.

Bir miras düşleyerek yattım o gece. Sabahleyin duyduğum ilk şey ikramiyelerin kesinleştiği oldu, akşama kadar alabilirdik parayı. Kaynaşıp duruyordu herkes. Kafaları kurcalayan soru, ne kadar olduğuydu. 350 dolar bir şey verildi elime. İlk hesaplaştığım adam McGovern oldu, kapıda bekçilik eden dalkavuk. (Elli dolarlık hesabı vardı.) Sonra listeyi gözden geçirdim. Hemen hesaplaşabileceğim sekiz ya da on kişi vardı: Evrenleştirme dünyasının bana iyilikte bulunmuş kardeşleri. Öbürlerinin başka bir günü beklemeleri gerekiyordu —ikramiyeden söz etmemeye karar verdiğim karım da bunların arasındaydı.

Parayı aldıktan on dakika sonra ödemeleri yapmak için seçtiğim Karganın Yuvası'na gitmiş, bir sofra donatmaya hazırlanıyordum. Listeyi yeni baştan gözden geçirdim, önemli olanlardan atladığım var mı diye. İlgi çekici bir yığın insandı bu benim koruyucularım. Çatlak Zabrowskie vardı telgrafçı, boksör Costigan, santralci Hymie Laubscher, kendime yardımcı yaptığım eski arkadaşım O'Mara, merkez bürodan Steve Romero, yardakçım ufak Curley, eski taraftarlardan Maxie Schnadig, asistan Kronski, bir de Ulric elbet... MacGregor da var, yalnızca iyi bir yatırım olduğu için ödüyordum borçlarımı ona.

Bütün bunlar 300 dolara falan oturacaktı: iki yüz ellisi borçlara, ellisi de yemeğe. Cebi delik kalacak-

tım gene, olağan bir şeydi bu da. Bir beşlik kalırsa dans salonuna gidip Mara'yı görürdüm herhalde. Dediğim gibi, çok uygunsuz kişilerdi bir araya topladıklarım; kaynaşmalarını sağlamanın tek yolu da onları neşelendirmekti. Önce borçlarımı ödedim elbet hepsine. En iyi mezeden de iyiydi bu.

Hemen arkadan içkiler geldi, giriştik. Sersemletici bir yemek ısmarladım, yanında bolca içki de vardı. İçkiye alışkın olmayan Kronski hemencecik tuttu kafayı. Daha ördek kızartmasına sıra gelmeden çok önce götürüp boğazına parmağını sokmam gerekti. Yanımıza döndüğünde ruh gibi olmuştu benzi: kurbağanın karnı rengindeydi suratı, leş kokulu bataklığın köpüklü sularında yüzen geberik bir kurbağa renginde. Kronski'nin modası geçkin bir kuş olduğunu düşünüyordu Ulric, hiç görmemişti böylesini. Beri yanda Kronski hiç hoşlanmamıştı Ulric'ten, böyle bir uyuz kibarı niçin çağırdığımı soruyordu ikide bir kulağıma tıslayarak. MacGregor'ın ufak Curley'den iğrendiği besbelliydi, böyle yılan gibi bir dolandırıcıyla nasıl arkadaşlık ettiğimi bir türlü anlayamıyordu. O'Mara'yla Costigan hepsinden iyi anlaşıyor gibiydiler; Joe Gaus'la Jack Johnson'ın değerlerini karşılaştıran uzun bir konuşmaya dalmışlardı. Hymnie Laubscher, durumundan ötürü bilgi vermemeyi ilke edindiğini belirten Zabrowskie'den gizli bir şeyi sızdırmaya uğraşıyordu.

Bütün bunların ortasında, bir İsveçli arkadaşım, Lundberg, çıkageldi. Alacaklılarımdan biriydi o da, ama hiç zorlamıyordu beni. Masamıza çağırdım onu da, Zabrowskie'yi bir kenara çekip bir onluk borç aldım yeni gelenle hesap kesmek için. Larry

Hunt'ın New York'ta olduğunu, beni görmek istediğini öğrendim Lundberg'den. «Getir onu buraya,» diye üsteledim, «ne kadar kalabalık olursak o kadar eğleniriz.»

"Meet Me Tonight in Dreamland" (Düşler Ülkesinde Buluşalım Bu Akşam) ile "Some of These Days" (Bugünlerde Bir Gün) şarkılarını da söyledikten sonra şenlik tam kıvamına geldiği sırada, bizim masaya yakın oturan iki İtalyan oğlan gördüm, eğlenceye katılmaya can atıyorlardı. Yanlarına gidip sordum bize katılmak isterler mi diye. Müzisyendi biri, öbürü de güreşçi, öyle görünüyordu. Tanıştırdım onları, sonra da Costigan'la O'Mara'nın arasında bir yere yerleştirdim. Lundberg, Larry Hunt'a telefon etmeye gitmişti.

Böyle bir durumda böyle bir konu nereden aklına esmişti bilmiyorum ama, Ulric bana Uccello üstüne süslü bir söylev çekmeyi koymuştu kafasına. İtalyan oğlan, müzisyen olanı, dikti kulaklarını. MacGregor öfkeyle döndü arkasını, Kronski'yle kısırlık üstüne konuşmak üzere. Kronski, dinleyicisini rahatsız edebilirse, bu konunun ayrıntılarına girmekten hoşlanıyordu. Ulric'in gürül gürül konuşmasının İtalyan'ı etkilediğini fark ettim. Sağ kolunu kesebilirdi öyle İngilizce konuşabilmek için. Kendi ırkından biri için böyle konuştuğumuzu düşünmek de gururunu okşuyordu. Biraz değiştirdim konuyu İngilizceyle esridiğini görünce, heyecanlandım birden ve bu dilin şaşırtıcı nitelikleri üstüne deli gibi döktürmeye başladım. Curley'le O'Mara benden yana döndüler'dinlemek için, sonra Zabrowskie yerinden kalkıp geldi, bir iskemle çekip yanımıza otur-

du. Arkadan Lundberg, Hunt'ı bulamadığını haber verdi çabucak. İtalyan öyle bir heyecanlanmıştı ki, konyak ısmarladı herkese. Ayağa kalkıp bardaklarımızı tokuşturduk. Arturo, öyleydi adı, direndi, İtalyanca kadeh kaldırıldı. Sonra oturdu, on yıldır Amerika'da olduğunu ama İngilizcenin böyle konuşulduğunu hiç duymadığını söyledi büyük bir heyecanla. Artık hiçbir zaman İngilizcenin üstesinden gelemeyeceğini söylüyordu. Böyle konuştu durdu, övgü üstüne övgü yağdırarak, hepimiz İngiliz diline karşı sevgiyle kabarıp birer birer söylev çekmek isteyinceye kadar. Sonunda öyle bir başımı döndürdü ki bu iş, ayağa kalktım, sert bir içkiyi tek yudumda devirip on beş dakika, belki de daha uzun, coşkun bir söyleve daldım. İtalyan da başını iki yana salladı durdu on beş dakika boyunca, belki daha da uzun, bir sözcük daha duymaya dayanamayacağını, patlayıvereceğini belirtircesine. Gözümü üstüne diktim. Sözcüklere boğdum onu. Çılgınca ve çok başarılı bir konuşma olmalıydı, çünkü sık sık alkışlar yükseliyordu çevredeki masalardan. Kronski'nin birine iyice şen şakrak bir havada olduğumu fısıldadığını duydum; yeniden alevlendirdi bu sözler beni. Şen şakrak! Bir saniye sustum, biri bardağımı doldurdu, sonra boşandım gene: her bir yana sözcükler saçarak yokuş aşağı koşan bir yarış atı. Bir konuşma yapmaya hiç kalkışmamıştım bugüne kadar. Biri sözümü kesip nefis bir konuşma yaptığımı söyleyiverseydi donar kalırdım. Ayağa fırlamıştım, er meydanı diliyle. Kafamdaki tek şey, İtalyan'ın hiçbir zaman üstesinden gelemeyeceği o akıllara durgunluk veren İngilizce için duyduğu açlıktı. Ne-

lerden söz ettiğimi hiç bilmiyordum. Kafamı kullanmam gerekmiyordu —yalnızca yılan gibi bir dil uzatmıştım bereket küfesine ve dolayıp dolayıp boşaltıveriyordum içindekileri.

Çılgınca alkışlar arasında bitti konuşma. Öbür masalardan bazı kişiler gelip kutladılar beni. Arturo'nun gözleri yaşarmıştı. Beceriksizce bir bomba patlatmış gibi oldum. Korkmamıştım da, utanmıştım bu beklenmedik konuşmacılık gösterisinden. Oradan çıkmak istedim, kendi başıma çıkmak, ne olup bitmişti onu anlamak. Hemen bir özür buldum, garsonu bir kıyıya çekip ayrılmam gerektiğini söyledim. Hesabı ödedikten sonra baktım üç dolar kalmış cebimde. Kimseye birşeycikler demeden çekip gitmeye karar verdim. İstedikleri kadar oturabilirlerdi onlar orada, bana yetmişti artık.

Yukarı doğru yürümeye başladım, az sonra Broadway'deydim. 34. Cadde'de sıklaştırdım adımlarımı. Belli olmuştu: dans salonuna gidecektim. 42. Cadde'de kalabalığı dirsekleyerek yolumu açmak zorunda kaldım. Heyecanlandırdı beni kalabalık: İnsanın biriyle burun buruna gelip amacından sapma tehlikesi vardı her zaman. Az sonra dans salonunun önünde duruyordum, biraz soluk soluğa, biraz da doğru olur mu şimdi diye düşünerek. Karşıdaki "Saray"da Covent Garden'dan Thomas Burke sunuluyordu en baş köşede. Merdivenleri çıkmak için dönerken "Covent Garden" adı takıldı kafama. Londra —nefis olurdu Mara'yı Londra'ya götürmek. Sormalı, Thomas Burke'ü dinlemek ister mi diye...

Genç görünüşlü yaşlı bir adamla dans ediyordu

ben içeri girdiğimde. Birkaç dakika seyrettim, beni fark edinceye kadar. Eşini elinden tutup sürükleyerek bana doğru geldi, al al yanıyordu yüzü. «Eski bir arkadaşımla tanıştırayım seni,» dedi, ak saçlı Bay Carruthers'le tanıştırdı beni. Çok sıcak selamladık birbirimizi, durup gevezelik ettik birkaç dakika. Sonra Florrie gelip Carruthers'i sürükledi götürdü.

«Çok iyi bir herife benziyor,» dedim. «Hayranlarından biri olmalı.»

«Çok iyidir, hastayken o baktı bana. Kıskandırmamalısın onu. Bana tutkunmuş gibi görünmek hoşuna gidiyor.»

«Tutkunmuş gibi görünmek mi?»

«Hadi dans edelim,» dedi. «Başka bir gün anlatırım sana onu.»

Taktığı gülü çıkarıp yakama iliştirdi dans ederken. «İyi eğlenmiş olmalısın bu gece,» dedi içkinin kokusunu alarak. Bir doğum günü partisi olduğunu söyledim, gözden ırak bir iki söz etmek için onu balkona doğru götürürken.

«Yarın akşam kaçıp tiyatroya gelebilir misin benimle?»

Kolumu sıktı, olur der gibi. «Her zamankinden güzelsin bu akşam,» dedim, kendime doğru çekerek.

«Dikkat et,» diye mırıldandı, gizlice arkasına bakarak. «Çok kalmamalıyız burada. Şimdi anlatamam ama bu Carruthers çok kıskanç bir adamdır, kızdırmak da işime gelmez. Geliyor işte... Ayrılayım ben.»

Bile bile bakmadım çevreme, oysa ölüyordum Carruthers'i daha yakından incelemek için. Balko-

nun sarsak parmaklıklarına asılıp aşağıdaki surat denizine kaptırdım kendimi. Buncacık yükseklikten bile, ağırlık ve çokluktan gelen o insanlıktan çıkmış görünümü alıyordu kalabalık. Şu dil denen şey olmasaydı, bu et burgacını başka hayvanlardan ayırt edecek çok az şey kalırdı. O bile, kutsal konuşma yeteneği bile, güçlükle yetiyordu bir ayırımı yapmaya. Neydi konuştukları? Dil denilebilir miydi buna? Kuşların, köpeklerin de bir dili vardır, belki bu kalabalığınki kadar yeterlidir de. Dil, ancak bildirişimin tehlikeye düştüğü noktada başlar. Şimdi bu insanların birbirlerine söyledikleri her şey, okudukları her şey, yaşamlarını düzenleyen her şey anlamsız. Bu saatle, başka binlerce geçmişteki binlerce saat arasında köklü bir ayrım yok. Gezegenler düzeyindeki yaşamın gelgitinde, bu akıntı da, bütün öbür akıntıların geçmişten geleceğe izledikleri yoldan gidiyor. Kıskanç sözcüğünü kullanıyordu bir dakika önce. Tuhaf bir sözcük, hele bir kalabalığa bakıp karmançorman bir çiftleşme gördüğünüzde, şimdi kol kola kilitlenmiş dolaşanların büyük bir olasılıkla kısa bir süre sonra ayrılacaklarını anladığınız zaman. Mara'ya kaç erkeğin birden tutkun olduğunu hiç siklemiyordum, o çemberin içine ben de alındığım sürece. Acıdım Carruthers'e, kıskançlığın pençesinde olmasına acıdım. Hiç kıskanmamıştım yaşadığım sürece. Belki hiç sevmemiştim yeterince. Şiddetle istediğim tek kadını da kendiliğinden bırakmıştım. Bir kadına sahip olmak daha doğrusu herhangi bir şeye sahip olmak hiçbir şey değildir: Önemli olan yaşamaktır bir insanla ya da sahip olunan şeylerle. Sonsuza kadar tutkun ka-

lınabilir mi insanlara ya da nesnelere? Carruthers'in ona çılgınca tutkun olduğunu da kabul edebilirdi bir güzel —ne değiştirirdi bu benim sevgimde? Bir erkekte sevgi uyandırabilirse bir kadın, başkalarında da uyandırabilir demektir. Suç değildir sevmek ya da sevilmek. Gerçekten suç olan şey, bir insanı, sevdiğiniz, sevebileceğiniz tek kişi olduğuna inandırmaktır.

İçeri girdim. Başka biriyle dans ediyordu. Carruthers yalnız başına dikiliyordu bir köşede. Onu biraz avutmak isteğinin itkisiyle yanına gidip konuşmaya başladım. Kıskançlığın pençelerinde miydi bilmiyorum, ama hiç öyle göstermiyordu. Yiğitçe davranıyor bana diye düşündüm. Kıskanıyor muydu gerçekten yoksa Mara başka bir şeyi gizlemek için mi beni buna inandırmaya çalışıyordu —merak ediyordum. Bu söylediği hastalık öyle önemli bir şey olsaydı, daha önce bana hiç açmaması tuhaftı o zaman. Hastalıktan söz edişine bakılırsa oldukça yenilerde olmuş bir şeydi. Bakmış Carruthers ona. Nerede? Mara'nın evinde değil elbet. Küçük bir şey daha geldi aklıma: Çok direnmişti evine mektup yazmayayım diye. Neden? Belki de hiç evi yoktu. Bahçede çamaşır seren o kadın —annesi değildi o, öyle dedi Mara— kimdi öyleyse? Bir komşusu olabileceğini söylemeye çalışmıştı üstü kapalı. Alıngandı anası konusunda. Mektuplarımı okuyan anası değil teyzesiydi. Ya kapıyı açan genç adam — kardeşi miydi? Öyle olduğunu söyledi Mara, ama hiç benzemiyordu. Sonra bütün gün babası neredeydi, yarış atı yetiştirmiyor muydu, ya da çatıdan uçurtma uçurmuyor muydu artık? Anasından çok

hoşlanmıyordu Mara besbelli. Bir keresinde neredeyse açıkça söylemişti gerçekten anası olup olmadığını da kesin bilmediğini.

Sohbetimize ara vermiş olduğumuz bir sırada, «Tuhaf bir kız Mara, öyle değil mi?» dedim Carruthers'e.

Küçük keskin bir kahkaha attı, sonra beni rahatlatmak ister gibi karşılık verdi: «Daha çocuk, biliyor musun. Hiçbir dediğine de inanılmaz elbet.»

«Evet, bende de o izlenimi bıraktı,» dedim.

«İyi vakit geçirmek dışında hiçbir şey yoktur kafasında,» dedi Carruthers.

Tam bu sıra Mara çıkageldi. Carruthers dans etmek istedi onunla. «Ama *ona* söz vermiştim bu dansı,» dedi elimden tutarak.

«Yo, önemli değil, sen dans et. Benim gitmem gerekiyor nasıl olsa. Gene görüşürüz.» Karşı koymasına fırsat vermeden kaçtım dışarı.

Ertesi gece ondan erken gittim tiyatroya. Ön sıralardan aldım biletleri. Başka sevdiklerim de vardı programda, Trixie Friganza, Joe Jackson, Roy Barnes gibi. Yalnız yıldızlar vardı anlaşılan.

Sözleştiğimiz saatten sonra yarım saat daha bekledim, yoktu görünürlerde. Gösteriyi görmeyi çok istiyordum, onun için artık beklememeye karar verdim. Tam artan bileti ne yapacağımı düşünürken, oldukça yakışıklı bir zenci geçti yanımdan, gişeye yaklaştı. Yolunu kestim, benim biletimi kabul eder mi diye sordum. Parasını almayınca şaşırdı. «Karaborsacı sanmıştım seni,» dedi.

Aradan sonra Thomas Burke göründü sahne ışıklarının önünde. Nedenlerini hiçbir zaman kavraya-

mayacağım çok büyük bir etki bıraktı bende. Adıyla ve o gece söylediği şarkıyla ilintili birkaç olay vardı: "Roses of Picardy" (Picardy'nin Gülleri). Şimdi bırakın da, dans salonunun merdivenleri önünde kararsız durduğum geceden yedi yıl ileriye sıçrayayım...

Covent Garden. Covent Garden'a gidiyorum, Londra'ya indiğimden birkaç saat sonra ve dans etmek için seçtiğim kıza bir gül veriyorum çiçek pazarından. Doğruca İspanya'ya gitmek istemiştim ama durum doğrudan doğruya Londra'ya gelmemi gerektirdi. Şimdilik dans salonuna çevrilmiş olan Covent Garden'a beni götüren Yahudi bir sigortacı, hem de Bağdatlı. Londra'dan ayrılmadan bir gün önce Crystal Palace yakınlarında oturan bir yıldız falcısına gidiyorum. Evine varmak için başka birinin bahçesinden geçmemiz gerekiyor. Bahçeden geçerken bana buranın sahibinin *Limehouse Nights*'ın yazarı Thomas Burke olduğunu anlatıyor. Daha sonra gene Londra'ya gitmeye kalkışıp da başaramayınca Paris'e dönüyorum Picardy üstünden ve bu gülümseyen topraklardan geçerken ayağa kalkıyorum, sevinçten ağlıyorum. Birdenbire, boşa çıkan uğraşları, boşa çıkan umutları, acıya dönüşen umutları anımsayıp ilk olarak anlıyorum "yolculuk" ne demektir. İlk yolculuk olanağını o sağlamıştı, ikincisini de kaçınılmaz kılan oydu. Bir daha hiç görmeyecektik birbirimizi. Bütünüyle yeni bir anlamda özgürdüm: Sonsuza kadar yolcu kalmayı seçmekte özgürdüm. Yedi yıl süreyle beni pençesinde tutan tutkuyu anlatacak bir şey söylenebilirse, o da Thomas Burke'ün bu duygulu küçük şarkıyı söy-

leyişidir. Daha önceki akşam Carruthers'e acıyordum. Şimdi bu şarkıyı dinlerken birden korku ve kıskançlık bürüdü içimi. Ölmeyen tek gül içindi şarkı, kişinin yüreğinde taşıdığı gül. Sözleri dinledikçe Mara'yı yitireceğim doğdu içime. Çok sevdiğim için yitirecektim onu, böyle biçimlendi korku içimde. Carruthers, olanca kayıtsızlığına karşın bir zehir salmıştı damarlarıma. Güller getiriyordu Carruthers Mara'ya; onun göğsüne iğnelediği gülü bana vermişti. Alkıştan kırılıyor ortalık. Güller atıyorlar sahneye. Bir parça daha söyleyecek. Aynı şarkı bu: "Picardy'nin Gülleri" Aynı dizeleri söyleyecek şimdi, beni hançerleyip perişan eden sözler «ama solmayan bir gül var Picardy'de. Yüreğimde tuttuğum gül o.» Dayanamayacağım artık, fırlıyorum dışarı. Caddeyi geçip dans salonunun merdivenlerine koşuyorum.

Dans ediyor Mara, beline sımsıkı dolanmış koyu renkli bir adamla. Dans biter bitmez koşup yanına gidiyorum: «Neredeydin? Ne oldu? Niçin gelmedin?»

Böyle önemsiz bir şeyden ötürü bozulmam onu şaşırtmışa benziyor. Neydi onu alıkoyan? Hiçbir şey değildi canım. Geç yatmış, oldukça çılgın bir toplantı... Yok Carruthers'le değil... benden az sonra ayrılmış o. Yok, toplantıyı düzenleyen Florrie'ymiş. Florrie'yle Hannah —anımsıyor muydum onları? (*Onları anımsımak mı?* Nemfomanyak Florrie'yle Hannah, o ayyaş orospu, nasıl unutabilirim onları?) Evet, bir yığın içki içilmiş işte, sonra biri sormuş bacaklarını açarak yere oturabilir mi diye, denemiş... Acıtmış işte biryerlerini. Hepsi bu kadar.

Başına birşeyler geldiğini anlamış olmam gerekirmiş. Bir yere geleceğine söz verip de sözünü tutmayanlardan değilmiş Mara —işte bu kadar.

«Ne zaman geldin buraya,» diye sordum, gerçekten de oldukça sakin, görülmedik ölçüde serinkanlı ve aklı başında olduğunu düşünerek.

Birkaç dakika önce gelmişti. Eskiden boksör, şimdi de hukuk öğrencisi olan arkadaşı Jerry yemeğe götürmüş. O da varmış dün geceki toplantıda, Mara'yı evine götürmek inceliğini göstermiş. Cumartesi günü Pagoda çayhanesinde buluşacakmış benimle Mara. Orayı işleten Bay Tao arkadaşıymış. Beni onunla tanıştırmak istiyormuş. Ozanmış Bay Tao.

Evine götürmek için buralarda bekleyeceğimi söyledim, ama kusura bakmazsa metroyla bu kere. Zahmet etmememi söylüyordu, eve çok geç dönecektim sonra, falan filan. Direndim. Çok hoşlanmadığını görüyordum. Düpedüz canı sıkılmıştı bu işe. İzin isteyip giyinme odasına gitti az sonra. Bir telefon konuşması demekti bu, kesinlikle biliyordum. Gene düşündüm, o evi dediği yerde gerçekten oturuyor muydu.

Tatlı bir gülümsemeyle geri döndü, müdürün erken çıkmasına izin verdiğini söylüyordu. Hemen gidebilirdik istersek. Önce bir yerde birşeyler yiyecektik. Lokantaya giderken yolda ve bütün yemek boyunca, müdür ve yaptığı küçük iyilikler konusunda ateşli ateşli konuştu durdu. Yufka yürekli bir Yunanlı'ydı. Kızların bazıları için yaptıkları görüldük duyulduk şeyler değildi. Ne demek istiyordu? Ne gibi şeylerdi bunlar? İşte canım. Florrie gibi

sözgelişi. Florrie çocuk aldırdığı zaman —doktor arkadaşını tanımadan önce olmuştu bu— her şeyin parasını Nick vermişti. Şehir dışına bile göndermişti birkaç haftalığına. Sonra Hannah, bütün dişlerini çektirmişti... Nick de güzel bir takım takma diş yaptırmıştı ona.

Peki Nick, bu yaptıklarının karşılığında ne alıyor, diye sordum yavaşça.

«Nick'le ilgili hiçbir şey bilmiyor kimse,» diye devam etti. «Hiç kur yapmıyor kızlara. Kendi işi başından aşkın. Şehrin yukarı tarafında bir kumarhane işletiyor, borsada oynuyor, Coney Island'da bir hamamı var, bir yerlerde bir lokantada hissesi var... Böyle şeyleri düşünecek vakti yok.»

«Gözüne girenlerden biri olmalısın,» dedim, «istediğin gibi girip çıkıyorsun.»

«Dünyalara bedelim Nick'in gözünde,» dedi. «Belki daha değişik tipte adamlar çektiğim içindir.»

«Geçimini sağlayacak başka bir iş yapmak istemez miydin,» diye sordum hemen. «Bu işe göre değilsin sen —onun için bu kadar başarılısın sanırım. Bunun yerine yapmayı istediğin başka bir şey yok mu, söyle bana.»

Gülüşü, bu sorumun ne kadar safça olduğunu gösteriyordu. «Bu işi hoşlandığım için yaptığımı mı sanıyorsun yoksa? Bu işi yapıyorum, çünkü başka hiçbir yerde bu kadar para kazanamam. Bir yığın sorumluluğum var. Ne yaptığım önemli değil, belirli bir parayı kazanmak zorundayım. Ama, hadi konuşmayalım artık bunları, çok acı veriyor bana. Ne düşündüğünü biliyorum ama yanılıyorsun. Bir kraliçeymişim gibi davranıyor herkes bana. Aptal öbür

kızlar. Ben aklımı kullanıyorum. Farkına varmışsındır, hayranlarımın çoğu yaşlı adamlar.»

«Jerry gibi mi?»

«Yo, eski bir arkadaşım Jerry. O sayılmaz.»

Konuyu değiştirdim. Çok üstüne varmamak en iyisi. Bununla birlikte, aklıma takılan küçük bir şey vardı, mümkün olduğu kadar yumuşak sordum. Niçin harcıyordu zamanını Florrie'yle Hannah gibi orospularla?

Güldü. Ama en iyi arkadaşlarıydı onlar. Tapıyorlardı Mara'ya, onun için her şeyi yaparlardı. Başı sıkıya girince güveneceği bir yakını olmalı kişinin. Takma dişlerini bile okuturdu Hannah, Mara istese. Arkadaşlarından söz ederken aklına geldi, beni bir gün tanıştırmak istediği nefis bir kız vardı: Başkaydı o, soylu sayılabilecek biri, Lola'ydı adı... Kanında bir zencilik vardı ama hiç belli olmuyordu. Evet, çok sevgili bir arkadaşıydı Lola. Onu benim de beğeneceğime inanıyordu.

«Niye belli bir gün için sözleşmiyoruz,» dedim hemen. «Arkadaşım Ulric'in stüdyosunda buluşabiliriz. Ben de seni onunla tanıştırmak istiyordum.»

Çok iyi buldu bu fikri. Ama ne zaman olur bilemiyordu, çünkü sık sık gezilere gidiyordu Lola. Yakında olması için çalışacaktı gene de. Zengin bir ayakkabıcının metresiydi Lola, serbest olmuyordu her zaman. Ama iyi olacaktı Lola'yla birlikte olmak; bir yarış arabası vardı. Yakınlarda bir yere gidip bir gece kalabilirdik belki. Hoş bir havası vardı Lola'nın. Biraz kibirliydi aslında. Ama zenci kanı olmasından geliyordu bu. Bu konuda bir şey bildiğimi belli etmemem gerekiyordu. Arkadaşım Ulric'e

gelince, hiçbir şey söylemeyecektim ona.

«Ama hoşlanır o zencilerden. Deli olacak Lola'ya.»

«Ama Lola bu nedenle beğenilmekten hoşlanmaz,» dedi. «Göreceksin, çok açık renklidir, hem de çok çekici. Kimsenin aklına bile gelmez kanında zencilik olduğu.»

«Neyse, fazla ağırbaşlı olmasa bari.»

«Hiç üzülme bunun için,» dedi Mara hemen. «Kendini bir unuttu mu, çok neşeli olur. Sönük bir gece olmayacak, inan bana.»

Metro istasyonundan evine az bir yolumuz vardı. Yolda bir ağacın altında durup gevezelik etmeye başladık. Eteğinin içine sokmuştum elimi, o da pantolonumun düğmeleriyle oynuyordu. Ağacın gövdesine dayanıyorduk. Geç olmuştu iyice, kimsecikler yoktu görünürlerde. Kaldırımın üstüne bile yatırsam yatırılırdı.

Bacağını açtığı sırada yerine yerleştireyim diye tam kamışımı çıkarmıştım ki, yukarıdaki dallardan kocaman bir kedi atladı üstümüze, kıçı yanmış gibi cıyaklayarak. Ölüyorduk korkudan, ama kedi daha da çok korkmuştu, pençeleri ceketime takılmış kalmıştı çünkü. Korku içinde canına okudum kedinin, o da iyice paraladı beni. Yaprak gibi titriyordu Mara. Boş bir arsaya yürüyüp çimenlerin üstüne yattık. Yaraların mikrop almasından korkuyordu Mara. Eve gizlice girip tentürdiyotlar, bilmemneler getirecekti. Orada yatıp bekleyecektim onu.

Ilık bir geceydi, boylu boyunca uzandım yıldızlara bakarak. Bir kadın geçti, ama görmedi benim orada yattığımı. Dışarıda kalmıştı kamışım, ılık rüz-

gârla kıpırdanmaya başlamıştı gene. Mara döndüğünde titreyip sıçrıyordu artık. Diz çöktü yanıma tentürdiyot ve sargı bezleriyle. Suratına bakıp duruyordu kamışım. Üstüne eğildi, aç kurtlar gibi kaptı ağzıyla. Getirdiği şeyleri bir kıyıya itip üstüme çektim onu. Ben yükümü fışkırttım ama onun beli geliyordu durmadan, bir daha bir daha —hiç bitmeyecek sandım.

Sırtüstü yatıp dinlendik biraz, ılık bir esinti vardı. Bir süre sonra doğrulup tentürdiyotu sürdü. Sigaralarımızı yaktık, yavaşça konuşarak oturduk orada. Gitmeye karar verdik sonunda. Evinin kapısına kadar götürdüm. Orada durup kucaklaşırken birden sımsıkı yakaladı beni ve sürükledi. «Bırakamam seni daha,» dedi. Der demez de üstüme atıldı, çılgınca öperek ve can alıcı bir yanılmazlıkla pantolonumun düğmelerine uzanarak. Bu kez boş bir yer aramadık bile, olduğumuz yere çöktük kaldırımda, büyük bir ağacın altında. Rahat sayılmazdı kaldırım —biraz sürünüp birkaç adım ötedeki yumuşak toprağa erişmem gerekti. Dirseğinin yanında küçük bir su birikintisi vardı, çıkarıp birkaç santim daha kaymaya yeltendim ama çıkarmaya kalkışınca iyice sinirlendi Mara. «Sakın çıkarma bir daha,» diye yalvardı. «Deli oluyorum. Sev beni, sev beni!» Uzun bir süre dayandım üstünde. Daha önce de olduğu gibi, tekrar tekrar geldi beli, cıyaklayıp hırıldıyordu bir yandan, şişlenmiş bir domuz gibi. Ağzı daha da büyümüş, ölçüsüz şehvetlenmiş görünüyordu; gözleri kayıyordu sara nöbetine tutulmuş gibi. Biraz çıkardım serinlesin diye. Yanındaki su birikintisine elini sokup birkaç damla serpti

üstüne. Çok iyi geldi bu. Hemen arkasından dört ayak doğrulmuştu bile, bir de böyle denemem için yalvarıyordu. Emekleyerek arkasına geçtim; altından elini uzatıp yakaladı kamışımı, kaydırıverdi içeri. Dosdoğru rahme girdi. Acıyla hazdan gelen bir inilti koptu. «Büyümüş,» dedi, kıvrandırarak kalçasını. «Gene sok, ta dibine kadar... Durma hadi, acımasına aldırmıyorum.» Böyle diyerek çılgınca bir sendelemeyle geri geri bana doğru geldi. Kanım donmuş, taş gibi kalkmıştı kamışım, hiç gelemeyeceğim sanıyordum. Ayrıca, yumuşamasından korkmadığımdan, bir seyirci gibi izleyebiliyordum olanları. Çıkıncaya kadar çekip ucunu yumuşacık ıslak dudaklara sürtüyor sonra gene daldırıyor, tıpa gibi bırakıyordum öylece. Kalçalarını tutuyordum iki elimle istediğim gibi itip çekerek. «Yap yap,» diye yalvarıyordu, «delireceğim yoksa!» Çarptı bu beni. Başladım tulumba gibi işlemeye, bir içeri bir dışarı, sonuna kadar ama hiç çıkarmadan, birtakım sesler çıkarıyordu o bir yandan —Ah! —Ah, oh! —Ah! Sonra birden bumm! Balina gibi fışkırdım.

Üstümüzü başımızı silkeleyip eve doğru yürümeye başladık yeniden. Köşede birden durdu olduğu yerde taş kesilmiş gibi, sonra bana dönerek neredeyse çirkin biri gülümsemeyle: «*Şimdi gelelim pis işlere!*»

Şaşkın şaşkın baktım: «Ne demek istiyorsun? Hangi işten söz ediyorsun?»

«Demek istediğim şu,» dedi, yüzündeki tuhaf gülümseme hiç silinmeden. «Elli dolar gerekli. Yarına kadar bulmalıyım. Bulmak zorundayım. *Mutlaka, mutlaka*... Anlıyor musun şimdi niçin beni eve ge-

tirmeni istemediğimi?»

«Neden çekindin benden istemeye? Çok gerekliyse sana elli dolar bulamaz mıyım sanıyorsun?»

«Ama hemen gerekli. Öğlene kadar bulabilir misin bunca parayı? Ne olacağını sorma bana — önemli, çok önemli. Ne dersin, bulabilir misin? Söz verir misin bana?»

«Elbet bulurum», diye karşılık verdim, bir yandan da düşünüyordum bunca kısa zamanda hangi cehennemden bulabileceğimi.

«Harikasın,» dedi iki elimi birden yakalayıp sıcacık sıkarak. «Senden istemek çok canımı sıkıyor. Paran olmadığını biliyorum. Hep para istiyorum ben de —bütün yapabildiğim bu— para almak başkaları için. Hiç hoşlanmıyorum bu işten ama yapılacak başka şey yok. Bana güvenin var, değil mi? Bir haftaya kadar geri veririm sana.»

«Böyle konuşma Mara. Geri istemiyorum. İhtiyacın olduğu zaman bana söylemeni istiyorum. Yoksulum ama para bulabilirim arada sırada. Daha fazlasını da yapabilmek isterdim. O berbat yerden kurtarmak isterdim seni, orada olduğunu görmek hoşuma gitmiyor.»

«Bundan söz etmeyelim şimdi, ne olur. Eve git, uyu biraz. Yarın saat yarımda Times Meydanı'ndaki bakkalın önünde buluşalım. Biliyorsun orayı, daha önce de buluşmuştuk aynı yerde. Tanrım, benim için ne kadar önemli olacağını bilmiyordum o zaman. Milyoner sanmıştım seni. Yarın beni eli boş bırakmayacaksın, değil mi?»

«Bırakmayacağım Mara.»

Böyle göz açıp kapanıncaya kadar bulunması gerekir paranın, sonra da önceden şart koşulan düzenli aralıklarla ya çeşitli sözler vererek ya da trink trink ödenmesi gerekir. Yeterince zaman verilse bir milyon dolar bulabilirim —astronomik bir zaman değil, bildiğimiz saatle, günle, ayla, yılla ölçülen zaman. Çabucak para bulmaya gelince, otobüs parası bile olsa bana verilebilecek en güç iş. Okuldan ayrıldığımdan beri yalvararak borç alıyorum, neredeyse sürekli olan bir şey bu. Bütün bir gün uğraştığım çok olmuştur on sent borç alabilmek için; bazen de daha ağzımı bile açmadan önüme şişkin tomarlar atılırdı. Borç alma sanatı konusunda başlarda bildiğim kadar çok şey bilmiyorum artık. Bazı insanlardan hiçbir zaman, hiçbir durumda yardım istenmemesi gerektiğini biliyorum. Bazıları da doksan dokuz kere geri çevirir de yüzüncüsünde teslim olur, bir daha hiç hayır diyemez belki de. Başkaları vardır, acil durumlar için bir yana koyarsınız onları, onlara güvenebileceğinizi bilirsiniz çünkü. Sonra böyle tehlikeli bir durumda kalınca koşarsınız onlara, alçakça aldatılırsınız. Yeryüzünde tek kişi yoktur bütünüyle güvenilebilecek... Çabuk ve cömert bir bağış için en iyisi, yeni tanıdığınız birine başvurmaktır; bilmez sizi çünkü. En kötüsü eski dostlardır: Katı yürekli, yola gelmez kişilerdir onlar. Kural olarak, kadınlar duygusuz ve kayıtsızdır bu konuda. Arada sırada tanıdığınız birinin verebileceği gelir aklınıza, ama dürtükleyip açmak düşüncesi öyle tatsızdır ki, silersiniz hemen aklınızdan. Eskiler çoğunlukla böyledir, acı deneyler yüzünden belki de.

Başarıyla borç alabilmek için bu konuda sabit fikirli olması gerekir adamın, her şeyde böyledir bu. Kendinizi iyice verebilirseniz, yoga'da olduğu gibi hiçbir şeye takılmadan, gönlünüzü çabucak bulandırmadan, bütün yüreğinizle verebilirseniz, yaşadığınız sürece alnınızın teriyle tek kuruş kazanmasanız da olur. İnsanın başı dertte oldu mu, en iyi tek nitelik, çılgınca acılı olmak, tutulacak en iyi yol, en görülmedik, bilinmedik olanıdır. Daha aşağı durumda olandan borç almak, eşit ya da üst durumda olandan almaktan daha kolaydır örneğin. Kendinizi aşağılatmak demeyelim de, bir *sine qua non* bu da, uzlaşmaya hazır olmanız çok önem taşır. Borç alan bir suçludur her zaman, gizli bir hırsızdır hep. Borç verdiğini geri almaz kimse hiçbir zaman, faiziyle verilse bile. Alacağına şahin kesilen adam her zaman zararlı çıkar sonunda, hiç değilse uyandırdığı kin ve nefret yüzünden. Borç almak olumlu bir şeydir, borç vermek de olumsuz. Alıcı olmak rahatsız edici olabilir, ama heyecan verici, öğretici ve canlandırıcıdır aynı zamanda. Aşağılayıcılığına, kırıcılığına dayanmak zorunda olmasına karşın acır borcu alan, verene.

Temelde, alan da, veren de tektir, aynıdır. Bu yüzden, felsefe yapmak kötülüğü yok edemez. Birbirleri için yaratılmışlardır, birbirleri için yaratılan kadınla erkek gibi. Gereksinme ne kadar şaşırtıcı, koşullar ne kadar delice olursa olsun, kulak verecek bir adam, gerekli olanı toslayacak biri bulunur her zaman. İyi bir borç alıcı, iyi bir suçlu gibi görür işini. Karşılığı olmayan bir şey ummaktır temel ilkesi. Parayı nasıl en uygun koşullarla alabileceğini

öğrenmek istemez, bunun tam karşıtıdır istediği. Çok az bir konuşma olur uygun adamlar karşılaştığı zaman. Dış değeriyle görürler birbirlerini. Örnek bir borç verici, yarın öbür gün durumun değişebileceğini, borç verenin alan yerine geçebileceğini bilen gerçekçidir.

İşin doğrusunu görebilecek tek kişi vardı bildiğim, babamdı o da. Başvurmak için en güç durumları beklediğim insandı o. Hiçbir zaman borcumu ödememezlik etmediğim tek kişiydi üstelik. Bana hiç hayır demediği gibi, benim de başkalarına vermemi esinlerdi. Ondan her borç alışımda daha iyi bir borç verici olurdum —gerçekten verici, çünkü ödenmesi için hiç direnmedim. İyilikleri ödemenin yalnızca bir yolu vardır, o da, çaresizlik içinde size koşan birine iyilik etmektir. Evrensel hesap defteri söz konusu olduğu sürece, aşırı ölçüde gereksizdir bir borcu ödemek (tutulan bütün öbür defterler boşunadır, yersizdir). «Ne borç alan ne de veren olmalı,» demiş iyi yürekli Shakespeare, ütopik yaşamının isteklerinden birini dile getirerek. Çünkü, yeryüzünde yaşayan insanlar için borç vermek ve almak yalnız gerekli olmakla kalmamalı, ölçüsüz boyutlara eriştirilecek kadar büyütülmelidir de. Gerçekten işini bilen adam, sağına soluna bakmadan veren aptal ve yüzü kızarmadan isteyebilen adamdır.

Neyse kısa keseyim, gittim babama, eveleyip gevelemeden elli dolar istedim. Şaşılacak bir şey: o kadar parası yoktu bankada ama öbür terzilerden birinden borç alabileceğini söyledi hemen. Bana bu iyiliği yapıp yapamayacağını sordum, elbet dedi,

yalnız bir dakika beklemeliydim

«Bir haftaya kadar geri getiririm,» dedim ayrılırken.

«Üzülme bunun için,» dedi, «ne zaman olursa olur. Başka bir sıkıntın yoktur umarım.»

Tam yarımda verdim parayı Mara'ya. Hemen koştu gitti, ertesi gün Pagoda Çaybahçesi'nde beni bekleyeceğine söz vererek. Kendim için de küçük bir şey koparmanın günüdür bu gün gibi geldi bana, Costigan'ın iş yerine doğru yürümeye başladım bir beşlik istemek için. Dışarı çıkmıştı, ama yazıcılardan biri gelişimden kuşkulanarak bana yardım etmeyi teklif etti. Yeğeni için yaptıklarıma teşekkür etmek istediğini söyledi. Yeğeni mi? Yeğeninin kim olabileceğini çıkartamıyordum bir türlü. «Psikiyatri kliniğine götürdüğün oğlan, unuttun mu,» dedi. «Kentucky'den kaçmıştı hani, terziydi babası, geldi mi şimdi aklına? Babasına telgraf çekip o gelinceye kadar oğlana bakacağını söylemiştin. Oydu işte yeğenim.»

Çok iyi anımsıyordum o oğlanı. Oyuncu olmak istiyordu —salgı bezlerinde bir hastalık vardı. Suç işlemeye yatkın biri olduğunu söylediler klinikte. Arkadaşlarından birinin bazı giysilerini çalmıştı. Nefis bir oğlandı, ozandı oyuncudan çok. Onun salgı bezlerinde bir bozukluk vardıysa benimkilerin iyice çorba olması gerekir. Tekmeyi indirmişti doktorun taşaklarına canını yakınca; bu yüzden suç işleyecek biri olduğunu çıkarmışlardı. Gülmekten ölüyordum duyduğumda. Meşe odunuyla vurmalıydı o sadist, işkenceci doktor köpeğine... Neyse,

tatlı bir şeydi vestiyercinin bilmediğim bir dostum olduğunu öğrenivermek. Para gerekli olduğunda ne zaman istersem daha fazlasını da alabileceğimi söylediğini duymak da güzeldi ayrıca. Şimdi ulaklık yapan eski bir vestiyerciyle çarpıştım sokakta. New York'lu Hokkabazlar ve Büyücüler Derneği yararına bir balo için bana iki bilet vermek istiyordu. Kendisi bu derneğin başkanıydı. «Bana bir vestiyercilik bulabilsen gene,» dedi. «Derneğin başkanı olalı beri görülecek öyle çok işim var ki, ulaklık görevini gereğince yerine getiremiyorum. Ayrıca bir bebek daha bekliyor karım. Niçin gelmiyorsun bizi görmeye —yeni oyunlarım var, göstereyim sana. Küçük oğlan karnından konuşmayı öğreniyor; bir yıla kadar falan sahneye çıkaracağım onu. Ne yapıp edip geçimimizi sağlamak zorundayız. Büyüde çok para yok, biliyorsun. Ben de yaşlanıyorum artık, konuşamıyorum öyle eskisi gibi. Bu iş için biçilmiş kaftanım ben. Sen anlıyorsun benim yeteneklerimle tuhaflıklarımı. Baloya gelirsen seni o büyük Thurston'la tanıştırırım —gelecek, söz verdi. Gitmem gerek şimdi: bir ölüm haberi var yerine ulaştırılacak.»

Sen anlıyorsun benim yeteneklerimle tuhaflıklarımı... Köşede durup bir zarfın arkasına yazdım. On yedi yıl önce. Burada işte. Fuchs'tu adı FU Bürosundan Gerhardt Fuchs. Glendale'de Joey'le Tony'nin oturduğu yerdeki o bok toplayan adamın adı da aynıydı. Bu öbür Fuchs'la, sırtında bir torba dolusu kedi, köpek, kuş pisliğiyle mezarlıktan gelirken karşılaşırdık hep. Bir yerlerdeki koku yapımcısına getirirdi bunları. Leş gibi kokardı her zaman. Pis, aklı hep kötüye çalışan, kör Hessian'lar kabilesinden bir ku-

lampara. Fuchs'la Kunz: Her gece Fresh Pond Sokağı yakınında Laubscher'in bira bahçesinde içen iki iğrenç kuş. Cilt doktoru olan Kunz veremliydi. Kuşlarla derilerden söz ederlerdi leş kokulu biralarını içerken. Ridgewood'du onların Mekke'si.* Almanya Tanrıları'ydı, Kayzer de onun sözcüsü; canları cehenneme. Dilerim bozuk sesler gibi boğulur giderler, daha boğulmadılarsa. Tuhaf ama, birbirinden bir türlü ayrılmayan ikizlerin öyle adları olması. Tuhaf gerçekten.

* Brooklyn'de Alman asıllıların oturduğu bir kesim.

III

Cumartesi öğleden sonra, güneş parlak ve keskin yükselmiş, Doktor Vuçi Haçi Tao'nun bahçesinde soluk renkli bir çay yudumluyorum. Konusu Ana olan uzun bir şiir verdi az önce, fişek kâğıdı üstüne yazmış. Asıl Tao üstüne bir şey sormak istiyorum ona, ama bugüne kadar daha *Tao Tah Çing*'i de okumadım. Okusaydım soru sormanın gereği kalmazdı —bu bahçede oturup Mara adlı bir kadını da beklemezdim belki. Eski çağların o en parlak ve en kıvrak bilgelik örneğini okumuş olsaydım, başıma gelen ve artık bana sıkıca bağlanacak olan felaketlerden kaçınabilirdim.

Bahçede otururken, M.Ö. 17'de, bunlardan çok başka düşünceler var kafamda. Doğrusunu isterseniz, şimdi hiçbirini anımsamıyorum doğru dürüst. Ana için yazılan şiiri beğenmediğimi anımsıyorum belli belirsiz —boktan bir şey olarak kalmış aklımda. Ayrıca, onu yazan Çinli'yi de sevmedim —iyice kalmış aklımda bu da. Gitgide öfkelendiğimi de biliyorum, bu iş de bitik gibi görünmeye başlamıştı çünkü. (Tao'yu bir parçacık öğrenmiş olsaydım böyle köpürmezdim. Bir inek kadar doygun orada otururdum, güneşin parladığına ve canlı olduğuma şükrederdim.) Bugün bunları yazarken ne güneş var, ne de Mara, daha doygun bir inek kadar olamadıysam da, yeryüzüyle barışıklığımı ve canlı olduğumu çok iyi duyuyorum.

İçeride telefonun çaldığını duyuyorum. Çarpık suratlı bir Çinli, belki de bir felsefe profesörü, gelip Çin pilavı diliyle, telefonda bir bayanın benimle konuşmak istediğini söylüyor. Mara arayan, dediğine bakılırsa yeni uyanmış. Akşamdan kalmaymış. Florrie de öyle. Yakınlarda bir oteldeymişler birlikte, sızıp kalmışlar. *Hangi otel?* Söylemek istemiyor. Yarım saat kadar beklersem toparlanıp gelecekmiş. Yarım saat daha beklemek istemiyor canım. Kafam bozuk. Önce bacağını incitmişti, sonra akşamdan kalmalık çıktı. Yatağında başka kim var, onu öğrenmek istiyorum. Adı C harfiyle başlayan bir adam olabilir mi yoksa? Hoşuna gitmiyor bu Mara'nın. Kimsenin kendisiyle böyle konuşmasına izin vermezmiş. Ben böyle konuşuyorum işte, var mı bir diyeceğin? Nerede olduğunu söyle, hemen çıkar gelir görürüm seni. Söylemek istemiyorsan canın cehenneme. Bıktım bu... *Alo, alo! Mara!*

Cevap yok. Eh, dokunmuş olmalı bu ona. Florrie, o küçük kaltağın başı altından çıkıyor bunlar hep. Florrie'yle, kaşınankürk astarlı kıçı. Bir kız için bütün duyduğunuz, kendine uygun büyüklükte kamış bulamayışından başka bir şey değilse ne düşünülür o kız için? Yüzüne bakınca, bir güzel düzülse yelkenlerini suya indirir sanırsınız. Çorapla 47 kilo. Tam kırık yedi kiloluk doymak bilmez bir et. Üstüne üstlük içkici. İrlandalı bir orospu. Orospucuk bana sorarsanız. Bir zamanlar Ziegfeld Follies'de oynadığını yutturmak için sahne diliyle konuşur.

Bir hafta geçiyor, Mara'dan ses yok. Sonra birden en umulmadık bir sırada bir telefon konuşması. Üzgün geliyor sesi. Bir yerde buluşup akşam ye-

meği yiyebilir miyim onunla, çok önemli bir konuda konuşmak istiyor. Daha önce fark etmediğim bir çekicilik var sesinde.

Village'da, sözleştiğimiz yere yetişmek için koştururken, kiminle burun buruna gelsem beğenirsiniz: Kronski! Atlatmaya uğraşıyorum ama boşuna.

«Nedir bu acelen,» diye soruyor, hep yanlış anlarda takındığı o tatlı alaycı gülümsemesiyle.

Bir sözüm olduğunu anlatmaya çalışıyorum.

«Yemek yiyecek misiniz?»

«Evet yiyeceğim ama yalnız,» diyorum kesinlikle.

«Yo olmaz, bunu yapamayacaksın Bay Miller. Eşlik edecek biri gerek besbelli. Neşen pek yerinde değil bugün... Sıkıntılı görünüyorsun. Yoksa bir kadın mı?»

«Dinle Kronski, biriyle buluşacağım, seni de istemiyorum ortalıkta.»

«Bak hele Bay Miller, eski bir dostunla nasıl konuşursun böyle. Seninle gelmekte direniyorum. Yemeği ben ısmarlayacağım —buna da hayır diyemezsin ya.»

Güldüm elimde olmadan. «Peki öyleyse, bok herif, takıl peşime. Yardımına ihtiyacım olur belki. Başım dertte olmadıkça bir işe yaramazsın. Dinle, soytarılığa başlayayım deme. Sevdiğim kadınla tanıştıracağım seni. Görünüşünden hoşlanmayacak herhalde, ama gene de tanımanı istiyorum. Bir gün evleneceğim onunla, seni başımdan savamadığıma göre daha sonra olacağına şimdiden alışsın sana dayanmaya. Sevmeyeceksin onu, öyle doğuyor içime.»

«Çok ciddi görünüyor bu iş Bay Miller. Seni ko-

rumak için tedbirler almak gerekecek.»

«Burnunu sokmaya çalışırsan boğarım seni,» dedim, yırtıcı bir gülüşle. «Çok doğru sözlüyüm bu kız konusunda. Daha önce hiç gördün mü beni böyle ha? İnanmıyorsun değil mi? Bak gör öyleyse. Söyleyeyim sana ne denli ciddi olduğunu... Ayağıma dolanırsan gözümü kırpmadan öldürürüm seni.»

Şaşırdım kaldım, Mara daha önce gelmiş bekliyordu lokantada. Karanlık bir köşede ıssız bir masa seçmişti. «Mara,» dedim, «eski bir arkadaşım Doktor Kronski bu. Benimle gelmekte direndi. Umarım gücenmezsin.» Hiç beklemediğim kadar sıcak selamladı onu. Kronski'ye gelince, gözleri Mara'ya takılır takılmaz sululuğu bıraktı. Suskunluğu daha da etkileyiciydi. Onu bir kadınla tanıştırdığımda çoğunlukla boşboğaz kesilir, gözle görünmeyen kanatlarının gürültüsü duyulurdu.

Mara da görülmedik ölçüde sakindi, yatıştırıcı ve büyüleyiciydi sesi.

Daha yemekleri ısmarlayıp birkaç kibar söz etmiştik ancak, Kronski durdu, Mara'ya uzun uzun, tatlı tatlı bakarak, «Bir şey oldu, üzücü bir şey, öyle geliyor bana. Gitmemi isterseniz hemen giderim. Doğrusunu isterseniz, kalmayı isterdim. Belki yardımım dokunabilir. Bu oğlanın arkadaşıyım, senin de arkadaşın olmak isterdim. Yürekten söylüyorum bunu.»

Oldukça dokunaklıydı. Mara'nın da kapıldığı gözle görülüyordu, sıcacık bir karşılık verdi.

«Lütfen oturun,» dedi, bir güven ve inanç belirtisi olarak elini masanın üstünden uzattı. «Burada

oluşunuz konuşmamı kolaylaştıracak. Sizden çok söz etti bana, ama haksızlık ettiğini sanıyorum.» Bana baktı sitemle, sonra gülümsedi tatlı tatlı.

«Yok,» dedim hemen, «hiç doğru dürüst bir görünümünü çizmedim onun.» Ona döndüm: «Biliyor musun Kronski, düşünülebilecek en sevimsiz kişiliğe sahipsin, ama gene de...»

«Hadi, hadi,» dedi Kronski, çarpık bir gülümsemeyle, «Dostoyevski numaraları çekme bana. Şeytansı bir dâhi olduğumu söyleyecektin. Evet, gerçekten şeytanca bir etkim var senin üstünde, ama benim seninle ilgili düşüncelerim, senin benim için düşündüklerin kadar karmaşık değil. Gerçekten hoşlanıyorum senden. İstediğin her şeyi yaparım, doğru söylediğine inanırsam —çok sevdiğim birine zarar verecek olsam bile. Seni herkesin üstünde tuttuğum doğru, neden bilemem, kesinlikle hak etmiyorsun bunu çünkü. İtiraf edeceğim, yüreğim burkuluyor şimdi. Görüyorum, seviyorsunuz birbirinizi, birbiriniz için yaratılmışsınız ama...»

«Mara için çok parlak olmayacağını düşünüyorsun durumun, öyle mi ha?»

«Daha bilemiyorum,» dedi korkutucu bir ciddilikle, «Yalnız görüyorum, ikiniz de eşinizi bulmuşsunuz.»

«Demek ona gerçekten layık olabileceğimi düşünüyorsunuz, öyle mi,» diye sordu Mara büyük bir alçakgönüllülükle.

Şaşkınlık içinde baktım ona. Bir yabancıya böyle bir şey diyebileceğini aklımdan bile geçirmezdim.

Bu sözler alevlendirdi Kronski'yi. «Ona layık olmak mı?» diye sırıttı. «O sana layık mı bakalım?

Önemli olan bu. Bir kadının ona layık olup olmadığını düşündürecek ne yaptı şimdiye kadar? İşlemeye başlamadı daha —bir uyuşukluk içinde. Senin yerinde olsam bir dirhem güven duymazdım ona. İyi bir koca ya da sevgili olmak bir yana, iyi bir dost bile değildir. Yazık sana Mara, kafanı yorma böyle şeylerle. Bir şey yaptır ona kendin için, dürtükle, mahmuzla, aklını başından al gerekirse ama aç onu. Dürüst bir öğüt verecek olsam, onu iyi tanıdığım, çok sevdiğim için, şöyle derdim: Kırbaçla, cezalandır, en dipteki çukura itiver onu! Yoksa bitiktir işin —yutar seni. Kötü biri olduğu için değil, kötülük etmek istediği için değil... Yoo, hayır! İyiliğinden yapar bunu. Sana kancalarını saplarken, yüreğinde senin çıkarlarını taşıdığına inandırır seni. Bir gülümsemeyle paramparça edebilir ve bunu senin iyiliğin için yaptığını söyler. Şeytan olan *odur*, ben değilim. Ben düşünürüm, numara yaparım ama o bile bile yapar her yaptığını. İki ayağı üstünde yürüyen en acımasız alçaktır o —tuhaf olan şey de, acımasız olduğu için sever insan onu, ya da belki dürüstçe yaptığı için. Önceden haber verir vuracağı zaman. Gülümseyerek söyler bunu sana. Bitince de kaldırır seni yerden, üstünü başını silkeler sevecenlikle, çok canını yakıp yakmadığını falan sorar — melek gibidir *alçak herif!*»

«Sizin kadar iyi tanımıyorum onu elbet,» dedi Mara yavaşça, «ama bu yanını bana hiç göstermediğini söylemem gerek. Hiç değilse şimdilik. Çok iyi, tatlı, yumuşak olarak tanıyorum onu yalnızca. Dilerim, bana karşı hep böyle kalmasını sağlayacak gibi davranırım. Yalnız sevgi değil ona duyduğum, bir

insan olarak inanıyorum da. Her şeyden vazgeçebilirim onu mutlu etmek için...»

«Ama çok mutlu sayılmazsın şimdi şu sıra, öyle değil mi?» dedi Kronski, Mara'nın dediklerine kulak asmazmış gibi. «Söyle bana, ne yaptı sana?»

«Hiçbir şey yapmadı,» dedi Mara heyecanla. «Beni üzen şeyin ne olduğunu bilmiyor.»

«Peki, *bana* söyleyebilir misin?» dedi Kronski, sesini değiştirdi, gözlerini ıslaklaştırdı, sevimli, candan bir küçük köpek gibi acıyarak bakıyordu alçak.

«Zorlama,» dedim «sırası gelince söyleyecek.» Kronski'ye bakıyordum konuşurken. Yüzü değişiverdi birden. Başını öbür yana çevirdi. Mara'ya baktım, yaşlar birikmişti gözlerine, boşanıp akmaya başladılar. Hemen özür dileyip musluğa gitti. Solgun, ölgün bir gülümsemeyle bana baktı Kronski, ay ışığında ölmekte olan hasta bir istiridye gibi göründü bana.

«O kadar acıklılaştırma durumu,» dedim. «Yiğit kızdır, kurtarır kendini.»

«*O sana öyle geliyor!* Acı çekmezsin sen. Duygulanırsın, acı çekmek dersin buna. Başı dertte kızın, görmüyor musun? Onun için bir şey yapmanı istiyor, geçinceye kadar beklemeni değil. Sen söyletmezsen *ben* söyleteceğim. Bu kere gerçek bir kadın var elinde Bay Miller, erkekten bir şey bekler, yalnızca kuru lakırdı değil. Karını, çocuğunu, işini gücünü bırakıp onunla kaçmanı istiyorsa, kaç derim ben. Onu dinle, kendi bencil düşüncelerini değil.» Oturduğu yerde kaykılıp dişlerini karıştırdı. Bir süre sustuktan sonra, «Bir dans salonunda mı karşılaşmıştın onunla? Eh, kutlamam gerek seni, gerçek

bir değerle karşı karşıya olduğunu anlayabildiğin için. Bu kız adam edebilir seni, izin verirsen elbet. Artık çok geç değilse demek istiyorum. Biliyorsun, oldukça ilerlemiş senin durumun. O karın olacak kadınla bir yıl daha yaşarsan, işin bitiktir.» İğrenerek tükürdü yere. «Talihlisin sen. Hiç çaba harcamadan elde ediyorsun bazı şeyleri. Ben eşek gibi çalışıyorum sonra bir arkamı dönmeyegöreyim, toz oluyor her şey.»

«Ben bir *Goy*'um da ondan,» dedim takılarak.

«Goy moy değilsin. Kara bir Yahudi'sin sen. Bütün Yahudiler'in parlayıp erişebilmeyi istedikleri o büyüleyici Gentile'lerdersin. Sen bir... A, bak iyi oldu, bunun sözü geçti. Mara Yahudi değil mi? Hadi şimdi, bilmiyormuş numarası yapma. Söylemedi mi sana daha?»

Mara'nın Yahudi olması öylesine akıl almaz geldi ki, güldüm yüzüne karşı.

«Bunu sana göstermemi istiyorsun demek, öyle mi?»

«Ne olduğu umurumda değil,» dedim, «ama Yahudi olmadığına eminim.»

«Nedir peki o zaman? Arî olduğunu söyleyemezsin herhalde?»

«Hiç sormadım,» diye karşılık verdim. «İstiyorsan sen sor.»

«Sormayacağım,» dedi Kronski, «çünkü yalan söyleyebilir bana senin önünde, ama seni bir dahaki görüşümde yanılıp yanılmadığımı söyleyeceğim. Görür görmez tanırım Yahudiler'i.»

«Beni ilk gördüğünde Yahudi sanmıştın.»

Bastı kahkahayı. «*Demek gerçekten inandın buna.*

Hah hah! Eh, bu iyi işte. Koca budala, hoşuna gitsin diye öyle demiştim, o kadar. Bir damla Yahudi kanı olsaydı damarlarında, parçalardım seni ırkıma duyduğum saygıdan ötürü. *Sen, Yahudi ha?*. İyi, iyi...» Gözlerinde yaşlarla bir o yana, bir bu yana devriliyordu başı. «Her şeyden, önce açıkgözdür bir Yahudi,» diye başladı gene, «sense açıkgözden başka her şeysin. Ve *dürüsttür* bir Yahudi —kafana sok bunu! *Sen*, dürüst müsün. Bir dirhem doğruluk var mı içinde. Ve *duyarlıdır* bir Yahudi. Her zaman alçakgönüllüdür, gurur duyduğu zaman bile.. İşte Mara geliyor. Bırakalım bu konuyu.»

«Benden söz ediyordunuz değil mi?» dedi Mara yerine otururken. «Niye devam etmiyorsunuz? Aldırmam ben.»

«Yanılıyorsun,» dedi Kronski, «hiç de senden söz etmiyorduk işte...»

«Yalancı,» diye karıştım. «Senden söz ediyorduk, yalnız pek bir şey dememiştik daha. Aileni anlatsana ona n'olur, hani bana anlattığın şeyleri demek istiyorum.»

Bulutlandı yüzü. «Niye ilgileniyorsunuz ailemle,» dedi, gizleyemediği bir tedirginlikle. «İlgi çekici hiçbir yanı yoktur benim ailemin.»

«İnanamıyorum,» dedi Kronski saçmalayarak, «bir şey gizlediğini sanıyorum.»

Aralarındaki bakışma şöyle bir sarstı beni. Dikkatli davranması için bir işaret vermişti sanki Mara. Gizli bir biçimde anlıyorlardı birbirlerini, dışarıda kalıyordum ben. Evinin arka bahçesindeki kadın canlandı gözlerimde. Mara'nın ima etmeye çalıştığı gibi bir komşu değildi o kadın. Üvey annesi olabilir

miydi? Asıl annesi için anlattıklarını anımsamaya çalıştım ama dağıldım hemen, öyle bir karmakarışıktı ki anlattıkları, bu konunun ona acı verdiği besbelliydi.

«Nedir ailem konusunda öğrenmek istediğiniz şey?» dedi bana dönerek. «Seni rahatsız edecek bir şeyi sormak istemem ben de,» dedim, «ama ayıp olmayacaksa üvey annenden söz edebilir misin bize?»

«Nerelidir üvey annen?» diye sordu Kronski.

«Viyanalı» dedi Mara.

«Peki sen? Viyana'da mı doğdun sen de?»

«Hayır, Romanya'da doğdum ben, küçük bir dağ köyünde. Biraz Çingene kanı karışmış olabilir bana.»

«Annen Çingene miydi demek istiyorsun?»

«Evet, öyle olduğunu söylerler. Babam, üvey annemle evlendiği günün gecesi annemle kaçmış. Sanıyorum bu yüzden nefret ediyor annem benden. Yüz karasıyım ben ailenin.»

«Babanı çok seviyorsun herhalde?»

«Bayılıyorum ona. Bana benziyor. Öbürleri yabancı hep —ortak hiçbir şeyimiz yok.»

«Sen geçindiriyorsun aileyi, öyle değil mi?» dedi Kronski.

«Kim söyledi sana bunu? Anladım, demek bundan söz ediyordunuz, ben...»

«Hayır Mara, bana kimse söylemedi. Yüzünden okuyorum bunu. Kendini feda ediyorsun — umutsuz olmanın nedeni bu.»

«Yadsımıyorum öyle olduğunu,» dedi. «Babam için yapıyorum bunu. Felçli, çalışamıyor artık.»

«Erkek kardeşlerine ne oldu?»

«Hiç. Tembel hepsi. Ben şımarttım onları. On altı yaşındayken evdeki yaşama dayanamayıp kaçtım. Bir yıl uzakta kaldım, sersefil buldum döndüğümde. Hiçbir şey gelmiyor ellerinden. Bir işe girişebilecek gücü olan bir ben varım içlerinde.»

«Bütün aileye bakan sensin öyle mi?»

«Bakmaya çalışıyorum. Bırakıvermek geliyor bazen içimden —çok ağır bir yük. Ama yapamıyorum. Açlıktan ölecekler ben çekip gidiversem.»

«Saçma,» dedi Kronski kızgın. «Asıl yapman gereken şey bu.»

«Ama yapamam —Babam yaşadığı sürece olmaz. Her şeyi yapabilirim, kendimi satarım, gene bırakamam onu yoksulluk içinde.»

«Yaptırırlar da bunu sana,» dedi Kronski. «Bak Mara, yanlış bir yol seçmişsin kendine. Bütün sorumluluğu sen yüklenemezsin. Bırak öbürleri kendilerine baksınlar. Al babanı götür, biz yardım ederiz ona bakmana. Parayı nasıl kazandığını bilmiyor, değil mi? Bir dans salonunda çalıştığını söylemedin ona elbet...»

«Hayır söylemedim. Tiyatroda olduğumu sanıyor. Ama annem biliyor.»

«Biliyor da aldırmıyor ha?»

«*Aldırmak mı?*» dedi Mara acı bir gülümsemeyle. «Evi ayakta tutabildiğim sürece hiçbir şeyime aldırmaz. Bir işe yaramayacağımı söylüyor. Orospu diye çağırıyor beni. Anama çekmişim, öyle diyor.»

Sözünü kestim. «Mara,» dedim. «Bu kadar kötü durumda olduğunu hiç bilmiyordum. Doğru söylüyor Kronski, kendini kurtarman gerek. Neden onun

dediği gibi yapmıyorsun —öbürlerini bırak, babanı al yanına.»

«Çok isterdim,» dedi, «ama babam annemi bırakmaz hiçbir zaman. Kıskıvrak yakalamış kadın babamı —bir çocuğu var ondan.»

«Ama senin ne yaptığını bilse?»

«Bilmeyecek. Kimseye söyletmem bunu. Bir keresinde annem anlatacağını söyleyerek korkutmuştu, Öldürürüm seni dedim.» Acı acı gülümsedi. «Biliyor musunuz ne dedi annem. Kendisini zehirlemeye çalıştığımı söyledi.»

Tam bu sırada Kronski, dışarıda olan bir arkadaşının evine gidip konuşmaya orada devam etmeyi önerdi. İstersek geceyi orada geçirebileceğimizi söyledi. Metroda havası değişti; çoğu zaman olduğu gibi, o sulu, şeytansı, soluk yüzlü kurbağa kesildi gene. Güzel görünüşlü dişilere göz süzecek gücü bulunduğunu, kendini baştan çıkarıcı bir erkek saydığını gösterirdi bu. Ter boşanıyordu yüzünden, yakası ıslanmıştı terden. Dağılmaya başladı konuşması, heyecanlı, kopuk kopuktu. O çarpık üslubuyla bir dram havası yaratmaya çalışıyordu; iki yanında sallıyordu kollarını, güçlü ışıldakların ışığına tutulmuş çılgın bir yarasa gibi.

Benim iğrenmeme karşılık Mara hoşlanmış görünüyordu bu gösteriden. «Deli bu senin arkadaşın,» dedi, «ama hoşuma gidiyor gene de.»

Kronski duydu bunu. Sırıttı, daha da çok boşandı teri. Sırıttığı, maymunluk, soytarılık ettiği ölçüde hüzünlü görünüyordu. Üzgün olduğunu düşünmesini istemezdi kimsenin. Kronski'ydi o, büyük, yaşam dolu, sağlıklı, cıvıl cıvıl, kayıtsız, dünyayı

umursamayan, vurdumduymaz, herkesin sorunlarını çözen adamdı. Saatler boyu hiç durmadan konuşabilirdi —günlerce, onu dinleyecek cesaretiniz varsa. Uykudan konuşarak uyanır, kılı kırk yaran tartışmalara dalardı hemen; dünyanın kaderi, biyokimyasal yapısı, astrofiziksel kuruluşu, iktisadî ve siyasal görünümü konusunda olurdu bunlar hep. Felaket bir durumdaydı dünya; biliyordu, çünkü durmadan haber topluyordu buğday ve petrol kıtlığıyla ilgili; ya da diyelim Sovyet ordusunun, o olmazsa bizim cephaneliklerin ya da üslerin durumunu öğrenmek için araştırma yapardı. Sonra, tartışılmaz bir gerçekmiş gibi Sovyet ordusunda askerlerin bu kış savaşacak durumda olmadıklarını söylerdi, çünkü ancak bilmem ne kadar kaputla bilmem ne kadar papuçları vardı. Karbonhidratlardan, yağlardan, şekerden söz ederdi. Dünyanın kaynaklarından söz ederdi, dünyayı yöneten oymuş gibi. Uluslararası hukuku bu konunun ünlü yetkililerinden daha iyi bilirdi. Tam olarak, bütün ayrıntılarıyla bilmediği tek konu yoktu yeryüzünde. Şehir hastanelerinden birinde şimdilik bir stajyerdi ancak, ama birkaç yıla kadar ünlü bir cerrah ya da psikiyatrist, belki de başka bir şey olacaktı, ne olmayı seçeceğini bilmiyordu daha. «Neden Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olmayı seçmiyorsun?» derlerdi arkadaşları dalga geçerek. «Çünkü budala değilim,» diye karşılık verirdi suratını ekşiterek. «İstesem Başkan olamayacağımı mı sanıyorsunuz? ABD Başkanı olmak için kafa gerektiğini mi düşünüyorsunuz yoksa? Hayır, doğru dürüst bir iş istiyorum ben. İnsanlara yardım etmek istiyorum, on-

ları aldatmak değil. Bu ülke bana kalsa, tepeden tırnağa temizlerdim. Senin gibi herifleri hadım ettirmekle başlardım işe...» Konuşur dururdu böyle, bir saat, iki saat, dünyayı temizler, ülkeyi düzene sokar, insanlar için kardeş olma yolları bulur, özgür düşünce imparatorluğunu kurardı. Dünya olaylarını tarardı her gün, sık bir tarakla, insan düşüncesini bulandıran bitleri ayıklayarak. Bir gün Altın Sahili'ndeki kölelerin durumuna öfkelenir, bir teklik üstündeki külçe altının değerini söylerdi size, ya da buna benzer başka bir uyduruk istatistiksel numarayı, insanların farkında olmadan birbirlerinden nefret etmelerine yol açan, omurgasız, zayıf göğüslü adamlar için malî toto kâğıtları üstünde yapılan anlamsız işler ortaya çıkararak anlaşılması imkânsız siyasal ekonomilerin yükünü büsbütün ağırlaştıran akıl almaz istatistikleri bildirirdi. Başka bir gün, krom ya da permanganat için ayaklanırdı, Almanya ya da belki Romanya dünya piyasasını şu ya da bu yoldan ele geçirdiği için Rus ordusundaki cerrahların büyük gün geldiğinde ameliyat yapmaları güçleşecek diye. Ya da gelir, yeni ve ürkütücü bir salgın için son çıkan uyuşturucu maddeyi depo ettiğini, hemen harekete geçip çok akıllıca davranmazsak bu salgının uygar dünyayı yakında anarşiye boğacağını anlatırdı. Doktor Kronski'nin yol göstericiliği olmaksızın dünyanın nasıl yuvarlanıp gittiği, hiç açıklamadığı bir bilinmezdi. Hiç kuşkuya düşmezdi Doktor Kronski, dünya koşullarıyla ilgili çözümlemeleri konusunda. Üzüntüler, korkular, seller, ihtilaller, salgınlar —onun yargısını onaylamak için gösteriyorlardı kendilerini bütün

bunlar. Felaketler, kargaşalıklar neşe veriyordu ona, dölüt durumda olan kara kurbağası gibi kikirdeyip vıraklıyordu. Kişisel olarak nasıldı durumu —kimse sormadı bu soruyu ona hiç. Kötüydü kendi durumu da. Kollar bacaklar doğruyordu şimdilik, çünkü ondan daha iyi şeyler istemek keskin zekâlılığını kimse gösterememişti. İlk karısı yanlış bir tedavi yüzünden ölmüştü; ikincisi de sapıtacaktı yakında Kronski'nin dediklerini bir bilse. Yeni İnsanlık Cumhuriyeti için harika örnek evler tasarlayabilirdi, ama çok tuhaf, kendi minik yuvasını tahtakurularından ya da başka böceklerden bir türlü temizleyemezdi. Afrika'da, Guadalup'ta, Singapur'da falan her şeyi yoluna koymaya uğraşmaktan, hep biraz düzensiz olurdu kendi evi; başka bir deyişle, bulaşıklar yığılır, yataklar içinden çıkıldığı gibi kalır, eşyalar dökülür, tereyağ ekşir, hela tıkanır, yalaklar sızar, pis taraklar masanın üstüne atılmış durur ve genel olarak bu tatlı, berbat, hafiften çılgın bakımsızlık durumu, Doktor Kronski'nin kendisinde kepek, ekzama, çıbanlar, sivilceler, düz tabanlar, siğiller, urlar, ağız kokusu, hazımsızlık ve başka ufak tefek bozukluklar biçiminde baş gösterir ama önemli değildir hiçbiri, çünkü dünya düzeni bir kurulsa geçmişle ilgili her şey yok olacak, insan yeni doğmuş kuzu gibi yepyeni bir deri içinde parlayacaktır.

Bizi evine götürdüğü arkadaşının bir sanatçı olduğunu söyledi. Büyük Doktor Kronski'nin arkadaşı olduğuna göre de az bulunur bir sanatçıydı, ancak bin yıl sonra falan anlaşılabilecek biri. Hem ressam, hem de müzikçiydi bu adam —iki alanda da aynı ölçüde büyüktü. Müziğini dinleyemeyecek-

tik burada bulunmayışından ötürü, ama resimlerini görebilecektik —daha doğrusu bazılarını görebilecektik, çünkü bir yığın resmini yok etmişti. Kronski olmasa her şeyi yok edecekmiş. Aldırmıyormuş gibi sordum arkadaşının şimdi şu sıralar ne yaptığını. Kanada'nın ıssız köşelerinden birinde sakat çocuklar için bir örnek çiftlik işletiyormuş. Kronski düzenlemişti bütün bu işi ama işletmenin ufak tefek ayrıntılarıyla uğraşamayacak kadar doluydu kendisi, başka şeylerin çözümünü düşünüyordu. Ayrıca veremliydi arkadaşı, herhalde hep kalacaktı orada. Arada sırada telgraf çekiyordu arkadaşına şu ya da bu konuda akıl vermek için. Bu bir başlangıçtı daha; yakında bütün hastanelerden, sanatoryumlardan hastaları boşaltacak, bütün dünyaya şunu gösterecekti: Yoksul yoksula, güçsüz güçsüze, sakat sakata, geri zekâlı geri zekâlıya bakabilir.

«Arkadaşının resimlerinden biri mi bu?» diye sordum; ışığın düğmesini çevirir çevirmez sarımsı yeşil, öd gibi koskocaman bir kusmuk fırlamıştı duvardan.

«Eski resimlerinden bu,» dedi Kronski. «Duygusal nedenleri var onu korumasının. En güzellerini ben kaldırdım. Ama bak küçük bir tane var, neler yapabildiği konusunda bir fikir verir sana.» Gururla bakıyordu resme, kendi çocuğunun yapıtıymış gibi. «Harika değil mi?»

«Korkunç,» dedim. «Bir bok kompleksi var bu herifin; lağımda doğmuş olmalı, bir at sidiği birikintisi içine. Karanlık bir şubat günü bir benzincinin yakınlarında.»

«Tam sana göre sözler işte,» dedi Kronski öç

alırcasına. «Dürüst bir ressamdan ne anlarsın sen? Geçmişteki ilericilere bayılırsın ancak. Bir romantiksin sen.»

«İlerici olabilir arkadaşın ama ressam değil,» diye direndim. «Hiç sevgi taşımıyor yüreğinde, nefret ediyor yalnız, üstelik nefret ettiği şeyin resmini bile yapamıyor. Bulanık görüyor gözleri. Veremlidir diyorsun sen, ben saralıdır diyorum. Leş gibi kokuyor arkadaşın, evi de öyle. Niye açmıyorsunuz pencereleri? Köpek ölüsü varmış gibi kokuyor.»

«Kobay kokusunu söylüyorsun sen. Laboratuvar olarak kullanıyorum burasını. Onun için kokuyor biraz. Burnunuz çok duyarlı Bay Miller. Bir "estet"siniz siz.»

«İçecek bir şey bulunur mu burada,» diye sordum.

Yoktu elbet, ama koşup bir şeyler alıverecekti Kronski. «Sert bir şey olsun,» dedim, «Öğürtüyor adamı burası. Zavallı herifin verem olmasına hiç şaşmamalı.»

Çıktı gitti Kronski aptal aptal. Mara'ya baktım. «Ne dersin? Bekleyelim mi, yoksa basıp gidelim mi?»

«Çok kötüsün. Olmaz, bekleyelim. Biraz daha dinlemek istiyorum konuşmasını —ilgi çekici bir adam. Hem de gerçekten çok düşünüyor seni. Sana bakışından anlıyorum bunu.»

«Yalnız ilk görüşmede ilgi çekicidir,» dedim. «Doğrusunu istersen patlıyorum sıkıntıdan onun yanında. Yıllardır dinliyorum bu palavraları. Akıllı olabilir ama vidası gevşemiş bir yerlerde. Öldürecek kendini günün birinde, unutma bak bu dediği-

mi. Ayrıca uğursuzluk getirir adama. Ne zaman karşılaşsam ters gider her şey. Ölümü taşır her gittiği yere, sezmiyor musun bunu? Vıraklamıyorsa zırvalıyordur maymun gibi. Nasıl dost olunur böyle bir herifle? Acının dostu olmanı ister senden. Onu kemiren nedir bilmiyorum. Dünya için endişeli. Benim bir bok iplediğim yok dünya için. Ben düzeltemem dünyayı. Ne o düzeltebilir... ne de başka bir kimse. Neden yaşamaya çalışmaz? Dünya o kadar da kötü olmayabilirdi biraz daha tadını çıkarabilseydik yaşamın. Yok yok sinirimi bozuyor benim bu herif.»

Adi bir likörle döndü Kronski, bu saatte yalnız bunu bulabildiğini söyledi. Bir yüksük dolusundan çok içki içtiği pek görülmediği için Kronski'ye göre hava hoştu, bizim zehirlenmemiz bir şey yazmazdı. İçkinin bizi zehirlemesini de istiyordu, öyle dedi. Can sıkıntısı içindeydi. Bütün gece sürecek bir sıkıntıya benziyordu. Aptal gibi üzülüyordu Mara onun bu durumuna. Sedire uzandı, Mara'nın kucağına koydu başını. Başka bir palavraya başladı, kaderle ilgili bir şeydi bu —dünyanın kişisel olmayan acısı. Daha önceki gibi tartışma ya da sövgü değildi, bir türküydü, yeryüzünün her yanındaki milyonlarca mutsuz yaratığa seslenen bir diktafon türküsü. Doktor Kronski bu türküyü karanlıkta çalardı her zaman, başı bir kadının kucağında, eliyle halıyı çekiştirerek.

Şiş bir engerek gibi gömülüyor kafası Mara'nın kucağına, yarı aralık bir kamıştan sızan bir gaz gibi süzülüyor sözcükler Kronski'nin ağzından. Bölünemeyen insan atomunun kaderiydi bu, toplu sefale-

tin bodrumunda dolaşan ruhtu. Durmuştu Doktor Kronski, yaşamıyordu artık: yalnızca acıyla azaptı geriye kalan, yitik bir kişiliğin boşluğunda pozitif ve negatif elektronlar olarak işleyen. Bu boşlukta kalmışlık durumunda, dünyanın Sovyetleştirilmesi mucizesi bile bir heyecan kıvılcımı yakamazdı Kronski'nin içinde. Konuşan sinirlerdi, kanalsız salgı bezleriydi, dalaktı, karaciğerdi, böbreklerdi, küçücük kan damarlarıydı derinin hemen altındaki. Bir torbadan başka bir şey değildi deri de, içinde oldukça karışmış birtakım kemikler, kaslar, sinirler, kan, yağ, lenf, öd, sidik, bok falan dolu. Mikrop kaynıyordu bu leş kokulu barsak torbasının çevresinde; üstün gelecekti mikroplar, beyin denen o soluk gri et parçasının kafesi ne kadar parlak işlerse işlesin. Ölümün ellerindeydi beden, istatistiklerin röntgen dünyasında onca canlı görünen Doktor Kronski de. Kabuğunu teslim etmenin zamanı gelince pis bir tırnak altında çıt diye ezilecek bir bit. Bu üreme-işeme çöküntüsü nöbetlerine tutulduğu zaman, içinde ölümün başka bir görünüm kazandığı bir evren görüşü de olabileceği Doktor Kronski'nin hiç aklına gelmezdi. Öyle çok ceset doğramıştı ki, bağırsaklarını söküp dilim dilim doğramıştı öyle çok cesedi ki, artık ölüm somut bir şey olmaya başlamıştı onun için —morg masasında yatan buz gibi bir et parçası da diyebiliriz. Işık söndü, makine durdu, batacaktı bir süre sonra. Voila, bu kadar yalın ve kolaydı. Ölü olunca, akla gelebilecek en güzel yaratık bile olağandışı, soğuk bir musluk borusu gibi bir şeydi. Kangren sardığında karısına bakmıştı; bütün çekiciliğine karşın o zaman onu bir mori-

na balığı gibi gördüğünü anlatmıştı. O bedende olup bitenleri bilmesi, kadının çektiği acıyı düşünmesini engelliyordu. Girişini yapmıştı bile ölüm şimdiden, büyüleyici bir şeydi çalışmasını görmek. Ölüm her zaman vardır, öyle diyordu. Karanlık köşelerde çöreklenir bekler, en elverişli zamanı kollayıp sırası gelince başını kaldırır vururdu. Tek gerçek bağımız budur işte diyordu: ölümün sürekli varlığı, hepimizin içinde, her zaman.

Mara epey kaptırmıştı kendini bütün bunlara, saçlarını okşayıp mırıldanıyordu hafiften, Kronski'nin kansız dudaklarından türkü söyleyen gaz boşaldıkça. Mara'nın acı çekene gösterdiği yufka yüreklilik, Kronski'nin kaderinin tekdüzeliğinden daha çok sıkmıştı canımı. Hasta bir keçi gibi yumulmuş görüntüsü düpedüz gülünç geliyordu bana. Çok fazla boş teneke yutmuştu. Atılmış otomobil parçalarıyla beslemişti kendini. Yürüyen bir "vakıalar-sayılar" mezarlığıyla Kronski. İstatistiksel hazımsızlıktan ölüyordu.

«Biliyor musun ne yapmalısın sen,» dedim yavaşça. «Öldürmelisin kendini —şimdi, bu gece. Hiç bir şeyin yok seni yaşatacak —niçin aldatasın kendini? Biz gideceğiz biraz sonra, kıyıver canına. Çok bilmişin birisin, bu işi ortalığı batırmadan yapmanın bir yolunu da biliyor olmalısın. Gerçekten, dünyaya karşı bir borç bu senin için. Can sıkmaktan başka bir şey yapamıyorsun ne de olsa.»

Çarpıcı bir etkisi oldu bu sözlerin acılar içinde kıvranan Doktor Kronski üstünde. Bir davranışta ayağa fırladı, yunus balığı gibi. Ellerini çırpıp dans etti birkaç adım, ayaklarının oynak yerleri şişmiş

bir hayvanın sancısıyla. Kendinden geçmişti, karısının bir yumurcak daha yumurtladığını duyan bir lağımcı nasıl kendinden geçerse öyle.

«Demek kendimi vurmamı istiyorsun Bay Miller, öyle mi, ha? Nedir acelen? Kıskanıyorsun beni değil mi? Eh, boşa çıkaracağım umudunu bu kez. Canlı kalacağım ve bombok edeceğim seni. İşkence edeceğim sana. Günün birinde gelip yalvaracaksın bana, sana bir şey vereyim de kurtulasın diye. Gelip diz çökerek yalvaracaksın, ben de seni geri çevireceğim.»

«Oynatmışsın sen,» dedim çenesinden bir makas alarak.

«Yok yok oynatmadım,» diye cevap verdi kel kafamı okşayarak. «Bütün Yahudiler gibi fazla duyarlıyım o kadar. Kendimi hiçbir zaman öldürmeyeceğim, sen de aldatma kendini. Cenazene gelip güleceğim sana. Öyle çok borcun olacak ki, belki de cesedini bana bırakmak zorunda kalacaksın. Bay Miller, seni orada doğramaya bir başlayayım, tek kırıntı kalmayacak geriye.»

Uzanıp piyanonun üstünde duran bir kâğıt keseceğini aldı, ucunu karnıma dayadı. Yarıyormuş gibi gezdirdi üstümde, sonra gözlerimin önünde salladı bıçağı.

«Böyle başlayacağım işte, *bağırsaklarından*. Büyülü bir yaşam sürdüğüne seni inandıran romantik saçmalıkları boşaltacağım önce, sonra derini yüzeceğim yılan yüzer gibi, sakin, kıpırtısız sinirlerine ulaşıp titretebilmek için onları; şimdi şu sıra olduğundan daha canlı olacaksın bıçağın altında. Tuhaf bir görünüşün olacak: bacağının biri var, biri yok,

kafan şöminenin rafında, ölümsüz bir sırıtışla donmuş.»

Mara'ya döndü. «Onu laboratuvara hazır duruma getirdiğim zaman da sevebilecek misin bakalım gene?»

Ona sırtımı dönüp pencerenin önüne gittim. Bronx'un arka taraflarına özgü bir görünümdü: Tahta parmaklıklar, çamaşır ipi gerili direkler, serili çamaşırlar, çimenleri uyuzlaşmış bahçeler, birbirinin aynı dizi dizi kiralık evler, yangın merdivenleri falan filan. Pencerelerin önünden çeşitli soyunuklukta gölgeler gidip geliyordu. Yatmaya hazırlanıyorlardı, ertesi günkü anlamsız yavanlığa dayanabilmek için. Yüzbinde biri kaçabilirdi bütün alınlara yazılandan; öbürlerine gelince, gece uykularında biri çıkıp boğazlarını yarıverse, büyük bir iyilik etmiş olacaktı onlara. Bu zavallı kurbanların yeni bir dünya yaratacaklarına inanmak düpedüz delilikti. Kronski'nin ikinci karısını düşündüm, zamanla aklını oynatacak olanı. Buralıydı o. Bir kırtasiyeci dükkânı işletiyordu babası, anası yatakta yatıyordu bütün gün, kanserli bir rahmi besleyerek. En küçük oğlan kardeşinde uyku hastalığı vardı, öbürü felçliydi, en büyükleri de kafadan sakattı. Akıllıca düzenlenmiş bir devlet işe yaramaz diye damgalardı bütün aileyi, evle birlikte...

Tiksintiyle tükürdüm pencereden dışarı.

Kronski yanımda duruyordu, kolunu Mara'nın beline dolamış. «Atlamaya ne dersin?» dedim şapkamı pencereden fırlatarak.

«Ne, süpürülecek pislik mi çıksın bir de komşuların başına? Yok efendim, ben yapmam öyle şey.

Bay Miller, bana öyle geliyor ki, kendini öldürmek isteyen asıl sensin. *Sen* neden atlamıyorsun?»

«Ben atlarım,» dedim, «ama sen de benimle atlarsan. Bak göstereyim sana ne kadar kolay. İşte, ver elini...»

«Öf yeter,» dedi Mara. «Çocuklar gibi davranıyorsunuz. *Benim* sıkıntıma bir çözüm bulacaksınız sanmıştım. *Gerçekten* başım dertte.»

«Çözüm yolu yok,» dedi Kronski asık bir suratla. «Mümkün değil babana yardım etmek, çünkü yardım edilmesini istemiyor. Ölmek istiyor o.»

«Ama ben yaşamak istiyorum,» dedi Mara. «Kabul etmiyorum bir köle olmayı.»

«Herkesin söylediği de bu, ama bir işe yaramıyor. Bu çürümuş kapitalist düzeni yıkmadıkça hiçbir çözüm...»

«Bırak şimdi bunları,» diye kesti sözünü Mara. «Devrimi bekleyebilir miyim sanıyorsun yaşayabilmek için? Birşeyler yapılmalı, hemen şimdi. Başka türlü bir çözüm bulamazsan orospu olacağım — akıllı bir orospu elbet.»

«Akıllı orospu yoktur,» dedi Kronski. «Bedenini satmak akılsızlığın bir belirtisidir. Neden kafanı kullanmıyorsun? Casus olsan daha eğlenceli olurdu senin için. *Bak bu iyi bir fikir işte!* Sana bu yollu bir şeyler bulabilirim sanıyorum. Oldukça iyi bağlarım var bazı partililerle. Ama bu kuşla yaşamaktan vazgeçmen gerekir elbet o zaman.» Parmağını salladı bana doğru. «Ama senin gibi bir kadın,» tepeden tırnağa süzdü onu, «yolunu kendi seçebilir. Bir kontes ya da prenses kılığına girmeye ne dersin?» diye ekledi. «Bütün masrafların ödenecek, üstüne de haf-

tada yüz dolar... hiç de kötü değil ha?»

«Ben daha çok kazanıyorum şimdi,» dedi Mara, «hem vurulma tehlikesi de yok.»

«Ne!» diye şaşkınlıkla bağırdık ikimiz birden.

Güldü. «Büyük para sanıyorsunuz bunu öyle mi? Bundan çok daha fazlası gerek bana. İstesem yarın evlenebilirim bir milyonerle, kaç teklif aldım daha şimdiden.»

«Neden evlenmiyorsun biriyle, çabucak boşanırdın sonra,» dedi Kronski. «Birini bırakır öbürüyle evlenir sen de milyoner olurdun. Hani aklın nerede senin? Sakın böyle şeylere vicdanının elvermediğni söyleyeyim deme bana.»

Buna nasıl karşılık vereceğini pek bilemedi Mara. Yaşlı bir herifle parası için evlenmenin iğrenç bir şey olduğunu söylemeyi akıl edebildi ancak.

«Bir de orospu olabileceğini sanıyorsun!» dedi Kronski, alaylı. «Şu herif kadar kötüsün sen de —o da zehirlenmiş burjuva ahlakıyla. Neden sana pezevenklik yapmayı öğretmiyorsun ona? Nefis bir romantik çift olurdunuz. Böyle yap! Arada bir ben de biraz iş getiririm belki size.»

«Doktor Kronski,» dedim, tatlı ve sevimli bir gülümseyişle, «sanırım sizden ayrılmamız gerek artık. Çok tatlı, hem de aydınlatıcı bir gece oldu bu bizim için, buna inanın. Mara ilk frengi mikrobunu alır almaz dosdoğru size getireceğim usta bakımınız için. Sanırım, bütün sorunlarımızı övülmesi gereken bir incelikle çözdünüz. Karınızı tımarhaneye gönderince gelip bizimle kalın bir süre —sizinle birlikte olmak sevindirecek bizi, hem akıl veriyor, hem de eğlendiriyorsunuz insanı en azından.»

«Ne olur gitmeyin daha,» diye yalvardı, «konuşmak istiyorum sizinle, ciddi ciddi.» Mara'ya döndü. «Şimdi ne kadar gerek sana hemen? Üç yüz dolar borç verebilirim sana, bir yararı olur mu? Altı ay içinde geri almam gerek, benim değil çünkü. Dinle, kaçmayın şimdi. Bırak o gitsin, birkaç şey söylemek istiyorum sana.»

Mara bana baktı, bunların boş sözler olup olmadığını anlamak ister gibi.

«Ondan akıl isteme,» dedi Kronski. «İçtenim sana karşı. Hoşlandım senden, bir şey yapmak istiyorum senin için.» Bana dönerek tersledi: «Hadi ne oluyorsun gitsene evine. Irzına geçmeyeceğim kızın.»

«Gideyim mi?» diye sordum.

«Evet, git ne olur,» dedi Mara. «Yalnız, bunları söylemek için neden çok bekledi bu budala?»

Kuşkuluydum üç yüz dolar konusunda, ama ayrıldım onlardan gene de. Metroda, büyük şehrin kırık dökük yolcularıyla karşı karşıya, içime kapanıp, çağdaş roman kahramanlarının yaptığı gibi incelemeye başladım kendimi derin derin. Hiçbir işe yaramayan sorular sordum kendime onlar gibi, var olmayan sorunlar çıkardım ortaya, hiçbir zaman gerçekleşemeyecek planlar kurdum gelecek için, her şeyden kuşkulandım, kendi varlığımdan bile. Çünkü, çağdaş kahraman düşüncesi bir yere vardırmıyor adamı; beyni bir kevgir, usun sırıl sıklam sebzelerinin içinde yıkandığı. Kendi kendine, âşık olduğunu söyleyip bir lağım gibi akmaya çalışarak metroda gezer. Tatlı düşüncelerle avutur kendini. Sözgelimi, şöyle bir düşünceyle: Yere diz çökmüş-

tür şimdi, Mara'nın dizlerini okşuyor; salama benzeyen terli elini serin et üstünde yavaş yavaş yukarıya doğru yürütüyor; yapışkan bir dille nasıl bambaşka bir kadın olduğunu anlatıyor ona; hiçbir zaman yoktu üç yüz dolar, ama bir sokabilse, bir açtırabilse bacaklarını azıcık daha, o zaman uğraşacak biraz para bulmaya. Mara işi ta sonuna götürmeden yalamakla yetineceğini umarak kıçını gitgide daha yakına kaydırırken düşünüyor, bunun aldatmak olmadığını söylüyor kendi kendine, çünkü gerekirse bunu yapacağını kesin bir açıklıkla söylemişti herkese, birşeyler yapmak *zorunda* olduğunu. Tanrı yardımcısı olsun, çok gerçek bir dert bu, çok önemli, oldukça kolay atlatacak bununla, çünkü kimse bilmiyor birkaç kuruş için kaç kereler kendini düzdürdüğünü; iyi bir özürü de var: Babasının köpek gibi ölmesini istemiyor, kafası bacaklarının arasında şimdi, dili yakıyor; biraz daha aşağı kayıp bacağının birini boynuna doluyor; sıvı akıyor, şimdiye kadar hiç duymadığı ölçüde bir isteklilik duyuyor; bütün gece oyalayacak mı yoksa onu böyle? Ellerine alıyor bacakları arasındaki başı, yağlı saçları arasında gezdiyor parmaklarını, onun ağzına dayıyor amcığını, bastırıyor, belinin geldiğini duyuyor, kıvranıyor kıvrım kıvrım, derin derin soluyor, saçlarını çekiyor adamın. *Neredesin* ? diye haykırıyor kendi kendine. O koca kamışını ver bana! Çılgın gibi yapışıyor yakasına, dizlerini kesiyor yerden, karanlıkta yılan balığı gibi kayıyor eli kabaran pantolonunun düğmelerine, şişmiş tombul taşakları avuçluyor, erkeklik organının piliç boynunu izliyor parmaklarıyla bilinmeze daldığı yere kadar

Yavaş ve ağır erkek, deniz aygırı gibi soluyor; kadın bacaklarını havaya kaldırıyor, onun boynuna doluyor. Soksana şaşkın! Orası değil, burası! Eliyle kavrıyor kadın, ahırına sokuyor onu. Oh, şimdi iyi işte! Oh! Oh! Oh Tanrım, iyi böyle, içimde kalsın, dur, bekle. Daha derine sok, ta dibine kadar... hah, oldu oldu. Oh, oh! Tutmaya çalışıyor adam. İki şeyi birden düşünmeye çabalıyor. Üç yüz dolar... üç yeşil papel. Kim verebilir bana? Tanrım harika bir duygu bu bacaklarımın arasında. Aman dur, biraz daha! Sık dişini! Bir yandan düşünüyor, bir yandan duyuyor. Kabuksuz bir istiridyenin açılıp kapandığını, susamış bir çiçeğin kamışının ucunu kıstırdığını duyuyor. Kımıldama şimdi diyor kendi kendine. Yum gözlerini seyret. Say, bir iki üç dört. Kancık seni, kıpırdama, püskürteceğim yoksa. Gene yap o yaptığını! Amanın ne amcık! Memelerini yokluyor kadının, yırtıp açıyor giysiyi; hırsla yapışıyor bir memenin başına, yalayıp yutar gibi. Kıpırdama şimdi, em yalnız, hah tamam, öyle işte. Yavaş ol şimdi, yavaş! Tanrım, bütün gece böyle yatabilsek. Aman Tanrım, geliyor! Kıpırdasana kaltak! Getir işte... Daha hızlı daha hızlı. Oh. Cim, Bom, Bom, Bam!

Kahramanımız gözlerini açıp kendine geliyor yeniden —daha doğrusu, burada "ben" olarak tanıdığımız adam bu, kafasının söylediklerine inanmaya yanaşmayan. Uzun bir konuşmaya dalmışlardır belki de diyorum kendi kendime. Öyle terli-yağlı karabasan gibi bir adama el sürdürmeyi aklından bile geçirmez Mara. Öpmeye kalkışmıştır herhalde ama Mara iyi bilir kendini korumayı. Acaba Maude uyanık mıdır hâlâ? Ben de isteklendim şimdi. Eve doğ-

ru yürürken pantolonumun düğmelerini açıp dışarı bırakıyorum gagamı. Maude'un amcığı. Canı istedi miydi az bulunur öyle düzüşen. Yarı uykuda yakalamalı, meşin gözlükleri yokken. Öylece yat orada kıpırtısız, sarınıp kıvrıl kaşık gibi. Anahtarı kilide sokup demir parmaklıklı bahçe kapısını açıyorum. Titreyen bir kamışa dayanan soğuk demir. Hiç sezdirmeden binmeli üstüne, kaydırıp sokuvermeli o düş görürken. Sessizce çıkıyorum yukarıya, atıyorum üstümdekileri. Yatakta döndüğünü işitiyorum, sıcak kıçını bana dönmeye hazırlanıyor uykusunda. Yavaşça giriyorum yatağa, sokulup sarıyorum. Bilmezlikten geliyor, ölü bütün dünyaya karşı. Çok hızlı değil, uyanır yoksa. Uykumda yapıyormuş gibi olmalı, yoksa incinir. Ucunu sokabildim kaba tüylerin arasına. Korkunç bir kıpırtısızlıkla yatıyor. İstiyor kaltak, ama belli etmeyecek. Öyle olsun, ölü numarası yap, köpek! Tutup döndürüyorum biraz, çok az bir şey. Suda şişmiş kütük gibi yanıtlıyor. Böyle külçe gibi yatıp uyuyor numarası yapacak. Evet, yarısı girdi. Koca bir vinç gibi kıpırdatmam gerekiyor onu, ama kıpırdayabilir durumda, her şey tıkır tıkır işliyor. Nefis oluyor adamın kendi karısını ölü bir at gibi düzmesi. İpek astardaki bütün kırışıkları biliyorsun; dilediğin kadar uzatıp ne istersen düşünebilirsin. Beden onun ama amcık senin. Cinsel organlar, evli olan onlar, gövdeler başka başka yolları tutmuş olsalar bile önemi yok. Sabahleyin iki gövde yüz yüze gelecek, çok az şey değişecek; birbirinden ayrı, bağımsızmış gibi davranacaklar, kamışla o öbür şey yalnızca su dökmeye yararmış gibi. Derin uykuda olduğu için aldırmıyor

onu nasıl dürtüklediğime. O kaskatı, duyarsız sertleşmelerden biri, kamışım lastik bir hortummuş da ucu yokmuş gibi. Parmaklarımın ucuyla istediğim gibi oynatabiliyorum Maude'u. Bir dolu püskürtüp bırakıyorum içinde, kalın lastik hortumu demek istiyorum. Çiçek gibi açılıp kapanıyor Maude. Kıvranıyor ama istenen bir kıvranma bu. Çiçek şöyle diyor: Kal orada oğlum! Esrik bir sünger gibi konuşuyor çiçek. Bu et parçasını alıyorum, şükrederek koruyacağım uyanıncaya kadar, böyle diyor çiçek. Ya gövde ne diyor, makaralı vinçle kıpırdayan bağımsız külçe? Gövde incinmiş, gücenmiş. Gövde adını ve adresini yitirmiş geçici olarak. Gövde, kamışı kesip korumak isterdi kanguru gibi, sonsuza kadar. Kıçı havada yatan bu gövde Maude değil, bir lastik borunun zavallı tutsağı. Yazar kocası değil de Tanrıymışcasına, kendini yeşil bir çimenlikte durmuş, güzel bir kırmızı güneş şemsiyesi tutarken görüyor Maude. Güzel güvercinler de var ayaklarının dibinde, pabuçlarını gagalıyorlar. Bu güzel güvercinler, güzel buluyor Maude onları, guguk guklarla ne güzel, ne cömert bir yaratıksın diyorlar ona. Beyaz beyaz pisliyorlar durmadan, ama ulu cennetten gönderilmiş güvercinler oldukları için bu beyazlık bir melek pastası aslında; bok, kötü bir sözcük, insanoğlunun giyinip de uygarlaşınca uydurduğu. Maude, Tanrının küçük güvercinleri için bereket duaları okurken gözünü aralayıverse, utanmak bilmez bir sokak karısının, çıplak bir adama, gövdesinin alt yanını sunduğunu görecek, tarladaki inek ya da katır gibi. Böyle bir kadını düşünmek istemez Maude, özellikle böyle yüz kızartıcı bir du-

rumda. Şemsiyeyi açık tutmaya, yeşil çimenleri de çevresinde bulundurmaya uğraşır. Ne güzel şey, pırıl pırıl güneşin altında çıplak durup imgesel bir arkadaşla gevezelik etmek! Çok ince, çok zarif konuşuyor Maude şimdi, baştan aşağı bembeyaz giysiler içindeymiş, kilise çanları çalıyormuş gibi: evrendeki kendi özel köşesi içinde şimdi o, rahibemsi bir yaratık, Ay İlahileri söylüyor. Bir güvercinin başını okşamak için eğiliyor, öyle yumuşacık tüylü, öyle sıcak sevgiden, kadifeye sarılmış bir parça kan gibi. Güneş pırıl pırıl parlıyor şimdi, ah ne iyi geliyor, ısıtıyor buz gibi kıçını. Şefkatli bir melek gibi açıyor bacaklarını: güvercin, kanatlarını çırpıyor bacaklarının arasında, hafifçe dokunuyor kanatlar mermer kemere. Güvercin çılgın gibi çırpıyor kanatlarını; küçücük yumuşak başı bacaklarının arasında sıkmak zorunda kadın. Hâlâ Pazar, kimsecikler yok evrenin bu köşesinde. Maude'la konuşuyor Maude. Bir boğa gelip üstüne binse hiç yerinden kıpırdamayacak, öyle diyor. Ne güzel bir duygu, öyle değil mi Maude, diye fısıldıyor kendi kendine. Öyle, güzel bir duygu. Neden her gün buraya gelip böyle durmuyorsun? Doğrusu nefis bir şey bu Maude. Bütün giysilerini çıkarırsın, öylece durursun çimenlerin içinde; güvercinleri beslemeye eğilirsin, boğa tırmanır üstüne, o korkunç uzun şeyini sokar içine. Oh Tanrım korkunç güzel oluyor böyle. Tertemiz, yeşil çimenler, ılık boğa derisinin kokusu, o uzun pürüzsüz şey içeri dışarı oynattığı. Ey Tanrım, beni düzmesini istiyorum, bir ineği düzer gibi. Ey Tanrım, düzüşmek istiyorum, düzüşmek, düzüşmek.

IV

Ertesi gece eski arkadaşım Stanley damlıyor beni görmek için. Maude nefret eder Stanley'den, hem de sağlam nedenlere dayanarak; çünkü Stanley her ondan yana bakışta sessiz bir küfürle yıkar Maude'u, «şu kaltak benim evimde olsa baltayı elime alır dilim dilim doğrardım namussuzum,» der bakışları açıkça. İçe atılmış kinlerle dolu Stanley. Yıllarca önce Fort Oglethorpe Süvari Alayı'ndan çıktığı gün olduğu kadar sıska, kürdan gibi bir görünüşü var bugün de. Onun aradığı, öldürebileceği bir şey; çoktan öldürürdü beni, en iyi arkadaşını, paçayı kurtarabileceğini bilse. Leş gibi bir leke dünyaya, birikmiş kin ve nefretle yemyeşil, ta ödüne kadar. Yoklamasının nedeni, bende hiçbir ilerleme olmadığından, gitgide daha derine battığımdan emin olmak. «Hiçbir zaman bir yere varamayacaksın,» diyor. «Bana benziyorsun, güçsüzsün, hiçbir tutkun yok.» Ortak olan bir tek tutkumuz var bizi ayakta tutan: yazmak. On beş yıl önce daha çok umut vardı bizim için, mektuplaşıyorduk o zaman. Fort Oglethorpe iyi bir yerdi Stanley için, ayyaş, kumarbaz, hırsız etmişti onu. Mektuplarını ilgi çekici yapıyordu. Hiçbir zaman ordudaki yaşamı anlatmıyordu, yazarken taklit etmeye çalıştığı yabancı romantik yazarlardan söz ediyordu. Hiç geri gelmemeliydi Kuzey'e Stanley; Chickamagua'da inmeliydi trenden; kendini tütün yapraklarına ve inek tezeği-

ne sarmalı, bir de kızılderili kadın almalıydı. Böyle yapacağına Kuzey'e, cenaze evine döndü, dölü bereketli, Polonyalı şişko bir orospu buldu kendine, bir dizi Polonyalı velet sardırdı başına ve umutsuz bir çabaya daldı yazmak için, mutfak yalakları başında. Stanley, şimdiki zamanla ilgili şeylerin çok ender sözünü eder, orduda sevdiği, beğendiği adamların masallarını anlatmayı daha uygun bulurdu.

Polonyalılar'ın bütün kötü özellikleri vardı Stanley'de: kibirli, acı, kırıcı, zorba, yanlış bir yoldan cömert, aşağılık bir yazar kadar romantik, alıkçasına sadık, üstelik iliğine kadar hain. Hepsinden önemlisi de, kıskançlığın içini kemirip kurutmuş olması.

Polonyalılar'ın bir şeyi var beğendiğim —dilleri. Akıllı insanlar konuştuğu zaman Lehçe kendimden geçiriyor beni. Tuhaf görüntüler uyandırıyor kafamda bu dili duymak, içlerinde bir yemyeşil çimenlik oluyor hep, incecik yapraklı, eşek arıları, yılanlarla dolu. Çok eski günleri anımsıyorum, Stanley'in beni akrabalarını ziyarete çağırdığı günleri: bana koca bir tomar nota taşıtarak, bu varlıklı akrabalara gösteriş yapmamı isterdi. O havayı iyi anımsıyorum, çünkü bu diplomat dilli, aşırı kibar, gösterişçi ve yapmacıklıkla dolu Polonyalılar'ın önünde berbat bir tedirginlik duyardım. Ama birbirleriyle konuştukları zaman, bazen Fransızca, bazen Lehçe, geri çekilir, büyülenmiş seyrederdim onları. Polonyalılar'a özgü tuhaf suratlar yaparlardı; bütünüyle başkaydılar bizim kökte barbar olan akrabalarımızıdan. Ayakta duran yılanlar gibiydi Po-

lonyalılar, eşekarılarından yakalıklar takınmış. Neden söz ettiklerini hiçbir zaman anlayamadım ama, hep kibarca birini öldürüyorlarmış gibi gelirdi. Yıldırım gibi bir saldırıda dişleri arasına kıstırdıkları ya da yırtıcı bir şiddetle salladıkları süvari kılıçlarıyla palalar kuşanmıştı hepsi de. Hiç yoldan sapmıyorlardı ama kadınlarla çocukları dörtnala çiğneyip kan kırmızı bayraklarla süslü uzun mızraklarla şişliyorlardı. Bütün bunlar oturma odasında koyu bir bardak çayı yudumlarken oluyordu elbet, erkekler tereyağ renkli eldivenler içinde, kadınlar o aptalca uzun saplı gözlüklerini sallayarak. Çarpıcı ölçüde güzeldi bütün kadınlar, yüzyıllar önce Haçlı Seferleri'nde toplanan sarışın huri türünden. Dudakları ıtır çiçekleri kadar yumuşak, minicik şehvetli ağızlardan ıslık gibi çıkarıyorlardı renk renk uzun sözcüklerini. Bu engerekli, gül yapraklı öfke dolu saldırılar, baş döndürücü bir çeşit müzik yapıyordu: sesler de verebilen, çelik telli, lavtamsı, kaypak bir lak lak.

Eve dönerken, her yanından otomobil ambarları, petrol tankları, dumanlı bacalar, silolar ve parlak uygarlığımızın biyokimyasal başka sübyeleri fışkıran kasvetli, loş tarlalardan geçerdik hep. Evin yolunu tutunca, bir bok parçasından, boş arsalarda yakılan çöp yığınlarındaki bir süprüntü parçasından başka bir şey olmadığım gerçeği çökerdi üstüme. Yanan kimyasal maddelerin, yanan artıkların, yanan çöplerin keskin kokusu olurdu bütün yol boyu. Polonyalılar ayrı bir ırktı, dilleri çınlar dururdu kulaklarımda, hiç bilmediğim bir geçmişin duman tüten kalıntıları gibi. Nereden bilebilirdim o zaman

günün birinde, Polonyalı'nın biri kendileriyle konuştuğunda korkudan tir tir titreyen Yahudiler'le dolu bir trene atlayıp o ırak dünyalarından geçeceğimi? Yahudiler'in korku içinde titreşmelerine dayanamayıp soylu bir Polonyalı'yla Fransızca kavgaya girişeceğimi? Polonyalı bir kontun Sonbahar Salonu'na sulu romantik resimler yapmasını seyretmek için şatosuna gideceğimi? Nasıl akıl edebilirdim böyle bir şeyi, ödü patlak yaban dostum Stanley'le bataklıklardan geçerken? Nasıl inanabilirdim onca güçsüz, onca tutkusuz olan ben, günün birinde kendimi koparacağım, yeni bir dil, yeni bir tür yaşam öğreneceğim, bundan hoşlanacağım, kendimden geçeceğim, bütün bağları koparıp geçmişe baktığımda, şimdi bu anlattıklarım, acı soğuk bir gecede, bir tren istasyonunda kendinden geçmiş aktarma yaparken bir budalanın anlattığı karabasan gibi gelecek bana?

İşte bu sözünü ettiğim gece ufak Curley damlayıverdi. Maude, Curley'den de hoşlanmazdı, eti fırına koymak için eğildiğinde Curley sinsi sinsi kıçını okşadığı zaman verdiği heyecan dışında. Curley, böyle şeyleri kimseye çaktırmadan yaptığını sanırdı hep; Maude, böyle şeyleri hep kazayla olmuş gibi yaptırırdı kendine; Stanley, hiçbir şey görmemiş olduğunu belli ederdi her zaman ama masanın altında açık seçik gözlemleyebilirdiniz paslı pirinç muştalarına nitrik asit döktüğünü. Bana gelince, ben her şeyi görüyordum, sıvalı duvarlardaki yeni çatlakları bile, öyle dikkatle bakardım ki bunlara yalnız olduğumda, zaman verseler, bütün insan ırkının geçmişini gözlerimin dikili olduğu bir karış

sıvaya varıncaya kadar okurdum son hızla, bir nokta, bir virgül atlamaksızın.

Bu gece ılık dışarısı, çimenler kadife gibi. İçeride oturup birbirimizi sessizce öldürmek için hiçbir neden yok. Maude istekli bize burayı boşalttırmak için; havasını zehirliyoruz tapınağın. Ayrıca aybaşı olacak birkaç güne kadar; bu da her zamankinden daha sulu gözlü, daha berbat, daha umutsuz yapıyor onu. Benim yapabileceğim en iyi şey, dışarı çıkıp kazayla hızlı bir kamyonun altına yürüyüvermek olurdu; ne rahat bir soluk alırdı o zaman, ne harika bir rahatlık verirdi bu, şimdi düşününce onu minnettar kılmak için buncacık bir şeyi yapmamış olmam akıl almaz bir iş gibi geliyor. Çok geceler oturup beni bir sedye üstünde geri getirmeleri için dua etmiş olmalı. Böyle bir şey olsa, açıkça «Tanrıya şükürler olsun, sonunda yaptı,» diyecek kadınlardandı.

Parka yürüyüp kısa çimenlerin üstüne yattık sırtüstü. Yakın ve sakindi gökyüzü, sınırsız bir çanak; tuhaf bir rahatlık duyuyordum, her şeyden kopmuş, bir derviş kadar huzur içindeydim. Şaşılacak şey, Stanley başka türkü dolamıştı diline. Bana bir değişiklik gerektiğini söylüyordu, bir dost olarak yardım edecekti, yalnız başıma başaramadığım şeyi yapabilmem için.

«Sen bana bırak,» diye söyleniyordu, «ben ayarlayacağım her şeyi. Ama sonradan gelip pişman olduğunu söyleme bana,» diye ekledi.

Neyi, nasıl ayarlayacaktı? Sordum.

Orası beni ilgilendirmezdi. İşte o kadar. «Umutsuz bir durumda değil misin? Karından kur-

tulmak istiyorsun. Hepsi bu, öyle değil mi?»

Kafamı sallayıp gülümsedim, gülümsedim çünkü böyle kesin bir darbeyi hazırlamak için onca insan içinde kalkıp Stanley'in kendine bunca güvenmesi çok aykırı bir şey geliyordu bana. Kafasında her şeyi çoktan kurmuş da konuyu açmak için uygun bir zaman kollamışdurmuş gibi davranıyordu. Mara için biraz daha bilgi almak istiyordu —kesin miydi onun için verdiğim karar?

«Şimdi çocuğa gelelim,» dedi her zamanki soğukkanlılığıyla. «Çok güç gelecek sana bu. Ama unutursun bir süre sonra. Baba olacak bir adam değildir zaten. Yalnız, sonra gelip yeniden düzeltmemi isteme benden, anladın mı? Bu işi yaptın mıydı geri dönülmez artık. Yarım yamalak tedbirlere inanmam ben. Şimdi ben senin yerinde olsam Teksas'a ya da onun gibi bir yere giderdim. Buraya hiç dönmemelisin. En başından başlayacaksın, yeniden, yaşamın daha yeni başlıyormuş gibi. Yapabilirsin sen bunu, istersen. Ben yapamam. Kapana kısılmışım ben. Onun için istiyorum sana yardım etmeyi. Bunu senin iyiliğin için yapmıyorum, kendim yapabilmeyi isterdim, onun için yapıyorum. Beni de unutabilirsin bunu başarırsan, herkesi unuturdum ben senin yerinde olsam.»

Curley büyülenmişti. Benimle gelip gelemeyeceğini sordu hemen.

«Ne yaparsan yap, onu yanına alma,» diye parladı Stanley hırsla. «Bir işe yaramaz o —ayağına dolanır o kadar. Ayrıca, güvenmemeli ona.»

İncinmişti Curley, belli oluyordu.

«Dinle, karıştırma şimdi bunu,» dedim. Biliyo-

rum bir işe yaramaz, ama Allah kahretsin, ne...»

«Karıştırmam ben sorunları,» dedi Stanley sözümü keserek. «Bana sorarsan bir daha hiç görmek istemiyorum onu. Defolup gitse, geberse, kılım kıpırdamaz. Sen yumuşaksın —onun için böyle boktan bir durumdasın. Hiç dostum yok benim, biliyorsun bunu. İstemiyorum dost most. Hiç kimse için bir şey yapmam acıdığımdan ötürü. Kırıldıysa çok kötü, ama elinden geldiğince yutması gerekir bunu. Ciddi konuşuyorum.»

«Nereden bileyim bu işi doğru dürüst kıvırabileceğini? Güvenemem.»

«Bana güvenmen gerekli değil. Günün birinde —ne zaman olduğunu söylemeyeceğim— olacak bu iş. Nasıl olduğunu bilmeyeceksin. Şaşırıp kalacaksın, hiç şaşmadığın gibi. Hem de cayamayacaksın artık, çok geç olacak çünkü. Özgür olacaksın, hoşlansan da hoşlanmasan da —sana söyleyeceklerim bu kadar. Senin için yapacağım en son şey bu — ondan sonra kendi başının çaresine bakarsın. Açlıktan ölmek üzere olduğunu yazma bana, çünkü hiç aldırmayacağım. İster bat, ister yüz. Durum böyle.»

Ayağa kalkıp üstünü silkeledi. «Gidiyorum,» dedi, «anlaştık mı?»

«Tamam,» dedim.

«Bir yirmibeşlik ver,» dedi giderken.

Yoktu yanımda bir yirmibeşlik, Curley'e döndüm. Başını salladı anladığını göstererek, ama yerinden kıpırdamadı bile.

«Versene,» dedim, «eve dönünce ben veririm sana.»

«*Ona mı* ?» dedi Curley, Stanley'e kinle bakarak. «Bırak yalvarsın.»

Stanley döndü gitti. Uzun adımlı bir kovboy yürüyüşü vardı. Arkadan bile eşkiya gibi görünüyordu.

«Pis köpek,» diye mırıldandı Curley. «Rahat bıçaklayabilirim onu.»

«Ben de neredeyse nefret ediyorum ondan,» dedim. «Çürüyüp ölecek yumuşayamadan. Bunu neden yapıyor benim için bilmiyorum —yapmaz o adam öyle şey.»

«Nereden biliyorsun ne yapacağını? Nasıl güvenilir böyle bir herife?»

«Curley,» dedim, «bana bir iyilik yapmak istiyor. İçimden bir ses tatsız olacağını söylüyor ama başka çıkar yolum yok. Çocuksun sen daha. Bilmiyorsun bütün bunların ne demek olduğunu. Bir yükün altından kalkmışım gibi geliyor nedense. Bir dönüm noktası bu.»

«Babam geliyor aklıma,» dedi Curley, acılık vardı sesinde. «Nefret ediyorum ondan, iğreniyorum her şeyinden. İkisinin de aynı kazığa çakıldıklarını görmek isterdim: çatır çatır yakmak isterdim o pis köpekleri.»

Birkaç gün sonra Ulric'in stüdyosunda oturmuş Mara'yı bekliyordum; arkadaşı Lola Jackson'la birlikte gelecekti. Ulric hiç görmemişti Mara'yı.

«Demek iş var bu kadında diyorsun ha?» Lola'dan söz ediyordu. «Uzun uzadıya tören gerekli olmayacak öyleyse, değil mi?»

Ulric'in böyle antenlerini çıkarıp yoklamaya girişmesi çok eğlendiriyordu beni. Gecenin boşa git-

meyeceğine iyice inandırılması gerekiyordu. Kadınlar ya da arkadaşlar söz konusu olduğunda bir türlü güvenemezdi bana; alçakgönüllü kanısına göre biraz fazla umursamaz biriydim ben.

Bununla birlikte onları görür görmez bir güven geldi içine. Gerçekten de şaşkınlıktan taş kesilmişti. Beni hemen bir köşeye çekip beğenimi kutladı.

Lola Jackson tuhaf bir kızdı. Bir kusuru vardı: soyundaki melezliğin bilincinde olması. Karşısındaki adam, nasıl davranacağını kestirmekte güçlük çekiyordu —hiç değilse başlangıçta. Yetiştirilmesiyle, kültürüyle bizi etkilemeye biraz dikkat ediyordu. Birkaç bardak içkiden sonra gevşeyip bize vücudunun ne kadar esnek olduğunu göstermeye kalktı. Çok uzundu üstündeki giysi, yapmak istediği numaraların bazılarına engel oluyordu. Çıkarmasını önerdik, yerine getirdi; bir çift ipek çorap, sütyen, uçuk mavi bir don içinde daha da güzel görünen çarpıcı bir vücut çıktı ortaya. Mara da ona katılmaya karar verdi. Sütyenleri de çıkarmaları için üsteledik. Koskocaman bir divan vardı odada, rastgele sarmaş dolaş olduk üstünde dördümüz. Işıkları söndürdük, bir plak koyduk pikaba. Lola çok sıcak buldu odayı, ipek çoraplardan başka her şeyi attı üstünden.

Aşağı yukarı bir metrekarelik bir yer vardı çıplak dans edebileceğimiz. Eşlerimizi değiştirdikten sonra, tam kamışımın ucu Lola'nın koyu renkli çiçeğinin yaprakları arasına gömüldüğü sırada telefon çaldı. Hymie Laubscher'di arayan, ciddi ve heyecanlı bir sesle ulakların grev ilan ettiğini anlatıyordu bana. «Yarın sabah erken gelsen iyi edersin

H.M.» dedi. «Ne olacağı bilinmez. Spivak olmasaydı rahatsız etmezdim seni. Fellik fellik seni arıyor. Bu adamların grev yapacağını senin bilmen gerekirmiş, öyle diyor. Bir alay taksi tutmuş. Kıyamet kopacak yarın.»

«Benimle konuştuğunu söyleme ona,» dedim. «Yarın sabah taptaze orada olurum erkenden.»

«*İyi eğleniyor musun* ?» diye öttü Hymie. «Ben de damlayıverip katılsam olmaz mı, ne dersin?»

«Korkarım olmaz Hymie. Bir şeyler arıyorsan I.Q. bürosuna çık derim. Biliyorsun, o kocaman memeli olanı. Gece yarısında bitiyor nöbeti.»

Hymie, karısının ameliyatıyla ilgili birşeyler anlatmaya çalışıyordu bana. Dediklerinden bir şey anlayamadım, çünkü Lola yanıma sokulmuş, kamışımı okşuyordu. Tam ortasında kapattım telefonu, Lola'ya telefonda söylenenleri anlatıyormuşum gibi yaptım. Biliyordum çünkü, Mara tepeme dikilecek az sonra.

Tam yarıya kadar sokmuştum, geriye bükülüp neredeyse ikiye katlandı Lola. Hâlâ ulakları anlatıyordum, birden Mara'yla Ulric'in soluklarını duydum. Çekip ayrıldım Lola'dan, telefonu kapıp bir numara çevirdim gelişi güzel. Uykulu bir kadın sesi cevap verdi, şaşırdım: «Sen misin sevgilim? Seni görüyordum şimdi düşümde.» «*Öyle mi*,» dedim. Hâlâ iyice uyanamamış gibi devam etti: «Koş gel eve, olmaz mı canım? Bilsen nasıl bekledim, bekledim. Beni sevdiğini söyle bana...»

«Elimden geldiğince çabuk dönerim *Maude*,» dedim en doğal sesimle, açık seçik. «Ulaklar greve girdiler. Sen telefon edip...»

«*Nedir bu böyle* ? Ne diyorsun sen? Ne demek bütün bunlar?» diye şaşkın soruyordu kadın sesi.

«D.T. bürosuna birkaç aktarma senedi* gönderiver hemen diyorum, Costigan'a da söyle...» Telefon tıkladı.

Divanda yatıyordu üçü de. Kokularını alıyordum karanlıkta. «Umarım gitmek zorunda değilsin» dedi Ulric derinden gelen boğuk bir sesle. Lola yatıyordu üstünde, kollarını boynuna dolamış. Lola'nın bacakları arasından uzanıp yakaladım Ulric'in kamışını. Diz çökmüş bekliyordum, Mara helaya gitmeye kalkıverirse arkadan Lola'ya binmek için uygun durumdaydım. Lola biraz kaldırdı arkasını, sonra Ulric'in kamışı üstüne çöktü yırtıcı bir hırıltıyla. Mara çekiştiriyordu beni. Divanın yanında yere yatıp giriştik. Tam ortasında koridorun kapısı açıldı, ışık birden yandı, kapıda Ulric'in erkek kardeşi belirdi yanında bir kadınla. Biraz esrikti ikisi de; onlar da gürültüsüz patırtısız baş başa kalıp biraz düzüşmek için erken dönmüşlerdi anlaşılan.

«Biz engel olmayalım size,» dedi Ned, kapıda durup bu sahneyi günlük, olağan bir şeymiş gibi seyrederek. Birden parmağıyla kardeşini göstererek bağırmaya başladı: «Aman! Ne oldu sana? Kanıyor.»

Ulric'in kanlı kamışına baktık hepimiz. Göbeğinden dizlerine kadar kana bulanmıştı. Lola için epey can sıkıcı oldu.

«Özür dilerim,» dedi bacaklarından kan sızarak, «bu kadar çabuk olacağını sanmıyordum.»

* Miller'ın "aktarma senedi"yle kastettiği, ulaklardır. Ulaklar, gerektiğinde bir merkezden diğerine gönderilirlerdi. -yay. n.

«Önemi yok,» dedi Ulric, «boğuşmada biraz da kan olsa ne çıkar?»

Onunla birlikte banyoya kalktım ben de, kardeşinin yanındaki kızla tanıştırılmak için durdum yolda. İyice tutmuştu kafayı. Tokalaşmak için elimi uzattım, o da uzatırken kamışıma dokundu kazayla. Herkesi gevşetti biraz bu olay.

«Bayıldım bu işe,» dedi Ulric; büyük bir hamaratlıkla yıkanıyordu bir yandan da. «Bir kere daha denesem olur mu acaba, ne dersin? Kamışın ucuna biraz kan bulaşmasının bir zararı yoktur herhalde değil mi? Bir kere daha istiyormuşum gibi geliyor, ha, ne diyorsun?»

«Sağlığa iyidir,» dedim neşeyle. «Seninle yer değiştirebilseydim keşke.»

«Olmaz demem,» dedi, dilini alt dudağında şehvetle gezdirerek. «Konabilecek misin?»

«Bu gece değil,» dedim. «Gideceğim birazdan. Yarın sabah taze ve dinç olmalıyım.»

«Mara'yı da götürüyor musun?»

«Götüreceğim elbet. Söyler misin biraz gelsin buraya?»

Mara kapıyı açtığında kamışımı pudralıyordum. Sarmaş dolaş olduk hemen.

«Banyonun içinde denemek ister misin?»

Sıcak suyu açıp bir kalıp sabun attım içine. Mara'nın kıçını sabunlamaya başladım parmaklarımın ucuyla gıdıklayarak. Bu arada kamışım elektrikli bir yılan balığı kesilmişti, sıcak su çok tatlı geliyordu. Dudaklarını çiğniyordum, kulaklarını, saçlarını. Gözleri parlıyordu avuç dolusu yıldız dolmuş gibi içlerine. Her yanı pırıl pırıl ve yumuşacıktı, göğüs-

leri de patlayacak gibi. Çıktık küvetten, kenarına iliştim, bacaklarını açıp kucağıma oturdu. Sular sızıyordu her yanımızdan. Uzanıp bir havlu aldım, biraz kuruladım önümü. Banyonun halısı üstüne uzandık, bacaklarını boynuma doladı. Yerçekimi ilkesini göstermek için kullanılan o kolsuz bacaksız oyuncaklardan biri gibi döndürdüm onu.

İki gece sonra çok kötü canım sıkılıyordu. Karanlıkta kanepeye uzanmış yatıyordum; kafam Mara'yla kahredici, insanın içini kurutucu telgrafçılık işi arasında gidip geliyordu. Maude bir şey söylemek için yanıma geldi, yanılıp farkında olmadan elimi sokuverdim elbisesinin eteklerinden içeri, başıma dikilmiş birşeylerden yakınırken. Çıktı gitti, sövmüşüm gibi. Onu düzmek geçmiyordu aklımdan —kendiliğinden oldu, düşünmeden yaptım. Ayaküstü düzülmeyi yediremezdi kendine. Düzüşmenin sevgiyle ilintisi olduğunu düşünürdü; bedensel sevgi belki de. Onu tanıdığım günlerden bu yana çok şey değişti, piyano taburesine oturup kamışımın ucunda fırıl fırıl döndürürdüm onu o sıralar. Güç bir yemek hazırlayan bir ahçı gibi davranıyordu artık. Düşünüp taşınarak karar verdikten sonra o sinsi, boynu bükük tavrıyla artık sırası geldiğini bildirirdi bana. Belki az önce yanıma gelmesinin nedeni buydu, çok tuhaf bir yakarıştı bu öyleyse. Neyse, hiç siklediğim yoktu isteyip istemediğini. Ama birden Stanley'in sözlerini aklıma gelince isteklenmeye başladım. «Kazanın dibini yalıyorsun artık,» diye söyleniyordum kendi kendime. Yukarı çıkıp o yapma uykusunda becerirdim onu belki de. Spivak geldi aklıma. Atmaca gibi başımda dikiliyor-

du son günlerde. Telgrafçılık işine karşı duyduğum nefret, ona duyduğum nefrette yoğunlaşıyordu. İnsan biçiminde mikrobun tekiydi. Ne yapıp edip oradan sepetlenmeden bir cilalamalı herifi. Nasıl aldatıp da bir rıhtıma götürebilirim diye düşünüyordum, kendini bana bağlı duyan dostlarımdan biri yuvarlayıverirdi herifi aşağı. Bayılırdı Stanley böyle bir görevi almaya...

Daha ne kadar sürecekti bakalım beni diken üstünde tutması? Merak ediyordum: Nasıl sonuçlanacaktı bu sancılı doğum? İstasyonda Mara'yla buluşmamızı getiriyordum gözümün önüne. Yepyeni bir yaşama başlayacaktık birlikte. Nasıl bir yaşam — cesaret edemiyordum bunu düşünmeye. Bir üç yüz dolar daha bulabilirdi belki Kronski. Sonra o sözünü ettiği milyonerler; onların da bir işe yaraması gerekirdi elbet. Binlerle düşünmeye başladım — babası için bir binlik, yol masrafları için bir binlik, bir binlik de birkaç aylık geçimimiz için. Teksas'a ya da başka bir cehenneme vardık mıydı, daha güvenli olacaktım. Gazete idarelerine uğrayacaktım yanımda Mara'yla —çok iyi bir izlenim bırakıyordu her gittiği yerde— küçük bir öykü yazabilir miyim diyecektim. İşadamlarının yanına varıp iş ilanlarını nasıl yazacaklarını gösterecektim onlara. Otel salonlarında bana yakınlık gösterecek birini bulurdum elbet, bana iyilik edecek birini. Öyle büyük bir ülkeydi bu, öyle çok yalnız insan vardı, vermeye hazır öyle çok cömert insan; gerekli olan, tam adamıyla karşılaşabilmekti yalnızca. Çok içten, çok açık yürekli olacaktım. Diyelim, Mississippi'ye vardık, dökülen bir otel. Karanlığın içinden bir adam

bana doğru yürüyüp nasıl olduğumu soruyor. Biraz çene çalabilmek için içi giden bir adamcağız. Mara'yla tanıştırırdım onu. Kol kola dışarı çıkıp dolaşırdık ay ışığında: ağaçlar sarmaşıklara boğulmuş, yerlerde çürüyen manolyalar, hava nemli, ıslak, her şeyi çürütüyor —adamları da. Kuzeyden gelen serin bir esinti olacaktım o adama. Dürüst, yürekten, neredeyse alçakgönüllü olacaktım. Hemen açacaktım elimi yere. İşte arkadaş, durum böyle böyle. Sevdim burayı. Ölünceye kadar burada kalmak istiyorum. Biraz ürkütecekti bu onu, çünkü böyle konuşulmaz, Güneyli biriyle tanışır tanışmaz. *Bir şeyler mi çeviriyorsun sen* ? Gene anlatacaktım, yumuşak, derinden gelen bir sesle, içine ıslak sünger tıkılmış bir klarnet gibi. Bir küçük ezgi sunacaktım ona soğuk Kuzey'den, don altında bir sabah öten buz fabrikası düdüğü gibi. Bayım, soğuktan hoşlanmam ben. Dürüst bir iş yapmak istiyorum, ne olursa, beni geçindirsin yeter. *Dosdoğru konuşabilir miyim* ? Çatlak olduğumu düşünmeyeceksin, değil mi? Yalnızlık duyuyor adam Kuzey'de. Evet bayım, korkudan ve yalnızlıktan moranıyoruz. Küçük odalarda otururuz, yemeği çatal bıçakla yeriz, cebimizde saatimiz, karaciğer hapları, ekmek kırıntıları, sosisler. Nerede olduğumuzu bilmiyoruz oralarda, doğru söylüyorum bayım. Bir şey deyiveririz diye ödümüz patlıyor... gerçek bir şey. Uyku yok... gerçekten yok. Bütün gece orada burada sürterek dünyanın sonu gelse diye dua edersin. Hiçbir şeye inanmayız; nefret ederiz herkesten, zehirleriz birbirimizi. Her şey öylesine gergin, öylesine katı, acımasız, kızgın demirlerle dağlanmış. Ellerimizi kullanarak hiçbir şey

yapmayız. Sat. Al, sat. Al, sat. Hepsi bu bayım...

Açık seçik görüyordum adamcağızı: Baygın bir ağacın altında durmuş alnındaki terleri siliyordu. Kaçmayacaktı benden öbürlerinin yaptığı gibi. Bırakmayacaktım onu! Büyüleyip tutacaktım karşımda bütün gece boyunca, öyle geliyordu içimden. Koyun yakınındaki büyük evin serin bir kanadını bize vermesini sağlayacaktım. Kara hizmetçi, bir tepsiyle gelecekti, buzlu, naneli içkiler sunacaktı. Evlat edinilecektik. «*Bu ev senin evin oğlum, istediğin kadar kalırsın.* » Hiçbir isteği olmaz kişinin böyle bir adama kazık atmak için. Hayır, bir adam bana böyle davransa sadık kalırdım ona, en acı sona kadar...

Öylesine gerçekti, hemen Mara'ya anlatmak istedim bunları. Mutfağa gidip bir mektup yazmaya başladım. «Sevgili Mara, bütün sorunlarımız çözüldü...» her şey çok kesin ve apaçıkmış gibi devam ettim. Bir başka görünüyordu Mara şimdi gözüme. Kendimi gördüm, büyük ağaçların altında durmuş Mara'yla konuşuyordum, beni şaşırtan bir biçimde. Kol kola yürüyorduk sık bitkiler arasında, iki insan gibi konuşarak. Koskocaman sarı bir ay vardı tepede, köpekler ayaklarımızı yalıyordu. Evlenmişiz gibi geldi bana, aynı kan dolaşıyordu bedenlerimizde sessizce. Evin arkasındaki küçük göle bir çift kuğu almak isteyecekti. Paradan hiç söz yok, neon lambaları yok. Çin pilavı yok. Ne güzel şey doğal solumak, hiç acele etmemek, hiçbir yere varmamak, önemli hiçbir şey yapmamak —yalnızca yaşamak! O da öyle düşünüyordu. Değişmişti Mara. Vücudu daha irileşmiş, dolgunlaşmış, ağırlaşmıştı; yavaş hareket ediyordu, sakin konuşuyordu, uzun uzun

sessiz kalıyordu, çok gerçek, çok doğal gibi her şey. Yürüyüp gitse kendi başına, hiç değişmeden, daha tatlı bir kokuyla, daha sağlam basarak geri geleceğini kesin biliyordum...

«Anlıyor musun Mara? Görebiliyor musun nasıl olacağını?»

İşte oturmuş hepsini yazıyordum, bütün dürüstlüğümle, heyecandan neredeyse ağlayacaktım, birden Maude'un ayak seslerini duydum koridordan. Kâğıtları toplayıp katladım. Üstlerine yumruğumu koyup bir şey söylemesini bekledim.

«Kime yazıyorsun,» diye sordu —tam böyle işte, dosdoğru ve kesin.

«Tanıdığım birine,» diye karşılık verdim, sakin.

«Bir kadın sanırım bu.»

«Evet bir kadın. Daha doğrusu bir kız,» dedim, ağır, ciddi, hâlâ o derin esriklik içinde: büyük ağaçlar altında Mara'nın görüntüsü, kıpırtısız gölde aylak aylak yüzen iki kuğu. Öğrenmek istiyorsan, diye düşündüm, anlatırım sana. Neden yalan söyleyeyim bundan sonra? Nefret etmiyorum senden bir zamanlar olduğu gibi. Benim sevdiğim gibi sevebilseydin sen de, çok daha kolay olurdu. Kırmak istemiyorum seni. Beni kendi başıma bırakmanı istiyorum yalnız.

«Seviyorsun onu. Cevap vermen gerekli değil — biliyorum, bu böyle.»

«Evet, doğru —*seviyorum* Gerçekten sevdiğim birini buldum.»

«Belki bana davrandığından daha iyi davranırsın ona.»

«Ben de isterim öyle olmasını,» dedim, hâlâ sa-

kin, hâlâ beni sonuna kadar dinleyeceğini umarak. «Biz birbirimizi gerçek bir sevgiyle sevmedik hiç Maude, bu doğru, öyle değil mi?»

«Hiç saygı duymadın bana —bir insan olarak,» diye karşılık verdi. «Arkadaşlarının önünde küçük düşürüyorsun beni, başka kadınlarla geziyorsun, çocuğunla bile ilgilendiğin yok.»

«Maude, bir kerecik olsun böyle konuşmamanı isterdim. Acılaşmadan konuşmak isterdim bu konuyu.»

«*Sen* konuşabilirsin —çünkü umutlusun. Yeni bir oyuncak buldun.»

«Bu öyle değil Maude. Dinle. Diyelim bütün dediklerin doğru —ne değiştirir bu *şimdi* ? Bir gemide olduğumuzu düşün, batıyor...»

«Ne diye düşüneyim böyle şeyleri, anlamıyorum. Sen başka biriyle çekip gideceksin, bütün tatsız işlerle sorumluluklar bana kalacak.»

«Biliyorum,» dedim içten bir şefkatle ona bakarak. «Beni bağışlamanı istiyorum bu yüzden — bağışlayabilir misin? Kalmanın ne yararı olacak? Hiç öğrenmeyeceğiz birbirimizi sevmeyi. Dost olarak ayrılamaz mıyız? Seni güç durumda bırakmak istemiyorum. Bana düşen şeyleri yapmaya çalışacağım ben de, doğru söylüyorum.»

«Söylemesi kolay. Yerine getiremeyeceğin şeyler için söz verirsin hep. Bu evden çıkar çıkmaz unutacaksın bizi. Bilirim seni. Sana karşı cömert davranmamalıyım. Haince aldattın beni, hem de daha en başından. Çok bencil davrandın, aşırı ölçüde bencil. Bir insanın bunca taşyürekli, bunca zalim, bunca insanlık dışı bir şey olabileceği hiç aklıma gelmezdi.

Tanıyamıyorum bile artık seni. Böyle davranmamıştın hiç, bu ilk...»

«Maude, söyleyeceklerim acı şeyler, ama söylemek zorundayım. Bir şeyi anlamanı istiyorum, gerekliydi seninle bu deneyi geçirmem, bir kadına nasıl davranılacağını öğrenmek için. Benim suçum değil bütün olanlar —kötü rastlantılar girdi araya. Anlıyorsun değil mi, onu daha görür görmez anladım.»

«Nerede karşılaştınız?» dedi Maude, birdenbire dişilik merakına kapılarak.

«Bir dans salonunda. Takside çalışan kızlardan. Kötü geliyor kulağa, biliyorum. Ama bir görsen...»

«Görmek istemiyorum. Duymak da istemiyorum onunla ilgili başka hiçbir şeyi. Merak etmiştim yalnızca.» Acıyarak baktı bana, kaçırdı sonra hemen gözlerini. «Seni mutlu edecek kadının o olduğuna inanıyorsun sen de, öyle mi?»

«Bir kadın diyorsun ona —değil, gencecik bir kız.»

«Daha da kötü öyleyse. Of, ne kadar çılgınsın!»

«Maude, düşündüğün gibi değil bu, hiç değil. Bir yargıya varmamalısın gerçekten. Nasıl bilebilirsin? Neyse aldırdığım yok zaten. Kararımı verdim.»

Boynu bükülüverdi bunu dediğimde. Anlatılamayacak kadar üzgün ve yorgun görünüyordu, et çengelinden sallanan bir insan kalıntısı gibi. Yere baktım, dayanamıyordum yüzünü görmeye.

Öylece kaldık birkaç dakika, ikimiz de cesaret edemiyorduk başımızı kaldırmaya. Burnunu çektiğini duydum, baktım. Tir tir titriyordu yüzü acıdan. Uzatıp masanın üstüne koydu yumruklarını,

ağlayıp hıçkırarak attı başını öne; masaya bastırıyordu yüzünü. Onu ağlarken çok görmüştüm ama bu en korkuncuydu; karşı koymayan bir teslim oluş. Sinirlerimi bozdu. Yanında durdum, elimi omuzuna koydum. Bir şey demeye uğraştım, ama boğazıma tıkandı sözler. Elimi saçlarında gezdirdim ne yapacağımı bilemeden, okşadım üzgün ve uzak, karanlıkta karşılaştığım yaralı, yabancı birhayvanı okşar gibi.

«Haydi artık,» diyebildim, «bir yararı olmaz bunun.»

İki kat arttı hıçkırıkları. Yanlış yaptığımı biliyordum, söylenecek şey değildi bu. Elimde olmadan söylemiştim. Ne yaparsa yapsın —kendini öldürse bile— değiştiremezdim durumu. Bekliyordum gözyaşlarını. Böyle yapacağımı da bekliyordum: ağlarken saçlarını okşayıp en yanlış sözü edeceğimi. Amaçtaydı aklım. Ağlamasını bitirse de çıkıp yatsa, oturup bitirebilirdim mektubu. Yaranın dağlanmasıyla ilgili bir not ekleyebilirdim. Dürüst bir sevinç ve üzüntüyle diyebilirdim ki: «Bitti artık!»

Bunları düşünüyordum saçlarını okşarken. Hiç bu kadar uzak olmamıştım ondan Vücudunun titreyip hıçkırıklarla sarsıldığını duyuyordum, ben gittikten bir hafta sonra nasıl sakin ve huzurlu olacağını düşündükçe de seviniyordum. «Bambaşka bir kadın olacaksın,» diye düşündüm. «Acıyla kıvranıyorsun şimdi, çok haklı, çok doğal bir şey, suçlamıyorum seni bunun için —yalnız, bitir artık.» Hafiften sarsmış olmalıyım onu, bu düşünceyi noktalarken, çünkü tam o sıra doğruluverdi. Yırtıcı, umutsuz, yaşların izlerini taşıyan gözlerle bakıyor-

du bana, kollarını boynuma dolayıp kendine doğru çekti beni, ağlayarak çılgın gibi kucakladı. «Hemen bırakmayacaksın beni, değil mi?» diye hıçkırdı, tuzlu, aç dudaklarla öperek. «Sarıl bana n'olur. Sımsıkı sarıl bana. Tanrım, öyle bir yitmişlik duyuyorum ki.» Daha önce onda hiç görmediğim bir tutkuyla öpüyordu beni. Her şeyini koyuyordu bu öpüşlere —aramızda duran bütün acıyı da. Ellerimi koltuklarına kaydırıp yavaşça ayağa kaldırdım onu. İki sevgili kadar yakındık birbirimize, ayakta sallanıyorduk. İnsan denilen hayvan ancak kendini başkasına aşırı ölçüde verdiği zaman böyle sallanabilirdi. Kimonosu sıyrıldı üstünden, başka hiçbir şey yoktu içinde. Elimi ensesinden aşağıya kaydırdım, dolgun butlarına; parmaklarımı yarığın içine soktum, çektim kendime doğru bastırdım, dudaklarını, kulak memelerini, boynunu ısırarak, gözlerini, saçlarının dibini yalayarak. Gevşedi, ağırlaştı, gözlerini kapadı. Aklını da kapadı. Çöktü, yere yığılıverecekmiş gibi. Tuttum, kucağıma alıp koridordan geçtim, merdivenleri tırmanıp yatağın üstüne attım. Üstüne düştüm ben de, alıklaşmış gibi, bıraktım üstümdekileri parçalayarak soysun. Sırtüstü yattım bir ölü gibi, tek canlı yerim kamışımdı. Üstüne kapanıp ağzına aldığını ve sol ayağımdaki çorabın kayarak çıktığını duydum. Dönüyormuş gibi bir şey yapıyordu karanlıkta. Bacakları omuzuma geldi, apışarası da dudaklarıma dayanmıştı. Kıçını başımın üstünden kaydırdım, üşengeç bir susuzluğu gidermek için süt kovasını kaldırırcasına, sonra içtim, ısırdım, emdim, tembel bir kuş gibi. Öylesine istekle kendinden geçmişti ki, tehlikeli bir şekilde kasıl-

mıştı dişleri kamışımın üstünde. Bu hıçkırıklı, çılgın tutku içinde dişlerini daha da derine geçirip ucunu olduğu gibi koparıverirse diye bir korku girdi içime. Gıdıklamam gerekti çenelerini gevşetmesi için. Bundan sonrası çabuk ve kolay oldu —ne gözyaşları, ne sevgi dümenleri, ne de bana söz ver oyunları. *Al beni, düz düzebildiğin kadar!* Buydu benden istediği. Soğukkanlı bir öfkeyle yapıyordum bunu. En son düzüşmemiz olabilirdi. Daha şimdiden bir yabancıydı benim için. Zina işliyorduk, Kutsal Kitap'ın sözünü etmekten hoşlandığı, tutkulu, kızılbaş türünden. İbrahim Sara'ya ya da Leander'e gitti ve onu bildi (Tuhaf bir italik düzeni var Kutsal Kitabın İngilizcesinin). Ama bu kızışmış eski ataların, yaşlı genç bütün karılarının, kız kardeşlerinin, ineklerinin, koyunlarının hakkından gelmeleri çok bilerek oluyordu. Önce başlarını sokuyor olmalıydılar, yaşlı zamparaların bütün kurnazlığı, bütün ustalığıyla. Tapınakta tavşanla sikişen İshak gibi hissettim kendimi. Uzun kulaklı, beyaz bir tavşandı Maude. Paskalya yumurtaları vardı içinde, bir sepete bırakacaktı onları birer birer. Derin bir düşünceye daldım içinde, her çatlağı, her sıyrığı, her yırtığı, kurumuş bir istiridye büyüklüğünde şişmiş her yumuşak yumruyu inceleyerek. Bir ara üstümden çekilip dinledi, Braille (New York Point) gibi meraklı parmaklarının ucuyla yoklayarak. Dört ayağı üstüne domaldı, dişi bir hayvanın hiç gizlenmeyen bir hazla titreyip kişnemesi gibi. Tek sözcük çıkmıyordu ağzından, bir dil bildiğini gösterecek tek belirti yoktu, alt - üst - tıp - düz - bi - ton - züt - düt gibi sözler dışında. Mississippi'li bay sönmüş

gitmişti büsbütün: Kıtaların temelinde yatan, vaftiz edilmeden ölen çocuklarla İsa'dan önce yaşayan ruhların bulunduğu bataklığa göçmüştü. Tek bir kuğu kalmıştı geride: dudakları uçuk mavimsi bir şeyin ucuna yapışmış, sekizde bir zenci kanı olan bir melez. Az sonra rahata erecektik, boşaldıktan sonra, erikler, kayısılar yağarken gökten. Son itiş, ateş söndürülünce sıcak, beyaz küllerin ağır akışı. Sonra baltayı bekleyerek yan yana yatan iki kütük. Kusursuz bir bitiş! Floş Royal! Onu *bildim* ve o beni *bildi*.. Gene gelecek Bahar ve Yaz ve Kış. Başka birinin kolları arasında sallanacak, karanlıkta sevişecek, kişneyecek, boşalacak, dört ayak üstüne domalıp çökecek —ama benimle değil. Ben yerine getirdim görevimi, son ayinlerini yaptırdım ona. Gözlerimi kapattım, ölü numarası yaptım. Evet, yeni bir yaşam sürdürmeyi öğrenecektik Mara'yla. Yarın erken kalkıp mektubu ceketimin cebine gizlemeliyim. Ne tuhaf bitiveriyor bazı ilişkiler. Son sözcüğü hesap defterine kocaman süslerle yazacağınızı düşünürsünüz hep, ama gece siz uyurken hesabı kapatan makine hiç aklınıza gelmez. En büyük titizlikle, iki sütun yöntemiyle tutulmuş bütün hesaplar. Tüylerinizi ürpertir, öylesine güzel hesaplanmış her şey.

Balta iniyor. Son derin düşünceler. Balayı ekspresi kalkıyor: Memphis, Chattanooga, Nashville, Chickamauga. Kar gibi pamuk tarlalarından geçiyor... Çamurda esneyen küçük timsahlar... Çayırda çürüyen son kayısı... Ay yusyuvarlak, hendek derin, toprak kara, kara, kara.

V

Ertesi sabah bir fırtına sonrasına benziyordu: her zamanki gibi kahvaltı, otobüs parası için bir dokunuş, metro için küçük bir şaplak, akşam yemekten sonra sinemaya götürmek için verilen bir söz. Maude için kötü bir düştü belki yalnızca, gün boyu elinden geldiğince unutmaya çalışacaktı. Benim için doğuma doğru atılan bir adım. Bu konuya hiç değinilmedi bir daha. Ama hep seziliyordu varlığı, birçok şeyi de kolaylaştırıyordu aramızda. Onun ne düşündüğünü bilmiyordum ama benim düşündüklerim çok açık seçik, çok kesindi. İsteklerinden ya da buyruklarından birine her boyun eğişimde, «iyi diyordum, bu mu benden bütün istediğin? İstediğin her şeyi yaparım, ölünceye kadar seninle yaşayacağım konusunda sende yanlış bir izlenim bırakmak dışında.»

Hayvan yanını doyurmaya gelince daha yumuşak olma eğilimindeydi şimdi. Çok merak ediyordum nasıl özürler buluyordu kendine bu evlilik öncesi ya da sonrası aşırı gerdek boğuşmaları için. Kendini bütünüyle veriyordu. Bu kesin. İlk günlerimizde olduğundan daha iyi sevişiyordu şimdi; kıçının altına yastıklar koyar, tavanı öpmeye çalışırdı hep o sıralar. Umutsuzluk içinde düzüşüyordu, öyle sanıyorum. Düzüşmek için düzüşmek; altta kalanın canı çıksın.

Bir hafta geçmişti. Mara'yı hiç görmemiştim.

New York'ta bir tiyatroya götürmemi istemişti Maude, dans salonunun hemen karşısındaydı bu tiyatro. Mara'yı düşündüm durdum oyun boyunca, çok çok uzaklardaydı, hemen şuracıkta olmasına karşın. Durmadan Mara'yı düşünmüştüm, tiyatrodan çıkarken bastırmaya gücüm olmayan bir itki duydum. «Oraya çıkmak ister miydin,» dedim, dans salonunu göstererek, «tanışırdın onunla.» İnsafsızca bir sözdü bu, ağzımdan çıkar çıkmaz da acıdım Maude'a. Baktı bana, suratına bir yumruk indirmişim gibi. Özür diledim hemen, kolundan tutup karşı yönde yürümeye başladım. «Birden aklıma geliverdi. Seni kırmak için yapmadım. Merak ediyorsundur belki diye düşündüm, o kadar,» diyordum bir yandan da. Hiç cevap vermedi. Ben de daha fazla uğraşmadım durumu düzeltmek için. Metroda koluma doladı kolunu, bıraktı öylece, "anlıyorum" dercesine, "patavatsızlık ettin, düşüncesizce davrandın gene her zaman olduğu gibi". Eve dönerken en çok sevdiği dondurmacıya uğradık yolda, deli olduğu o Fransız dondurmasından bir tabak yuvarladıktan sonra gevşedi, evle ilgili önemsiz bir şey üstünde konuşmaya başladı hafiften; olayı kafasından sildiğini gösterirdi bu. Taze bir yaranın deşilmesiyle karışınca, lüks saydığı Fransız dondurması, sevmeye, sevilmeye hazır bir duruma getirmişti Maude'u. Her zaman yaptığı gibi yukarıda yatak odasında soyunacağına, mutfağa açılan banyoya girip kapıyı aralık bıraktı, teker teker çıkardı üstündekileri, dikkatle, ağır ağır, neredeyse bir striptizci gibi, beni çağırdı sonunda, kalçasındaki bir çürüğü göstermek için, bir yandan da saçını fırçalıyordu. Çıplaktı, yal-

nız çoraplarıyla pabuçları vardı üstünde, sırtından aşağı döküm dökümdü saçları.

Dikkatle inceledim çürüğü, böyle yapmamı istediğini bildiğim için, orasına burasına dokunuyordum hafif hafif, gözüme ilişmeyen başka bereler de olabilir mi diye; sakin, rahat bir sesle durmadan endişeli sorular sorarak ateşi körüklüyordum bir yandan da; bu, yaptığı şeyi kendisine itiraf etmeden soğukkanlı bir düzüşmeye hazırlanmasını sağlıyordu. Bu sakin, donuk, işini bilen doktor sesiyle ona, «mutfaktaki masanın üstüne yatsan iyi olacak, daha iyi gözden geçirebilirim orada,» desem, yapacak istediğimi, dil dökmemi, gönlünü almamı beklemeden bacaklarını açıp parmağımı sokmama izin verecekti hiç gönlü bulanmadan, çünkü bir süre önce bir yerden düştüğünden beri içinde bir yumru olduğu gelmişti aklına bu ara, korkutuyordu bu onu, bu küçük yumru; çok yavaşçacık parmağımı soksam yerini bulabilirdi belki, falan filan. Orada masanın üstünde bir süre öylece yatmasını söylemem de onu rahatsız etmişe benzemiyordu. Çok sıcak olmaya başlamıştı, ben de çıkaracaktım üstümdekileri, soba çok yanıyordu da, *falan da, filan da* Böylece, pabuçlarla çoraplarımdan başka üstümde ne varsa çıkardım. Tabak kırabilecek güçte sertleşmeye başladım yeniden. Ya da daha doğrusu, bazı eski çürüklerin, noktaların, berelerin, lekelerin ve başka şeylerin farkına varmıştım ben de, o da lütfen bakabilir miydi *bana* , hazır bu işe başlamışken, çıkıp yatabilirdik sonra da, geç oluyordu çünkü artık, onu yormak istemiyordum.

Tuhaf ama hiç yorgunluk duymuyordu, öyle de-

di. Masadan indi, önce kamışımı sonra taşaklarımı sonra kamışımın kökünü sıkmaya başladı, sımsıkı, ustaca, öyle bir tatlı yapıyordu ki bunu, gözüne fışkırtacaktım az kaldı. Bunun arkasından boyumun ondan ne kadar uzun olduğunu merak etti, önce sırt sırta durduk, sonra yüz yüze; kamışım bacaklarının arasında çekirge gibi sıçrarken bile, metrelerle santimlerle uğraşıyormuş görünüyordu, pabuçlarını çıkarması gerektiğini söylüyordu, çünkü ökçeleri yüksekti, *falan filan* Böylece, mutfaktaki iskemleye oturttum onu, pabuçlarıyla çoraplarını çıkardım, o da kibarlık gösterip hizmetini esirgemedi benden, kamışımı okşuyordu düşünceli davranarak, üstelik öyle otururken bunu yapabilmek güçtü, ama ben biraz daha yaklaşıp bacaklarını dik açı yapacak kadar yukarı kaldırarak büyük bir iyilikseverlikle kolaylaştırdım durumunu; sonra hemen kıçından yakalayıp kaldırdım, sokuverdim ta köküne kadar, yandaki odaya taşıyıp sedirin üstüne attım, daldırdım yeniden, giriştim, gürültülü ve öfkeli, o da öyle yapıyordu, en yürekten, gelişigüzel olmayan bir dille yalvarıyordu tutmam için; sonra birden aklına gelivermiş gibi kayıp kurtularak döndü, dizlerinin üstüne kalktı, başı aşağıya sarkmış, kıçı çılgın gibi kıvranıyor, fokurdayan sesi açıkça, kendi kulaklarının da duyup anlayacağı dilde, «en dibine kadar sok n'olur, n'olursun hadi... *çok kızıştım* » diyordu.

Fırsat düştükçe beni imrendirmek için ağzından kaçırabilirdi böyle bir sözü, kendinde olsa bu kaba sözcük karşısında korku ve utançla büzülür kalırdı, ama şimdi, küçük hazlardan, dölüt yolunda gezinen parmaktan sonra, ağırlık kaldırma ve boy ölçüşme

yarışmasından, çürüklerin, şişlerin, bilmemnenin karşılaştırılmasından, tadına doyulmaz kamış ve taşak numaralarından sonra, o güzelim Fransız dondurmasından, tiyatro kapısında düşüncesizce devrilen çamdan sonra, geçen akşamki insafsız itiraftan sonra imgeleminde oluşanlar bir yana, bir Bessemer çelik fırını durumuna getirdiği cayır cayır yanan organının ısı derecesini anlatmak için en doğru, en uygun sözcüktü "kızıştım". Çalıştırmaya başlayayım diye verdiği işaretti bu, hiçbir şey esirgemeden. Şöyle bir şey demek oluyordu: «Dün ya da bugün öğleden sonra ne olduysam olayım, kendimi ne sanırsam sanayım, seden nasıl nefret edersem edeyim, ne istersen yap o şeyinle yarın ya da ondan sonraki gün, şimdi ben istiyorum. Onunla birlikte olan her şeyi istiyorum: daha iri, daha kalın, daha uzun, daha sulu olsaydı keşke; koparabilseydim de içimde kalsaydı hep; kaç kadın düzdün şimdiye kadar hiç aldırmıyorum, *beni* düzmeni istiyorum, amımı düz, kıçımı düz, düz düzebildiğin kadar. Çok kızıştım, işitiyor musun? Öyle bir kızıştım ki, ısırıp koparabilirim onu. Ta dibine kadar sok, bastır, kopar o koca kamışını, içimde bırak. *Kızıştım* diyorum sana...»

Bu boğuşmalardan sonra can sıkıntısıyla uyanırdım çoğunlukla. Ona bakarken —giyinmiş, dudaklarında o her günkü tatsız, gergin, acı görünüm— kahvaltı sofrasında bakacak başka şey olmadığı için onu incelerken, merak ediyordum bazen, neden bir gece yürüyüşe çıkarıp bir rıhtımdan aşağı itivermiyorum bu kadını diye. Boğulmakta olan bir adam gibi bekliyordum Stanley'in söz verdiği çözümü,

ama en küçük bir belirti yoktu daha. Üstüne üstlük Mara'ya bir mektup yazıp bir çözüm yolu bulmak zorunda olduğumuzu, yoksa kendimi öldüreceğimi söylemiştim. Çok sulu, acmdırıcı bir mektup olsa gerek, çünkü telefon ettiğinde, beni hemen, hem de mutlak görmesi gerektiğini söyledi. Her şeyin ters gittiği o kargaşa dolu günlerden birinde, öğle yemeğinden az sonraydı. İşe girmek için başvuranlarla tıklım tıklımdı büro, beş tane dilim, beş çift kolum, elimin altındaki üç telefon yerine yirmi beş telefonum olsa gene bir gecede birdenbire açılan bu anlaşılmaz boşluğu doldurmaya yetecek sayıda adam alamazdım işe. Akşama buluşmaya razı etmeye çalıştım Mara'yı ama atlatılacak gibi değildi. Verdiği adrese birkaç dakika için gidip onu görmeyi kabul etim; bir arkadaşının eviydi, kimse rahatsız etmeyecekti bizi orada. Village'daydı.

Durmadan "yardımcılar" için telefon eden Hymie'ye birkaç dakika içinde döneceğime söz vererek, parmaklıktan sarkmış bekleyen bir yığın adamı bırakıp çıktım. Köşede bir taksiye atladım, önünde minik bir bahçesi olan bebek evi gibi bir evde indim. Çıplak etine giydiği leylak rengi incecik bir giysiyle açtı Mara kapıyı. Kollarını boynuma dolayıp büyük bir tutkuyla öpmeye başladı.

«Harika bir yuva burası, minicik,» dedim, evi daha iyi görebilmek için Mara'yı ötede tutarak.

«Gerçekten öyle değil mi?» dedi. «Carruthers'in burası. Sokağın başında oturuyor karısıyla, burayı arada sırada kullanıyor ancak. Eve dönmek için çok geç olunca burada kalıyorum bazen.»

Hiçbir şey demedim. Kitaplara bakmak için dön-

düm —baştan aşağı kitapla doluydu bütün duvarlar. Gözümün ucuyla Mara'nın duvardan bir şey kopardığını gördüm, bir parça paket kâğıdına benziyordu.

«Nedir o ?» dedim, merak ediyormuşum gibi yaparak.

«Hiç,» diye karşılık verdi, «Carruthers'in bir deseni, yırtmamı söylemişti.»

«Bakayım!»

«Bakmak istemiyorsun— beş para etmez bir şey.» Buruşturmaya başladı.

«Olsun, bir göreyim,» dedim, kolunu yakalayıp kaptım kâğıdı elinden. Açtım ki, bir de ne göreyim, benim bir karikatürümdü: yüreğime de bir bıçak saplanmış.

«Söylemiştim sana kıskanç olduğunu,» dedi. «Hiçbir şey demek değil bu —sarhoştu yaptığı zaman. Çok içer oldu şu günlerde. Atmaca gibi başında durmam gerekiyor. Koskocaman bir çocuk, biliyorsun. Senden nefret ettiğini sanma —benimle biraz olsun ilgilenen herkese karşı böyle.»

«Evli olduğunu söylemiştin. Ne oldu, karısıyla geçinemiyor mu?»

«Felçli karısı,» dedi Mara çok ciddi.

«Tekerlekli iskemlede mi?»

«Yoo, pek sayılmaz,» diye karşılık verdi, dudaklarına yayılan tutamadığı hafif bir gülümsemeyle. «Öf, neden söz ediyoruz bundan şimdi? Hem ne fark eder? Âşık değilim ona biliyorsun. Daha önce de söylemiştim, bana çok iyiliği dokundu; şimdi ona bakmak sırası *bende* —onu çekip çevirecek biri gerekli.»

«Onun için burada yatıyorsun arada sırada —o felçli karısıyla otururken, öyle mi?»

«O da yatar burada bazen; iki yatak var dikkat ettiysen. Öf, n'olur,» diye yalvardı, «ondan söz etmeyelim artık. Senin için telaşlanacak bir şey yok, anlamıyor musun, bana inanmıyor musun yoksa?» Yanıma gelip sarıldı. Hemen kucaklayıp kaldırdım, divana götürdüm. Giysisini sıvayıp kaldırdım, bacaklarını açıp dilimi daldırdım deliğinden içeri. Bir anda üstüne aldı beni. Kamışımı çıkarmıştı, iki eliyle amcığını açtı sokuvereyim diye. Neredeyse girer girmez geldi beli, sonra bir daha, bir daha. Kalkıp yıkandı çabucak. O bitirince ben de yıkandım. Banyodan çıktığımda divanda yatıyordu, dudağında bir sigarayla. Oturdum orada birkaç dakika, elim bacaklarının arasında, yavaşça konuşarak.

«İşe dönmeliyim,» dedim, «konuşamadık seninle.»

«Daha gitme,» diye yalvardı, doğrulup elini sevgiyle kamışımın üstüne koyarak. Kolumu dolayıp tutkuyla öptüm onu uzun uzun. Parmakları pantolonumun düğmelerindeydi gene, kamışımı çıkarmaya uğraşıyordu, birden, birinin kapıyı kurcaladığını duyduk.

«Odur,» diye ayağa fırladı, kapıya koştu: «Sen otur, bir şey yok,» dedi çabucak, onu karşılamaya koşarken. Düğmelerimi iliklemeye vakit bulamadım. Ayağa kalkıp bir şey olmamış gibi toparlandım. Sevinçli, aptalca bir haykırışla onun kollarına attı kendini.

«Bak kim var,» dedi. «Ben çağırdım buraya. Birkaç dakika sonra gidecek.»

«Merhaba,» dedi elini uzatıp, yüzünde tatlı bir gülümsemeyle bana doğru yürüdü, elimi sıkmak için. Hiç şaşırmış görünmüyordu. Dans salonunda karşılaştığım gece olduğundan çok daha sokulgan görünüyordu.

«Hemen gitmek zorunda değilsin, değil mi?» dedi, elindeki paketi açarak. «Önce ufak bir şey içsek olmaz mı? Hangisinden istersin —Scotch mu, Rye mi?»

Ben daha evet ya da hayır diyemeden fırlayıp buz getirmeye gitti Mara. O içkileri koyarken hafif arkamı dönüp kitaplara bakıyormuş gibi yaparak düğmelerimi iliklerdim gizlice.

«Dağınıktı, kusura bakma,» dedi. «Minik bir sığınak burası benim için, gizlenilecek bir yer, Mara'yla küçük arkadaşlarını görebildiğim. Çok tatlı olmuş bu giysinin içinde, öyle değil mi?»

«Evet» dedim, «oldukça çekici.»

«Pek bir şey yok orada,» dedi, kafasıyla kitapları göstererek. «İyilerin hepsi öbür evde.»

«Çok iyi bir kitaplığa benziyor,» dedim, konuşma konusunu bu alana dökebildiğime sevinerek.

«Yazarsın anladığıma göre —ya da Mara öyle dedi.»

«Pek sayılmaz,» diye karşılık verdim. «Olmayı isterdim. Sen de yazar olmalısın, öyle değil mi?»

Güldü. «Eh,» dedi küçümseyerek, içkileri ölçüyordu bir yandan. «Hepimiz öyle başlıyoruz galiba. Birkaç şey karaladım ben de zamanında —şiirdi çoğu. Birşeycikler yapamıyorum artık, içmek dışında.»

Buzları getirdi Mara. «Buraya gel,» dedi, buzları

masanın üstüne bırakıp bir kolunu onun beline dolayarak, «daha beni öpmedin bile.» Başını kaldırdı Mara, Carruthers'in dudaklarına kondurduğu şapırtılı öpücüğü soğuk bir biçimde kabul etti.

«Daha fazla dayanamadım artık büroda,» dedi, bardaklara soda fışkırtarak. «Neden gidiyorum o Allahın belası yere bilmem —önemli biriymiş gibi görünüp sersemce birtakım kâğıtları imzalamaktan başka hiçbir iş yok yapılacak.» Uzun bir yudum aldı. Sonra oturmam için işaret ederek arkası açılabilen kocaman koltuğa attı kendini. «Oh bu iyi işte,» diye homurdandı, yorgun bir iş damı gibi; hiçbir iş görmediği besbelliydi ama. Mara'yı çağırdı. «Gel otur şuraya bir dakika,» dedi koltuğun kenarını göstererek. «Konuşmak istiyorum seninle. Çok iyi bir haberim var sana.»

Görülecek bir sahneydi bu, birkaç dakika önce olanlardan sonra çok ilgi çekici geliyordu. Düşündüm bir ara, bana numara mı yapıyordu yoksa. Mara'nın başını çekmeye uğraşıyordu sulu bir öpücük daha kondurmak için ama direndi Mara: «Yapma, akılsızlık ediyorsun. Bırak o elindeki içkiyi, n'olur. Sarhoş olacaksın iki dakikada, hiç konuşulamayacak sonra seninle.»

Carruthers'in omuzuna koydu elini, parmaklarını soktu saçlarının arasına.

«Görüyorsun, ne zorba,» dedi bana dönerek. «Onunla evlenecek zavallının Tanrı yardımcısı olsun! Kalkıp eve koşuyorum iyi bir haber vermek için, oysa...»

«Peki nedir haber?» diye kesti Mara. «Neden çıkarmıyorsun ağzındaki baklayı?»

«Biraz dur hele, bırak, anlatacağım elbet,» dedi Carruthers, Mara'nın kıçına tatlı bir şaplak indirerek «Bu arada,» dedi bana dönerek, «bir bardak daha içmez misin? Bana da koyuver bir tane —izin verirse elbet. Hiç sözüm geçmiyor burada benim. Bir baş belasıyım işte o kadar.»

Bu türlü takılmalarla atışmaların hiç sonu gelmeyecek gibiydi. Büroya dönmek için artık çok geç olduğuna karar vermiştim —yatmıştı öğleden sonra çalışmak. Olanları sonuna kadar görmek için kalabilecek bir havaya sokmuştu beni ikinci içki. Dikkat ettim, Mara içmiyordu. İyi haber hasır altı edilmiş, sonra da unutulmuştu. Ya da gizlice söylemişti ona belki. Aniden unutuvermiş görünüyordu. Belki de, Mara bir yandan anlatması için yalvarırken bir yandan da kolunu çimdiklemişti. (Evet, nedir bu iyi haber? Ya o çimdik, benim önümde yumurtlayıvermesin diye?) İyiden iyiye şaşırmıştım. Öbür divanda oturuyordum, çaktırmadan kaldırdım örtünün ucunu, altında çarşaf var mı diye. Yoktu. Daha sonra öğrenecektim işin aslını. Çok yolumuz vardı daha.

Gerçekten ayyaştı Carruthers —tatlı, hoş bir ayyaş hem de. Ara ara içip ayılanlardan. Ürkütücü bir belleği olan, hiçbir şeyi gözden kaçırmayan, gene de kendinden geçmiş, batmış, dünyaya karşı ölü gibi görünenlerden.

«Nerede o çizdiğim resim,» diye sordu birden, damdan düşer gibi, duvarda asılı olduğu yerden gözlerini ayırmadan.

«Ben çıkardım,» dedi Mara.

«Anladım,» diye tersledi, ama çok da sert değil.

«Göstermek istiyordun onu arkadaşına.»

«Gördü bile,» dedi Mara.

«A, öyle mi? O zaman peki, önemi yok. Hiçbir şey gizlemiyoruz ondan o zaman, değil mi? Benim için yanlış şeyler düşünmesini istemem. Biliyorsun, sana *ben* sahip olamazsam, başka hiç kimsenin olmasına da izin vermeyeceğim, öyle değil mi? Yoksa, her şey yolunda gider. Ha, aklıma gelmişken söyleyeyim, arkadaşın Valerie'yi gördüm dün. Buraya taşınmak istiyor —bir iki hafta için yalnız. Önce seninle konuşmam gerektiğini söyledim —sen bakıyorsun buraya.»

«Senin evin,» dedi Mara, denemek ister gibi, «istediğini yapabilirsin. Yalnız, o gelirse ben giderim. Benim oturacak yerim var; sana bakmak için geliyorum, çatlayıncaya kadar içmeyesin diye.»

«Çok tuhaf,» dedi Carruthers bana dönerek, «nasıl da nefret ediyor bu iki kız birbirinden. İnan, çok sevimli bir yaratıktır Valerie. Bir dirhem beyni yoktur, doğru, ama büyük bir kusur değil bu; bir erkeğin istediği başka her şey var onda. Biliyor musun, bir yıl tuttum onu, belki daha fazla, çok da iyi geçiniyorduk —bu çıkıp gelinceye kadar.» Mara'dan yana salladı kafasını. «Söz aramızda, bana sorarsan kıskanıyor Valerie'yi. Tanışmalısın onunla —biraz daha otururşan görürsün. Çok geçmeden damlar, öyle doğuyor içime.»

Daha önce hiç görmemiştim Mara'nın böyle güldüğünü. Aşağılık, çirkin bir gülüştü. «O kuş beyinli,» dedi Mara küfrederek, «bir erkeğin yüzüne bile bakamaz başını derde sokmadan. Ayaklanmış bir düşük o...»

«Florrie'yi mi demek istiyorsun?» dedi Carruthers, donmuş, bön bir gülümsemeyle.

«Onun adını karıştırma buna,» dedi Mara öfkeyle.

«Florrie'yle tanıştın değil mi?» diye sordu Carruthers, Mara'yı duymazlıktan gelerek. «Ondan daha şehvet düşkünü bir kaltak gördün mü hiç? Mara da bir hanımefendi yapmaya çalışıyor onu...» Bir kahkaha koyverdi. «Çok tuhaf, nasıl da buluyor bu orospuları. Roberta —o da başka türlü bir çılgındı işte. Gemi gibi otomobillerle gezmeliydi her zaman. Böbreği düşüktü, öyle diyordu ama aslında... Neyse, söz aramızda, uyuşuğun, ayyaşın tekiydi o kadar. Ama Mara kanat gerdi, çocuk gibi baktı ona ben sepetledikten sonra. Gerçekten Mara, akıllı görünüyorsun ama akıllı bir kıza yakışmayacak kadar budalaca şeyler yapıyorsun bazen. Yalnız...» tavana baktı düşünceli düşünceli, «başka bir nedeni de olabilir bunun. Hiç belli olmaz.» Hâlâ gözleri tavana dikili, «iki kadını birbirine bağlayan nedir? Tüyü bir olan kuşlar birlikte uçar diye bir söz vardır. Gene de tuhaf. Valerie'yi bilirim, Florrie'yi bilirim, hepsini bilirim. Gene de, şöyle bir eşelesen hiçbir şey bilmem onlarla ilgili, bir tek şey olsun bilmem. Bambaşka bir kuşak bu; başka bir hayvan türü gibi bir şey bunlar. Bir kere, ahlak kavramı diye bir şey yok bunlarda, hiçbirinde. Çat kapı gelmene kızarlar; kümeste oturur gibi otururlar evde. Eve gelir yatağında bir yabancı bulursun —sen özür dilersin rahatsız ettiğin için. Ya da para isterler senden, bir erkek arkadaşlarını bir geceliğine otele götürmek için. Başları derde girer, sen doktor bulmak zorun-

da kalırsın. Heyecanlıdır ama baş belası olur bazen de. Tavşan beslemek daha kolaydır be!»

«Böyle konuşur kafayı tutunca,» dedi Mara gülüp geçiştirmeye çalışarak. «Devam et hadi, biraz daha anlat bizi ona. Çok hoşlanıyor olmalı.»

Pek inanmıyordum sarhoş olduğuna. İster sarhoş olsun ister ayık, açık konuşan adamlardandı, ayık olduklarında daha da uyduruk sözler edenlerden. Çoğunlukla acılaşmış, gözü açılmış, artık onları hiçbir şey şaşırtamazmış gibi davranan ama dipte bütünüyle duygusal adamlardan, umulmadık bir anda gözyaşlarına bulanıvermemek için berelenmiş coşkusal sistemlerini alkole daldıranlardan. Kadınlar özellikle çok çekici bulur onları, hiçbir istekte bulunmazlar çünkü, hiçbir zaman kıskanmazlar gerçekten, dıştan öyleymiş gibi görünseler de. Çoğu zaman, Carruthers'inki gibi, her şeye karşı koyan sakat karılar vardır başlarında; güçsüzlüklerinden (acımak ya da bağlılık der onlar buna) ölünceye kadar yüklerini taşımaya katlandıkları yaratıklardır, bunlar. Dediklerine bakılırsa, aşk yuvasını paylaşacak genç, güzel kadınlar bulmaktan yana bir güçlük çektiği yoktu Carruthers'in. Bazan ikisi üçüyle birlikte kaldığı oluyordu. Çok budala yerine konmamak için kıskançlık ve sahip olma gösterisi yapıyordu belki. Karısına gelince, daha sonra öğrendim hastalığının derecesini: kızlık zarının hâlâ sağlam olmasıydı. Carruthers yıllar boyu katlanmıştı buna. Ama birdenbire, yaşının ilerlemekte olduğunu fark edince, yirmi yaşında bir oğlan gibi saldırmaya başlamıştı sağa sola. İçkiye başlamıştı sonra da. Neden? Sağlıklı bir genç kızı doyuramayacak kadar

yaşlanmış olduğunu mu anlamıştı? Perhizde geçirdiği yıllardan pişmanlık mı duymuştu birdenbire? Bu bilgiyi bana bağışlayan Mara, bilerek belirsiz bıraktı elbet bazı şeyleri. Bununla brlikte Carruthers'le aynı yatakta sık sık yattığını kabul etti, ama Mara'yı "rahatsız etmeyi" hiç aklından geçirmediği sonucunu çıkarmak bana düştü. Hemen arkasından, öbür kızların bu işten olsa olsa çok hoşlandıkları eklendi bir solukta; bundan çıkan sonuç, Carruthers'in ancak "rahatsız edilmek"ten hoşlananları rahatsız ettiğiydi. Mara'nın rahatsız edilmeyi istememesi için bir neden göremiyordum ayrıca. Ya da, Carruthers'in iyiliği için bunca uğraşan bir kızı rahatsız etmeyeceğini düşünmem mi gerekiyordu yoksa? Oldukça kötü bir kavgaya tutuştuk bu yüzden, ben ayrılırken. Çılgın bir gün ve çılgın bir gece geçirmiştik. Kafayı iyice tutup sızmış kalmıştım yerde. Akşam yemeğinden önce olmuştu bu, karnım zil çalıyordu açlıktan çünkü. Mara'ya bakılırsa, çok öfkelendirmişti Carruthers'i böyle yapmam; bir şişeyi kafamda parçalamasını önlemek için canı çıkmıştı Mara'nın. Onunla yatmıştı bir süre divanda yatıştırmak için. "Rahatsız etmeye" kalkışıp kalkışmadığını söylemedi. Neyse, şöyle bir kestirmiş, uyanmış, açmış uyandığında, yemek istemiş hemen. Bir konuğu olduğunu unutmuş uyuyunca, beni yerde sızmış uyur görünce yeniden öfkelenmiş. Sonra birlikte çıkıp iyi bir yemek yemişler, dönüşte kandırıp birkaç sandviçle bir kahve aldırmış benim için. Sandviçlerle kahveyi anımsıyordum, karartmanın kısa bir süre için kaldırılmasına benziyordu. Valerie gelince Carruthers beni unutmuştu. Onu da

anımsıyordum ama belli belirsiz. Çok güzel bir kızın kapıdan girişini, atılıp Carruthers'i kucaklayışını anımsıyordum. Elime içki tutuşturulduğunu, yeniden olduğum yere yığıldığımı anımsıyordum. Ya sonra? Sonra, Mara anlattı, küçük bir çekişme olmuş Valerie'yle aralarında. Carruthers de körkütük olmuş, yalpa vura vura sokağa çıkıp yok olmuş.

«Ama kucağında oturuyordun ben uyandığımda,» dedim.

Evet, öyleydi, kabul ediyordu, ama önce çıkıp aramış onu, bütün Village'ı dolanmış, sonunda bir kilisenin merdivenlerinde bulmuş, bir taksiye atıp eve getirmiş.

«Çok düşünüyor olmalısın onu, bunca sıkıntıya girecek kadar.»

Yadsımadı. Yeniden girmek istemiyordu bu tartışmaya. Yorgundu, bıkmıştı.

İşte, böyle geçmişti gece. Ya Valerie? Büyük bir kızgınlıkla çekip gitmişti Valerie, pahalı bir vazoyu tuzla buz ettikten sonra. Peki, yerde duran o ekmek bıçağının ne işi vardı benim yanımda, öğrenmek istedim. *O mu* ? Ha, Carruthers'in sululuklarından biriydi o da. Yüreğimi sökmeye kalkmış. Yerinden bile kıpırdamamış Mara bıçağı elinden almak için. Zararsızmış Carruthers. Karıncayı bile incitemezmiş. Gene de diye düşündüm, beni uyandırmak daha akıllıca bir iş olurdu. Başka neler olmuştu acaba? Tanrı bilir o karartma sırasında olan biteni. Carruthers'in her dakika içeri girmesi olasılığını bile bile benim sıkıştırmama izin verirse, yerde kendimden geçmiş olduğumu, hiçbir şeyin farkına varmayacağımı görünce, Carruthers'in birkaç dakika

rahatsız etmesine de (yalnızca yatıştırmak için) izin verebilirdi elbet.

Bununla birlikte, sabahın dördü olmuştu artık. Carruthers derin bir uykuya dalmıştı divanda. Altıncı Cadde'de bir kapı ağzında durmuş, bir anlaşmaya varmaya uğraşıyorduk. Mara'yı evine götürmekte direniyordum, o da bu saatte eve dönemeyeceğini anlatmaya çalışıyordu bana.

«Ama daha da geç götürdüğüm oldu seni evine.» Carruthers'in inine geri dönmesine izin vermemeye kararlıydım.

«Anlamıyorsun,» diye suçluyordu. «Haftalardır hiç gitmedim eve. Bütün eşyam Carruthers'de.»

«Onunla yaşıyorsun öyleyse. Daha önce söylesene bunu böyle.»

«*Yaşamıyorum* onunla. Yalnızca geçici bir süre için kalıyorum orada, kendime bir yer buluncaya kadar. Eve dönmeyeceğim bir daha. Çok kötü çatıştık annemle. Kaçtım. Bir daha hiç geri gelmeyeceğimi söyledim onlara.»

«Ya baban —o ne dedi?»

«Yoktu o bunlar olduğunda. Biliyorum çok kırılmıştır bana, ama dayanamadım artık.»

«Özür dilerim,» dedim, «böyle olduysa. Sen de üzülmüşsündür. Gel seni geri götüreyim —bitkin düşmüş olmalısın.»

Yürümeye başladık ıssız sokaklarda. Durdu birden, boynuma sarılıverdi. «Bana güvenin var değil mi?» dedi, yaşlı gözlerle bakarak.

«Elbet var. Ama kalacak başka bir yer bulmanı isterdim. Bir odanın kirasını denkleştirecek parayı her zaman bulabilirim. Neden bırakmıyorsun ben

yardım edeyim sana.»

«Yo, yardıma ihtiyacım olmayacak bir süre,» dedi, yüzü parlıyordu. «Bak, az kaldı, iyi haberin ne olduğunu söylemeyi unutuyordum. Ya, birkaç hafta için gidiyorum —tatile. Kuzey ormanlarındaki kulübesine yolluyor beni Carruthers. Üçümüz birlikte gidiyoruz: Florrie, Hannah Bell, bir de ben. Tam bir tatil olacak. Belki sen de gelirsin ha? Gelmeye çalışacaksın değil mi ? *Sevinmedin mi* ?» Bana bir öpücük vermek için durdu. «Görüyorsun, kötü bir adam değil,» diye ekledi. «Kendisi gelmiyor. Bize bir iyilik yapmak istiyor. Senin düşündüğün gibi bana âşık olsa oraya yalnız benimle gitmek istemez miydi? *Senden* hoşlanmıyor, bunu kabul ediyorum. Korkuyor senden —çok fazla ciddisin sen. Hem artık onun da birtakım duyguları olacağını kabul etmelisin. Karısı ölmüş olsa, hiç kuşkum yok, benimle evlenmek isterdi —bana âşık olduğu için değil, beni korumak istediği için. *Anlıyor musun şimdi* ?»

«Hayır,» dedim, «anlamıyorum. Ama olsun. Gerçekten çok gerekli sana bir tatil, umarım iyi vakit geçirirsin orada. Carruthers'e gelince, ne istersen söyle, ben hoşlanmıyorum o adamdan, güvenim yok ona. Senin anlattığın gibi cömertlikten ötürü böyle davrandığından da hiç emin değilim. Dilerim, geberir yakında, işte o kadar. Elimde olsa ben zehirlerdim onu —hiç çekinmeden.»

«Her gün yazacağım sana,» dedi kapıda durup vedalaşırken.

«Mara, dinle,» dedim, kendime doğru çekip kulağına fısıldayarak. «Sana anlatacak bir yığın şeyim vardı bugün, hepsi güme gitti.»

«Biliyorum biliyorum,» dedi ateşli.

«Belki değişecek her şey sen yokken,» diye devam ettim. «Bir şeyler olmalı artık —böyle sürüp gidemez bu.»

«Ben de aynı şeyi düşünüyorum,» dedi yavaşça, sevgiyle sokularak. «Nefret ediyorum böyle yaşamaktan. Oraya gidince düşünüp taşınacağım yalnız başıma. Bilmiyorum nasıl oldu da soktum başımı bu derde.»

«İyi,» dedim, «belki birşeyler elde ederiz o zaman. Yazacaksın, söz mü?»

«Elbet yazacağım... *her gün* » dedi dönüp giderken. Durdum orada o girdikten sonra bir iki dakika: yoksa delilik miydi bu yaptığım, bırakıyordum gitsin; kolundan yakalayıp götürsem, işmiş güçmüş, karıymış aldırmadan basıp gitsem daha iyi değil miydi? Yürüdüm, kafamda hâlâ sürüyordu bu tartışma, ama ayaklarım eve sürüklüyordu beni.

VI

Gitti işte Kuzey'deki ormanlara. Daha yeni varmış aslında. O iki kutup ayısı da gitti birlikte, her şey tıkırındaymış. Çok iyi iki ormancı varmış onlara bakan, yemeklerini pişiren, köpüklü akarsulardan nasıl geçileceğini öğreten, geceleri yıldızlar çıktığında arka balkonda onlara gitarla ağız mızıkası çalan, falan filan —üstünde Maine'de çamlardan düşen nefis kozalakların resmi olan bir kartpostala sıkıştırılmış bunların hepsi.

Şehirde olup olmadığını anlamak için hemen Carruthers'in evine gittim. Carruthers oradaydı, beni görünce oldukça şaşırdı ama hiç de memnun olmadı. Önceki gece ilgimi çeken bir kitabı almaya gelmiş gibi yaptım. Çoktandır ödünç kitap vermekten vazgeçtiğini açıkladı kuru bir sesle. Ayıktı iyiden iyiye, beni de mümkün olduğu kadar çabuk sepetlemeye kararlıydı. Ayrılırken fark ettim, yüreği hançerli resmimi duvara iliştirmişti yeniden. O da fark etti gördüğümü ama bir şey demedi.

Küçük düşmüştüm biraz, ama oldukça rahatlamıştım da. Çünkü bir kere olsun doğru söylemişti Mara bana! Çok neşeliydim, bir deste kâğıtla bir zarf alarak doğru bir kitaplığa koştum, kapanma saatine kadar orada oturup Mara'ya koskocaman bir mektup yazdım. Bana telgraf çekmesini, ondan haber almak için postayı bekleyemeyeceğimi söyledim. Mektubu postaya verdikten sonra bir de uzun

telgraf çektim. İki gün sonra ondan bir haber çıkmayınca bir telgraf daha gönderdim (daha uzundu bu), bunu da gönderdikten sonra McAlpin Oteli'nin salonuna oturup, ilkinden çok daha uzun, sayfalar dolusu bir mektup yazdım. Ertesi gün kısa bir mektup aldım; sıcak, sevgi dolu, neredeyse çocukça bir mektuptu bu. İlk telgrafımdan söz yoktu. Bu beni çileden çıkardı. Belki de sahte bir adres vermişti bana. Ama niye yapsın bunu? Bir telgraf daha çekmek iyi olacaktı. Tam adresini ve en yakın telefonun numarasını istemeli. İkinci telgrafla mektupların ikisini de almış mıydı? «Postayı ve bundan sonraki telgrafları iyi gözle. Sık yaz. Mümkünse telgraf çek. Ne zaman gelebileceksin? Seviyorum. Tutkunum sana. İmza: Kabine Bakanı.»

"Kabine Bakanı" işe yaramış olmalı. Çok geçmeden Avcı Glahn için bir telgraf geldi, onu da Victoria imzalı bir mektup izledi.* Tanrı omuzundan gözlüyordu o yazarken. Bir geyik görmüş ormanda onu izlemiş, yolunu yitirmişti. Ormandaki adamlar bulup eve getirmişlerdi. Çok sade adamlardı, Hannah'la Florrie hemen tutulmuştu bu adamlara. Kayıkla gezmeye gidiyorlar, bazen de bütün geceyi ormanda geçiriyorlardı. Benden ayrı kalmaya daha fazla dayanamıyordu. Sonra da: «Sana dönüyorum. Karın olmak istiyorum.» İşte bu kadar basit söylenmiş. Harika bir şey! Böyle doğru, basit, açık ve dürüst olduğu için daha çok sevdim onu. Kendimden geçmiş bir durumda bir yerden bir yere sürüklenirken üç mektup daha yazdım art arda.

Kızgın çiviler üstünde onu beklemek! Cuma ge-

* Bütün bu kişiler Knut Hamsun'un kitaplarındandır -y. n.

cesi döneceğini söylemişti. Şehre gelir gelmez Ulric'in stüdyosuna telefon edebilirdi. Cuma gecesi, orada sabah ikiye kadar oturup telefonunu bekledim. Hep kuşkucu olan Ulric, belki bir sonraki cumadır, dedi. Çökük döndüm eve, ama sabahleyin ondan bir haber alacağımdan emindim. Ertesi gün bir haber alıp almadığını öğrenmek için Ulric'i aradım birkaç kere. Canı sıkılmıştı, ilgisizdi, galiba biraz da utanıyordu benden. Öğleyin işten çıkarken, yeni arabalarıyla gezen MacGregor'la karısına rastladım. Aylardır birbirimizi görmemiştik. Öğle yemeğini onlarla birlikte yememi istedi. Kurtulmaya çalıştım ama beceremedim. «Neyin var senin,» dedi «kendinde değilsin. Bir kadın herhalde. Ne zaman kendine bakmayı öğreneceksin.»

Long Island boyunca gezmeye çıkacaklarını, geceyi de belki oralarda bir yerde geçireceklerini söyledi yemekte. Neden katılmıyordum onlara? Ulric'le buluşacağımı söyledim. «Olur,» dedi «arkadaşını da getir. Pek hoşlanmıyorum ondan ama seni memnun edecekse onu da alırız, neden olmasın?» Ulric'in bize katılmaya pek de istekli olmayabileceğini anlatmaya çalıştım. Dinlemedi bile. «Getir getir,» dedi «sen bu işi bana bırak. Montauk Point'e ya da Shelter Adası'na gider, sırtüstü yatıp keyfederiz —iyi gelir sana. Seni üzen Jane'e gelince, boşver onu. Hoşlanıyorsa senden kendisi gelir sana ne de olsa. Sert davranmalı onlara, her zaman derim bunu. Öyle değil mi Tess?» Böyle diyerek karısının kaburgalarına öyle bir vurdu ki, soluğu kesiliyordu kadıncağızın.

Tess Molloy, iyi huylu, İrlandalı bir salakçıktı.

Tanıdığım en gösterişsiz kadınlardandı: çatısı geniş, çiçekbozuğu yüzlü, seyrek ve tel tel saçlı (kel olmaya başlamıştı), ama neşeli ve tembel, en ufak bir fırsatta kavgaya hazır. MacGregor doğrudan doğruya pratik nedenlerle evlenmişti onunla. Birbirlerini seviyormuş gibi görünmeye kalkışmazlardı. Hayvansı bir yakınlaşma bile yoktu aralarında, çünkü evlenmelerinden biraz sonra Molloy için cinsiyetin önemi olmadığını kendi açıklamıştı bana MacGregor. Ara sıra kamışlanmaya ses çıkarmıyordu ama hiç hoşlanmıyordu bundan. «Tamam mı» diye sorarmış ikide bir. MacGregor üstünde biraz fazla kalsa içecek bir şey ya da yiyecek birşeyler istermiş. «Bir keresinde öyle bozuldum ki, okuması için bir gazete getirdim. 'Hadi al oku' dedim, 'resimli romanları da kaçırma'.»

Bizimle gelmesi için Ulric'i kandırmanın zor olacağını sanmıştım. MacGregor'la birkaç kere karşılaşmıştı, her kseferinde de "öldürüyor bu adam beni" der gibi sallamıştı başını. Bu yüzden Ulric, MacGregor'ı oldukça sıcak karşılayınca şaşırdım. Gelecek hafta yapacağı yeni bir fasulye konservesi resmi için oldukça şişkin bir çek alacaktı, tam da işi biraz serecek havadaydı onun için. Biz geldiğimizde birkaç şişe içki almak için dışarı çıkmış yeni dönüyordu. Mara'dan haber yoktu elbet. Birkaç hafta daha haber çıkmayacak diye düşünüyordu Ulric. *Bir içki iç!*

MacGregor, Ulric'in yeni bitirdiği bir dergi kapağından çok etkilenmişti. Golf torbasıyla çimenliğe çıkan bir adamın resmiydi bu. MacGregor çok canlı bulmuştu resmi. Her zamanki patavatsızlığıyla «bu

kadar iyi olduğunu bilmiyordum,» dedi. «Sorabilir miyim, böyle bir iş için ne kadar alıyorsun?» Ulric söyledi. MacGregor'ın saygısı arttı. Bu arada karısı hoşuna giden suluboya bir resmi inceliyordu. «Bunu siz mi yaptınız,» diye sordu. Ulric başını salladı. «Satın almak isterdim,» dedi kadın. «Ne kadar istersiniz bunun için?» Ulric, resim bittiği zaman sevinerek ona vereceğini söyledi. «*Yani daha bitmedi mi demek istiyorsunuz* ?» diye bağırdı Molloy. «Bana bitmiş gibi geliyor. Ziyanı yok, ben böyle de alırım. Yirmi dolar versem olur mu?»

«Dinlesene kalın kafalı,» dedi MacGregor, çenesine şakacıktan öküz gibi bir dirsek vurdu, elindeki bardak fırladı kadıncağızın. «Daha bitmedi diyor. Nedir yapmak istediğin, adamı yalancı yerine koymak mı?»

«Bitmiş demiyorum, yalancısın da demiyorum ona,» dedi Molloy «Böyle olduğu gibi sevdim, satın almak istiyorum.»

«Hay Allah, öyleyse satın al da bitsin bu iş.»

«Yok, gerçekten, bu durumda almanızı istemem,» dedi Ulric. «Ayrıca, satacak kadar iyi bir şey de değil. Bir çalışma yalnızca bu.»

«Zararı yok,» dedi Tess Molloy. «İstiyorum. Otuz dolar vereceğim.»

«Bir dakika önce yirmi demiştin,» diye karıştı MacGregor. «Neyin var senin, mankafa mısın? Daha önce hiç resim almadın mı? Dinle Ulric, en iyisi ver ona şu resmi, yoksa hiç yola çıkamayacağız. Gün batmadan biraz balık avlamak istiyorum, ne dersiniz? Bu herif,» —başparmağıyla beni gösterdi— «balık avlamayı sevmez elbet; oturmak, sıkıl-

mak, sevgi düşlemek, gökyüzünü ya da onun gibi ıvır zıvırı incelemek ister. Hadi gidelim artık. Ya, ya, doğru, şişeyi de al —oraya varıncaya kadar birkaç yudum almak isteyebiliriz.»

Suluboya resmi duvardan aldı Tess, masanın üstüne de yirmi dolar bıraktı. «Yanına alsan iyi edersin,» dedi MacGregor, «bilinmez, bakarsın biz yokken soyarlar.»

Birkaç sokak ötede aklıma geldi, kapı zilinin üstüne Mara için bir not bırakmam gerekti. «Öf, boşver yahu,» dedi MacGregor. «Bırak biraz üzülüp merak etsin —hoşlarına gider bu. *Öyle değil mi düdük?*» Böyle diyerek karısının kaburgalarına bir dirsek attı gene.

«Bir daha beni böyle dirseklersen,» dedi kadın «boynuna dolayacağım bu şişeyi. Doğru söylüyorum.»

«*Doğru söylüyormuş,*» dedi MacGregor, parlak nikel kaplamalı bir gülüşle geriye, bize bakarak. «Öyle *çok* dürtüklenmeye gelmez, değil mi Düdük? Evet, iyi huyludur, yoksa bana bu kadar uzun süre dayanamazdı, öyle değil mi yavrum?»

«Öf kapa çeneni. Önüne bak. Bu arabanın da öbürü gibi parçalanmasını istemiyoruz.»

«*İstemiyoruz* ?» diye çığlık attı MacGregor. «İyi iyi. Sorabilir miyim, Hempstead Turnpike'da süt kamyonuna güpegündüz kim bindirdi?»

«Kes artık!»

Jamaica'yı geçene kadar böyle gittiler. Birdenbire MacGregor kadını iğneleyip rahatsız etmeyi bıraktı, aynadan bize bakarak sanat ve yaşam üstüne görüşlerini anlatmaya koyuldu. İnsanın yeteneği

varsa bu çeşit işlere, yani bütün bu resim yapanlara, bu dalaverelere girişmesini anlıyorum diyordu. İyi bir sanatçının aldığı paraya değerdi, öyle düşünüyordu. Dikkat ettiyseniz ortadaydı işte, para kazanıyordu sanatçılar. Demek istediği şuydu: Gerçekten iyi olan herkes üne kavuşuyordu er geç. Öyle değil miydi? Ulric de öyle düşündüğünü söyledi. Her zaman değil ama, elbet genel olarak. MacGregor devam etti: Gauguin gibi adamlar da vardı bir de, Tanrı bilir ya, iyi sanatçılardı bunlar da, ama bir tuhaflık vardı onlarda, isterseniz topluma karşı oluş diyelim, bu da onların hemen tanınmasını önlüyordu. Bunun için halkı suçlayamazdınız, değil mi? Bazı insanlar doğuştan talihsizdiler; böyle görüyordu MacGregor durumu. İşte kendini, MacGregor'ı ele alalım, bir sanatçı değildi elbet ama işe yaramaz bir adam da değildi. Kendi ölçüleri içinde herhangi biri kadar iyiydi, belki de biraz daha iyiydi. Ama her şeyin nasıl belirsiz olabileceğini saptarcasına elini attığı için, hiçbir şey doğru dürüst çıkmıyordu. Bazen küçük bir beceriksiz bile ondan daha başarılı oluyordu. Neden? Çünkü o, MacGregor, bazı şeyleri yapacak kadar alçalmıyordu. Yapamayacağımız bazı şeyler vardır diye direniyordu. Hayır efendim! Direksiyona güm diye vurdu. Ama işte oyunu böyle oynayıp böyle yürütüyorlardı işlerini. Ama sonsuza kadar gitmezdi bu iş. Yok yok!

«Maxfield Parrish'i alın,» diye devam etti. «Adamdan sayılmıyor sanırım, ama gene de istediklerini veriyor onlara. Öte yandan Gauguin gibi bir adam bir parça ekmek için didinmek zorunda kalı-

yor —hatta öldükten sonra da yüzüne tükürüyorlar. Bu sanat, tuhaf bir oyun. Bütün her şey gibi o da sanırım: hoşunuza gittiği için yaparsınız, hepsi bu kadar, değil mi? Yanında oturan şu herifi ele al şimdi —ha, sen!» Aynadan bana sırıttı. «Büyük eserini yazıncaya kadar ona yardım etmek, ona bakmak zorunda olduğumuzu sanıyor. Bu arada bir iş araması gerektiğini hiç düşünmez. Yo, o pamuk gibi beyaz ellerini böyle kirletemez. Bir *sanatçıdır* o. Belki de öyledir, benim bildiğim kadarıyla. Ama önce göstermesi gerek bunu, öyle değil mi? Ben bir hukukçu olduğumu düşünüyorum diye kimse bana yardım etti mi? Düşler kurmaya varım —düş görmeyi hepimiz severiz— ama birinin ödemesi gerek bunun fiyatını.»

Bir ördek çiftliğini geçmiştik o ara. «İşte bundan hoşlanırım,» dedi MacGregor. «Bir çiftlik kurup ördek yetiştirmekten daha çok hoşuma giden bir şey olamazdı. Niye yapmıyorum bunu? Çünkü ördekler konusunda hiçbir şey bilmediğimi bilecek kadar sağduyum var. Onlarla ilgili düşler kuramazsın — yetiştirmen gerekir ördekleri. Oysa bu Henry ördek yetiştirmeyi koysa kafasına, buraya yerleşip düşler kurmaya başlar. Ama önce gelip kendisine bir parça borç vermemi ister elbet. Bu kadar sağduyusu var onu kabul ederim. Ördekleri yetiştirmeye kalkışmadan önce onları *satın almanın* gerekli olduğunu bilir. Senin anlayacağın, bir şey isteyince, diyelim ördek, gelip tatlı tatlı 'bana biraz para ver' der. 'Bir ördek satın almak istiyorum.' İşte bu olmaz. Ayakta düş görmek bu... *Ben nasıl kazandım bu parayı* ? Çalılardan mı topladım? Sokağa çıkıp didinip

kazanmasını söylediğimde üzülüyor. Ona karşı olduğumu sanıyor. Doğru değil mi bu —yoksa iftira mı ediyorum sana?» Sonra da aynadan o nikel kaplamalı gülüşlerinden biriyle sırıttı bana.

«Peki,» dedim. «O kadar önemseme bunu.»

«*Önemsemek mi* ? Duyuyor musunuz? Hay Allah, geceleri seni düşünmekten gözüme uyku girmediğini sanıyorsan çok yanılıyorsun. Seni doğru yola getirmek istiyorum, hepsi bu. Aklını o kalın kafana biraz olsun toplayasın diye uğraşıyorum. Ördek yetiştirmek istemediğini biliyorum elbet, ama bazı bazı delice fikirler geliyor aklına, kabul etmelisin bunu. Bana bir Yahudi Ansiklopedisi satmaya kalkıştığını unutmadın sanırım. Düşünün, o komisyonunu alsın diye bir dizi ansiklopedi satın almak için imzalayacaktım kâğıdı, sonra da ansiklopediyi geri gönderecektim hemen —böyle bir şey işte. O anda uydurduğu bir martavalı anlatacaktım onlara. İşte ticarette de böyle bir dâhidir bu. Ben de bir avukat! Beni böyle sahte bir anlaşmaya imza atarken düşünebiliyor musunuz? Yok yok, bana ördek yetiştirmek istediğini söyleseydi daha çok saygı duyardım ona. Bir adamın ördek yetiştirmek istemesini anlayabilirim. Ama en iyi arkadaşına bir Yahudi Ansiklopedisi'ni sokuşturmaya çalışmak: düpedüz çiğlik bu, yasalara aykırı, savunulması mümkün olmayan bir yolsuzluk. Ha bak bu da ayrı bir şey. Bütün yasaların saçma olduğunu düşünür bu. 'İnanmıyorum yasaya' der, inanıp inanmaması bir şey değiştirirmiş gibi. Başı derde düşer düşmez de bir acele bana koşar. 'bir şey yap,' der, 'bu gibi işlerin nasıl ayarlanacağını bilirsin.' Bir oyun gibi geliyor

ona. Yasalar olmadan da yaşayabileceğini sanıyor, ama o zaman başı hep dertte olmazsa kahrolayım ben. Benim girdiğim sıkıntının ya da onun işine ayırdığım zamanın karşılığını vermeye gelince, hiç takmaz onu. Dostluğumuz uğruna onun için böyle ufak şeyler yapmalıymışım. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz değil mi?»

Kimse bir şey demedi.

Bir süre sessiz sessiz gittik. Birkaç ördek çiftliği daha geçtik. Bir ördek alıp onunla Long Island'a yerleşilirse ne kadar zamanda deli olunur acaba diye sordum kendi kendime. Walt Whitman buralarda bir yerde doğmuştu. Onun adını düşünür düşünmez, bir ördek satın almayı istemek gibi, doğduğu yeri görmek istedim.

Yüksek sesle «Walt Whitman'ın doğduğu yeri görmeye ne dersiniz,» dedim. «*Ne* ?» diye bağırdı MacGregor.

«Walt Whitman,» diye bağırdım. «Long Island'da bir yerde doğdu. Oraya gidelim hadi.»

«Nerede olduğunu biliyor musun?» diye bağırdı MacGregor.

«Bilmiyorum ama birine sorabiliriz.»

«Cehennemin dibine. Neresi olduğunu biliyorsun sandım. Buradaki adamlar Walt Whitman'ın kim olduğunu bile bilmezler. Sen o kadar çok sözünü etmeseydin ben de bilmezdim. Biraz tuhafçanaydı, değil mi? Bir otobüs şoförüne tutkun olduğunu söylememiş miydin? Yoksa zencileri mi seviyordu? Unutmuşum artık.»

«Belki ikisi de,» dedi Ulric, şişenin mantarını açarak.

Bir kentten geçiyorduk. «Hay Allah, burası tanıdık bir yer gibi geliyor bana,» dedi MacGregor. «Hangi cehennemdeyiz biz yahu.» Arabayı kaldırımın yanına çekerek bir yayaya seslendi. «Hey, nedir buranın adı?» Adam söyledi kentin adını. «Hiç aklına gelir miydi insanın?» dedi. «Biliyorum ben bu mezbeleyi. Ne de iyi bir hastalık kapmıştım burada bir kere. Bulabilecek miyim o evi acaba? Şöyle bir önünden geçip bakmak istiyorum o küçük kaltak balkonda oturuyor mu. Tanrım, görüp görebileceğiniz en sevimli düzenbaz —küçük bir melek dersiniz. Hem de ne biçim düzüşüyor! Kolay heyecanlanan, her zaman ateşli küçük orospulardan biri, hani durmadan önünüze açıp suratınıza sürtenlerden. Bardaktan boşanırcasına bir yağmur altında geldim buraya onunla buluşmaya. Her şey iyiydi. Kocası bir yolculuğa çıkmıştı, bu da bir parça kuyruk için kıvranıp duruyordu. Ona nerede rastladığımı bulmaya çalışıyorum şimdi. Evine uğramama izin vermesi için kandırıncaya kadar nasıl canım çıkmıştı, hiç unutmuyorum. Neyse, çok iyi vakit geçirdim ama —iki gün hiç yataktan çıkmadık. Yıkanmak için bile çıkmadık —işin kötüsü de buydu işte. Yanınızdaki yastıkta bu yüzü görseydiniz Meryem Ana'yla yattığınızı sanırdınız namussuzum. Dokuz kere falan beli geliyordu hiç durmadan. 'Gene yap' diyordu sonra da, 'bir kere daha... *delalet* veriyor bana.' Bu da iyi değil mi ha? Sözcüğün anlamını bildiğini sanmıyorum. Neyse, birkaç gün sonra kaşınmaya başladı, sonra kızardı, şişti. Hastalık kaptığım hiç aklıma gelmedi. Belki bir sinek ısırmıştır diye düşündüm. Sonra irin akmaya

başladı. Aman, sinekler irin yapmaz oğlum. Aile doktoruna koştum. 'Çok iyi' dedi, 'nereden kaptın?' Anlattım. 'En iyisi bir kan tahlili yaptıralım' dedi, 'frengi olabilir'.»

«Yeter,» diye inledi Tess. «Biraz da hoş şeylerden söz edemez misin?»

MacGregor buna karşılık olarak «bak şimdi,» dedi, «seni tanıdığımdan beri oldukça temiz olduğumu kabul etmelisin, *öyle değil mi*?»

«Elindeyse olma, senin sağlığın tehlikeye girer.»

«Hep korkar, bir armağan getiririm ona diye,» dedi MacGregor gene aynadan sırıtarak. «Dinle Düdük, er geç kapar *herkes* bu mikrobu. Seni tanımadan önce kaptığım için teşekkür etmelisin, öyle değil mi Ulric?»

«Ya öyle mi?» diye tersledi Tess. Küçük bir köye gelmeseydik uzun bir hırlaşma daha başlayacaktı. Burada kalabileceğimizi söyledi MacGregor. Yengeç toplamaya gidecekti burada. Ayrıca, doğru aklında kalmışsa, iyi yemekleri olan bir yer de vardı yakında. Çabucak boşalttı hepimizi. «Su dökmek ister misiniz? Gelin.» Tess'i yırtık şemsiye gibi yol kıyısında bırakarak sidik torbalarımızı boşaltmaya girdik içeri. İkimizi de kollarımızdan yakalamıştı MacGregor. «Aramızda kalsın,» dedi, «geceyi burada geçirmeliyiz. Hızlı bir grup var buraya gelen; dans edip bir iki kadeh bir şey içmek istiyorsanız tam yeridir. Kalacağımızı daha söylemeyeceğim. Tess pirelenebilir. Önce kumsala iner, dolanırız orada. Sonra acıkınca söyleyin, ben birdenbire aklıma gelmiş gibi bu gazinoya getiririm sizi — anlıyorsunuz değil mi?»

Kumsala doğru yürüdük. Kimsecikler yoktu. MacGregor bir sürü puro getirmişti; bir tanesini yaktı, ayakkabılarıyla çoraplarını çıkardı, ağzında koskoca bir puro, suyun içinde dolaşmaya başladı. «Nefis değil mi?» dedi. «Ara sıra bir çocuk gibi olmak da gerekli.» Karısına da ayakkabılarıyla çoraplarını çıkarttırdı. Bir ördek gibi suyun içinde gezinmeye başladı Tess. Ulric kumun üstüne serilip yattı, hafiften kestirdi. Ben yatmış MacGregor'la karısının kaba soytarılıklarına bakıyordum. Gelmiş miydi acaba Mara, ne düşünecekti orada olmadığımı görünce. Mümkün olduğu kadar çabuk geri dönmek istedim. Ne yol üstündeki gazinoyu, ne de oraya dans etmeye gelen hızlı kısrakları ipliediğim vardı. Geri dönmüş de Ulric'in kapısı önünde merdivenlere oturmuş beni bekliyor gibi geldi bana. Evlenmek istedim gene; buydu istediğim. Hangi akla uyup gelmiştim bu Tanrının belası yere. Long Island'dan nefret ederdim hep. MacGregor'la ördekleri! Bu aklıma gelince deliye döndüm. Bir ördeğim olsa MacGregor koyardım adını, bir sokak fenerinin direğine bağlar, 48 kalibre bir tabancayla vururdum onu. Gebertinceye kadar ateş eder, sonra da baltayla doğrardım. Ördekleri! *Sikmişim ördeğini* dedim kendi kendime. *Sikmişim her bir şeyi* !

Gene de gittik o gazinoya. Gitmemekte direnecektim ama unuttum sonra. Umutsuzluktan doğan bir ilgisizlik sarmıştı beni. Bırakmıştım kendimi akıntıya. Yumuşayıp kendinizi başkalarının çatışan istekleriyle sürüklenmeye bıraktığınızda her zaman olduğu gibi hiç hesapta olmayan bir şey oldu gene.

Yemeğimizi bitirmiş, üçüncü ya da dördüncü iç-

kilerimizi içiyorduk, gazino doluydu ama herkes rahattı, iyi bir havadaydı. Birdenbire, yakındaki bir masadan elinde içkisiyle genç bir adam fırladı ayağa, hepimize birden seslendi. Sarhoş değildi, Dr. Kronski'nin dediği gibi hoş bir konuşkanlık içindeydi. Kolayca ve sakin sakin açıklıyordu: Kendisine ve kadehini şerefine kaldırdığı karısına dikkatimizi çekmesinin nedeni, bugün evlenmelerinin birinci yıldönümü oluşuydu, öylesine sevinçliydiler ki, bunu hepimize duyurmak, mutluluklarına bizi de katmak istemişlerdi. Uzun bir söylevle canımızı sıkmak istemiyordu, şimdiye kadar hiç söylev vermiş değildi zaten, şimdi de yapmak istediği söylev vermek değildi, ne kadar mutlu olduğunu, karısının ne kadar mutlu olduğunu, belki de bir daha hiç bu kadar mutlu olamayacağını herkese bildirmek istemişti. Hiç de önemli bir kişi değildi, geçinmek için çalışıyordu, fazla para kazanmıyordu (hoş, artık kimsenin de kazandığı yoktu ya), ama bir şey biliyordu, o da mutlu olduğuydu, mutluydu, çünkü sevdiği kadını bulmuştu, evleneli bir yıl olmuştu gene de hiç sevmediği kadar çok seviyordu onu hâlâ (gülümsedi). Bütün dünyanın önünde bunu kabul etmekten utanmayacağını söyledi. Bizi sıksa da bütün bunları anlatmadan edememişti, çünkü mutlu olunca, insan başkalarının da bu mutluluğu paylaşmasını istiyordu. Dünyada bunca kötü şeyler olurken böyle bir mutluluğun da var olması olağanüstü bir şeydi; insanlar ancak üzüntülü, kederli olduklarında birbirlerine açılmayı bekleyeceklerine mutluluklarını da birbirlerine söyleseler belki daha çok mutluluk olurdu yeryüzünde. Herkesin mutlu

görünmesini istiyordu, birbirimize yabancı da olsak bu gece onunla ve karısıyla birleşmiştik, onların bu büyük sevinçlerini paylaşırsak onları daha da mutlu kılacaktık.

Herkesin onların neşesine katılması gerektiği fikrine öyle bir kaptırmıştı kendini, piyanoya oturup irticalen çalan bir adam gibi oradan oraya atlayıp gezinerek yirmi dakikadan fazla konuştu. Hepimizin onun arkadaşı olduğundan, bütün söyleyeceklerini söyleyinceye kadar oturup onu dinleyeceğimizden hiç kuşkusu yoktu. Sözcükleri aşırı duygulu da olsa, hiç gülünç şeyler değildi söyledikleri. Son derece açık yürekli, son derece dürüst, yeryüzündeki en büyük sevincin mutluluk olduğunu fark etmenin sarhoşluğu içindeydi. Ayağa kalkıp bize seslenmesini sağlayan cesareti değildi, çünkü hiç hazırlıksız verdiği bu uzun söylevin bizim kadar kendisini de şaşırttığı ortadaydı. Şimdilik —ama bunun kendi de farkında değildi elbet— bir *Evangelist* olma yolundaydı —Amerikan yaşamındaki şu hiçbir zaman yeterince açıklanmayan tuhaf kavram. Bir görüntüye, bilinmeyen bir sese, içten gelen dayanılmaz bir itkiye kapılan adamlar— hem de binlerce vardır bunlardan ülkemizde. Nasıl bir yalnızlıktır içinde yaşadıkları, ne kadar uzun sürmüştür de sonra böyle derin bir uykudan uyanır gibi birden fırlayıp kendilerine yeni bir özdeşlik, yeni bir dünya, yeni bir Tanrı ve yeni bir cennet yaratırlar. Büyük bir demokratik bütün olarak görmeye alışmışız kendimizi, aynı soydan gelip aynı dili kullanmak gibi bağlarla birbirine bağlı, insan zekâsının elverdiği en ileri bildirişme araçlarıyla bölünmez bir bütünle

birleşmiş; aynı giysileri giyeriz, aynı besinlerle besleniriz, aynı gazeteleri okuruz, isimlerimiz, ağırlığımız ve ölçülerimiz dışında her şeyimiz birbirine; benzer; yeryüzünün en kolektifleştirilmiş insanlarıyız biz, geri kalmış bellediğimiz bazı ilkel halkları saymazsak. Gene de —karşılıklı bağlarla bağlı, sımsıkı örülmüş, iyi komşuluk eden, iyi huylu, yardım sever, neredeyse kardeşçe olmak gibi dışta görülen kanıtlara karşın— yalnızlık çeken insanlarız, hastalıklı, kaçık bir sürüyüz, gayretli bir çılgınlık içinde, gerçekte düşündüğümüz gibi olmadığımızı unutmaya çalışarak oraya buraya saldıran bir sürü. Gerçekte öyle birlik içinde, öyle birbirine adanmış olmadığımızı, gerçekte öyle bir şeye kulak asmadığımızı, gerçekte bir hiç olduğumuzu, gerçekte bizi hiç ilgilendirmeyen bir denklem içinde görünmeyen bir el tarafmdan oradan oraya atıldığımızı unutmaya çalışırız. Arada sırada biri çıkıverir birdenbire, uyanık biri, bir köşede unutulmuşcasına, yapışıp kaldığımız o anlamsız tutkalın içinden —günlük yaşam dediğimiz deli saçması; yaşam falan değil bu, yaşamın büyük akıntısı üstünde kendinden geçmiş asılı kalma durumu— genel düzene uymadığı için bize iyice delirmiş gibi gelen bu insan, kendine tuhaf, neredeyse ürkütücü güçler verildiğini anlar, binlercesini sürüden ayırabileceğini, bağlandıkları kazıklardan çözüp kafaları üstüne dikebileceğini, onları kıvançla ya da çılgınlıkla doldurabileceğini, akrabalarından, en yakınlarından vazgeçirebileceğini, isteklerinden caydırabileceğini, görünüşlerini, ruhlarını bile değiştirebileceğini görüverir birden. Niteliği nedir bu aşırı güçlendirici

ayartmanın, bu deliliğin, bu "geçici cinnet" demeye bayıldığımız şeyin? Sevinç ve huzur aramak değil de nedir? *Evangelist* 'lerin her biri bir başka dil kullanır ama aynı şeyden söz eder hepsi de (Durmadan aranmaktan, uğraşmaktan, üstüste tırmanmaktan, umutsuz, sallantıda amaçlara erişmek için oraya buraya saldırmaktan vazgeçmeyi öğütler). Göz açıp kapayıncaya kadar çıkar büyük giz ortaya, dıştaki hareketi durduran, ruhu sakinleştiren, denkleştiren, huzur ve denge veren, durmadan sessizce yanan bir alevle yüzü ışatan giz. Bu gizi bize iletme çabası içinde başımıza dert olurlar, bu doğru. Bize tepeden baktıkları için kaçınırız onlardan; ne kadar üstün görünürse görünsün, bir kimseye eşit olmadığımızı düşünmeye bile dayanamayız. Eşit değiliz ama, aşağıyız genellikle, çok aşağı, özellikle sessiz, dolu ve sakin, sade ve inançları sarsılmaz kişilerden aşağıyız. İçerleriz sağlam ve tutarlı olan şeylere, yaltaklanmalarımıza, mantığımıza, topluca geviş getirdiğimiz ilkelere, eskimiş bağlılık biçimlerimize sığmayan şeylere.

Biraz daha mutlu olsa, diye düşündüm onu dinlerken, o zaman tehlikeli dediğimiz adamlardan olurdu. Tehlikeli, çünkü sürekli olarak mutlu olmak, dünyayı ateşe vermek demektir. Dünyayı güldürmek başka, mutlu etmek başka. Şimdiye kadar hiçkimse başaramadı bunu. Dünyayı iyi ya da kötü etkileyen bütün büyük adamlar acılı kimselerdi. Assisi'li St. Francis bile azap çeken bir insandı, Buda da öyle; bütün o acı çekmeyi yenme tutkusuna karşın mutlu bir adam sayılmazdı. Aşmıştı mutluluğu diyelim isterseniz: dupduruydu; ölürken de, öyle

derler, bütün vücudu ışımıştı, ta özünden tutuşmuş gibi.

Gene de, bir deney olarak, kutsal adamların vardığı o harika duruma bir başlangıç olarak diyelim isterseniz, bütün dünyayı mutlu etmeyi denemek, göze almaya değer bir çabadır. Biliyorum, özellikle Amerika'da, "mutluluk" sözcüğünün bile iğrenç bir tınlaması var; budalaca, boktan bir şey gibi geliyor kulağa: boş, kuru bir tınlama; zayıfların, sağlam olmayanların ülküsü, Anglo-Saksonlardan aldığımız bir sözcük, bozup bütünüyle anlamsız bir şey yapmışız onu. Ciddi kullanmaktan utanıyor insan. Ama böyle olması için doğru dürüst bir neden yok. Acı kadar meşrudur mutluluk da. Kendi bilgelikleriyle daha büyük ya da daha iyi bir şey bulan o özgür kişiler dışında herkes ister mutlu olmayı, elinden gelse (nasıl olduğunu bir bilse!) her şeyi feda edebilir mutluluğu elde etmek için.

Beğendim genç adamın konuşmasını, ince eleyip sık dokunduğunda boş gibi görünse de. Herkes beğendi. Herkes hoşlandı adamla karısından. Herkes daha bir iyi hissetti kendini, daha konuşkan, daha rahatlamış, daha serbestleşmiş. Hepimizin koluna birer iğne vurmuş gibiydi. Bir masadan öbürüne konuşuyordu birbirleriyle suskunlar, ya kalkıp el sıkışıyor ya da birbirlerinin sırtlarını sıvazlıyorlardı. Evet, çok ciddi bir insansanız, kendinizi, dünyanın geleceği için kaygılanarak, ulu bir amaca atamışsanız (işçi sınıfının içinde bulunduğu koşulları düzeltmek ya da yerli çocuklar arasında okuma yazma bilmeyenlerin sayısını azaltmak gibi), belki bu ufak olayın önemi biraz fazla abartılmış gibi ge-

lecektir size. Bazı insanlar için, yapmacığı olmayan mutluluğun apaçık evrensel gösterisi rahatsız edici olur, mutluluklarını kendilerinden gizlemeyi yeğler bazı kimseler, sevinçlerinin topluluk içinde açığa çıkmasını alçakgönüllü olmayan ya da biraz çirkin bir davranış sayarlar. Ya da öyle kapanmışlardır ki içlerine, katışmayı ya da bildirişmeyi anlayamazlar bile. Neyse, böyle kolayca inciniveren kişiler yoktu aramızda, basit insanlardan meydana gelmiş herhangi bir topluluktu: arabaları olan basit insanlar demek istediğim. Bazıları iyice zengin, bazıları pek o kadar değil, ama hiçbiri aç değil, hiçbiri saralı değil, hiçbiri Müslüman, zenci ya da beyaz süprüntülerden değil. Amerikalılar'ın milyonlarcası gibiydi bunlar da, başka bir deyişle, bir başkalığı olmayan, hava basmayan, hiçbir büyük amacı olmayan insanlar. O sözlerini bitirince, birdenbire hepsi birbirine benzediğini anlamış gibiydi, ne daha iyi, ne daha kötü, ve onları küçük gruplar içinde ayrık tutan ufak tefek baskıları attılar, kalktılar birbirleriyle kaynaştılar. İçkiler su gibi akmaya başladı az sonra, şarkı söylüyorlardı, dans etmeye başladılar, daha önce dans ettiklerinden farklı dans ediyorlardı şimdi, yıllardır bir bacağını bile sallamamış bazıları kalktı dans etti, kimi kendi karısıyla dans ediyordu, kimi yalnız; başları dönmüş, kendi güzellikleri ve özgürlükleri karşısında kendilerinden geçmiş; kimi şarkı söylüyordu bir yandan da, kimi de yalnızca gülümsüyordu göz göze geldiklerine.

Şaşılacak bir şeydi, basit, açık bir sevinç gösterisi nasıl böyle bir etki yapabilmişti? Hiçbir şey değildi sözleri kendi başına, insanın bir anda derleyip to-

parlayabileceği, basit, açık sözlerdi ancak. Her zaman kuşkucu, her zaman her şeyde bir kusur bulmaya uğraşan MacGregor, bu oğlanın gerçekte çok zeki bir delikanlı olduğu fikrindeydi, belki de tiyatrocuydu, bile bile sade ve basit davranmıştı etkiyi artırmak için. Gene de, konuşmanın kendisini tatlı bir hava içine soktuğunu yadsımıyordu. Yalnızca her zaman o kadar kolay kapılmadığını bilmemizi istiyordu. Gösteriden çok hoşlanmış olmasına karşılık; aldatılmadığını bilmek, ya da bize karşı biliyormuş görünmek, kendisini daha iyi hissetmesini sağlıyordu.

Söyledikleri doğruysa acıdım MacGregor'a. Kendini koyverip bütün bütüne kaptırmış bir adam kadar iyi hissedemez kimse kendini. Akıllı olmak çok büyük bir sevinç olabilir ama bütünüyle güvenir, budalalık ölçüsünde aldanabilir olmak, hiçbir şeyi sakınmadan teslim olmak, yaşamın en üstün kıvançlarından biridir.

Öyle iyiydik ki hepimiz, önceden tasarladığımız gibi geceyi orada geçirmeyip şehre dönmeye karar verdik sonunda. Gücümüzün yettiğince bağırarak şarkı söyledik dönüşte yol boyu. Tess bile söylüyordu, yanlış sesler çıkardığı doğru, ama tutkulu söylüyordu, hem de hiç çekinmeden. MacGregor onun şarkı söylediğini hiç duymamıştı şimdiye kadar, ses telleri söz konusu olduğunda bir rengeyiğinden farksızdı. Konuşması sınırlıydı, kalın homurtulardan, evet ya da hayır anlamında iniltilerden öteye geçmezdi. Bu olağanüstü taşkınlık sancıları içinde, artık bir elmayı, bir bardak suyu ya da jambonlu bir sandviçi her zamanki gibi isteyeceği yerde, avaz

avaz şarkı söylemeyi aklına koyabilir diye tuhaf bir önsezi vardı içimde. Tess farkında olmadan böyle bir işe kalkışsa MacGregor'ın suratı nasıl olurdu, gözümün önüne getirebiliyordum. İnanılmaz bir şaşkınlık gösterirdi ("*bakalım daha neler gelecek başımıza*") ama aynı zamanda, "hadi söyle bakalım, bir de falsetto dene" der gibi bakardı. İnsanların hiç duyulmadık şeyler yapmalarından hoşlanırdı. Başkalarının yapabildiği, ama onun aklından bile geçiremeyeceği bazı aşağılık, neredeyse inanılmaz şeylerin bulunduğunu düşünebildiği için sevinirdi. Hiçbir şeyin, insanların başka bir insan karşısında yapamayacağı kadar çirkin, açık saçık, aşağılık olmadığını düşünmekten hoşlanırdı. Açık görüşlü olmakla övünürdü, her türlü budalalığı, zalimliği, hainliği ya da sapıklığı kabul edebilirdi. Herkesin ta içte kötü, taş yürekli, bencil, namussuz köpekler olduğunu varsayardı; duruşma salonları yoluyla halkın dikkatine sunulan olayların olağanüstü ölçüde sınırlı bir sayıda oluşundan belliydi işte. Herkesi gizlice gözetlemek, izlemek, incelemek, kovuşturmak, soruşturmak, tutuklamak, itiraf etmeye zorlamak mümkün olsa, hepimiz deliğe tıkılmış olurduk. Ona sorarsanız en ünlü suçlular yargıçlardı, hükümetin bakanlarıydı, emniyet görevlileriydi, din adamlarıydı, eğitimcilerdi, hayırseverlerdi. Kendi mesleğine gelince, bir iki kişiye rastlamıştı vicdanlı, dürüst, sözüne güvenilen; gerisi, aşağı yukarı meslekten olan herkes demekti bu, en aşağılık suçlulardan daha aşağılıktı, yeryüzünün köpüren kiri, insanlığın en boktan iki ayaklı süprüntüleriydi. Hayır, bu kuşların genel tüketime sundukları hiçbir

hayvan tersiyle kandırılamazdı MacGregor. Niçin dürüst ve doğru olduğunu kendi de bilmiyordu, bir işe yaramadığı ortadaydı ama. Yaradılışı böyleydi galiba. Başka zayıflıkları da vardı üstelik, işte bütün kusurlarını o zaman toplar —kabul ettiği ya da varsaydığı kusurlardı bunlar— ve koskocaman bir liste tutardı, öylesine kocaman ki, sonunda öbür iki erdemini, dürüstlükle doğruluğunu niçin hâlâ korumak zahmetine katlandığını sormak gelirdi insanın içinden.

«*Demek hâlâ onu düşünüyorsun* ?» diye girişti birden, kafasını hafifçe çevirip sözcükleri ağzının ucunda büzüştürerek. «Yazık, acıyorum sana. Sanırım tek çıkar yolun onunla evlenmek. Gözün doymuyor belaya. Peki nasıl geçineceksin —hiç düşündün mü? Biliyorsun bu işte pek uzun dayanamazsın artık, ne mal olduğunu anlamışlardır bile. Çoktan sepetlemiş olmaları gerekirdi, ne beklediler şaşıyorum. Bir rekor olmalı bu senin için — ne kadar oldu şimdi, *üç yıl mı* ? Üç günün bile iyi sayıldığı sıralar aklımda hâlâ. İyisine çattıysan iş düşünmek zorunda kalmazsın elbet —*o sana bakar* En iyisi bu olurdu, öyle değil mi? O zaman sen de durmadan yazacağına söz verdiğin o büyük eserlerini yazabilirdin. Hay Allah, karından kurtulmaya böyle can atmanın nedeni bu galiba: Yük oluyor o sana, değirmen taşları arasından çıkartmıyor kafanı. Ne biçim yakınıyorsun kim bilir her sabah kalkıp işe gitmekten! Anlatsana bana, nasıl yapıyorsun? Yemek yemeğe kalkamayacak kadar uyuşuktun eskiden... Dinle Ulric, bu herifin art arda tam üç gün hiç yataktan çıkmadığını gördüm

ben. Bir şeyciği yoktu ha —dünyayla yüz yüze gelmeye dayanamıyordu yalnızca. Sevda çekiyordu bazen. Ya da kendini öldürmeyi düşlüyordu. Hoşlanırdı bundan —canına kıymakla bizi korkutmaktan. (Aynadan bana baktı.) *'Unuttun o günleri değil mi ?'* Şimdi yaşamak istiyor... Neden bilmem... Hiçbir şey değişmedi... Her zamanki gibi iğrenç gene her şey. Şimdi dünyaya bir şey vermekten söz ediyor: bir başyapıt, en azından. Bize bir kitap bile veremedi, basit, *satacak cinsten* Yoo, o yapmaz öyle şey! Bambaşka, hiç duyulmadık bir şey olmalı onunki. İyi işte, bekliyorum ben de. Yapmayacaksın demiyorum, yapacaksın da demiyorum. Bekliyorum yalnızca. Bu arada bizler ekmeğimizi kazanmak zorundayız. Bir başyapıt çıkarmaya uğraşarak harcayamayız bütün yaşamımızı.» (Soluk almak için durdu.) «Biliyor musun, bir kitap da ben çıkarıvereyim diye içimden geçiyor bazen —sırf herif görsün diye. Böyle bir marifet döktürmek için kendini maskara etmesi gerekmez adamın. Bana öyle geliyor ki, istesem altı ayda yazardım bir kitabı, boş saatlerimde, işimi bırakmadan. Ödül kazanacak bir şey olacağını söylemiyorum. *Sanatçı* olmakla övünmedim hiç. Bu kuşbeyinlinin en sinirime dokunan şeyi de sanatçı olduğuna böyle inanmış olması. Diyelim bir Hergesheimer'den ya da bir Dreiser'den çok daha üstün olduğundan emin —ama bunu gösterecek bir boku yok. Bizim kendisine inanmamızı istiyor. Bir müsvedde falan gibi ele gelir bir şey göstermesini istesek bozuluyor. Bir derece bile almadan yargıcın karşısına geçip yetenekli bir avukat olduğumu söyleyerek adamı etkilemeye kalkışmamı düşünebiliyor

musunuz? Biliyorum, yazar olduğunu kanıtlamak için bir diploma dayayamazsın adamın burnuna, ama hiç değilse bir müsvedde dayayabilirsin, değil mi? Daha şimdiden birkaç kitap yazmış olduğunu söylüyor —peki öyleyse nerede onlar? Hiç gören olmuş mu bu kitapları?»

Ulric sözünü kesti burada, beni savunan bir şey sokuşturmak için. Yumuşacık koltuğuma gömülmüş sırıtıyordum. Hoşlanıyordum MacGregor'ın bu söylevlerinden.

«Peki öyleyse,» dedi MacGregor, «sen bir müsvedde gördüğünü söylüyorsan güvenirim sözüne. Bana hiçbir şey göstermiyor köpek. Saygı duymuyor sanırım benim yargıma. Bütün bildiğim şu: herifi konuşurken dinle, dâhi sanırsın. Bir yazardan söz aç —hiçbirinden hoşlanmaz. Anatole France'ta bile iş yok. Bu kuşları arkada bırakacaksa gözü çok yükseklerde olsa gerek. Bana kalırsa, Joseph Conrad gibi bir adam, yalnızca bir sanatçı değil, büyük bir ustadır aynı zamanda. Conrad'ın gereğinden çok önemsendiği kanısındadır o. Melville'in ondan kat kat üstün olduğunu söyler bana. Sonra, hey Tanrım, biliyor musun bir gün neyi itiraf etti? *Hiç Melville okumadığını!* Ama bunun bir önemi olmadığını söyler. Nasıl laf anlatılır böyle bir herife? Ben de hiç Melville okumadım ama Allah belamı versin Conrad'dan iyi olduğuna inanırsam —hiç değilse okumadan.»

«Eh,» dedi Ulric, «o kadar da delilik değil bu belki. Hiç Giotto görmemiş bir yığın insan da var, Giotto'nun diyelim Maxfield Parrish'ten iyi olduğuna inanan.»

«O başka,» dedi MacGregor. Giotto'nun eserlerinin değeri su götürmez, Conrad'ınkiler de. Melville, anladığıma göre, kara beygirin biri. Bu kuşak onu Conrad'dan üstün bulabilir, bir iki yüzyıl sonra yıldızı sönebilir gene. Yakınlarda yeniden keşfedilinceye kadar hiç sözü edilmiyordu.»

«Peki nereden biliyorsun bir iki yüzyıl içinde Conrad'ın ününün sönmeyeceğini,» diye sordu Ulric.

«Çünkü belirsiz olan bir şey yok onda. Taş gibi bir başarıya dayanıyor. *Bütün dünya* beğeniyor onu, daha şimdiden bir yığın dile çevirisi yapıldı. Jack London ya da O'Henry için de söylenebilir aynı şey, daha düşük yazarlar oldukları kesin ama uzun yaşayacakları da kesin, bu böyle. İyi yazar olmak her şey demek değildir. Tutulan bir yazar olmak da iyi bir yazar olmak kadar önemlidir. Kalıcı olma gücü bakımından, en çok beğeniyi toplayan yazarın, bütünüyle aşağılık bir şey değil, bazı nitelikleri olan bir yazar olduğunu da varsayarak, üstün ve arı yazarlardan daha uzun yaşayacağı kesindir. Hemen herkes okuyabilir Conrad'ı ama Melville'i herkes okuyamaz. Lewis Carroll gibi olursa, o gene bambaşka bir durum, İngilizce bilen insanlar arasında, kalıbımı basarım, Shakespeare'den de uzun yaşayacak...»

Bir an düşündükten sonra devam etti: «Bak resim biraz başka, bana kalırsa. Kitabın iyisinden anlamaktan daha güçtür resmin iyisinden anlamak. Okuma yazma bildiklerine göre kitabın iyisiyle kötüsünü ayırt edebileceklerini sanır insanlar. Yazarlar bile, iyi yazarlar demek istiyorum, neyin iyi ne-

yin kötü olduğunda anlaşamıyorlar. Ressamlar da resim konusunda öyle. Gene de, bana öyle geliyor ki, ünlü bir ressamın eserinin değersizliği ya da değeri konusunda ressamlar yazarlardan daha çok birleşiyorlar. Söz gelişi, ancak kıçı kırık bir ressam yadsıyabilir Cezanne'ın değerini. Ama Dickens'ı ya da Henry James'i alalım, bu yazarların değerleri konusunda yetenekli yazarlarla eleştiricilerin kanılarında adamın aklını durduracak ayrımlar var. Bugün kendi alanında Picasso kadar tuhaf bir yazar bulunsaydı, ne demek istediğimi anlardınız. Sanat konusunda biraz bir şey bilen herkes, Picasso'nun büyük bir dâhi olduğunu kabul ediyor, resimlerini beğenmese bile. Joyce'u alalım, yazar olarak oldukça değişik biri, Picasso'nunki gibi bir ün yapabildi mi? Bu işin bilimini yapan birkaç kişiyle her şeye yetişmeye uğraşan bir iki züppe dışında bugünkü ünü bir ucube olduğundan öteye gitmiyor. Dehası kabul ediliyor, doğru, ama bozguncu bir deha demek gerek. Picasso saygı uyandırıyor, her zaman anlaşılmasa bile. Ama Joyce ters düşüyor gibi bir şey, anlaşılamadığı için büyüyor ünü. Bir ucube, bir fenomen olarak kabul ediliyor, Cardiff'in devi gibi... Başka bir şey daha var, sırası gelmişken söyleyeyim: dehası olan bir ressam ne kadar cüretli olursa olsun, aynı çapta bir yazardan daha çabuk hazmediliyor. Çok çok otuz, bilemedin kırk yıl alıyor yeni bir çığır açan ressamın kabul edilmesi; yazarınki yüzyıllar istiyor bazen. Melville'e gelelim gene —demek istediğim şuydu: diyelim altmış ya da yetmiş yıl aldı başarıya ulaşması. Daha bilmiyoruz bunu sürdürebilecek mi; birkaç kuşak sonra çü-

rüğe çıkarılabilir. Dişlerini geçirmiş, birkaç yerden tutuyor. Conrad yirmi parmağıyla birden yakalamış, kök bile salmış her yere; kolay kolay silinemeyecek bir şey bu. Hak edip etmediğine gelince, o da ayrı bir şey. Doğrusunu bilmek mümkün olsa, yaşatılmayı hak eden bir yığın adamın öldürülmüş ya da unutulmuş olduğunu anlardık. Kanıtlanması güç, biliyorum, ama söylediklerimin doğru bir yanı var gibi geliyor bana. Günlük yaşam içinde şöyle bir çevrenize bakın yeter, aynı şeyin her yerde olup bittiğini görürsünüz. Kendimden biliyorum, kendi mesleğimden. Yüksek Mahkeme sıralarında oturmayı hak eden düzinelerle adam var; yok olmuşlar, bitmişler, ama neyi gösterir bu? Şimdi o sıralarda oturup kabaranlar kadar iyi olmadıklarını mı gösterir? Ancak bir başkanı olabilir Amerika'nın, dört yılda bir seçilir; seçilen adamın (bu da dürüstlükle olmaz ya çoğunlukla) seçimi kazanamayanlardan ya da hiç bilmediğimiz, adaylığını koymayı hiç aklından geçirmemiş binlerce adamdan daha iyi olduğu mu çıkar bundan? Hayır, bana öyle geliyor ki, çoğu kere de bu iskemlelere oturtulanların bunu en az hak edenler olduğu anlaşılıyor sonradan. Hak edenler, arkalardan bir yer alıyorlar, ya alçakgönüllülüklerinden ya da kendilerine duydukları saygıdan ötürü. Lincoln hiçbir zaman istemedi Amerika'nın başkanı olmayı; zorla yaptılar. Düpedüz sürüklediler adamı. Neyse ki iyi çıktı —ama başka türlü de olabilirdi. İyi olduğu için seçilmedi çünkü. Tam tersine. Tüh, dağıldım iyice. Nereden başladım bilmem...»

Durdu, yeni bir puro yakacak kadar, sonra de-

vam etti gene.

«Bir tek şey daha var söylemek istediğim. Şimdi biliyorum nereden başladığımı. Şuydu: Yazar olarak doğan adama acıyorum. Onun için takılıyorum bu herife o kadar, vazgeçirmeye uğraşıyorum, biliyorum çünkü başına gelecekleri. Gerçekten iyiyse biraz, ayvayı yedi. Bir ressam yılda yarım düzine resim çıkarabilir, öyle diyorlar. Ama bir yazarın bazen on yıl alıyor bir kitabı yazması, bir de iyiyse dediğin gibi, on yılı da yayınlayacak birini aramakla geçiyor, ondan sonra da kitabın tanınması için en az on beş yirmi yıl ister. Bütün bir yaşam neredeyse —tek kitap, dikkatinizi çekerim. Nasıl yaşayacak bu arada? Eh, çoğu zaman köpek gibi sürünüyor işte. Bir dilenci, kral gibi yaşıyor onun yanında. Kimse seçmezdi böyle bir mesleği, başına gelecekleri bilse. Bütünüyle sapıklık gibi geliyor bana bu iş. Apaçık söylüyorum, değmez. Hiçbir zaman böyle üretilsin diye doğmadı sanat. Bir lüks oldu artık sanat bugünlerde, önemli olan bu. Bir tek kitap okumadan ya da tek resme bakmadan da yaşayabilirim. Başka bir yığın işimiz var —resimlerle kitapları gereksinmiyoruz. Müziğe evet —her zaman isteyeceğiz müziği. İyi müzik değilmiş, önemi yok —müzik olsun yeter. Artık kimse iyi müzik yazmıyor ne de olsa... Bana kalırsa hızla batıyor dünya. Bu gidişe bakılırsa akıllı olması gerekmiyor insanın. Aslında, ne kadar az aklın varsa o kadar iyisin demektir. Şimdi artık öyle bir kurduk ki düzeni, adamın ayağına geliyor her şey tepsi içinde. Küçücük bir şeyi geçerli olabilecek kadar iyi yap yeter; bir sendikaya girersin, mümkün olduğunca

az çalışırsın, yaşın gelince de emekliye ayırırlar maaşını bağlayıp. Estetik eğilimlerin varsa dayanamazsın bu budalaca düzeni yıllar boyu sürdürmeye, sanat huzursuz eder insanı, doyumsuzlaştırır. Böyle bir şeyin olmasına izin veremez sanayi düzenimiz —onun için, sanat yerine, yatıştırıcı, küçük şeyler sunarlar sana, insan olduğunu unutasın diye. Yakında hiç sanat diye bir şey kalmayacak bakın görürsünüz. Para yedirmeniz gerekecek bir müzeye ya da konsere gidebilmek için. Sonsuza kadar böyle gidecek demiyorum. Hayır, bir kalıbına uydursunlar hele her şeyi, her şey tıkır tıkır işlesin, kimse yakınıp bağırmasın, kimse huzursuz ya da doyumsuz olmasın, çökecek zaten o zaman her şey. Makina olmak için yaratılmadı insanlar. İşin tuhafı da, bütün bu ütopik hükümet sistemlerinin hepsi de insanı özgürleştirmekten söz eder —ama önce, sekiz gün kurulmadan işleyen saatler gibi çalıştırmaya uğraşırlar adamı. Köle olmasını isterler bireyden, insanlığın özgürlüğünü kurabilmek için. Saçma sapan şeyler bunlar. Şimdiki düzenin daha iyi olduğunu söylemiyorum. Aslında bundan daha kötüsünü düşünebilmek güç. Ama biliyorum, şimdi elimizde bulunan ufak tefek haklardan vazgeçerek düzeltilemez. Daha çok hak istediğimizi sanmıyorum — daha geniş fikirler istiyoruz sanıyorum. Hey Tanrım, avukatlarla yargıçların neleri korumaya uğraştıklarını gördükçe kusmak geliyor içimden. İnsan ihtiyaçlarıyla hiçbir ilgisi yok yasanın: bir sürü parazitin döndürdüğü bir dolap. Eline bir yasa kitabı al da bak, bir bölüm oku yüksek sesle, neresi olursa. Deli saçması gibi geliyor adama, aklı başınday-

sa. Gerçekten delilik vallahi, biliyorum öyle! Ama hukuku sorgulamaya başlarsam başka şeyleri de sorgulamak zorunda kalırım. Aklımı oynatırım her şeyi açık seçik görmeye başlarsam. Yapamazsın bunu —ayak uydurmak istiyorsan yapamazsın. Gözü kapalı yürümek zorundasın, bir anlamı varmış gibi yapmak zorundasın, ne yaptığını biliyor sanmalı insanlar. Ama yok yaptığı şeyin ne olduğunu bilen! Sabahları kalkıp düşünmüyoruz yapacağımız şeyleri. Hayır beyim! Bir sis içinde uyanıp, karanlık tünellerde sürükleniyoruz akşamdan kalma. Oynuyoruz oyunu. Biliyoruz, boktan, pis bir oyun ama bir şey gelmiyor elimizden —başka çıkar yol yok. Belli bir düzende doğmuşuz, ona koşullanmışız: orasında burasında bir iki küçük gediği tıkayabilirsin, su alan bir kayığı onarır gibi, ama yeniden yapmak olmaz, vakit yok buna, limana varmak zorundasın, ya da öyle olduğunu sanırsın. Hiç varamayacağız elbet. Kayık batacak önce, inanın bana... Şimdi ben şu Henry'nin yerinde olsam, onun kadar inansam sanatçı olduğuma, sanıyor musunuz bunu dünyaya göstermek zahmetine katlanırdım? Yokum ben öyle şeyde! Tek satır yazmazdım oturup da; düşüncelerimi düşünür, düşlerimi düşlerdim, olur giderdi böylece. Beni geçindirebilecek bir işe girerdim, ne türlü iş olursa olsun, sonra "siktir ol" derdim dünyaya, "hiçbir şey yükleyemezsin bana! Sanatçı olduğumu göstereyim diye açlıktan gebertemezsin beni. Yok beyim! Ne biliyorsam biliyorum, kimse de başka türlü olduğunu söyleyemez bana." Usulcacık yaşar giderdim, mümkün olduğunca az şey yapıp, mümkün olduğunca tadını çıkarmaya bakarak. ol-

gun, dolgun, bereketli düşüncelerim varsa kendi başıma tadını çıkarırdım bunların. İnsanları gırtlaklayıp yutturmaya çalışmazdım onları. Bir sersem gibi davranırdım çoğu zaman. Evet efendim, sepet efendim. Bırakırdım çiğneyip geçsinler isterlerse. Ta yürekten birşeyler olduğumu bildiğim sürece önemi yok. Emekliye ayrılırdım yaşamımın tam ortasında, beklemezdim yaşlanıp sakatlanmayı, içimi dışına çıkardıktan sonra Nobel armağanıyla teselli etmelerini... Biliyorum, sapıkça bir şey gibi geliyor bu. Biliyorum, düşüncelere bir biçim ve ses verilmeli. Ama ben bilmekten söz ediyorum, olmaktan söz ediyorum yapmak yerine. Hem canım, bir şey olmayı istersin o şey olmak için. Hiç durmadan oluşmanın bir tadı olmazdı o zaman, öyle değil mi? Neyse, diyelim kendi kendine şöyle diyorsun: boş ver sanatçı olmayı, sanatçı olduğumu biliyorum, yalnız olmakla yetineceğim. Peki sonra? Ne demektir sanatçı olmak? Kitaplar yazmak ya da resimler yapmak zorundasın mı demek? Bu sonraki iş, kabuk —sanatçı olduğunun kanıtları bunlar ancak... Henry, diyelim yazılmış kitapların en büyüğünü yazdın, tamamlar tamamlamaz da yok oldu müsveddeler? Diyelim hiç kimse bilmiyordu bu büyük kitabı yazdığını, en yakın dostun bile? O zaman benimle aynı düzeyde, kâğıt üstüne tek şey geçirmemiş biri olmaz mıydın? O noktada birdenbire ölüverseydik ikimiz de, dünya hiçbir zaman bilemezdi ne senin ne de benim sanatçı olduğumuzu. Ben hayatın tadını çıkarmış olurdum, sen de bütün yaşamını harcamış olurdun.»

İş buraya varınca Ulric dayanamadı artık. «Tam

tersi,» diye karşı çıktı. «Bir sanatçı, görevinden kaçınarak çıkarmaz yaşamın tadını. Yaşamını boşa harcayan sensin. Tek kişilik bir gösteri değildir sanat: karanlıkta çalınan bir senfonidir, milyonlarca çalgıcısı, milyonlarca da dinleyicisi vardır. Güzel bir düşüncenin tadını çıkarmanın sevinci, onu dile getirmenin sevinci yanında bir hiçtir —ölümsüz bir dile getiriş. Aslında büyük bir düşünceye anlatım kazandırmaktan kaçınmak kesinlikle mümkün değildir. Yaratıcıysak, bağışlanmış bu bize; öyle olmamıza izin verilmiş. Kimse yalnız başına yaratmaz, kendinden ve kendi kendine. Zaten var olan bir şeyi kaydeden araçtır sanatçı, dünyaya ait olan bir şeydir bu, ve o adam sanatçıysa, bunu dünyaya geri vermek zorundadır. Kişinin güzel düşüncelerini kendine saklaması, çok usta bir çalgıcı olup da orkestranın ortasında eli kolu bağlı oturması gibidir. Yapamazsın bunu! Verdiğin örneğe gelince, yaşamını bir müsveddeyle bitiren yazar örneğine, öyle bir insanı hep orkestrayla birlikte çalan nefis bir müzikçiye benzetirdim ben, yalnız başka bir odada olan, çaldığını kimsenin duymadığı bir müzikçi. Ama bu yüzden katılmadığı da söylenemez; orkestra yönetmenini izlemenin ya da sazından yükselen sesleri duymanın tadından da yoksun kılmaz bu onu. En büyük yanılgın, tat almanın kazanılmamış bir şey olduğunu düşünmek; yani, keman çalabildiğini biliyorsan çalmakla aynı şeydir bu, diyorsun sen. Çok saçma, niçin otuıup tartışıyorum bilmem. Ödülüne gelince, hep karıştırıyorsun sen tanınmakla ödüllendirilmeyi. Başka başka şeyler bunlar. Yaptığın şeyin karşılığını almasan bile yapmanın

verdiği doygunluğu duyarsın. Acınılacak bir şey, yaptığımız işlerin karşılığını almayı bunca önemsememiz —gerekli değil gerçekten; kimse de sanatçıdan iyi bilemez bunu. Onca sefil olmasının nedeni, karşılıksız olarak, gönüllü çalışmayı kendisinin seçmiş olmasıdır. Unutur yaşaması gerektiğini. Ama bir nimettir bu gerçekte. Nefis düşüncelerle uğraşmak, akşama ne yeneceğiyle, kirayla ya da bir çift ayakkabı almayla uğraşmaktan çok daha iyidir. Yemek yemek zorunda olduğun noktaya varırsan da yiyecek şeyin olmazsa, o zaman yemek bir tutku olur elbet. Ama sanatçıyla herhangi bir insan arasındaki ayrım, sanatçının yemeğini yer yemez gene sınırsız dünyasına dönmesidir. O dünyada olduğu sürece bir kraldır sanatçı, oysa senin o öbür beceriksizler benzin pompası gibidir, toz dumandan başka bir şey yoktur içlerinde. Sıradan biri olmadığını düşünelim: varlıklı bir kişisin, beğenilerine, meraklarına, isteklerine düşkün olabilen. Sanıyor musun ki, bir an için olsun, bir milyoner, yiyecekten, kadınlardan ya da şaraptan aç bir sanatçının alacağı tadı alır? Bir şeyin tadına varabilmek için onu almaya hazırlaman gerekir kendini; belirli bir disiplin içerir bu, denetim ve ahlak arılığı bile diyebiliriz. İstek içerir her şeyden önemlisi; istek de uygun bir yaşamla beslemek zorunda olduğun bir şeydir. Bir sanatçıymışım gibi konuşuyorum şimdi, değilim aslında, ticari bir ressamım o kadar, ama sanatçı olacak cesareti olan adama imreniyorum diyebilecek kadar şey biliyorum bu konuda — imrenirim, çünkü biliyorum başka her türlü insandan sonsuz ölçüde daha zengin olduğunu. Daha

zengindir, çünkü kendini harcar, çünkü kendini verir durmadan, yalnızca iş, para ya da armağanlar değil. Senin sanatçı olman mümkün değil, her şeyden önce inancın yok. Güzel düşüncelerin olamaz, çünkü daha doğmadan öldürüvorsun onları. Güzelliği yapan şeyi yadsıyorsun; sevgidir bu, doğrudan doğruya yaşamı sevmek, yaşamı yaşam için sevmek. Kusurlarla kurtlar görüyorsun sen her şeyde. Bir sanatçı bir kusur bulduğu zaman bile kusursuz bir şey yapar bundan, bilmem anlatabiliyor muyum. Bir kurdun, bir çiçek ya da bir melek olduğuna inandırmaz kendini, ama kurdu daha büyük bir şeye dönüştürür. Kurtlarla dolu olmadığını bilir dünyanın, milyonlarcasını, milyarlarcasını görse bile. Sen, minicik bir kurt görürsün, 'bak' dersin, 'gör her şey ne kadar çürümüş!' Kurttan ötesini göremezsin... Neyse, bağışla, bu kadar acı konuşmak ya da böyle kişisel olmak istememiştim. Ama umarım anladın ne demek istediğimi...»

«Aldırma, önemi yok,» dedi MacGregor canlı ve neşeli. «İyi oluyor arada bir başkasının ne düşündüğünü dinlemek. Doğrusun belki. Belki aşırı bir kötümserim ben. Ama benim yaradılışım bu. Senin gibi görebilsem sanırım çok daha mutlu olurdum —ama göremiyorum. Ayrıca, itiraf etmeliyim, hiç karşılaşmadım gerçekten iyi bir sanatçıyla. Büyük bir mutluluk olurdu benim için günün birinde bir tanesiyle konuşmak.»

«Eh,» dedi Ulric, «yıllardır konuşuyorsun bir tanesiyle, ama bilmeden. İyi bir sanatçıyı nasıl tanıyacaksın şu dostunu tanıyamadıktan sonra?»

«Bunu söylediğine sevindim,» diye öttü MacGre-

gor. «Beni buraya kadar ittiğine göre kabul edeceğim, peki, gerçekten inanıyorum sanatçı olduğuna. Her zaman inandım. Onu dinlemeye gelince, eh onu da yapıyorum, hem de ciddi ciddi. Ama sonra kuşkulanmaya başlıyorum gene. Yeterince uzun bir süre dinlesem alt üst edecek beni, anlıyor musun. Biliyorum haklı, ama daha önce de dedim —olup gitmek istiyorsan, yaşamak istiyorsan, sokamazsın kafana böyle düşünceler. Haklı o elbet! Onun yerinde olmak isterdim ne zaman olsa, talihli köpek! Ne elde ettim ben, bütün çabalarıma karşılık? Bir avukatım. Ne olmuş yani? Bir bok parçası da olabilirdim. Onun yerinde olmayı isterdim elbet. Yalnız ben bir sanatçı değilim, senin dediğin gibi. Sanırım benim en büyük derdim, hiçler arasında bir hiç olduğumu kendime yedirememek...»

VII

Şehre dönünce Ulric'in zili üstünde bir not buldum, Mara'dan. Biz çıktıktan az sonra gelmişti. Merdivenlere oturup beni beklemişti, saatler boyu beklemişti, dediğine inanılırsa. Sonradan eklediği bir notta iki arkadaşıyla birlikte Rockaway'e gittiğini bildiriyordu. Oradan arayacaktım onu, mümkün olduğu kadar çabuk.

Hava kararırken vardım, istasyonda beni bekler buldum; mayoluydu, üstüne bir yağmurluk alıvermişti. Florrie'yle Hannah otelde sızmışlardı gene; Hannah o güzelim yeni takma dişlerinden olmuştu, sinir bozukluğu içinde serilmiş bir durumdaydı. Florrie gene ormana dönecekti, öyle dedi; Bill'e tutulmuştu, ormancılardan biriydi bu. Ama önce çocuğunu aldırması gerekiyordu. Önemli değildi canım —hiç değilse Florrie için önemli değildi. Onu tedirgin eden tek şey, her çocuktan sonra kalçalarının gitgide genişlemesiydi; yakında zencilerden başka müşteri tutamayacaktı.

Başka bir otele götürdü beni, geceyi burada geçirecektik. Bir süre oturup konuştuk, can sıkıcı bir yemek odasında birer bardak bira içerek. Tuhaf bir görünüşü vardı o yağmurluğun içinde, gece yarısı yangından dışarı fırlayan biri gibi. İçimiz gidiyordu kendimizi yatağa atmak için, ama acelemiz yokmuş gibi davranmak zorundaydık, kuşku uyandırmayalım diye. Yer kavramı diye bir şey kalmamıştı ben-

de; 'exodus'un başlangıcında, Atlas Okyanusu kıyısında karanlık bir odada buluşmaya sözleşmişiz gibi geliyordu bana. İki üç çift daha gelmişti sessizce, içkilerini yudumlayarak fısır fısır fısıldaşıyorlardı. Bir adam geçti elinde kanlı bir kasap satırıyla, öbür eliyle kesilmiş bir tavuğun bacaklarından tutmuştu; kan damlıyordu, yerde zikzak yapan bir iz bırakarak —aybaşını yere akıtan sarhoş bir yosmanın geçişi gibi.

Sonunda uzun bir koridorun ucunda bir hücreye götürdüler bizi. Kötü bir düşün başlangıcı ya da bir Chirico resminin eksik kalan bölümü gibiydi. Birbiriyle hiç ilgisi olmayan, bütünüyle ayrı iki dünya arasındaki dingildi koridor; sağa gideceğinize sola gidiverseniz, yolunuzu bulup geri dönmeniz bir daha hiç mümkün olmayabilirdi. Soyunup düştük demir yatağa, cinsel bir ter içinde. Boş bir salonda, kalabalık boşalıp ışıklar söndükten sonra çözülmeye uğraşan güreşçiler gibi sevişiyorduk. Çılgınca uğraşıyordu Mara, beli gelsin diye. Nasıl olmuşsa cinsel organından kopmuş gibiydi; geceydi, karanlık içinde yitmişti o da; hareketleri, düş için teslim olmaya başlayan bedenine yeniden girebilmek için var gücüyle çabalayan birinin hareketlerine benziyordu. Yıkamaya kalktım, soğuk suyla biraz serinler diye. Musluk yoktu odada. Neredeyse sönük bir lambanın sarı ışığı altında kırık bir ayna parçasında kendimi gördüm; Karındeşen Jack'a benziyordum, oturak içinde hasır bir şapka arayan. Yüzükoyun yatıyordu Mara yatakta, soluk soluğa, ter içinde; pürüzlü mika parçalarından yapılma, hırpalanmış bir odalık görünümündeydi. Pantolonumu ayağıma

geçirip huni gibi daralan koridorda banyoyu aramaya çıktım sendeleyerek. Beline kadar çıplak, kel kafalı bir adam, mermer bir musluğun önünde durmuş koltuklarının altını ve göğsünü yıkıyordu. Sabırla bekledim bitirinceye kadar. Denizaygırı gibi hırlıyordu yıkanırken, bitirince bir kutu talk pudrası açtı, derisi fil derisi gibi buruşmuş gövdesine serpti bol bol.

Döndüğümde Mara'yı sigara içer buldum, orasıyla oynuyordu bir yandan da. Tutuşmuştu istekle. Gene başladık, köpek biçimi denedik bu kere, olmuyordu bir türlü... Kabarıp şişmeye başladı oda, terliyordu duvarlar. Saman doldurulmuş döşek neredeyse yere değiyordu. Kötü bir düşün bütün boyutlarıyla görünümlerini kapsamaya başladı bu durum. Koridorun öbür ucundan bir astımlının kesik kesik hırıltıları geliyordu; kıvrım kıvrım bir sıçan yuvasından geçip giden kasırganın tıslaması gibiydi.

Tam beli geleceği sıra, birinin kapıyı kurcaladığını duyduk. Yavaşça kayıp kurtuldum, kapıdan dışarı uzattım kafamı. Odasını bulmaya çalışan bir sarhoştu. Birkaç dakika sonra kamışımı serinletmek için yıkamaya çıktığımda hâlâ arıyordu odasını. Kapı üstlerindeki bütün küçük pencereler açıktı, çekirge-yiyen Yahya'ya birdenbire gelen vahiye benzer horultulu gürültüler geliyordu. Büyük sınava yeniden girmek için döndüğümde, kamışım eski lastik şeritlerden yapılmış gibiydi artık. Kesinlikle hiçbir duyarlılık kalmamıştı o uçta; kuruyup sertleşmiş bir süet parçasını su borusuna sokmaya benziyordu. Üstelik pilleri de tükenmişti; herhangi bir şey

olacaksa, safra ve kaypak solucanlar, ya da erimiş bir çanak peynirin içine damlayan irin niteliğinde olacaktı artık. Beni şaşırtan hâlâ çekiç gibi kalkmakta devam etmesiydi; bir cinsel organ görünümünü yitirmişti bütünüyle; "ne alırsan on kuruş" sergilerinden gelme ucuz bir aygıta benziyordu iğrenç bir biçimde, ucunda yem olmayan parlak renkli bir olta iğnesi gibi. Bu parlak ve kaypak aygıtın üstünde yılanbalığı gibi kıvranıyordu Mara. Kızışmış bir kadın değildi artık, bir kadın bile değildi; dalgalı bir denizde içbükey bir aynayla başaşağı görünen canlı bir balık yemi gibi bükülüp kıvranan, ne olduğu tanımlanamayan bir dolu kıvrım.

Kıvranışları ilgimi çekmez olmuştu artık; onun içinde kalan parçam dışında salatalık kadar serin ve sakin, çobanyıldızı kadar uzaklardaydım. Çoktandır unuttuğumuz birinin çok uzaklardan gelen ölüm haberine benziyordu. Bütün beklediğim, rahmin dibine ölü salyangozlar gibi düşen ıslak yıldızların kaçınılmaz boşa patlamasıydı.

Sabaha karşı, Doğu kıyısı saatiyle, çenenin çevresindeki o donmuş koyu süt ifadesinden anladım ki, oluyordu. Rahimdeki yaşamın ilk dönemlerindeki bütün değişimlerden geçiyordu yüzü, yalnız geriye doğru giderek. Sönen son kıvılcımla patlayan bir torba gibi sarktı, gözlerle burun delikleri hafifçe buruşmuş soluk deriden bir göldeki kızarmış akdarılar gibi tüterek. Ayrılıp düştüm üstünden, derin bir komaya girdim hemen. Ancak akşama doğru kapının çalınmasıyla ve gelen temiz havlularla açıldım. Pencereden dışarıya baktım, şurada burada kül renkli kumrularla beneklenmiş katran sıvalı bir yı-

ğın çatı gördüm. Okyanus kıyısında patlayan okyanus dalgalarının gümbürtüsü geliyordu, 139 derecede cızırdayarak soğuyan kızdırılmış madenlerin kızartma tavası senfonisi izliyordu bunu. Bir çam ormanının sessizliği içinde can çekişen semiz bir bataklık sineği gibi vızıldayıp mırlıyordu otel. Bu arada koridorun ekseni biraz daha çökmüş, bel vermişti. Sol taraftaki birinci sınıf dünyası bütünüyle dolmuş ve kapatılmıştı, mevsim dışında kendi içlerine yumularak kapanan ve sonsuz çatlaklarla aralıklardan derin soluklar koyveren, tahta kaldırımın kıyısındaki o ulu hamamlar gibi. Sağ taraftaki öbür dünyayı büyük bir fabrika çekici ezip kemirmişti zaten; varlığını gündelikçi işçi olarak haklı çıkarmaya uğraşan bir manyağın işi olduğu kuşkusuz. Ayakaltı vıcık vıcık ve kaypaktı. Kocaman bir fok sürüsü gün boyu koridorda banyoya mekik dokumuş durmuş sanırdınız. Şurada burada açık kalmış bir kapıdan, kilolarca memeli yüklerini ince cam ipliklerden ve ıslak seramik şeritlerinden yapılma, hava perisini andıran ağlara sıkıştırmayı becermiş iğrenç görünüşlü plastik su perileri görülüyordu. Son gülleri de solup gidiyordu yaz mevsiminin, kollu bacaklı ur memelerine dönüşerek. Az sonra bitecekti salgın ve okyanus tutkalımsı yüceliğine, yapışkan ağırbaşlılığına, somurtkan ve hain suskunluğuna bürünecekti gene.

İrinli bir yara gibi işleyen bir kum tepesinin çukurundaki rüzgâr altında dalgalanan leş kokulu bir yosun yatağına uzandık; ilerleme ve aydınlanma görevlileri geçiyordu yoldan, çelik şişelerle örülen tenekenin çıkardığı tükürük ve osuruk benzeri o

çok iyi bilinen dinlendirici çatırtıyı çıkararak. Güneş batıyordu. Batı'da her zaman olduğu gibi, parlak renkli ışıklar saçarak değil ama, bıkkınlık içinde balgamla kuru sümük bulutlarına gömülmüş koskocaman bir omlet gibi. Aşk için en uygun dekordu, bakkal dükkânlarında küçük cep kitaplarının iki kapağı arasında satılan türden. Pabuçlarımı çıkarıp ayağımın başparmağını Mara'nın apışarasındaki ilk deliğe gömdüm rahatça. Başı güneye doğruydu, benimki de kuzeye, kollarımızı kıvırıp koymuştuk başlarımızın altına, gövdelerimiz gevşemiş, hiçbir çaba harcamaksızın yüzüyordu akıntıda, bir benzin gölü üstünde yüzen koskocaman iki kütük gibi. Rönesanstan kalma biri pattadak üstümüze gelse, zevk düşkünü bir prensin sarayındakilerin korkunç sonunu gösteren bir duvar resminden fırlamışız sanırdı. Yıkık dökük bir dünyanın ucunda yatıyorduk, uzanmış gövdelerimizin bir kabadayı macerasında birer ayrıntı görevini yaptığı, biraz aceleye gelmiş bir perspektif ve boyutları kısaltma çalışmasına benziyordu bu resim.

Aramızdaki konuşmalar bütünüyle düzensizdi, kasla sinire rastlayan kurşunun donuk taklamasıyla dağılıyordu. Konuşmuyorduk, yalnızca cinsel organlarımızı park ediyorduk, bir benzin vahasının kıyısındaki insanımsı çiklet makinalarının bedava park yerine. Gece inecekti sahneye şiirli bir biçimde, çürümüş bir domatese sarılmış, hayvan ve bitki çürüklerinden elde edilen bir zehir iğnesi gibi. Hannah takma dişlerini bulacaktı kurularak çalan piyanonun arkasında, Florrie küflü bir konserve açacağı bulacaktı kanamayı başlatmak için.

Islak kumlar yeni tutkallanmış duvar kâğıtları sağlamlığıyla yapışıyordu üstümüze. Yakınlardaki fabrikalarla hastanelerden çürük kimyasal maddelerin kokuları geliyordu, sidikle sırılsıklam kılların, canlı canlı yerlerinden sökülerek etiketleri büyük bir dikkat ve titizlikle yazılmış ağzı sımsıkı kapalı kaplar içinde sonsuza kadar yavaş yavaş çürümeye bırakılan organların kokuları... Tuna'lı dachshund* Morpheus'un kollarında kısa bir akşam üstü uykusu.

Şehre döndüğümde Maude o kibar balık davranışıyla sordu iyi bir tatil geçirip geçirmediğimi. Oldukça bitkin göründüğümü belirtti. Sonra ekledi, o da düşünüyormuş bir tatile gitmeyi, manastırdaki eski arkadaşlarından biri köydeki evine çağırıyormuş birkaç hafta kalması için. Çok iyi bir fikir olduğunu söyledim.

İki gün sonra Maude'la çocuğu istasyona götürdüm. Yolun bir bölümü için trende onlara katılmayı ister miydim acaba? Gitmememi gerektirecek bir neden yoktu. Hem belki bana söyleyeceği önemli bir şey vardır diye düşündüm. Trene bindim, bir süre gittik, şehir dışına çıkmıştık, hiç önemi olmayan şeylerden söz ediyorduk, bu arada durmadan merak ediyordum ne zaman dökecek içini diye. Hiçbir şey olmadı. Sonunda indim trenden, el sallayarak uğurladım. «Elini salla babana,» diye üsteliyordu çocuğa, «birkaç hafta hiç görmeyeceksin babanı.» Güle güle! Güle güle! Neşeli neşeli sallıyordum elimi, karısıyla çocuğunu geçiren şehirli bir baba gibi. Birkaç hafta demişti. Nefis bir şey

* Çok kısa bacaklı bir köpek türü. -yay. n.

olacaktı. Bir aşağı bir yukarı yürümeye başladım treni bekleyerek, o yokken yapacağım şeyleri düşünüp taşınıyordum bir yandan da. Bayılacaktı Mara bu işe. Özel bir balayı gibi bir şey olacaktı, milyonlarca güzel şey yapabilirdik birkaç haftalık bir süre içinde.

Ertesi gün korkunç bir kulak ağrısıyla uyandım. Mara'ya telefon edip beni doktorun muayenehanesinde beklemesini söyledim. Doktor, karımın şeytan kılıklı arkadaşlarından biriydi. Bir keresinde neredeyse öldürüyordu çocuğu ortaçağdan kalma işkence aletleriyle. Sıra bendeydi şimdi. Mara'yı parkın girişine yakın bir sıraya oturttum, beni orada beklemesini söyledim.

Beni gördüğüne çok sevinmişti doktor, benimle yapmacık bir edebiyat tartışmasına koyulup aletlerini kaynatmaya başladı. Elektrikle işleyen cam bir kutuyu denedi, saydam bir sayaca benziyordu ama aslında son darbe olarak kullanılmak üzere yaptığı şeytanca, insanlıkdışı, kan emici bir zımbırtıydı.

Bir yığın doktor kurcalamıştı kulağımı, oldukça görmüş geçirmiş biri olmuştum artık bu konuda. Her yeni patlatma, ölü kemiğin gitgide beyne yaklaşması demek oluyordu. Sonunda koskocaman bir birleşme olacak, kulak arkasındaki kemik bir yabani at kesilecek, gümüş çapalarla tokmaklar konser verecek, sonunda suratım felçli bir rapsodici gibi çarpılmış eve gönderilecektim.

«O kulağın işitmiyor artık, öyle değil mi?» dedi, kulağıma kızgın bir tel sokup ta kafatasımın ortasına kadar daldırdı, hiç haber vermeden.

«Hayır, hiç de öyle değil,» diye karşılık verdim,

acımdan neredeyse kayıp yere düşerek.

«Şimdi biraz acıtacak bu,» dedi, şeytanca görünüşlü bir balık iğnesini işleterek.

Böylece sürdü gitti, her işlem bir öncekinden daha can yakıcı; sonunda öyle bir kendimden geçtim ki acıdan, karnını deşmek geldi içimden. Elektrikli kutu vardı daha; kanalları yıkamak içindi bu, son irin damlasını akıtmak ve beni bir beygir gibi şahlanarak göndermek için.

«Pis bir iş bu,» dedi, biraz soluk almama izin vermek için bir sigara yakarak. «Ben de istemezdim bunları yapmayı. Daha kötüleşirse bir ameliyat iyi olur.»

Yıkama işlemi için yerleştim. Hortumu sokup düğmeyi çevirdi. Beynimi asitpurisikli suyla yıkıyormuş gibi geldi bana. İrin çıkıyordu, incecik akan kanla birlikte. Dayanılır gibi değildi.

«Gerçekten acıtıyor mu o kadar?» diye sordu kireç gibi kesildiğimi görerek.

«Ne sandın ya, elbet acıtıyor, hem de çok,» dedim. «Durdurmazsan un ufak edeceğim o zımbırtıyı birazdan. Kulak kemiğim üç kat büyüsün isterse, bir kurbağaya benzeyeyim daha iyi.»

Hortumu çekti çıkardı, kulak zarımı, beyin zarımı, böbreğimin tekini, kuyruk sokumumun iliğini de söktü hortumla birlikte.

«Çok başarılı,» dedim, «ne zaman geleyim gene?»

Ertesi gün gelmemin yerinde olacağını düşünüyordu —nasıl bir gelişme olduğunu görmek için yalnız.

Ödü koptu Mara'nın, beni görünce. Hemen eve

götürüp bakmak istiyordu bana. Öyle tükenmiştim ki, yanımda başka birinin olmasına dayanamayacaktım. «Hoşça kal,» dedim bir çabuk, «yarın buluşuruz.»

Eve bir sarhoş gibi yalpalayarak gittim, sedirin üstüne attım kendimi, afyon yutmuş gibi uyudum uzun uzun. Uyandığımda güneş batıyordu. İyileşmiştim, yürüyüş için parka çıktım. Kuğular canlanıyordu: kulak kemikleri yoktu onların.

Acı dindi mi yaşam yüceleşiyor, kişinin parası, dostu ya da yüksek emelleri olmasa da. Yalnızca kolaylıkla soluk almak, birdenbire kıvranmadan ya da sekmeden yürümek bile yetiyor. Kuğular çok güzelleşiyor o zaman. Ağaçlar da. Otomobiller bile. Tekerlekli patenler üstünde kayıyor yaşam; yeryüzü gebe, sürekli olarak yeni yeni çekim alanları çıkarıyor. Çimenlerin incecik yapraklarını rüzgâr nasıl eğiyor bak! Küçük yaprakların her biri duyarlı; her şey tepki gösteriyor. Yeryüzü acı çekse, hiçbir şey yapamazdık dindirmek için. Gezegenler kulak ağrısı çekmezler hiç, bağışıklıkları vardır, içlerinde hiç söylenmemiş acılar taşımalarına karşın.

İlk olarak saatinden önce gelmiştim işe. Canavar gibi çalıştım en küçük bir yorgunluk duymadan. Sözleştiğimiz saatte buluştum Mara'yla. Parkta aynı yerdeki sıraya oturup bekleyecekti gene.

Doktor bu kere şöyle bir baktı kulağıma yalnızca, yeni bir kabuğu yoldu, bir merhem sürdü üstüne ve kapattı. «Çok iyi görünüyor,» diye geveledi, «bir hafta sonra gel.»

Neşemiz yerindeydi, Mara'nın da benim de. Yol üstünde bir yerde yedik akşam yemeğini, Chianti

içtik yemekte. Tatlı kokulu yumuşacık bir geceydi, tam tepelerde yürümek için. Bir süre sonra çimenlere uzanıp yıldızları seyretmeye başladık. «Gerçekten kalacak mı dersin birkaç hafta?» diye sordu Mara.

Çok güzel bir şeydi bu, inanası gelmiyordu insanın.

«Belki de hiç dönmez,» dedim. «Belki bana söylemek istediği buydu, onun için istedi onlarla biraz gitmemi. Belki cesaret edemedi sonra.»

Maude'un böyle bir fedakârlık yapacak türden bir kadın olduğunu sanmıyordu Mara. Neyse, önemi yoktu bunun nasıl olsa. Bir süre mutlu olabilirdik, onun varlığını unutabilirdik.

«Çekip gidebilseydik buralardan,» dedi Mara. «Başka bir ülkeye gidebilseydik, kimselerin bizi tanımadığı bir yere.»

Yapılacak en iyi şeyin bu olduğunu kabul ettim ben de. «Zamanı gelince yaparız,» dedim. «Bir tek kişi yok bağlı olduğum. Anlamsız bir şeydi bütün yaşamım —seni buluncaya kadar.»

«Hadi, sandalla gezelim gölde,» dedi Mara birden. Kalkıp sandallara doğru yürüdük ağır ağır. Geç kalmıştık, sandalların hepsini çıkarıp kapatmışlardı. Nereye gideceğimizi bilmeden yürümeye başladık su kıyısında bir patikadan; az sonra suyun üstüne doğru uzanan küçük bir eve geldik. Bomboştu. Tahta kerevetin üstüne oturdum. Mara da kucağıma yerleşti. Çok beğendiğim o benekli giysi vardı gene üstünde. Hiçbir şeycikler giymemişti içine. Kucağımdan kalktı, eteklerini kaldırarak bacaklarını açıp oturdu yeniden. Bir güzel düzüştük ku-

cak kucağa. Bitince ayrılmadan oturduk bir süre, sessiz sessiz birbirimizin dudaklarıyla kulaklarını çiğneyerek.

Sonra kalktık, gölün kıyısında silindik mendillerimizle. Tam gömleğimin ucuyla kamışımı kuruluyordum ki, Mara koluma yapışıp çalının arkasında kıpırdayan bir şeyi gösterdi. Bütün görebildiğim parlak bir şeyden yansıyan ışıktı. Çabucak ilikledim pantolonumu, Mara'nın koluna girdim, çakıllı yola çıktık yeniden, yavaş yavaş yürümeye başladık geldiğimiz yönde.

«Polisti, eminim,» dedi Mara. «Böyle yaparlar hep, pis sapıklar. Çalıların arasına gizlenip gözetlerler insanları.»

Az sonra, gerçekten de, kalın kafalı bir herifin ağır adımlarını duyduk.

«Durun bakalım bir dakika,» dedi, «ne yaptığınızı sanıyorsunuz siz?»

«Ne demek istiyorsun?» dedim sinirlenmiş gibi yaparak. «Yürüyoruz, görmüyor musun?»

«Yürümenin tam sırası,» dedi «Ben de karakola doğru yürüyelim diyecektim. Ne sandınız burayı be —hara mı?»

Neden söz ettiğini anlamıyormuş gibi yaptım. Kalın kafalı olduğu için iyice öfkelendi buna.

«Gevezelik istemez,» buyurdu. «O hatunu buradan götür yoksa tıkarım içeri.»

«Karım o benim.»

«Yaa.. karın demek, öyle mi? Bak hele, ne tatlı be. Koklaşıp cilveleşiyordunuz biraz ha? Hem de ayıp yerlerinizi ortalık yerde yıkayarak —gözüm kör olsun böylesini gördüysem. Durun bakalım çok

acele etmeyin. Çok ağır bir suçunuz var beyim, karınsa bu, onun da başı yandı.»

«Bana bak, ne diyorsun sen...»

«Adın ne?» diye sordu sözümü keserek, küçük defterini çıkardı.

Söyledim.

«Ya onun adı?»

«Benimkinin aynı —karım dedim ya sana?»

«Demek öyle,» dedi pis bir sırıtışla. «Peki. Öyleyse gelelim ne iş yaptığına. Çalışıyor musun?»

Cüzdanımı çıkarıp "Evren - Cini" kartını gösterdim, New York şehrinin yeraltı, yerüstü bütün şehir içi taşıtlarına parasız binmemi sağladığı için her zaman yanımda taşıdığım kartı. Kafasını kaşıdı bunu görünce, şapkasını geriye doğru itip. «Demek personel müdürüsün, öyle mi? Senin gibi genç bir adam için çok sorumluluğu olan bir iş.» Ağır bir sessizlik. «Bir süre daha kalmak istersin sanırım bu işte, öyle değil mi?»

Birdenbire sabah gazetelerinin başlıklarında adımın geçtiği geldi gözümün önüne. Gazeteciler isterlerse nefis bir haber uydururlar bundan. Birşeyler yapmanın sırasıydı artık.

«Buraya bak polis bey,» dedim, «sakin sakin konuşalım bu işi. Şuracıkta oturuyorum —eve kadar gel benimle. Karımla ben belki biraz dikkatsizlik ettik —daha çok olmadı evleneli. Umumi bir yerde yapmamalıydık bunu, ama karanlıktı, kimsecikler de yoktu ortalıkta.»

«Eh, belki bir yolu bulunur,» dedi. «İşinden olmak istemezsin değil mi?»

«İstemem elbet,» dedim, bir yandan da düşünü-

yordum kaç para var cebimde, yeter mi bu ona diye.

Çantasını karıştırıyordu Mara.

«O kadar acele etmeyin bayan. Bir polis görevlisine rüşvet verilemeyeceğini bilirsiniz siz de. Ha, aklıma geldi, sorması ayıp ama hangi kiliseye gidiyorsunuz?»

Çabucak verdim cevabımı, köşedeki Katolik kilisesinin adını söyledim.

«O zaman Peder O'Malley'in cemaatindensin. Niye söylemedin bana bunu daha önce? Kiliseye leke sürmek de istemezsiniz elbet, öyle değil mi?»

Peder O'Malley'in kulağına gidecek olursa artık yaşayamayacağımı söyledim.

«Peder O'Malley'in kilisesinde mi evlenmiştiniz?»

«Evet peder... pardon polis bey demek istedim. Geçen Nisan'da evlendik.»

Dışarı çıkarmadan saymaya çalışıyordum cebimdeki parayı. Üç ya da dört kâğıt gibi bir şeydi ancak. Mara'nın yanında ne kadar olabilir diye düşünüyordum. Yürümeye başlamıştı polis, biz de arkasından. Az sonra durdu. Belindeki copla yolu gösterdi. Sonra copu havada, kafası hafif dönük, uçan ayaklı bilmemne azizesiyle ilgili ağır bir söyleve başladı, arada sol eliyle parktan en kestirme çıkış yolunu göstererek yolda aklımızı başımıza toplamamızı falan söyledi.

Mara'yla birlikte eline birkaç kâğıdı hızla sıkıştırıp, gösterdiği iyiliğe teşekkür ederek şimşek gibi uzaklaştık.

«Benimle eve gelsen iyi olacak sanırım,» dedim.

«Verdiğimiz az gelirse bizi yoklamaya gelebilir. Güvenmem bu pis heriflere... Peder O'Malley'miş... bok!»

Eve koşup kilitledik kapıyı üstümüze. Hâlâ titriyordu Mara. Bir dolabın dibinde saklanan şarap şişesini buldum çıkardım.

«Tam şimdi ne olmalı biliyor musun,» dedim bir bardak şarabı yuvarlayarak, «Maude geri dönüp şaşırtmalı bizi.»

«Yapmaz öyle şey. Yapar mı yoksa?»

«Ancak Tanrı bilir ne yapacağını.»

«Burada aşağıda yatsak iyi olacak sanırım,» dedi Mara. «Onun yatağında yatmak istemem.»

Şarabı bitirip soyunduk. Mara banyodan Maude'un ipek kimonosuna sarınmış çıktı. İrkildim onu Maude'un giysileri içinde görünce. «Karınım öyle değil mi?» dedi kollarını boynuma dolayarak. Yüreğimi hoplattı böyle demesi. Şunu bunu inceleyerek dolaşmaya başladı odada.

«Nerede yazıyorsun?» diye sordu. «Şu küçük masada mı?»

Kafamı salladım.

«Büyük bir masan, bir de kendi başına kullanabileceğin bir odan olmalı. Nasıl yazabiliyorsun orada?»

«Büyük bir yazı masam var yukarıda.»

«Nerede? Yatak odasında mı?»

«Hayır, oturma odasında. Çok nefis, sıkıcı bir yer orası —görmek ister misin?»

«Hayır,» dedi çabucak. «Oraya çıkmasam daha iyi. Seni hep bu köşede, pencerenin yanında otururken düşüneceğim... Burada mı yazdın bana bütün

o mektupları?»

«Hayır,» dedim, «mutfakta yazdım sana.»

«Göster,» dedi. «Göster bana nerede oturdun. Nasıl duruyordun, görmek istiyorum.»

Elinden tutup mutfağa götürdüm. Oturdum ona mektup yazıyormuş gibi. Üstüme eğildi, dudaklarını masaya yaklaştırıp kollarımı dayadığım yeri öptü.

«Hiç aklıma gelmezdi evini görebileceğim,» dedi. «Yaşamın üstünde bunca büyük etkisi olan yeri görmek tuhaf oluyor. Kutsal bir yer. Giderken götürebilmeyi isterdim bu masayla iskemleyi —her şeyi — ocağı bile. Bütün bu odayı taşıyıp bizim kendi evimize götürebilmeyi isterdim. Bizim burası, bu oda!»

Alt kattaki divanda yattık. Ilık bir geceydi, çıplak uyuduk. Sabah saat yedi vardı, birbirimizin kollarında sarmaş dolaş uyuyorduk; sürgülü kapılar şiddetle açıldı birdenbire; sevgili karım, üst kattaki ev sahibi ve kızı belirdiler kapının ağzında. Çok pis bir biçimde yakalanmıştık tatlı bir haz içindeyken. Çırılçıplak fırladım yataktan. Divanın yanındaki iskemle üstünde duran havluyu kaptım, belime doladım ve hükmü beklemeye başladım. Maude, tanığına işaret etti, içeri girip yataktaki çarşafla örtünmeye çalışan Mara'ya bir göz atması için.

«Bu kadını mümkün olduğu kadar çabuk buradan çıkarmanı isteyeceğim,» dedi Maude, sonra topuğu üstünde hızla dönüp yukarı çıktı tanıklarıyla birlikte.

Yukarıdaki yatağımızda mı uyumuştu bütün gece? Öyleyse neden beklemişti sabaha kadar?

«Sakin ol Mara. Şimdi tamam oldu işte artık bu iş. Oturup kahvaltı da edebiliriz bu olanlardan sonra.»

Çabucak giyinip biraz jambonla yumurta almaya çıktım.

«Hey Tanrım, bir türlü anlayamıyorum nasıl bu kadar sakin olabiliyorsun,» dedi ağzında bir sigarayla masaya oturup benim kahvaltı hazırlayışımı seyrederek. «Hiç mi duyarlılığın yok senin?»

«Var elbet. Bana kalırsa çok iyi oldu bütün bunlar. Özgürüm artık, anlamıyor musun?»

«Ne yapacaksın şimdi?»

«İşe gideceğim bir kere. Akşama Ulric'e giderim —orada bulursun beni. Bana öyle geliyor ki, dostum Stanley var bütün bunların gerisinde. Bakalım, görürüz.»

Bir telgraf çektim Stanley'e işten, akşama beni Ulric'in evinde bulmasını söyledim. Bir ara Maude telefon etti ve kendime kalacak bir yer bulmamı söyledi. Mümkün olduğu kadar çabuk boşanmak için uğraşacaktı. Durumla ilgili hiçbir söz yok, kuru bir iş konuşması yalnızca. Eşyalarımı almak istediğim zaman haber verecektim ona.

Ulric oldukça üzüldü anlattıklarıma. Yaşamda bir değişme demekti bu onun için, bütün değişiklikler de ciddi şeylerdi onun gözünde. Beri yanda Mara iyice aklı başında davranıyordu, yeni yaşamı düşünmeye başlamıştı şimdiden. Stanley'in nasıl karşılayacağı kalıyordu geriye.

Tam o sırada kapı çalındı, oydu, her zamanki kadar uğursuz bir görünüşte ve dut gibi kafayı tutmuş. Yıllardır görmemiştim onu böyle. Birinci dere-

cede önemli bir olay olduğuna, bunun kutlanması gerektiğine karar vermişti. Ondan bazı ayrıntılar öğrenmek bakımmdansa kesinlikle umutsuz bir durumdaydı. «Söylemiştim sana ben bulurum bir yolunu diye. Sen de örümcek ağına yakalanan sinek gibi girdin kapana,» diyordu. «Önceden iyice hesapladım her şeyi. Sana hiç sormadım, sordum mu? Ne yapacağını çok iyi biliyordum.»

Ceketinin cebinde taşıdığı şişeden bir yudum aldı. Şapkasını bile çıkarmamıştı. Fort Oglethorpe'da nasıldıysa öyle görüyordum şimdi onu. Kendimden çok uzak tutardım onu daha önce bu durumda görseydim.

Telefon çaldı. Kronski'ydi. Bay Miller'ı arıyordu. «Kutlarım!» diye bağırdı. «Birkaç dakikaya kadar geleceğim oraya seni görmeye. Sana bir diyeceğim var.»

«Aklıma gelmişken,» dedim, «kiraya verilecek fazla odası olan birini biliyor musun?»

«Ben de bunun için seninle konuşmak istiyordum işte. Tam sana göre bir yer biliyorum — Bronx'da. Bir arkadaşımın —doktordur. Evin bütün bir bölümünü tutabilirsin istersen. Neden Mara'yı da götürmüyorsun? Seveceksiniz orayı. Giriş katında bir bilardo odası var, iyi bir kitaplığı, bir de...»

«Yahudi mi?» diye sordum.

«Yahudi mi? Siyonist, anarşist, Talmudist ve kürtajcı. Nefis bir çocuk —yardım istedin miydi gömleğini bile verebilir üstünden. Senin eve uğramıştım, öyle öğrendim olanları. Karın keyfinden ölüyor gibi geldi bana. Çok rahat yaşayacak senin ödeyeceğin nafakayla.»

Söylediklerini Mara'ya anlattım. Hemen gidip eve bakmaya karar verdik. Stanley yok olmuştu. Helaya gitmiş olabileceğini düşünüyordu Ulric.

Helaya gidip çaldım kapıyı. Ses yok. Omuzlayıp açtım. Stanley küvetin içinde yatıyordu. Giysileri olduğu gibi üstünde, şapkası gözlerine inmiş, boş şişe elinde. Bıraktım orada öylece.

«Gitmiş galiba,» diye seslendim Ulric'e kapıdan çıkarken.

VIII

Bronx! Evin bütün bir kanadı demişlerdi —hindi kanadı; tüyleri de içeri tıkıştırılmış. Kronski'nin barınak anlayışı!

Öldürücü bir dönemdi, hamamböcekleriyle, acı pastırmalı sandviçlerle başlayıp, İkinci Bayan Kronski'nin bitmek tükenmek bilmeyen sayısız çılgınlık gösterileriyle, Newberg üslubunda, Riverside Drive'de avuç içi kadar bir odada biten.

Kronski'nin etkisiyle oldu Mara'nın adını gene değiştirinp Mona yapmaya karar vermesi. Daha önemli başka değişiklikler de vardı, burada, Bronx'un eteklerinde başlayan.

Geceleyin gelmiştik Dr. Onirifick'in sığınağına. İnce bir kar yağmıştı, giriş kapısındaki renkli camlar bembeyaz bir örtüyle kaplıydı. Tam, Kronski'nin bize "balayımız" için seçebileceğini düşündüğüm gibi bir yerdi. Işığı yakar yakmaz duvarlarda kaçışmaya başlayan hamamböcekleri bile yabancı değildi —alnımıza yazılmıştı önceden. Odanın bir köşesinde duran bilardo masası sinir bozucuydu önceleri, ama Dr. Onirifick'in küçük oğlu düğmelerini açıp da masanın ayağına işemeye başlayınca, nasıl olması gerekse öyleymiş gibi geldi her şey.

Dediğim gibi, ön kapı doğrudan doğruya, bilardo masasının da bulunduğu bizim odaya açılıyordu: geniş pirinç bir yatak, kuştüyünden yorganlar, bir yazı masası, büyük bir piyano, oyuncak bir at,

bir şömine, sinek pislikleriyle kaplı çatlak bir ayna, iki tükürük hokkası ve bir kanepe. En az sekiz penceresi vardı odamızın. İki tanesinin perdesi vardı camın üçte ikisini örten; öbürleri çıplaktı ve örümcek ağıyla kaplıydı. Çok ciciydi. Kimse kapıyı tıkırdatmaz ya da zili çalmazdı girerken, herkes habersiz girerdi, sonra da elinden geldiğince bulurdu yolunu. "Manzaralı bir oda"ydı, hem içeriden, hem de dışarıdan.

Burada başladık birlikte yaşamaya. Çok hayırlı bir başlangıç! Tek eksiğimiz, akan suyun sesiyle, içine işeyebileceğimiz bir yalaktı. Bir harp da kullanışlı olurdu, özellikle Dr. Onirifick ailesi üyelerinin alt kattaki çamaşırlıkta oturmaktan bıkıp da penguenlerle kutup martıları gibi odamıza doluştuğu, yemek yerken, yıkanırken, sevişirken ya da birbirimizin saçından bit ayıklarken kesin bir sessizlik içinde bizi seyrettiği o gülünç durumlarda. Hangi dilden konuşurlardı, hiç öğrenemedik. Rengeyikleri kadar sessizdiler, hiçbir şey ürkütmüyor, hiçbir şey şaşırtmıyordu onları, pis bir dölütün görünüşü bile.

Dr. Onirifick'in işi başından aşkındı her zaman. Çocuk hastalıkları uzmanıydı ama ufak ufak parçalayıp lağıma attığı dölütler dışında çocuk görmedik orada kaldığımız sürece. Üç çocuğu vardı kendisinin. Olağanüstü yaratıklardı üçü de, bu nedenle dilediklerini yapmakta serbesttiler. En küçükleri beş yaşında falandı, cebirin kurdu kesilmişti şimdiden, olağanüstü bir matematikçi ve piromanyak* olma yolundaydı. İki kere yangın çıkarmıştı evde. Son hüneri daha becerikli bir yanını çıkardı ortaya: için-

* Kundakçılık hastalığı. -yay. n.

de minicik bir bebeğin bulunduğu çocuk arabasını tutuşturup yokuştan aşağı, arabaların karınca gibi kaynaştığı bir yola koyvermek.

Evet, yeni bir yaşama başlamak için çok cici bir yerdi. Ghompal vardı bir de, Kronski'nin Evren-Cini Telgraf Şirketinden kurtardığı eski bir ulak. Ghompal Dravid'ler soyundan geldiği ve günah kadar kara renkli olduğu için sepetlenenlerin ilki olacaktı. İyi yürekli bir adamdı, aşırı ölçüde gösterişsiz, alçakgönüllü, sadık ve fedakâr —neredeyse yürekler parçalayıcı ölçüde. Dr. Onirifick sevinerek bir yer buldu, koskocaman ailesi içine onu da aldı —görkemli bir baca süpürgesi olarak. Ghompal'in nerede karnını doyurup nerede yattığı büyük bir sırdı. İşlerini görürken sessizce dolaşır, gerekli görürse bir hayalet çabukluğuyla gizlerdi kendini. Toplum dışı edilmiş bu adamın benliğinde pırıl pırıl bir bilgini kurtarmış olmakla böbürlenirdi Kronski. «Bir dünya tarihi yazıyor,» derdi bize etkili bir biçimde. Ghompal'in sekreterlik, hastabakıcılık, oda hizmetçiliği, bulaşıkçılık, hademelik gibi görevleri yanında ocağı da yaktığından, külleri onun temizlediğinden, karları onun kürüdüğünden, duvarları onun kâğıt kapladığından, boş odaları onun boyadığından hiç söz etmezdi.

Kimse hamamböcekleri sorunuyla cebelleşmeye kalkışmıyordu. Milyonlarcası gizleniyordu, oymaların arasında, doğramaların altında, duvar kâğıtlarının arkasında. Işığı yakmayagörün, tek sıra, çift sıra, üçlü sıra, sıra ardından sıra, akıyorlardı, duvarlarda, tavanda, yerde, yarıklarda, çatlaklarda —gerçek hamamböceği orduları, üstün bir hamam-

böceği olan talim subayının buyruklarına uyarak sağa sola dönen, manevra yapan ordular. Çok iğrençti önceleri, can sıkıcı oldu sonra, sonunda Dr. Onirifick'in ailesinin ayırıcı niteliği olan öbür can sıkıcı fenomenler gibi herkes tarafından kaçınılmaz olarak kabul edildi.

Piyanonun akordu iyiden iyiye bozuktu. Kronski'nin karısı, utangaç, faremsi bir yaratık, ağzı sürekli olarak hoşnutsuzluk belirten bir gülümsemeyle kıvrılmış, oturur çeşitli gamlar çalarak çalışırdı bu çalgıda. Görünüşe bakılırsa, uyuşuk parmaklarından çıkan bozuk seslere hiç aldırdığı yoktu. Onun çaldığı Barcarolle'ü dinlemek dayanılmaz bir şeydi. Birbirine geçmiş akorları, acı sesleri duymuyor gibiydi; ölçüsüz bir sakinlik içinde çalıyordu, vecd içinde, büyülenmiş, duyuları uyuşmuş, kimsenin yutmadığı, kendini bile aldatamayan bir sakinlikti bu; çünkü parmakları tuşları bırakır bırakmaz gerçek kişiliğine bürünüveriyordu hemen; aşağılık, kötü, kin dolu, pis bir cadı.

İlgi çekici bir şeydi Kronski'nin bu ikinci karısında bir cevher bulduğuna kendisini inandırmaya çalıştığını görmek. O kadar gülünç bir herif olmasa, dokunaklı bir şey olacaktı; acıklı demek için dokunaklı diyorum. Kıpır kıpır bir balık olmaya kalkışan bir sukaplumbağası gibi hopluyordu çevresinde. Kadının iğnelemeleriyle taşlamaları, bu sıkıcı ölçüde ağır beden içindeki aşırı duyarlı ruhu harekete getirmeye yarıyordu ancak. Yaralı bir yunus gibi kıvranıp bükülüyor, ağzından salyası akıyor, alnından terler fışkırıp zaten çok sıvılaşmış gözlerine doluyordu. Böyle durumlarda korkunç bir oyun-

du bize sunduğu; insan ona acısa da gülmeden edemiyordu, gözlerinden yaş gelinceye kadar gülüyordu.

Curley ortalarda olsa soytarılıklarının tam ortasında ona saldırır, dalağını delerdi olanca yırtıcılığıyla. Açıklanması mümkün olmayan bir kin besliyordu Curley'e karşı. Onu böyle kendinden geçirecek kadar öfkelendiren kıskançlık mıydı, haset miydi neydi bilmiyorum, ama Kronski cin çarpmış bir herif gibi olurdu bu durumlarda. Koskocaman bir kedi gibi dolanırdı zavallı Curley'in çevresinde, alay eder, eziyet eder, iğneler, azarlar, iftira eder, küfreder, öfkesinden köpükler saçana kadar.

«Neden bir şey yapmıyorsun, bir şey demiyorsun?» diye dalga geçerdi. «Kaldır yumruklarını! İndir kafama, neden indirmiyorsun? Korkuyorsun değil mi? Solucanın, alçağın, maskaranın birisin.»

Curley sırıtırdı ona hor gören bir gülümsemeyle, tek söz söylemez, ama dimdik beklerdi, Kronski kendinden geçerse vurmaya hazır.

Bu çirkin sahnelerin nedenini kimse anlamıyordu. Özellikle Ghompal. Kendi yurdunda böyle durumlara tanıklık etmediği besbelliydi. Acı veriyor, yaralıyor, şaşırtıyordu bunlar onu. Çok iyi sezinliyordu Kronski bunu ve Curley'den tiksindiğinden daha çok tiksiniyordu kendinden —Ghompal'ın saygısını yitirdikçe de o ölçüde uğraşıyordu Hindu'nun gözüne girmek için.

«İşte gerçekten çok iyi bir insan,» derdi bize. «Ne olsa yapabilirim Ghompal için —*ne olursa olsun.*» Onun yükünü hafifletebilecek bir yığın şey

vardı yapabileceği, ama Kronski, sırası gelince mucize gibi bir şey yapacağı izlenimini bırakıyordu. Daha önce ufak tefek şeyler yapmak doyurmayacaktı onu. Çileden çıkıyordu birinin Ghompal'e yardım ettiğini görünce. «Vicdanını kurtarmaya çalışıyorsun galiba ha?» diye hırlıyordu köpek gibi. «Neden kollarını boynuna dolayıp öpmüyorsun onu? Mikrop kapmaktan mı korkuyorsun yoksa?»

Bir keresinde, yalnızca onu tedirgin getmek için, yaptım dediğini. Ghompal'e doğru yürüdüm, kollarımı boynuna doladım, alnından öptüm. Utancından kıpkırmızı kesilerek baktı bize Kronski. Ghompal'in frengili olduğunu herkes biliyordu.

Dr. Onirifick'in kendisi de vardı elbet: insandan çok, kendini evin her yanında duyuran bir varlık. İkinci kattaki o muayenehane dediği yerde neler olup biterdi? Hiçbirimiz bilmiyorduk tam olarak. Kronski o bol süslemeli, melodramatik anlatımıyla bazı kaba, imgesel kürtaj ve baştan çıkarma görüntüleri çizerdi, ancak bir canavarın içinden çıkabileceği kanlı bulmacalardı bunlar. Çok az sayıdaki karşılaşmalarımızda Dr. Onirifick, çok yüzeyde bir öğrenimi ve müziğe karşı büyük bir ilgisi olan yumuşak, iyi yürekli bir adam izlenimi bıraktı bende. Yalnız birkaç dakika için ağırbaşlılığını yitirdiğini gördüm, çok haklıydı onda da. Hilaire Beloc'un yüzyıllar boyunca Yahudiler'in biçilmesini ele alan bir kitabını okuyordum. Kitabın adını anmak bile kırmızı bayrağı önünde sallamak gibi bir şeydi onun için. Hemen pişman oldum yaptığım patavatsızlığa. Şeytanca genişletmeye çalıştı Kronski açılan gediği. «Niçin barındırıyoruz bu yılanı çimenleri-

mizde» der gibiydi, kaşlarını kaldırıp seğirtip kıvranıyordu her zamanki gibi. Dr. Onirifick ise, hastalıklı bir Katolik düşünüşünün hileli mantığına aldanmış bir budala da benmişim gibi davranıyordu.

«Sinirliydi bu gece,» dedi Kronski, Doktor yatmaya gidince. «O, on iki yaşındaki yeğeninin ardına düştü işte, karısı da Onirifick'i kolluyor sürekli. O kızın ardında koşmaktan vazgeçmezse savcılığa haber vereceğini söyleyip duruyor. Çılgın gibi kıskanıyor ama ben suçlu bulmuyorum onu bu yüzden. Ayrıca her gün yapılan bu kürtajlara da çok canı sıkılıyor, tam burnunun dibinde, evini zehirlercesine. Onirifick'te bir bozukluk olduğuna kesinlikle inanmış. Kendisinde de var bir bozukluk, dikkat ettin mi bilmem. Bana sorarsan, bir gece uykusunda onu da yarıp açacağından korkuyor. Onirifick'in ellerine bakıyor durmadan, az önce bir cinayet işlemiş, sonra hemen kendine gelmiş gibi.»

Bir süre sustu, bu gözlemlerinin iyice oturması için. «Başka bir şey daha var kadının kafasını kurcalayan,» diye başladı yeniden. «Kızları büyüyor.. genç bir kadın olacak çok geçmeden. Eh, böyle bir kocayla neden tedirgin olduğunu anlamak güç değil. Kızılbaşlık düşüncesi değil yalnızca —o da korkunç bir şey ya— ama daha da ileri bir düşünce... bir gece kanlı ellerle döneceği düşüncesi... kendi kızının rahmindeki canlıyı koparan ellerle... Çok karışık, öyle değil mi? Ama olmayacak şey değil. Hele böyle bir herifle! Öyle de nefis bir adam. Duyarlı, ince bir oğlan. Haklı kadın. Daha da kötüsü, neredeyse İsa gibi bir adam. Cinsel delilikten söz edemezsin karşısında, çünkü hiçbirini kabul etmez de-

diklerinin. Yüzde yüz masummuş gibi davranır. Oysa kötü durumda. Günün birinde dayanacak polis kapısına, alıp götürecekler —çok rezilce bir kıyamet kopacak görürsün...»

Kronski'nin tıp öğrenimini sürdürmesini Dr. Onirifick'in sağladığını biliyordum. Kronski'nin Onirifick'e olan borçlarını ödemek için görülmedik, duyulmadık bir yol bulmak zorunda olduğunun da farkındaydım. Doktor'un iyiden iyiye yıkılmasından daha uygun bir şey olamazdı onun için. O zaman Kronski yardıma koşacaktı nefis bir biçimde. Hiç beklenmedik bir şey, daha önce hiçbir insanın yapmadığı bir şey yapacaktı o zaman. Böyle çalışıyordu işte kafası. Bu arada, dedikodular yayarak, dostunu yerip çamur atarak, kuyusunu kazarak, kaçınılmaz olan bir düşüşü hızlandırıyordu. İçi gidiyordu arkadaşını işlemeye başlamak için, elinden tutup eski durumuna getirmek, öğrenimini sağlayarak gösterdiği iyiliğin karşılığını cömertçe, bol bol ödemek için. Evini başına geçirebilirdi yıkıntılar arasından kurtarabilsin diye. Öyle olduğu zaman bile elde etmek istediği şükran değil, olağanüstü güçlerinin tanınması, kendisinin hiç kimselere benzemediğinin kabul edilmesi.

Daha asistanke,n onu görmek için, çalıştığı hastaneye giderdim bazen. Öbür asistanlarla birlikte bilardo oynardık. Çok çaresiz kalmadıkça girmezdim hastaneye, ya bir öğün yemek yemek ya da birkaç doları borç almak gerekince giderdim. Nefret ediyordum oranın havasından, tiksiniyordum bütün arkadaşlarından, onların davranışlarından, konuşmalarından, amaç edindikleri şeylerden bile

tiksiniyordum. Yüce iyileştirme sanatının bir anlamı yoktu onlar için; rahat bir iş arıyorlardı o kadar. Çoğunun tıp yeteneği, bir politikacının devlet adamlığı yeteneği kadar azdı. Hasta iyileştirecek bir adam için gerekli olan en önemli temel nitelikten bile yoksundular: insan sevgisi. Acımasız, taş yürekli, aşırı ölçüde bencil, kendi ilerlemeleri dışında her şeye karşı aşırı ölçüde ilgisizdiler. Mezbahadaki kasaptan daha kaba heriflerdi hepsi de.

Tam yerine düşmüştü Kronski, çok mutluydu bu çevre içinde. Öbürlerinden daha çok şey biliyordu, tartışmada alt edebiliyordu onları, açıkgözlülükle alt edebiliyordu, onlardan daha çok bağırıp susturabiliyordu. Daha iyi bir bilardo oyuncusuydu, daha iyi bir zar atıcısıydı, daha iyi bir satranççı, her bir şeyde daha iyi. Bütün bunları biliyor, bayılıyordu ortaya kusup kendi kusmuğu üstünde bir aşağı bir yukarı gezinmeye.

Ta yürekten nefret ediyordu elbet herkes. Bütün iğrenç özelliklerine karşın topluluğu seven bir herif olduğu için kendine benzeyenleri çevresine toplamayı beceriyordu. Yalnız yaşamak zorunda kalsa dağılır, yok olurdu. İstenmediğini biliyordu: kimse arayıp sormazdı işi düşmedikçe, ondan isteyecek bir şeyi olmadıkça. Yalnız kalınca, durumunun farkına varması çok acı geliyor olmalıydı. Gerçekte kendisi için ne değer biçtiğini anlamak çok güçtü, çünkü başkalarının yanında tepeden tırnağa neşe, haz, martaval, görkem, tumturaklı söz ve kabadayı kesilirdi. Görünmeyen bir ayna karşısında rolünü oynuyormuş gibi davranırdı. Hayrandı kendisine! Evet, ama ne tiksinti doluydu o parlak yüzle *onurun*

arkası. «Kötü kokuyorum!» Böyle diyor olmalıydı her gece odasında yalnız kaldığı zaman. «Ama gene de olağanüstü bir şey yapacağım... durun hele!»

Ara sıra hüzünlendiği oluyordu. Acınacak bir nesne oluyordu o zaman —oldukça insanlık dışı bir şey, hayvanlar soyundan değil de, bitki türünden bir şey. Kendini bir köşeye atar, çürümeye bırakırdı. Bu durumda urlar fışkırırdı her yanından, karanlıkta yok olmaya bırakılmış koskocaman küflü bir patatesten fışkırırcasına. Hiçbir şey harekete geçiremezdi onu, bu uyuşukluk içindeyken. Nereye konsa orada kalırdı kıpırtısız, hiç durmadan düşünürdü derin derin, dünyanın sonu geliyormuş gibi.

Dıştan anlaşılabildiği kadarıyla hiçbir kişisel sorunu yoktu. Hayvanlık aşamasından geçmeden oluşmuş bitki türünden bir canavardı. Neredeyse cansız sayılabilecek gövdesini despot gibi yöneten bir beyin taşıyordu. Coşkusal yaşamı, sarhoş bir Kazak gibi kepçe kepçe boşalttığı bir lapaydı. Yamyamımsı bir şey vardı yumuşaklığında; yüreğin hoplamalarıyla buyrukları değildi istediği, kendisini istiyordu yüreğin ve onunla birlikte mümkünse kursağı, karaciğeri, pankreası, insan gövdesinin bütün öbür yumuşak, yenilebilir organlarını. Çok heyecanlı anlarında, yalnızca onu yumuşatan şeyi yutmaya değil, kendisini yutması için öbürünü de çağırmaya istekli görünürdü. Ağzı tam bir gaga gibi vecdle bükülür, ruhu süngerimsi dış plazma benzeri bir cisim olarak ortaya çıkıncaya kadar heyecanlandırırdı kendisini. Korkunç bir sevgi durumuydu bu; korkunç, çünkü sınır tanımıyordu. Kişiliksizletirilmiş artıklaşan bir bolluk ya da sulu

pis bir yemdi, eski çağlardan kalma bir vecd durumunun kalıntısı —yılanlarla yengeçlerin arda kalan anısı, çoktandır unutulmuş çağların yapışkan protoplazma sıvısı içinde çiftleşmelerinin anısı.

Şimdi de, Hamamböceği Geçidi dediğimiz yerde nefis bir cinsel omlet hazırlanıyordu, hepimiz bakacaktık tadına, herkes kendi bildiği gibi. Kurumun havasında barsaklarla ilintisi olan bir şey vardı, evden çok bir kuruma benziyordu çünkü. Sevgi kliniği de diyebiliriz, ot gibi filizlenen dölütlerin köklendiği ya da tırpanla ufalandığı.

Evren-Cini Telgraf Şirketi'nin personel müdürü, kana bulanmış bu cinsiyet çukurunda kıskıvrak tuzağa düşürülmeye nasıl göz yumdu, akıl almaz bir şey işte bu. İtsasyonda trenden inip de kendimi Bronx'un göbeğinde bulur bulmaz, bambaşka bir insan oldum. İstasyon, Onirifick'in kurumundan birkaç sokak ötedeydi, kendimi alıştırmaya, duyarlı dâhi, romantik şair, aradığı sevgiliyi bulmuş, onun uğrunda ölmeye hazır, mutlu mistik rolünü benimsememe yetecek kadar zaman kazandıracak uzaklıkta.

Bu yeni iç durumumla, her gece geçmek zorunda olduğum bu yerler arasında korkunç bir uygunsuzluk vardı. Tekdüze, iğrenç duvarlar yükseliyordu her yerde, onların gerisinde bütün yaşamları belirli bir iş çevresinde kurulu aileler duruyordu. Tek amaçları kölelikten kurtulmak olan, çalışkan, sabırlı, hırslı köleler. Bu arada her şeye katlanmışlar, rahatsız olduklarını unutmuşlar, çirkinliğe karşı bağışıklık sağlamışlar. Kahraman insancıklar! İşlerinin tutsaklığından kendilerini kurtarıp özgürlüğe

kavuşmak için beslediklerı tutku, yaşamlarındaki yoksullukla sefilliği artırmaktan başka bir işe yaramamış.

Ne vardı elimde, yoksulluğun başka bir görünümü olabileceğini saptayacak? Yalnızca Brooklyn'de Ondördüncü Sokak'ta geçen çocukluğumun soluk ve belirsiz anısı. On yaşına gelinceye kadar üstüne kanat gerilen, olanaklar sağlanan, özgürlük ve mutluluktan başka bir şey tanımayan bir çocuğun anısı.

Neden yapmıştım o patavatsızlığı Dr. Onirifick'le konuşurken? Yahudiler konusunda konuşmak istememiştim o akşam —Roma'ya Giden Yol konusunda konuşmak istiyordum. Belloc'un beni gerçekten tutuşturan kitabıydı bu. Duyarlı bir adam, bir bilgin, Avrupa tarihini canlı bir anı olarak gören bir adam, Paris'ten Roma'ya kadar sırtında bir çıkın, elinde bir değnek yürümeye karar verip yürümüştü. Yollarda her zaman olan şeyler olmuştu ona da. Süreçle amaç arasındaki ayrımın bilincine varmıştım ilk olarak. Gerçeği, yaşamın amacının onu yaşamak olduğunu anlamıştım ilk olarak. Nasıl da imreniyordum Hilaire Beloc'un bu serüvenine. Bugün bile görebiliyorum, kurşunkalemiyle sayfaların kenarlarına çizdiği duvarlarla ince kilise kulelerinin, kale burçlarıyla mazgal deliklerinin küçücük resimlerini. Kitabın adını düşünmem yetiyor, ya tarlaların ortasında, ya ince bir ortaçağ köprüsünün üstünde, ya da Fransa'nın göbeğinde sessiz bir kanal boyunda uyuklar buluyorum gene kendimi. Hiç aklıma gelmedi günün birinde o ülkeyi görebileceğim, o tarlalarda yürüyebileceğim, o köprülerden geçebileceğim, kanallar boyunca ilerle-

yebileceğim. Benim başıma gelmezdi böyle bir şey! Kara yazılıydım ben!

Şimdi beni kurtaran oyunu düşününce, sevdiğim kişi beni başından atmak istediği için bu hapishaneden kurtulduğumu düşününce ne hüzünlü, şaşkın, anlaşılmaz bir gülümseme kaplıyor yüzümü. Ne kadar karmaşık, ne dolambaçlı her şey! Bizi sırtımızdan hançerleyene şükran duyarız, bize yardım edeceklerden kaçarız; talihli olduğumuz için kutlarız kendi kendimizi, talihliliğin kendimizi çekip kurtaramayacağımız bir bataklık olabileceği aklımızdan bile geçmez. Önümüze bakmadan koşarız, gözü kapalı dosdoğru tuzağın içine. Hiçbir yere kaçamayız hiçbir zaman, bir çıkmaz sokağa dalabiliriz ancak.

Bronx'da yürüyorum, beş ya da altı sokağı geçerek; kendimi burkup burkup tirbuşon durumuna getirmeme yetiyor bu yol. Mona orada beni bekliyor olacak. Sıcacık kucaklayacak beni, daha önce hiç kucaklaşmamışız gibi. Ancak birkaç saat birlikte olabileceğiz, sonra o gidecek —dans salonuna gidecek, orada çalışıyor hâlâ. Derin bir uykuda olacağım, sabaha karşı üçte ya da dörtte döndüğü zaman. Üzülüp somurtacak uyanamazsam, kollarımı sevgiyle boynuna dolayıp onu sevdiğimi söylemezsem. Her gece bana anlatacağı öyle çok şey vardır ki, ama vakit yoktur anlatacak. Sabahları ben çıkarken mışıl mışıl uykuda olur. Trenler gibi gelip gidiyoruz. Ortak yaşamımızın başlangıcı bu.

Onu seviyorum, bütün varlığımla. Her şey demek benim için o. Gene de düşünü kurduğum kadınlara, küçükken taptığım o ideal yaratıklara hiç benzemiyor. Kendi derinliklerimden çekip çıkardı-

ğım hiçbir şeye uymuyor. Bütünüyle yeni bir görüntü Mona, yabancı bir şey. Kaderin bilinmeyen bir küreden çıkarıp önüme savurduğu bir şey. Ona baktıkça, onu lokma lokma sever oldukça, bütününü kavrayamadığımı görüyorum. Sevgim bir toplama işlemi gibi artıyor, ama o, çaresiz, aç bir sevgi içinde aradığım insan kaçıyor, uçan bir iksir gibi. Bütünüyle benim, neredeyse tutsakçasına, ama sahip değilim ona. Sahip olunan benim. Daha önce böylesi hiç sunulmayan bir sevginin pençesindeyim —kaplayan bir sevgi, bütün bir sevgi, ayak tırnaklarıma, içlerindeki pisliğe kadar işleyen bir sevgi— gene de ellerim sonsuz bir çırpınış içinde, tutuyor, kavrıyor ama hiçbir şey yakalayamıyor.

Bir gece eve dönerken Kutsal Kitap'ın sayfalarından fırlamış gibi duran o yumuşak, duyumsal Yahudi mahallesi yaratıklarını gördüm gözümün ucuyla. Bir Yahudi kızıydı, ismi Ruth ya da Esther olmalı. Belki de Miriam.

Miriam, evet! Aradığım isim buydu. Neden bu kadar güzel geliyordu bu isim bana? Böyle basit bir isim nasıl oluyor da böylesine güçlü duygular uyandırabiliyordu? Bu soruyu sorup duruyordum kendi kendime.

Miriam, isimler içinde en güzel isim. Bütün kadınları kusursuz ideal kalıbına sokabilsem, bu ideale bir kadında aradığım bütün nitelikleri verebilsem, ismini Miriam koyardım.

Bu çağrışımları uyandıran sevimli yaratığı bütünüyle unutmuştum. Bir şeyin izindeydim, adımlarım sıklaştıkça, yüreğim gitgide daha çılgın çarptıkça, birdenbire on iki yaşındayken tanıdığım Miriam

geldi gözümün önüne; yüzünü, sesini, vücudunu, hareket edişini anımsadım. Miriam Painter diyordu adına. Daha ya on beş ya on altı yaşındaydı, ama iyice gelişmiş, ışık saçan bir canlılık dolu, bir çiçek kadar güzel kokulu —ve erişilmez. Yahudi değildi, Kutsal Kitap'ın o efsane yaratıklarını andırmıyordu (ya da, belki okumamıştım Kutsal Kitap'ı daha o zaman). Sokakta ne zaman karşılaşsak beni içten selamlayan, uzun kestane saçlı, açık yürekli, iri gözlü, oldukça cömert ağızlı genç bir kadındı. Her zaman rahat, her zaman kendini veren, her zaman sağlık ve iyilikle ışıl ışıl, akıllı, sevimli, anlayışlı. Gereksizdi saçma numaralar yapmak onun için: Bu gizli iç kıvancıyla pırıl pırıl olmuş yaklaşırdı hep sokakta bana, fıkır fıkır kaynayarak. Yutar götürürdü beni; bir ana gibi sarar, sevgili gibi ısıtır, peri gibi ötelere götürürdü. Hiç temiz olmayan bir şey geçmedi aklımdan onun için: hiç istemedim, kucaklamayı özlemedim. Öylesine derin, öylesine bütün bir sevgi besliyordum, yeniden doğmuş gibi oluyordum her görüşümde. Bütün dilediğim canlı kalmasıydı, yeryüzünde bir yerde, neresi olursa olsun, bu dünyada olsun, hiç ölmesin. Hiçbir şey ummuyordum, hiçbir şey istemiyordum ondan. Yalnızca var olması bile yetiyordu. Evet, eve koşar, bir köşeye gizlenir ve şükrederdim Tanrı'ya Miriam'ı dünyamıza gönderdiği için. Nasıl bir mucizeydi bu! Ne kutsal bir şeydi böyle sevmek!

Ne kadar sürdü böyle bilmiyorum. Hiçbir fikrim yok sevgimin farkında olup olmadığı konusunda. Ne önemi var bunun? Seviyordum. Sevmekti benim tutkun olduğum. Sevmek! İnsanın bütün varlığıyla

teslim olması, kendini kutsal görüntünün ayaklarına sermesi, binlerce düşsel ölümü ölmesi, benliğin bütün izlerini yok etmesi, bir başkasının yaşayan görünümünde bütün evrenin kapsandığını görmesi! Delikanlılık deriz. Saçma! Gelecek yaşamın çekirdeğidir bu, gizlediğimiz, içimize gömdüğümüz, ezerek, sararak boğduğumuz ve deneylerden geçtikçe, çırpınıp aranıp yolumuzu yitirdikçe yok etmek için elimizden geleni yaptığımız tohumdur bu.

İkinci ideal, Una Gifford'la karşılaşıncaya kadar hastalıklı olmuştum bile. Daha on beş yaşındayım ama can alıcı organlarım çürümeye başlamış bile. Nasıl açıklanır bu? Miriam çıkmıştı yaşamımdan, acıklı bir biçimde değil, sessizce, gösterişsizce. Yok oldu yalnızca, artık görünmez oldu. Ne demek olduğunu anlamadım bile. düşünmedim. İnsanlar geldiler gittiler, nesneler belirip yok oldular. Akıntıya kapılmıştım ben de öbürleri gibi, açıklanması mümkün olmasa bile doğal geliyordu. Okumaya başlamıştım, çok okuyordum. İçe doğru dönüyor, içime kapanıyordum, geceleri çiçeklerin kapandığı gibi.

Una Gifford acı ve üzüntü dışında bir şey getirmiyor. İstiyorum onu, ihtiyacım var ona, yaşayamıyorum onsuz. Ne evet diyor, ne de hayır, ona sormaya cesaretim yok da ondan. On altıyı dolduracağım yakında, okulda olacağız gene ikimiz de —bir yıl var daha okulu bitirmemize. Yalnızca başını salladığı ya da gözlerini dikip baktığı kendi yaşında bir kız nasıl olur da onsuz yaşamın mümkün olmadığı kadın olur insan için? Daha yaşamın sınırından girmeden evlenmek nasıl düşünülür?

Ama Una Gifford'la kaçsaydım o zaman, on beş yaşındayken, evlenseydim onunla, çocuğum olsaydı on tane, doğru bir iş olurdu, hem de dosdoğru. Ne önemi var çok çok başka bir şey olmuşsam, ta en dibe batmışsam? Ne önemi var erken yaşlanmak demek oluyorsa? Bir gereksinmeydi o benim için ve karşılık bulmadı hiçbir zaman, büyüdü büyüdü, koskocaman bir delik, bir boşluk oldu sonunda. Yaşam sürüp gittikçe, o gereksinme yoğunlaştıkça, her şeyi o deliğe sürükleyip boğdum.

Mona'yı tanıdığım sıralar onun için ne kadar gerekli olduğumun farkında değildim. Ne de, sonra hemen benim yarattığımdan kuşkulanmaya başladığı ideal görüntüye kendini sokmak için yaşamında, alışkanlıklarında, geçmişinde yaptığı büyük değişikliği fark etmiştim. Her şeyi değiştirmişti: adını, doğum yerini, anasını, yetiştirilmesini, arkadaşlarını, beğenilerini, isteklerini bile. Benim adımı da değiştirmesi beklenirdi, yaptı da bunu. Val'di şimdi adım, Valentine'in kısaltılmışı; öteden beri utanırdım hep bu isimden —sapık birine yaraşır gibi gelirdi bana— ama şimdi onun dudaklarından çıkınca bana uygun bir isim gibi geliyordu kulağa. Ondan başka kimse Val diye çağırmıyordu beni, Mona'yı sürekli bu ismi tekrarlarken duymalarına karşın. Arkadaşlarımın gözünde her zaman ne idiysem oydum, yalnızca bir isim değişikliği büyülemiyordu onları.

Değişimlerden söz etmek... Dr. Onirifick'in evinde geçirdiğimiz ilk geceyi olduğu gibi anımsıyorum. Birlikte duş yapmıştık, banyoyu dolduran milyonlarca hamamböceği karşısında titriyorduk.

Yatağa girdik, kuştüyü yorganın altında kendimizden geçerek seviştik, bu herkese açık, garip nesnelerle dolu odada. Çok yaklaşmıştık birbirimize o gece. Ben karımdan, o da anasından babasından ayrılmıştı. Bir cehennemin ucundaki bu evde oturmayı neden kabul ettiğimizi bilmiyorduk bile, aklımız başımızda olsa ne o ne de ben seçerdik böyle bir yer. Ama aklımız başımızda değildi. Yeni bir yaşama başlamak için acele ediyorduk ve bu büyük serüvene atılmak için işlediğimiz suçlar yüzünden de suçlu duyuyorduk kendimizi. Mona benden çok duyuyordu bunu başlarda. Kendini sorumlu tutuyordu ayrılmamdan. Geride bıraktığım kadına değil çocuğa üzülüyordu. Kemirip duruyordu bu içini. O üzüntüyle birlikte bir korku vardı elbet, bir sabah uyanır da yanıldığımı anlarsam diye. Benim için vazgeçilmez kalmaya, geçmişi silebilecek güçte bir bağlılık ve fedakârlıkla beni sevmeye çabalıyordu. Bilerek yapmıyordu bunu. Ne yaptığının farkında bile değildi. Ama öyle bir çaresizlik içinde sarılıyordu ki bana, düşündükçe gözlerim yaşarıyor şimdi. Gereksizdi çünkü: onun bana olduğundan çok, benim ona ihtiyacım vardı.

İşte, o gece tam uyumak üzereyken bana arkasını dönünce yorgan üstünden kaydı, hayvansı bükülüşünden fark ettim sırtının iriliğini. İki elimi gezdirdim eti üstünde, dişi bir aslanın bacaklarını okşar gibi okşadım sırtını. Çok tuhaf bir şeydi, nefis sırtını daha önce fark etmemiş olmam. Kaç kereler yatmıştık birlikte, her eşit yatışta dalmıştık uykuya, ama hiçbir şeyin farkında değildim gene de. Şimdi, büyük odanın soluk ışığında yüzer gibi gö-

rünen bu koskocaman yatak içinde kazındı belleğime sırtı. Belirli düşüncelerim yoktu bu konuda — yalnızca onun içinde taşıdığı güç ve canlılıkla ilgili belirsiz bazı haz verici sezgiler. Dünyayı sırtına yükleyebilecek gibi bir güç ve canlılık! Bunun kadar lesin bir sonuca varmamıştım, ama oradaydı o düşünce, bilincimin belirsiz, karanlık bir köşesinde. Parmak uçlarımdaydı belki de.

Duşta cömertçe büyümekte olan göbeği için takıldım ona, sonra birden fark ettim ki, aşırı ölçüde hassastı vücudu konusunda. Ama eleştirmemiştim tombulluğunu —çok hoşuma gitmişti öyle olduğunu görüvermek. Bir şey vaat ediyor diye düşünüyordum. Ondan sonra cömertçe bağışlanmış olan bu vücut gözlerimin önünde erimeye başladı. İçteki işkence, bedelini ödetmeye başlıyordu. Aynı zamanda içindeki ateş de daha parlak yanmaya başladı. Onu yıpratan tutku, etini de tüketiyordu. Sütun gibi güçlü boynu en çok sevdiğim yeriydi vücudunun; gitgide inceldi, sonunda başı, incecik dalı üstünde sallanan kocaman bir şakayık çiçeğine benzedi.

«Hasta değilsin ya,» diye soruyordum, bu hızlı değişmeden dehşete düşmüş.

«Değilim elbet,» diyordu. «Kilo veriyorum.»

«Ama çok ileri gidiyorsun Mona.»

«Genç kızken de böyleydim,» diye cevap veriyordu. «Doğal bir şey zayıflık benim için.»

«Ama ben istemiyorum zayıflamanı. Değişmeni istemiyorum. Şu boynuna bak —sıskacık bir boynun olsun ister misin?»

«Sıska değil benim boynum,» diyordu, ayağa fır-

layıp aynaya bakarak.

«Ben de öyle demedim Mona... ama böyle gidersе olabilir.»

«N'olur Val, konuşmayalım bunu. Anlamıyorsun...»

«Böyle konuşma Mona. Yermiyorum seni. Korumak istiyorum yalnızca.»

«Böyle beğenmiyorsun beni... bunu mu demek istiyorsun?»

«Mona, nasıl olursan ol beğeniyorum seni. Seviyorum, tapıyorum sana. Ama n'olur anlayışlı ol. Korkuyorum solup gideceksin, buharlaşıp uçacaksın. Hasta olmanı istemiyorum...»

«Şaşkınlık etme Val. Hiç bu kadar iyi olmamıştım şimdiye kadar.»

«Ha, bak aklıma geldi,» diye ekledi, «küçüğü görmeye gidecek misin bu cumartesi?» Ne karımın, ne de çocuğun adını anmıyordu hiç. Brooklyn'e her hafta yaptığım bu gezilerde yalnızca çocuğu gördüğümü düşünmeyi yeğliyordu bir de.

Gitmeyi düşündüğümü söyledim... Neden, gitmememi gerektiren bir şey mi vardı yoksa?

«Yo, hayır,» dedi, kafasını bir tuhaf sallayıp masanın gözünde bir şey aramak için arkasını dönerek.

Arkasında durdum, belinden tuttum o eğilirken.

«Mona, bir şey söylemeni istiyorum bana... Çok kırıyor mu seni oraya gitmem? Doğrusunu söyle bana. Çünkü kırıyorsa gitmeyeceğim. Günün birinde bitecek nasıl olsa.»

«Biliyorsun istemiyorum bırakmanı. Olumsuz hiçbir şey söyledim mi şimdiye kadar bu konuda?»

«Yoo,» dedim, başımı eğip gözlerimi halıya dikerek. «Yoo, söylemiyorsun hiçbir şey, ama bazen keşke söylesen diyorum...»

«Neden böyle diyorsun,» diye kesti bağırarak. Öfkelenmiş gibiydi. «Kendi kızın görmek hakkın değil mi? Ben de yapardım aynı şeyi senin yerinde olsam.» Bir süre sustu, sonra kendini tutamayarak patladı: «Hiçbir şey uğruna vazgeçmezdim ondan.»

«Mona! Neler diyorsun? Ne demek bu?»

«Ne dediysem o. Sen nasıl yapabiliyorsun bilmiyorum. Böyle bir fedakârlığa değmem ben. Hiç kimse değmez.»

«Bırakalım bu konuyu,» dedim. «İstemediğimiz şeyler söyleyeceğiz. Söylüyorum sana, hiçbir şey için pişman değilim. Bir fedakârlık değildi bu, böylece koy aklma. Seni istedim ve aldım. Mutluyum. Herkesi unutabilirdim gerekseydi. Bütün dünya sensin benim için, sen de biliyorsun bunu.»

«Biliyorum... çok pis bir saat... ama korkunç bir yalnızlık duyuyorum dans salonundan çıkarken. Hele bütün o adamlarla, benim için hiç anlamı olmayan o salak, korkunç yaratıklarla dansettikten sonra. Eve geliyorum, uykuda oluyorsun. Ne kalıyor bana?»

«Böyle söyleme, n'olur. Evet, elbet gelirim seni almaya —arada sırada.»

«Akşam yemekten sonra biraz uyuyamaz mısın, sonra...»

«Uyurum elbet. Neden söylemedin bana daha önce? Bencillikti bunu benim akıl edememem.»

«Bencil değilsin sen Val.»

«Öyleyim, hem de nasıl... Dinle, bu gece seni

ben götüreyim, ne dersin? Sonra döner biraz kestirir, salon kapanırken orada olurum gene.»

«Çok yorucu olmaz mı?»

«Olmaz Mona. Nefis bir şey olur.»

Bununla birlikte, eve dönerken anlamaya başladım saatlerimi böyle düzenlemenin ne demek olacağını. Saat ikide bir yerde bir lokma bir şey yiyecektik. Metroda bir saat yolculuk. Yatakta Mona biraz gevezelik edecekti uyumadan önce. Bu arada saat aşağı yukarı beşi bulacaktı, yedide kalkıp işe gitmeye hazır olacaktım.

Her gece üstümü değişmeyi alışkanlık edindim, dans salonundaki buluşma için hazırlık olsun diye. Her gece gittiğim için değil —her gece değil ama mümkün olduğunca sık gidiyordum. Eski giysiler giymek —bir haki gömlek, bir çift makosen, Mona'nın Carruthers'den yürüttüğü bastonlardan birini sallamak— romatik benliğimi bulduruyordu bana. İki yaşam birden sürdürüyordum: biri Evren-Cini Telgraf Şirketi'nde, öbürü de Mona'nın yanında. Bazen Florrie de geliyordu bizimle lokantaya, Yeni bir sevgili bulmuştu, anlattıklarına bakılırsa koskocaman bir organı olan bir Alman doktor. Onu doyurabilen tek adamdı bu, açıkça böyleydi. Kimin aklına gelirdi, İrlandalılar'a özgü bir suratı olan bu narin görünüşlü yaratık, bu örnek Broadway'li, bacakları arasında bir balyozu içine alacak büyüklükte bir yarık taşır —ya da erkekler kadar kadınlardan da hoşlanır. Cinsiyetle ilgisi olan her şeyden hoşlanıyordu. Kafasında dallanıp budaklanıyordu şimdi bu yarık. Durmadan gelişiyordu, durmadan genişliyordu, hiç yer kalmayıncaya kadar, ne kafa-

sında ne de yarıkta hiçbir şeye yer yoktu insanüstü bir kamıştan başka.

Bir akşam Mona'yı işe götürdükten sonra ara sokaklarda yürümeye başladım. Belki de bir sinemaya giderim diye düşünüyordum, sonra gider Mona'yla buluşurdum. Bir kapının önünden geçerken birinin beni çağırdığını duydum. Döndüm, koridorda Florrie'yle Hannah duruyordu birinden gizlenir gibi. Sokağın öbür yanına geçtik bir şeyler içmek için. Sinirli ve tedirgin davranıyordu kızlar. Birkaç dakika sonra gitmek zorunda olduklarını söylediler —ayıp olmasın diye birer içki almışlardı. Daha önce yalnız kalmamıştım onlarla, rahat değildiler, bilmemem gereken şeyleri ortaya çıkarmaktan korkuyor gibiydiler. Florrie'nin, kucağında duran elini çok masumca alıp sıktım, güven vermek için ona, niçin bilmiyorum. O da benimkini sıkınca şaşırdım, sonra Hannah'ın kulağına bir şey söylemek istiyormuş gibi eğilip elimi bıraktı, pantolonumun düğmelerini kurcalamaya başladı. Tam o sırada coşkunca selamladıkları bir adam girdi içeri. Bir arkadaş diye tanıtıldım. Monnahan'dı adamın adı. «Dedektiftir,» dedi Florrie, baygın bir bakış fırlatarak bana. Daha adam yerine yerleşmemişti bile, Florrie birdenbire yerinden fırladı, Hannah'yı kolundan yakalayıp sürükledi çıkardı dışarı. Kapıda durup elini salladı çıkarken. Sokağın karşı yanına, daha önce gizlendikleri kapı içine doğru koştular.

«Tuhaf bir davranış,» dedi Monahan. «Ne içersin,» diye sordu garsonu çağırarak. Bir viski daha ısmarladım, boş gözlerle ona bakmaya başladım sonra. Başıma bir dedektif sardırılmış olması hoşu-

ma gitmiyordu. Bununla birlikte, Monahan başka bir havadaydı, çene çalacak birini bulduğuna sevinmiş görünüyordu. Bastonumla döküntü giysilerimi görünce bir çeşit sanatçı olduğum sonucuna vardı birdenbire.

«Sanatçı gibi giyinmişsiniz,» (ressam demek istiyordu) «ama sanatçı değilsiniz. Elleriniz fazla zarif.» Ellerimi yakalayıp inceledi çabucak. «Müzisyen de değilsiniz,» diye ekledi. «Eh, bir tek şey kaldı geriye —yazarsınız.»

Kafamı salladım, biraz eğlenmiş, biraz da tedirgin olmuştum. Açık sözlülüğü zıddıma giden İrlandalılardandı. Kaçınılmaz soruları sezebiliyordum önceden: Niçin? Niçin olmasın? Nasıl olur? Ne demek istiyorsun? Her zaman olduğu gibi hoşgörüyle, tatlı tatlı başladım. Katıldım düşüncelerine. Ama katılmamı istemiyordu —tartışmak istiyordu.

Daha bir tek şey söylememiştim, ama gene de birkaç dakikalık süre içinde bana hakaret etmeye başlamıştı, benden ne kadar hoşlandığını anlatıyordu aynı zamanda.

«Tam benim tanımak istediğim adamsın,» dedi birer içki daha ısmarlayarak. «Benden daha çok şey biliyorsun, ama konuşmuyorsun. Sana layık değilim, basit bir adamım ben. İşte bunda yanılıyorsun. Belki senin hiç ummadığın bir yığın şey biliyorum. Belki birkaç şey anlatabilirim sana. Neden bana bir şey sormuyorsun?»

Ne diyecektim? Öğrenmek istediğim hiçbir şey yoktu —hiç değilse bu heriften. Kalkıp gitmek istiyordum —onu gücendirmeden. O uzun kıllı koluyla yapışıp beni yeniden yerime oturtmasını istemi-

yordum, üstüme tükürükler saçılmasını, sorguya çekilmeyi, tartışmayı ve hakarete uğramayı istemiyordum. Ayrıca, biraz başım dönüyordu, Florrie'yi düşünüyordum, ne tuhaf davranmıştı —elinin pantolonumun düğmelerini kurcaladığını duyabiliyordum hâlâ.

«Uzaklarda gibisin,» dedi. «Yazarların tetiği çekmekte çevik olduklarını, pırıl pırıl cevaplarının her zaman hazır olduğunu sanırdım. Ne oldu — konuşup gevezelik etmek istemiyor musun? Yoksa benim suratımdan mı hoşlanmadın? Dinle...» ağır elini koluma dayadı, «şunu iyice aklına koy... Ben senin arkadaşınım, anlıyor musun? Seninle konuşmak istiyorum. Bir yığın şey anlatacaksın bana... benim bilmediğim şeyleri. Akıllandıracaksın beni. Belki hepsini birden anlayamayacağım, ama dinleyeceğim. Bunu becermeden çıkmayacağız buradan; anlıyor musun ne demek istediğimi?» Böyle diyerek o tuhaf İrlandalı gülümseyişiyle gülümsedi bana: bir sıcaklık, içtenlik, şaşkınlık ve şiddet karışımı. Benden istediğini koparacak demeye geliyordu bu ya da beni dümdüz edecek. Anlaşılması mümkün olmayan bir nedenden ötürü acı acı gereksindiği bir şey bulduğu kanısındaydı bende: yaşamının bilmecesini çözecek bir ipucu, bütünüyle kavramasa da işine yarayacak bir şey.

Büyük bir korkuya kapılmıştım ben bu ara. Tam da benim başa çıkabilecek yetenekte olmadığım durumlardan biriydi bu. Gözümü kırpmadan gebertebilirdim keratayı.

Zihnin aşağıdan yukarıya doğru bir kesitiydi benden istediği. Öbür herifin anasını ağlatmaktan

bıkmıştı —şimdi bu işi *kendisine* uygulayacak birini istiyordu.

Kestirmeden gitmeye, bir tek yırtıcı saldırıyla onu söndürdükten sonra, gerisini zekâma bırakmaya karar verdim.

«Evet, elbet!» diye karşılık verdi. «Başla ötmeye! Darılmam ben.»

«Önce,» diyorum, hâlâ o tatlı, güven verici gülümsemeyle, «bombok bir herifsin, sen de biliyorsun bunu. Bir şeyden korkuyorsun, ne olduğunu bilmiyorum şimdilik, ama ona da geleceğiz. Benim karşımda bir hiçmiş, basit bir adammış gibi davranıyorsun, ama kendi kendine akıllı, kabadayı, keskin bir herif olduğunu sanıyorsun. Hiçbir şeyden korkmuyorsun öyle mi? Koskocaman bir palavra bu, sen de biliyorsun. Ödün patlıyor korkudan. Darılmam diyorsun. Neye darılmazsın? Çenene inen bir yumruğa mı? Aldırmazsın elbet, seninki gibi beton bir suratı olan adam aldırır mı? Ama gerçeğe dayanabilir misin?»

Sert, gösterişli bir gülümsemeyle güldü. Kıpkırmızı kesilen yüzünden kendini tutmak için elinden geleni yaptığı anlaşılıyordu. «Evet devam et,» demek istedi ama sözcükler tıkandı boğazına. Kafasını salladı yalnızca ve elektrikli gülüşünü yaktı gene.

«Bir yığın sıçan patakladın çıplak ellerinle, öyle değil mi? Biri tuttu adamı, sen de veriştirdin, gebertinceye kadar. Sızdırdın istediğin itirafı, sonra üstünü silkeleyip birkaç içki yuvarladın. Sıçanın biriydi o, hak etmişti bunu. Ama sen daha büyük bir sıçansın, seni yiyip bitiren de bu. İnsanların canını

yakmaktan hoşlanıyorsun. Sineklerin kanatlarını yolardın belki de çocukken. Biri çok kötü canını yaktı senin bir zamanlar, aklından çıkaramıyorsun bunu.» Bunu söyleyince irkildiğini sezdim «Düzenli olarak gidersin kiliseye, günah çıkarırsın, ama doğruyu söylemezsin. Yarı doğruları söylersin. Hiçbir zaman söylemezsin Peder'e gerçekte ne kadar aşağılık, pis, boktan bir orospu çocuğu olduğunu. Küçük günahlarını anlatırsın ona. Sana hiçbir kötülüğü dokunmamış, kendini savunamayan adamları dövmekten ne büyük tat aldığını hiç anlatmazsın. Sonra hep çok cömert bir bağış bırakırsın elbet kutuya. Sus parası! Vicdanını da susturabilirmiş gibi! Ne iyi bir herif olduğundan söz eder herkes —arkalarına düşüp yakaladığında analarını ağlattığın zavallılar dışında. İşinin bu olduğunu söylersin kendi kendine, böyle davranmak zorunda olduğunu, yoksa... İşinden oluversen başka ne yapabilirdin, bunu düşünmek çok güç senin için, doğru değil mi? Ne değerin var senin? Ne bilirsin? Ne işe yararsın? Çöpçü olabilirsin elbet, midenin kaldıracağına güvenim yok ya. Ama işe yarar hiçbir şey bilmezsin, bilir misin? Okumazsın, kendi benzerlerin dışında kimseyle ilişki kurmazsın. Tek ilgilendiğin şey siyasettir. Çok önemli, siyaset! Ne zaman bir arkadaşa ihtiyacın olabilir, hiç bilmezsin. Yanlış birini öldürebilirsin günün birinde, sonra ne olur? Eh, o zaman da birinin senin için yalan söylemesini istersin, birinin seni desteklemesini istersin, bir damla erkeklik ya da utanma duygusu olmayan, sana benzer aşağılık bir solucan. Buna karşılık sen de bir iyilikte bulunursun, günün birinde birini haklayıvermeni isterse,

sen de haklayıverirsin demek istiyorum.»

Sustum biraz.

«Benim ne düşündüğümü gerçekten öğrenmek istiyorsan, şimdiye kadar bir düzine masumun kanına girmişsindir derim. Cebinde bir tomar para var derim. Vicdanını ezen bir şey var derim — buraya da onu boğmak için geldin. O kızların neden öyle birdenbire fırlayıp sokağın öbür ucuna kaçtığını biliyorsun derim. Seninle ilgili her şeyi bilsek elektrikli sandalyeyi boylardın derim...»

Soluğum tükenmişti iyiden iyiye, durdum, çenemi yokladım farkında olmadan, hâlâ yerinde duruyor mu diye bakmak ister gibi. Monahan artık kendini tutamayarak ürkütücü bir kahkaha koyverdi.

«Delisin sen,» dedi, «düpedüz çıldırmışsın, ama hoşlanıyorum senden. Devam et, biraz daha konuş. Bildiğin en kötü şeyi söyle —duymak istiyorum.» Böyle diyerek garsonu çağırdı, birer içki daha ısmarladı. «Yalnız, söylediklerinin içinde doğru olan bir şey var,» diye ekledi, «cebimde bir tomar var gerçekten. Görmek ister misin?» Bir tomar yemyeşil dolar çıkardı, burnuma dayadı, destesini gösteren üçkâğıtçı gibi. «Hadi bakalım, anlat şimdi, dinliyorum.»

Para görmek yoldan çıkardı beni. Tek düşüncem, uğursuzca elde ettiği rüşvetinden onu nasıl ayırabileceğimdi.

«Biraz deljlikti gerçekten bütün anlattıklarım,» diye başladım, yeni bir ses perdesi kullanarak. «Şaşıyorum, nasıl oldu da köpürüp kafamı patlatmadın. Sinirlerim çok bozuk galiba.»

«Besbelli,» dedi Monahan.

Daha da yatıştırıcı bir perde buldum. «Bak sana kendimle ilgili bir şey söyleyeyim,» diye devam ettim düz bir sesle. Sonra birkaç cümleyle özetledim Evren-Cini paten pistindeki durumumu, şirketin dedektifi O'Rourke ile ilişkimi, yazar olma tutkumu, psikiyatri koğuşuna gidişlerimi falan. Düşler içinde yaşayan biri olmadığımı anlatmaya yetecek kadar. O'Rourke'un adının anılması çok etkiledi onu. O'Rourke'un kardeşi (çok iyi biliyordum bunu) patronuydu Monahan'ın ve çok korkuyordu ondan.

«O'Rourke'la ahbaplığın var mı?»

«Çok iyi arkadaşımdır,» dedim. «Saygı duyduğum bir insandır. Bir baba sayılır benim için. İnsan yaradılışıyla ilgili bir şey öğrendim ondan. O'Rourke küçük bir iş yapıyor ama büyük bir adam. Yeri başka bir yer onun, neresi bilmiyorum. Bununla birlikte yetiniyor bulunduğu yerle, çalışmaktan canının çıkmasına karşın. Beni üzen, değerinin bilinmemesi.»

Böylece devam ettim, O'Rourke'un erdemlerini şişirip överek ve O'Rourke'ın yöntemleriyle o öbür düztabanlarınkinin karşılaştırılmasını ince sayılamayacak bir üstü kapalılıkla ele alarak.

Beklenen etkiyi uyandırıyordu sözlerim, gözle görülür bir biçimde gevşiyor, sünger gibi yumuşuyordu.

«Yanlış anladın beni,» diye patladı sonunda. «Bende de yürek var ama göstermem pek. Kendini sergileyerek dolaşmaz insan —bu işte olmaz o. O'Rourke gibi değiliz hepimiz, orası öyle, ama insanız yahu! Sen bir idealistsin, senin zorun bu işte. Kusursuzluk istiyorsun sen...» Tuhaf bir bakış fır-

lattı bana, mırıldandı kendi kendine. Sonra duru, sakin bir sesle devam etti: «Konuştukça daha çok seviyorum seni. Bir zamanlar bende de olan bir şey var sende. Utanırdım o zaman bundan... Tekerlek falan olmaktan korkardım. Yaşamak bozmamış seni —bunu beğeniyorum işte sende. Yaşamın nasıl bir şey olduğunu biliyorsun, ama gene de acı ya da kötü yapmıyor seni. Oldukça çirkin şeyler söyledin az önce, doğrusunu istersen çeneni dağıtacaktım gerçekten. Neden yapmadım? Çünkü bana yöneltmiyordun sözlerini, benim gibi, biryerlerde yoldan çıkmış bütün heriflere sesleniyordun. Kişiselmiş gibi geliyor konuşman, ama değil. Bütün dünyaya sesleniyorsun hep. Vaiz olmalıydın sen, farkına vardın mı bunun? O'Rourke'la iyi uyuşmuşsunuz. Gerçekten. Yapacak bir işimiz var bizim, hiçbir eğlenceli yanı da yok. Oysa siz yalnızca tadı olduğu için çalışıyorsunuz. Hem de... neyse boşver... Bak, elini ver bana,» açıkta duran elime uzanıp yakaladı, sıktı mengene gibi. «Görüyor musun?» (Ürktüm sıkmaya başlayınca.) «Sıkıp suyunu çıkarabilirim elinin. Sana yanaşmam da gerekmez. Böylece otururak, gözünün içine bakarak, çıtır çıtır ezebilirim elini. Böyle işte benim gücüm.»

Yumruğunu gevşetti, hemen çektim elimi. Uyuşmuş, felce uğramış gibiydi.

«Hiçbir şey yok bunda görüyorsun,» diye devam etti. «Acı kuvvet bu işte; bende olmayan başka türlü bir güç var sende. Kıyım kıyım kıyabilirsin beni o dilinle. Beynin var senin.» Ötelere baktı, kendinde değilmiş gibi. «Elin nasıl?» dedi, sayıklar gibi. «Çok canını yakmadım ya?»

Öbür elimle yokladım. Duygusuz ve kıpırtısızdı.

«Bir şeyi yok galiba.»

Uzun uzun süzdü beni, sonra gülerek bağırdı: «Acıktım. Bir şeyler yiyelim.»

Önce alt kata inip mutfağı bir gözden geçirdik. Her şeyin ne kadar temiz olduğunu göstermek istiyordu bana: bıçakları, satırları eline alıp bakarak dolaşıyor, benim de görüp hayran kalmam için kaldırıp ışığa tutuyordu bir bir.

«Bir keresinde bir herifi bunlardan biriyle doğramak zorunda kalmıştım.» Bir satırı salladı. «İkiye böldüm şıp diye, tertemiz.»

Sevgiyle kolumdan tutup yukarı götürdü gene. «Henry,» dedi, «iyi arkadaş olacağız. Sen kendini anlatacaksın bana biraz daha —ve sana yardım etmeme izin vereceksin. Bir karın var —çok da güzel.» Kafamı salladım istemeden. Kolumu daha sıkı tutup masaya götürdü beni.

«Henry doğru dürüst konuşalım biraz da. Bir iki şey bilirim göstermesem bile.» Sessizlik. «Karını çıkar o pis yerden!»

Tam «hangi yerden?» diyecektim ki, devam etti: «Bir adam bir yığın şeye bulaşıp sonunda temiz çıkabilir —bazen. Ama bir kadın öyle değil. Orada o başları dönen tavuklarla birlikte çalıştığını görmek hoşuna gitmiyordur senin de, öyle değil mi? Onu oraya bağlayan şeyin ne olduğunu öğren. Bozulma hemen... Seni incitmeye çalışmıyorum. Karınla ilgili hiçbir şey bilmiyorum —daha doğrusu duyduklarımdan başka bir şey bilmiyorum...»

«Karım değil o benim,» diye patladım.

«Neyse, neyin oluyorsa,» dedi, pürüzsüz, çok

önemsiz bir ayrıntıymış gibi bu. «Oradan çıkar onu! Bir dost gibi söylüyorum sana. Ne dediğimi biliyorum ben.»

Düşünmeye başladım hızla, her şeyi yerli yerine oturtarak. Florrie'yle Hannah'ya kaydı aklım, ansızın kaçışlarına. Bir baskın, bir karışıklık falan mı olacaktı —yoksa düzmeye çalışan biri mi vardı? Bunu mu haber vermek istiyordu bana?

Aklımdan geçenleri sezmiş olacak, çünkü ağzından ilk çıkan şey «çalışması gerekiyorsa ben bir iş bulayım ona. Onun gibi güzel bir kız...» oldu.

«Bırakalım bu konuyu,» dedim, «sağol uyardığın için.» Sessizce yemeğimizi yedik bir süre, sonra hiç ilgisi yokken, Monahan cebinden tombul dolar tomarını çıkarıp iki ellilik çekti içinden. Tabağımın yanına yerleştirdi. «Al bunları,» dedi, «cebine koy. Bırak bir de tiyatroyu denesin, olmaz mı?» Başını eğdi koca bir yumak makarnayı ağzına tıkmak için. Paraları alıp sessizce indirdim pantolon cebime.

Kurtulur kurtulmaz, dans salonunun kapısında Mona'yla buluşmak için yürümeye başladım. Tuhaf bir havadaydım.

Broadway'e doğru neşe içinde ilerlerken başım dönüyordu hafiften. Neşeli olmaya karar vermiştim, içimden gelen bir şeyin böyle olmamam gerektiğini söylemesine karşın. Monahan'ın evine dönerken atıştırttığı son birkaç içkiyle yemek ayıltmıştı biraz beni. Genişlemiş, rahatlamış duyuyordum kendimi, tam da kafamdan geçenlerin tadına varacak bir havadaydım. *Konuşkan*, Kronski'nin dediği gibi. Nedensiz bir mutluluk demekti hep benim için. Yalnızca mutlu olmak, mutlu olduğunu bil-

mek, kim ne derse desin mutlu kalmak. Alkolik birneşe değildi; hızlandırmış olabilirdi viskiler, o kadar. Altlarda bastırılmış bir benliğin üste çıkışı değildi bu —başımdan aşmış bir benlikti de denilebilir. Attığım her adımda daha çok dağılıyordu içkinin dumanları, neredeyse ürkütücü bir açık seçikliğe kavuşuyordu kafam.

Bir tiyatronun kapısından geçerken camdaki resimlere öylesine bir göz attım; tanıdık eski bir yüz gördüm birden. Kim olduğunu biliyordum, adını, her şeyini. Şaşırmıştım ama —neyse, doğrusunu söylemek gerekirse, içimde olup bitenler kat kat daha çok şaşırıyordu gerçekte, ve başka birine neler olduğuna şaşacak ne halim vardı, ne de vaktim. Sonra dönecektim ona, konuşkanlık geçince. Tam kendi kendime bu sözü verirken kiminle burun buruna gelsem beğenirsiniz... eski arkadaşım Bill Woodruff.

Merhaba, merhaba, nasılsın, iyi, çok iyi, çok oldu görüşmeyeli, ne yapıyorsun, karın nasıl, gene görüşürüz, evet koşmam gerek, elbet ararım, şimdilik hoşça kal... böylece gitti, bır-bır-bır-dır-dır-dır. İki koca gövdenin boşlukta çarpışıvermesi olmadık bir sırada, yüzeylerin sürtüşmesi, karşılıklı anı değiş tokuşu, yanlış çevrilen numaralar, verilen sözler, verilen sözlerin tekrarlanması, unutuş, anımsayış, yeniden anımsayış... bir koşu içinde, makineleşmiş, anlamsız, tuh be, ne demeye geliyor bütün bunlar?

On yıl geçti, hiç değişmemiş Woodruff. Aynada kendime bakmak istedim hemen. *On yıl!* Haberlerin hepsini de almak istedi kaşla göz arasında. Sersem

kerata! Kendini duygularına çok kaptıran biri işte. *On yıl!* Yıllar boyunca koşuyorum geriye doğru, uzun eğri bir tünelde, yarım yumru aynalar var iki yanımda. Tam sırasında vardım Woodruff'un her zaman gördüğüm biçimiyle kafama çakıldığı noktaya. Öbür dünyada bile böyle görecektim onu. Çakılmıştı oraya, mikroskop altındaki kanatlı bir yaratık gibi. Çaresiz dönüp duruyordu orada kendi ekseni çevresinde. *O* da burada giriyor işte araya — tiyatronun önünden geçerken resmi kafamda bir bir şimşek gibi çakan kadın. Deli oluyordu Woodruff onun için, onsuz yaşayamadığı kızdı, gönlünü kazanabilmesi için herkes yardım etmek zorunda kalıyordu Woodruff'a, anası babası bile, nefretle andığı gıcık Prusyalı'nın biri olan kayınbiraderi bile.

Ida Verlaine. Tam adına göre biri. Adı kulağa nasıl geliyorsa öyleydi: Sevimli, boş, gösterişçi, inançsız, şımarık, bolluk içinde büyütülmüş, okşanıp şımartılmış. Bir Dresden bebeği kadar güzeldi ama, kara saçları ve apayrı bir ruhu vardı. Ruh denen şeyi varsa elbet! Bedeni, duyguları, istekleri içinde yaşıyordu bütün bütüne —ve gösteriyi, gövde gösterisini, zavallı Woodruff'un anıt gibi güçlü bir kişilik olarak yorumladığı küçücük despot iradesiyle yönetiyordu.

Ida, Ida... Kafamızı kazan ederdi onunla. İncecikti, sapık bir biçimde Cranach'ın çıplaklarından biri gibi. Bembeyaz bir vücut, kapkara saçlar, ruh geriye doğru eğik, eski Mısırlı çevresinden sökülmek üzere olan bir taş gibi. Çirkin sahneler olmuştu seviştikleri sıralar; gözyaşları içinde bırakırdı Woodruff onu. Ertesi gün orkideler, güzel bir kolye

ya da koskocaman bir kutu çikolata gönderirdi. Her şeyi yutuyordu Ida, dişi bir piton yılanı gibi. Yüreksiz ve açgözlüydü.

Woodruff sonunda gönlünü yaptı Ida'nın evlenmek için. Rüşvet yedirmiş olmalı, çünkü Ida'nın ondan nefret ettiği ortadaydı. Küçük, güzel bir aşk yuvası yaptı bütün olanaklarını aşarak, elde etmek için kıvrandığı giysileri ve öbür şeyleri aldı ona, tiyatroya götürdü haftada birkaç kere, tatlılarla besledi onu, yanında durup elini tuttu aybaşı sancıları çekerken, doktora başvurdu öksürecek olsa ve genellikle sevgi dolu düşkün koca rolünü oynadı.

Onun için ne kadar çok şey yaptıysa, o kadar aldırmaz oldu Ida. Tepeden tırnağa bir canavardı. Yavaş yavaş cinsel yönden buz gibi bir kadın olduğu söylentisi çıktı. Woodruff dışında hiçbirimiz inanmadık buna elbet. Daha sonra aynı şey ikinci karısının da başına geldi, yeterince yaşasaydı üçüncü, dördüncü karılarıyla da gelecekti. Öyle bir aklını başından almıştı ki Ida, karşısına bacakları kesik çıksa bile sevgisinde en küçük bir değişiklik olmayacaktı sanırım —gerçekten de ancak daha çok sevmesine yol açardı böyle bir şey.

Bütün kusurlarına karşın dostluk konusunda çok titizdi Woodruff. En az altı kişi vardık, bağrına basıp sonsuz güven duyduğu. Bunlardan biri de bendim —en eski arkadaşıydım aslına bakarsanız. İstediğim zaman evine girip çıkmak ayrıcalığına sahiptim; yer, içer, banyo yapar, tıraş olur, gece kalabilirdim. Aileden biriydim.

Daha başından beri hoşlanmamıştım Ida'dan, Woodruff'a öyle davrandığından ötürü değil, bir iç-

güdüyle. Ida da rahat değildi benim yanımda. Benim için ne düşüneceğini bilemiyordu. Ne yerdim ne de övdüm onu, arkadaşımın karısı gibi davranıyordum ona, hepsi bu kadar. Onu doyurmuyordu elbet böyle bir yaklaşım. Beni de büyüsünün etkisi altına almak, Woodruff'la öbür hayranlarına yaptığı gibi ecel terleri döktürmek istiyordu bana da. Tuhaf ama hiç bu kadar ilgisiz kalmamıştım bir kadının çekiciliği karşısında. Bir insan olarak hiç siklemiyordum kesinlikle, buna karşılık, düzülebilecek bir parça olarak diyelim, neye benzeyebileceği sık sık kurcalıyordu kafamı. Pek de ilgilenmeden kurcalıyordu ama nasıl olduysa ulaştı bu ona ve takıldı kafasına.

Bazen, geceyi onlarda geçirdikten sonra, yüksek sesle yakınırdı benimle yalnız kalmak istemediğini söyleyerek. İşe gitmeye hazır, kapıdan çıkmak üzere olurdu Woodruff, ürküyormuş numarası yapardı Ida. Yatağımda kahvaltımı getirmesini bekliyor olurdum ben de. Woodruff şöyle derdi o zaman: «Böyle konuşma Ida. Sana zarar vermez o —her konuda güvenim sonsuzdur ona.»

Bazen kahkahayı basar, bağırırdım: «Merak etme Ida, saldıramam sana, iktidarsızım ben.»

«Sen, iktidarsız ha?» diye basardı yaygarayı, yapmacık bir sinir nöbeti içinde. «İktidarsız değil, karı düşkünüsün sen.»

«Kahvaltısını götür,» derdi Woodruff, çıkar işine giderdi sonra da.

Bana yatakta hizmet etmek çileden çıkarırdı Ida'yı. Kocasına yapmıyordu bunu, bana niçin yapsındı, bir türlü anlayamıyordu. Yatakta kahvaltı et-

mek, yaptığım iş değildi, yalnız Woodruff'un evinde yapıyordum bunu. Özellikle onun canını sıkmak ve küçük düşürmek için yapıyordum.

«Neden kalkıp masaya gelmiyorsun,» derdi.

«Kamışım kalktı ben kalkamam.»

«Öf, bundan başka söz bilmez misin? Başka şey düşünemez misin hiç?»

Sözlerinden, cinsel işlemlerin onun gözünde korkunç, pis, düpedüz iğrenç şeyler olduğu sonucuna varırdı insan, ama davranışları bunu tersini anlatıyordu.. Şehvet düşkünü bir kaltaktı; soğuktu, çünkü tam bir orospu yüreği taşıyordu. Tepsiyi kucağıma koyarken bacağını yukarı doğru okşasam, «döktün mü içini şimdi,» derdi, «başlamışken iyice elle bari. Bill bunu görsün isterdim, görsün ne sadık bir arkadaş olduğunu.»

«Neden anlatmıyorsun ona,» dedim günün birinde.

«İnanmaz bile bana budala. Onu kıskandırmak için uğraştığımı düşünür.»

Bana banyoyu hazırlamasını söylerdim. Karşı koyacakmış gibi yapar ama gene de getirirdi isteğimi yerine. Bir gün küvette oturmuş sabunlanırken havluları bırakmayı unuttuğunu fark ettim. «Ida,» diye seslendim, «havlu getir bana!» Banyoya kadar getirdi havluları, İpek bir sabahlıkla bir çift ipek çorap vardı üzerinde. Havluları küvetin üstündeki askıya asmak için uzanınca kayıp açıldı sabahlığın önü. Dizlerimin üstüne kayıp bacaklarının arasındaki tüylere gömdüm kafamı. Öyle çabuk oldu ki, ne karşı koymaya ne de karşı koyuyormuş gibi yapmaya vakit bulabildi. Göz açıp kapatıncaya kadar al-

dım onu da küvetin içine, çoraplarıyla falan. Sabahlığını çıkarıp attım yere. Çorapları bıraktım —daha şehvetli bir görünüşü oluyordu böyle, daha bir Cranach havası veriyordu bu ona. Arka üstü uzanıp onu üstüme çektim. İyiden iyiye kızışmış bir yosmaydı tam, her yanımı ısırıyor, soluyor, hırlıyor, olta iğnesine geçirilmiş solucan gibi kıvranıyordu. Kurulanırken eğildi, kamışımın ucunu çiğnemeye başladı. Küvetin ucuna oturdum, o da diz çöktü bütünüyle ağzına alarak. Bir süre sonra ayağa kaldırdım, öne doğru eğdim, sonra arkadan verdim. Küçücük sulu bir amcığı vardı, bana eldiven gibi uyan. Ensesini ısırdım, kulak memelerini, omuzundaki aşırı duyarlı yeri, çıkarırken de dişlerimin izini bıraktım güzel beyaz kıçında. Tek söz edilmedi. Bitince odasına çekilip giyinmeye başladı. Hafiften bir türkü mırıldandığını duydum. Şaştım kaldım böyle bir duyarlılık belirtisi gösterebilmesine.

O günden sonra Woodruff'un işe gitmesini bekler oldu kollarıma atılmak için.

«Korkmuyor musun habersizce geri dönüp seni yatağımda bulmasından,» diye sordum bir keresinde.

«Gözlerine inanmazdı. Yalancıktan yapıyoruz sanırdı.»

«Yalancıktan yapmadığımızı anlardı bunu ellese,» diyerek daldırdım ta dibine, soluğu kesildi.

«Tanrım, bir bilse beni nasıl seveceğini! Çok fazla istekli, süpürge sopası gibi çıkarıp daldırıveriyor, daha ben hiçbir şey duyamadan. Öylece yatıp bekliyorum işini bitirmesini —bir solukta bitiveriyor. Ama seninle olunca, daha elini sürmeden kızışıveri-

yorum. Sen aldırmıyorsun diye böyle oluyor sanırım. Beğenmiyorsun beni aslında, öyle değil mi?»

«Bundan hoşlanıyorum,» dedim, sert bir itişle. «Amcığından hoşlanıyorum Ida... en iyi şeyin o.»

«Seni köpek,» dedi. «Senden nefret etmem gerekir bu yüzden.»

«Neden nefret etmiyorsun öyleyse?»

«Öf, bırakalım bunları,» diye fısıldadı, daha sıkı sarılıp ter içinde kalıncaya kadar işledi. «Öylece tut içimde, sımsıkı sarıl yeter. Al, ısır göğsümü, çok değil... hah işte öyle.» Ellerime uzandı, yakalayıp parmaklarımı bastırdı yarığından içeri.

«Durma yap, yap hadi,» diye homurdandı; gözleri kayıyor, soluğu kesiliyordu.

Biraz sonra öğle yemeğinde: «Hemen gitmen gerekiyor mu şimdi? Biraz daha kalamaz mısın?»

«Gene düzeyim istiyorsun, öyle mi?»

«Daha tatlı bir şey söyleyemez misin? Ah, Bill bir duysa bu dediğini.»

Ayağa kalktım, iskemlesini ittim geriye doğru. Bacağını tutup iskemlenin kolu üstüne attım.

«İç çamaşırı giymiyorsun hiç, öyle değil mi? Tam bir orospusun, biliyor musun bunu?»

Eteklerini kaldırdım, öylece oturttum onu kahvemi bitirinceye kadar.

«Sen biraz oyna ben bunu bitirinceye kadar.»

«Çok pissin,» dedi, gene de yaptı söylediğimi.

«İki parmağınla tutup aç. Hoşuma gidiyor rengi. Mercan gibi içi. Kulaklarının içi de öyle. Korkunç bir çükü var Bill'in diyorsun. Bir türlü anlamıyorum, nasıl sokuyor onu buraya.» Böyle diyerek yanımda büfenin üstünde duran mumlardan birini

alıp uzattım ona.

«Sok bakalım sonuna kadar, giriyor mu görelim.»

Öbür bacağını da açıp iskemlenin öbür koluna attı, sokmaya başladı sonra. Dalmış, kendine bakıyordu, beli gelmek üzereymiş gibi aralamıştı dudaklarını. Öne arkaya doğru kımıldamaya başladı, kıçını döndürdü sonra. İskemlesini biraz daha geriye ittim, diz çöküp seyretmeye başladım.

«Her şeyi yaptırabilirsin bana, pis şeytan.»

«Hoşuna gidiyor değil mi?»

Gelmek üzereydi, mumu çekip üç parmağımı birden soktum.

«Büyüklüğü iyi mi?» Başımı çekti dudaklarımı ısırınak için.

Ayağa kalkıp pantolunumun düğmelerini çözdüm. Bir solukta çekti çıkardı, ağzına aldı. Hapur hupur, aç bir buzağı gibi. Ağzına geldim.

«Oh,» dedi boğulurcasına tükürerek. «Hiç başıma gelmemişti daha önce.» Banyoya koştu, zehir yutmuş gibi.

İçeri girip yatağın üstüne attım kendimi. Bir sigara yakıp yanıma gelmesini bekledim. Uzayıp giden bir serüven olacağını biliyordum.

İpek sabahlıkla döndü, hiçbir şey yoktu içinde. «Çıkar üstündekileri,» dedi, örtüleri açıp yatağın içine dalarak. Öylece yattık birbirimizle oynayarak; sucuk gibi ıslaktı.

«Çok güzel kokuyorsun,» dedim. «Ne yaptın?»

Elimi tuttu itti, şeyini burnuma yaklaştırdı.

«Hiç de kötü değil,» dedim, «nedir bu?»

«Bil bakalım!»

Birdenbire kalktı, banyoya gitti, bir küçük şişe getirdi. Birazını eline döküp organlarımı ovmaya başladı, sonra birkaç damlasını kıllarıma döktü. Ateş gibi yaktı. Şişeyi kapıp her tarafına sıvadım, tepeden tırnağa. Sonra koltukaltlarını yalamaya başladım, önündeki kılları çiğnedim, dilimi yılan gibi soktum bacaklarının kıvrımı arasına. Hop oturup hop kalkıyordu çırpınarak. Böylece gitti, öyle bir sertleşti ki kamışım sonunda, içine koca bir yük boşalttıktan sonra bile çekiç gibi dikiliyordu. Korkunç heyecanlandırdı bu onu. Her çeşit duruşta denemek istiyordu, denedi de. Birkaç kere beli geldi arka arkaya, neredeyse bayılıyordu. Küçük bir masanın üstüne yatırdım, tam patlamak üzereyken kucakladım, odanın içinde dolaşmaya başladım öylece tutarak; sonra çıkarıp elleri üstünde yürüttüm, kalçalarından tutup arada bir dışarı kaydırıyordum daha çok heyecanlansın diye.

Dudakları çiğnemekten yıpranmış, izlerle dolmuştu her yanı, kimi mor, kimi yeşil. Tuhaf bir tat vardı ağzımda, balık tutkalıyla Chanel 976 $^{1}/_{2}$ tadı. Çürümüş bir kauçuk hortuma benziyordu kamışım, bacaklarımın arasına sarkmış, her zamanki boyundan birkaç santim uzamış, tanınmayacak kadar şişmişti. Sokağa çıktığımda dizlerim tutmuyordu. Köşedeki dükkâna girip birkaç şişe süt yuvarladım. Çok kral bir düzüşmeydi, dedim kendi kendime, bundan sonraki karşılaşmamızda Woodruff'a nasıl davranacağımı düşünerek.

Birbiri arkasına bir yığın şey geldi Woodruff'un başına. Önce bankadaki işinden oldu. Sonra, Ida en iyi arkadaşlarından biriyle kaçtı. Kaçmadan önce de

tam bir yıldır o herifle yattığını öğrenince, eğlenceye verdi Woodruff kendini, bir yıl sürdü bu böyle. Ondan sonra bir araba çarpıp, kafasını patlattı. Arkasından kız kardeşi çıldırdı, evini tutuşturup kendi çocuğunu çatır çatır yaktı.

Anlayamıyordu bir türlü, niçin bütün bunlar onu, Bill Woodruff'u buluyordu; kimseye zararı dokunmamış bir adamdı.

Arada sırada Broadway'de karşılaşırdık, bir sokağın başında durup gevezelik ederdik biraz. Çok sevdiği Ida'sıyla kırıştırdığımızdan kuşkulandığını belli edecek hiçbir ipucu vermedi bana. Acı acı söz ediyordu artık ondan, duygusuz, nankör bir sokak kadını olarak anıyordu. Ama onu hâlâ sevdiği belliydi. Bununla birlikte, başka bir kızla çıkmaya başlamıştı, manikürcüydü. Ida kadar alımlı değildi ama sadık, güvenilebilir bir kızdı, öyle diyordu. «Tanıştırmak istiyorum seni bir gün onunla,» dedi. Olur, diye söz verdim —bir gün olur. Sonra ayrılırken «Ida'ya ne oldu?» dedim, «biliyor musun?»

«Sahneye çıktı,» dedi. «Yeri orasıydı zaten. Güzel olduğu için almışlardır —hiçbir yeteneği yoktu benim gördüğüm kadarıyla.»

Ida Verlaine. Dans salonunun kapısına gelip her zaman beklediğim yere yerleşirken onu düşünüyordum hâlâ, geçmişteki o rahat, bağımsız günleri. Birkaç dakikam daha vardı öldürülecek. Cebimdeki parayı unutmuştum tamamen. Geçmişe takılıydı kafam gene, bir gün tiyatroya gidip üçüncü sıradan seyretmeli mi Ida'yı diye düşünüyordum. Yoksa soyunma odasına çıkıp o boyanırken biraz baş başa kalmalı mı? Acaba vücudu gene öyle bembeyaz mı

diye düşündüm. Omuzlarına dökülen kapkara, uzun saçları vardı o zaman. Gerçekten baştan çıkarıcı bir amcıktı, salt amcıktı işte. Öyle bir masumcuktu, öyle bir tapıyordu ki ona, aklını başından almıştı bu Woodruff'un. Bir keresinde, ne kadar bağlı bir köle olduğunu göstermek için her gece Ida'nın kıçını öptüğünü söylemişti, o geldi aklıma. Hiç üstüne işememiş olması şaşılacak şey. Hak etmiş bunu, budala!

Sonra aklıma başka bir şey geldi, gülmeye başladım. Büyük bir kamışın yeryüzündeki en büyük mutluluklardan biri olduğunu düşünür hep erkekler. Bir kadına sallayıverdin miydi böyle bir kamışı, tamam, kadın elindedir artık, öyle sanırlar. En büyük kamışsa gerekli olan, en iyisi Woodruff'taydı. Gerçek bir beygir kamışı. İlk görüşümü anımsıyorum —gözlerime inanamadım. Kul köle kesilmesi gerekirdi Ida'nın, büyük kamışlar için söylenenler doğru olsa. Etkiliyordu onu aslında, ama olumsuz bir yoldan. Aklı başından gidiyordu, karının. Taş kesiliyordu. O sokuşturup itekledikçe daha da küçülüyordu öbürü. Memelerinin arasını ya da koltuk altlarını düzse daha rahat edecekti. Ida daha çok hoşlanacaktı bundan, orası kesin. Woodruff'un hiç aklına gelmezdi ama böyle şeyler. Aşağılatıcı şeyler olarak görürdü. Taptığı bir kadından, memelerinin arasını düzmek için izin isteyemezdi. Yerine nasıl sokuyordu, hiç sormadım. Ama o kıç yalama töreni güldürdü beni. Bir kadın için deli olup da doğanın sana pis bir oyun oynadığını öğrenmek güç bir iş.

Ida Verlaine. Şu yakınlarda onu bir ararım gibi geliyor. Eskisi gibi sımsıkı uyan bir amcık olamazdı

artık, kendimi aldatmamalıydım onun için. O gün bugündür iyice açılmış, genişletilmiş olmalı. Ida'yı iyi biliyorsam. Gene de biraz ıslanabiliyorsa, kıçı gene o kadar yumuşak ve kaypaksa, bir kere daha denemeye değer belki.

Kamışım sertleşmeye başladı onu düşünürken. Yarım saatten fazla bekledim kapıda, görünürlerde yoktu Mona. Yukarı çıkıp sormaya karar verdim. Erken çıkıp eve gittiğini öğrendim —hastalanmış, başı ağrımaya başlamıştı.

IX

Ancak ertesi akşam yemekten sonra öğrenebildim dans salonundan neden erken ayrıldığını. Evinden bir haber almış, ana-babasını görmek için oraya koşmuştu. Konuşmaya zorlamadım, bu öbür yaşamında ne kadar sıkı ağızlı davrandığını bildiğim için. Yalnız, bu kez, birtakım nedenler yüzünden yüreğindekileri açma gereksinmesi duydu. Her zamanki gibi, önce, nereye ulaştığı belli olmayan sıçramalar, saldırmalarla konuştu. Başı sonu belli değildi anlattığı şeyin. Bütün sökebildiğim, sıkıntı içinde olduklarıydı —bunu söylerken üç erkek kardeşiyle yengesini de katarak bütün aileyi kastediyordu.

«Hepsi aynı evde mi oturuyorlar,» diye sordum alık alık.

«Önemli olan bu değil,» dedi, anlaşılmaz bir biçimde tedirginleşerek.

Bir süre hiçbir şey söylemedim. Sonra, kendisinden daha güzel olduğunu söylediği kız kardeşini sormaya cesaret edebildim. Mona'ya sorarsanız, çok doğaldı onun daha güzel olması.

«Evli olduğunu söylememiş miydin?»

«Evli elbet. Ne ilgisi var şimdi bunun?»

«Neyin,» diye sordum, ben de sinirlenmeye başlıyordum yavaş yavaş.

«Neden söz ediyoruz *biz* kuzum?»

Güldüm. «Ben de bunu bilmek istiyorum ya.

Olan biten ne? Ne anlatmak istiyorsun?»

«Dinlemiyorsun beni. *Kız kardeşim* —sanırım bir kız kardeşim olduğuna da inanmıyorsun sen.»

«Nereden çıkarttın bunu? İnanıyorum elbet. Senden daha güzel olabileceğine inanmıyorum yalnız.»

«İster inan, ister inanma, güzel işte,» diye tersledi. «Nefret ederim ondan. Kıskançlık diye düşünüyorsan, değil. Hiç hayal gücü olmadığı için nefret ederim. Olanı biteni görür de kılını bile kıpırdatmaz. Aşırı ölçüde bencildir.»

«Sanırım,» diye konuşmaya başladım yumuşak bir sesle, «şu eski sorun söz konusu gene —yardım etmeni istiyorlar senden. Belki de ben...»

«*Sen!* Senin ne gelir elinden? N'olur Val, başlama böyle sözlere.» Sinirli sinirli güldü. «Hey Tanrım, abilerim gibi. Her zaman birşeyler önerirler ama hiçbiri de birşeyler yapmaya çalışmaz.»

«Ama Mona palavra sıkmıyorum. Ben...»

Neredeyse öfkeyle döndü bana doğru. «Bakacak bir karınla bir kızın var, öyle değil mi? Yardım konusunda senden tek sözcük bile duymak istemiyorum. Bu benim sorunum. Anlayamadığım şey şu: neden her şeyi ben yükleniyorum yalnız başıma. İsteşeler oğlanlar da bir şey yapabilirler. Tanrım, yıllarca destek oldum onlara. Bütün ailenin yükünü ben taşıdım omuzlarımda —şimdi de daha fazlasını istiyorlar. Artık yapamam. Haksızlık bu...»

Kısa bir sessizlik oldu, Mona yeniden konuşmaya başladı. «Babam hasta bir insan —hiçbir şey beklemiyorum ondan. Üstelik ilgi duyduğum tek kişi o. Öbürlerine çoktan sırt çevirmiştim o olmasaydı. Çekip gider, yüzüstü bırakırdım hepsini.»

«Ya kardeşlerin,» diye sordum. «Onlar niye bir şey yapmıyorlar?»

«Tembelliklerinden,» dedi. «Onları ben şımarttım. Ellerinden bir şey gelmediğine inandırdım onları.»

«Hiçbiri de çalışmıyor mu demek istiyorsun — bir tanesi bile...»

«Yoo, arada sırada biri birkaç hafta çalışıyor şurada burada, sonra saçma bir nedenle ayrılıyor işten. Onlara yardıma hazır olduğumu hepsi de biliyor.»

«Böyle yaşamaya devam edemem,» diye patladı. «Yaşamımı altüst etmelerine göz yumamam. Ben seninle birlikte olmak istiyorum —onlar beni senden koparmaya çalışıyorlar. Onlara para götürdüğüm sürece ne yaptığım ne ettiğim umurlarında değil. Para, para. Tanrım, nasıl nefret ediyorum bu durumumdan.»

«Ama Mona,» dedim usulca. «Sana biraz para verebilirim. Evet, param var. Bak!»

İki elli dolarlığı çıkarttım, avucuna koydum.

Şaşkınlığıma gülmeye başladı. Gitgide yoldan çıkan, tekin olmayan, çatal çatal bir gülüştü bu. Kollarımın arasına aldım. «Sakin ol Mona, sakin ol... Sinirlerin çok bozulmuş senin.»

Birden gözleri yaşla doldu. «Elimde değil Val,» dedi güçsüz bir sesle. «Babam geliyor aklıma. O da böyle yapardı. Her şeyin kapkara olduğu bir sırada, çiçeklerle ya da çılgınca bir armağanla çıkagelirdi. Sen de onun gibisin işte. İkiniz de düşlerde yaşıyorsunuz. Onun için seviyorum seni.» Tutkuyla kucakladı beni, hıçkırmaya başladı. «Nereden aldığını

söyleme,» diye mırıldandı. «Umurumda değil. Çalmış olsan da umurumda değil. Ben de senin için çalabilirim, biliyorsun bunu, değil mi? Val, değmez onlar bu paraya. Bununla kendine bi şeyler almanı istiyorum. *Ya da,*» diye atıldı, «küçüğe birşeyler al. Güzel bir şey, olağanüstü bir şey —hiç unutamayacağı bir şey.»

«Val,» dedi kendini toparlamaya çalışarak. «Bana güveniyorsun değil mi? Cevap veremeyeceğim sorular sormayacaksın bana olur mu? Söz ver, n'olur.»

Büyük koltukta oturmuştuk. Onu kucağıma çektim, cevap olarak saçlarını okşamaya başladım.

«Görüyorsun ya Val, sen karşıma çıkmasaydın, başıma neler gelirdi, bilemiyorum. Seninle karşılaşmadan, bana öyle geliyordu ki, —demek istediğim, yaşamım benim değilmiş gibiydi. Beni rahat bıraktıkları sürece yaptıklarıma aldırmıyordum. Hep birşeyler istemelerine dayanamıyordum. Kendimi küçük düşmüş duyuyordum. Hepsi de aşırı ölçüde zavallıydı, hepsi. Kız kardeşimden başka. Onun elinden birşeyler geliyordu —çok pratik, dengeli biridir. Ama hanımefendi rolü oynamaktan hoşlanır. Bir ailede bir çılgın yeter der, beni düşünerek. Onları utandırdığımı düşünür. Beni çok daha aşağılık işlere iterek cezalandırmak ister. Kimsenin kazanmak için küçük parmağını bile oynatmak zahmetine katlanmadığı parayı benim getirmemden yırtıcı bir tat alır. Bir sürü pis iğnelemeleri vardır. Öldürebilirim onu. Babam durumun hiç farkında değilmiş gibi davranır. Sevimli, *melek gibi* biri olduğunu düşünür onun. Ufak bir fedakârlık yapmasını bile iste-

mez —dünyanın acı gerçekleriyle karşı karşıya gelemeyecek kadar duyarlıdır. Üstelik bir ev kadınıdır, annedir. Oysa *ben*...» Gözleri gene yaşlarla doldu. «Beni neden yapılmış sanıyorlar, bilmiyorum. *Ben güçlüyüm*, hepsi de böyle düşünüyor. Her şeye katlanabilirim. Yabanın biriyim ben. Tanrım, bazen hepsinin deli olduğunu düşünüyorum, hepsinin. Parayı nasıl kazandığımı sanıyorlar acaba? Umurlarında değil... *sormaya cesaret edemiyorlar*.»

«Baban hiç iyileşemeyecek mi,» diye sordum uzun bir sessizlikten sonra.

«Hiç bilmiyorum Val.»

«Ölürse,» diye ekledi, «ötekilerin yanma bile uğramam. Kılımı kıpırdatmam açlıktan ölseler bile.»

«Biliyor musun,» dedi, «görünüşte ona hiç benzemiyorsun ama gene de onun eşisin. Zayıf ve şefkatlisin, onun gibi. Ama onun gibi bozulmamışsın. Kendi başının çaresine bakmasını biliyorsun istediğin zaman; ama o hiç öğrenmedi bunu. Hep zavallı o. Kanını sömürdü annem. Bana davrandığı gibi davrandı ona da. Elinden geleni ardına komadı isteklerini yaptırabilmek için... Ölmeden babamla tanışmanı isterdim. Bazen kuruyorum bunu.»

«Belki bir gün tanışırız,» dedim, içimden hiç de öyle gelmiyordu ama.

«Taparsın ona Val. Öyle şakacıdır ki. Çok da iyi konuşur. Annemle evlenmeseydi yazar olabilirdi diye düşünürüm hep.»

Ayağa kalkıp hazırlanmaya başladı, hâlâ babasını, onun Viyana ya da başka yerlerdeki yaşamından bildiklerini anlatıyordu sevgiyle. Dans salonuna gitme vakti gelmişti.

Birden başını aynadan sertçe çevirerek, «Val, neden boş vakitlerinde yazmıyorsun? Her zaman yazmak istersin —neden yapmıyorsun? Beni sık sık aramak zorunda değilsin. Biliyorsun, eve gelip seni yazı makinesinin başında çalışır görürsem çok sevinirim. Yaşadığın sürece şu işte çalışmak zorunda değilsin ya?»

Yanıma gelip sarıldı. «Dur da kucağına oturayım,» dedi. «Dinle Val'ciğim... benim için kendini kurban etmemelisin. Benim yaptığım bile kötü oluyor aslında. Senin özgür olmanı istiyorum. Senin yazar olduğunu *biliyorum*. Ne kadar zamanda üne kavuşacağın umurumda değil. Sana yardım etmek istiyorum... *Val,* dinlemiyorsun beni.» Yavaşça dürttü. «Ne düşünüyorsun?»

«Ha, hiçbir şey,» dedim. «Düş kuruyordum yalnızca.»

«Val, bir şeyler yap, *n'olur!* Böyle sürüp gitmesin. Şuraya bak! Ne demeye geldik buraya? Biz de biraz deliyiz, sen ve ben. Val, hemen başla —*bu akşam, tamam mı?* Dalgın, düşünceli olduğun zamanlar seni daha çok seviyorum. Başka şeyleri de düşündüğünü görmek istiyorum. Çılgınca şeyler söylemen hoşuma gidiyor. Keşke ben de öyle düşünebilsem. Bir yazar olmak için neler vermezdim. Zeki olmak, düş kurabilmek, başkalarının sorunlarına eğilmek, işle paradan başka şeyler düşünebilmek için... Bir zamanlar bana yazdığın Tony'le Joey'in öyküsünü anımsıyor musun? Yeniden, benim için bir öykü yazmak istemez misin? Yalnızca benim için. Val, birşeyler yapmaya çalışmalıyız... Bir çıkış yolu bulmamız gerekli kesinlikle. Duyuyor

musun?»

Çok iyi duyuyordum onu. Sözleri kafamda bir şarkının nakaratları gibi dönüp duruyordu.

Birden ayağa fırladım, çevremizi saran örümcek ağlarını süpürmek ister gibi. Belinden kavradım, kendime çekmeden tuttum. «Mona, yakında her şey değişecek. Çok yakında. *Seziyorum* bunu... Seni istasyona kadar götüreyim —hava almak istiyorum.»

Biraz üzüldüğünü görebiliyordum; çok daha olumlu bir şey bekliyordu benden.

«Mona,» dedim, sokakta hızlı yürümeye başladığımızda, «kimse birdenbire değişemez, hop diye! Yazmak istiyorum, kesin. Ama kendimi toparlamalıyım. Kolayına kaçmak istemiyorum, biraz sakinlik gerek bana. Bir durumdan ötekine kolayca geçemem ben. Sen kendi işinden ne kadar nefret ediyorsan, ben de benimkinden o kadar ediyorum. Başka iş de istediğim yok. Bütün istediğim, olduğu gibi bırakmak. Bir süre kendi başıma kalmak istiyorum, neler duyduğumu görüyorsun ya. Şu yaşayış içinde güçlükle tanıyabiliyorum kendimi. Yutuldum. Başkalarını çok iyi biliyorum —kendimi ise hiç... Yalnızca *duyduğumu* biliyorum. Çok fazla duyuyorum. Kupkuru oldum. Keşke, yalnızca düşünebilsem, günlerce, haftalarca, aylarca. Şimdi ara sıra düşünebiliyorum. Lüks bir şey, düşünmek.»

Elimi sıktı, anladığını belirtmek ister gibi.

«Eve döndüğüm zaman oturup düşünmeye çalışacağım. Belki de uyuyakalırım. Yalnızca hareket etmek için kurulmuş gibiyim. Makineleştim.»

«Biliyor musun, arada sırada ne düşünüyorum?» diye devam ettim. «Yalnızca düşünmeyle geçen iki

üç sakin günüm olsa, her şeyi altüst edeceğimi sanıyorum. Temelde her şey yoldan çıkmış. Düşünmeye cesaret edemiyoruz çünkü. Bir gün işe gidip Spivak'ın beynini patlatmalıyım. İlk adım bu olmalı...»

Tren istasyonuna gelmiştik.

«Şimdilik bunları düşünme,» dedi. «Otur, düş kur. Benim için nefis bir şey düşle. Bu küçük, çirkin insanları düşünme. Bizi düşün!»

Merdivenleri koşarak, büyük bir çeviklikle çıktı, el salladı.

Bir başka, daha zengin bir yaşam düşünerek, rahatlamış yürürken anımsadım birden, ya da anımsadığımı sandım, o iki elli dolarlığı şöminenin üstündeki yapma çiçeklerle dolu vazonun altına koyduğunu. Koyduğu yerde, uçları görünür bir biçimde durduklarını görebiliyordum. Birden tırısa kalktım. Kronski görürse yürütürdü, biliyorum. Namussuzluğundan değil, yalnızca bana işkence etmek için alırdı.

Eve yaklaşırken Çatlak Sheldon'u düşündüm. Koşmaktan soluk soluğa olmama karşın, konuşmasını bile taklide başladım. Kapıyı açarken kendi kendime gülüyordum.

Oda boştu, para da uçmuştu. Böyle olacağını biliyordum. Oturdum, yeniden gülmeye koyuldum. Mona'ya neden Monahan'dan söz açmamıştım? Neden tiyatro konusunda bir şey söylememiştim? Çoğunlukla, her şeyi hemen anlatırım, ama bu kez bir şey tutmuştu beni, Monahan'a duyduğum sezgisel bir güvensizlik belki.

Neredeyse dans salonuna telefon edip, Mona'ya

ben görmeden parayı alıp almadığını soracaktım. Telefon etmek için kalktım, ama giderken caydım. Evi biraz araştırmak isteğine kapıldım. Arkadaki bölüme doğru yürüdüm, merdivenleri indim. Birkaç basamaktan sonra, çamaşırların kuruduğu, göz kamaştıracak kadar aydınlık bir odaya girdim. Duvarlardan birinin önünde, okuldakilere benzeyen bir sıra vardı. Üstünde ak sakallı, kadife takkeli yaşlı bir adam oturuyordu. İleri doğru eğilmiş, başını eline dayamıştı, bir bastona yaslanıyordu. Gözünü kırpmadan boşluğa bakıyor gibiydi.

Gözlerinde bir tanıma belirtisi yandı; gövdesi hiç oynamadı. Ailenin bütün üyelerini görmüştüm ama onunla hiç karşılaşmamıştım. Almanca selamladım daha çok hoşuna gider diye. Bu garip evde kimse İngilizce konuşmuyordu.

«İngilizce konuşabilirsin istersen,» dedi, çok belirgin bir lehçeyle. Deminki gibi düpedüz önüne bakıyordu gene.

«Seni rahatsız etmiyorum ya?»

«Yok canım.»

Kim olduğumu söylemem gerektiğini düşündüm. «Ben...»

«Ben de,» dedi, adımı duymayı beklemeden, «Dr. Onirifick'in babasıyım. Benden hiç söz etmedi sanırım.»

«Hayır,» dedim, «hiç. Zaten pek az görüyorum onu...»

«Çok işi olan bir adam. Gereğinden de çok belki...»

«Ama cezasını görecek günün birinde,» diye devam etti. «Kimse öldürmemeli, daha doğmamış ola-

nı bile. Burası çok daha iyi —huzur var burada.»

«Işıkların bir kısmını söndürmemi ister misiniz?» diye sordum. Düşüncelerini başka bir yere çekeceğimi umuyordum.

«Her zaman ışıklı olmalı,» diye cevap verdi. «Daha fazla ışık... daha fazla ışık. O, yukarıda karanlıkta çalışıyor. Çok gururlu. Şeytan için çalışıyor. Burada ıslak çamaşırların arasında olmak çok daha iyi.» Bir süre sustu. Islak çamaşırlardan damlayan suların sesi duyuluyordu. Ürperdim. Dr. Onirifick'in ellerinden damlayan kanları düşündüm. «Evet, kan damlaları,» dedi yaşlı adam düşüncelerimi okumuş gibi. «Kasabın biri. Yalnızca ölümü düşünüyor. Bu, insan beyninin en büyük karanlığı — doğmaya çabalayan bir şeyi öldürmek. Kurban etmek bir yana, hayvanlar bile öldürülmemeli. Oğlum her şeyi bilir de, cinayetin en büyük günah olduğunu bilmez. Burası aydınlık... büyük ışık... o karanlıkta oturuyor orada. Bodrumda oturmuş, onun için dua ediyor babası, o kesip biçiyor orada. Her taraf kan içinde. Kirletilmiş ev. Yıkanmış çamaşırlar arasında olmak çok güzel. Elimden gelse, paraları da yıkardım. Evdeki tek temiz oda burası. Işık da iyi. Işık. Işık. Gözlerini açmalıyız görebilsin diye. İnsan karanlıkta çalışmamalı. Duru olmalı akıl, ne yaptığını bilebilmeli.»

Hiçbir şey söylemedim. Saygıyla dinledim. Tekdüze sözler, göz kamaştırıcı ışıkla hipnotize olmuş gibi. Yaşlı adamın soylu bir yüzü ve davranışı vardı. Giydiği yün pelerinle kadife başlık, kibirli havasını vurguluyordu. Biçimli elleri bir operatörün ellerini andırıyordu; mavi damarlar, cıvalar gibi

kabarmıştı. Çok aydınlık olan zindanında, anavatanından kovulmuş bir saray doktoru gibi oturuyordu. Araplar zamanındaki İspanyol saraylarından kovulmuş seçkin doktorları çağrıştırıyordu bana. Üzerinde, gümüşsü, ezgisel bir seçkinlik vardı; tertemizdi ruhu, varlığının her gözeneğinden fışkırıyordu bu aydınlık.

Birden, bir terlik şıkırtısı duydum. Ghompal geldi bir tas sıcak sütle. Yaşlı adamın yüzü değişti hemen. Duvara yaslandı, Ghompal'a sıcak sıcak, tatlı tatlı baktı.

«Benim oğlum bu, benim gerçek oğlum,» dedi, bakışlarını bana doğru çevirerek.

Elindeki tası yaşlı adamın dudaklarına uzatırken konuştuk biraz Ghompal'le. Hintli'yi seyretmek çok hoş bir şeydi. Yaptığı iş ne kadar aşağılık olursa olsun, büyük bir ağırbaşlılıkla yapıyordu. İşi pisleştiği ölçüde soylulaşıyordu Ghompal, hiçbir zaman utandırılamaz ya da küçük düşürülemez gibi. Bunları yaparken, ortadan silmiyordu kendini. Her zaman aynı şey olarak kalıyordu, her zaman bütün ve yalnız kendisi olarak. Aynı şeyi Kronski yapsaydı neye benzerdi diye düşündüm.

Ghompal bir süre için odadan çıktı, sonra elinde bir çift yumuşak terlikle geri döndü. Yaşlı adamın ayakları dibine diz çöktü, o bu töreni yaparken, yaşlı adam sevgiyle okşadı Ghompal'ın başını.

«Sen ışığın oğullarından birisin,» dedi yaşlı adam, Ghompal'ın başını kaldırıp gözlerinin içine duru bir bakışla bakarak. Ghompal yaşlı adamın bakışına aynı arı ve duru ışıkla karşılık verdi. Birbirlerini yunuyor gibiydiler. Arıtan bir değiştirme içinde

iki sıvı ışık seli boşanıyordu. Birden bu ikisi arasında geçen ışık yayılmasının yanında, çıplak elektrik lambalarından yayılan göz kamaştırıcı ışığın bir hiç olduğunu fark ettim. Belki de yaşlı adam, insanların bulduğu bu sarı, yapay ışığın farkında bile değildi; belki ruhundan boşalan ışıkla aydınlanıyordu oda. Şimdi bile, birbirlerinin gözlerine bakmayı bırakmalarına karşın, göze çarpacak ölçüde öncekinden daha aydınlıktı oda. Kızgın bir günbatımının son ışıkları gibiydi, tanrısal, alev alev bir ışıma.

Oturma odasına sıvıştım Ghompal'ı beklemek için. Söylemek istediği bir şey vardı. Kronski'yi koltuğa oturmuş, kitaplarımdan birini okur buldum. Durgun görünüyordu, bir şey gizlemek ister gibi. Her zamankinden daha durgundu, yatışmış değil oturuşmuştu, tuhaf, dizginleşmemiş bir biçimde.

«Merhaba! Evde olduğunu bilmiyordum,» dedi, ummadığı bir sırada karşısına çıkmamdan şaşırarak. «Senin süprüntülerden birine göz atıyordum.» Kitabı bir köşeye fırlattı. *Düşler Tepesi*'ydi bu.*

Her zamanki gibi bir dövüş horozu kesilmesine sıra kalmadan, içeriye Ghompal girdi. Elindeki parayı uzatarak bana doğru yürüdü. Gülümseyerek aldım, teşekkür ettim, cebime koydum. Ghompal'dan para alıyormuşum gibi geldi Kronski'ye. Tedirgin oldu, daha doğrusu öfkelendi.

«Tanrım,» diye ağzından kaçırdı, «Ondan borç almak zorunda kaldın.»

Ghompal hemen karşılık verdi, ama sözünü kesti Kronski:

«Kurtarmak için yalan söyleme. Bütün numara-

* Arthur Machen'in eseri. -y. n.

larını bilirim onun.»

Ghompal yeniden konuştu, yumuşak, inandırıcı bir sesle:

«Bay Miller beni hiçbir zaman aldatmaz,» dedi.

«Peki, sen kazandın,» dedi Kronski. «Ama yalvarırım onu melek yerine koymaya kalkma. Sana iyi davrandığını biliyorum, sana ve bütün ulaklara. Ama bunu iyi yürekliliğinden yapmaz. Siz Hintliler'den tuhaf yaratıklar olduğunuz için hoşlanır, anladın mı?»

Hasta bir kafanın sapıklıklarını anlarmış gibi, hoşgörüyle gülümsedi Ghompal.

Ghompal'ın bu gülümseyişine hemen karşı koydu Kronski.

«Acıyormuş gibi gülme bana pis pis,» diye cırladı. «Zavallı bir parya değilim ben, doktorum. Ben...»

«Sen çocuksun daha,» dedi Ghompal sakin ve kesin. «Birazcık aklı olan herkes doktor olabilir...»

Öfkeyle sıntı buna Kronski. «Öyle mi? Bu kadar kolay demek. Bir kütüğü yuvarlar gibi...» Tükürecek bir yer ararmış gibi bakındı çevresine.

Ghompal, «Hindistan'da bir söz vardır,» diye başladı insanı yıkan öykülerinden birine. Her duruma uygun bir öyküsü vardı Ghompal'ın. Korkunç hoşlanıyordum onlardan; kolay, kendi kendini açıklayan çözümlerdi, zararsız bir örtüye bürünmüş küçük gerçek hapları gibiydiler. Bir daha unutamıyordunuz; bu masallarda sevdiğim yan buydu. Basit bir fikri açıklamak için kalın kalın kitaplar yazıyorduk biz; Doğulular beyne bir elmas gibi kakılan küçük, basit bir öykü anlatıyorlardı. Anlattığı öykü-

nün konusu, dalgın bir filozofun çıplak ayağıyla incinmiş bir ateşböceğiydi. Aşağılık bir canlının, aydın insan gibi yüce bir varlıkla ilişkisini anlatan öykülerden nefret ederdi Kronski. Kişisel bir aşağılama, kötüleyici bir leke sayardı bunu.

İster istemez gülümsedi masalın bitişine. İnsafsız davrandığına pişman olmuştu bile. Ghompal'a derin bir saygısı vardı. Beni ezmek isterken, Ghompal'a saldırmış olması kızdırmıştı onu. Böylece hâlâ gülümseyerek birkaç ay önce Hindistan'a dönen Ghose'yi sormaya başladı iyi yürekli bir sesle. Ghose'nin Hindistan'a vardıktan kısa bir süre sonra dizanteriden öldüğünü söyledi Ghompal da ona.

«Pis bir şey,» dedi Kronski başını umutsuzca sallayarak, Hindistan gibi bir ülkede koşullarla savaşmanın umutsuzluğunu anlatmak ister gibi. Sonra bana dönerek üzgün, seğirme gibi bir gülümseyişle «Ghose'yi anımsadın değil mi?» dedi. «Şişman, ufak tefek, tombalak bir herifti, bağdaş kurmuş bir Buda gibi.»

Başımı salladım evet anlamında. «Anımsıyorum elbet. Hindistan'a gitsin diye ona para bulan ben değil miydim?»

«Ghose bir ermişti,» dedi Kronski öfkeyle.

Ghompal'ın yüzü belli belirsiz asıldı.

«Hayır, *ermiş* falan değildi,» dedi. «Hindistan'da onun gibisi öyle...»

«Ne söyleyeceğini biliyorum,» diye söze karıştı Kronski. «Neyse, benim için Ghose bir ermişti. *Dizanteri!* Hey Tanrım! Ortaçağda sanırsınız. Daha da kötü!» Sonra Hindistan'da hâlâ kaynaşan hastalıkları korkunç tanımlamalarla anlatmaya koyuldu. Has-

talıktan yoksulluğa, yoksulluktan boş inançlara, bunlardan da köleliğe, rezaletlere, umursamazlığa, ilgisizliğe, umutsuzluğa geçti. Koskoca, çürüyen bir mezardı Hindistan, ölü kemiklerinin toplandığı mahzendi, çılgın ve hain racalarla mihracelerin İngiliz sömürgecilerle ortaklık kurup kol gezdiği. Mimariden, müzikten, düşünceden, dinden, felsefelerden, güzel bedenlerden, kadınların güzel yüzlerinden, renkli giysilerden, mis kokulardan, çınlayan çanlardan, büyük gonglardan, görkemli görünümünden, çiçek öbeklerinden, ardı arkası kesilmez alaylardan, birbirine benzemeyen dillerden, ırklardan, tiplerden, ölüm ve yıkıntının ortasındaki mayalanma ve üremelerden tek söz yok. Her zamanki istatistik doğrulukla, ama yalnızca olumsuz yönden vermeyi başardı. Yarasından sızan kanla ölecekti Hindistan, bu doğru. Ama, yaşayan kanı Kronski'nin hiçbir zaman değerini bilemeyeceği bir parlaklıktaydı. Bir kez olsun bir şehir adı saymadı, Agra'yla Delhi, Lahor'la Mysore, Darjeeling'le Karaşi, Bombay'la Kalküta, Benares'le Kolombo arasındaki ayrımı belirtmedi hiç. Zerdüşt, Jain, Hindu, Budist —hepsi birdi, baskının zavallı kurbanlarıydı hepsi de. Öldüren bir güneşin altında yavaş yavaş çürüyorlardı emperyalist bir bayram adına.

Yarım yamalak dinlediğim bir tartışma başlamıştı Ghompal'la aralarında. Bir şehir adının her geçişinde duygusal bir sarhoşluğa kapılıyordum. Şu sözlerin her söylenişi, beni bütün bir öğleden sonra mayıştırmaya yetiyordu: Bengal, Gujurati, Malabar Sahili, Kali - Ghat, Nepal, Kaşmir, Sikh, Shagavad - Gita, Upanişadlar, raga, stupa, prakriti, sudra, para-

nirvana, chela, guru, Hanuman, Siva... Nasıl olur da New York gibi soğuk, acımasız bir şehirde bir doktorun düzenli yaşamasına saplanmış biri, oturup, sorunları çok büyük, çok çeşitli olan yarım milyar insanın kaynaştığı, Hintli ustaların imgelemlerini bile sersemleten konularda konuşmaya cesaret edebilirdi? Amerika'nın en Evrenleştiren Kumpanyası'nın alt tabakalarında karşılaştığı ermiş yaradılışlı kişilere hayranlık duymasına şaşmamak gerek. Ghompal'ın deyişiyle, bu "oğlanlar" (yaşları yirmi üçle otuz beş arasındaydı) seçme askerlere, ileri müritlere benziyorlardı. Katlandıkları zorluklar; önce Amerika'ya girmek için, sonra öğrenimlerini sürdürürken bedenlerini ve ruhlarını sağlam tutmak için, daha sonra dönmenin bir yolunu ararken en sonunda da her şeyi teperek kendilerini yurttaşlarının mutluluğuna adarken... Eh, hiçbir Amerikalı, hiç değilse beyaz bir Amerikalı bununla ölçülebilecek bir şeyle övünemez. Bu "oğlanlar"dan biri, arada sırada sapıtıp, varlıklı bir kadının kucak köpeği ya da zorba bir dansözün kölesi olduğu zaman neredeyse sevinç duyuyordum. Hintli bir oğlanın yumuşak minderlere uzanması, nefis yiyecekler yemesi, elmas yüzükler takması, gece kulüplerinde dans etmesi, otomobil kullanması, genç bakireleri baştan çıkarması falan çok hoşuma gidiyordu. Genç, kültürlü bir Persi geldi aklıma, orta yaşlı, kötü bilinen, içi geçmiş bir kadınla kaçmıştı; oğlan için anlatılan çirkin öyküleri anımsadım, çöküntü yaratmıştı kendini dizginleyemeyenler arasında. Büyük bir şeydi bu. İstekle izliyordum uğraşısını, geride bıraktığı dökünüyü düşsel düzeyde yalaya-

rak, bir dünyadan öbürüne geçerken. Bir gün karımın morga çevirdiği odamda hasta yatarken beni görmeye geldi; çiçekler, yemişler, kitaplar getirdi, yatağımın yanına oturup elimi tuttu, Hindistan'ı anlattı bana, çocukken tattığı büyüleyici yaşayışı, ardından katlandığı yoksulluğu, acıları, Amerikalılar'ın yüklediği aşağılanmayı, yaşamaya karşı duyduğu açlığı, geniş bir yaşama, bolluk içinde bir yaşama, görkemli bir yaşama olan açlığını, olanaklara nasıl sarılıp boş bulduğunu, giysi, mücevher, para ve kadın dışında her şeyin bomboş olduğunu anlattı. Hepsinden vazgeçeceğini itiraf etti. İnsanların arasına dönecekti, onlarla birlikte acı çekecekti, elinden gelirse onları yükseltecekti, gelmezse onlarla birlikte ölecekti, onlar gibi ölecekti, sokakta, çıplak, evsiz, herkesin yanından kaçtığı, küçümsediği, üstüne bastığı, atlayıp geçtiği, tükürdüğü, akbabaların bile karınlarını doyurmakta güçlük çekecekleri bir deri bir kemik kalmış biri olarak. Bunları utandığı, pişmanlık duyduğu için ya da günah çıkarır gibi yapmayacaktı, Hindistan paçavralar içinde olduğu için, Hindistan bir sürfe gibi çürüdüğü için, Hindistan aç olduğu, Hindistan işgalcilerin ayakları altında kıvrandığı, Hindistan Amerika gibi taş yürekli bir ülkenin kolaylıklarıyla olanaklarından yararlanmaktan çok daha değerli olduğu için. Persi'ydi, ne de olsa. Ailesi zengindi bir zamanlar; en azından mutlu bir çocukluğu olmuştu. Ama ormanda ya da tarlalarda yetişmiş başka Hintliler de vardı. Bize hayvanca gelebilecek bir yaşam sürdüler. Bu silik, utangaç kişilerin her gün yüz yüze geldikleri şaşılacak olayların üstesinden nasıl gelebildikle-

ri gizdir benim için bu gün bile. Köylerden ilçelere, ilçelerden kentlere giden yollarda yürüdüm gene de onlarla; basit kişilerin türkülerini, kocamışların öykülerini, sofuların dualarını, guruların öğütlerini, ozanların efsanelerini, sokak şarkıcılarının ezgilerini, ağıtçıların ağlayıp inlemelerini dinledim onlarla. Kimsesizliğin yüce bir halk üzerine çöküşünü gördüm onların gözüyle. Ama en büyük felaketleri bile aşan nitelikleri de gördüm. Yaşayışlarını anlatırken, yumuşaklığın, alçakgönüllüğün, saygının, bağlılığın, inancın, doğruculuğun ve kaderleri bizi şaşırtan, tedirgin eden milyonların bütünlüğünü gördüm onların yüzünde. Sinekler gibi ölüyor, yeniden doğuyorlardı; üreyip çoğalıyorlardı; dualar ediyorlar, kurbanlar sunuyorlar, karşı koymuyorlardı ve hiçbir yabancı şeytan, cılız cesetleriyle besledikleri topraktan kazıyamıyordu onları. Çeşitli türlerden, durumlardan, renklerden, dillerden, dinlerden gelmeydiler; eğreltiler gibi doğuyor, eğreltiler gibi çiğneniyorlardı. Bu kaynayan yaşamın üstündeki perdeyi bir parça aralamak bile yetiyordu aklı kuşkular içinde sersemletmeye. Bazıları iyi yontulmuş değerli taşlara, bazıları ender çiçeklere, bazıları anıtlara, bazıları göz alıcı Tanrısal görüntülere, bazıları ipini koparmış düşüncelere, bazıları çürüyen sebzelere benziyordu: Yan yana, sonsuz, şaşkın bir kalabalık gibi gidip geliyorlardı.

Daldığım bu düşüncelerin ortasında, Kronski yüksek bir sesle Sheldon'a rastladığını söyledi bana.

«Sana uğrayacaktı koca budala, ama ben sandım... Sana biraz para vermek istiyordu sanırım.»

Çatlak Sheldon! Eve gelirken onu düşünmüş olmam tuhaftı. Para, evet Sheldon'un gene de bana para vereceği duygusuna kapılmıştım. Ona ne kadar borcum olduğunu bilemiyordum. Geri vermek zorunda değildim, çünkü o da beklemiyordu. Yalnızca onu hoşnut etmek için alıyordum verdiklerini. Kaçığın biriydi ya, kurnaz ve oyunbazdı, işe yarayan biriydi kısaca. Bana bir sülük gibi yapışmıştı, yalnız kendisinin bildiği, arama zahmetine katlanmadığım bir neden yüzünden. Konuşurken yüzünü gözünü buruşturuşuydu beni Sheldon'a bağlayan. Bir de konuşurken guruldaması. Görünmez bir el boğazını sıkıyor sanırsınız, korkunç şeyler görmüş geçirmişti yetiştiği Krakov Yahudi mahallesinde. Hele bir olay vardı ki, hiç aklından çıkmayacak: Polonya'dan kaçışından az önceki kıyım sırasında olmuştu bu. Sokaktaki kıyımdan dehşet içinde kaçıp eve gelmiş, orasının askerlerle dolu olduğunu görmüştü. Gebe olan kız kardeşi yerde yatıyordu. Askerler birbiri arkasından ırzına geçiyorlardı. Annesiyle babası kolları arkalarından bağlanmış, bu korkunç durumu seyretmek zorundaydılar. Sheldon iyiden iyiye geçmişti kendinden. Askerlerin üstüne atıldı. Bir süngü yedi, düştü. Kendine geldiğinde annesiyle babası öldürülmüştü, kız kardeşi de çırılçıplak onların yanında yatıyordu; karnı deşilmiş içine saman doldurulmuştu.

Bu öyküyü bana ilk anlattığında geceydi, Tompkins Parkı'nda dolaşıyorduk. Ondan sonra da tekrarladı bu öyküyü birkaç kere. Her keresinde bütün ayrıntılar aynıydı, kullandığı sözcükler bile. Her keresinde de diken diken oldu tüylerim. Taş kesildim.

Ama o ilk akşam, öyküsünü bitirdiğinde baktım, yüzü gözü oynuyordu. Islık çalmak istiyor da çalamıyor gibiydi. Kum rengi, çok küçük, hep kızarık olan gözleri ufalıp ufalıp iki mermi çekirdeğine dönmüştü. Göz kapakları arasından, beni delip geçen alev alev iki gözbebeğinden başka bir şey görünmüyordu. Kolumu tutup, yüzünü yüzüme yaklaştırarak sonunda bekçi düdüğü gibi çığlıklaşan, boğulur gibi, gurultulu sesler çıkarmaya başlayınca, çok budalaca bir duyguya kapıldım. Coşkularına öyle bir kaptırmıştı ki kendini. Kolumu sımsıkı tutup, yüzünü yüzüme iyice yaklaştırarak durdu kaldı birkaç dakika, insan sesinden ayrı, konuşma dediğimiz şeyle en ufak bir benzerliği olmayan gürültüler çıkıyordu gırtlağından. Ama ne dildi ya bu! Guruldayan, ıslıklar çalan, boğulurcasına tıkanan, tıslayan cinnet! İstesem de döndüremiyordum yüzümü öteye, ne de kolumu kurtarabiliyordum pençesinden. Mengene gibi sıkıştırmıştı. Ne kadar süreceğini merak ediyordum bunun, daha sonra yeni bir nöbetin başlayıp başlamayacağını da. Ama yok! —coşkular yatışınca sakin, yavaş, kararlı bir sesle, hiçbir şey olmamış gibi konuşmaya başladı. Gezintimizi tamamlamış, parkın ucuna ulaşmıştık. Nasıl edip değerli taşları yuttuğunu, bunların değerini zümrüt ve yakutların nasıl ışıldadıklarını, ne kadar tutumlu yaşadığını, boş zamanlarında sattığı sigorta poliçelerini, gerekli gereksiz bir sürü olayı anlattı.

Dediğim gibi, tekdüze sayılabilecek bir sesle anlatıyordu bütün bunları. Yalnız arada sırada cümlenin sonuna geldiği zaman sesini yükselterek farkın-

da olmadan soru biçimine sokuyordu cümleleri. Bir vaşağa benziyordu. Ama bu arada çok belirli bir değişiklik görülüyordu durumunda. Orada bulunup da görünmeyen, kadın ya da erkek bu "öbür kişinin" kendine göre bir anlam çıkartabileceği şeyleri duyabilsin diye bir dinleyici olarak kullanıyordu beni yalnızca, öyleye benziyordu. «Ahmak değil Sheldon,» diyordu bu dolambaçlı, dokundurucu dille. «Sheldon kendisine oynanmış olan bazı küçük oyunları unutmadı. Yiğitlik gösteriyor Sheldon, çok *comme il faut*, ama uyumuyor... hayır, Sheldon *qui vive* her zaman. Sheldon istese yapar tilkilik. Sheldon sevimlidir, yardıma hazırdır her zaman. Sheldon küçük çocuklara iyi davranır, *Polonyalı çocuklara bile.* Sheldon bir şey istemez. Sheldon çok sessiz, çok sakin, çok terbiyelidir... AMA DİKKAT!!!» Bu sözlerin ardından bir ıslık çald,ı şaşırdım kaldım... Uzun, açık, anlaşılır bir ıslık, hiç kuşkum yok, görünmeyene yöneltilmiş bir uyarıydı bu. *O günden sakın!* Bu kadar açıktı ıslığı. *Dikkat et*, çünkü Sheldon şeytanüstü bir şey hazırlıyor, bir Polonyalı'nın yarım aklıyla hiçbir zaman düşleyemeyeceği, bulamayacağı bir şey. Boşuna geçirmemişti Sheldon bütün o yılları...

Para verme işi de öyle, kendiliğinden oluverdi. Kahveleri yudumlarken başladı o akşam. Ancak beş on kuruşum vardı cebimde, her zaman olduğu gibi. Hesabı Sheldon'un ödemesine sevinmiştim. Personel müdürünün cep harçlıksız olması Sheldon'a öylesine akıl almaz bir şey gelmişti ki, bütün mücevherlerini rehin koyacağından korktum bir ara.

«Beş dolar yeter Sheldon,» dedim, «bana borç

vermekte direniyorsan.»

Bir tiksinti belirdi Sheldon'un yüzünde. «Yooo, yooo!» diye bağırdı ıslık çalar gibi yükselen tiz, gıcırlı bir sesle. «Sheldon hiçbir zaman beş dolar vermez. Yooo Bay Miller, *elli* dolar verecek Sheldon.» Tanrı sizi inandırsın bunu söyler söylemez de bir tomar ellilik çıkardı cebinden. Yeniden takınmıştı vaşaklığını, parayı uzatırken gözlerini arkamdaki bir noktaya dikmiş bakıyor, Sheldon'un ne türlü bir adam olduğunu mırıldanıyordu dişlerinin arasından.

«İyi ama Sheldon, yarın gene meteliksiz kalacağım nasıl olsa,» dedim, sonra sustum bunun nasıl bir etki yapacağını anlamak için.

Sheldon gülümsedi; kafesleyici, kurnaz bir gülümsemeydi bu, bana büyük bir giz veriyormuş gibi: «Sheldon sana bir elli dolar daha verir öyleyse yarın,» dedi her sözcüğü tuhaf tuhaf tıslatarak.

«Ne zaman ödeyeceğimi bilemem,» diye uyardım.

Karşılık olarak üç tane yağlı banka defterini çıkardı cebinden. Toplam olarak iki bin dolardan fazla parası vardı. Yelek cebinden de taşları gerçekmiş gibi parıldayan birkaç yüzük çıkardı.

«Bunlar bir şey değil,» dedi. «Sheldon her şeyi anlatmıyor.»

Bu, dostluğumuzun başlangıcı oldu. Bir Evrenleştirici Kumpanya'nın personel müdürü için tuhaf bir dostluk. Düşünüyordum bazen, öbür şube müdürlerinin de böyle serüvenler geçer miydi başlarından acaba? Arada sırada yemekte karşılaştığımız zaman, personel müdürü değil de, bir ulak gibi du-

yardım kendimi yanlarında. Onları sonsuza kadar çevreleyecekmiş gibi görünen kendilerini önemsemeyle ağırbaşlılığı hiçbir zaman kazanamadım. Benimle konuşurken gözlerime değil, torbalaşmış pantolonuma, sökük ayakkabılarıma, yırtık kirli gömleğime ya da şapkamdaki deliklere dikiyordu gözlerini. Tertemiz, küçük bir öykü anlatacak olsam, beni tedirgin edecek kadar çok duruyorlardı üstünde. Örneğin, Broad Street şubesindeki bir ulağın, işi olmadığı zaman Dante'yi, Homeros'u ve Aquino'lu Thomas'ı kendi dillerinden okuduğunu anlatınca korkunç etkilenmişlerdi bundan. Ulağın bir zamanlar Bologna Üniversitesi'nde profesör olduğunu, karısıyla üç çocuğu tren kazasında ölünce kendini öldürmeye kalktığını, belleğini yitirdiğini, Amerika'ya başka birinin pasaportuyla geldiğini, altı ay ulak olarak çalıştıktan sonra, kimliğini yeniden kazandığını anlatmamı beklemediler bile.

İşi uygun bulması, ulak kalmaktan daha çok hoşlanması, tanınmadan kalmak istemesi artık iyice inanılmaz bir şey gibi gelecekti onlara. Bütün anlayıp da şaşabildikleri, üniformalı bir ulağın bu yazarları kendi dillerinden okuyabilmesiydi. Arada bir, birinden bir onluk alıp, sonra böyle eğlenceli olaylar anlatarak kaynatırdım parayı. Onları eğlendirmemin karşılığı olarak böyle küçük armağanlar almaya hakkım olduğunu düşünürdüm. Bu ufacık şeyleri vermemek için ne dümenler çevirirlerdi onlar da! "Basit" ulaklardan kolaylıkla alabildiklerimle karşılaştırınca, ne kadar büyük bir ayrım.

Bu tür anılar heyecandan yüreğimi ağzıma getirir hep. On dakika kadar bir iç gözlem yaptım mı,

kitap yazmak için yanıp tutuşmaya başlarım. Mona'yı düşündüm. Yalnızca onun gönlünü yapmak için bile olsa başlamalıydım. Ama *nereden* başlayacaktım? Bir tımarhanenin bekleme odasına benzeyen bu odada mı? Kronski tepemde dikilip bakarken mi?

O sıralar, Birmanya'da boşaltılmış, ıssız bir şehir konusunda birşeyler okumuştum bir yerde. Bölgenin en eski başkentiydi. Yüz millik bir daire içinde tam sekiz bin koskoca tapınak bulunurmuş orada bir zamanlar. Bin yıldan beri ıssızdı. Belki de yarı deli, bir iki rahip dolaşıyordu yalnız boş tapınakların arasında. Sürüngenler, yarasalar, baykuşlar basmıştı kutsal yapıları. Geceleyin çakallar uluyordu yıkıntıların arasında.

Bu bırakılmışlık görüntüsü beni neden üzüyordu böylesine? Sekiz bin boş, yıkılmış tapınak neden acı veriyordu? İnsanlar ölür ırklar yok olur, dinler unutulur: Bu doğal bir düzendir. Ama ancak birparçası kalmış olan güzellik, etkileyecek, çekecek gücünü yitirmiştir; beni ezen bir bilmeceydi bu. *Daha kurmaya bile başlamamıştım çünkü*. Kendi tapınaklarımın yıkıldığını görüyordum kafamda, daha tuğla üstüne tuğla koymamışken. Bana yardım eden o gariban dağıtıcılarla birlikte ruhun terk edilmiş yerlerinde dolanıyordum geceleyin uluyan çakallar gibi. Büyülü bir tapınağın, düşsel bir yapının geçitlerinde geziniyorduk, biçimi dünyalaşmadan ıssız bırakılacaktı o da. Birmanya'da da insanların batmasından istilacılar sorumluydu. İnsanlık tarihi boyunca tekrar tekrar olmuştu bu, açıklamak da kolaydı. Ama bizi, bu kıtanın düş kuranlarını, gör-

kemli tapınaklara bir öz ve biçim vermekten alıkoyan neydi? Düş kuran mimarlar soyu tükenmiştir artık. İnsan dehası toparlanıp başka yönlere yöneltilmiştir. Öyle diyorlar. Kabul edemezdim bunu. Tek tek taşlara, kemerlere, sütunlara, yapılarda bile ruhun gözü gibi duran pencerelere baktım; kitapların sayfalarına bir bir bakar gibi. İnsanlarımızın yaşamlarını, kitapta olsun, yasalarda, taşta, gelenekte olsun bir mimarinin biçimlendirdiğini gördüm. İlkin, aklın gözünde görülüp yaratıldığını, sonra nesneleştirildiğini, ışık, hava ve yer verildiğini, bir amaç, bir anlam verildiğini, hızlanıp yavaşlayacak bir ritim verildiğini, tohumdan gelişkin bir ağacın büyüdüğünü, titreşen yapraklardan ve dallardan bir tohuma döndüğünü, tohumu besleyen bir gübre olduğunu gördüm. Bundan önceki ve bundan sonraki kitaplar gibi gördüm bu kıtayı da: Varlıklarını unutturan o felaketle birlikte, yaradılışlarını içlerinde taşıdıklarını gördüm.

Kronski'yle Ghompal gittikten sonra öylesine açılmıştım ki, kafamda yarışan düşünceler öyle bir kamçılamıştı ki beni, uzun bir yürüyüşe çıkma isteği uyandı içimde. Giyinirken aynaya baktım. Sheldon'un o ıslık çalarkenki suratını takındım, taklit yeteneğimden ötürü kutladım kendimi. İyi bir soytarı olabileceğimi düşünmüştüm bir zamanlar. İkiz kardeşim sandıkları bir oğlan vardı okulda, çok bağlıydık birbirimize, sonra okulu bitirince, on iki kişiyle Xerzes Derneği dediğimiz bir topluluk kurmuştuk. Bütün girişimleri ikimiz yönetiyorduk. Ardımızda sürükleniyorlardı öbürleri. Bazen canımız sıkılınca George Marshall'la birlikte gösteriler ya-

pardık onlara. Katıla katıla güldükleri küçük bir gösteri. Bu durumların gerçekten acıklı bir nitelik taşıdıklarını düşünürdüm. Ötekilerin bağlılığı yürek sızlatıcıydı gerçekten; yaşam boyunca karşılaşılan genel bir cansızlık ve süredurumun önceden ezilmesi. Başka suratlar da takınmaya başladım George Marshall'ı düşünerek, öyle iyi becerdim ki bunu, kendimden korkmaya başladım biraz. Çünkü, birdenbire aynaya bakıp da ilk olarak bir yabancıyla karşılaştığım günü anımsamıştım. George Marshall ve MacGregor'la tiyatroya gitmiştik ondan önce. Beni çok derinden tedirgin eden bir şey söylemişti George Marshall o akşam. Aptallığına çok kızmıştım ama gerçek bir yaraya parmak bastığını da yadsıyamıyordum. İkizliğimizin bittiğini fark etmeme yol açan bir şey söylemişti, ondan sonra birbirimize düşman olacaktık artık gerçekten. İleri sürdüğü nedenler yanlış da olsa sonuçta haklıydı. O günden sonra en candan dostum George Marshall'la alay etmeye başladım. Her konuda onun karşısında olmak istiyordum. Kromozomların bölünmesi gibi bir şeydi bu.

George Marshall yeryüzüne bağlı kaldı, orada onun bir parçası olarak kök saldı, bir ağaç gibi büyüdü; yerini bulduğu ve bununla oldukça eksiksiz bir mutluluğa eriştiği kuşku götürmez. Ama o gece aynaya bakıp kendi görüntüme karşı koyarken, George Marshall'ın geleceğim konusunda söylediklerinin ancak yüzeyde doğru olduklarını biliyordum. George Marshall beni gerçekten anlayamamıştı hiçbir zaman. Benim *ayrı* olduğumdan kuşkulanır kuşkulanmaz da ilgisini kesmişti.

Aynaya bakmaya devam ediyordum bütün bu anılar kafamda uçuşurken. Hüzünlü, düşünceli bir görünüş gelmişti yüzüme. Artık aynadaki görüntüme değil başka bir anıdaki görüntüme bakıyordum —Tawde adlı o Hintli "oğlan"ı oturup dinlediğim gecenin anısına. Tawde de içimde derin bir sıkıntı uyandıran birşeyler söylemişti o gece. Ama bir dost olarak söylemişti Tawde onları. Elimi tutuyordu Hintliler'in yaptığı gibi. Oradan geçen biri bizi sevişiyor sanabilirdi. Tawde, nesneleri bir başka ışık altında göstermeye çabalıyordu bana. Kafasını bulandıran şey, "iyi yürekli" olmama karşın... çevremde hep üzüntü yaratmamdı. Kendime karşı dürüst olmamı istiyordu Tawde, "gerçek" kişiliğim olarak gördüğü ve kabul ettiği benliğime bağlı kalmamı istiyordu. Yaradılışımdaki karmaşıklığın hiç farkında değilmiş gibiydi, ya da önem vermiyordu buna. Yaşamın bana verdiği yerden niçin hoşnut olmadığımı anlayamıyordu, hele böyle bir sürü iyilik yaptığımı düşününce. Bir adamın, iyilik aracısından başka birşey olmamaktan tiksinmesine bir türlü akıl erdiremiyordu. Benim yalnızca bir araç durumunda olduğumu, süredurum yasalarına boyun eğdiğimi, iyilik etmek için de olsa süredurumdan nefret ettiğimi anlayamıyordu.

Umutsuzluk içinde bırakmıştım o gece Tawde'yi. Beni zincire vurulu tutmak için elimi okşayıp yatıştırmaya çalışan sersem tavuklarla çevrelenme düşüncesi tepemi attırıyordu. Uğursuz bir sevinç kaplamıştı içimi ondan uzaklaşınca; eve gideceğime, romantik bir serüven yaşadığım garson kızın odasına gittim bir içgüdüye kapılarak. Gecelikle açtı ka-

pıyı, saat geç olduğu için, yukarı çıkmayayım diye yalvarmaya başladı. İçeri girdik, holde ısınmak için radyatöre dayandık. Az sonra kamışımı çıkartmış, o güç durumda elimden geldiğince sokmaya başlamıştım. Titriyordu duyduğu korku ve hazla. Saygısız ve düşüncesiz olduğum için ayıpladı beni bitince. «Neden yapıyorsun böyle şeyleri,» diye fısıldadı yanıma sokularak. Kaçtım, büyük bir şaşkınlık içinde merdivenin ayağında dikelmiş bırakarak onu. Sokaklarda koşarken bir cümle tekrarlanıp duruyordu kafamda: «Hangisi gerçek benlik?»

Bronx'un tiksinti veren sokaklarında koştururken bu cümle yoldaşlık ediyordu bana. Neden koşuyorum? Beni bu hızla sürükleyen şey ne? Yavaşladım, şeytanın beni yakalamasına izin verir gibi.

Eğilimlerini boğmakta direnirsen, sonunda bir balgam parçası olursun. Sonunda seni tıkayan parçayı tükürürsün, ancak yıllar sonra anlarsın bunun balgam değil de kendi öz benliğin olduğunu. Bu yitince de hortlakların kovaladığı bir manyak gibi karanlık sokaklarda koşturur durursun. Tam bir açık yüreklilikle her zaman şöyle diyebilirsin: «Ne yapmak istediğimi bilmiyorum.» Yaşamın sırat köprüsünü aşabilir, dürbünün ters ucundan çıkabilirsin. O zaman her şeyin ötende durduğunu görürsün, tutamayacağın kadar uzakta, şeytanca çarpılıp biçim değiştirmiş. Artık oyun bitmiştir. Hangi yöne gitsen kendini bir aynalı geçitte bulursun, deliler gibi sağa sola koşarsın da bir çıkış aramak için, pek beğendiğin kişiliğinin görüntüleriyle karşılaşırsın her yerde.

George Marshall'da, Kronski'de, Tawne'de, onla-

rın temsil ettikleri öteki yığınlarda da en hoşlanmadığım şey, görünüşteki ağırbaşlılıklarıdır. Gerçekten ağırbaşlı olan insan neşelidir, umursamazdır biraz. En hoşlanmadığım insanlar, gerçek bir ağırlıkları olmadığı için, dünya sorunlarını üstlenenlerdir. Durmadan insanlığın durumuyla tedirgin olan adamın ya kendi sorunları yoktur ya da onlarla yüz yüze gelmekten kaçınmaktadır. Büyük çoğunluktan söz ediyorum şimdi; her şeyi iyice düşünüp taşındıktan sonra kendilerini bütün insanlıkla özdeşleyip kurtarmış olan, en büyük rahatlığın, hizmetin tadını çıkaran birkaç ayrıcalıklı kişiden değil.

Kesinlikle inanmadığım bir başka şey de — *çalışmak*. Daha yaşamın eşiğinden beri, bir işte çalışmak ahmaklara vergi bir şeymiş gibi gelirdi bana. Yaratmanın tam karşıtıdır: Bir oyundur yaratma, kendinden başka bir *raison d'étre*'i olmadığı için de yaşamın en büyük yöneltici gücüdür. Tanrı'nın, evreni kendine iş çıksın diye yarattığını söyleyen oldu mu hiç? Akıl fikirle hiç ilgisi olmayan bir dizi koşul yüzünden ben de öbürlerine benzedim —köle oldum. Karımla çocuğuma bakmak için çalışıyorum diye durumu kurtarmayan bir savunmam da var. Bunun saçma bir özür olduğunu biliyorum, çünkü yarın düşüp ölsem, onlar şöyle ya da böyle yaşamaya devam edecekler. Her şeyi bırakmak, kendim olmak, neden olmasın? Karımla, çocuğuma düşüncesizce istedikleri bir yaşam sağlayan yanım, çarkı döndüren yanım —ne kadar aptalca, yabancı bir düşünce— en az ben olan yanım. Ekmeğini kazanan biri olarak dünyaya hiçbir şey katmıyorum, dünya haracını alıyor benden, hepsi o kadar.

Toplumun bir üyesi olmayı bıraktığım, *kendim* olduğum zaman gerçekten işe yarar birşeyler almaya başlayacaktır dünya benden. Devlet, ulus, dünyanın birleşen ulusları, dedelerinin yanlışlarını tekrarlayıp duran bireyler yığını yalnızca. Doğar doğmaz çarkın içine giriyorlar, ölene kadar döndürüyorlar onu, sonra da bir ciddilik vermek için "yaşam" diyorlar bu bostan dolabına. Rastgele birisinden yaşamı tanımlamasını isteyin, bütün bu olan bitenlerin ne demeye geldiğini sorun, cevap vereceğine bön bön bakacaktır yüzünüze. Kimselerin okumadığı kitaplarda filozofların ilgilendikleri bir konudur yaşam. Yaşamın içindekilerin, "iş başındaki beygirlerin" böyle saçma sorularla uğraşacak vakitleri yoktur. «*Karnını doyurmak zorunda değil misin?*» Cevabı bilenler tarafından bütünüyle olumsuz olmasa bile, hiç değilse görece, rahatsız edici bir olumsuzlukla daha önce cevaplandırılmış olan bu soru, bir susturucu olması gerekirken, gerçek bir Öklid denklemleri dizisi gibi izleyen sorulara bir ipucu olmuştu. Şimdiye kadar okuduğum bir tutam kitaptan gözlemlediğime göre, yaşamın iyice içinde olan kişiler, yaşamı yoğuran kişiler, yaşamın ta kendisi olan kişiler, az yiyorlar, az uyuyorlar, ya pek az şeyleri oluyor, ya hiçbir şeyleri olmuyor. Görevmiş, hısım akrabalığın sürdürülmesiymiş, devletin korunmasıymış, böyle boş kavramlar yok kafalarında. Gerçekle ilgileniyorlar, yalnızca bir tek eylem tanıyorlar —*yaratmak*. Yaptıkları işte kendilerine buyuranlar yok, çünkü yalnızca kendi verdikleri sözü yerine getiriyorlar. Tek gerçek verme yolu o olduğu için karşılık beklemeden veriyorlar. Çeki-

ci bulduğum yaşayış bu işte: bir anlamı var, dosdoğru bir anlamı. Yaşamın kendisi bu işte — çevremdekilerin taptıkları yanlış görüntüler değil.

Anlıyordum bütün bunları —adam olmak üzere bulunan kafamla. Ama gerçeklik görüntüsünün yöneltici güç olabilmesinden önce, büyük bir yaşam güldürüsü vardı oynanması gereken. Başkalarının içinde duyduğu büyük yaşama açlığı, mıknatıs etkisi yapıyordu onlarda; benim duyduğum açlığı duyanları çekiyordu. Bu açlık binlerce kere büyüyordu. Bana (demir tozları gibi) yapışanlar da duyarlılık kazanıyor, onlar da başkalarını çekiyorlardı. Duygu, yaşama deneyine yükseliyor, yaşama deneyi, yaşama deneyini doğuruyordu.

Aslında gizli gizli istediğim, yaşama düzenime karışıp, kaderimi kendi kaderlerinin bir parçası yapan bütün öbür yaşamlardan çözüp kurtarmaktı kendimi. Yalnızca süredurum gücüyle benim olan bu birikmiş deneyleri silkip atmak için çok şiddetli bir çaba gerekiyordu. Arada sırada uğraşıyordum ağı parçalamaya, ama dolanıyordum büsbütün. Sevdiklerimle yakınlarıma acı vermeyi içeriyordu özgürleşmem. Kendi yararıma yaptığım her davranış, utanç ve suçlama doğuruyordu. Bir haindim, binlerce kere. Hasta olma hakkını bile yitirmiştim, çünkü gerekliydim "onlara". Boş durmama izin yoktu. Ölsem, cesedimi dondururlardı yaşıyor görünsün diye.

«Bir aynanın karşısında durup 'korkuyla gözlerim yumukken nasıl göründüğümü görmek istiyorum,' dedim.»

Richter'in bu sözleri, bende tanımlanamaz bir

heyecan uyandırmıştı ilk okuduğum zaman. Novalis'in, Richter'in dediklerinin devamı gibi olan şu sözleri de:

«Ruhun yeri, dışdünya ile içdünyanın birbirine dokundukları noktadadır. Çünkü kimse, yalnız kendi oluyorsa, aynı zamanda başkası da değilse, kendini bilemez.»

Bir de, «insanın deneyüstü Ben'ini ele geçirmesi, bir Ben'in Ben'i olmasıdır aynı zamanda,» diye açıklıyor bunu Novalis.

Düşüncelerin insanı baskısı altına aldığı, insanın, başkasının düşüncelerinin bahtsız kurbanı olduğu bir an vardır. Başkaları tarafından "ele geçirilmek", kişiliksizleşme durumlarında dışa vuruyor sanırım. Çarpışan benliklerin tutkalları eridiği sıralarda da diyebiliriz. Doğal olarak kolay kolay katılamaz insan fikirlere; gelip geçer, ya onaylanır ya onaylanmaz, gömlek gibi giyilir, kirli çoraplar gibi çıkartılıp atılır. Ama buhran dediğimiz dönemler içinde, bir balyozun vuruşları altındaki elmaslar gibi parçalanıp ufalınca us, düş kuran kişinin düşünceleri tutunur, beynin kıvrımları arasına yerleşir ve çok incecik bir süzme süreci sonunda kişiliğin kesin, değiştirilmez bir değişimi doğurur. Dışardan bakıldığında, büyük bir değişiklik değildir bu; etkilenen birey başka türlü davranmaya başlamaz birdenbire; tersine, eskisinden daha "doğal" davranmaya başlar. Bu görünüşteki doğallık daha çok bir koruyucu araç olma niteliğini üstlenir. Yüzeydeki aldatmadan iç aldatmaya geçer. Ama her yeni buhranla, değişme olmayan bir değişmenin daha iyi bilincine varır, değişmeden çok, derinlerde gizlenen

bir şeyin yoğunlaşmasıdır bu. Gözlerini yumunca gerçekten kendisini görebilir insan o zaman. Bir maske değildir gördüğü artık. Daha doğrusu, görmeden görür. Görünmeyen görüntü, elle tutulmaz bir sıvının kavranması: görüntüyle sesin belirmesi: bir örümcek ağının tam ortası. O zaman duyuların kaba bağlarını kopartan uzak kişilikler akmaya başlar; alttaki tanıma sesleri, parlak, güçlü bir uyum içinde birbirlerinin üstüne geçmeye başlar. Ne kullanılan bir dil, ne de çizilmiş bir taslak vardır ortada.

Batan bir gemi yavaş yavaş çöker; direkler, serenler, bayraklar, armalar su üstünde dağılır. Kanayan tekne ölüm okyanusunun dibinde mücevherlerle donatır kendini, pişmanlık bilmeyen çözülüşü başlar yaşamın. Adsız bir yokedilmezlik olmuştur artık gemi.

Gemiler gibi insanlar da batar tekrar tekrar. Anılarıdır onları tam bir dağılmadan kurtaran. Şairler ilmiklerini bırakırlar: dokuma tezgâhlarına bakıp giden insanlara, tutunmaları için uzatılan saman saplarıdır bunlar. Hortlaklar tırmanırlar su içindeki basamaklara, imgesel çıkışlar yaparlar, baş döndürücü düşüşler yaparlar, sayıları, tarihleri, olayları ezberlerler, ağır sıvıdan gaza, gazdan sıvıya geçerler. Değişen değişmeleri kaydedebilecek yetenekte beyin yoktur. Hiçbir şey olmaz beyinde hücrelerin ağır ağır çürümesi ve çözülmesi dışında. Ama kafalarda adlandırılmamış, belirlenmemiş, sınıflandırılmamış dünyalar oluşur, parçalanır, birleşir, erir ve karışırlar durmadan, düşünceler, iç yaşamın değerli taşlarla bezenmiş yıldız burçlarını yaratan, yok edi-

lemez öğelerdir us dünyasında. Bunların yörüngelerinde yürürüz, karmaşık çizgilerini izleyerek istediğimiz gibi dolaşabiliriz, ama ele geçirmek istediğimiz zaman onların tutsağı olur, onlar tarafından yönetilmeye başlarız. Dışarıdaki her şey us makinesinin yansıttığı görüntülerdir.

Sınır çizgisinde oynanan sonsuz bir oyundur yaratmak; kendiliğinden ve zorlanarak; yasalara boyun eğerek. Aynadan uzaklaşır insan, perde açılır. *Séance permanente*. Yalnızca "akıllarını yitirmiş" dediklerimiz. Çünkü bunlar, düş kurduklarını düşlemekten vazgeçemezler. Gözleri açık, aynanın karşısına geçerler ve derin bir uykuya dalarlar; anının mezarına kapatırlar gölgelerini. Yıldızlar söner içlerinde, Hugo'nun «güneşin göz kamaştırıcı, yırtıcı hayvanları, aşk yüzünden, kendilerini yüceliğin finoları yaparlar,» dediği duruma düşerler.

Yaratıcı yaşam! Yükseliş. İnsanın kendini aşması. Maviliğe fırlaması. Uçan merdivenlere yapışıp tırmanması, yükselmesi, dünyayı tam tepesinden kavraması, melekleri uçan yataklarından uyandırması. Yıldızlı derinliklerde boğulması, kuyrukluyıldızların kuyruklarına asılması. Nietzsche bu esrime içinde yazmıştı —sonra aynaya doğru daldı, köküyle, çiçeğiyle ölmek için. «Merdivenlerle karşıt merdivenler,» diye yazdı, ondan sonrası dipsizlikti artık; us parçalanmış bir elmas gibi un ufak olmuştu gerçeğin balyoz vuruşları altında.

Babamın bekçiliğini yapmıştım bir zamanlar. İşyeri olarak kullanılan küçük bir kulübede bir başıma kalıyordum saatlerce. O arkadaşlarıyla içerken, ben yaratıcı yaşamın şişesinden besleniyordum. Ba-

na eşlik edenler özgün şeylerdi, ruhun efendileriydi. O Çin sarısı ışığın altında oturan genç adamın iyice gevşedi cıvataları; büyük düşüncelerin çatlakları arasında yaşıyordu. Yükselen bir dağ zincirinin çıplak katları arasındaki bir keşiş gibi büzülmüştü. Gerçekten düşe geçti. Düşten de yaratmaya. Dönüşü olmayan bu son kapıdan sonra korku bürüdü içini. Biraz daha ilerlemek, yalnız başına yürümek demekti, kişinin yalnızca kendine güvenmesi demekti.

Disiplinin amacı özgürlüğü artırmaktır. Ama özgürlük sonsuza götürür; sonsuz ise korkunçtur. Sonra tam uçta durmanın, kışkırtılmanın, zorlanmanın, ileri sürülmenin, duyuları insan kokuları içinde yıkamanın rahatlatıcılığı çıkar ortaya. Tam anlamıyla insan olmak, o yeniden dirilmiş iblis olmak, tek başınalığın ötesine, uzağına, ta içine iten büyük kapının çilingiri olmak...

İnsanlar da batar gemiler gibi. Çocuklar da. Dokuz yaşında dibe çöken çocuklar da vardır, bırakıp gidişlerinin gizini de kendileriyle birlikte götürürler. Gençliğin temiz, yumuşak bakışlarıyla bakan hain canavarlar vardır. Suçları anlaşılamamıştır, çünkü adlandıramayız o suçları.

Neden yakamızı bırakmaz sevimli yüzlerin anısı? Kötülük mü yüklüdür olağanüstü çiçeklerin kökleri?

Parça parça incelemek onu, ayaklar, eller, saçlar, dudaklar, kulaklar, göğüsler, göbekten ağıza, ağızdan gözlere çıkmak, üstüne çullandığım kadını, pençelediğim, ısırdığım, öpüşlere boğduğum, adı bir zamanlar Mara şimdi Mona olan kadın, başka adlar, başka kişilikler taşıyan, başka başka eklerin

bir araya geldiği, artık kolayca yaklaşılmayan, girilmeyen, yitik bir kıtanın unutulmuş bir bahçesindeki serin bir heykelin ta kendisi olan kadını. Dokuzunda, ya da daha önce, patlatılmak istenmeyen bir tabancayla, duran tetiği çekip düşlerin tepesinden ölü bir kuğu gibi düşebilirdi. Böyle de olabilirdi işte, çünkü gövdesi dağılmıştı, aklı oraya buraya savrulan bir toz yığınıydı. Bir çan çalmıştı yüreğinde ama belli biri için değildi bu. Yüreğimde yarattığım sesle bir ilgisi yoktu görüntüsünün. Zorla girmişti oraya, bir aksama sırasında beynin kıvrımları arasına ufacık bir duman gibi kaydırmıştı görüntüsünü. Yara kapanınca da damgası içeride kalmıştı, taşa izi çıkan incecik bir yaprak gibi.

Huzursuz olduğum geceler yaratmayla doluyken, gözlerinden başka bir şey göremiyordum ve bu gözlerde, köpüren lav yataklarından doğanlara benzeyen hortlaklar çıkıyordu yüzeye, silik, yiten, yeniden görünen, korku, tutukluk, ürküntü, giz getiren. Durmadan izlenen biri; tazıların kokusunu alamadıkları, gizli bir çiçek. Hortlakların ardında, balta girmemiş ormanların çalıları arasından bakan, kendini şehvetle sunar gibi görünen, korkudan büzülmüş bir çocuk dururdu. Sonra, kuğu biçimi balıklama atlayıp yavaşça, filmlerdeki gibi, düşen gövdeyle birlikte kar taneleri de dökülmeye başlar hortlaklar, gene hortlaklar, gözler, gözlere benzemeye başlar, linyit gibi yanar, kıvılcımlar gibi ışıldar, daha sonra çiçekler gibi yumuşacık olurlar; ardından, burun, ağız, yanaklar, kulaklar, karmakarışıklıktan sıyrılıp bir ay dolgunluğunda, gözler önüne serilen bir maske, yüzüyle gözüyle

her şeyiyle etin biçimlenmeye başlaması.

Gecelerce sözcüklerden düşlere, ete, hortlaklara. Elde etme ve elden çıkarma. Ayın çiçekleri, yaban ormanlardaki geniş yapraklı palmiyeler, tazıların havlamaları, bir çocuğun ince gövdesi, lav kabarcıkları, kar tanelerinin salınmaları, dumanın ete dönüştüğü dipsiz derinlik. Ay değildir de nedir et? Gece demek değil midir ay? Özlemektir gece bütün dayanıklılığın ötesinde. Özlemek, özlemek, özlemek...

«Bizi düşün!» demişti o gece, dönüp merdivenleri hızla tırmanmaya başladığında. Başka bir şey düşünmem mümkünmüş gibi. Yalnızca ikimiz ve sonsuza tırmanan merdivenler. Sonra, "karşıt merdivenler": babamın iş yerindeki merdivenler, suça, deliliğe, oluşların kapısına yönelen merdivenler. Başka bir şeyi nasıl düşünebilirdim?

Yaratma. İçinde onun ruhunu açacak anahtarı bulabileceğin efsaneyi yaratmak.

Gizini ortaya dökmek isteyen bir kadın. Her şeyi göze almış bir kadın, kendini kendiyle kaynaştırmayı sevgiden uman. Gizin büyüklüğü önünde, ayakları altında yerin kaymakta olduğunu fark eden bir kırkayak gibi duyuyor insan kendini. Her açık kapı daha büyük bir boşluğa götürüyor. Zamanın yolsuz işsiz okyanusunda bir yıldız gibi yüzmek gerek. Bir Himalaya doruğu altında gömülü duran bir radyum sabrına erişmek gerek.

Aşağı yukarı yirmi yıl oldu aydınlatıcı ruhu incelemeye başlayalı; bu süre boyunca yüzlerce deneme yaptım. Sonunda biraz daha anlar gibi oldum kendimi. Sanırım siyasal önderlerle askeri dehalar

da biraz buna benziyor. Evrenin giziyle ilgili hiçbir şey öğrenemiyor insan, en çok öğrenebildiği, kaderin niteliği konusunda bir iki şey.

Her soruna doğrudan doğruya ulaşmak istiyor başlangıçta insan. Yaklaşım ne kadar dosdoğru ve zorlayıcı olursa, ağa tutulmamız da o kadar çabuk ve kesin oluyor. Hiç kimse kahramanca davranan birisinden daha zavallı değildir. Kimse bir kahraman kadar çok trajedi ve karışıklık yaratamaz. Çabuk ve kesin kurtuluşlar müjdeler, Gordiyon düğümüne kılıcını şaklatarak. Bir kan denizinde sonuçlanan bir aldanma.

Yaratıcı sanatçının kahramanla ortak olan yönleri var. Başka bir alanda iş görse de, verebileceği çözüm yolları olduğuna inanır o da. Bütün yaşamını verir düşsel başarılar kurmak için. Her büyük deneyin sonunda, ister devlet adamı, ister savaşçı, ister şair ya da filozof yapsın bunu, yaşamın sorunları aynı bilmecemsi karışıklıklarını korurlar. En mutlu halklar, tarihi olmayanlardır denir. Tarihi olanlar, tarih yapanlar, çatışmanın sonsuzluğunu kuvvetlendirmekten başka bir şey yapamazlar başarılarıyla. Sonunda bunlar da ortadan kalkar, hiçbir çabaya girişmeyip gününü gün edip eğlenenler gibi.

Yaratıcı bireyin (anlatım aracıyla güreşirken) denge kuran bir sevinç duyması gerekir, ama kendini anlatma çabasıyla gelen acı ağır basmazsa. Eserlerinde yaşıyor deriz. Ama bu seçkin yaşama biçimi kişiden kişiye çok değişir. Daha çok, daha zengin, daha bereketli bir yaşamın bilincinde olduğu ölçüde eserinde yaşadığı söylenebilir. Bilincine varamıyorsa, bütünüyle serüven dolu gerçek yaşam

yerine imgesel bir yaşam koymanın bir amacı ya da yararı yoktur. Günlük işlerinin üstüne çıkabilen herkes, deney alanını büyütmek umuduyla ya da onu zenginleştirmek için yapmaz bunu, hızlandırmak için yapar. Çatışmaların yalnızca bu açıdan bir anlamı vardır. Bu görüş kabul edilince başarıyla başarısızlık arasındaki ayrım kalkar ortadan. Eninde sonunda bütün büyük sanatçıların öğrendikleri şey budur: Katıldığı süreç yaşamın başka bir boyutuyla ilgilidir, kendini bu süreçle özdeşleyerek çoğalabilir yaşamı. Bu açıdan bakılırsa sürekli olarak uzaktır —korunmuştur— çevresinde her yerde üstün gelen bu sürekli ölümden. Büyük gizin hiçbir zaman anlaşılamayacağını, ama kendi hamuru içinde cisimleneceğini sezer. Kendini de bilinmeyenin bir parçası yapmak zorundadır, onunla birlikte olduğu kadar onun içinde yaşamalıdır. Kabul etmektir, çözüm yolu: bu bir sanattır, usun bencil bir gösterisi değil. Öyleyse, sanat aracılığıyla bir bağ kurar sonunda gerçekle: en büyük buluş budur. Burada her şey oyun ve icattır; delilik, bilgisizlik, hırs çirkefini parçalayacak gülleri fırlatmak için sağlam bir dayanak yok. Dünyanın düzene sokulması gerekli değildir: cisimlenmiş düzendir çünkü dünya. Kendimizi bu düzenle bir kılmak bize düşer, birbirimize yüklemeye çalıştığımız yanıltıcı düzenlerin karşıtı olan gerçek dünya düzeninin ne olduğunu bilmek bize düşer. İyiyi, gerçeği, güzeli kurmak için sahip olmak istediğmiiz kuvvetin, ele geçirmek mümkün olsa da geçirebilseydik, birbirimizi yok etme araçlarından başka bir şey olmadığı anlaşılırdı. Ne iyi olmuş güçsüz olmamız. Önce görme gücünü kazanmak

sonra da disiplin ve sabır. Kendi görüşümüz ötesinde bir görüşün varlığını tanımak alçakgönüllülüğünü kazanıncaya kadar, daha üstün güçlere inanıp güveninceye kadar, körleri körler gütmelidir. Çalışmayla kafanın her şeyi başaracağına inanan insanlar, olayların saçma ve umulmadık değişmeleri karşısında her zaman aldanacaklardır. Durmadan umut kırıklığına uğrayanlar bunlardır; suçu Tanrılara ya da Tanrı'ya da yükleyemezler artık, öteki insanlara dönerler, «İhanet! Aptallık!» çığlıklarıyla güçsüz öfkelerini açığa vururlar.

Sanatçının en büyük mutluluğu yüce düzenin bilincine varması, kendi itkilerinin zorla ve kendiliğinden işleyişiyle, insanoğlunun yaratmasıyla "Tanrısal yaratma" denilen şey arasındaki benzerliği görmesidir. Hayal gücüne dayanan eserlerde düzen içinde kendini gösteren yasanın varlığı, öteki sanat eserlerinden çok daha belirlidir. Böyle bir yaratma, bir buluştur, bütün katlara yayılır, su gibi, kendi düzeyini kendi yaratır. İleri sürülen bitmek bilmez yorumlar, görünüşte anlaşılmaz olanın seçkinliğini artırmaktan başka bir işe yaramaz. Bu anlaşılmazlık nasılsa, derin bir anlam taşıyor. Herkes etkilenir, etkilenmiyor gibi davrananlar bile. Hayal gücüne dayanan eserlerde, ancak iksire benzetilebilecek bir şey bulunur. Çoğu zaman "düpedüz saçma" denilen, bilinmeyen öğe, bizim ve bütün gök cisimlerinin içlerinde bulunduğu o yüce ve içine işlenemez olan dünyanın tadını ve kokusunu birlikte getirir. Saçma, sözlüğümüzün en şaşırtıcı sözcüğüdür. Ölüm gibi olumsuz bir niteliği vardır onun da. Saçmayı açıklayamaz kimse: Gösterebilir ancak. Üste-

lik, anlamlıyla saçmanın birbiri yerine geçebilir olduğunu eklemek, konuyu daha güçleştirir. Başka dünyaların malıdır saçma, boyutları başkadır, zaman zaman onu kendimizden uzak tutmak için yaptığımız şeyler, savuşturuşumuzdaki kesinlik, tedirgin edici yapısını doğrular. Anlayışımızın dar çerçevesine sığdıramadıklarımızı, bir yana atıveririz. Böylece derinlikle saçmanın bazı kesin, kuşku götürmez benzerlikleri olduğu görülebilir.

Neden hemen katılmadım salt saçmaya? Çünkü, ötekiler gibi korkuyordum ben de. Daha da önemlisi, aslında uzakta tutayım derken ağın ortasına düşmüş olmamdı. Kendi Dadacılığımın yıkıcılığındankurtulabilmiştim: bilgelikten eleştirmenliğe, ondan da savaşçılığa yükselmiştim. Edebiyat denemelerim, vandalların saldırısına uğramış eski şehirler gibi yıkılıp gitmişti. Yeniden kurmak istiyordum ama kullanılabilecek şeylere güvenemiyordum, planlarım kâğıt üstüne geçemiyordu. Sanatın özü insan ruhuysa, elimin altındaki ölü ruhlarla canlı hiçbir şey yaratamayacağımı itiraf etmeliyim.

Dramatik olayların bolluğuna tutulmak, durmadan bunlara katılmak başka şeylerin yanı sıra, insanca eylemlerin küçük bir yer tuttuğu daha büyük bir dramın sınırlarını fark edememek demektir. Yazmak, bir tür eylemi sürdürmek için başka bir tür eylemi durdurur. Bir rahip kendinden geçmiş dua edip tapınağın salonlarında sessiz, yavaş yavaş yürüdüğünde ve bu yürüyüş, dua çarklarını birbiri arkasına harekete geçirdiği zaman, oturup yazmak denilen işin canlı bir örneğini verir. Yazarın kafası artık gözlemlemek ve bilmek gibi işlerle uğraşmadı-

ğı için, ufak bir dokunuşla harekete geçen biçimler dünyasında dalgın dalgın yüzmeye başlar. Kötülükle kazandığı krallığının boyun eğen kullarını istediği gibi kullanan bir despot değildir. Daha çok, düşlerinin uyuklayan varlıklarını canlandıran bir kâşiftir. Düş kurma işi, ıssız bırakılmış bir evdeki temiz bir hava akımına benzer, aklın eşyalarını yeni bir biçimde *düzenler*. İskemlelerle masalar ortaklaşa çalışmaya koyulurlar; kötü bir koku yükselir, oyun başlar.

Bu oyunun amacını, yaşamla ilgisini sormak boşunadır. Yalnızca felaketlere katkıda bulunduklarına göre, yanardağlarla kasırgaları neden yarattığını Yaradan'a sormak gibidir. Ama bunlar, felakete uğrayanlar için felakettir, ondan kurtulup seyredenler için göz alıcıdır. Yaratıcılık dünyasında da böyledir. Yolculuğundan dönen düşçü, yolda kazaya uğramamışsa, çoğu zaman olduğu gibi, ince yapısının çöküntüsünden yeni birşeyler yaratır. Bir su kabarcığının patlaması, bir çocuğa heyecan ve tat verebilir. Yanılmalarla ve yanıltıcı görüntülerle uğraşanlarsa başka türlü tepki gösterebilir. Bir bilimadamı, düşünce dünyasının coşkusal zenginliklerini yükleyebilir, böyle bir kabarcığa. Bir çocuğu sevinçle bağırtan bir olay, ciddi bir deneycinin kafasında bir gerçeğin baş döndürücü görüntüsünü doğurabilir. Sanatçıda, bu zıt tepkiler birleşip kaynaşarak, en sonuncu şeyi, *gerçekleştirme* denilen büyük katalizörü üretir. Görme, bilme, keşfetme, tat alma —bütün bu yeteneklerle güçler, gerçekleştirilmedikleri sürece solgun ve cansızdırlar. Sanatçının oyunu, gerçeğe katılmaktır. Yenik düşülmüş bir savaş alanının

çıplak gözle bakıldığı zaman verdiği "felaket" görünümünün ötesini görebilmektir. Çünkü tarihin başlangıcından beri, nedenleri yok olmuş pis bir savaş alanı gibi görünmektedir dünya çıplak göze. Bu böyledir, insan kendini çatışma alanı olarak gördüğü sürece de böyle olmakta devam edecektir — "O'nun Ben'inin Ben'i" olma işini üstüne alana kadar.

X

Çoğu cumartesiler işi öğleyin bırakır, öğle yemeğini ya Hymie Lambscher ve Romero'yla ya da O'Rourke ve O'Mara'yla birlikte yerdim. Bazen ya Curley katılırdı bize ya da ulaklardan Yunanlı şair ve bilgin George Miltiades. Arada sırada Irma'yla Dolores'i çağırıyordu O'Mara, bizimle yemeğe gelmeleri için; Irma'yla Dolores Evrenleştiren personel bürosundan Beşinci Cadde'deki büyük mağazanın alıcıları arasına yükselmişlerdi. Saat üçe dörde kadar sürüyordu yemek çoğu zaman. Sonra ayaklarımı sürüye sürüye Brooklyn'in yolunu tutuyordum, Maude'la küçüğü görmek için.

Ortalık hâlâ karlı olduğu için parkta yürüyüşe çıkamıyorduk artık. Çoğunlukla bir sabahlık ya da bornozla dolaşıyordu Maude evde, uzun siyah saçları hemen hemen beline kadar iniyordu. Çok sıcaktı odalar, tıkış tıkış eşya doluydu. Çoğu zaman uzandığı kanepenin yanında bir kutu şekerleme bulunduruyordu.

Bizi selamlaşırken duyan biri, çok eski iki arkadaş sanırdı. Çocuk olmazdı bazen gittiğimde, bir komşu evine küçük arkadaşlarıyla oynamaya gitmiş olurdu.

«Seni üçe kadar bekledi,» derdi Maude, biraz azarlar gibi; ama aslında gizli bir heyecan duyardı bundan.

İşlerimin alıkoyduğunu söylerdim. Buna karşılık

«Senin özürlerini bilirim. Neden yeni bir şey uydurmuyorsun?» der gibi bakardı.

«Dostun Dolores nasıl,» diye sorardı birden. «Yoksa,» derdi kısa bir bakış atıp, «artık dostun değil mi?»

Öbür kadını (Mona'yı) kendisi gibi aldatmadığımı umduğunu kibarca anlatmak isterdi böyle bir soruyla. Mona'nın adını hiç kullanmazdı elbet, ben de kullanmazdım. Öyle bir "O" ya da "Onun" deyişi vardı, kimi söz konusu ettiği hemen anlaşılırdı.

Ayrıca, bu sorularda, daha derin bir anlam vardı. Boşanma işleminin daha başında olduğumuza göre, boşanma daha kesinleşmediğine göre, ne olup biteceği hiç belli olmazdı bu arada. Hiç değilse düşman değildik artık birbirimize. Çocuk her zaman aramızdaydı —güçlü bir bağ olarak. Maude yaşamına başka bir biçim verinceye kadar, ikisi de bana dayanmak zorundaydılar. Mona'yla yaşantımızı, umduğumuz kadar pürüzsüz olup olmadığını öğrenmek isterdi, ama gururu, bunu açıkça sormasına engel olurdu. Birlikte geçirdiğimiz yedi yılın şimdi oldukça gergin görünen bu durumun ortaya çıkmasında önemi küçümsenmeyecek bir etken olduğu sonucuna varmıştı kendi kendine. Mona'nın atacağı yanlış bir adım eski düzenime itebilirdi beni. Yeni kurduğumuz tuhaf dostluğa önem vermesine yol açıyordu böyle olması. Daha köklü başka bir ilişkiye de yer hazırlayabilirdi.

Hiç açıklanmayan bu umut iyice kendini belli ettiği zamanlar, üzülürdüm onun için. Eski evlilik düzenine yeniden batmam söz konusu değildi, ne olursa olsun. Mona'ya bir şey olursa —

düşünebileceğim tek ayrılık tehlikesi ölümdü— yeniden Maude'la birlikte yaşamaya başlayamayacağım çok açıktı. Irma'ya Dolores'e Yunan lokantasındaki küçük garson Monica gibi birine dönmem daha akla yakındı.

«Neden gelip yanıma oturmuyorsun —ısırmam seni.»

Sesi çok uzaklardan geliyor gibiydi. Maude'la birlikte baş başa kaldığımızda böyle olurdu çoğunlukla, aklım alır başını giderdi bir yerlere. Şimdi olduğu gibi örneğin, yarı kendimden geçmiş bir durumda cevap verirdim çoğu zaman, gövdem isteklerine boyun eğerdi ama kafam başka yerlerde olurdu. Kısa bir istekler çatışması olurdu, daha doğrusu onun isteğiyle benim isteksizliğim arasında bir çatışma. Cinsel heveslerini gıcıklamak istemiyordum; bütün istediğim, birkaç saat oyalanıp yeni yaralar açmadan çekip gitmekti. Gene de şehvete düşkün gövdesinde dalgın dalgın gezinmeye başlardı elim. İnsanın hayvanını farkında olmadan okşamasından fazla bir şey değildi bu okşayış başlangıçta. Ama yavaş yavaş, gizlemeye çalıştığı bir hazla, karşılık verdiğini sezdirirdi bana; sonra dikkatimi gövdesine perçinlemeyi başarınca, bağı kopartmak için umulmadık bir şey yapardı.

«*Unutma, karın değilim artık!*»

Bunu bana öfkeyle söylemekten hoşlanırdı, bilirdim beni yeni çabalara girişmeye kışkırttığını, aklımı, parmaklarımı yasak şeylere çekeceğini: kendine. Bir amacı daha vardı böyle davranışının — verme ya da karşı koyma gücünün anlaşılmasını sağlamak. "Bunu almak için bana ilgi göstermeli-

sin," der gibiydi hep gövdesi. Beni yalnızca etiyle doyurabileceği düşüncesi çok küçültücü bir şey gibi geliyordu ona. "Sana bütün kadınların verebileceğinden daha fazlasını verirdim," der gibiydi, "bana *bakabilseydin, beni* görebilseydin, gerçek benliğimi!" Onun ötesine baktığımı, merkezlerimiz arasındaki uzaklığın, eskiye oranla şimdi daha çok, daha tehlikeli olduğunu biliyordu. Bana gövdesiyle erişmekten başka bir yolu kalmadığını da biliyordu.

Şurası ilginç bir gerçektir, bir gövde, görünüşü ve dokunuşuyla ne kadar alışılmış olursa olsun, sahibinin ele geçirilmez ya da kaçak olduğunu sezdiğimiz ölçüde derin anlamlı bir gizlilik kazanabiliyor. Döl yolunu göstermek için doktora gittiğini öğrendiğim zaman Maude'un gövdesine bakarken duyduğum yenilenen tadı anımsadım. Duruma çeşni katan şey, bu doktorun, hiçbir zaman sözünü etmediği o eski isteyenlerinden biri olmasıydı. Bir gün damdan düşer gibi, muayenehanesine gittiğini söylemişti. Çünkü bir süre önce düşmüş, bunu bana hiç söylememiş, tam o sıralar, güvenebileceğini (!) bildiği eski yavuklusuna rastlayınca da gidip göstermeye karar vermişti.

«İçeri dalıp muayene olmak istediğini mi söyledin?»

«Yok, tam öyle değil.» Buna kendisi de gülmüştü.

«Nasıl oldu peki?»

Aradan beş altı yıl geçtikten sonra, onu gelişmiş bulup bulmadığını merak ediyordum. Daha ileri gitmeye kalkışmış mıydı? Evliydi, elbet, daha önce söylemişti bunu bana. Ama çok da yakışıklıydı, çe-

kici bir kişiliği vardı, anlatırken dikkatimi çekmişti bu noktalara.

«Masaya çıkıp bacaklarını açınca neler duydun —eski sevgilinin karşısında?»

Karşısında taş kesildiğini anlatmaya çalışıyordu, Dr. Hilary'nin, ya da adı ne boksa, onu gevşetmek için nasıl uğraştığını, bir doktor olarak neler yapacağını anlattığını falan.

«Gevşeyebildin mi —sonunda?»

Yeniden güldü, "ayıp" şeylerden söz ettiği zamanki gülüşüyle.

«Eee, ne yaptı sonra?» diye zorladım.

«Bir şey değil canım yaptığı. Döl yolunu» —döl yolumu diyemezdi!— «muayene etti parmağıyla. Bir lastik kılıf geçirmişti elbet.» Bu işlemin her zaman yapılandan ayrı bir şey olmadığına inandırmak ister gibi eklemişti bunu.

«Çok iyi geliştiğimi düşünüyor,» diye kendiliğinden söyleyince, şaşırdım.

«Yaa, demek öyle düşünüyor ha? İyice muayene etti öyleyse?»

Bu küçük olayın anısı birdenbire söylediği bir sözle uyanmıştı. Eski ağrısının bu yakınlarda yeniden başladığını söylemişti. Yıllarca önce düştüğünde, kalça kemiğini incittiğini sanarak nasıl yanıldığını anlattı yeniden. Öyle ciddi konuşuyordu ki, elimi tutup tam orasına, Venüs tepesinin yamacına koyduğu zaman, bütünüyle masum bir hareket gibi geldi bana. Kıllar çok sıktı, tam bir gül fidanı, ta ötesinde parmak oynasa fırça gibi dikeliyorlardı hemen. İnce bir ipek ya da kadife tabaka üstünden dokunulduğunda insanı çıldırtan tüylü şeylerden

biriydi. Eskiden, sık sık, yarı saydam, çekici şeyler giydiği, baştan çıkarıcı ya da bebek gibi davrandığı zaman uzanır, kavrardım herkesin ortasında, bir tiyatronun oturma salonunda, ya da bir tren istasyonunda. Çok kötü kızardı bana. Ama ona yakın durur, tutan elimi örter, tutmaya devam ederdim; «kimse görmez,» derdim, «kımıldama». Konuşmaya devam ederdim, elim manşonunda, o korkudan donmuş bir durumdayken. Tiyatroda, ışıklar karartılır karartılmaz bacaklarını ayırır orasıyla oynamama izin verirdi. Pantolonumun düğmelerini çözüp kamışımla oynamaktan da çekinmezdi o zaman.

Amcığı heyecan veriyordu bana gene de. Farkındaydım bunun, elim ılık ılık kürk kesesinin üstünde dururken. Tedirgin edici sessizliğe yol açmamak için konuşup duruyordu. Konuşmasa elimin ağırlığından başka bir şey olmayacaktı ve belli olacaktı onun orada durmasından hoşlandığı.

Anlattığı şeyle çok ilgilenmiş gibi, ölen üvey babasından söz ettim. Beklediğim oldu, hemen heyecanlandırdı bu onu. Adını anar anmaz heyecanlandığı için elini elimin üstüne koyup bastırdı. Elimin biraz daha aşağı kaymasına yol açtı bu, parmaklarım sık kıllarına dolandı, hiç aldırmıyor gibiydi — şimdilik. Boşalır gibi konuşmaya devam etti, bir kız öğrenci gibi. Parmaklarım çözülüp dolanırken, çifte bir tutkunun içimde ayaklandığını duydum. Yıllarca önce, onunla çıkmaya daha yeni başladığım sıralar korkunç kıskanırdım üvey babasını. Yirmi iki, yirmi üç yaşlarındaydı o sıralar, iyice gelişmişti, sözcüğün tam anlamıyla olgundu; pencerenin önünde, akşam karanlığında, babasının kucağına otur-

muş, onunla alçak sesle, okşar gibi konuştuğunu görünce kudururdum. «Seviyordum onu,» derdi, davranışını bağışlatırmış gibi bu, çünkü onun için sevmek, temiz, bedensel zevklerden uzak bir şeydi. Yazın olurdu bunlar ve ben, yaşlı dalaverecinin onu salıvermesini beklerken, duman gibi ince, yarı saydam giysisinin altındaki sıcak, çıplak eti duyardım. Kolları arasında çırılçıplak da oturabilirdi, öyle gelirdi bana. Rahatsız olurdum, kucağındaki ağırlığından, oraya yerleşişinden, uyluklarını kıpırdatmasından, cömert yarığını tam pantolon düğmeleri üstüne yapıştırmasından. Herifin Maude'a karşı duyduğu duygular ne kadar temiz olursa olsun, kucağında tuttuğu tatlı yemişin farkındaydı elbet. Ancak bir ceset duygusuz kalabilirdi bu ılık gövdeden fışkıran sıcaklık ve özsu karşısında. Bundan başka, onu daha iyi tanıdıkça, gövdesini gizli ve şehvetli bir biçimde vermesinin doğal bir şey olduğunu düşünmeye başladım. Akrabayla zina onun ötesinde olan bir şey değildi; "ırzına geçilmesi" gerekiyorsa bunun sevgili babası tarafından yapılmasını yeğ tutuyordu; gerçek babası olmayıp kendi seçtiği biri olması, durumu kolaylaştırırdı, bunları açıkça düşünmeye izin verdiyse elbet kendine. Onunla açık, gizlisi saklısı olmayan bir cinsel ilişki kurmamı onca güçleştiren bu baş belası sapık ilişkiydi. Ona veremeyeceğim bir sevgi bekliyordu benden. Onunla bir çocuk gibi oynamamı, kulağına sevimli saçmalıklar fısıldamamı, okşamamı, şımartmamı, eğlendirmemi bekliyordu. Sapık bir biçimde kucaklayıp okşamamı istiyordu. Onun bir amcığı, benim de bir kamışım olduğunu kabul etmeye ya-

naşmıyordu. Sevgi dolu sözler, sessiz, gizli sıkıştırmalar, elle yoklanmalar bekliyordu. Ben ona göre çok açık ve hayvancaydım.

Çıldıracak gibi olmuştu gerçek tadını alınca — hazdan, öfkeden, utançtan, küçüklük duygusundan ve daha bilmem nelerden. Bu işin bu kadar tatlı ve tiksindirici olduğunu düşünememişti daha önce. Tiksindirici olan —ona göre— bırakılmaktı. Erkeklerin bacakları arasında bir şeyin sallandığı düşüncesinin ona her şeyi unutturmasına korkunç öfkeleniyordu. Başına buyruk olmak istiyordu —çocuk olmak istemediği zamanlar. Ele geçirilmişlik, teslim olmuşluk, kaynaşma, değiş tokuş arasında olmak istemiyordu. O sımsıkı kapalı küçük benlik özünü göğsünde saklamak, yalnızca gövdeyi teslim etmenin meşru tadını tatmak istiyordu. Gövdeyle ruhun ayrılmaması, özellikle cinsel birleşmede, büyük bir tedirginlik kaynağıydı onun için. Amcığını kamışın yoklamalarına bırakmakla bir şey yitirmiş gibi davranıyordu, benliğinden minik bir parça, bir daha yerine getirilemeyecek bir öğe. Karşı koymaya çabaladığı ölçüde bütünleşiyordu teslim oluşu. Kafalarını kısırlaştıran isterik kadınlar kadar azgınca düzüşen kadın yoktur.

Ormanının sert, tel kıllarıyla oynayıp arada sırada parmaklarımdan birini deliğinin ucuna dokundururken, düşüncelerim geçmişe doğru kayıyordu. Onun cici babası olduğumu, çok sıcak bir odanın büyüleyici alacakaranlığında, o şehvetli kızımla oynadığımı düşünmeye başladım. Her şey yapay, derin ve gerçekti aynı anda. Dilediği gibi davranırsam, yumuşak başlı, anlayışlı âşık rolünü

oynarsam, karşılığını alacağım kesindi. Tutkulu bir teslim oluş içinde yutacaktı beni. Oyuna devam edersem, açacaktı bir yanardağ yakıcılığındaki uyluklarını.

«Bakayım acıyor mu içinden elleyince,» diye fısıldadım, elimi üstünden çekip yarı saydam gömleğinin altına soktum, kaydırdım amcığının üstünde. Suları sızıyordu; elimle hafifçe bastırır bastırmaz biraz daha araladı bacaklarını.

«Burası... Acıyor mu burası,» diye sordum dalarken içine.

Yarı kapalıydı gözleri. Anlaşılmayan bir işaret yaptı başıyla, ne evet demekti ne hayır. İki parmağımı daha soktum, yavaşça uzandım yanına. Kolumu başının altından geçirip yavaşça çektim kendime doğru, parmaklarım büyük bir ustalıkla, içinden sızan şerbette yayık dövüyordu.

Kıpırtısız yatıyordu, bütün bütüne bırakmıştı kendini, aklı parmaklarımın oyunundaydı. Elini tuttum, büyülüymüş gibi açılıveren pantolon düğmelerimin arasından içeriye soktum. Kamışımı kibarca kavradı sımsıkı, denenmiş bir okşayışla okşamaya başladı. Yüzüne bir göz attım, bir mutluluk okunduğunu gördüm. Bunu seviyordu işte, bu gözü kapalı, dokunma alış verişini. Şimdi gerçekten uyuyabilse, düzdürebilse kendini, hiç ilgilenmediğini göstermek isteyerek, arada kışkırtarak... Kendini hem bütün bütüne verip hem de masumluğunu sürdürebilse... Ne büyük bir mutluluk olurdu bu! Amının ta dibiyle yapmaktan hoşlanıyordu, hiç kımıldamadan, baygın gibi yatarak. İşaret direkleri kalkmış, gerilmiş, sevinçli, seğirerek, gıcıklanarak,

emerek, sımsıkı sarılarak, gönlünün dilediği gibi vuruşabilirdi, düzüşebilirdi son bel damlasına kadar.

Yanlış bir hareket yapmamak gerekiyordu kesinlikle, bir ipekböceği kozası gibi eğirilen, çıplak, bedensel benliğini saran ince deriyi yırtmamak gerekiyordu. Parmakla kamışa yer değiştirtmek, bir göz bağcının el çabukluğunu gerektiriyordu. Ölümcül haz yavaş yavaş arttırılmalıydı, gövdeye alıştırılan bir zehir gibi. Bir kozanın peçesi altında yapılmalıydı, yıllarca önce, onu elde etmek için kızlığını geceliğinin üstünden bozmak zorunda kaldığım zamanki gibi... Kamışım onun becerikli okşamalarıyla kıvranırken, şeytanca bir düşünce geldi aklıma. Üvey babasının kucağında oturuşunu düşündüm, akşam karanlığında, yarığı her zamanki gibi pantolonunun önüne yapışık. Yüzü nasıl olurdu acaba babasının o ateş böceğinin uyuklayan deliğine girmeye başladığını birdenbire duysa; babasının kulağına ilk gençlik aşklarının sapık saçmalarını fısıldarken, duman gibi ince olan giysisinin dolgun kabalarını örtmediğinin farkında değilken, bu sözü edilmemesi gereken şey birdenbire dikilip içine tırmansa ve bir su tabancası gibi patlayıverse. Düşüncelerimi okuyup okumadığını anlamak ister gibi yüzüne baktım, alev alev yanan deliğinin katlarını, girintilerini çıkıntılarını yoklarken, atak, saldırgan dokungaçlarla. Gözleri sımsıkı yumuluydu, dudakları şehvetle aralanmıştı; gövdesinin aşağı kısmı kıvrılıp bükülmeye başladı, bir ağdan kurtulmak ister gibi. Yavaşça elini kamışımdan aldım, aynı zamanda da bir bacağını kaldırıp üstümden aşırdım.

Kamışımı bir süre yarığının ağzında sıçratıp titrettirdim, yarığı boyunca ileri geri kaydırdım, esnek bir lastik oyuncak gibi. Aptalca bir türkü takılmıştı kafama: «Başınızın üstünde tuttuğum bu şey - âlâ mı, âli - ül - âlâ mı?» Bu küçük oyunu baştan çıkartıcı bir büyü için sürdürüyordum, arada sırada kamışımın başını birkaç santim ileri uzatıyor, sonra yeniden amcığının ucunda gezindiriyor, ıslak kılları arasına sokup bırakıyordum. Birdenbire sert bir soluk aldı, gözlerini kocaman kocaman açarak tam bir dönüş yaptı; elleri ve dizleri üstünde dengesini kurmaya çalışarak kaygan kapanıyla kamışımı çılgınca bir heyecan içinde kapmaya davrandı. İki elimi kabalarına koydum, parmaklarımla da iyice kabarmış olan amcığının iç kenarlarını okşamaya başladım, sonra patlak bir balonu açar gibi ayırdım iki yana, kamışımı en duyarlı noktaya dayayarak kendisini üstüme bırakmasını bekledim. Bir an için caydığını sandım. Başı zavallı bir biçimde göğsüne düşmüştü, gözleri yarığının çılgınca hareketlerine dikiliydi, sonra, sımsıkı sürdü ileriye doğru kendini, bakışlarını birdenbire başımın üstündeki bir noktaya kaldırarak, sapladı. İyice açılmış, durmadan hareket eden gözlerine tam anlamıyla bencilce olan bir görünüş gelmişti, ardını çalkalamaya başladığı anda, kamışım ancak yarısına kadar girmişti içine, alt dudağını ısırmaya başladı. Bunu görünce kendimi azıcık aşağıya kaydırdım, bütün gücümle onu üstüme çekerek köküne kadar soktum, öyle derine inmiştim ki, inledi, başı yastığa düştü. O anda alıp bir havuç soksaydım aldırmazdı. Birden odanın kapısı vuruldu. Öyle bir çarpıldık ki, yürekleri-

miz duracak sandım. Her zamanki gibi kendini ilk toparlayan o oldu. Kendisini benden sökerek kapıya koştu.

«Kim o,» diye sordu.

«Benim,» diye cevap verdi, ürkek, çatlak, hemen tanıyıverdiğim ses.

«Ah, sen misin! Neden söylemedin. Ne var?»

«Şeyi söyleyecektim,» diye devam etti, insanı çıldırtacak bir yavaşlıktaki baygın, sürüklenen ses, «Henry orada mı?»

«Evet, burada elbet,» diye tersledi Maude, kendini toparlayarak.. «Ah Melanie,» dedi, öteki kendine işkence ediyormuş gibi, «bunu mu öğrenmek istiyordun yalnız? Sanki...»

«Henry'yi telefondan arıyorlar,» dedi zavallı moruk Melanie. Eskisinden çok daha ağır, bütün gücüyle zorlanıyormuş gibi devam etti: «Galiba... çok... önemliymiş.»

«Peki,» diye bağırdım kanepeden kalkıp önümü iliklerken, «hemen geliyorum!»

Alıcıyı kaldırdığım zaman iyice şaşırdım. Telefondaki Curley'di, otelden arıyordu. Ne olduğunu anlatamayacağını, ama hemen gelmem gerektiğini söyledi.

«Doğru konuş,» dedim, «doğru söyle. Ne oldu? Mona'ya mı bir şey oldu?»

«Evet,» dedi, «Ama az sonra bir şeyi kalmaz.»

«Ölmedi, değil mi?»

«Yok, ama eşiğinden döndü. Çabuk ol...» bunu söyler söylemez de kapattı.

Holde Melanie'yle karşılaştım, göğsü yarı yarıya meydandaydı, melankolik bir doymuşluk duygu-

suyla aksayarak dolaşıyordu. Anlayışlı bir bakış attı bana, acıma, imrenme, azarlama, hepsi bir aradaydı.

«Yoksa rahatsız etmezdim sizi, biliyorsun,» sesi zorlukla, ağır ağır yükseldi, «çok önemli demeseydiler. Ah, canım,» ve gövdesini merdivenlere doğru zorlukla taşımaya çalıştı, «öyle de çok iş var ki yapacak. İnsan gençken...»

Devamını dinlemedim. Koşarak aşağıya indim, az daha kucaklaşıyordum Maude'la.

«Ne varmış?» diye sordu merakla. Sonra, hemen cevap vermediğim için devam etti: «Bir... bir şey mi olmuş... ona?»

«Umarım önemli değildir,» dedim pardösümü ve şapkamı ararken.

«Hemen gitmek zorunda mısın? Demek istediğim...»

Maude'un sesinde endişeden başka şeyler vardı; umut kırıklığı vardı, hafif bir azarlama vardı.

«Işığı yakmadım,» diye devam etti, açacakmış gibi lambaya doğru ilerlerken, «Melanie seninle birlikte gelir diye çekindim.» Biraz bornozunu çekiştirdi, aklındakini bana da yansıtmak ister gibi.

Biraz sevgi gösterisinde bulunmadan gitmemin çok büyük bir insafsızlık olacağını fark ettim.

«Kaçmalıyım,» dedim, şapkamı ve pardösümü atıp onun yanma doğru hızla giderken. «Seni böyle bırakmak istemiyorum... böyle,» ışığa uzanan elini tuttum, kendime doğru çektim, kucakladım sonra onu. Hiç karşı koymadı. Tersine, başını geriye attı, dudaklarını uzattı. Az sonra dili ağzımdaydı, gövdesini gevşek ve ılık, benimkine bastırdı çırpınarak.

(Çabuk, çabuk! diyordu Curley'in sesi.) «Çabucak becermeliyim,» dedim kendi kendime, dışarı fırlamakta acele etmiyordum artık. Elimi giysisinin altına sokup parmaklarımı çatlağına daldırdım. Pantolon düğmelerime uzanınca şaşırdım, açtı, kamışımı çıkarttı. Duvara dayadım sırtını, kendisi alıp koydu kamışımı deliğine. Şimdi alev alev yanıyordu, yapacağı her hareketin bilincindeydi, tartıyordu her şeyi ve zorbaca davranıyordu.

Ayakta dikilirken yapmak çok biçimsizdi. «Şuraya uzanalım,» diye fısıldadı, diz üstü çöküp bana da asılırken.

«Soğuk alacaksın,» dedim, hırsla soyunuyordu.

«Umurumda değil,» dedi, pantolonumu indirip, kayıtsızca beni üstüne çekerken. «Ah Tanrım.» diye inledi, yeniden, dudaklarını ısırıp, yavaş yavaş soktuğum sırada taşaklarımı sıkarak. «Oh, ver... iyice sok!», zevkten soluğu tutuldu, inledi.

Hemen fırlayıp şapkamı ve paltomu kapmak istemediğimden, üstünde yatakaldım, kamışım içindeydi, küçük bir çekiç gibi kaskatıydı. İçi olgun bir yemişe benziyordu, soluk alıyor gibiydi eti. Az sonra iki küçük bayrağın dalgalandığını duydum; sağa sola sallanan bir çiçek gibiydi, taçyapraklarının okşanması çıldırtıyordu onu. Elinde olmadan oynuyorlardı ama sert, çırpınarak, silkinerek bir oynayış değildi, esen yelle dalgalanan iki ipek bayrak gibi. Birden kendine gelmiş gibi oldu: Deliğinin iç duvarları yumuşak bir limon sıkacağı gibiydi, isteğine uyarak asılıyor, kavrıyordu, görünmez bir el oluşmuş gibi içinde.

Kımıldamadan yatarak, kendimi bu ustaca oyun-

lara bıraktım («Çabuk, çabuk!» Ama, ölmemiş olduğunu söylediğini çok iyi anımsıyordum artık). Her zaman bir taksi tutabilirdim; bir iki dakika önce ya da sonra olmuş, bir şey değişmezdi. Kimsenin aklına gelmezdi böyle bir şey için kaldığım.

(Tadını çıkarmaya bak... Tadını çık...)

Artık kaçamayacağımı biliyordu. İstediği kadar uzatabileceğini biliyordu bunu, hele böyle kımıldamadan yatıp deliğinin içiyle düzüşürken, vuruştururken bilinçsiz bilinçle.

Bu kere ağzımı ağzına dayayarak dilimle düzüşmeye başladım. Korkunç numaralar yapabiliyordu diliyle, bildiğini çoktandır unuttuğum numaralar. Bazen yutmamı ister gibi ta gırtlağımdan aşağıya kaydırıyor, sonra dikkatimi aşağıdaki belirtilere, çıldırtacağına çekmek ister gibi geri alıyordu. Bir keresinde hava aldırmak için iyice çıkartmıştım, aç kurt gibi eliyle kapıp yeniden içine kaydırdı, kendini de, dibi bulsun diye ileriye doğru vererek. Daha sonra, deliğinin ağzına kadar çektim, ıslak burunlu bir köpek gibi kamışımın burnuyla koklamaya başladım. Bu küçük oyun yetip artmıştı artık; beli gelmeye başladı, uzun zamandır tuttuğu orgazm beş köşeli bir yıldız gibi patladı. Bir kasılmadan bir başkasına geçerken, öylesine soğukkanlı bir denetim içindeydim ki, şeytan gibi dolaştırıyordum içinde benimkini, yanlarına, aşağıya, içine, dışına sürtüyor, daldırıyor, geri çekiyor, mıhlıyor, gümbürdetiyor ve iyice hazırlanmadan belimi getirmeyeceğimi çok iyi biliyordum.

O zamana kadar yapmadığı bir şeyi yapmaya başladı. Çılgınca bir kendini verişle dudaklarımı,

boynumu, kulaklarımı ısırıp bir makine gibi tekrarlamaya başladı: «Hadi, ver, ver, hadi, ver, Oh tanrım koy, iyice koy!» Orgazmdan orgazma geçiyor, itiyor, kakıyor, kendisini kaldırıyor, ardını çalkalıyor, bacaklarını kaldırıp boynuma doluyordu; derken birdenbire, bitik bir durumda, yalvarmaya başladı patlatmam ve bitirmem için. «Patlat, patlat hadi... Çıldıracağım.» Orada, bir yulaf çuvalı gibi, soluk soluğa terleyerek, çaresiz, sıfırı tüketmiş yatarken, yavaş yavaş ve düşünceli düşünceli kamışımı ileri geri vurmaya başladım, sığır külbastısı, patates püresi, salça ve bütün baharatları tattıktan sonra, onu tam elektriğe tutulmuş gibi sarsan bir tampon attım tam rahminin ağzına.

Beni bekleyen sınava kendimi hazırlamaya çalıştım metroda. Neden bilmem, Mona'nın tehlikede olmadığını biliyordum. Doğruyu söylemek gerekirse, haber beni şaşkına çevirmemişti; birşeylerin patlak vermesini bekliyordum haftalardır. Hiçbir kadın ilgisiz görünmeyi sürdüremezdi, geleceği tehlikeydeyken. Hele hele kendini suçlu bulan bir kadın. Her şeyi göze alan bir işe kalkıştığından kuşkulanmıyordum, içgüdülerinin, işi sonuna vardırmasına engel olacaklarını biliyordum. En çok korktuğum, işleri karıştırmasıydı. Meraklanmaya başlamıştım. Ne yapmıştı? Nasıl başlamıştı? Curley'in gelip kurtaracağını bilerek mi yapmıştı planını? Tuhaf, sapık bir biçimde, anlatacaklarının inandırıcı olmasını diliyordum. Bana bu tedirgin durumda sinirli kahkahalar attıracak, akla ve doğaya aykırı, yakışıksız bir kocakarı masalı anlatmasını istemiyordum. Ciddi

bir yüzle dinlemek, üzülmüş görünmek ve yakınlık duymak istiyordum —çünkü gerçekten üzülüyordum ve seviyordum. Acıklı durumlar her zaman tuhaf bir etki yapar üstümde, bir gülünçlük duygusu yaratır, hele sevgi varsa bir de işin içinde. Belki de bu nedenle, hep kendi kendime gülerdim üzücü durumlarda. Rol yapmaya karar verdim mi hemen bir başkası olurdum —oyuncu. Her zaman aşırıya kaçardım elbet rolümde. Sanırım, bu tuhaf davranışım, onulmaz bir aldatma - aldanma nefretine dayanıyordu temelde. Kendi postumu kurtarmak söz konusu bile olsa, insanlara yutturmaktan nefret ediyordum. Bir kadının direncini kırmak, seni sevmesini sağlamak, kıskançlık damarlarını kabartmak, böylece onu yeniden kazanmak —meşru yöntemlerin bilinçsizce kullanılması da olsa, böyle yapmak yaradılışıma aykırı düşüyordu. Bir kadın isteyerek teslim olmadığı sürece, bu işten bir başarı ya da doygunluk payı çıkartamıyordum. Her zaman kötü bir âşıktım. Kolayca cesaretimi yitiriyordum, kendi güçlerimden kuşkulandığım için değil, onlara güvenmediğim için. Kadının bana gelmesini istiyordum. İlk adımı onun atmasını bekliyordum. Çok korkusuzca davranmasında hiç tehlike yoktu. Kendini ne kadar dünyayı umursamaz bir biçimde verirse o kadar hayran oluyordum ona. Bakirelerden ve solgun menekşelerden nefret ediyordum. *La femme fatale!* - işte benim idealim.

Yalnızca köle olarak kalmayı istediğimizi kabul etmekten nefret ederiz. Hem köle, hem de efendi! Köle, sevgide bile her zaman kılık değiştirmiş bir efendidir. Kadını ele geçirmesi, elinde tutması, is-

teklerine boyun eğdirmesi, bir biçime sokması gereken adam —kölesinin kölesi değil midir? Ne kadar kolaydır bu ilişkilerde, kadının güçler dengesini bozması! Kadının kendi kendini yönetmesi tehdidi bile korkusuz despotun korkunç bir baş dönmesine tutulmasına yol açar. Ama dünyayı umursamadan birbirlerinin kucağına atılabiliyorlarsa, büyük ve su götürmez bir özgürlüğün tadını çıkarmış olmazlar mı? Korkak olduğunu kendi kendine kabul eden bir adam, korkusunu yenmek için gereken ilk adımı atmıştır; ama bunu herkese açıkça söyleyen, başkalarının da görmesini isteyen, kendisiyle ilgili ilişkilerde bu durumu kolayca kabullenen adam artık kahraman olma yolundadır. Çetin deney anı gelip çattığında hiç korkmadığını gördüğü zaman, kendi de şaşar kalır çoğunlukla. Kendini korkak olarak görme korkusundan kurtulduğu için korkak değildir artık; değişimini belli edecek bir olay gereklidir yalnız. Sevgide de böyledir bu. Yalnızca kendi kendine değil, başkalarına, taptığı kadına bile, kadının parmağının ucunda oynayabileceğini, karşı cins söz konusu olunca güçsüz olduğunu söyleyen bir adam, çoğu zaman gerçekte güçlü olanın kendisi olduğunu görür. Kadının bütün direnişlerini tam bir boyun eğişten daha çok kıran bir şey yoktur. Karşı koymaya hazırlanmıştır kadın, kuşatılmaya hazırlanmıştır: böyle davranmak üzere yetiştirilmiştir. Hiçbir dirençle karşılaşmayınca tepe üstü düşer tuzağa. İnsanın kendini olduğu gibi vermesi, yaşamın sağlayabileceği en büyük rahatlıktır. Gerçek sevgi işte bu erime noktasında başlar. Kişisel yaşam bütünüyle bağımlılık üstüne kuruludur, iki yönlü bir ba-

ğımlılık. Herkesin birbirine bağlı olduğu bir insan yığınıdır toplum. Toplumun solukluğunun gerisinde, kişisel olanın gerisinde, çok daha zengin bir yaşam vardır, ama kişisel ormanın bütün girdisi çıktısı arşınlanmadıkça mümkün değildir onu öğrenmek ya da elde etmek. Büyük âşık, mıknatıs ve katalizör olmak, dünyanın körleştirici odak noktası ve esin kaynağı olmak için tam bir aptal olmanın derin bilgeliğini yaşamak gerekir. Yüreğinin ululuğu, onu çılgınlığa ve yıkıntıya yöneltmekte olan bir adam, kadınların karşı koyamadıkları biridir: seven bir kadının demek istiyorum. Yalnızca sevilmek isteyenler, aynada yalnızca kendi yansımalarını görmek isteyenler için, ne kadar büyük olursa olsun hiçbir sevgi doyurucu olamaz. Sevgiye aç bir dünyada, yansıyan benliklerinin parıltısıyla erkekle kadının körleşmelerine şaşmamalı. Tabancanın patlamasının son çözüm olmasına şaşmamalı. Bir metro katarının öğüten tekerleklerinin, bir gövdeyi parçalayabilmesine karşın, aşk iksirini damıtamamasına şaşmamalı. Benmerkezci prizmada eli kolu bağlı olan kurban, kendi yaydığı ışıkla kapatılmıştır. Kendi cam fanusunun içinde ölür benlik.

Düşüncelerim başlarını almış gidiyorlardı. Birden Melanie'nin görüntüsü canlandı gözümün önünde. Hep oradaydı, dolgun bir ur gibi. Üstünde hem hayvansı, hem meleksi bir hava vardı. Ayağını sürükleyerek dolaşırdı hep, zorlukla çıkardı sözcükler ağzından, vızıldar gibi konuşurdu, saçmalardı, iri melankolik gözleri çukurlarında kızgın birer kor parçası gibiydi. O güzelim yarı delilerden biriydi, cinsiyetle ilgilerini yitirdiklerinde William Bla-

ke'in kıyamet hayvanlarının gizemsel şehvetini takınan. Aşırı ölçüde dalgındı, tekdüze yaşamın bilinen önemsiz ayrıntıları karşısında değil yalnızca, kendi gövdesine karşı da. Bitmek bilmez ev işlerini yaparken süt beyaz memelerini göstererek dolaşması olağandı. Maude çok kötü azarlardı onu, her zaman öfkelenirdi ona. Melanie'nin utanmazlıkları dediği şeylere.. Ama Melanie kaçık bir susamuru kadar masumdu. Şu susamuru sözü tuhaf kaçıyor, ama çok uygun düşüyor ona. Melanie ne zaman aklıma gelse, saçma sapan bir yığın görüntü üşüşürdü kafama. Yalnızca "hafif" kaçıktı denebilir. Ussal yetenekleri azaldıkça, gövdesi tedirgin edici oluyordu. Aklı etine geçmişti, hareketlerinin kaba ve sarsak oluşu, artık beyniyle değil yalnızca et kesilmiş gövdesiyle düşünmesindendi. Cinsiyetle ilgili nesi varsa bütün gövdesine yayılmıştı artık, bir yerde toplanmış değildi: ne bacaklarının arasında, ne de başka bir yerinde. Hiç utanma duygusu kalmamıştı. Bize sabah kahvaltısı hazırlarken apış arasının kılları gözükmüşse ne yapsındı, ayak tırnağından, göbek çukurundan çok ayrı bir şey değildi bu onun için. Kahve kabına uzanırken farkına varmadan orasına dokunsam kesinlikle aldırmazdı, koluna dokunmuşum gibi. Çoğu zaman, ben banyo yaparken ilgisizce kapıyı açar, küvetin üstündeki demire havluları asardı, özür dileyerek, o zayıf, kendini önemsemeyen tutumuyla, gözlerini başka yöne çevirmek için en ufak bir hareket yapmadan. Böyle durumlarda bazen durur ve birkaç dakika konuşurdu benimle —hayvanlarından, ayaklarındaki şişlerden, ertesi gün yapacağı yemekten söz ederdi— tam bir açık

sözlülükle, hiç tedirgin olmadan. Yaşlı olmasına, saçlarında aklar bulunmasına karşın diriydi eti, hem de yaşına göre şaşılacak bir dirilikte. Arada, sırada küvetin içinde yatarken, benimki kalkardı, ama o hiç utanmış görünmez, saçma sapan konuşmaya devam ederdi. Bir iki kere Maude üstümüze gelmişti, bilmeden. Korkunç öfkelenmişti elbet. «Çıldırmış olmalısın,» demişti Melanie'ye. «A canım,» diye cevap vermişti beriki, «bu şamata niye! Biliyorum aldırmıyor Henry,» ve hafif delilerin o melankolik, bilmiş gülümsemesiyle gülümsemişti. Sonra da Maude'un ona ayırdığı odaya doğru ayaklarını sürükleye sürükleye çekip gitmişti. Nerede yaşarsa yaşasın Melanie'nin odası hep aynıydı. Demetina'nın kafese kapatıldığı oda. Her zaman bir papağan kafesi, her zaman bir süs köpeği, hep aynı eski zaman fotoğrafları, bir dikiş makinası, pirinç bir karyola ve eski biçimli bir sandık. Tiz havlamalarla, cırlak bağırmalarla noktalanan okşama mırıltılarının, gönül almaların, şımartmaların, karmakarışık sözlerin, heyecanlı haykırmaların dolup taştığı bir oda. Arada sırada açık kapısının önünden geçerken, içeride, yatak örtüsünün üstünde, sırtında yalnızca bir gömlekle oturmuş görürdüm onu; papağan bükük bileğinin üstüne tünemiş, köpek, bacaklarının arasındaki yemi kemirir. «Merhaba,» derdi bana, boş, tatlı bir masumlukla bakarak. «Ne kadar güzel bir gün, değil mi?» Köpeği iterdi bazen, utandığı ya da tedirgin olduğu için değil, köpeğin şeytanca ustalıklı küçük ıslak dilinden gıdıklandığı için.

Kimse yokken, bazen odasına girerdim, gizlice,

şöyle bir kolaçan etmek için. Melanie'nin ne yaptığını merak ederdim hep, aldığı mektupları, okuduğu kitapları, falan. Hiçbir şeyi gizli değildi odasında. Artıklar doluydu ayrıca. Yatağının altında, bir tasın içinde biraz su bulunurdu her zaman, yarı kemirilmiş bir bisküvi dururdu sandığın üstünde, ya da ısırılıp unutulmuş bir pasta parçası. Bazen açık yerine yırtık bir terlik teki bırakılmış bir kitap dururdu yatağının üstünde. Anlaşılan Bulwer-Lytton sevdiği yazarlardan biriydi, Rider Haggard da. Büyüye ilgi duyuyordu sanırım, özellikle karabüyüye. İyice karıştırıldığı belli olan, Mesmerizm üstüne bir kitapçığı da vardı. En şaşırtıcı buluşum, masa çekmecelerinden birinde bulduğum, yalnızca bilinen bir işe yarayan lastik bir araçtı, Melanie o çatlak kafasıyla bütünüyle masum bir iş için kullanmıyorduysa elbet. Bu araçla eski rahibeler gibi tatlı saatler mi geçiriyordu, yoksa bir bitpazarından alıp günün birinde, gizli kapaklı, bitmek bilmez yaşamının bir yerinde o iş için kullanmak üzere mi gizliyordu, bir türlü bilemiyordum. Güç olmuyordu şöyle bir şeyi gözümün önüne getirmem: Yırtık gömleğiyle pis kuştüyü yorganının üstüne uzanmış, sokup çıkartıyor budak deliğine o şeyi, bacaklarının arasından sızan şerbetini yalıyor köpeği, papağanı çılgınca vaklıyor, belki de Melanie'nin öğrettiği o ahmakça sözleri tekrarlıyor: «Ağır ol, cicim!» ya da «Hadi iş başına, hadi iş başına!»

Tuhaf bir yaratıktı ya Melanie, aklının uçup gitmiş olmasına karşın, ilkel, yamyamca bir bakışla, cinsiyetin her şey olduğunu anlıyordu, yemek gibi, su gibi, uyumak gibi, ayak yaraları gibi. Melanie or-

talardayken Maude'un yapmacıklaşması öfkelendirirdi beni. Akşam yemeğinden sonra kanepeye uzanmış, karanlıkta şöyle ufak ufak vuruşturacakken, Maude birden yerinden fırlar, ufak ışıklardan birini yakardı —ne yapacağımızı Melanie anlamasın ya da sabah kahvaltısında vermeyi unuttuğu bir mektubu vermek için dalgınlıkla rahatsız etmesin diye. Melanie'nin üstümüze gelmesi düşüncesi eğlendirirdi beni: (diyelim tam Maude üstüme çıkacakken) içeri girip bana bir mektup uzatması, benim gülümseyip teşekkür ederek mektubu almam, Melanie'nin sıcak suyun çok sıcak olduğunu söylemek ya da Maude'a sabahleyin yumurta mı istersin peynir mi demek için oyalanması... Maude'u böyle serseme çevirmek çok hoşlandıracaktı beni. Ama Melanie'nin bizim çiftleştiğimizi bildiğini kabul etmek istemiyordu Maude hiçbir zaman. Onu bir ahmak ya da kaçık olarak kabul edip, böyle Melanie gibi olanların hiç cinsel şeyler düşünmediklerine inanıyordu. Üvey babasının bu çatlak kadınla hiçbir cinsel ilişkisi olmamıştı, emindi buna. Sözünü etmezdi bile, çok kesindi nasıl olsa, inanıyordu iyiden iyiye, bu konudan kaçınması da açıkça belli ediyordu üvey babasına bir kötülük yapıldığına inandığını. Ona bakarsan, üvey babasının cinsel haklarını engellemek için Melanie'nin bilerek aklını oynattığını düşünebilirdi insan.

Bana karşı büyük bir sevgi vardı Melanie'nin yüreğinde. Maude'la ne zaman tartışsam benim yanımı tutardı; bir kere olsun benim çirkin hareketlerimi ayıplamaya kalkışmamıştı. İlk yıllarda onu gözden uzak tutmaya çalışmıştı Maude. Çok utan-

dığı bir şeydi Melanie —ayaklı bir anısıydı aile lekesinin. Melanie iyiyle kötü insanlar arasındaki ayrıma hiç dikkat etmiyordu; bir tek yön gösterici ilkesi vardı: ilgiye hemen karşılık vermek. Bu yüzden, gagasını açar açmaz kaçmaya kalkışmadığımı, çocukca sözlerini dinleyebildiğimi, Maude gibi öfkelenmediğimi, yemeklerden, biradan, şaraptan, hele hele peynirlerden ve salamdan hoşlandığımı görür görmez kölem kesilmişti. Arada sırada çok budalaca bir konuşmaya girişirdim onunla — Maude yokken— çoğu zaman da mutfakta, önümüzde bir şişe bira, arada sırada yanında biraz karaciğer ezmesi, biraz Alman peyniri, otururduk. Bu durumlarda salıverirdim dizginlerini, oldukça ilginç olan geçmişinden bir yığın şey öğrenirdim sonunda! Wurzburger'in aktığı, tasasız, biraz tıkış tıkış bir bölgeden kalkıp gelmişlerdi sanırım. Kadınlar hep gebe kalıyordu, erkekler de saçma bir neden yüzünden hapishaneyi boyluyorlardı. Pazar günleri okulla yapılan kır gezmeleri havasıydı tam, bira fıçılı, çavdar ekmeğinden sandviçli, tafta iç etekli, dantel donlu, çimenlerde keyifle çiftleşen başıboş keçili. Kimi zaman ona «Shetland tayıyla düzüştün mü hiç,» diye sormak gelirdi aklıma. Gerçekten öğrenmek istediğime inanırsa hiç aldırmadan cevaplandırırdı Melanie böyle bir soruyu. Sonra da, hiç ortalığı bulandırmadan vaftiz olma konusuna geçebilirdi. Sansürcü yoktu bilinçaltının eşiğinde: ulaklar istedikleri gibi girip çıkabilirlerdi.

Bizim yıldız pansiyonerimiz olan küçük Japon'a nasıl el koyduğu görülecek şeydi. Tori Takekuc-

hi'ydi adı, sevimli, eli açık, soylu bir herifti. İlk görüşte kavramıştı durumu, iyi dil bilmemesine karşın. Japon olduğu için gülümseyip eğilmesi kolaydı elbet, kapının yanına dikilip kaçık bir dişi keçi gibi gevezelik yapan Melanie'nin önünde. Bize de öyle gülümsemişti sanırım, bir felaket haberi verdiğimizde. Birkaç dakikaya kadar öleceğimi söyleseydim gene öyle gülümserdi sanırım. Melanie de biliyordu elbet Doğulular'ın böyle gülümsediklerini, ama Bay T.'nin —hep böyle çağırıyordu onu, "Bay T."— gülümseyişi özellikle çekiciydi. Bir taşbebek olarak düşünüyordu onu. Ne kadar da temiz ve düzenliydi! Bir toz parçası bile bırakmıyordu arkasında.

Biraz daha yakınlaşınca, iki ay geçmeden hepimizle sıkı fıkı olduğunu eklemeliyim. Bay T. odasına kız getirmeye başladı. Daha önce bir gün, emin olmak için, beni bir köşeye çekmiş ve arada sırada bir genç hanımı getirmesine izin verip vermeyeceğimizi sormuştu, elbet, neden olarak da (ağzı kulaklarında), görülecek bir işi olduğunu söylemişti. Maude'un onayını almak için de bu nedeni ileri sürmüştüm. Söyleyişime öyle bir hava vermiştim ki, bu küçük ibnenin sevimsizliği yüzünden güzel Amerikan kızlarının onunla yalnızca iş konuşmak için gelebileceklerine inandırmıştım onu. Maude isteksiz, kabul etmişti; komşulara iyi görünmekle, parası bize gerekli olan, eli açık pansiyonerimiz arasında kalmıştı.

Çağrılmadan gelen ilk konuk eşikten ayağını attığı zaman evde yoktum, ama ertesi gün her şeyi öğrenmiştim —«Çok da sevimliydi.» Melanie'ydi

her şeyi anlatan. Çok sevinmişti onun kendisine küçük bir kız arkadaş bulmasına. «Ama arkadaşı değil,» diye katılmıştı Maude, ciddi ciddi.

«Ya, öyle mi,» diye ağır ağır konuşmuştu Melanie, «belki yalnızca iştir... ama çok sevimliydi. Onun da bir kız arkadaşı olmalı, herkes gibi.»

Birkaç hafta sonra Bay T. başka bir kız bulmuştu. Bu kere gelen öyle "sevimli" falan da değildi. Oldukça uzundu, gövdesi bir panterinkine benziyordu ve iş konuşmaya gelmediği besbelliydi.

Ertesi sabah kutladım ve pat diye sordum, böyle bir dilberi nereden bulduğunu.

«Dans salonunda,» dedi Bay T. çok hoş bir biçimde sarı dişlerini göstererek, sonra da kızlar gibi kikirdeyerek.

«Çok akıllı, değil mi,» diye sordum, konuşmayı sürdürmek için.

«A, evet, o var çok akıl, çok iyi kız.»

«Dikkat et de kamışını kırdırma,» dedim, sakin sakin kahvemi yudumlarken.

Maude iskemlesinden yuvarlanacaktı neredeyse. Bay T.'ye nasıl söylerdim bunu? Hem hakaretti, hem de çok pis bir şeydi bu, azarlar gibi baktı bana.

Bay T. şaşırmış görünüyordu —kamış kırdırma deyimini daha öğrenmemişti. Gülümsüyordu elbet, neden gülümsemesin? İstediğini yapmamıza izin verdiği sürece umurunda değildi ne söylediğimiz.

Kibarlık olsun diye, açıklamaya karar verdim. *Baş ağrısı* dedim.

Kahkahalarla gülmeye başladı buna. Çok iyi bir şakaydı. Evet, anlıyordu. Hiçbir şey anlamıyordu aslında. Küçük iğnelemeyi, kibarlık olsun diye anla-

mış görünüyordu. Sonra ben de gülümsedim, hafif bir gülümsemeydi bu, büsbütün kikirdedi Bay T., parmaklarını su bardağının içinde çalkaladı, geğirdi ve peçetesini yere attı.

Ağzının tadını çok iyi bildiğini kabul etmeliyim Bay T.'nin. Kuşkusuz parayı da esirgemiyordu. Ağzımı sulandırıyordu bazıları. Güzel olmalarına aldırdığı yoktu sanırım; belki kiloları, ciltleri, en önemlisi temizlikleri ile daha çok ilgileniyordu. Her türden vardı —kırmızı başlılar, sarışınlar, esmerler, kısalar, uzunlar, tombullar, kıvraklar—. Piyango torbasından çekilmiş gibi. Amcık satın alıyordu — önemli olan da buydu. Aynı zamanda biraz İngilizce de öğreniyordu. («Bu nasıl denir?» «Adı ne bunun?» «Bonbon seviyorsun, evet?») Armağan vermekte üstüne yoktu —bir sanat yapmıştı bunu. Çoğu zaman, bir kızı almış odasına getirirken gördüğümde, Japonlar'ın o bicir bicir diliyle kikirdeyip kekelediğini duyduğumda, kızların bir eğlentide genç Amerikalı üniversite öğrencileriyle olmaktansa, Bay T.'ye yamanmalarının ne kadar doğru olduğunu düşünürdüm. Bay T.'nin parasının karşılığını aldığından kuşkum yok. («Siz var dönmek, lütfen.» «Siz emecek şimdi, evet?») Kendi ülkesinin sanatçılarıyla karşılaştırdığı zaman, bu duygusuz Amerikan kancıkları Bay T.'nin gözünde büsbütün zavallılaşıyorlardı kuşkusuz. O'Mara'nın Japon genelevlerini anlatışını anımsıyorum. Afyon düşlerine benziyordu anlattığı şeyler. İlk hazırlığa çok önem veriliyordu besbelli. Müzik, tütsüler, banyo, masaj, okşamalar tam bir baştan çıkartma ve kendinden geçirtme senfonisiydi bunlar: son eylemi ta-

mamlamayı dayanılmaz bir vecd durumuna sokuyorlardı. «Taş bebek gibi hepsi,» diyordu O'Mara. «Öyle ince, öyle sevimliler ki, aklım durur.» Sonra da on parmaklarındaki on hüneri anlatıyordu. Bi::imkinin bittiği yerde başlayan bir düzüşme el kitabı vardı sanki ellerinde. Büyük bir incelik içinde yapılıyordu bütün bunlar, düzüşmek tek tapınma yolu, cennete açılan tek kapıymış gibi.

Bay T. pansiyon odasında yapabildiği kadarını yapmak zorundaydı, yakacak bir parça kav bulsa, talihli saymalıydı kendini. Eğlenip eğlenmediğini anlamak çok güçtü, bütün sorulara hiç sektirmeden «çok iyi,» diye cevap veriyordu hep. Arada sırada, geç geldiğimde, bir Amerikan kancığıyla gördüğü işlemden sonra banyoya giderken yakalıyordum onu. Banyoya hep, ayağında saz terlikler, sırtında bir kimono, kamışını ancak örten bir kimono ile giderdi. Maude onun bu kılıkta dolaşmasını iğrenç buluyordu ama Melanie, Bay T.'ye yakıştırıyordu bu kılığı. «Hepsi böyle gezer,» diyordu, bu konuda bir bok bilmemesine karşın, yalnızca öbür kişiden yana olmak için.

«İyi vakit geçirdin mi, Bay T.?» der, gülümserdim.

«Çok iyi, çok iyi,» sonra da kikirderdi. Ya da otuz iki dişini ortaya koyan bir sırıtışla taşaklarını kaşırdı. «Su sıcak, evet?» Ardından sonu gelmez yıkanmalara girişirdi banyoda.

Maude'u uyuyor sanırsa, bir şey göstereceğini söylemek ister gibi parmağıyla çağırırdı beni. Odasına giderdim ardından.

«Ben geliyor, evet?» derdi, kızın aklını başından

alarak. «Bu Bay Miller, benim bir arkadaş benim... bu Bayan Smith.» Adlarına dikkat etmiştim, ya Smith ya Brown ya Jones'du. Belki de gerçek adlarını sormak sıkıntısına hiç katlanmıyordu bile.

Bazı kızların şaşırtıcı bir çapta olduğunu belirtmeliyim. «Çok şirin, değil mi?» derlerdi çoğu zaman. O sırada Bay T. kıza giderdi, vitrindeki bir mankene gider gibi ve eteğini kaldırırdı. Eğilirdi o şeyinin üstüne, içinde çorap getirilmiş bir kutuymuş gibi.

«Ağır ol, küçük şeytan, yeter artık!» derdi kız.

«*Siz gitmek şimdi, evet?*» Böyle gönderirdi onları Bay T. Küçük sarı bir karından bu sözlerin çıkması çok kaba düşerdi. Ama Bay T. sevimsizleştiğinin farkına bile varmazdı. Bir güzel düzmüştü, kıçını yalamıştı, iyi bir para ödemişti, üstüne bir de armağan vermişti... *daha ne olsundu. «Siz gitmek şimdi, evet?»* Gözlerini kısarak odun gibi ilgisiz bir surat takınırdı, sonunda kız anlardı ne kadar çabuk oradan ayrılırsa, kendisi için o kadar iyi olacağını.

«Bundan sonra denemek sen! Çok ufak...» Bunu söyleyince sırıtır, ne kadar rahat girdiğini göstermek ister gibi parmaklarıyla bir işaret yapardı. «Japon kızlar bazen çok büyük. Bu ülke büyük, kızlar küçük. Çok iyi.» Böyle söyledikten sonra da parmaklarını yalardı. Sonra, durumun tadını çıkartıyormuş gibi bir kürdan alıp dişlerini karıştırırken küçük defterine yazdığı sözcüklere bakardı. «*Bu ne demek?*» "Güvenilmez," "cisimsiz" gibisinden bir sözcük gösterirdi. «Şimdi ben öğretecek Japon sözcük —*OHIO*! Bu demek günaydın!» Geniş bir sırıtma. Sonra ya dişleri karıştırmaya ya ayak tırnakla-

rını incelemeye devam.

«Japonca çok kolay. Bütün sözler aynı söylenmek,» makineli tüfek gibi bir sürü sözcüğü arka arkaya dizelerdi kikirdeyerek, belki de söyledikleri "bok soylu", "beyaz kulampara", "aptal gâvur" falan anlamına geldiği için. Metelik vermezdim sözcüklerin anlamlarına, Japonca öğrenmeyi aklıma koymuş değildim çünkü. En çok ilgi duyduğum, beyaz kadınları tavlama yöntemleriydi. Anlattığına bakılırsa çok kolaydı. Kızlardan çoğu bir Japon'dan öbürüne salık verilerek el değiştiriliyorlardı elbet. Temiz ve eli açık olduklarını bildiklerinden, Japonlar konusunda uzman olmuştu çoğu. Japonlar'ın sırtından geçiniyorlardı, oldukça kârlı bir işti üstelik. Durumları iyiydi Japonlar'ın. Çoğunun özel otomobili vardı, iyi lokantalarda yemek yiyorlardı, iyi giyiniyorlardı, vb. Çinliler böyle değildi elbet. Çinliler beyaz kadın tüccarıydı. Ama Japonlar'a güvenebilirdin... İleri sürdükleri nedenleri çok iyi anlayabiliyordum. En çok da verdikleri küçük armağanlardan hoşlanıyorlardı. Çoğu Amerikalı'nın aklına bile gelmezdi armağan vermek. Bir adamın bir orospu uğruna parasını piç etmesi için aptal olması gerekiyordu.

Aklım neden sevimli Bay T.'ye gitmişti bilmem. Bronx'a gitmek uzun sürüyordu; kendini düşlere bir kaptırırsa Borough Hall'le Tremont arasında bir kitap yazabilir insan. Ayrıca Maude'la yaptığım yorucu birleşmeye karşın, gene de ağır ağır, sinsi sinsi sertleşiyordu ara ara. Herkesin bildiği bir şeydir ya, doğrudur da —ne kadar düzüşürsen o kadar çok istersin, o kadar da iyi becerirsin. Sık sık yaparsan kamışın esnekleşir; ölgün ölgün sallanır, ama tetikte

gibidir. Elini önünde bir gezdirsen hemen dikilir. Bacaklarının arasında lastik bir copla gezersin günlerce. Kadınlar da sezerler bunu.

Arada sırada Mona'yı düşünmeye, yüzümden yapmacık bir üzüntü geçirmeye çalışıyordum, ama uzun sürmüyordu. Çok iyi bir havadaydım, çok rahat, çok kayıtsızdım. Korkunç bir şey gibi gelecek ama, onu yatıştırır yatıştırmaz bir güzel düzmeyi düşünüyordum. İyice temizleyip temizlemediğimi anlamak için parmaklarımı kokladım. Bunu yaptığımda da Maude'un gülünç bir durumu canlandı gözümün önünde. Onu yerde bitkin yatar bırakarak temizlenmek için banyoya koşmuştum. Kamışımı oğuştururken kapıyı açtı. Gebe kalmaktan korktuğu için hemen temizlenmek ister hep. Bana bakmayıp işini yapmasını söyledim. Üstündekileri sıyırdı, sıcak su musluğuna hortumu taktı, banyo paspasının üstüne yatarak bacaklarını kaldırıp duvara dayadı.

«Yardım edebilir miyim,» dedim, kamışımı kurulayıp, onun nefis lavanta tozundan bolca dökerken üstüne.

«İstiyor musun?» dedi, ardını çalkalayarak daha bir dikip bacaklarını havaya.

«Biraz aç,» diye buyurdum, hortumu hemen sokmak için hazır tutarak.

Yarığını on parmağıyla birden çekerek iki yana, dediğimi yaptı. Eğildim ve zevkle incelemeye koyuldum. Koyu ciğer rengiydi içi ve dudakları biraz abartılıydı. Parmaklarımın arasına alarak usul usul birbirlerine sürtmeye başladım, kadifemsi iki taçyaprağı sürtüştürür gibi. Ardı duvara dayanmış,

bacakları bir pergelinkiler gibi dümdüz yukarıya kalkık yatarken öylesine çaresiz bir görünüşü vardı ki, kendi kendime güldüm.

«N'olur oyalanma,» diye yalvardı, birkaç dakikalık bir gecikme kürtaj demekmiş gibi. «Çok acelen var sanıyordum.»

«Var ya,» diye cevap verdim, «ama buna bakınca gene isteklenmeye başladım.»

Hortumu soktum. Su içinden yere akmaya başladı. Kurulamak için bir iki havlu attım. Ayağa kalkınca, sabun ve bez alarak, amını yıkamaya başladım. Bir güzel sabunladım içini dışını —çift yönle, nefis bir dokunma duygusu.

Büsbütün ipek gibi olmuştu şimdi orası, parmaklarımı içinde dışında gezindirmeye başladım, banço çalar gibi. Kamışım, şu yarı istekli, şişmiş gibi duruşuyla tam kabarmıştan daha korkunç görünüşlü bir şey olmuştu. Önümde sallanıyor ve uyluğuna sürtünüyordu. Çıplaktı daha. Kurulamaya başladım onu. Daha rahat yapayım diye de küvetin kenarına oturdum, kamışım yavaş yavaş sertleşiyor, ona doğru atılır gibi çırpınıyordu. Kabalarını kurulamak için onu kendime doğru çekince, aç gözlerle, umutsuzca baktı önümdekine, hem hayran kalmış hem de oburluğunu belli ettiği için kendinden utanmıştı. Sonunda dayanamadı daha fazla —Kendinde olmadan dizleri üstüne çöktü ve ağzına aldı. Ben de elimi saçları arasında gezdirdim, kulaklarını, ensesini okşadım, memelerini tutup yavaş yavaş oğuşturdum, iyice kabartana kadar meme uçlarıyla oynadım. Ağzını açtı ve çubuk şekeri gibi yalamaya başladı bu kere. «Dinle,» diye mırıldandım kulağına,

«yeniden yapamayız ama birkaç dakika içine sokayım, sonra hemen giderim. Çok çok güzel, birdenbire kesmek istemiyorum. Getirmem belimi, söz...» Bana yalvarır gibi baktı, "Sana inanabilir miyim?" der gibiydi, "Evet ben de istiyorum. Peki, peki, ama uyandırma beni, olur mu?" der gibiydi.

Tutup ayağa kaldırdım, bir manken gibi çevirdim, ellerini küvetin kenarına dayadım, kıçını birazcık kaldırdım. «Şimdi de böyle yapalım, değişiklik olsun,» diye mırıldandım, kamışımı hemen sokmayıp arkadan yarığına ileri geri sürterek.

«Akıtmayacaksın, olur mu?» diye yalvardı, boynunu geriye uzatıp, lavabonun üstündeki aynadan yırtıcı, yalvaran bir bakış atarak. «İyice genişledi...»

Bu "iyice genişledi" sözü içimi şehvetle doldurdu. «Seni namussuz kancık,» dedim kendi kendime, «ben de onu istiyorum ya. Senin o saraya benzeyen rahminin içine işeyeceğim!» Ufak ufak kaydırmaya başladım yavaşça, sağa sola sürterek, iyice açılmış olan deliğinin girintilerini, kılıfını yoklayarak, rahminin ağzını bulana kadar; bulunca da iyice soktum, hiç çıkartmayacakmışım gibi lehimledim orasına. «Oh! Oh!» diye inlemeye başladı. «Kımıldama n'olur... tut öylece!» Sımsıkı tutuyordum, arka tarafı çarkıfelek fişeği gibi dönmeye başladığı zaman bile.

«Biraz daha tutabilir misin?» diye mırıldandı boğuk bir sesle, geriye bakmaya çalışıp aynada kendisiyle yüz yüze gelirken.

«Tutuyorum,» dedim, en ufak bir kıpırtıdan bile kaçınarak, onun bütün oyunlarını ortaya döktürece-

ğini bilerek.

«Öyle güzel oluyor ki,» dedi, başı düşerken önüne, rezelerinden boşanmış gibi. «Şimdi çok daha büyüdü, biliyor musun? Gevşek gelmiyorum ya sana. Çok genişledim.»

«Çok iyi,» dedim. «İyi oturuyor. Dinle, kımıldama artık... yalnızca yakala... nasıl, biliyorsun...»

Denedi, ama çalışmadı nedense küçük limon sıkacağı. Hemen çektim haber bile vermeden. «Yatalım hadi... şuraya,» dedim, kuru bir havlu çekip altına sererken. Kamışım ışıl ışıl yanıyordu suyuyla, direk gibiydi. Kamışa benzer yanı kalmamıştı: taktığım bir araç gibiydi, kabarmış bir et gibi. Yüzükoyun yattı, korku ve sevinçle bakarak kamışıma, bundan sonra onun ne yapacağını merak ederek —karar veren "o"ymuş gibi, ben ya da kendisi değil.

«Seni böyle alıkoymam çok büyük insafsızlık,» dedi, çabucak emerken. Bir şapırtı sesi çıkardı emerken, sulu osuruklar gibi.

«Eh, iyi bir muştalayacağım seni şimdi. Merak etme, boşaltmam... Bir damla bile kalmadı içimde. İstediğin gibi oynat sağını, solunu... aşağı yukarı fırlat... evet, tamam, sürtüştür, haydi, yap... iyice dök kurtlarını!»

«Suss!» diye fısıldadı elini ağzıma koyarak. Eğildim, ensesinden ısırdım uzun uzun; kulaklarını dudaklarını ısırdım. Çekip çıkardım (bir saniyelik bir işkence), amcığının üstündeki kılları ısırdım sonra, iki küçük dudağını yakalayıp dişlerimin arasına aldım.

«Sok! Sok!» diye yalvardı; dudaklarından salya-

lar akıyor, kamışımı tutup yeniden sokmaya çalışıyordu. «Oh, geliyor... Tutamıyorum artık. Oh, oh...» Birden kasıldı, öylesine bir şiddetle, öylesine bir kendinden geçmeyle çarptırdı ki bana, kuduz bir hayvana benziyordu. Boşalmadan çektim, kamışım parlaktı, ışıldıyordu, dipçik gibi dimdikti. Yavaş yavaş ayağa kalktı. Yıkayacağına hayranlıkla, şefkatle okşadı kamışımı, görevini yaptığını doğrulamak ister gibi. «Gitmelisin,» dedi, kamışımı iki eli arasında tutarak bir havluya sardı. Sonra havluyu bırakıp başını başka yana çevirdi: «Umarım bir şeyi yoktur. Söyle ona, olur mu?»

Gülümsedim bu son dakika olanları anımsayarak. «*Söyle ona...*» Bu fazladan düzüş iyice yumuşatmıştı onu. Okuduğum bir kitap geldi aklıma, etobur hayvanlarla —aslanlar, kaplanlar, panterlerle— yapılmış deneyler üstüne. Bu canavarlar düzenli doyuruldukları —daha doğrusu, tıka basa doyuruldukları— zaman kafeslerine küçük hayvanlar konuyormuş, onlar da hiç dokunmuyormuş bu hayvancıklara. Ancak acıktığında saldırıyormuş aslan. Ölüdürücü değilmiş her zaman. Sorunun özü buradaydı işte...

Ve Maude... Gönlünün dilediği gibi doyunca, öbür kadına kin beslemenin gereksizliğini fark etmişti belki de. İstediği zaman böylesine sikilmesi mümkünse, diye düşünmüştü belki, öbürünün benim üstümdeki hakları öyle önemli değildir. Teslim olunamazsa, elde etmenin de bir hiç olduğu, ilk olarak girmişti kafasına belki de. Böylesinin daha iyi olduğunu düşünmüş bile olabilir: benim onu korumam, muştalamam, onun da kıskançça korkular

yüzünden bana öfkelenmemesi. Öbür kadın bana sadık kalabildiği, yoluma çıkan her şapşalcıkla kırıştırmaktan beni alıkoyabildiği, aralarında beni paylaşabildikleri (açıkça anlaşarak değil elbet, sıkıntıya girmeden, karışıklık çıkmadan) sürece, eski düzenden çok daha iyi olabilecekti her şey. Böylesine sikilmek, aldatılmak korkusu olmadan sikilmek, şimdi arkadaşı (belki de sevgilisi) olan kocası tarafından sikilmek, ondan istediğini elde edebilmek, istediği zaman çağırabilmek, onunla sıcak, tutkulu bir gizi paylaşabilmek, eski sevişmeleri yeniden yaşamak, yenilerini öğrenmek, çalmak ama çalmamış olmak, kendini bırakarak ve hazla vermek, gençleşmek yeniden, basmakalıp bir bağdan başka bir şeyi yitirmiş sayılmamak... evet, belki böylesi daha iyi olabilecekti.

Eminim buna benzer şeyler geçiyordu aklından. Görebiliyordum onu: gevşek gevşek saçını fırçalıyor, göğüslerine dokunuyor, boynundaki diş izlerimi inceliyor, Melanie'nin onları görmemesini diliyor, ama fazla da aldırmıyor görüp görmemesine. O kadar fazla umurunda değil artık Melanie'nin olup bitene kulak misafiri olup olmadığı. Belki de kendi kendine soruyor düşünceli düşünceli, nasıl olup da beni yitirdiği sandığını. Biliyor şimdi, yaşamına yeniden başlasa, eskisi gibi davranmayacağını, gereksiz şeylere kırılmayacağını. Öbür kadının ne yapabileceğini düşünmesi ne saçma! Bir adamın arada sırada kaçamak yapmasından ne çıkar? Hapsetti kendini, bir kafesle çevirdi çevresini, hiç tutkusu yokmuş gibi davrandı, düzüşmek istemiyormuş gibi davrandı —karı - koca değildik çünkü. Ne kor-

kunç bir aşağılanma! Dehşetli istemek, özlemini çekmek, bir köpek gibi yalvarmak o "şey" için —ve oradaydı hep, kendini bekliyordu. Yapılan işin doğru olup olmadığı kimin umurunda? Bir kaçamak saat, daha önce bildiklerinden çok daha iyi değil mi? Suçluluk? Hiç bu kadar suçsuz hissetmemişti kendini. "Öbür" kadın bu arada ölmüş olsa, kötü şeyler duyamayacaktı.

Kafasından geçenlerin bunlar olduğu öylesine kesindi ki benim için, bir dahaki karşılaşmamızda unutmadan sorayım dedim kendi kendime. Ama gelecek karşılaşmamızda eski kişiliğine bürünebilirdi elbet —çok mümkündü böyle yapması. Ayrıca, çok ilgilendiğimi anlaması da iyi olmayabilirdi — zehiri canlandırmaya yarardı ancak. Yapılacak şey, ilgisizliği sürdürmekti. Eski kötü huylarına saptırmanın anlamı yoktu. Neşeli neşeli selamlayarak içeri girmeli, birkaç soru sormalı, oynasın diye dışarı göndermeli ufaklığı, sokulmalı sessiz sedasız, kamışımı çıkarmalı korkusuzca ve eline vermeli. Odanın çok aydınlık olmamasına dikkat etmeli. Saçmalık yok! Ona işlerin nasıl gittiğini sorarken elimi giysisinden içeri kaydırıp suyunu akıtmaya başlamalıyım.

O fazladan son düzüşme bana da yaramıştı. Yedeği sonuna kadar kullandığında, denebilirse, son gramı da yardıma çağırdığında, sınırsız bir enerji kaynağının bulunduğunu görerek şaşırıyor insan hep. Daha önce de gelmişti başıma bu, ama pek durmamıştım üstünde. Bütün gece uyanık durup hiç uyumadan işe gitmek de aynı etkiyi yapar üstümde; ya da, tersine, iyileştikten sonra da yatakta

kalıp dinlenmek istemediğim halde kendimi dinlenmeye zorlamak da. Bir alışkanlığı bozmak, yeni bir ritim yaratmak; eskilerin de bildiği basit oyunlar. Hiç şaşmaz. Kırınca eski düzenleri, aşınmış bağlantıları, ruh kurtulur, yeni kutuplaşmalar kazanır, yeni gerilimler yaratır, yeni bir canlılık bırakır geride.

Evet, keskin bir haz alarak gözlemliyordum aklımın nasıl parlaklaştığını, nasıl her yana ışınlar saçtığını. Böyle bir kaynayıp coşma ve ateşlilik dilerdim yazma isteği duyduğum zaman. Oturup böyle bir şeyin olmasını beklerdim. Hiç olmazdı ama — hele böylesi. Kimi zaman daha sonra olurdu, yazı makinemden kalkıp yürüyüşe çıktığımda. Evet, birdenbire gelecekti, bir saldırı gibi, paldır küldür, her yönden birden, gerçek bir tufan, bir çığ —ve işte, çaresizim, kilometrelerce uzağım yazı makinamdan, cebimde bir parça bile kâğıt yok. Bazen eve doğru tırısa kalkardım, çok hızlı koşmazdım, çünkü tavsayabilirdi, rahat rahat giderdim, düzüşme gibi — kendi kendine yorma kendini dersin, düşünme, hah şöyle, içeri dışarı, serinkanlı ol, düzüşen sen değilmişsin de kamışınmış gibi davran. Bütünüyle aynı işlem. Yavaş yavaş gezin, tek dur, tut kendini, yazı makinanı çıkar aklından, evin ne kadar uzakta olduğunu da, yavaş yavaş, sakin, hah şöyle...

Bu eski esinlenme anlarını düşünürken burlesque tiyatrosuna gidişimi anımsadım, Broodway'de, Lorimer Sokağı'ndaki "The Gayety"ye (trendeydim). Varacağım yere iki istasyon kala saldırıya uğradım. Önemli bir saldırıydı, çünkü ömrümde ilk olarak "esin seli" denen gerçeğin farkına varıyordum. Herkesin başına gelmeyen bir şeyin bana gelmekte ol-

duğunu anladım o zaman, birkaç anlık bir süre içinde. Habersizce gelmişti, bir neden de bulamıyordum. Belki de aklım tam olarak boşalmıştı, belki de batmıştım kendi derinliklerime, sürüklenmekten hoşnut. Bütün açıklığıyla anımsıyorum dış dünyanın birdenbire nasıl parladığını bir şimşek gibi, beynin nasıl korkutucu bir düzenle ve hızla işlemeye başladığını, düşüncelerin birbiri içine geçtiğini, imgelerin çılgınca bir kâğıda geçme isteğiyle birbirlerinin yerini alıp birbirini sildiğini. Özellikle trenden ("üstün" bir görünümü vardı, yaşama, insanlara, yapılara, olan bitene yukardan bir bakış) seyretmekten nefret ettiğim o Broadway, birdenbire bir değişim geçirmeye başlamıştı. Ne ideal olmuştu, ne güzel, ne de gerçek dışı; tam tersine, son derece gerçek, son derece belirgin olmuştu. Yeni bir yönelme kazanmıştı, dünyanın yüreğine yerleşmişti ve avuçlayabildiğim bu dünyanın bir anlamı vardı. Broadway daha önce gözdeki bir arpacık gibiydi, çirkinlik ve karışıklıktı yalnızca, şimdi gerçek yerini almıştı, dünyanın ana parçası olmuştu, ne iyiydi ne de kötü, ne çirkindi ne de güzel: dünyaya aitti yalnızca. Kışın patlayan bir fırtınanın ıssız kumsala attığı bir kütükteki paslı bir çivi gibi oradaydı. Daha iyi anlatamam bunu. Kumsalda yürümeye başlarsın, hava yosun kokuludur, açıkça düşünebilirsin, parlak değil ama açıkça. Sonra, o kütük maddesel dünyanın bir fenomeni, orada yatmaktadır, bir çok şey görmüş geçirmiştir, giz doludur. Bir adam çakmıştır o çiviyi biryerlerde, bir zamanlar, nasılsa. Bir nedeni vardır bunu yapmasının. Bir gemi yapmaktadır, öteki adamlar binip gezsin diye.

Gemi yapmak tek işidir ömrünün —hem kendi kaderi, hem çocuklarının kaderi yer almaktadır çekicinin vuruşunda. Şimdi kütük şurada yatıyor, çivi paslanmış, ama Tanrım, paslı bir çivi değil bu yalnızca, yoksa her şey delice ve anlamsız olur... Broadway'le de böyleydi. Vitrindeki domuz butları, camcıların iç karartan vitrinleri, tezgâhtaki kaba kâğıtlarda yağlı lekeler bırakan macunlarıyla. İnsan oğlunun çağlar boyunca geçirdiği değişim çok tuhaf —*pithecanthropus erectus*'tan, milyonlarca yıl hiç kimsenin, eski büyüklerin bile düşleyemediği, cam denilen kolayca kırılabilen bir nesneyi satan kül rengi süratlı camcıya kadar olan gelişim. Caddenin yavaş yavaş battığını görebiliyordum, zaman içinde siliniyordu: bir kurşun gibi geçen ya da buhar olup uçan zaman içinde. Yapılar çöktü; tahtalar, tuğlalar, harçlar, camlar, çiviler, domuz butları, camcı macunları, kâğıtlar, her şey büyük laboratuvara çekildi. Yeni bir insan soyu dolaşıyor yeryüzünde (bu toprak üstünde), bizim varlığımızdan bütünüyle habersiz; ne umursuyor ne de anlayabilmesi mümkün geçmişi, yeniden canlandırılabilse de. Toprağın kıvrımları arasında böcekler tırmanıyor, milyarlarca yıldan beri; düzenlerine sımsıkı sarılmışlar, evrime hiçbir şey katmıyorlar, görünüşte karşı koyuyorlar ona. Kuşaklar boyu tanıklık etmişler her insan soyunun toprağı çiğnediğine —gene de bütün felaketlerin, bütün tarihsel çatışmaların üstesinden gelmişler. Meksika'da bazı tür sürüngen böceklerin tadı çok hoşmuş. Hâlâ yaşayan bazı insanlar varmış, büyük fizik uzaklıklarla değil de ussal ve soyut uçurumlarla birbirinden ayrılmış insanlar, karıncaları

tutup kızartan ve hazla yalanan; bu arada müzik çalarmış, bizimkinden çok ayrı bir müzik. Bunun gibi, sonsuz dünyamızda aynı an içinde, böyle birbirinden çok ayrı şeyler oluyor, karada değil yalnızca, denizde ve havada da.

Sonra, Lorimer Sokağı istasyonu geldi. Çıktım farkında olmadan, ama merdivenlere gidecek gücüm yoktu. Ateşten bir akıntıya kapılmıştım, bir balıkçı tarafından zıpkınlanmış gibi çakılıp kalmıştım olduğum yere. Salıverdiğim akıntılar yanımda anaforlar yapıyor, üstüme kapanıyor, çekiyorlardı beni. Orada öylece durmuş olmalıyım, donup kalmış, belki de üç dört dakika, ama çok daha uzun gelmişti bana. İnsanlar düşteymiş gibi geçiyorlardı. Bir tren daha geldi ve gitti. Sonra merdivehlere koşan bir adam çarptı bana, özür dilediğini duydum, sesi çok uzaklardan geliyordu. Bana çarptığında, biraz döndürmüştü yerimde beni. Kabalığının farkında bile değildim... Birden para atılıp çiklet alınan makinede gördüm görüntümü. Gerçek değildi elbet, ama kendimi yakalamayı kuruyordum —eski benliğimin, kendi gözlerimin gerisinden beni gözleyen her günkü, bildik insanın yeniden takılıp yapılması işleminin kuyruğundan yakalamıştım sanki. Beni biraz sinirlendirdi bu, derin bir düşünceden çıkan insanın birdenbire göğü boydan boya çizen ve gözün önünden geçer geçmez de silinen bir kuyrukluyıldızın kuyruğunu görmesi gibi. Orada durup görüntüme baktım, nöbet geçmişti ama etkisi duruyordu. Çok daha ayık bir baş dönmesi duyuruyordu kendini. Sarhoş olmak! Bununla karşılaştırınca ne zavallı kalıyordu (bir parlaklık sonrası du-

rumu, başka bir şey değil); şimdi sarhoştum —ama bir süre önce esinlenmiştim. Bir süre önce neşenin ötesine geçmenin ne demek olduğunu öğrenmiştim. Bir süre önce kim olduğumu bütünüyle unutmuştum: bütün dünyayı kaplamıştım. Çok daha yoğun olsaydı, belki de delilikle akıllılık arasındaki o ince çizgiyi de aşabilirdim. Belki de gövdemden ayrılmayı becerebilir, sınırsızlık okyanusunda boğabilirdim kendimi. Yavaşça merdivenlere doğru ilerledim, indim, caddeyi geçtim, bir bilet aldım, tiyatroya girdim. Perde yeni açılıyordu.

Az önce çıktığım hayal dünyasından çok daha az tekin bir dünyaya açılıyordu. Baştan aşağı gerçek değildi —baştan aşağı, bütünüyle. Müzik bile, onca bildik müzik bile yabancı geliyordu bana. Gözümün önünde sıçrayıp oynayan canlı vücutlarla sahnenin yaldızını, boyasını güçlükle birbirinden ayırabiliyordum: aynı maddeden yapılmış gibi görünüyorlardı: düşük voltajlı bir yaşama akımı verilmi gri bir cüruf. Kendilerini ne mekanik bir biçimde sağa sola atıyorlardı! Sesleri ne kadar da inceydi! Çevreme bakındım, localar dizisine baktım; pirinç direklerin arasında sallanan kadife kordonlar, birbiri ardına oturmuş kuklalar, gözleri sahneye dikili, anlamsız yüzlerle, aynı maddeden yapılmış: alçıdan, adi alçıdan. Bir gölge dünyasıydı, tüyler ürpertici bir biçimde mıhlanmış. Hepsi birbirine yapıştırılmıştı —sahne, seyirciler, oyuncular, perde, müzik, duman— iç sıkıcı, anlamsız bir tabut örtüsüne. Birdenbire bir kaşıntı kapladı beni, öylesine bir kaşıntı, binlerce pire birden ısırıyordu sanki. Haykırmak istedim. Onları dehşet verici uyuşuklukla-

rından çıkartacak, sarsacak bir şeyler haykırmak istedim (*Bok! Taze bok!* Ve hepsi ayağa fırlardı, sahne inerdi, yol gösterici yakamdan tutar, bir anaforcuymuşum gibi fırlatır atardı beni). Ama sesim çıkamadı. Zımpara kâğıdı gibi olmuştu boğazım. Kaşıntım geçti, sıcak bastırdı bu kere, ateşim çıktı. Boğulacağım sandım. Of Tanrım, çok sıkılmıştım. Böyle sıkılmamıştım hiç. Hiçbir şeyin olmayacağını fark etmiştim. Hiçbir şey olamazdı, bir bomba fırlatsam bile. Ölüydü hepsi, kokmuş ölüler, işte bu kadar. Pis kokulu boklar içinde, bokların buharları içinde oturuyorlardı... Bir saniye daha dayanamadım. Dışarı fırladım.

Sokakta her şey gri ve normal göründü gene. Müthiş can sıkıcı bir normallik. Boy atan sebzeler gibi yuvarlanıp gidiyordu insanlar sağa sola. Yedikleri şeylere benziyorlardı. Yedikleri de boktan yapılmıştı. Başka bir şey değil. *Püf!*

Trende geçirdiğim önceki deneye bakarak yeni bir öğenin kendini gösterdiğini anladım: uğursuz bir anlamı olan bir öğe. Farkında olmaktı bu öğe. Bana neler olup bittiğini anlıyordum artık ve bir ölçüde denetleyebiliyordum patlamayı. Bir şey yitirildi, başka bir şey kazanıldı. İlk "saldırı"daki kadar yoğunluk yoktu, ama onu izleyen çaresizlik de yoktu. Göz alıcı bir hızla bulutlar arasında yarışan bir uçakta olmak gibiydi, motoru susturmak mümkün değildi, ama nasılsa motorun denetimini ele geçirmek sevinçle şaşırtıyordu insanı.

Alıştığım yörüngeden çıkartılmıştım ama gene de hareketlerimi gözlemleyebilecek yeterli dengem vardı. Şimdi nesneleri nasıl görüyorsam, bir gün

öyle yazabilecektim onları. Sorular saldırmaya başladı üstüme, kızgın Tanrıların attığı sapanlar ve kargılar gibi. Anımsayabilecek miydim? Bir kâğıt üstüne dökülebilecek miydim, bir anda bütün yönlere? Bir nöbetten başka bir nöbete sersemleyip, kendine geldiğinde, kanlı bir basur bırakmak mıydı geride sanatın amacı? İnsan yalnızca kendisine "yazdırılan"ı mı kaydediyordu —Efendisinin telepatik buyruklarına boyun eğen bir Budist gibi? Yaratma, dünya gibi, kızgın bir mağma kabarcığı gibi mi başlıyordu, yoksa üst kabuğun soğuması mı gerekiyordu?

Anımsama sorunu dışında her şeyi savdım çılgınca. Zihni bir sağanağı yeniden yapmak umutsuz bir şeydi. Bazı belli ipuçlarını alıkoyabilirdim yalnızca, belleğin işaret taşları yapabilirdim onları. Ana damarı bulmak çok önemliydi —ne kadar altın çıkartabileceğim değil. Esinlenme atlasıma bir bellek dizini geliştirebilmekti görevim. En azimli serüvenci bile aldatır kendini, bu gizemsel kürenin her metrekaresini görebileceğini söylerse. Gerçek bir serüvenci, gezintilerinin sonuna gelmezden çok önce, salt olağanüstü deneyleri biriktirmenin aptalca bir şey olduğunun farkına varmalıdır gerçekten.

Melanie'yi düşündüm, yaşamımın kitabını hazırlarken onu da bu kitaba almak aklıma gelmezdi hiç. Hemen hemen hiç düşünmezdim onu, nasıl olmuş da kendini katabilmeyi becermişti? Bu zorla girişin özelliği neydi? Ne katabilecekti? İki temel taş hemen düştü kucağıma. Melanie? Elbet, "güzellik"le "çılgınlığı" anımsa hep. Neden anımsamalıydım güzellikle çılgınlığı? Sonra şu sözler geldi aklıma:

"etin çeşitlilikleri." Et, güzellik ve çılgınlık arasındaki ilişkinin en ince sapmaları izledi bunu. Melanie'de güzel olan onun meleksi doğasından geliyordu, çılgınca olan da etinden. Etsiliğin ve meleksiliğin yolları ayrılıyordu; Melanie, dökülen bir heykel gibi açıklanamayacak kadar güzel, sınırın üstünde yavaş yavaş can veriyordu. (Eti bir yana ayırmayı başaran isterik tipler de vardır; kendine özgü, özel bir yaşam verirler ete. Ama fişi sokmak, akımı yeniden vermek, aklı yeniden denetim altına almak mümkündür onlar için. Kafalarında bir perde saklarlar, tiyatroda yangın çıktığında indirilen amyant perde ya da sahnenin bittiğini gösteren perde gibi.) Melanie tuhaf, çıplak bir yaratık gibiydi, yarı insan, yarı Tanrı, bütün ömrü orkestra çukurunda boş yere sahneye çıkabilmeye uğraşmakla geçen. Sahnede oyunun olmasının ya da olmamasının, bir prova olmasının, bir ara olmasının ya da salonun boş olmasının bir anlamı yoktu onun durumunda. Delilerin çıplaklıklarıyla, iğrenç baştan çıkartıcılıkları içinde tırmanıyordu. Hayal görenlerin hayallerine inanacak olursak, melekler kendi isteklerine göre ya sarık takabiliyorlar ya da kahverengi melon şapka; ama kimse deli demiyordu onlara. Çıplaklıkları da tutku yaratmamıştı hiç. Ama Melanie hem bir Swedenborgian meleği kadar gülünç, hem de yalnız bir çobanın gözündeki kızgın bir koyun kadar baştan çıkartıcı olabilirdi. Ak saçı, etinin dalga dalga yayılan çekiciliğini düşündükçe, çılgınlığı çok daha müstehcen geliyordu. Çırılçıplak geziyormuş, delilerin önceden kestirilemeyen tepkilerini kaydetmekte kullandıkları o baygın,

tekin olmayan gülüşüyle gülmek için kendini parmaklatmaya izin veriyormuş izlenimini uyandırıyordu. Geceleyin bir tren penceresinde görünüveren ve makinistin uyuyup uyumadığını düşündüren bir tehlike işareti gibi tedirgin ediyordu beni. Böyle anlarda insanın korkudan kımıldayamayacak, konuşamayacak kadar donup kalması, felaketin nasıl bir şey olacağını merak etmesi gibi. Melanie'nin deli güzelliğini düşünürken de, bildiğim ve kullandığım çeşitleriyle, keşfedeceğim çeşitleriyle çılgın ten düşlerine kaptırırdım kendimi. İnsanın kendini kısıtlamadan şehvet serüvenlerine dalması tehlike duygusunu uyandırıyordu. Kalabalık bir metroda parmaklarının erişebileceği bir yerde duran baştan çıkarıcı bir kıçı okşamanın ya da bir memeyi sıkmanın baskısına boyun eğen bir sapığın çok iyi bildiği korkuyu ve büyülenmeyi yaşadım birçok kere.

Farkında olma öğesi, bazı yönleri denetleme görevi yapmakla kalmadığı gibi, beni imgesel ayaklarla bir merdivenden ötekine geçirmekle de kalmadı, daha önemli bir amaca da yaradı: yaratma işini başlatma isteğini uyandırdı. Daha önce aldırmadığım, karışık deney tomarında bir sıfır olarak kabul ettiğim Melanie'nin zengin bir damar olarak kendini göstermesi gözlerimi açtı. Hiç de Melanie değildi gerçekte, şu sözcük pıhtılarıydı ("güzellik", "çılgınlık", "etin çeşitlilikleri") iyice incelemek ve tantanalı bir biçimde giydirmek gereksinmesini duyduğum. Bunu yapmak yıllarca sürse de, bu inanılmaz olaylar dizisini anımsayacak, gizini yakalayacak ve kâğıt üstünde gösterecektim. Kaç yüz kadının ardından koşmuştum, kayıp bir köpek gibi izlemiştim

onları, gizemli bir özelliği öğrenmek için — birbirinden ayrık duran bir çift göz, kuvarsla yontulmuş bir kafa, ayrı bir yaşamı varmış gibi duran bir kalça, bir kuşun ötüşü gibi ezgili bir ses, bükülmüş ince camlar gibi düşen bir saç çağlayanı, lastik esnekliği verilmiş bir gövde... Dişinin güzelliğinin dayanılmaz oluşu tek bir nitelikle açıklanabilir. Bu nitelik, fiziksel bir kusurdur çoğunlukla, öyle gerçek olmayan boyutlar kazanır ki, sahibinin kafasında kadının şaşkınlık veren güzelliği yok olur. Son derece çekici gövde, beyni oyan iki başlı bir sürfe olabilir ve ne olduğu bilinmeyen içi su dolu bir tümör halini alır; baştan çıkartıcı, fazla dolgun dudaklar kafatasının derinliklerinde büyüyebilir çifte bir vagina gibi, iyileşmesi çok güç olan bir hastalık getirerek: melankoli. (Aynanın karşısında hiç çırılçıplak durmamış güzel kadınlar vardır: gövdenin saçtığı manyetik gücü düşündüklerinde dehşete kapılırlar ve kendi içlerine büzülürler, gövdelerinden yayılan kokunun bile onları ele vereceğinden korkarak. Başkaları da vardır, aynanın karşısında dururken dışarıya çırılçıplak koşup karşılarına ilk çıkana vermemek için kendilerini zor tutan.)

Etin çeşitlilikleri... Uykudan önce, gözkapakları kapanır kapanmaz başıboş görüntüler gece geçidine başlar... Metroda görüp sokakta ardından yürüdüğün o kadın: adsız bir hayalet, birdenbire karşına çıkan, kıvrak, güçlü kalçalarıyla sana doğru ilerleyen. Birini düşündürür sana; buna benzeyen birini, yalnız, yüzü değişik birini (ama hiç önemli değildir yüz!). Belinin dalgalanmasının ve birden parlamasının anısı, küçükken gördüğün bir boğa görüntüsü-

nün beyninde yer alması kadar güçlü durmaktadır: bir ineğe binmiş bir boğa. Görüntüler gelip gider, gövdenin belli bir parçası, bir hüviyet belirtisi durur hep. Adlar —adlar silinir. Sevgi sözleri —onlar da silinir. Ses bile, son derece etkili, son derece yıkıcı, son derece kişisel olan ses bile silinebilir ortalıktan, başka seslerin içinde yok olarak. Ama gövde yaşamaya devam eder ve gözler ve gözlerin parmakları anımsar. Gelip giderler, bilinmez, adsız, insan yaşamının bölünmez bir parçasıymış gibi serbestçe karışarak ötekilere. Bilinmeyenlerle birlikte bazı günlerin, bazı saatlerin anımsanması da gelir; bomboş bir bitkinlik anında şehvetli bir biçimde rahatlamaları. Uzun boylu olanın leylak renginde ipekli giysisi içinde, o ikindi vakti, güneş, için için yanan bir sıcaklıkta yere doğru inerken, nasıl durduğunu, çeşmedeki suyun oyunlarına nasıl dalıp gittiğini anımsarsın. Açlığının o sırada kendini nasıl açığa vurduğunu anımsarsın: keskin, hızlı, iki kürekkemiği arasında bir bıçak gibi duran, sonra aynı çabuklukla yok olan, ama hoşa giden bir duman içinde, derin özlemli bir esinti gibi. Sonra bir başkası yükselmeye başlar, ağır, duygusuz, kum taşının gözenekli dışı gibi; onunla kafada toplanır her şey, gövdeye uymayan kafada, volkanik kafada, hâlâ patlamalar yapan. Böyle gelip giderler, açık, kesin, çarpışmanın havasını izleyerek, anlık etkilerini yayarak. Hepsi, hepsi dokuyla, havayla, ruhun o andaki durumuyla yoğurulmuş: maden olanlar, mermer heykelcikler, yarı saydam gölgeli olanlar, çiçek gibi olanlar, süet derilerle kaplanmış ince hayvanlar, ip cambazları, insan biçiminde yükselip Vene-

dik camı gibi bükülen gümüş su tabakaları. Tadını çıkara çıkara soyarsın onları, mikroskop altında incelersin eğdirirsin, iğriltirsin, dizlerini bükersin, yuvarlarsın, bacaklarını açtırırsın. Onlarla konuşursun, dudakların mühürlü değildir artık. O gün ne yapıyordun? Saçını hep böyle mi tararsın? Gözlerini dikip bana baktığın zaman ne diyecektin? Dönmeni isteyebilir miyim? Tamam. Şimdi ellerinle göğüslerini avuçla. Evet, atılabilirdim o gün üstüne. Tam kaldırımda yapabilirdim seni ve insanlar çiğneyip geçerlerdi bizi. Toprağın içinde yapardım seni, gömerdim seni bacak bacak üstüne atıp oturduğun gölün yanındaki yere. Seni gözetlediğimi biliyordun. Söyle... söyle, nasıl olsa kimse bilmeyecek... ne düşünüyordun tam o sırada? Neden kenetliyordün bacaklarını? Onları açmanı beklediğimi biliyordun. Sen de açmak istiyordun, öyle değil mi? Doğruyu söyle bana! Hava sıcaktı, giysinin altına bir şey giymemiştin. Tüneğinden inip gelmiştin hava almak için, bir şey olabilir diye umarak. Ne olup bittiğine pek aldırmazdın, değil mi? Gölün kıyısında dolaştın, havanın kararmasını bekleyerek. Biri sana baksın, gözleriyle soysun istiyordun, biri bacaklarının arasındaki ılık, nemli noktaya bakışlarını perçinlesin istiyordun...

Çözüp bırakırsın her şeyi, makaradaki bir milyon metreyi. Ve her zaman, çok değişken, renkli bir taşkınlıkla bakışlarını birinden öbürüne kaydırırken derinin altına işleyen şey, çekiciliğinin açıklanamaz doğasıdır. Çekiciliğin gizemsel yasası! Gizemsel bütünün olduğu gibi ayrı ayrı parçaların da ta dibine gömülü bir giz.

Karşı cinsin dayanılmaz yaratığı, çiçekleşmekte olan bir canavardır. Kadın güzelliği durmak bilmez bir yaratıştır, bütün benliği göğe doğru döne döne fırlatan kesintisiz bir ihtilaldir (çoğunlukla imgesel) bir eksiklik için yapılan.

XI

«Kendini zehirlemeye kalktı!»

Dr. Onirifick kurumunun kapısını açtığımda bu sözler karşıladı beni. Bildirimi yapan, Curley'di, sözcüklerini kapı tokmağının tıkırtısı altında boğarak.

Omuzunun üstünden bakıp uykuda olduğunu anladım. Kronski bakmıştı ona. Dr. Onirifick'e bundan hiç söz edilmemesini de istemişti.

«Gelir gelmez kloroform kokusu duydum,» diye açıkladı Curley. «İskemleye oturmuş, bir yere çarpmış gibi sarkmıştı.»

«Çocuk düşürdü sandım önce,» diye ekledi, biraz utanarak.

«Neden yapmış bunu, söyledi mi?»

Curley mırın kırın etti.

«Hadi, aptallaşma. Neydi —kıskançlık mı?»

Tam bilemiyordu. Bütün bildiği, Mona'nın bir yığın şey konuşmuş olmasıydı. Artık dayanamayacağını tekrar tekrar söylemişti.

«Neye dayanamayacak,» diye sordum.

«Karını görmene sanırım. Telefonu açıp seni arayacağını söyledi. Bir şeylerin kötü gittiğini sanıyordu.»

« Tam ne dedi, aklında mı?»

«Evet. Aldatılmakla ilgili saçma sapan birşeyler söyledi. Küçüğü değil de karını görmeye gittiğini söyledi. Zayıf olduğunu, o yanında olmadığı zaman

senden her şeyin beklenebileceğini söyledi...»

Donup kaldım. «Gerçekten bunu dedi mi? Uydurmuyorsun, değil mi?»

Curley duymamış gibi yaptı. Kronski'den, ne iyi davrandığından söz etmeye başladı.

«Bu kadar akıllıca yalan söyleyebileceğini hiç sanmıyordum,» dedi.

«Yalan mı? Ne demek istiyorsun?»

«Senden söz edişi. Duymalıydın bir. Hey Tanrım, onunla sevişiyormuş gibiydi. Seninle ilgili öyle olağanüstü şeyler anlattı ki, sonunda Mona bir çocuk gibi ağlayıp hıçkırmaya başladı.»

«Düşün,» diye devam etti, «senin dünyanın en sadık, eşine en bağlı erkeği olduğunu söyledi. Mona'yı tanıyalı tepeden tırnağa değişmişsin, hiçbir kadın baştan çıkaramazmış artık seni.»

Burada kötü bir sırıtmayı tutamadı artık Curley.

«Doğru ama,» dedim, kızıyordum artık. «Kronski doğru söylemiş.»

«Yani onu çok fazla seviyorsun...»

«Sevmediğimi nereden çıkarıyorsun.»

«Biliyorum. Hiç değişmeyeceksin sen.»

Yatağın kıyısına oturup Mona'ya baktım. Curley bir gidip bir geliyordu sıkıntıyla. İçindeki kızgınlığın kabardığını duyuyordum. Ta diplerde ne olduğunu da biliyordum.

«Artık bütünüyle iyi sanırım, değil mi?» diye sordum bir süre sonra.

«Nereden bileyim? Benim karım değil.» Sözleri br bıçak gibi parladı.

«Neyin var Curley? Kronski'yi mi kıskanıyorsun? Beni mi kıskanıyorsun? Ayılınca elini tutup

okşayabilirsin. Biliyorsun beni...»

«Allah kahretsin, biliyorum,» diye ters bir cevap geldi Curley'den. «Asıl sen tutmalıydın elini. Biri seni istediği zaman yanında olmazsın hiç. Maude'un elini tutuyordun herhalde —artık seni istemiyor ya. Ona nasıl davrandığın geliyor aklıma. O zaman gülünç gelirdi bana —çok gençtim, bilmiyordum bazı şeyleri. Dolores'i de anımsıyorum...»

«Yavaş,» diye fısıldadım, uzanmış yatan Mona'yı göstererek başımla.

«Daha ayılmaz, üzülme.»

«Peki... Dolores'e ne olmuş?» dedim sesimi alçaltarak. «Dolores'e ne yaptım da seni incittim?»

Bir süre hiçbir şey demedi. Beni aşağılık görmekten, benden nefret etmekten çatlayacaktı neredeyse. Sonunda boşaldı.

«Yıkıyorsun onları. İçlerindeki bir şeyi yok ediyorsun. Diyeceğim bu kadar.»

«Biz ayrıldıktan sonra Dolores'i muştalamak istedin, o da bırakmadı; bunu mu demek istiyorsun?»

«Önce ya da sonra —ne değişir?» diye hırladı. «Neler duyduğunu biliyordum —bana yöneltirdi hepsini. Senden nefret ettiği zaman bile beni görmek istemezdi. Bir yastık gibi kullanıyordu beni. Gözyaşlarıyla ıslatırdı; etten kemikten bir insan değilmişim gibi.. Arka odadaki o birleşmelerden sonra her yanın parlayarak uçar giderdin sen. Kırıntıları toplamak da küçük Curley'e kalırdı. Küçük Curley ortalığı toplayıp düzeltirdi senin için. Kapı arkandan kapanınca ne olup bittiğini hiç düşünme-

din, değil mi?»

«Y-o-o,» dedim ağır ağır, alaycı bir gülümseyişle. «Ne olup biterdi? Anlat.»

Kapı arkanızdan kapanınca içeride ne olup bittiğini öğrenmek her zaman çok ilgi çekicidir. Oturup kulaklarımı dikerek dinlemeye hazırlandım.

«Elbet,» diye atıldım, onu daha fazla kışkırtmak için, «mümkün olduğu kadar çok yararlanmaya çalıştın bu durumdan.»

«Doğrusunu istersen,» diye acımasız bir açıklıkla cevap verdi, «öyle yaptım.»

«Onu ağlatmaya çalıştım, kollarımla sarabiliyordum o zaman. Sonunda becerdim de. İçinde bulunduğum kötü koşulları düşünürsen o kadar başarısız değildi yaptığım. Güzel Dolores'inle ilgili birkaç şey anlatabilirim sana.»

«Olur,» diye başımı salladım. «Duyalım hepsini. Heyecanlı olacak.»

«Ağlama nöbetine tutulduğunda nasıl davrandığını bilmiyorsun sanırım. Bir şey kaçırmışsın.»

Duygularımı kayıtsız bir hoşgörü maskesi ardında saklayarak, rahat rahat konuşturmaya çalıştım onu. Tuhaftır, beni yaralamak isteğine karşılık, öyküsünü açık açık anlatmakta ya da ona verdiğim bu fırsattan yararlanmakta güçlük çekiyordu. Konuştukça dertlenmeye de başladı. Engellenme duygusundan kaçıp kurtulamıyordu bir türlü. Onu kirletmek istemişti; benim bunu kabul etmem de renk katacaktı bu işe. Eskiden tapılan bir kadının böyle saygısızca kullanılmasından benim de hoşlanacağımı düşünmüştü.

«Demek hiç sokamadın kuyruğunu içine?» de-

dim, teselliye çalışan bir bakışla. «Çok kötü, iyi bir parçaydı çünkü... Bilseydim sana yardım edebilirdim. Çıtlatmalıydın bana. Onu istemek için çok toy olduğunu düşünürdüm hep. Arkamı döndüğümde kollarını boynuna doladığından kuşkulanıyordum elbet. Ama kamışını çıkarıp sokmaya çalışacağını da hiç ummuyordum. Yok, bunu yapmayacak kadar tapıyordun ona. O zaman bir çocuktun daha. Kaç yaşındaydın —on altı, on yedi? Yengeni unutmamalıydım. Ama o başkaydı. Senin ırzına geçmişti, değil mi?»

Bir sigara yakıp koltuğa yerleştim.

«Biliyor musun Curley, aklıma bir şey getirdi bu...»

«Maude'u mu diyorsun? Hiç kalkışmadım bir şey...»

«Yok, onu demek istemedim. Neye kalkışıp kalkışmadığına aldırmam...»

«Yakında aldırman gerekecek sanırım,» diye ekledi. «Kendine gelince onunla konuşmak isteyeceğim. Tam sırasında geldin, iyi oldu. Hım! Sana teşekkür etmeliyim.»

Curley eşyalarını topladı. «Ha, aklıma geldi,» dedi, «kalbi çok sağlam değil. Başka bir şey daha var... Kronski anlatacak sana.»

Kapıya kadar gittim onunla. El sıkıştık. Bir şey söylemek zorundaymışım gibi geldi.

«Dinle, Dolores konusunda sana kızmayacağım, ama... ben yokken buraya uğrama, anlıyor musun? İstediğin kadar tapabilirsin ona —uzaktan ama. Hiçbir maskaralık istemiyorum, anlıyor musun?»

Öldürücü bir bakışla baktı bana ve ters ters çekti

gitti. Hiç böyle konuşmamıştım onunla daha önce, pişman oldum hemen, onu yaraladığım için değil, aklına bir şey sokmuştum da ondan. Kendini tehlikeli biri sanacaktı şimdi, güçlerini sınamadıkça rahat edemeyecekti.

Dolores! Önemli bir şey öğrenmemiştim. Ama hoşuma gitmeyen bir şey vardı gene de. Dolores çok yumuşaktı. Beni memnun etmek için baş eğmeye hazırdı. Bir ara neredeyse benimle evlenmesini isteyecektim. Böyle bir yanlışlık yapmaktan beni alıkoyan şeyin ne olduğunu anımsadım. Dayanamayacak, evet diyecekti, çünkü kafaca hâlâ el değmemiş bir kadındı, sert bir kamışın baskısına dayanamazdı. Buydu: böyle bir yanlışlığın bütün ömür boyunca sürecek pişmanlıklarının izleyeceği zayıf bir evet. Unutmakta bana yardım edeceğine, işlemeye kalkıştığım suçun (karımı bırakmak suçu) sürekli, dilsiz bir hatırlatıcısı olacaktı. Tanrı bilir ya, bir sünger kadar yumuşak bir yönüm de vardı. Bu yönümü besleyecek bir kişi de gerekli değildi bana. Gerçekten tiksindiriciydi bu Dolores. Yaralara berelere merhem sürercesine bana bakarken gözleri yeniyetmelerin ateşiyle parlardı. Açıkça görebiliyorum şimdi onu. Bir doktorun yanındaki hastabakıcı gibiydi. Şöyle ya da böyle yardım etmek içinparalandığım o zavallı piçlere annelik etmek istiyordu. bütün gün yanımda köle gibi çalışmak istiyordu. Sonra da küçük amcığını sunmak —bir armağan olarak, bir aferin belirtisi olarak. Sevgi konusunda bir bok biliyor muydu acaba? Bir bebekti yalnızca. Yazık olmuş Curley'e.

Kronski doğruyu söyledi! Yatağın kıyısına otu-

rup ayılmasını beklerken bunu tekrarlıyordum kendi kendime. Tanrıya şükür, ölmemişti. Yalnızca uyuyordu. Uykü ilacı içinde yüzüyormuş gibi görünüyordu.

Yas tutan bir adam rolünü oynamak öyle alışılmış bir şeydi ki benim için, büyülenip kaldım, şimdi gözlerimin önünde ölüverse nasıl davranacağımı bilmek istiyordum çılgınca. Yeni bir dul olduğumu, daha cenazeyi bile kaldırmadığımı düşünerek. Gözlerini bir daha hiç açamayacak diyelim. Derin bir uykudan ölüme geçecek diyelim. Bu düşünce üstünde yoğunlaştırmaya çalıştım kendimi. Ölecek olsa neler duyacağımı düşünmeye çalıştım.

Ama her şeyden önce, kalkıp kulağımı ağzına yaklaştırdım. Hâlâ nefes alıyordu. İskemlemi yatağın ayakucuna çektim, elimden geldiği kadar ölümü düşünmeye başladım: *Onun ölümünü*. Olağanüstü hiçbir duygu çıkmadı ortaya. Doğrusunu söylemek gerekirse, varsayılan kaybımı unutup ölümün istenebilir bir şey olduğu üstüne derin düşüncelere daldım rahat rahat. Kendi ölümümü, bundan nasıl hoşlanacağımı düşünmeye başladım. Bendim şurada yatan, güçlükle soluk alan, bir geminin ardına bağlanmış küçük bir tekne gibi uyku ilacının dümen suyunda sürüklenen. Ölmek istedim, ölüyordum da işte. Bu dünyanın farkında değildim artık, ama henüz başka bir dünya da bilmiyordum. Denizde yavaş yavaş kendimden geçiyor, bir acı duymadan boğuluyordum. Düşüncelerim ne ayrılmakta ne de yaklaşmakta olduğum dünyaların düşünceleriydi. Gerçekte, düşünceyle karşılaştırılacak bir şey değildi, düş görmek de değildi. Diaspora (sürgün-

den sonra Yahudiler'in dünyanın her yanına yayılması) gibiydi daha çok: düğüm çözülüyordu, benlik damla damla akıp gidiyordu. Bir benlik bile yoktu artık: iyi bir puronun dumanıydım, havada yok olup gidiyordum duman gibi, purodan artakalan da toz toprak içinde ufalanıyordu.

Başlattım. Yanlış bir yolda. Gevşedim ve yüzüne pek bakmadım artık gözlerimi dikerek. Onun ölümünü neden düşünmek zorundaydım?

Sonra aklıma geldi: Ancak ölmüş olsaydı, düşündüğüm gibi sevebilirdim onu.

«Hâlâ bir oyuncu! Bir kere onu sevdin, ama kendinden başka birini sevebileceğini görerek bu işten öylesine hoşlandın ki, hemen unuttun onu. Sevişirken kendini gözleyip duruyordun. Yeniden bir şeyler duyabilmek için buraya sürükledin onu. Onu yitirmek yeniden bulmak demek olacaktı.»

Çimdikledim kendimi, duyu yeteneğim olduğuna inanmak istercesine.

«Evet, odundan yapılmamışsın. Duyguların var, ama yanlış yerlere yöneltilmişler. Ara sıra coşuyor yüreğin. Yüreğini kanatanlara şükran besliyorsun; onlar için acı çekmiyorsun, acı çekmenin tadına varmak için acı çekiyorsun. Acı çekmeye başlamadın daha, başkası adına acı çekiyorsun yalnızca.»

Anlattıklarımda bir gerçek vardı. Odaya girdiğimden beri düşünüyordum, nasıl davranmalıyım, duygularımı nasıl göstermeliyim diye. Maude'la son anda olan şey... bağışlanabilirdi. Duygularım elektriklenmişti, o kadar. Kader oynamıştı benimle. Maude, püf! Hiç siklemiyordum onu. Hiç anımsamıyordum bende gerçek bir duygu uyandırdığını

onun. Mona gerçeği öğrenseydi ne korkunç bir ironi olurdu bu. Nasıl açıklayabilirdim böyle bir bilinmezi? Tam da onu aldattığım anda (sezmişti bunu), Kronski ona ne kadar bağlı ve sadık olduğumu söylüyordu. Üstelik Kronski doğruydu! Ama gerçeği söylerken bir yalanın üstüne kurulu olup olmadığından kuşkulanmış olmalıydı Kronski. Bana olan inancını sağlamlaştırıyordu, çünkü o da bana inanıyordu. Kronski aptal değildi. Düşündüğümden çok daha iyi bir arkadaştı herhalde. Bir de sabrımı taşırmaya istekli görünmeseydi öyle! Beni çileden çıkarmaktan vazgeçseydi!

Curley'in sözü gelip saplandı. Kronski çok iyi davranmıştı —onunla sevişir gibi. Birinin onunla seviştiğini düşünür düşünmez neden bir titreme alıyordu beni? Kıskançlık mı? Başkalarını kendine âşık etme gücünün bulunduğunu görseydim onda, isteyerek kıskanç olabilirdim. Dünyayı ayakları altına seren bir kadın —bunu söylemek oldukça çarptı beni— idealimdi benim. Çekiciliğine karşı koyabilen erkekler çıksaydı karşısına, isteyerek yardım ederdim onları tuzağa düşürmesi için. Ne kadar çok sevgili toplarsa benim başarım da o kadar büyük olurdu. Çünkü beni seviyordu, kuşkusuz. Ötekiler arasından beni seçip ayırmamış mıydı, ona sunacak onca az şeyi olan beni?

Zayıftım, öyle demişti Curley'e. Doğru, ama o da öyleydi. Genel olarak kadınlar açısından zayıftım; sevdiği adam açısından zayıftı Mona. Sevgimin yalnızca onun üstünde toplanmasını istiyordu, düşüncede bile.

Tuhaftır, yalnız onun üstünde toplanmaya başlı-

yordum, bana özgü zayıf biçimde. Zayıflığını belli etmeseydi bana, her yeni serüvenle daha çok anlayacaktım, benim için dünyada bir tek kişinin olduğunu; bir tek Mona'nın olduğunu. Ama şimdi zayıflığını gözlerimin önüne serince böyle, onun üstünde sahip olduğum güç aklımdan çıkmayacaktı hiç. İstesem de istemesem de bunu göstermeye sürüklenecektim.

Bu düşünce dizisini bıraktım —zorla. Hiç de istemiyordum işlerin böyle gitmesini. Yalnızca onu seviyordum, başka kimseyi değil, şu yeryüzünde hiçbir şey saptıramazdı beni bundan.

Bu sevginin evrimini gözden geçirmeye başladım. *Evrim?* Bir evrim yoktu. Birdenbire olmuştu. Öyle ya, (bu kanıtı ileri sürmem gerektiğini düşünerek şaşırdım,) ilk davranışımın bile bir geri adım davranışı olması, çekiciliğin farkına vardığımı gösteren bir kanıttı. İçgüdüyle hayır demiştim ona, korkumdan. Eski yaşamımdan çıkıp ayrıldığım o gece, dans salonundaki o sahne geldi gözlerimin önüne. Bana doğru geliyordu, salonun ortasından. Çabucak iki yanıma bakındım, beni seçip ayırdığına güçlükle inanarak. Sonra da bir korku —kendimi kollarına atmaya can atıyormuşcasına. Başımı sallamamış mıydım kuvvetle? Yok! Yok! Neredeyse hakaret eder gibi! Aynı anda, hep orada dikilecek olsam bir daha benden tarafa bakmayacakmış gibi bir korku da almıştı beni. Sonra onu istediğimi anlamıştım, amansızca izleyecektim onu, hiç yüz vermese de bana. Parmaklığı bırakıp köşeye gitmiştim sigara içmek için. Tepeden tırnağa titreyerek. Sırtımı dönmüştüm dans yerine, cesaretim yoktu ona bak-

maya. O zamandan başlamıştı kıskançlık, bundan sonraki dans için seçeceği eş kim olursa olsun...

(Olağanüstü bir şeydi bu anları yeniden yakalamak. İşte, Tanrım, yeniden duyuyordum...)

Bir süre sonra kendimi toparlayıp parmaklığa dönmüştüm, bir sürü aç kurt her yandan sıkıştırıyordu. Dans ediyordu. Birbiri ardı sıra dans etti durdu, aynı adamla. Öyle yakın değil, öteki kızlar gibi, ama canlı, şen, adamın yüzüne bakarak, gülümseyerek, gülerek, konuşarak. Hiçbir anlamı yoktu adamın onun gözünde, açıktı bu.

Sonra benim sıram geldi. Kerem buyurdu, bana da dikkat etti sonunda. Benden hiç de hoşnut olmamış gibi görünmedi, tersine, hoşnut olmak için her zamankinden başka türlü davranıyormuş gibiydi. Onunla konuşmaya girişmeden önce de biliyordum salondan onsuz çıkmayacağımı.

Dans ettik, dans ettik, yorulunca da bir köşeye oturduk, konuştuk, konuştuğum ya da dans ettiğim her dakikayı tıklatıp yazıyordu bir saat paraya çevirip. Öylesine zengindim ki o gece! Ne tatlı bir duyguydu, dolarlardan birer birer soyulmak, hiçbir şey düşünmeden. Bir milyoner gibi davranıyordum, çünkü bir milyonerdim aslında. Yaşamım boyunca ilk olarak varlıklı olmanın nasıl bir şey olduğunu anladım, bir Bey olmanın, bir Mihrace olmanın. Ruhumu veriyordum, Faust'un yaptığı gibi değiş tokuş ederek değil, fırlatıp atarak.

Orada olmuştu Strindberg üstüne o tuhaf konuşma, yaşamımız boyunca gümüş bir iplik gibi akıp giden. *Bayan Julie*'yi yeniden okuyacaktım, o gece dediği şeyler yüzünden, ama okumadım hiç -—

belki de hiç okumayacağım.

Sonra sokakta, Broadway'de bekledim onu. Bana doğru bu ikinci gelişinde bütün bütüne ele geçirmişti artık beni. Kulübede, Chin Lee'de bambaşka bir insan olmuştu. Belirsiz, karanlık olmuştu — karşı konulmaz büyüsünün giziydi bu gerçekte.

Böyle dememiştim kendi kendime, ama sözlerinin sisi içinde görmeden, el yordamıyla aranırken, öyküsündeki her boşluğun üstüne kendimi deli gibi fırlatacağımı biliyordum. Durmadan aranan düşüncelerimi kaldıramayacak kadar ince, hafif bir ağ örüyordu. Başka bir kadın böyle davransaydı kuşku uyandırırdı bende. Usta bir yalancı damgasını basardım ona. Bu yalan söylemiyordu. Nakış işliyordu. İğne işi yapıyordu —arada sırada da bir iğne düşürüyordu.

Tam bu sırada daha önce hiç biçimlendirmediğim bir düşünce çırpınmaya başladı kafamda. O tırtılımsı düşüncelerden biriydi, parmaklıklar arasındaki ince bir ay gibi zihinde hızla kaçışan: *Her zaman böyle yapıyordu!* Evet, herhalde o zaman da aklıma gelmişti ama hemen geri çevirmiştim. Eğilmesi, bir koluna dayanırken ağırlığı, eli, sağ eli, bir iğne gibi hareket eden —evet, o anda, sonraları birçok kere de, bir görüntü parlamıştı kafamda, ama bu görüntüyü izlemek için vaktim yoktu, daha doğrusu vakit bırakmıyordu bana. Ama açıktı artık. "Her zaman böyle yapan" kim olabilirdi? *Kader.* Üç taneydiler, uğursuz bir şey vardı onlarda. Bir günbatımında yaşarlardı ve bir ağ örerlerdi: bir tanesi bu duruşu almıştı, ağırlığını değiştirmişti, eller dengede kameraya bakmıştı, sonra da bu sonu gelme-

yen iğne oyasına, iplik bükmeye, kumaş örmeye, söylenmiş sözcüklerin ağını dokuyan o sessiz konuşmaya dalmıştı yeniden.

İleri geri oynayan bir mekik, durmadan işleyen bir makara. Arada sırada düşürülen bir iğne... (Kadının) giysisini çıkaran bir adam gibi. Kiliselerin kapısındaki kurnanın üstünde durmuş, iyi geceler diliyordu. Sessizlik. Beynini patlatıyor... Ya da çatıda uçurtmalarını uçuruyor baba. Süzülerek geliyor gökten, Chagall'ın bir sarı meleği gibi. Yarış atları arasında yürüyor, dizginlerinden tutmuş iki yanında. Sessizlik. Yitirilmiş Stradivarius...

Kumsaldayız, bulutların arasından geçiyor ay. Ama bundan önce, trenin makinistinin yerinde oturuyorduk birbirimize iyice yakın. Tony ile Joey'un öyküsünü anlatıyordum ona. Yeni yazmıştım daha —onun yüzünden belki; belki bir belirsizliğin etkisiyle. Birdenbire beni kendime geri attı. Yalnızlığı hoş bir şey gibi gösterdi. Benliğimin iskeletinde bir çelenk gibi asılı o üzüm salkımına benzeyen duyguları uyandırdı. Çocuğu canlandırdı, küçük arkadaşlarını karşılamak için tarlalar boyunca koşan çocuğu. Hiç oyuncu yoktu o zaman. O çocuk yalnız koştu. Joey'la Tony'nin kollarına atılmak için koştu o çocuk... Joey'la Tony'nin öyküsünü anlattığımda neden öyle dikkatle bakmıştı bana? Korkunç bir parlaklık vardı yüzünde, hiç unutamayacağım. Galiba biliyorum şimdi ne olduğunu. Onu durdurdum sanırım —o sürekli örmeyi, dokumayı durdurdum. Şükran vardı gözlerinde, sevgi ve hayranlık da. Makinayı durdurmuştum ve bir buğu gibi yükselmişti birkaç dakika için. O korkunç parlak bakış,

özgürlüğe kavuşan benliğinin halesiydi.

Sonra cinsel atılışlar. O buğu bulutunun suya batırılışı. Suyun altında dumanı tutmaya çalışmak gibi. Kat kat karanlığın soyulması karanlıkta. Başka çeşit bir şükran. Bir parça korkunç ama. Harakiri yapmayı ona usulüyle öğretmişim gibi... Rockaway'deki kumsalda o hiç açıklanamayan gece — Doktor Caligari'nin otel ve plaj kurumunda. Banyoya gidip gelmeler. Üstüne çullanmak, oymak içini, parçalara ayırmak onu... saplamak, saplamak, eli bıçaklı bir goril olmuşum da, Uyuyan Güzel'i doğruyormuşum gibi. Ertesi —sabah mıydı, akşamüstü mü? Kumsalda yatmıştık, ayak parmaklarımız birbirimizin apış arasında. Gerçeküstü iki nesne gibi, tehlikeli bir rastlaşmayı gösteren.

Sonra Dr. Tao, hava fişeği kâğıdına yazılmış şiiri. Zihinde bir kese içine alınmış, çünkü söz verdiği gibi buluşamamıştı bahçede benimle. Telefonda onunla konuşurken elimde tutuyordum. Altının bir kısmı bozulup parmaklarıma yapışmıştı. Yataktaydı hâlâ —o şapşal Florrie'yle birlikte. Önceki gece çok fazla içmişlerdi. Bir masanın üstünde durmuştu — *nerede?* Bir yerde —bacaklarını ayırarak yere oturmaya çalışmıştı.

Canı yanmıştı sonra. Ama çok kızgındım, canının yanıp yanmadığına aldırmayacak kadar. Yaşıyordu, öyle değil mi? Ama kımıldamıyordu. Florrie yatıyordu belki arkasında, belki de Florrie değildi de Carruthers'di yatan. Çok iyi, çok düşünceli olan o yaşlı budala, ama insanların resimlerine kama saplayacak kadar uyanıktı hâlâ.

Yıkıcı bir düşünce saldırdı birden üstüme. Car-

ruthers tehlikesi geçmişti. Carruthers yardım etmişti ona. Ondan önce başkaları da yardım etmişti kuşkusuz... Ama düşünce şuydu: o gece cebimde koca bir tomarla dans salonuna gitmeseydim, ancak birkaç danslık param olsaydı, ne olurdu? Bu ilk büyük fırsatı bir yana bırakırsak, boş arsadaki ikinci fırsata ne demeli? («*Pis işe gelince...*») O zaman başaramasaydım para bulmayı? Ama başarısızlık gösteremezdim. Bunu anlamıştı elbet, yoksa göze alamazdı...

Gene de, en gerekli anda mucize gibi bulup çıkardığım birkaç doların önemli bir etken olduğunu kabul etmeye zorladım kendimi serinkanlı bir dürüstlükle. Böylece bana güvenebileceğine inanmıştı.

Karatahtayı temizledim güzelce. Allah kahretsin. Kaderi böyle sorguya çekmeye kalkışınca, kahvaltıda yenen şeylerle de açıklanabilir her şey. Tanrı fırsatlar koyuyor insanın yoluna: para, talih, gençlik, canlılık ve daha böyle binlerce şey olarak çıkıyor karşımıza bunlar. O anda çekim yoksa orada, en ele geçmez fırsat bile bir işe yaramayabilir. Onun için her şeyi yapabilirdim, bu yüzden bir çok fırsat çıktı önüme. *Para*, bok! Paranın hiçbir ilgisi olmadı bu işte. Çok fazla eğri büğrülük, ya da eksiklik, ya da züğürtlük! İsterinin Dr. Onirifick'in kitaplığındaki tanımı gibiydi: «Fizik diyaframın yersiz bir nüfuzu.»

Yok, yok, bu karmakarışık anaforlara kapılıp gitmeyecektim. Gözlerimi kapatıp gümüş bir iplik gibi akıp giden öbür temiz akıntıya bıraktım kendimi. İçimde durgun bir yerde onun beslediği bir öykü vardı. Bir ağacın öyküsüydü, İncil'de olduğu gibi,

elinde elmayla Havva denen bir dere gibi akıyordu, gerçek yaşamımı meydana getiren. Bir kıyıdan öbür kıyıya kadar duygululuk vardı burada.

Neye ulaşmaya çalışıyordum —*yeraltı ırmağının durgun aktığı yere mi?* Bu Yaşam Ağacı görüntüsü ne işe yarıyordu? Zehirli elmayı yeniden tatmak, İncil'deki bir kadının ayakları dibine yalvararak kapanmak neden çok canlandırıcıydı? Mona Lisa'nın gülümseyişi neden insan anlatımlarının en gizemlisiydi? Yalnızca bir kabartmadan tanıdığım Havva'nın dudaklarına neden bir Rönesans gülümseyişini getirip oturtuyordum?

Belleğimin kıyısında asılı bir şey vardı, sakinliği, güzelliği, iyiliği anlatan anlaşılmaz bir gülümseyiş. Ama bir zehir de vardı, bu gizemli gülümseyişten sızan bir şey. İşte bu zehirden içmiştim; bulandırmıştı belleğimi. Bir şeyin karşılığında başka bir şeyi kabul ettiğim bir gün vardı; o gün tuhaf bir çatallaşma olmuştu.

Boşuna araştırdım beynimi. Ama şu kadarını çıkarabildim: İlkyazda bir gün büyük bir otelin Pembe Oda'sında ona rastladım. Satın aldığı bir elbiseyi göstermek için orada buluşmak istemişti. Vaktinden önce gitmiştim, rahatsız birkaç dakikadan sonra kendimden geçmiş halde. Beni bu duruma getiren onun sesiydi. Adımı çağırdı ve ses benim içimden geçti, tülden geçen dumangibi. Büyüleyiciydi, gözlerimin önünde böyle birdenbire canlanıvermişti. Sisten dışarı çıkıyordum hâlâ. O otururken ben yavaşça kalktım, bir sis içinde hareket edercesine, güzelliğinin parlaklığıyla ilgili birkaç söz geveleyerek önünde diz çöktüm. Tam birkaç dakika beni kaldır-

maya çalışmadı. Ellerimi ellerine aldı ve bana gülümsedi, o ışıldayan, parlak gülümseyiş, hale gibi yayılıp sonra yok olan, bir daha hiç görünmeyen. Barış ve bereketin meleksi gülümseyişiydi bu. Yalnız başımıza kalıverdiğimiz ortalık bir yerde sunulmuştu. Kutsal bir törendi; sunulduğu saat, gün, yer, Yaşam Ağacı'nın dibinde duran efsaneler kitabına altın harflerle yazılmıştı. O zamandan beri, biz birleşenler, görünmeyen bir varlıkla birleştirilmiştik. Artık yalnız kalmak diye bir şey yoktu. O sus pus olmak, o sonluluk hiç gelmeyecekti artık — ölüme kadar belki. Bir şey verilmişti, bir şey alınmıştı. Zamanın dışında birkaç dakika cennetin kapılarında durduk —sonra dışarıya doğru sürüldük ve o yıldızlı parlaklık dağıldı. Yıldırımın dilimleri gibi binlerce ayrı yönde yok oldu.

Bir kuram vardır: bir gezegen, diyelim dünyamız gibi yaşamın her biçimini içine alan bir gezegen, tükenme noktasına gelecek kadar kendini bitirdiğinde parçalanır ve yıldız tozu gibi evrenin her yanına yayılır. Yuvarlanıp gitmez ölü bir ay gibi, patlar ve birkaç dakikalık bir süre içinde bir kırıntısı bile kalmaz göklerde görünen. Denizlerdeki yaşamda da buna benzer bir olay vardır. İçe-patlama denir ona. Karanlık derinliklere alışmış olan bir balık belli bir derinliğin üstüne çıkarsa, kendini uyarladığı baskı kalkarsa, vücudu dört bir yana savrulur, milyonlarca yöne doğru içe-patlar. Bu gösteriyi insanoğullarında da görmüyor muyuz? Hayvan kılığına da giren birer savaşçı olan eski İskandinavyalılar, azgın bir deliliğe uğrayan Makalılar — bunlar dışa ve içe-patlama örnekleri değil mi? Tas

ağzına kadar dolunca taşıyor. Ama tasla içindeki şeyin hamuru birse, o zaman ne olacak?

Bazen yaşam iksiri öyle bir dolup taşar ki görkemle, ruh dört bir yana saçılır böyle anlarda. Ruhun canı sel gibi kapladığı görülür Madonna'ların meleksi gülümseyişlerinde. Dolgunlaşır yüzün ayı; denklem kusursuzdur. Bir dakika, yarım dakika, *bir saniye sonra* geçmiştir mucize. Anlaşılamayan, açıklanamayan bir şey verilmiştir dışa ve bir şey alınmıştır. Bir insanın yaşamında ay hiç dolun olmayabilir. Bazı insanların yaşamlarında da gözlemlenebilen tek gizemsel doğa olayı, sürekli bir ay tutulmasıdır. Dehaya tutulanlarda görülür bu durum, ne biçime girerse girsin, ayın sürekli olarak parlatılıp sararmasından başka bir şey olmadığını görmek ürkütür bizi. Sayıları daha da az olanlar kural dışında kalanlardır, dolunlaştıktan sonra bu mucizeden dehşete kapılarak, kendilerini doğurup can veren şeyi söndürmeye çalışırlar artık yaşadıkları sürece. Bölünen ruhun öyküsüdür usun savaşı. Ay dolunayken, küçülerek solup gitmeyi, küçültülerek anlayışsız bir ölümle ölmeyi kabul edemeyenler vardı; kendi cennetlerinin doruğunda pırıl pırıl asılı kalmaya uğraşıyorlardı. Yaşamın işleyişini tutuklamaya uğraşıyorlardı. Yaşamın işleyişini tutuklamaya çalıştılar, kendilerini, kendi doğum ve ölümlerini, başarılarını ve değişimlerini etkileyen, varlığını böylece saptayan işleyişi. Gelgite yakalanıp parçalandılar. Gövdeden ayrıldı ruh, bunun savaşını zihinde sürdürmeyi, bölünmüş bir benliğin gerçeğe benzemeyen görüntüsüne bırakarak. Kendi saçtıkları ışıkla kavrulmuş, hiç bitmeyen boş bir arayışla

güzeli, doğruyu, uyumu arayarak yaşarlar. Kendi parlaklıkları ellerinden gitmiş; onları kendilerine çekenlerin ruhlarını ele geçirmeye uğraşırlar. Yakalarlar her bir ışını, yansıtırlar aç varlıklarının her bir yüzeyiyle. Işırlar hemen, ışık onlara yöneltildiğinde, aynı hızla da sönerler. Üstlerine vuran ışık ne kadar yoğun olursa o kadar parlak —ve *göz kamaştırıcı*— olurlar. Özellikle ışık saçanlar için tehlikelidirler; bu parlak ve tükenmez ışık kaynaklarının çekimine kapılırlar en çok, tutkulu bir kaptırışla...

Gümüş renkli bir ışıkta yatıyordu, dudakları hafifçe aralanmış, gizemli bir gülümseyişle. Olağanüstü hafif görünüyordu gövdesi, uyku ilacının süzülmüş buharında yüzer gibi. Etinin her zamanki sıcak parıltısı duruyordu hâlâ, ama kopmuştu, çevresinde dolanıyordu, az rastlanan bir tortu gibi, etin emip de, içinde yeniden eritmesini bekleyerek.

Tuhaf bir düşünce sardı kafamı düşünmeye daldıkça. Yoksa delilik miydi, kendisini söndürmeye kalkışınca, çoktan sönmüş olduğunu öğrendiğini düşünmek? Geri mi gelmişti ölüm, mızıkçılığı kabul etmeyerek? Aynanın üstündeki soluk gibi, çevresinde toplanan o tuhaf ışık başka bir ölümün yansıması mıydı?

Öyle koyu bir canlılığı vardı ki her zaman. Doğaüstü bir canlılık da denilebilir. Durmak dinlenmek bilmezdi, uyku dışında. Ölü gibi uyurdu uyuyunca da.

«Hiç düş görmez misin,» diye sormuştum bir keresinde.

Anımsayamıyordu —öyle çok olmuştu ki, düş

görmeyeli. «Ama herkes düş görür,» diye direndim. «Bir çaba göstermiyorsun anımsamak için, hepsi bu.»

Kısa bir süre sonra, yeniden düş görmeye başladığını bildirdi bana. Duyulmadık, görülmedik düşlerdi bunlar. Çok çok ayrıydı konuşmasından. Önceleri anlatmaktan çekiniyormuş gibi davranıyordu, ama sonra, ne kadar çok ilgilendiğimi görünce, uzun uzun süslemeye başladı.

Bir gün Kronski'ye anlattım bunlardan birini, benimmiş gibi; beni şaşırttığını, çözemediğimi söyleyerek. «*Bay Miller*, hiçbir yenilik yok bunda. Kimi aldatıyorsun sen,» dediğini duyunca dondum kaldım.

«Aldatıyor muyum?» dedim gerçek bir şaşkınlıkla.

«Bir yazar için değişik olabilir,» diye sırıttı, «ama bir psikolog için uydurmadır. Öykü yazar gibi düş uydurulmaz biliyorsun. Düşler de gerçek olduklarını gösteren damgalar taşır, öyküler gibi.»

Düşü bozmasına izin verdim ve uydurduğumu kabul ettim susturmak için.

Birkaç gün sonra Doktor Onirifick'in kitaplığını karıştırırken bir cilt geçti elime, kişiliksizleşme konusunda. Sayfalarını karıştırırken bir zarf buldum kitabın arasında, arkasında benim adımla adresim yazılıydı. Zarfın arka kapağıydı yalnız, yanılmak mümkün değil, benim yazımdı. Ancak bir tek açıklaması olabilirdi bunun: Mona koymuştu onu buraya.

Burnumu kaldırmadan büyük bir hızla okuduğum bu sayfalar, bir psikiyatristin kaydettiği düş-

lerle doluydu. Çift kişiliği olan bir uyurgezerin düşleriydi bunlar. Tedirgin edici bir tanıma duygusu içinde okuyordum. Ancak yer yer tanıyabiliyordum.

Sonunda öylesine kaptırdım ki kendimi bu işe, tanıdık bölümleri not ettim. Öbürlerinin de nereden geldiğini sırası gelince öğrenecektim. Daha bir yığın kitap karıştırdım, hangi sayfada kalındığını gösteren bir işaret bulabilir miyim diye içlerinde, ama bulamadım.

Bununla birlikte, ne olduğu anlaşılmıştı sürecin. Yalnızca en etkili öğeleri çıkarıp alıyor, sonra da bunları birleştiriyordu. Parçanın biri on altı yaşında bir kızın düşünden, öbürü esrarkeş bir erkeğin düşünden olmuş, önemli değildi bu onun için.

Kitabı yerine kaldırmadan önce zarf parçasını başka bir sayfaya koymanın iyi olacağını düşündüm.

Yarım saat kadar sonra daha da iyi bir şey geldi aklıma. Kitabı indirdim, notlarına baktım, sonra dikkatle altını çizdim yürüttüğü bölümlerin. Aradan yıllar geçmeden bu işin aslını ondan öğrenemeyeceğimi biliyordum elbet —belki de hiç öğrenemeyecektim. Ama bekleyecektim.

Sıkıcı bir düşünce uyandırdı bu anı. Düşlerini bile uydurabiliyorsa, uyanık yaşamında ne yapıyor? Geçmişini soruşturmaya başlasam... Aşırı ölçüde büyük bir iş oluşu bile bu yönde girişime geçmekten caydırmaya yetti. Bununla birlikte kulağını kirişte tutabilirdi insan. İç açıcı bir düşünce değildi bu da. Kulakları dikilmiş yaşayamazdı insan sürekli olarak. Tuhaf ama, kendi kendime bunu söyler

söylemez, belli bir konuyu nasıl savuşturduğu geldi aklıma. Bu küçücük şeyi bana unutturabilmeyi nasıl da başarmıştı. Evinin bulunduğu bölgeyi ilk yoklayışımda arka bahçede annesini görmüş olduğum düşüncesini değiştirmek için, annesi olduğunu sandığım kadının, özellikleriyle nitelikleri üstünde sanatlı bir içtenlikle uzun uzun durarak, teyzesi olabileceğinde direnerek, ustaca bastırmıştı kuşkumu. Öyle basmakalıp bir yalancı oyunuydu ki, düşündükçe utandım kendimden, o kadar kolay yuttuğum için. İşte bu soruşturulabilirdi hemen. Öyle çok inanıyordum ki haklı olduğuma, neredeyse onaylatma görevini öne almaya karar veriyordum. Daha çok tadı çıkacak, diye düşündüm, oraya daha bir süre gitmeyip, onun yerine Mona'yı bir iki ince oyunla tuzağa düşürmek. Tuzak kurma sanatını genişletebilirsem, bir yığın ayak işinden kurtulabilirdim.

Hepsinden önemlisi, yalanlarını yakaladığımı belli etmemem gerektiği sonucuna vardım. Niçin bu kadar gerekli peki belli etmemem, diye sordum hemen kendi kendime. Gitgide daha çok şeyin doğru olmadığını ortaya çıkarmanın tadına varmak için mi? *Tadı var mıydı bunun?* Sonra, başka bir soru belirdi: Hastalık ölçüsünde içkiye düşkün biriyle evlenseniz, içkiye karşı duyulan delice isteğin bütünüyle zararsız olduğunu düşünür müydünüz? Her şeyin çok güzel olduğuna inanmakta devam eder miydiniz, bu hastalığın sevdiğiniz insan üstündeki etkilerini incelemek için?

Merak etme açlığını kabartmanın meşru bir yanı varsa, o zaman sorunun köküne inip *niçin* böyle gö-

zü kapalı yalan söylediğini öğrenmek daha iyiydi. Bu hastalığın bütün sonuçlarını bilmiyordum — şimdilik. Biraz düşünsem, ilk ve en tehlikeli sonucunun yabancılaşma olduğunu görecektim. İlk yalanın öğrenilmesiyle duyulan meydana çıkarma korkusu ve onun yaptığı sarsıntı, insanın deli biriyle karşı karşıya olduğunu öğrendiği zaman duyduğu sarsıntıyla aşağı yukarı aynı coşkusal çizgileri taşır. Güvenilmezlik, güvenilmez olma korkusu, kişiliği yitirmek korkusundan gelir. Yüzbinlerce yıl almış olmalı, insanlığın doğruyu onca üstün bir yüzeye yükseltip, kişiliğin sözümona dayanağı durumuna getirmesi. İşin ahlaki yönü, altta hemen hemen unutulmuş bir amacın yardımcısı ve örtüsüydü ancak. *Histoire*'ın masal olması, hem yalanı hem de tarihi içine alması küçümsenemeyecek kadar önemliydi. Yaratıcı bir sanatçının buluşu olarak verilen öykünün, yazarıyla ilgili doğru bilgiyi almanın en iyi aracı olarak görülmesi de önemliydi. Ancak doğruya gömülebilir yalanlar. Ayrı bir varlıkları yoktur, doğruyla birlikte yaşarlar. İyi bir yalan, doğrunun hiçbir zaman çıkaramayacağı kadar çok şey çıkarır açığa. Doğruyu arayan görür bunu. Böyle bir insan yalanla karşılaştığında, kızacağı ya da suçlayacağı bir şey olamaz hiç. Acı bile, çünkü her şey apaçık, çıplak, açığa vurucu olur.

Felsefeye dalıp nerelere vardığımı fark edince iyice şaşırdım. Deneyi tekrarlamayı unutmamalıydım. Ürünü alınabilirdi.

XII

Clancy'nin bürosundan henüz ayrılmıştım. Clancy, Kamış-Kemiren Evren-leş-tirici Kumpanya'nın Genel Müdürü'ydü, daha doğrusu kendisi baş Kamış-Kemiren'di. Üstlerine olduğu gibi, astlarına da «Beyefendi,» diye hitap ederdi.

Clancy'ye olan saygım sıfıra inmişti. Altı aydan beri ziyaretine gitmekten kaçıyordum. Oysa ayda bir filan, çene çalmak için benim ona uğramam alışkanlık olmuştu. Bugün beni bürosuna çağırdı ve bana karşı duyduğu hoşnutsuzluktan söz etti; kendisini düş kırıklığına uğratmışım.

Zavallı! O kadar tiksinmeseydim, onun için üzülebilirdim. Kötü bir durumdaydı, ama kendini, yirmi yıl, belki de daha fazla bu duruma katlanmak zorunda bırakmıştı.

Clancy'nin davranış biçimi askerceydi; emir alan ve gerektiğinde emir veren bir adam. Körü körüne itaati, prensip kabul etmişti. Aslında, ben de zavallı bir askerden başka bir şey değildim. Ses çıkarmadığım sürece mükemmel bir alet olmuştum, ama dizginler gittikçe sıkılaşıyordu ve kendisinin, iki yüzlülükle önünde eğilmek zorunda kaldığı kimselerin emirlerini yerine getirmeye niyetli olmadığımı görmek, Clancy'nin canını sıkıyordu. Benim, Bay Twilliger'in adamlarından biriyle atıştığımı duyunca çok kızmış. Müdür Yardımcısı Twilliger, tıpkı Clancy gibi alt kademelerden (askerlikten) yetişmiş, beton

kalpli bir adamdı.

Amirimle yaptığımız o konuşmada o kadar çok bok yuttum ki kusuyordum. Konuşma, hiç de hoş olmayan bir biçimde sona erdi; Yani, şimdi Bay Twilliger'in yol göstericisi olan Bay Spivak'la birlikte çalışacağımı öğrenmemle.

Bir sıçanla nasıl işbirliği yapılabilir? Özellikle asıl görevi senin hakkında casusluk etmek olan bir sıçanla?

İçki içmek için bir bara girdiğim sırada düşünüyordum bunları. Spivak'ın sahneye çıkışı, benim eski yaşamdan uzaklaşma kararımı izleyen birkaç ay içinde olmuştu. Onun gelişinin bu olayı hızlandırdığını, ya da ortaya çıkmasına yol açtığını şimdi fark ediyorum. Evren-leş-tirici yaşamımın dönüm noktası, tam olgunluk noktasına gelmişti; tam her şeyi düzene soktuğum, makinanın saat gibi çalıştığı sırada, Twilliger başka bir şehirden Spivak'ı çağırmış, usta bir uzman olarak görevlendirmişti. Spivak, Evren-leş-tiren makinasının nabzını ölçmüş ve çok zayıf attığının farkına varmıştı.

O günden sonra beni bir dama taşı gibi oradan oraya sürdüler. Adeta sindirmek için, çalıştığım yeri değiştirip merkez bürosuna verdiler. Twilliger'in Tapınağı da aynı binada, benden on beş kat yukarıdaydı. İçinde portmantolar ve gelip geçtikçe bir tekme attığım çinko kaplı bir masanın bulunduğu bu yerde, eski haberleşme bürosundaki gibi kaytarma yoktu. Mesaj göndermek için arayan olduğunda parıldayan, vızıldayan, çalan şeytani buluşlarla dolu, havasız bir odadaydım artık. İki kişilik bir sıra ve yanlarına konan (aboneler için) iki iskemlenin sı-

ğabildiği bir yerde, sesimi duyurabilmek için ciğerlerim parçalanırcasına bağırmak, ter içinde kalmak zorundaydım. Birkaç aylık bir süre içinde üç kez sesim kısıldı. Her seferinde durumumu üst kattaki kurum doktoruna bildirdim, o da her seferinde başını şaşkınlık içinde salladı.

«Aaa de!»

«Aaa!»

«E-e-e-e, de»

«E-e-e-e!»

Yer bezine benzer bir şeyi boğazımdan aşağı iterdi.

«Ağzını iyice aç.»

Açabildiğim kadar açardım. Temizler, canı istese de ilaç püskürtürdü.

«Şimdi kendini daha iyi hissediyor musun?»

Evet demek isterdim, fakat yapabildiğim tek şey, sesli bir miktar balgam çıkarmak olurdu. Oh!

«Görebildiğim kadarıyla boğazında hiçbir şey yok,» derdi. «Birkaç gün sonra gene gel de bir kez daha bakayım. Belki havadandır.»

Bütün gün boğazımla ne yaptığımı sormak aklına gelmezdi. Ve tabii ki bir gün, her sesimi kaybedişimin birkaç günlük tatil demek olduğunun bilincine vardım. Onu hastalığımın nedenini bilememezlik içinde bırakmanın, hiç de kötü bir şey olmayacağını anladım.

Spivak, nasıl olduysa, hasta numarası yaptığımdan kuşkulandı. Sesim düzeldikten çok sonra da onunla, hemen hemen işitilemeyecek bir sesle konuşmaktan çok hoşlanıyordum.

«Ne dedin?» diye hırlardı.

Gürültünün en çok olduğu anı seçerek, gene işitilmez bir sesle, çok önemsiz bir bilgiyi tekrarlardım.

«Ha, o mu?» derdi, sesimi düzeltmek için en ufak bir çaba harcamadığıma sinirlenerek.

«Sesin ne zaman düzelir sence?»

«Bilmiyorum,» derdim gözlerine bakıp sesimi daha kısarak.

Daha sonra, benden gizli, telefon memurunu sıkıştırır, numara yapıp yapmadığımı anlamaya çalışırdı. O gider gitmez normal ses tonuma dönerdim. Telefon çalarsa yardımcıma cevap verdirirdim:

«Bay Miller telefonu kullanamıyor, sesi kısık.» Buna Spivak'ı işletmek için devam ettim. Büromdan ayrıldıktan sonra ön kapıya gitmek, bir telefon kulübesine girip beni aramak tam ondan beklenecek bir davranıştı. Beni gafil avlamaktan çok hoşlanacaktı.

Aslında bu, saçma sapan bir şey, çocukça bir oyundu. Bütün büyük şirketlerde bu tür oyunlar oynanır. Bunlar, insanlardaki, insan yönlerin tek çıkışlarıdır; uygarlık gibi. Her şey onu, ufak bir şenlik ateşiyle yok etmek üzere pürüzsüzce işlemek üzere ayarlanmış. Tam duyguların bir parlama gösterirken, manikür, terzi elinden çıkmış bir takım elbise ya da bir tabanca tutuşturulur eline ve altı derste bir buğday torbasına süngü saplama sanatını öğrenmen beklenir. En azından sersemleticidir bu. Bir panik, savaş ya da ihtilal yoksa, bir Allahın belası mevkiden ötekine yükselirsin, ta ki kendin Büyük Kamış olana, kendi beynini yok edene kadar.

Bir kadeh içki daha devirdikten sonra Metropoli-

tan Kulesi'nin üzerindeki büyük saate bir göz attım. Bu saatin hayatta yazdığım ilk ve tek şiire esin kaynağı olması çok komik. Beni merkez bürosundan şehrin yukarı tarafına almalarından kısa bir süre önceydi. Kule, benim sokağa baktığım pencereden çerçeveleniyordu. Benim önümde Valeska oturuyordu. O şiiri Valeska yüzünden yazdım. Şiiri yazmaya başladığım pazar günü duygulanışımı anımsadım. İnanılır gibi değil —bir şiir. Valeska'ya telefon edip güzel haberi verdim. Birkaç ay sonra öldü Valeska.

Her nasılsa, bu Curley'in burun sokmayı başardığı ilk olaydı. Bunu çok sonraları öğrendim. Onu (Valeska'yı) plaja götürürmüş. Tanrım, o işi suyun içinde, ayakta yapmış. İlk yaptıklarında yani. Daha sonra da sadece sevişmişler sevişmişler, sevişmişler —arabada, banyoda, nehrin kıyısında, kayıkta.

Bu hoş anılara dalmışken, üniforma giymiş uzun boylu bir kişinin pencerenin önünden geçtiğini gördüm. Dışarıya koştum ve seslendim.

«İçeri girmenin doğru olup olmayacağını bilmiyorum, Bay Miller. Şu anda görevdeyim, biliyorsunuz.»

Bu, Spivak'ın düzenlediği haber kısmı başkanı Binbaşı Sheridan'dı. Sheridan, Arizonalı'ydı. İş ararken bana gelmiş, ben de onu gece vardiyasına yerleştirmiştim. Sheridan'ı severdim, haberleşme kısmında görevlendirdiğim birkaç düzine temiz kişiden biriydi. Onu herkes severdi, hatta o canlı beton parçası Twilliger bile.

Sheridan tam anlamıyla hilesiz bir kişiydi. Temiz bir çevrede doğmuş, ihtiyacı olandan fazla eğitim görmemiş —ki bu da çok azdır— olduğundan baş-

ka türlü olma hırsı duymamış, yani yaşamı olduğu gibi kabul eden, sade, basit bir kişi. Benim insan tabiatı üzerinde izlenimlerimin yettiği kadarıyla, milyonlarca kişiden biriydi.

Eğitim öğretmeni olarak işlerinin nasıl gittiğini sordum. Cesaret kırıcı olduğunu söyledi. Memnun değildi. —Öğrenciler askeri eğitime heves ve ilgi duymuyorlardı.

«Bay Miller,» dedi, «hayatımda böyle çocuklara rastlamadım. Hiç namus duyguları yok...»

Birden gülmeye başladım. Namus yok, Tanrım!

«Sheridan,» dedim, «ayaktakımıyla uğraştığını hâlâ öğrenemedin mi? Ayrıca, çocuklar, namus duygusuyla doğmazlar, özellikle şehir çocukları. Bu çocuklar yeni yetişen haydutlardır. Hiç Belediye Başkanı'nın dairesine gittin mi? Önünde bekleşen kalabalığı hiç gördün mü? Onlar büyümüş haberci çocuklardır. Onları parmaklıklar ardına koyarsan gerçek hükümlülerle aralarındaki farkı ayırt edemezsin. Allahın belası şehir, sadece dolandırıcı ve haydutlardan oluşmuş, başka bir şeyden değil. İşte budur bir şehir —bir suçlu yetiştirme yeri.»

Sheridan, şaşkın bir bakış fırlattı bana.

«Ama siz öyle değilsiniz Bay Miller,» dedi, koyun gibi sırıtarak.

Tekrar gülmek zorunda kaldım.

«Biliyorum, Sheridan. Ben istisnalardan biriyim. Burada sadece zaman öldürüyorum. Arizona'ya gideceğim günün birinde, ya da sessiz ve boş başka bir yere. Sana söylemiştim, değil mi? Yıllar önce Arizona'ya gittiğimi. Orada kalmak akıllılığını göstermiş olsaydım keşke... Söyle bana, orada ne iş

yapmıştın... Çoban değildin herhalde?»

Gülme sırası Sheridan'daydı. «Hayır Bay Miller, orada berber olduğumu size söylemiştim, hatırlamıyor musunuz?»

«Berber!»

«Evet,» dedi Sheridan «üstelik de iyi bir berber.»

«Ama ata binmeyi biliyorsundur değil mi? Bütün hayatını bir berber dükkânında harcamadığını umarım.»

«Ah, hayır,» diye cevap verdi çabucak, «sanırım, hemen her şeyi birazcık denedim. Yedi yaşımdan beri hayatımı kendim kazandım.»

«New York'a neden geldin?»

«Büyük şehirde yaşamanın nasıl olduğunu görmek istedim. Nerver'e ve L. A.'a, hatta Chicago'ya gittim. Herkes bana New York'u görmem gerektiğini söyledi, böylece ben de buna karar verdim. Gerçekten Bay Miller, New York hoş bir yer —ama insanlarını sevmiyorum... Adetlerini anlayamıyorum, sanırım.»

«Sana davranışlarını mı demek istiyorsun?»

«Evet, bir de yalan söyleyişlerini ve dolandırıcılıklarını. Kadınlar bile değişik burada. Beğenebileceğim bir kız bulamayacağım galiba.»

«Sen gereğinden fazla iyisin Sheridan. Onlara nasıl davranılacağını bilmiyorsun.»

«Doğru, Bay Miller.» Başını önüne eğdi. Bir Pan kadar utanmış görünüyordu.

«Biliyor musunuz,» diye kekeledi, «sanırım bende bir bozukluk var. Arkamdan gülüyorlar benim —Herkes, hatta gençler bile. Belki konuşma biçimimdendir.»

«Çocuklara çok nazik olamazsın Sheridan,» diye sokuşturdum. «Seni uyarmıştım —onlara karşı sert davranmalısın. Arada bir dayak at, küfret onlara. Yumuşak olduğunu düşünmelerine izin verme. Yoksa tepene çıkarlar.»

Başını yavaşça kaldırdı, elini uzattı. «Şunu görüyor musunuz? Geçen gün bir çocuk vurdu buraya. Düşünebiliyor musunuz?»

«Sen ona ne yaptın?»

Sheridan gene ayaklarına bakmaya başladı. «Evine gönderdim,» dedi.

«Hepsi bu kadar mı? Sadece eve mi gönderdin? Bir güzel dövmedin mi?»

Susuyordu. Birkaç dakika sonra sakin ve sade bir gururla konuştu.

«Cezaya inanmıyorum Bay Miller. Birisi bana vururs a, asla karşılık vermem. Onunla konuşmaya, ne sıkıntısı olduğunu anlamaya çalışırım. Küçük bir çocukken çok dayak yedim, bu konuda hiç rahat edemedim...»

Birdenbire durdu, vücudunun ağırlığını bir ayağından öbürüne verdi.

«Size her zaman bir şeyi söylemek istedim,» diye devam etti bütün cesaretini toplayarak. «Bunu söyleyebileceğim tek kişi sizsiniz, Bay Miller. Size güvenebileceğimi biliyorum...»

Tekrar durdu. Ne konuda içini dökeceğini merak ederek nezaketle bekledim.

«Telgraf şirketine geldiğimde,» diye devam etti, «cebimde beş kuruşum yoktu, hatırlıyorsunuz değil mi? Bay Miller... bana yardım etmek zorunda kalmıştınız. Bana yaptığınız her şeyi çok takdir ediyo-

rum,» durdu, «biraz önce, New York'a, bu büyük şehri görmek için geldiğimi söylemiştim. Bu yarı yarıya doğrudur. Aslında bir şeyden kaçıyordum. Bakın Bay Miller, orada büyük bir aşk içindeydim. Benim için her şey demek olan bir sevgilim vardı. Beni anlardı, ben de onu. Fakat kardeşimle evliydi, ben de onu kardeşimden çalmak istemiyordum. Onsuz da yaşayamıyordum...»

«Ona âşık olduğunu kardeşin de biliyor muydu?»

«Başlangıçta hayır,» dedi Sheridan, «fakat bir süre sonra anlamaması imkânsız duruma geldi. Hep birlikte yaşıyorduk. O, berber dükkânının sahibiydi, ben de ona yardım ediyordum. Birinci sınıf iş yapıyorduk.»

Tekrar garip bir duraklama oldu.

«Sorun bir pazar günü pikniğe gittiğimizde başladı. O güne kadar birbirimize âşıktık fakat hiçbir şey yapmamıştık. Daha önce de söylediğim gibi, kardeşimi üzmek istemiyordum. Her neyse, olanlar oldu. Bahçede uyuyorduk ve o, ikimizin arasında yatıyordu. Birdenbire uyandım ve elini üzerimde hissettim. İyice uyanıktı, kocaman açılmış gözleriyle beni süzüyordu. Üzerime eğildi ve dudaklarımdan öptü. Orada, kardeşim yanımızda yatarken, ona sahip oldum.»

«Bir içki daha iç,» diye ısrar ettim.

«Sanırım içeceğim,» dedi Sheridan. «Teşekkür ederim.» Çok ağır ve ikircikli konuşmasıyla, en ufak noktasına kadar sorunu anlatmaya devam etti. Gerçekten altüst olduğu belliydi; kendi kendine konuşur gibiydi.

«Uzun sözün kısası, Bay Miller, bir gün kardeşim kıskançlıktan çılgına döndü, ustura ile üzerime saldırdı. Şu izi görüyor musunuz?» Başını hafifçe yana döndürdü. «İşte buramdan yaralandım ondan kaçayım derken. Başımı eğmeseydim yüzümün bir yanını alıp götürecekti sanırım.»

Sheridan önündeki buğulu cama dalgın dalgın bakarak yudumladı içkisini.

«Sonunda yatıştırabildim onu,» dedi. «Ensemden aşağı akan kanı ve sallanan kulağımı görünce korkmuştu. Ve sonra, Bay Miller, korkunç bir şey oldu; bir çocuk gibi ağlamaya başladı. Hiçbir işe yaramadığını söylüyordu; ben bunun doğru olmadığını biliyordum. Ella'yla —adı buydu— hiç evlenmemeliydim dedi; boşanacağını, başka bir yere gidip her şeye yeniden başlayacağını —benim de Ella'yla evlenebileceğimi söyledi. Bunu yapacağıma söz vermem için yalvardı. Hatta bana borç para vermek istedi. Hemen gitmek istiyordu... Daha fazla dayanamayacaktı. Bunları duymak bile istemiyordum. Ella'ya bir şey söylememesini rica ettim. Sorun yatışana kadar ufak bir yolculuk yapacağımı söyledimse de dinlemedi beni. Ama sonunda, bunun tek akıllıca çıkar yol olduğunu anlatabildim kendisine ve böylece benim gitmeme razı oldu...»

«Ve böylece New York'a geldin demek»

«Evet, ama hepsi bu kadar değil. Gördüğünüz gibi, doğru olanı yapmaya çalıştım. Sizin kardeşiniz olsaydı, siz de aynı şeyi yapardınız, değil mi? Elimden gelen her şeyi yaptım...»

«Pekâlâ,» dedim, «şimdi huzurunu bozan ne?»

Boş gözlerle cama baktı.

«*Ella*,» dedi, uzun bir duraklamadan sonra, «kardeşimi bıraktı. Önceleri nerede olduğumu bilmiyordu. Oradan buradan, arada sırada bir kart gönderiyor, fakat hiç adresimi vermiyordum. Geçen gün kardeşimden bir mektup aldım. Ella mektup yazmış ona Texas'tan, benim adresimi rica etmiş, benden hemen haber almazsa kendini öldüreceğini söylüyormuş.»

«Mektup yazdın mı hemen?»

«Hayır,» dedi, «henüz yazmadım. Ne yapacağımı doğru dürüst bilmiyorum.»

«Aman Tanrım, seviyorsun onu, değil mi? O da seni seviyor. Kardeşin de itiraz etmeyecek. Allah kahretsin, ne diye bekliyorsun?»

«Kardeşimin karısını çalmak istemiyorum. Ayrıca onun kardeşimi sevdiğini biliyorum. Ella ikimizi de seviyor —işte sorun bu.»

Şaşırma sırası gene bendeydi. «O zaman durum farklı.»

«Evet,» dedi Sheridan çabucak, «ikimizi de eşit olarak seviyor. Kardeşimden nefret ettiği, ya da beni istediği için kaçmadı. Beni istiyor, doğru bu. Ama, kardeşim birşeyler yapsın, beni geri getirebilsin diye kaçtı.»

«Kendisi biliyor mu bunu?» Sheridan'ın birtakım şeyleri kurduğuna dair ufak bir kuşkum olduğundan sordum bu soruyu.

«Evet, biliyor ve Ella'nın isteği buysa, öyle yaşamayı istiyor o da. İşler bu şekilde ayarlanabilirse kendini daha iyi hissedeceğini sanıyorum.»

«Peki, şimdi,» dedim. «Planın ne?»

«Bilmiyorum. Düşünemiyorum. Yerimde olsanız

ne yapardınız? Size her şeyi anlattım Bay Miller.»

Sonra, adeta kendi kendine: «Bir erkek sonsuza kadar dayanamaz. Öyle yaşamanın yanlış olduğunu biliyorum... Fakat hemen birşeyler yapmazsam belki Ella kendini öldürür. Bunu istemem, bunu önlemek için her şeyi yaparım.»

«Bak Sheridan... Kardeşin kıskanmış sizi önceleri, fakat anladığıma göre sonradan yenmiş bu duygusunu. Onu geri istiyor, tıpkı senin gibi. *Şimdi*... sen, kardeşini kıskanıp kıskanmayacağını hiç düşündün mü? Sevdiğin kadını bir başkasıyla, öz kardeşinle bile olsa, paylaşmak kolay değildir. Bunu biliyorsun değil mi?»

Sheridan, buna cevap vermekte tereddüt etmedi.

«Bunu da düşündüm Bay Miller. Kıskananın ben olmayacağını biliyorum. Kardeşim için de endişe etmiyorum. Birbirimizi iyi anlarız. Sorun Ella. Ne istediğinin farkında olup olmadığını merak ediyorum bazen. Üçümüz bir arada yetiştik; onun için birlikte huzur içinde yaşayabiliyorduk... *şeye kadar*... neyse, sadece doğal bir olaydı, değil mi? Fakat geri gidersem ve onu açıkça paylaşırsam, ikimizi farklı sevmeye başlayabilir. Bu olay, mutlu aileyi dağıttı. Bir süre sonra çevremizdekiler bazı şeyleri anlamaya başlayacaklar. Orası küçük yerdir ve insanlar bu türlü şeyler yapmazlar. Bir süre sonra neler olabileceğini bilemiyorum.»

Tekrar duraladı ve bardağıyla oynadı.

«Düşündüğüm bir şey daha var, Bay Miller... Bir bebeği olduğu farzedelim. Hangimizin baba olduğunu hiçbir zaman bilemeyebiliriz. Oh, meseleyi her açıdan düşündüm. Karar vermek kolay değil.»

«Hayır, değil,» diye onayladım. «Serseme döndüm Sheridan. Bu konuda düşünmem gerek.»

«Teşekkürler, Bay Miller. Elinizden gelse bana yardım edeceğinizi biliyorum. Sanırım artık gitmek gerek. Spivak beni arıyordur. Hoşça kalın, Bay Miller.» Hızla uzaklaştı.

Büroya dönünce Clancy'nin telefon ettiği haberini aldım. Geçenlerde işe aldığım habercinin —bir kadının— giriş formunu sormuş.

«Ne oldu,» diye sordum, «ne yapmış ki?»

Hiç kimse kesin bilgi veremedi.

«Peki, nerede çalışıyordu?»

Onu, şehir civarındaki binalardan birine göndermiş olduğumuzu öğrendim. Adı Nina Andrews'muş. Hymie, onun hakkında bütün küçük noktaları kaydetmiş. Kızın çalıştığı dairenin müdürüne telefon etmiş bile, ama işe yarar bir bilgi toplayamamış. Kendisi de genç bir kadın olan müdür, kızın, her konuda başarılı olduğu kanısındaymış.

Clancy'yi arayıp sorunu onunla çözmenin daha iyi olacağına karar verdim. Sesi boğuk ve sinirliydi. Biraz önce Bay Twilliger onu iyice kalaylamış. Şimdi de sıra bendeydi.

«Fakat, kız ne yapmış,» diye sordum safça.

«*Ne mi yapmış?*» Clancy'nin öfkeden çılgına dönmüş sesi yankılandı. «Sizin haberleşme bölümünde namuslu kadınlar istediğimiz hakkında sizi defalarca uyarmadım mı, Bay Miller?»

«Evet efendim,» demek zorundaydım, içimden ona küfrederek.

«Bay Miller,» sesi yıkıcı bir ciddiyete bürünmüştü, «kendisini Nana Andrews diye adlandıran bu

kadın basit bir orospudan başka bir şey değildir. Önemli müşterilerimizden birisi tarafından ihbar edildi; kendisine yanaştığını Bay Twilliger'e anlatmış. Bay Twilliger bir soruşturma yapacak. Memurlarınız arasında istenmeyen başka kadınların da bulunduğundan kuşkulanıyor. Bunun çok önemli bir mesele olduğunu söylememe gerek yok, Bay Miller. Çok ciddi bir mesele. Durumu nasıl çözeceğinizi bildiğinizi umarım. Bir iki gün içinde bana bir rapor vereceksiniz —anlaşıldı mı?» ve telefonu kapattı.

Sözü edilen kadını hatırlamaya çalışarak oturdum bir süre.

«Şimdi nerede,» diye sordum.

«Evine yollandı,» diye cevap verdi Hymie.

«Bir telgraf çekip bana telefon etmesini söyleyin. Kendisiyle konuşmak istiyorum.»

Aramasını bekleyerek saat yediye kadar oyalandım oralarda. O'Rourke henüz gelmişti. Kafamda bir fikir vardı. Belki de O'Rourke'a sorardım.

Telefon çaldı. Nina Andrews'du. Hemen sempati uyandıran hoş bir sesi vardı.

«Daha önce arayamadığım için özür dilerim,» dedi. «Bütün öğleden sonra dışarıdaydım.»

«Bayan Andrews,» dedim, «bana bir iyilikte bulunur musunuz? Birkaç dakikalığına evinize gelip, sizinle azıcık konuşmak istiyorum.»

«Oh, işi geri istemiyorum.» dedi neşeli bir tonda. «Yeni bir tane buldum bile —çok daha iyi birini. Aradığınız için çok...»

«Bayan Andrews,» diye ısrar ettim, «gene de görmek istiyorum sizi —sadece birkaç dakika için.

Sakıncası var mı?»

«Hayır, hayır. Hiçbir sakıncası yok. Gelin tabii. Ben size eziyet olmasın istemiştim...»

«Teşekkür ederim. Birazdan orada olurum.»

O'Rourke'un yanma gittim ve durumu kısaca anlattım. «Belki sen de gelmek istersin,» dedim. «Biliyor musun, bu kızın orospu olduğuna inanmıyorum. Şimdi onu hatırlamaya başlıyorum. Sanırım biliyorum...»

Bir taksiye atladık ve oturduğu Yetmişikinci Sokak'a doğru gittik. Tipik, eski bir pansiyonun dördüncü katında oturuyordu.

Yanımda O'Rourke'u görünce biraz şaşırdı, fakat korkmadı. Yararına bir puan, diye düşündüm.

«Bir arkadaş getireceğinizi bilmiyordum,» dedi, içten, mavi gözleriyle bana bakarak. «Ortalığın görünüşünden ötürü beni bağışlamalısınız.»

«Bunun için üzülmeyin Bayan Andrews,» konuşan O'Rourke'tu. «Adınız Nina'ydı değil mi?»

«Evet,» dedi Nina, «niye sordunuz?»

«Güzel bir isim. Artık pek işitilmiyor. İspanyol asıllı mısınız acaba?»

«Oh hayır, İspanyol değilim,» dedi açıklıkla, çabukca ve dostça. «Annem Danimarkalı'ydı, babamsa ingiliz'dir. Yoksa İspanyol'a mı benziyorum?»

O'Rourke gülümsedi. «Dürüst olmak gerekirse Bayan Andrews... Bayan Nina... Size böyle hitap edebilir miyim? Hayır, hiç de İspanyol'a benzemiyorsunuz. Fakat Nina, İspanyol adıdır değil mi?»

«Oturmaz mısınız?» dedi divandaki yastıkları göstererek. Sonra tam anlamıyla doğal bir sesle konuştu. «İşten atıldığımı duydunuz sanırım. Hem de

bir çırpıda; hiçbir açıklama yapılmadan. Fakat iki haftalık maaşımı ödediler, ben de hemen daha iyi bir iş buldum. Yani durumum o kadar kötü değil.»

O'Rourke'u beraberimde getirdiğime memnundum. Yalnız gelmiş olsaydım konuşacak söz bulamayacaktım. Artık iyice emindim kızın suçsuz olduğundan.

Kız giriş fişinde yaşını yirmi beşolarak göstermişti; on dokuzundan bir gün büyük olmadığı besbelliydi. Köyde büyümüş bir kıza benziyordu. Büyüleyici küçük bir yaratık, üstelik uyanık da...

Aynı anda O'Rourke da kızı ölçüp biçiyordu. Konuşmaya başladığında onu yersiz bir huzursuzluktan kurtarmayı düşündüğü belliydi.

«Bayan Nina,» bir baba gibi konuşuyordu. «Bay Miller benim de gelmemi istedi. Gece görevlisiyim, biliyorsunuz. Bir müşterinizle, sizin çalıştığınız servisin müşterilerinden biriyle aramızda bir yanlış anlaşılma oldu. Belki ismini hatırlarsınız. Brooks Sigorta Şirketi. Bu ismi hatırladınız mı Bayan Nina? Düşünün, belki bize yardımcı olabilirsiniz.»

«Biliyorum elbette,» diye cevap verdi neşeyle. «Oda 715, Bay Harcourt. Evet kendisini çok iyi tanıyorum. Oğlunu da tanıyorum.»

O'Rourke hemen dikti kulakları.

«Oğlunu da mı tanıyorsunuz?»

«Elbet. Sevgiliydik. Aynı kasabadanız.» Kuzey'de ufak bir kasabadan söz ediyordu. «Kasaba bile denemez ya.»

«Anlıyorum.» O'Rourke, kelimelerin üzerinde oyalanıyordu onu konuşturabilmek için.

«Şimdi anlıyorum atılışımın nedenini. Oğluna

layık olmadığımı düşünüyor bu Bay Harcourt. Fakat benden bu kadar nefret ettiğini sanmıyordum.»

O konuşurken iş verme bürosuna ilk gelişini gittikçe daha net bir şekilde anımsıyordum. Bir ayrıntı derhal geldi aklıma.

Giriş fişini doldururken belli bir binaya verilmesini ısrarla istemişti. Alışılmamış bir şey değildi bu; başvuranlar, o ya da bu nedenle böyle isteklerde bulunurlardı. Kendisine gösterdiğim yakınlık içinteşekkür ederken yüzünde beliren gülümsemeyi anımsadım birden.

«Bayan Andrews,» dedim, «iş için geldiğinizde sizi Heckscher Binası'na göndermemi istemiş miydiniz?»

«Elbette. John'a yakın olmak istemiştim. Babasının bizi ayırmaya çalıştığını biliyordum. Evimi bu nedenle terk ettim. Bay Harcourt beni küçük düşürmeye çalıştı ilk başlarda, yani bürosuna telgraf götürdüğüm sıralarda demek istiyorum. Ama ne ben, ne de John aldırmadık buna.»

«Demek işinizi kaybettiğinize pek aldırmıyorsunuz. Çünkü, geri dönmek isterseniz, Bay Miller sizin için bir şey ayarlayabilir sanıyorum.»

«Oh, hayır, gerçekten istemiyorum,» dedi bir solukta. «Çok daha iyi bir iş buldum —o da aynı binada.»

Üçümüz de kahkahayla gülmeye başladık.

O'Rourke ve ben gitmek üzere kalktık. «Müzisyensiniz, değil mi,» diye sordu O'Rourke.

Kızardı. «Evet... Fakat, siz nereden biliyorsunuz bunu? Keman çalarım. New York'a geliş nedenlerimden biri de bu... Günün birinde bir resital ver-

meyi umuyorum —belki de Belediye Salonu'nda. Böyle büyük bir şehirde yaşamak ne kadar büyüleyici değil mi?» Öğrenci gibi kikirdedi.

«New York gibi bir yerde yaşamak çok güzeldir,» dedi O'Rourke, ses tonuna ciddiyet katarak. «Aradığınız başarıya ulaşacağınızı umarım.» Duraladı, ağır bir sessizlik oldu. Sonra onun önüne gelerek ellerini elleri arasına aldı;

«Size bir şey teklif edebilir miyim?»

«Elbette.»

«Öyleyse, Belediye Sarayı'nda ilk konserinizi verdiğinizde, asıl adınızı kullanın. Marjorie Blair de Nina Andrews kadar güzel bir isim. Siz de öyle düşünmüyor musunuz?» Dediklerinin etkisini görmek için beklemeden koluma yapışıp, kapıya doğru götürdü beni. «Artık gitsek iyi olacak. İyi şanslar Bayan Blair, hoşça kalın!»

Sokağa çıkınca, «aptala döndüm,» dedim.

«Hoş bir kız değil mi? Bu öğleden sonra Clancy çağırdı beni... Giriş kartını gösterdi. Hakkında bütün bilgiyi topladım. Tamamen suçsuz.»

«Fakat adı?» dedim. «Niye değiştirmiş adını?»

«Ha, o mu? Önemli değil bu,» dedi O'Rourke. «Gençler bazen isim değiştirmekten hoşlanırlar... Bay Twilleger'in, Bay Harcourt'a kendisi hakkında neler söylediğini iyi ki bilmiyor. Bu ortaya çıkarsa ilginç bir durum olur.»

«Bu arada,» dedi, önemli değilmiş gibi, «Twilliger'e vereceğim raporu hazırlarken yirmi iki yaşına basmak üzere olduğunu söyleyeceğim. Aldırmazsın buna değil mi? Kızın yaşının küçük olduğundan kuşkulanıyorlar. Herkesin yaşını kontrol

edemezsin elbette, ama gene de dikkatli olmak gerek. Anlıyorsun değil mi?»

«Elbette. Beni idare ettiğin için çok iyisin.»

Birkaç dakika sessizce yürüdük, bir lokanta arıyorduk.

«Harcourt, böyle bir masal uydurmakla kendini tehlikeye atmış olmuyor mu?» dedim.

«Durum daha karışık,» dedi O'Rourke yavaşça. «Bunu, sana güvenerek söylüyorum. Harcourt'a hiçbir şey söylemeyeceğiz. Raporumda, sorunun başarıyla çözüldüğünü belirteceğim. Bay Harcourt'un kızın karakteri hakkında yanıldığını, kızın başka iş bulduğunu anlatıp, olayın unutulmasını isteyeceğim. Anladığın gibi, Bay Harcourt, Twilliger'in yakın arkadaşıdır. Kızın söyledikleri doğruydu. Şirin bir kız, hoşuma gidiyor. Fakat bize söylemediği bir şey var. Bay Harcourt onu işten attırdı, çünkü oğlunu kıskanıyordu. Bunu, böyle çabucak nasıl öğrendiğimi merak ediyorsundur. Öğrenmek için bizim de yollarımız var. Bu Harcourt hakkında söylenecek çok şey var, dinlemek istersen tabii.»

Tam «evet, isterim,» diyecektim ki, konuyu değiştirdi.

«Monahan adlı birine rastladın sanırım son günlerde.»

Beni sarsıyormuş gibi geldi.

«Evet, Monahan... elbette... Yoksa kardeşin mi söyledi?»

«Monahan'ın işinin ne olduğunu biliyorsun değil mi? Yani neyle görevlendirildiğini...»

Bir cevap geveledim, sandığından daha fazla şey bildiğim numarası yaparak devam etmesini bekle-

dim sabırsızlıkla...

«Bu karışıklıkta işlerin birbirine nasıl bağlandığı çok ilginçtir,» diye devam etti. «Bayan Nina, iş ararken doğrudan doğruya Haberleşme Bürosu'na gelmedi. Bütün genç kızlar gibi, parlak ışıklara kaptırmıştı kendini. Gençti, akıllıydı ve kendini korumasını biliyordu. Açık konuşayım, görüldüğü kadar masum değildir. Harcourt'u tanıdığı için diyorum. Her neyse, bu benim işim değil. Uzun sözün kısası Bay Miller, kızın ilk işi, bir dans salonundaymış. Bilirsiniz, hani dans ederler isteyenle...» Bunu söylerken önüne bakıyordu. «Evet, tam Monahan'ın gözünü diktiği yerde. Bir Yunanlı tarafından işletiliyor. Hoş bir adamdır, iyi iş yapar. Fakat ortalıkta başka açıkgözler de var. Özellikle ortaya Nina Andrews gibi küçük, güzel bir kız çıkınca... Al yanakları ve ciddi köylü havasıyla...»

Monahan hakkında daha fazla konuşmasını beklerken gene konuyu değiştirdi.

«Harcourt'la ilgili komik bi rşey... Bu konularda uğraşırken ne kadar dikkatli olman gerektiğini gösterecek...»

«Ne demek istiyorsun,» diye sordum, gene ne patlatacağını düşünerek.

«Yalnız şunu,» dedi O'Rourke, kelimelerini tartarak. «Harcourt'un New York'ta da başka yerlerde de, bir sürü dans salonu vardır. Sigorta şirketi, göz boyamak içindir. Oğluna bozuluyor sigorta oyununa heves duymuyor diye. Harcourt'un tek tutkusu genç kızlardır. Ne kadar küçük olurlarsa o kadar iyi. Bilmiyorum, Bay Miller ama, Bayan Andrews'u —ya da asıl adını kullanırsak Marjorie Blaire'i baş-

tan çıkarmaya kalkıştıysa hiç şaşmam. Aralarında bir şey geçtiyse, Bayan Andrews bunu kimseye söylemez değil mi? Hele sevdiği genç adama, asla. Şimdi on dokuz yaşında ama on altısında gösteriyor. Bir köylü kızı olduğunu unutmayın. Bunlar daha erken başlarlar —anlarsınız ya, kırmızı, sıcak kan!»

Durdu, beni yavaşça yönelttiği, bilmediğim bir lokantayı inceleyerek:

«Pek kötü bir yer değil burası, girelim mi? Oh, bir dakika, girmeden önce... Harcourt hakkında.. Kız, elbette, onun dans salonlarıyla ilgisi olduğunu bilmiyor. Oraya girişi tamamen bir rastlantıdır. Hangisinden söz ettiğimi biliyorsun, şu şeyin karşısındaki...»

«Evet, biliyorum.» Bana bu adi numaraları çekmesinden rahatsız olmuştum. «Orada çalışan bir arkadaşım var,» diye ekledim. Ne demek istediğimi pekâlâ biliyorsun, dedim kendi kendime.

Monahan'ın ona neler açıkladığını merak ediyordum. Birden Monahan'ın O'Rourke'u yıllardır tanıyıp tanımadığını da merak ettim. Bu ufak numaralardan, bu şaşkınlık ifadelerinden nasıl da hoşlanıyorlar. Ellerinde değil sanırım. Uykularında «teşekkür ederim» diye sayıklayan kasiyerlere benziyorlar.

Daha sonra, devam etmesini beklerken başka bir kuşku düştü içime. Monahan'ın düşürdüğü o elli dolarlık iki çek belki de O'Rourke'un cebinden çıkmıştı. Bundan hemen hemen emindim. Ancak... Ama bu fikri attım kafamdan —uzak bir olasılık. Gene de, o paranın Harcourt'un cebinden çıktığını

tekrarlamaktan alıkoyamadım kendimi. O gece yüzüme fırlattığı şey, şişkin bir çek tomarıydı. Dedektifler, ceplerinde çok parayla dolaşmazlar. Her neyse, eğer Monahan, Harcourt'tan para sızdırdıysa (belki de Yunanlı'dan) O'Rourke'un bundan haberi olmayabilirdi.

Bu düşüncelerimden O'Rourke'un şaşırtıcı bir sözüyle sıyrıldım. Lokantaya girmek üzere antreden geçiyorduk.

«Hele o dans salonunda, bir kızın Harcourt'la yatmadan iş bulması imkânsızdır. Daha doğrusu, Monahan'ın bana dediği bu.»

«Bunda şaşılacak bir şey yok,» diye devam etti, etkili olmak için bir dakikalık duraklamadan sonra. Lokantanın dibindeki masalardan birine oturduk, işitilmeyelim diye. O'Rourke'un etrafı süzdüğünü fark ettim, o alışkanlık durumuna gelmiş kurnaz, her şeyi saran ama insanı sıkmayan bakışlarıyla. Bunu bilerek yapıyordu, tıpkı bir oda düzenlerken duvar kâğıdı desenini bile seçen bir dekoratör gibi.

«Ama Bay Marjorie Blair'in işe başka bir adla girişi neredeyse ona (Monahan'a) bir düşüncesizlik yaptıracaktı.»

«Tanrım, gerçekten,» diye bağırdım. «Bunu hiç düşünmemiştim.»

«Hemen resmini istemesi onun için iyi olmuş...»

Sözünü kesmeden edemedim:

«Kısa zamanda pek çok şey öğrenmişsin.»

«Basit bir rastlantı,» dedi O'Rourke alçakgönüllülükle:

«Clancy'nin odasından çıkarken Monahan'la karşılaştım.»

«Evet, fakat, her şeyi nasıl yerine oturttun böyle çabucak?» diye dayattım. «Monahan'la karşılaştığında kızın bir dans salonunda çalışmış olduğunu bilmiyordun ki. Bu bilgiyi nereden edindiğini bir türlü anlayamıyorum.»

«Ben bulmadım,» dedi O'Rourke. «Harcourt'dan çıkardım. Monahan'la konuşurken... Görevinden söz ediyordu —ve kazara senden... evet, seni çok sevdiğini söyledi... Bu arada seni gene görmek istiyor. Onunla konuşmalısın... Her neyse, diyordum ki, içinde kuvvetli bir duygu varmış, —Harcourt'u aramak için. Kendisine beylik birkaç soru sordum. —Bunların arasında, kızın daha önce nerede çalıştığını bilip bilmediği de vardı. Bir dans salonunda çalıştığını söyledi. Bunu, sadece 'küçük bir tatlıdır o' der gibi söylemişti. Masaya döndüğünde bir fırsatını bulup, Monahan'a, dans salonunda 'Andrews' adlı bir kız tanıyıp tanımadığını sordum. O sırada hangi dans salonunda çalıştığını bile bilmiyordum. Durumu anlayınca, bana, Harcourt'u anlatmasına şaşırdım. İşte böyle. Çok basit, değil mi? Görüyorsun, bu meselede her şey birbiriyle ilgili. Tahminini yapıyorsun, bir fikir atıyorsun —ve bazen çözümü tam kucağında buluyorsun.

«Allah kahretsin»di bütün diyebileceğim.

O'Rourke, yemek listesini inceliyordu. Bense aklım başımda olmadan, ne yiyeceğime karar veremeden bakıyordum. Düşünebildiğim tek şey Harcourt'du. Demek ki Harcourt hepsini düzmüş. Ulu Tanrım, çılgına dönmüştüm. Birşeyler yapmak istiyordum, hiçbir şeyi istemediğim kadar. Belki de tuzağını şimdiden kuruyordu.

Rastgele bir şey ısmarladım, yemek yiyenleri ilgisizce süzdüm.

«Ne oldu?» dedi O'Rourke, «canı sıkılmış görünüyorsun.»

«Öyleyim,» diye cevapladım. «Bir şey değil, şimdi geçer.»

Yemek boyunca yarı yarıya dinledim O'Rourke'un anlattıklarını. Mona'yı düşündüm durmadan. Harcourt'un adından söz edersem ne diyeceğini merak ettim. Orospu çocuğu! Gördüğü her şeyi düzüyor, neredeyse beni de işimden attırıyordu. Tanrı belasını versin. Üzerinde uğraşılacak yeni bir ipucu! İşler hızlı gelişiyordu.

O'Rourke'dan kurtulmam saatler aldı. Birini tutmak isterse masal ardından masal anlatır, büyük bir ustalıkla bir konudan diğerine kayar. Onunla geçirdiğim her akşam bitkin düşerdim. Onu dinlemek beni tüketirdi. Her cümlesiyle kendimi fırsat bekleyen bir avcı kuşa benzetirdim. Ayrıca konuşmalarında uzun aralar, geri çekilmeler, tekrarlar ve bütün akrobatça numaralar vardı. Bazen bir telgraf bürosunda yarım saat ya da daha fazla bekletirdi beni; ben, bunaltıcı bir sabırla beklerken, o saçma bir ayrıntı peşinde dosyaları karıştırırdı. Ve daima, biraz önce ayrıldığımız bürodaki müdür ya da telgrafçıyla ilgili hikâyesine başlamadan önce, uzun, dolambaçlı bir tur yapardık. Hafızası çok kuvvetliydi. Şehire dağılan yüz ya da daha fazla kısımdaki memurların hepsini isimleriyle tanır, bir işten diğerine yükseliş, bir kısımdan diğerine geçiş raporlarını ve aile yaşantılarıyla ilgili binlerce küçük noktayı bilirdi. Yalnız şimdi çalışanların değil, onlardan

önce çalışmış olanların ruhlarını bile. Ayrıca, habercilerin, hem de gece ve gündüzcülerin pek çoğunu tanırdı. Özellikle kendisi gibi şirkete yıllarca hizmet etmiş olanlara çok bağlıydı.

Bu gece kontrolleri hakkında pek çok şey öğrenmiştim; Clancy'nin bile bilmediğini sandığım şeyler. O'Rourke ile yaptığım bu geziler sırasında, memurlarının bir kısmının kötü, evren-leş-tiren görevleri süresinde yolsuzluk yaptıklarını öğrendim. Böyle durumlarda, O'Rourke'un kendine göre yolları vardı. Uzun deneyimlerinin verdiği sağlam yargı yeteneği ile bu bahtsız yaratıklarla uğraşırken ilginç bir cesaret gösterirdi. Bu durumların çoğundan O'Rourke dışında kimsenin haberi olmadığından eminim. Eğer güven duyarsa, adamın yavaş yavaş kendini toparlamasına izin verir ve elbette, meselenin aralarında sır olarak kalacağını açıklardı. Böyle iyilikseverliklerde iki yönlü amaç güderdi. İşi böyle değişik ele alışlarıyla, hem şirket, çalınan parayı geri alıyor, hem de suçlu, vicdan azabı yüzünden bundan böyle bir çeşit çığırtkan kuş gibi davranmaya başlıyordu. Gerektiği zaman da bildiklerini haykırmaya zorlanıyordu. Önceleri, O'Rourke'un bu sıçan tipli adamlarla ne diye ilgilendiğini düşündüğüm çok olmuştur. Sonradan anladım ki bunlar, O'Rourke'un yozlaşmış bir kabileden alıp yararlı araçlar durumuna soktuğu kişilerdir. Aslında, O'Rourke hakkında, esrarengiz davranışlarıyla ilgili öyle bir şey öğrendim ki, bütün nedenler anlaşıldı. En az zaman ve ilgisini verdiği kişilerin bile, onun evren-leş-tirici yaşamında bir önemi olduğunu.

Kendisini sürekli çemberler içine sokuyor izlenimini bırakıyor, çoğu kez aptal ve mankafa gibi davranıyor, zaman harcamaktan başka bir şey yapmıyor görünüyorsa da, aslında söylediği ve yaptığı her şeyde, elindeki işle ilgili önemli bir ipucu vardır. Aslında hiçbir zaman tek bir konuyla da yetinmez, her telden çalar. Hiçbir olay ilgilenilmeyecek kadar ümitsiz değildir onun için; şirket, kayıtlarından silebilir —fakat O'Rourke asla. Bir sanatkârın sınırsız sabrına sahiptir ve zamanın daima kendi çıkarına işleyeceğine güvenir. Tanıdık olmadığı hiçbir yaşam hevesi yok gibidir. Ama hazır sanatkârlardan söz ederken, kendine en az bu konuda güveni olduğunu da belirtmeliyim. Büyük mağazanın vitrinindeki bir *pompier* eseri önünde durup nemli gözlerle bakardı. Edebiyat bilgisi hemen hemen sıfırdı. Fakat, örneğin Dostoyevski'nin anlattığı Raskolnikov'un bir hikâyesinden söz edecek olsam, ondan en zeki izlenimleri işitebileceğimden emindim. Onunla dostluğumu sürdürmemin nedeni, Dostoyevski gibi yazarlar konusunda insan ve ruh olarak benzerliğimizdi. Yeraltı dünyasıyla ilişkisi onu yumuşatmış ve geliştirmişti. Arkadaşlarına olağanüstü ilgi ve yakınlık duyduğu için dedektif olmuştu. Hiç kimseye gereksiz acı çektirmezdi. Adamlarının suçsuzluğunu, kendi kuşkularına aldırmadan kabul ederdi. Karşısındaki ne yaparsa yapsın kin beslemezdi ona. En basit kişilerin bile davranış nedenlerini anlamaya, derinine inmeye çalışırdı. Sonuç olarak, tam güvenilecek adamdı. Verdiği sözü ne olursa olsun tutardı. Kendisine rüşvet de verilemezdi. Onu, görevini yapmaktan alıkoya-

cak bir şey bulunabileceğini düşünemiyorum. Bence onun yararına başka bir özellik de tutku sahibi olmayışıydı. Olduğundan başka türlü görünmeye en ufak bir hevesi yoktu. Ruhu ve bedeniyle kendini işine vermişti; teşekkürü olmayan, kalpsiz, ruhsuz bir kuruluş tarafından kullanıldığını, sömürüldüğünü bilmesine karşın. Fakat, kendisinin de birkaç kez belirttiği gibi, şirketin davranışı nasıl olursa olsun, onu ilgilendirmiyordu. Hatta, istifa ettiği takdirde, kurmaya çalıştığı her şeyi bozacaklarına, değiştireceklerine bile aldırmıyordu. Yalanı dolanı olmadığından kendisi hakkında söylenenleri de hiç önemsemezdi.

Eşsiz bir yaratıktı O'Rourke. Bazen beni oldukça tedirgin ederdi. Ne şimdi, ne de daha önce, hiç kimsenin yanında kendimi onun yanında olduğum kadar saydam bir cisimmişim gibi duymamıştım. Öğüt vermekten, eleştiri yapmaktan onun kadar kaçınan başka birini tanımıyorum. Beni alçakgönüllü olmanın, başkalarının özgürlüğüne saygılı davranmanın ne demek olduğunun bilincine vardıran o oldu. Tuhaf ama, onun, Kanun'u ne kadar iyi sembolize ettiğini fark ediyorum düşündükçe. İnsanların kendi çıkarları için kullandıkları adi kanun anlayışını değil elbette, hiç durmadan işleyen, affetmez, adil ve sonuçta en merhametli derin ve esrarlı kanunu. Yatağımda gözlerim açık yatarken, bu tip bir akşamdan sonra, kendi kendime sorardım, benim emrimde olsa O'Rourke'un ne yapacağını. Bu yer değiştirmeyi yapmaya çalışırken, O'Rourke'un özel yaşantısıyla ilgili hiçbir şey bilmediğim dank ederdi kafama. Kesinlikle hiçbir şey! Kapalı olduğundan

değildi bu. Bunu diyemem. Yalnız, bir boşluk. Nedense bu konu hiç açılmadı.

Bu düşünceye nereden geldim, bilmiyorum ama, uzun bir süre önce büyük bir ruh çöküntüsü geçirdiği duygusuna kapıldım. Kötü bitmiş bir aşk, belki de. Her ne olursa olsun, kendini kaptırmadığı belliydi. Sakatlanmış, fakat kendini toparlamıştı. Bütün küçük parçaları birleştirerek tanıdığım adamı bir kenara, şimdi arada bir değişik yönleriyle tanıdığım adamı diğer kenara koyup, bunları birbiriyle kıyaslayınca, bunların ikisinin birbirinden tam anlamıyla farklı olduğunu kabul etmek imkânsızdı. O'Rourke'un sahip olduğu bütün bu karmaşık değerli özellikler, dış değil iç dünyasının korunma yollarıydı, sanki. Dünyadan çok az, hatta hiç korkusu yoktu. Tamamen içindeydi yaşamın ve tamamen dışında. Ama kaderin hükümlerine karşı güçsüzdü.

Gözlerimi kapatırken düşündüm ki, bu kadar borçlu olduğum adam, daima kapalı bir kitap olarak kalacaktı. Yalnızca, davranışlarından öğrenebilirdim birşeyler. Bir şefkat dalgası sardı bedenimi. O'Rourke'u daha üstün bir şekilde; her şeyi daha açıkça anlıyordum. Seçkinliğin ne olduğunu ilk kez fark ediyordum.

XIII

Yaşama dönüşün acı ve üzüntülü olduğu günler vardır. İnsan, isteği dışında çıkar düş âleminden; asıl gerçeğin bilinçsizlik dünyasına ait olduğunun anlaşılmasından başka bir şey olmamıştır.

Bir sabah, gördüğüm düşün mutluluğuna dönmek için çabalayarak uyandım. Uyanmama o kadar kızmıştım ki, ağlamak üzereydim. Çok insafsızca koparıldığım âleme dönmeyi denedim gözlerimi kapatıp. Faydasız. Bildiğim her yolu denedim ama atılan merminin tabancanın boş namlusuna geri yerleştirilmesinin olanaksızlığı gibi, ben de bunu başaramadım.

Geriye kalan, gördüğüm düşün büyüsü oldu: şehvet içinde yüzüyordum. Derin bir istek tatmin olmuştu, ama ben daha belirtilerini anlamaya fırsat bulamadan mermer hamuru olmuş ve her şeyin tek çözümü ölüm olan dünyaya boşalmıştım.

Elimde belli belirsiz birkaç damla kalmıştı; fakirlerin, zengin sofralarından artık toplamaları gibi ben de şükranla bunlara sarıldım. Fakat artıklar, bir cinayette küçük gerçeklerin sonsuza dek gizli kalmaları gibi döküldüler. Uyanma sırasındaki bu düşler, esrarengiz bir casusun kapı dibine sokuluşu gibi, beri yana yürekler parçalayıcı bir geçişi sağlarlar. Kızgın bir ağustos günü dondurmanın eriyişi gibi erirler. Gene aslında ruhun maddesi olan tamamlanmamış sıvıya doğru birleşirken kadi-

fe gibi, hafif bir dokunuşun içinde hareket ettikleri yaratılışların değil, gerçeği kazandıkları duygusal bir bütünün bulanık anı kümesi hep canlı kaldı — *sonsuza kadar* da kalacak görünüyordu. Gerçek! Yaşamı saran, koruyan, yücelten gerçek. Öyle bir akıntı ki, insan geri dönmek için yakarır ama sonsuza kadar kurtulamaz.

Bir sabah, kanaması ustaca durdurulan tatlı yaralarla dolu bir gecenin erişilmez âleminden uyandırıldığımda geriye ne kalmıştı? Sevdiğim ve yitirdiğim kişinin yüzü! Una Gifford. Benim tanıdığım Una değil, yılların üzüntü ve yoksulluğunun ürkütücü bir güzelliğe ulaştırdığı bir Una. Büyük bir gece çiçeği gibiydi yüzü, içten gelen kendi ışığıyla parlıyordu. Kıskançlıkla sakladığım bütün bu anılar, bir pipo tiryakisinin, parmaklarıyla ince tütünü yerleştirişi gibi kafama yerleşenler, kendiliğinden tutuşan bir güzellik çıkardı ortaya.

Anıların uyandırdığı, içten içe yanan, yaşayan, duyguların mermer ışığıyla soluk yüzü, bir kat daha güzelleşmişti. Başı, neredeyse görülemeyen bir boyun üzerine döndü. Dudaklar susuzlukla aralanmıştı. Olağanüstü bir canlılık ve incelikteydiler. Issız bir bölgeden çağrılmış bir kimsenin aç dudaklarını kabul etmeye mahkûm gözleriyle, bir düş arayıcısının, tutturulmuş başı gibi görünüyordu. Geceleri açan büyüleyici çiçeklerin kıvrılışı, bükülüşü gibi dudaklarımız sonsuz bir aramayla birleşti, ve o ana dek durmadan kanayan yara iyileşti. Her türlü üzüntünün acısını boğan bir öpüşmeydi bu. Kanı durdurdu; yara kapandı. Hatırlanmayan iki düş arasındaki unutulmuş bir süre kadar uzun sür-

dü. Sonra aramıza gecenin karanlığı yavaşça girmişcesine ayrıldık; birbirimizi süzerek, ipnotize olmuş bir bakışla karanlığın damarlarını anlamaya çalışarak. Daha önce nemli dudakların birbirine yapışması gibi —yumuşak, narin yaprakların rüzgârla sallanması gibi— şimdi de gözlerimiz birleşmişti; tıpkı uzun süren bir elektrik akımına kapılmışcasına. Her iki olayda da bedensel gücün hiç etkisi yok gibiydi, her şey düşünmeden, istenmeden oluyordu. İki mıknatıs gibiydik; durmadan birbirini arayan uçlar sonunda kavuşmuştu. Bu sessiz birleşmede yavaş yavaş başka bir heyecan belirmeye başladı: bizim geçmiş seslerimiz. Sürekli olarak konuşan ve cevap veren tek bir ses; ilk başta soru gibi duyulan, fakat bir dalga gibi tatlılıkla uzaklaşan, iki çatallı bir ses. Önceleri bunun, iki ayrı sesin birleşmesinden oluşan bir monolog olduğunu anlamak imkânsızdı; aynı kaynaktan su alan ve veren, aynı şekilde fışkıran iki çeşmenin akışı gibiydi.

Birden her şey bozuldu; ıslak kumun kayışına benzer bir değişmeyle. Bir ayak altında ezilip parçalanarak, beyaz, ince, aldatıcı bir kabuk bırakan kara bir cisim sıçradı birden. Küçük ölümler arasında, tamamen acısız bir süre; bir sürü orgun susuverdiği bir duygu ortamı içindeymiş gibi.

Benim de okuduğumu sandığım bir kitaptan yüksek sesle bazı bölümler okuyor şimdi de. Yüzükoyun, dirsekleri bükülmüş, başı avuçları arasında yatıyor. Yüzünü yandan görüyorum; etinin duru beyazlığı güzel ve kokulu; dudakları sardunya gibi açılıp kapanan iki güzel yaprak sanki. Sözcükleri müzik gibi çıkıyor ağzından.

Ancak, bunların benim kafamda yazılı, hiçbir zaman kâğıda dökülmemiş kendi sözlerim olduğunu fark ettim: Sırtüstü yatan ve büyük bir ilgiyle onun yüzüne bakan bir adama. Yalnız ikisi var, dünya yok olmuş onlar için. Beni onlardan ayıran ufak bir aralık değil, bir dünya uçurumu. Artık haberleşme olanağı yok; bir lotus yaprağı üzerinde boşlukta yüzüyorlar. Bağımız koptu. Boşluğun ötesine, bu sözcüklerin henüz olgunlaşmamış yaşam kitabından alınmış olduğunu öğrenmesi için bir haber iletmeye çalışıyorum: ama ulaşılacak gibi değil. Konuşma devam ediyor ve heyecan artıyor. Kayboldum ve unutuldum.

Derken, bir an için, yüzünü bana çeviriyor; gözlerinde tanıma belirtisi yok. Gözleri içe dönük, derin bir düşünceye dalmış gibi. Yüzü zayıflamış. Kafatasının kemikleri belli oluyor. Hâlâ çok güzel, ama artık bir yıldızın parıldaması gibi değil, ölüm prizmasından gururla çıkan bir mumyanın büyülü güzelliği bu. Keskin hatlı yüzünün boş çizgilerinde bir anımsama bulutu dolaşıyor. Anılarda, canlı, yaralı bir çiçekken, uyku dünyasının sisleri arasında yok oluyor. Uykuda; yoksa düşte mi öldü; yoksa ben kendim öldüm de düş görürken onu öbür tarafta mı buldum, bilmiyorum. Sonsuz bir zaman parçası içinde yollarımız karşılaşmış, bağ kurulmuş, geçmişin yaraları iyileşmişti. Somut ya da soyut, boşlukta yuvarlanıyorduk, hepimiz kendi çukurumuzda; hepimiz kendi müziğimizin eşliğinde. Sonsuz acı, üzüntü ve ayrılık arabasıyla zaman durmuştu; bir mavilik içinde birbirimizden uzaktaydık gene, ama artık kopmuş değildik. Burçlar gibiydik,

yıldız tarlalarında dolanıyorduk. Yıldız ışınlarının ve uçan tüylerin çarpışmasının sessiz çanlarından başka bir şey duyulmuyordu.

Erdiğimi ve mutluluğun, yaratıcılığın hükmettiği dünya, ya da bir dünya ülkesi olduğunu anladım. Anladığım bir şey daha vardı: Bu basit bir düş olsaydı sona ererdi, ama değilse...

Gözlerim kapalı, bir odadaydım; bir gece önce yatmış olduğum odada.

Başkaları bunu düş diye adlandırmakla yetinirler. Fakat, bir düş nedir ki? Kim neyi denedi? Ve nerede, ne zaman?

Büyülü yolculuğun, şimdi yok olan güzellikleriyle sürüklenmiştim. Ne geri dönebiliyordum, ne de kurtulabiliyordum. Gözlerim hafifçe kapalı yatağımda yatıyor ve uykumun ince sınırında, istasyondan istasyona giden hayalet nöbetçiler gibi geçen hayalleri düşünüyordum. Bu hayallerin açtığı parlak yolda siyah lekeler bırakarak, başka hayaller belirmeye başladı.

Bir yaz günü ayrıldığım Una vardı, gözleriyle beni sokağın sonuna kadar izleyen ve dönüp baktığımda gözleriyle beni delip geçtiğini hissettiğim Una. Nereye gidersem gideyim, unutmaya ne kadar uğraşırsam uğraşayım, yalvaran o bir çift gözün, kürekkemiklerimin arasına sonsuza kadar gömülü kalacağını biliyordum. Bir Una daha vardı. Yıllar sonra evinin önündeki yolda karşılaştığımızda beni yatak odasına götüren. Yalnız düşte açan, değişmiş bir Una. Başka bir erkeğin olan, evlilik yumurtalarıyla çevrili Una! Hoş, rahatlatıcı, saçma, tekrar tekrar görülen, hemen hemen matematiksel doğrulukta

bir görünüme gelen bir düş... Dublörüm George Marshall tarafından yönetilerek, evinin önünde, dikizci Tom gibi, üstünde pantolonla hava almak için dışarı çıkmasını beklerdim. Ondan sadece birkaç adım ötede olmamıza karşın bizim varlığımızdan hiçbir zaman haberi olmadı. Bu, onu rahatlıkla izleyebilmem, hatta dostum ve kılavuzumla onun hakkında konuşabilmem demekti. Hep aynı görünürdü. Çiçek gibi açılmış bir kadın. Ona iyice doyduktan sonra sessizce uzaklaşırdım. Karanlık olurdu ve ben, her nedense, yardımsız bir türlü bulamayacağım sokak adını hatırlamak için epey çaba harcardım. Bilirdim ki George Marshall kolumu tutacak, her zamanki gibi, «Endişelenme, nerede olduğnu ben biliyorum, bir gün gene götürürüm seni,» diyecek. Sonra George Marshall; kılavuzum, arkadaşım ve düşmanım, beni birdenbire terk eder ve ben, suç ve ahlaksızlık kokan garip bir semtin sokaklarında kalırdım. Hep yan gözle bakılıp, alay edilerek, sık sık da dövülerek, arpa çuvalı gibi tekmelenerek bardan bara dolaşırdım. Kaç kez kendimi kulaklarımdan ve ağzımdan kanlar fışkırarak, ellerim kesilmiş, bedenim yara bere içinde kaldırımda buldum. Onun dışarı çıkıp hava almasını seyredebilmek için ödemem gereken feci bir bedeldi bu. Fakat değerdi! Düşlerimde, George Marshall'ın yanaştığını gördüğümde, konuşmasındaki rahatlatıcı sözleri işittiğimde, yüreğim hızla çarpmaya başlar ve o anda evinin önüne ulaşmak için adımlarımı sıklaştırırdım.

Tuhaf ama, yolu bulamazdım tek başıma; beni hep George Marshall götürmek zorunda kalırdı,

çünkü George Marshall onu sevimli bir et yığınından başka türlü görmezdi. Fakat bana görünmez bir bağla bağlanmış olan George Marshall, gözlerinin inanmadığı bir drama tanık oldu. Böylece, George Marshall düşte gene merak dolu gözlerle bakabilirdi; ve yollarımızın ayrıldığı kavşağı bulmaktan belli bir mutluluk duyardı.

Tamamen unutmuş olduğum bir şeyi hatırladım aniden. Uzak geçmişin ötesine bakmak, hoş bir hayali yakalamak istercesine gözlerimi iyice açtım. Arka bahçeyi görüyorum uzun kış haliyle, kara ağaçların dalları buzla süslenmiş, toprak katı ve kısır, gökyüzü afyon ve çinkoyla lekelenmiş. Yanlış bir aşkın esiriyim. August Angst gibi karasevda sakalı uzatıyorum. Istırabın tükürük hokkasına tohum fışkırtan bir erkek arı gibiyim. Çılgınca orgazmlara ulaşıyorum. Yüzü yosun gibi saran sakalı ısırıyorum. Kendi melankolimden büyük parçalar çiğniyorum ve balık gibi tükürüyorum.

Bütün kış boyunca bu böyle sürdü —ta ki bir gün eve gelip onu bir kan gölü içinde yatar bulduğum güne kadar. Çamaşır dolabının üzerinde doktorun bıraktığı, havluya sarılı yedi aylık bir diş ağrısı duruyordu. Derisi koyu kırmızı, saçı ve tırnakları olan bir garip yaratığa (homongolos) benziyordu. Dolabın çekmecesinde soluksuz yatıyordu; karanlıktan fırlamış ve gene karanlığa itilmiş bir can. Adı olmayan, sevilmemiş ve ardından yas tutulmayacak bir yaratık. Köklerinden koparılmış; bağırdıysa da kimse duymamış. Bütün yaşamı uykuda geçmiş ve bitmiş. Ölümü, hiç uyanmadığı bir uykuya, sadece daha ileri, daha derin bir dalıştan ibaret.

Pencerenin yanında durup, görünen kasvetli avluya boş gözlerle bakıyorum. Bir cisim yavaş yavaş ileri geri hareket ediyor. Onu boş gözle takip ederken ufak bir anı canlanıyor, aydınlanıyor ve fışkırıyor. Pislik dolu kuruntular çukurunda yuvarlanıyorum. Rigor Mortis gibi asık yüzle ayakta duruyorum. Silicon (Haçlılar) kralıyım ve kararmış, lekelenmiş ve paslanmış, çürümüş her şey var ülkemde.

Carlotta yatağa çaprazlama yatmış, ayakları yataktan aşağı sarkıyor. Doktor gelip onu hayata döndürene kadar böyle yatacak. Pansiyoncu kadın çarşafları değiştirecek. Ceset, normal yollarla ortadan kaldırılacak. Taşınmamız istenecek, oda temizlenecek ve cinayet örtbas edilecek. Yatağı, sobası ve bir dolabı olan başka bir yer bulacağız. Aynı yeme, uyuma, yavrulama ve gömme işlemlerini tekrarlayacağız. August Angst, Tracy le Crève-cœur'e yol verecek. Soğuk beygir kamışlı bir Arap şövalyesi olacak. Yalnız baharat ve katık yiyecek ve tohumu çekinmeksizin boşaltacak. Attan iner gibi inecek, kamışını çakı gibi katlayacak, öbür boşalmış beygirlerin yanında yerini alacak.

İleri geri oynayan o cisim Una Gifford'du. Haftalar sonra, Carlotta ve ben başka bir eve taşındığımızda, evinin önündeki sokakta karşılaştık. Onunla üst kata çıktık, belki yarım saat, belki de daha fazla orada kaldım; ama bu ziyaretten hatırlayabildiğim tek şey, beni yatağına, bir bebeğin doğmuş olduğu yataklarına çağırmasıydı. Bundan kısa bir süre sonra Carlotta'nın yırtıcı pençelerinden kurtulmayı başardım. Sonlara doğru ben Maude ile yaşıyordum.

Evlendikten sonra hiç beklenmedik bir karşılaşma oldu. Bir gece yalnız başıma sinemaya gitmiştim. Yani biletimi almış ve salona girmiştim. Oturacak yer bulunana kadar orada birkaç dakika beklemem gerekti. Alacakaranlıkta bir ışıkçı elinde feneriyle yaklaştı yanıma. Carlotta'ydı bu. «Harry,» diye küçük bir çığlık attı yaralı bir tavşan gibi. Daha fazla konuşamayacak kadar heyecanlanmıştı. Büyümüş ve nemli gözlerle bana bakıyordu. Bu sessiz suçlanma altında beyazlaştım birden. «Sana oturacak bir yer bulayım,» dedi sonunda ve bir koltuk gösterdikten sonra kulağıma fısıldadı: «Birazdan yanına gelmeye çalışacağım.»

Gözlerimi perde üzerinde tutmaya çalıştım fakat düşüncelerim büyük bir yangın gibi dolanıyordu. Kafam anılarla dolu, belki de saatlerce oturdum orada. Birden onun yanımdaki koltuğa kaydığını ve kolumu yakaladığını fark ettim. Elini çabucak benim elimin üzerine koydu ve sıktı: dönüp baktığımda gözyaşlarının yanaklarından süzüldüğünü gördüm. «Tanrım, Harry, o kadar çok oldu ki...» diye fısıldadı. Bu arada eli bacağıma doğru indi ve dizimin üst kısmını ateşli bir şekilde sıktı. Derhal ben de aynı şeyi yaptım ve bir süre böyle oturduk, sonra, gözlerimiz perdeye boş boş bakarken, dudaklarımız kenetlendi.

Birden bir şehvet dalgası sardı bizi ve ellerimiz çılgınca yanan etlerimizi aradı. Araştırmayı henüz bitirmiştik, film bitip de ışıklar yandığında.

«Seni eve bırakayım,» dedim koltuklar arasında yürürken. Sesim kalın ve çatlak, boğazım kuru, dudaklarım kavrulmuştu. Koluma girdi, kalçasını be-

nimkine sürttü. Çıkışa doğru ilerledik. Holde yüzünü pudralamak için bir an durdu. Çok değişmemişti; yalnız gözleri daha irileşmiş, daha üzüntü dolu, ama pırıltılı ve büyüleyiciydiler. Giydiği eflatun, parlak, dar elbise vücuduna yakışmıştı. Ayaklarına baktım ve aniden bunların her zaman küçük, yumuşak ve hiçbir zaman bozulmayan cinsten olduklarını hatırladım.

Takside, ondan kaçtığım günden sonra neler olduğunu anlatmaya başladım, fakat elini ağzıma kapatıp kısık bir sesle eve varana kadar hiçbir şey anlatmamamı istedi. Sonra, elini ağzımda tutmaya devam ederek, «evlendin, değil mi,» diye sordu. Başımı evet anlamında salladım. «Biliyordum bunu,» diye fısıldadı ve elini çekti.

Bir an sonra kollarını boynuma doladı. Beni çılgınca öperken hıçkırarak konuşuyordu; «Harry, bana böyle davranmamalıydın. Bana her şeyi söyleyebilirdin.. Her şeyi. Çok kötüydün Harry, her şeyi mahvettin.»

Onu kendime çektim, bacağını benimkinin üzerine yerleştirdim, elimi bacağından yukarı, Venüs tepesine ulaşana kadar götürdüm.

Taksi durdu birdenbire ve birbirimizden ayrıldık. İçeride neyle karşılaşacağımı bilmeden onu takip ettim. Sokak kapısı arkamızdan kapandığında sessiz hareket etmek gerektiğini fısıldadı kulağıma. «Georgie'yi uyandırmamalısın. Çok hasta, korkarım ölmek üzere...» Koridor zifiri karanlıktı. Oğluyla birlikte günlerini tükettikleri tavanarasına giden uzun merdivenlerden çıkarken elini tutmak zorunda kaldım. Loş bir ışık yaktı ve kanepeyi işaret etti.

Bitişikteki odaya kulak kabarttı, Georgie'nin uyuduğuna emin olana kadar dikkatle dinledi. Nihayet, ayaklarının ucuna basarak yanıma gedi, kanepenin kenarına yavaşça oturdu. «Dikkatli ol,» dedi «kanepe gıcırdıyor.» Öyle sersemlemiştim ki, ne konuşabiliyor, ne de kıpırdayabiliyordum. Georgie'nin beni orada oturur görürse ne yapacağını düşünmeye cesaret edemiyordum. Demek ölüyordu sonunda. Korkunç bir son. Ve işte biz burada, bu sefalet çarpmış tavan arasında suçlu mumyalar gibi oturuyorduk. Gene de, bu küçük sahnenin böyle gizlilik içinde oynanabilmesi iyi bir şey belki de, diye düşündüm. Tanrı bilir ne berbat sitemler edecekti bana, yüksek sesle konuşabilseydi.

«Işığı söndür!» dedim yavaşça. İstediğimi yapmak için doğrulurken koltuğun yanma yere uzanacağımı anlatmak için parmağımla yeri gösterdim. Yanıma gelene kadar birkaç dakika geçti. Köşede durmuş, üzerindekileri çıkarıyordu. Pencereden sızan hafif ışıkta inceledim onu. Çıplak bedenine sarmak için bir örtü alırken ben de pantolonumun düğmelerini açtım hızla.

Ses çıkarmadan hareket etmek çok zordu. Georgie'nin bizi duyması düşüncesi çok korkutuyordu onu. Anladığıma göre, Georgie çektiklerinden beni sorumlu tutuyordu ve Carlotta da bunu uysallıkla onaylamıştı. Şimdi korkusu, aldatılmanın hırsından geri dönmesindendi. Soluk almadan hareket etmek, birbirimizi tirbuşon gibi bükmek, daha önceleri hiç denemediğimiz bir şehvetle sevişmek ve hiç ses çıkarmamak, takdir edilecek bir ustalık ve sabır isterdi. Beni etkileyen bir şey daha vardı.. Gözyaşı dök-

meden ağlıyordu. Durmadan akan tuvalet musluğu gibi içindeki çağıltıları duyuyordum sanki. Yandaki odada Georgie olduğundan, ses çıkartmamak için yıkanamayacağını, bu nedenle boşalmamamı korku içinde fısıldayarak istemesine, yüzüne bakmakla gebe kaldığını, böyle bir durumda çok güçlük çekeceğini bilmeme rağmen, en çok da bu ağlamaya bir son vermesi için, tekrar tekrar boşaldım. Her seferinde rahmine bir tohum atabileceğimi bile bile. Fakat, kendini tutamayarak, o da bir orgazmdan diğerine geçiyordu. Onu bir kere bile rahat bırakmadım. Boşalmasını bekleyip fişek gibi sıkıştırıyor, sonra bir enginarın yumuşak dudakları gibi bir ağızın nemli karanlığına giriyordum. Şeytanca bir şey vardı bunda. Kendi ellerimle ateşe verdiğim evimde, rahat bir koltukta, altındaki iskemle tutuşup da kıçı kebap olana kadar yerinden kıpırdamayacağını bilerek oturan bir manyakmışım gibi...

Daha sonra, hole çıkıp onu son defa kucakladığımda, kira için paraya ihtiyacı olduğunu söyledi, ertesi sabah getirmemi istedi. Tam merdivenleri ineceğim sırada beni geri çekti ve kulağıma fısıldadı: «*Bir hafta bile yaşamaz.*» Bu sesler bana bir anfidenmiş gibi geldi. Bugün bile, kendi kendime bu sözleri tekrarladığımda, neredeyse işitilemeyecek bir sesle konuşmasına eşlik eden soluğunu duyabiliyordum.

Kulaklarım, diken ve anteniyle mesaj alıp beyne ileten hindiba otuydu sanki, konuşmalar havan topu gibi patlıyordu. «Bir hafta bile yaşamaz.» Eve gidene kadar binlerce kere tekrarladım bunu. Her tekrarladığımda da fotojenik bir korku hayali görü-

yordum —resim çerçevesi ile kafası biçilmiş bir kadın. Hep aynı şeyi görüyordum —karanlıktan çıkan bir yüz, başının üst kısmı kapıya sıkışmış gibi. Aklın karanlık, korkulu, bataklık bölgelerini sık sık rahatsız eden, kıvranan, belirsiz yaratıklar yığınının üzerinde, kireç beyazlığında, kendi düş gibi çabasıyla uzamış bir yüz. Derken, Georgie'nin doğuşunu gördüm. Carlotta'nın bana anlattığı şekilde; içkiden gözü dönmüş babasının elinden kurtulmak için kaçtığı yan binada, yerde doğuşunu. Görebiliyordum onu, yere çömelmiş, Georgie bacaklarının arasında. Ay ışığı, esrarlı platin dalgalarıyla onları sarana kadar öyle yattılar. Ne kadar sevmişti Georgie'yi! Nasıl sarılmıştı ona! Hiçbir şey Georgie'ye göre değildi! Sonra, küçük baş belasıyla gece treninde... Georgie'yi beslemek için kendini paralayarak, Georgie'yi okula gönderebilmek için kendini satarak. Her şey Georgie için. Ansızın yakalayıp, «ağlıyorsun,» derdim. «Ne oldu? Sana gene kötü mü davranıyor?» İş yoktu Georgie'de, kara irin doluydu. «Hadi şu şarkıyı söyleyelim,» derdi bazen, üçümüz karanlıkta otururken. Ve ikisi feryat figân söylemeye başlarlardı. Bir süre sonra Georgie yanına gelir, kollarını ona dolar ve çocuk gibi ağlamaya başlardı. «Beş para etmez biriyim ben,» derdi tekrar tekrar. Sonra öksürürdü ve öksürmesi hiç bitmezdi. Gözleri onunki gibi büyük ve karaydı; çökmüş yüzünde yanan iki çukur gibiydi. Sonra gitti —bir çiftliğe— belki orada iyileşir diye düşünmüştüm. Bir ciğeri delinmişti; o iyileşince öteki ciğeri hastalandı. Doktorlar incelemelerini bitirmeden, ben patlamak, zincirleri kırmak, gerekirse anasını öldürmek, her

şeyi, her şeyi yapmak üzere olan bir kanser uru gibiydim; yeter ki başka kalp ağrıları, üzüntü ve acı olmasındı. Onu ne zaman gerçekten sevdim? *Ne zaman?* Düşünemiyorum. Rahat bir rahim arıyordum, yan bina gözüme ilişmiş, içeri girmiştim. Ay ışığı altında, bacaklarının arasından art arda fışkıran kanı gördüm. Güneş! Evet yer orasıydı! Eski Askerin Evi'nin yanında. Ve o, hem baba hem de bu haltı eden, Fortress Monroe parmaklıklarının ardında emniyetteydi. Gerçekten güven altındaydı. Ve sonra, kimse adını anmazken, birkaç ev ötede, tabut içinde bir cesetti. Cesedinin götürüldüğünü anlayamadan, Carlotta onu gömmüştü —Askeri törenle!— Tanrım, yürüyüşe çıkmışken, önemli bir kitap aramak için kütüphaneye giderken filan, insanın hiç haberi yokken neler de oluyor. Bir ciğer, iki ciğer, bir düşük, ölü çocuk doğurma, süt gibi bacaklar, işsizlik, gemiye binenler, taşınan çöp varilleri, rehine bisikletler, damda güvercinleri seyretme: bu nesne ve olayların hayali perdeyi dolduruyor; sonra, duman gibi dağılıp unutuluyor, gömülüyor, çöp tenekesine atılan, çürümüş urlar gibi, *taa ki...* August Angst, Tracy le Crève-cœur ve Rigor Mortis, ultraviyole ışınlarıyla parıldayan gökyüzünde asılı kalmak için, beynin tavanına doğru ilerlerken, balmumu kulaklara yapışan iki dudak patladı.

Bu perdeden sonra, parayı alıp götürmedim ona; on gün sonraki cenaze törenine de katılmadım. Bu olaydan üç hafta sonra Maude'a içimi dökmek zorunluluğunu duydum. O gece, yerde fısıldaşarak sevişmemizden söz etmedim ama onu evine bıraktığımı saklamadım. Başka bir kadına her şeyi anlata-

bilirdim, Maude'a asla. Henüz pek az şey açıklamış olmama karşın, bir kısrak kadar inatçılaşmıştı bile. Daha fazla dinlemiyor, yalnız bitirmemi bekliyordu —HAYIR— diyebilmek için.

Dürüst olmak gerekirse, ondan düşünceme katılmasını beklemek çılgınlıktı. Evet diyecek bir kadın zor bulunurdu. Ondan ne yapmasını istemiştim? Ne olacak, Carlotta'nm gelip bizimle birlikte yaşamasını. Carlotta'yı hiçbir zaman sevmediğimi, sadece acıdığımı, bu nedenle de kendisine borçlu olduğumu anlatmaya çalışıyordum. Zavallı erkek mantığı. Ödlek! Tam anlamıyla bir ödlek. Ama ben, söylediğim her kelimeye inanıyordum.

Carlotta gelip bir odaya yerleşecek, kendi hayatını yaşayacaktı. Tahtından düşmüş bir kraliçeymiş gibi davranacaktık ona. Bu fikir Maude'a korkunç saçma ve hatalı görünebilirdi. Kendi sesimin yankılarını dinlediğimde, sanki ses dalgalarının tuvaletin sesine karıştığını duyar gibi oldum. Maude kararlı olduğuna göre; kendimden başka kimse beni dinlemediğine, sözlerim bir kulaktan girip diğerinden çıktığına göre, ben de kendi düşüncelerime daldım; gittikçe daha ciddileşip, inanıp, istediğimi yapmaya kararlı olarak. Bir dalga diğerinin, bir ritim öbürünün üzerine; her saldırının ardından bir yenilgi, her taşmanın ardından bir sel, her zorlama ardından bir teslimiyet, ırmak ardından okyanus. Döv, batır, yerin altına sok, üzerine koca bir dağ yığ...

Aynı şekilde devam ettim, con amero, con furioso, con connectibusque, con aboulia, con aesthesia, con Silesia... Bütün bu süre boyunca beni bir taş gibi, ateş geçirmez küçük kalbiyle, ince fişek kutusu,

et parçası kursağı, tütsülenmiş rahmiyle dinledi.

Cevap HAYIR'dı! Dün, bugün, yarın HAYIR! Kesinlikle hayır! Maddi, manevi, fiziksel, ruhsal gelişmesi, onu zafer kazanmışçasına HAYIR diyebileceği bu ana getirmişti. Kesinlikle HAYIR!

Bana sadece deseydi ki: «Bak, dinle, benden böyle bir şey isteyemezsin. Deliliktir bu, anlamıyor musun? Üçümüz bir arada nasıl yaşarız? Ona yardım etmekten zevk alacağını biliyorum, ben de isterim... fakat...»

Eğer benimle böyle konuşmuş olsaydı, aynaya gider, uzun uzun yüzüme bakar, kıs kıs güler ve zırdeli olduğumu onaylardım. Bu kadar da değil... Düşünmekten aciz olduğunu bildiğim aşağılık ruhunun, gerçekten birşeyler yapmayı dilediğine bile inanabilirdim. Evet, onun yararına ak bir çizgi çizebilir ve çılgın bir sevişmeyle *à la Huysmans*, sorunu çözebilirdim. Cennetteki babasının yaptığı gibi, onu kucağıma alıp, öpüşüp sevişerek ve 986 artı 2'nin, eksi 69 ettiği numarası yaparak sabahlığını kaldırıp, yangın söndürme aletiyle ateşi söndürebilirdim.

Fakat bunun yerine, ateş geçirmez madeni bir duvara acı içinde işemekten öyle sinirlendim ki, gece yarısı evden fırladım ve Coney Island'a doğru yürümeye başladım. Hava ılıktı; rıhtıma varınca bir banka oturup gülmeye başladım. Stanley'i, Fort Oglethorpe'den serbest bırakıldıktan sonra ona rastladığım geceyi, fayton kiralayıp, karşı sıraya da bira şişelerini dizdiğimizi hatırladım. İçeride de, dışarıda da bir Polonyalı kadar inatçıydı (güçlüydü). Ona karşı gelseydim, kulağımı ısırabilir, ya da suratımın

ortasına bir tokat atabilirdi. Cebinde, birkaç yüz doları vardı, hepsini de o gece harcamak istiyordu. Gece tükenmeden, ancak Borough Hall civarında berbat bir otelde gecelemeye yetecek kadar paramız kalmıştı.

Ayrıca o kadar sarhoş olmuştu ki, sidik torbasını boşaltmak için yataktan kalkamadığını, dönüp duvara işediğini hatırlıyorum.

Ertesi gün hâlâ öfkeliydim; sonraki ve daha sonraki günler de öyle. O HAYIR içimi kemiriyordu. Onu unutturmak için binlerce 'Evet' gerekliydi. Önemli hiçbir uğraşım yoktu, o günlerde. "Dünyanın en seçkin edebiyatı" sanılan bir raf kitap satarak yaşamımı kazanır numarası yapıyordum. Henüz ansiklopedi rafına inmemiştim. Beni bu işe sokan sıçan, beni ipnotize etmiş. Bir ipnotizma sonrasında her şeyi sattım. Bazen parlak fikirlerle uyanıyordum, yani biraz cinai, ya da tamamen hayali. Her neyse, hâlâ deliliğe yaklaşarak, hâlâ sinir içinde, bir sabah kulaklarımda o HAYIR yankılanarak uyandım. Kahvaltımı yaparken birden kuzenim Julie'yi, Maude'ın yeğeni Julie'yi hiç aramadığımı fark ettim. Julie evliydi şimdi, hem de anladığıma göre bir değişiklik isteyecek kadar uzun bir süredir. Julie, arayacağım ilk kişiydi. Ağırdan alacak, öğle yemeğinden biraz önce evine damlayacak, ona bir dizi kitap satacak, iyi bir yemek yedikten sonra da oradan ayrılıp bir sinemaya gidecektim.

Julie, Manhattan'ın yukarısında, duvar kâğıtlı bir kuluçka makinasında yaşıyordu. Anladığım kadarıyla kocası esrarkeşti. Yani, tam anlamıyla namuslu bir yaşam süren ve havaya göre Cumhuriyetçi ya

da Demokrat Parti'ye oy veren bir kişiydi. Julie ise *Sunday Evening Post*'tan başka bir şey okumayan, iyi huylu bir aptaldı. Yalnız, her sevişmeden sonra duş alınacağını, bu fayda etmezse bir şiş yeneceğini bilen bir budalaydı. Bu işi o kadar çok yapmıştı ki, alışmıştı artık buna.

Bütün fikri, sarhoş gibi keyfine bakmak, sonra da olabildiğince süratle onu bedeninden atmaktı. Aynı işi göreceğine inansa, bir bıçak ya da maymuncuk kullanmaktan çekinmezdi.

Kapıyı açtığında biraz şaşırdım. Birkaç yılın bir kadında yapacağı değişikliği, sabahları ziyaretci beklemezken, pek çoğunun on bir yaşında göründüğünü düşünmemiştim. Aslında, üzerine salça dökülüp buzluğa konmuş bir et parçasını andırıyordu. Bundan önce gördüğüm Julie, bunun yanında bir düş gibi kalıyordu. Acele bir açıklama yapmak ve kendimi duruma alıştırmak zorunda kaldım. Tabii ki düzüşmekten çok, kitap satmak havasındaydım. Ama, kısa bir süre sonra, satabilmek için onunla yatmak zorunda olduğumu anladım. Julie, —üzerine yürüyüp bir yığın kitap sattığım için— bana ne olduğunu anlayamıyordu. Kafasını geliştireceğini söyleyemedim, kafası yoktu ki. Bunu o da biliyordu ve kabul etmekten de hiç rahatsız olmuyordu. Hazırlanmak için beni birkaç dakika yalnız bıraktı. Prospektüsü okumaya başladım. O kadar ilginç buldum ki, geldiğini hissettiğimde, Coleridge ile ilgili bir yazı okuyordum. Ne mükemmel bir kafası vardı (bense onu hep bir bok çuvalı sanırdım). Okuduğum bölüm öyle ilginçti ki, kafamı kaldırmadan özür dileyip, okumaya devam ettim. Kanepede

yanıma çömeldi ve omuzumun üzerinden okumaya başladı. Çalkalanan memelerinin beni dürttüğünü hissediyordum, fakat Coleridge'nin şaşırtıcı aklının yarattıklarını okumaya öyle kararlıydım ki vücudunun çıkıntıları beni rahatsız etmiyordu. Aniden güzelce katlanmış prospektüs elimden uçtu.

«Şu saçmayı ne diye okuyorsun?» diye bağırdı, beni dirseklerimden tutup sallayarak.

«Tek kelimesini anlayamıyorum, bahse girerim ki sen de anlamıyorsun. Ne oluyor sana —kendine bir iş bulamaz mısın?»

Kafasız, —boksuz bir sırıtma yayıldı suratına yavaş yavaş. Gerçek bir şey yapan bir İskandinav meleğine benziyordu. Ayağa kalktım, prospektüsü toparladım ve yemekte ne olduğunu sordum.

«Tanrım, ben senin kabuğunu seviyorum,» dedi. «Sen beni ne sanıyorsun?» Bu durumda şaka ediyormuş tavrı takındım. Fakat elimi koynuna sokup sağ memesinin ucuyla bir süre oynadıktan sonra, konuşmayı ustalıkla tekrar yemek konusuna çevirdim.

«Sen değişmişsin,» dedi. «Konuşma tarzını —ve davranışını beğenmiyorum.» Memesini geri soktu, tıpkı bir çorap tomarını çamaşır torbasına tıkar gibi. «Bak, ben evli bir kadınım, farkında değil misin bunun? Seni böyle davranırken yakalasa Mike'ın ne yapacağını biliyor musun?»

«Asıl sen biraz değişmişsin,» dedim, ayağa kalkıp yemek ararcasına havayı koklayarak. Şimdi tek istediğim yemekti. Neden olduğunu bilmiyorum ama, bana iyi bir yemek hazırlamasına karar vermiştim. Benim için en azından bunu yapabilirdi bu

kuşbeyinli. Ondan herhangi bir şey elde etmenin tek yolu, onu ele almaktı. Urumsu kızının yanaklarını mıncıklarken şehvetlenmiş numarası yapmak zorundaydım. Çok da şehvetli değildi tabii, çünkü bu çabuk bir sevişme ve aç kalma demekti. Eğer yemek iyi olursa, bir iş başarabilirdim belki de beceriksizce bedeninde dolanırken, düşündüğüm buydu.

«Tanrım! Peki, sana yemek hazırlayayım,» diye patladı, kitapkurdu gibi düşüncelerimi okuyarak.

«Mükemmel,» diye bağırdım. «Ne yemeğin var?»

«Gel de kendin gör,» diye cevap verdi, beni mutfağa sürükleyip dolabı açarak.

Salam, patates salatası, sardalya, soğuk pancar, elma salçası, sosis, turşu, kereviz sapı, peynir ve bir tabak yemeyeceğimi bildiğim mayonezli kusmuk.

«Haydi, hepsini çıkaralım,» diye teklif ettim. «Biran var mı?»

«Evet, hardalım bile var.»

«Ekmeğin?»

Yüzüme açık bir tiksintiyle baktı. Yiyecekleri aceleyle çıkardım dolaptan ve masanın üzerine dizdim.

«Kahve de yapsan iyi olur,» dedim.

«Yanına krema da istersin herhalde, değil mi? Biliyor musun, seni zehirliyormuşum gibi geliyor bana, Tanrım, eğer sıkıntıdaysan benden borç para isteyebilirdin... Buraya gelip de bana bir yığın saçmalık satmaya çalışmana gerek yoktu. Birazcık nazik olabilseydin, dışarıda yemek yemeyi teklif edebilirdim sana. Tiyatroya biletim var. İyi vakit

geçirebilirdik... O saçma kitapları bile alabilirdim. Mike kötü adam değildir. Okumaya niyetli olmasak bile kitapları alabilirdi. *Senin yardıma ihtiyacın olduğunu bilseydi...* Geliyorsun buraya ve bana pislikmişim gibi davranıyorsun. Sana ne yaptım ki, anlamıyorum. Gülme, ciddi söylüyorum. Sana niye katlanayım? Ne sanıyorsun sen kendini?»

Önüme bir tabak attı. Topuklarının üzerinde dönüp mutfağa girdi. Bütün yiyecekler önüme yığılmış bir durumda yapayalnız kaldım orada.

«Hadi canım böyle alma meseleyi,» dedim, ağzıma bir çatal dolusu yiyecek atarak.

«Kişisel birşey değildi» (Kişisel kelimesi çok aykırı kaçtı fakat onun hoşlanacağını biliyordum.)

«Kişisel ya da değil, sana katılmıyorum. Yemeğini ye ve çek git. Sana kahve yapayım. Seni bir daha görmek istemiyorum. İğrençsin.»

Elimdeki çatalı, bıçağı bırakıp mutfağa gittim. Yiyecekler soğuktu zaten, duygularımı yatıştırana kadar birkaç dakika harcamam önemli değildi.

«Beni bağışla Julie,» dedim, onu kollarıma almaya çalışarak. Kızgınlıkla itti beni. «Bak,» diye başladım, kelimelerime biraz duygu katmaya çalışarak «Maude'la geçinemiyoruz. Bu sabah kötü bir tartışma oldu aramızda. Kendimi kaybetmiş olmalıyım...»

«Hırsını benden almana neden olabilir mi bu?»

«Olamaz elbette. Bilmiyorum, sinirliydim bu sabah. Sonra buraya gelip seninle uğraşmaya başlayınca... kitapları satmak üzere... Kendimden utanıyorum. İstiyor görünseydin bile o kitapları satmazdım sana.»

«Senin neyin olduğunu biliyorum ben,» dedi, «görünüşümden rahatsız oldun. Değiştim, bütün mesele bu. Kaybedince kızan bir oyuncusun. Hırsını benden almak istiyorsun... Ama hatalı olan sensin. Güzel bir karın var... niye bağlanmıyorsun ona? Herkes kavga eder. Dünyada yalnız ikiniz yoksunuz. İşler kötü gidince başka birinin kocasına mı kaçıyorum ben? Böyle davranmak bizi hangi cehennemin dibine götürür ki? Mike, melek değildir... sanırım kimse değildir. Şımarık bir çocuk gibi davranıyorsun. Hayatı ne sanıyorsun, *yağmurlu bir rüya mı?*»

Bu konuşmaya gülünüp geçilemezdi. Ondan oturup benimle yemesini ve bana kendimi anlatma fırsatını vermesini rica etmek zorunda kaldım.

İsteksizce razı oldu.

Tabakları art arda temizlerken uzun bir hikâye anlattım. İçtenliğimden öyle etkilenmişti ki, dünyanın en iyi edebiyatını yeniden tanıtma fikriyle oynamaya başladım. Yalnız, çok titizlikle davranmam gerekiyordu, çünkü bu kez ona bir iyilik yapıyormuşum gibi görünmeliydim. Bana yardım etmesine izin veriyormuşum havasına sokmaya çalışıyordum onu. Aynı anda da, buna değip değmediğini, tiyatroya gitmenin daha eğlenceli bir şey olup olmayacağını düşünüyordum. Gittikçe daha normal, arkadaşça ve inanır oluyordu. Kahve harikaydı. Bir fincanı ancak bitirmiştim ki, barsaklarımda bir hareket başladığını hissettim. Özür dileyip tuvalete girdim. Orada, tamamen boşalmanın tadını çıkardım. Sifonu çektim ve biraz hülyalı, biraz da şehvetli bir şekilde birkaç dakika oturdum orada. Ani-

den yarı belime kadar banyo yaptığımı fark ettim. Tekrar çektim sifonu. Su, bacaklarımın arasından yere akmaya başladı. Ayağa fırladım. Bir havluya kıçımı kuruladım, pantolonumun düğmelerini iliklediktan sonra tuvalete dehşetle baktım. Düşünebildiğim her şeyi yapmaya çalıştım fakat su yükselmeye, yere akmaya devam ediyor, beraberinde bir iki tane taze bok ve bir tuvalet kâğıdı tomarı getiriyordu. Panik içinde Julie'ye seslendim. Kapıdaki delikten ne yapmam gerektiğini söylemesini istedim.

«Bırak içeri gireyim de halledeyim» dedi.

«Bana söyle, ben yaparım» dedim. «İçeri giremezsin daha».

«Anlatamam,» dedi Julie. «Beni içeri alman gerekiyor.»

Yapacak bir şey yoktu, açtım kapıyı. Hiç bu kadar utanmamıştım ömrümde. Yer berbat bir haldeydi. Julie, onarıma girişti, sanki bu günlük bir olaymışcasına. Kısa bir süre içinde suyun akması durdu, yalnız pisliği temizleme işi kaldı.

«Hadi şimdi çık dışarı,» diye yalvardım. «Bırak bu işi ben halledeyim. Bir faraşın ve süpürgen var mı?»

«Sen çık dışarı, ben temizlerim..» dedi ve beni dışarı itip kapıyı kapattı. Çıkmasını diken üstünde bekledim. Aniden büyük bir korkuya kapıldım. Yapılacak tek bir şey vardı: olabildiğince çabuk sıvışmak.

Birkaç dakika tedirgin oldum, önce bir ayağımın, sonra ikisinin üzerinde kulak kabartarak, kaçmaya cesaret edemeyerek. Bir daha yüzüne bakamayacağımı biliyordum. Etrafıma bakındım, kapıya olan

mesafeyi ölçtüm, bir saniye durdum özellikle, sonra eşyalarımı kucaklayıp ayağımın ucuna basa basa dışarı süzüldüm.

Asansörlü bir apartmandı fakat ben asansörü beklemedim. Merdivenlerden koşarak indim, üçer üçer, sanki arkamdan şeytan kovalıyormuş gibi. İlk yaptığım şey, bir lokantaya girip ellerimi yıkamak oldu. İçine para atınca parfüm püskürten bir makina vardı. Birkaç kere kullandım bunu ve dışarıya, parlak güneşe çıktım. Bir süre huzursuz bir kafayla, amaçsız dolaştım. Derken, kendimi nehrin kenarında yürür buldum. Birkaç metre ötede bir park, daha doğrusu biraz çimen ve banklar vardı. Birine oturup düşünmeye başladım. Düşüncelerim hemen Coleridge'e döndü. Aklın tamamen estetik problemlerle uğraşması insanı rahatlatıyordu. Farkında olmadan prospektüsü açtım ve Julie'lerdeki fiyaskodan önce beni büyüleyen bölümü yeniden okumaya başladım. Bir bölümden diğerine atladım. Prospektüsün arkasında haritalar, krokiler, dünyanın çeşitli yerlerindeki tablet ve abideler üzerinde bulunmuş yazı ve fotoğraflar vardı. Orta Asya göçlerinde, bir vakitler Avrupa'ya yayılan Uygurlar'a ait esrarengiz yazılara geldim. Sıradağlar oluşurken on iki-on üç bin ayak yüksekliğe, cennete doğru yükselen kentler ve Solon'un Eflatun'la yaptığı, Tibet'te bulunan ve bugün bilinmeyen kıtaları açıkça anlatan yetmiş bin yıllık oymalar hakkındaki konuşmasını okudum. Pisagor davasının kaynaklarına geldim ve İskenderiye'deki büyük kitaplığın yok edilmesini üzüntüyle okudum. Bazı Maya tabletleri bana Paul Klee'nin tablolarını anımsattı. Eskilerin yazıları,

sembolleri, modelleri, sanat eserleri çarpıcı bir şekilde, çocukların yuvalarda yaptıkları şeylere benziyordu. Aslında, deliler, en bilgilice yapılmış eserleri yaratanlardır. Her biri, bir dünya, şimdi keşfedilmiş dünyaların görünmez halkları olan Laotse, Albertus Magmus, Cagliostro, Cornelius Agrippa ve Lamblichus hakkında da okudum. Derken, banço perdeleri gibi paralel hatlarla düzenlenmiş, yatay olarak 'Uygarlığın doğuşundan' bu yana asırları anlatan, düşey olarakta edebi devirlerin adlarını ve eserlerini sıralayan bir bölüme geldim. Karanlık çağlar, bir gökdelenin bir yanındaki kapalı pencereler gibiydi.

Bu büyük karanlık duvarda, yer yer bataklığın suya batmış, cansız fidanlarının uğultusu arasında sesinin işitilmesini başaran bir aydının ruhundan yayılan bir ışıltıya rastlanıyordu. Avrupa'da karanlık varken, başka bir yer aydınlıktı: insan ruhu sinyal ve ışınlarla karanlıklar dünyasının ötesinde kendini belli eden gerçek bir santral gibiydi. Bir şey apaçık ortadaydı, —bu santralde bazı büyük ruhlar hâlâ duruyor, hâlâ bir konuşma için bekliyordu. Onları ortaya çıkaran devir kapandığında, Himalayalar'daki kar kaplı tepeler gibi karanlığın ortasında beliriyorlardı. Ve bence, inanılmaz başka bir afet olana kadar, saçtıkları ışığın belirgin olarak yanmasına inanmak akıllıca olurdu. İçine düştüğüm bu derin düşünce akımını kapatırken, Sfenks gibi bir hayal belirdi kapanan perde üzerinde: Avrupa sihirbazlarından birinin ak yüzüydü bu. Leonardo da Vinci. Kimliğini saklamak için kullandığı maske, bir casus tarafından bugüne kadar kullanılanların en başarısızıydı. Hiç yılmadan geleceğe bakan bu göz-

lerin neler gördüğünü düşünmek beni titretti...

Nehrin karşı tarafına, Jersey kıyılarına doğru baktım. Bomboş göründü bana, kurumuş bir nehir yatağından daha da bomboş. İnsanlık yarışı için önemli hiçbir şey olmamıştı burada. Belki de daha binlerce yıl olmayacaktı. Pigmeler, New Jersey'de yaşayanlardan çok daha ilginç, çok daha incelenmeye değerdi. Hudson Nehri'nin aşağısına, yukarısına baktım. Bu nehirden hep nefret etmişimdir. Hatta taa Henry Hudson ve onun kanlı *Yarım Ay*'ını ilk okuduğum zamandan beri. Nehrin her iki yakasından da eşit şekilde, onun adına düzenlenen destanlardan ettiğim kadar nefret ediyordum. Bira küpü bir Hollandalı gibiydi bütün vadi. Powhatan ya da Manhattan'ı hiç iplemedim zaten. New York şehri yerlilerinden nefret ettim. Nehrin iki yakasına da binlerce barut serpiştirilmesini ve bunların peşpeşe patlamalarını nasıl isterdim.

XIV

Cockroach Hall'den ani bir ayrılma kararı. Neden? Çünkü Rebecca'yla karşılaşmıştım...

Rebecca, benim eski arkadaşım Arthur Raymond'un ikinci karısıydı. İkisi şimdi sahil yolu üzerinde, büyük bir apartmanda oturuyorlar ve odalarını kiraya vermek istiyorlardı. Bundan bana söz eden Kronski'ydi; odalardan birini kendisinin tutacağını söyledi.

«Niye yukarı gelip karısıyla tanışmıyorsun — beğenirsin. Belki de Mona'nın kız kardeşidir.»

«Adı ne?» diye sordum.

«Rebecca. Rebecca Valentine.»

Rebecca adı beni heyecanlandırdı. Her zaman Rebecca adında —Ama Becky değil— bir kadınla karşılaşmayı istemişimdir.

(Rebecca, Ruth, Roxanne, Rosalind, Frederika, Ursula, Sheila, Norma, Guinevere, Leonora, Sabina, Malvina, Solange, Deirdre. Kadınların ne güzel adları var. Çiçekler, yıldızlar, gezegenler gibi...)

Mona taşınmaya pek niyetli değildi; ama Arthur Raymond'un evine gidip de onun çalışmasını duyunca havasını değiştirdi.

Bize kapıyı Arthur Raymond'un küçük kız kardeşi Renée açtı. On dokuz yaşlarında, canlılık dolu kıvırcık saçlı bir ateş parçasıydı. Sesi bülbül gibiydi. Ne söylerse söylesin, onaylamak geliyordu insanın içinden.

Rebecca, en sonunda çıktı ortaya, Kutsal Kitap'tan fırlamış gibiydi, baştan aşağı tertemiz ve kapkara. Mona, kayıp bir kız kardeş gibi ısınıverdi ona. İkisi de güzeldi. Rebecca daha olgun, daha ağır ve daha tümdü. İnsan onun daima doğruyu seçeceğini hissediyordu. Kuvvetle el sıkışından, insanı, çarpıcı düz bakışlarla karşılayışından hoşlandım. Alışılmış hiçbir kadın kaprisi yokmuş gibi görünüyordu.

Biraz sonra Arthur da katıldı bize; kısa, erkeksi, genizden sesli, sık sık kahkaha nöbetleriyle sarsılan bir adamdı. Başkalarının esprileri kadar kendininkilere de yürekten gülüyordu. Olağanüstü sağlıklı, canlı, neşeli ve coşkuluydu. Eskiden de böyleydi. İlk taşındığımız günlerde ondan çok hoşlanıyordum. Günün ve gecenin her saati ona gidiyor ve yeni okuduğum kitaplardan üç ya da dört saatlik özetler veriyordum. Bazen, Smerdiakov ve Pavel Pavlovitch, General İvolgin ya da Budala'yı çevreleyen o meleksi ruhlar, ya da Flippovna kadınından söz ederek uzun öğleden sonraları geçirdiğimizi hatırlıyorum. O zamanlar, sonradan Evren-leş-tirici Telgraf Şirketi'nde yardımcım olarak çalışan İrma'yla evliydi. Arthur Raymond'u ilk tanıdığım o eski günlerde büyük olaylar oldu —zihinde olduğunu eklemem gerek. Konuşmalarımız *Sihirli Dağ*'dan alınmış bölümler gibiydi; yalnız daha zehirli, daha yüksek, daha iddialı, daha saptırmalı, daha yakıcı, daha tehlikeli, daha manyakça —*ve* çok daha fazla, haddinden fazla tüketiciydi.

Durup konuşmasını dinlerken, hızlı bir geriye bakış yapmıştım. Kız kardeşi Renée, Kronski'nin

karısı ile, hastalıkla ilgili bir söyleşi sürdürmeye çalışıyordu (konu ne kadar çekici olursa olsun, sonuncusu insanı sıkıntıdan patlatırdı). Bir çatı altında nasıl anlaşacağımızı merak ediyordum. İki odadan büyüğünü Kronski şimdiden kapatmıştı bile. Bir ayı ininden büyük olmayan öbür odada, altımız birden, düğüm halinde oturuyorduk.

«İşimizi görür bu,» diyordu Arthur Raymond. «Tanrım, fazla odaya ihtiyacımız yok ki —bütün ev sizin. Gelmenizi istiyorum. Burada güzel vakit geçireceğiz. Tanrım!» Tekrar bir kahkaha...

Sıkıntıda olduğunu biliyordum. Fakat paraya ihtiyacı olduğunu söylemeyecek kadar onurluydu. Rebecca bekler gözlerle bana bakıyordu. Yüzünde ne yazılı olduğunu hemen okudum. Aniden Mona konuştu: «Tutacağız elbet.» Kronski memnuniyetle ellerini oğuşturdu. «Tabii tutacaksınız! Çok eğlenceli olacak, göreceksiniz.» Sonra onlarla kira konusunda pazarlığa girişti. Fakat Arthur Raymond, para hakkında konuşmaya niyetli değildi. «Kendi koşullarınıza göre olsun,» dedi, piyanonun bulunduğu büyük salona doğru giderek. Piyano çaldığını duydum. Dinlemeye çalıştım fakat Rebecca önümde durdu ve sorularıyla beni bunaltmaya devam etti.

Birkaç gün sonra yerleşmiştik. Yeni evimizle ilgili ilk dikkatimizi çeken şey, herkesin aynı anda banyoyu kullanmak isteyişi oldu. Son kullananın kim olduğunu, bıraktığı kokudan anlar olduk. Lavabo her zaman uzun saçlarla dolu oluyordu ve hiçbir zaman bir diş fırçasına sahip olmayan Arthur Raymond, eline geçen ilk fırçayı kullanıyordu. Bir şey daha vardı: etrafta çok dişi dolanıyordu. Bir aktrist

olan büyük kız kardeş Jessica, çok sık gelip geceleri de kalıyordu. Rebecca'nın annesi de vardı, her zaman rastgele gelip giden, daima keder içinde, daima kendini bir ceset gibi sürükleyen. Ayrıca Kronski'nin ve Rebecca'nın arkadaşları da vardı. Gündüz ve gecenin her saatinde gelen öğrencilerin dışında. İlk başlarda, piyano çalındığını duymak güzeldi; Bach'tan, Ravel'den, Debussy'den, Mozart ve başkalarından parçalar. Daha sonraları sıkıcı olmaya başladı, özellikle Arthur Raymond egzersiz yaparken. Deli bir adamın sabır ve inadıyla, belli bir bölümü tekrar tekrar çalışıyordu. Önce bir elle, sabırla ve ağır ağır, sonra diğer elle, sabırla ve ağır ağır. Daha sonra iki elle, çok sabırla ve çok ağır ağır; derken daha daha çabuk, ta ki normal tempoya ulaşana kadar. Sonra yirmi kere, elli kere, yüz kere. Biraz ilerleyerek birkaç ölçü —Ditto. Aynen böyle. Yengeç gibi tekrar başa; en baştan. Sonra birden bırakır, yeni bir şeye başlardı, sevdiği bir şeye. Bütün yüreğiyle çalardı, bir konser salonunda çalar gibi. Fakat yolun üçte birinde teklemeye başlardı. Sessizlik. Birkaç ölçü geriye gider, parçalar, yeniden kurar, ağır ağır, tek el, iki el, hepsi birden, eller, ayaklar, dirsekler, eklemler, önüne çıkan her şeyi silerek, ağaçları, çitleri, ahırları, çalıları, duvarları ezerek ilerleyen bir tank birliği gibi hareket ederdi. Onu dinlemek bir ıstıraptı. Zevk için çalmıyordu — tekniğini geliştirmek için çalıyordu. Parmakuçlarını yıpratıyor, kıçını düzleştiriyordu. Daima ilerleyip gelişerek, saldırarak, genişleyip yayılarak, yok ederek, mat ederek, gücünü artırarak, gözcü ve nöbetçiler koyarak, geri kuvvetleriyle kendine siper ka-

zarak, esirlere saldırarak, yaralıları ayırarak, adamlarına saldırıp pusu kurarak, fişekler, roketler göndererek, cephanelikleri, tren yolları merkezlerini imha ederek, yeni torpidolar, dinamolar, yangın kulleri dikerek, şifre yollayarak ve yollanan şifreleri çözerek...

Ama büyük bir öğretmendi. Sevgili bir öğretmen. Üzerinde boynu hep açık duran hâki gömleğiyle huzursuz bir panter gibi dolaşırdı. Bir eli çenesinde, diğer eli de dirseğine dayalı bir şekilde köşede durur dinlerdi. Öğrencilerinin, beklediği mükemmelliğe erişebilmek için uğraşmalarını izlerken pencereye doğru yavaşça yürür, mırıldanarak bakardı dışarıya. Eğer karşısındaki genç bir öğrenciyse, bir kuzu kadar yumuşak olurdu; çocuğu güldürür, onu kollarına alıp iskemleden koparırdı. Nasıl çalınması gerektiğini gösterirken, çok yavaş ve incelikle «gördün mü,» derdi. Genç olanlara karşı sonsuz bir sabrı vardı —bunu izlemek çok güzeldi. Onlara, çiçekmişler gibi bakardı. Ruhlarına ulaşmak ister, duruma göre yatıştırmaya ya da parlatmaya çalışırdı. Daha büyüklere davranış tekniğini izlemekse çok ilginçti. Onlarlayken, baştan aşağı dikkatli, kirpi gibi tetikte, bacakları gerilmiş, kendini dengeleyerek, topukları üzerinde yükselip alçalarak, bir pasajdan diğerine geçişleri ilgiyle izleyerek, yüzünün kasları hızla oynayarak dinlerdi. Onlarla, daha şimdiden ustaymışlar gibi konuşurdu. Şu ya da bu tür icra, şu ya da bu tür yorum teklif ederdi. Onar, on beşer dakikalık aralarla çalmasını keser, önemli teknikler üzerine kıyaslamalar yaparak bir partisyonu bir kitapla, bir yazarı bir diğeriyle, bir

paleti bir kumaşla, bir notayı kişisel bir deyimle ve daha başka şeyleri birbirleriyle kıyaslayarak parlak konuşmalara dalardı. Müziği yaşatırdı. Her şeyde bir müzik duyardı. Konser verdiğinde, genç kadınlar salona dolar, hiçbir şey görmeden, yalnız onun deha alevlerine kapılırlardı. Evet, bir hayat sunucuydu, bir güneş tanrısıydı o; onları boşalmış bir şekilde yollardı sokağa.

Kronski'yle tartışırken başka bir insan olurdu. Mükemmellik manyaklığı, müzik hocası olarak onu güçlü duruma getiren o pedagojik hırs, fikir dünyasına daldığında çok azalırdı. Kronski, onunla, kedinin fareyle oynadığı gibi oynardı; geçmişini kurcalamaktan zevk alırdı. Hiçbir şeyi korumazdı, kendi güvenliğinden başka. Sıra hararetli bir tartışmaya gelince, Arthur Raymond'da Jack Dempsey stilinden birşeyler bulunurdu. Dans eden bacaklara eklenmiş bir et kütüğü gibi, kısa çabuk ataklarla ve sakinlikle katlanırdı her zaman. Arada sırada bir saldırı, akıllıca bir saldırı yapardı, o da yalnız havayla uğraştığını anlamak için. İpler tam kendi elinde görünürken. Kronski yıkıcı bir dalavere çevirirdi. Bir saniye sonra onu avizeye asılmış bulabilirdiniz. Arthur Raymond, durmadan, «Yumruklarını kaldır, Dövüş! Dövüşsene piç!» der gibiydi. Ama Kronski'nin bir kum torbası olmaya hiç niyeti yoktu. Arthur Raymond'u kitap okurken hiç görmedim. Çok kitap okuduğunu da sanmıyorum. Buna karşın, pekçok şey hakkında da şaşırtıcı bilgisi vardı. Okuduklarını olağanüstü bir canlılık ve doğrulukla hatırlardı. Dostum Roy Hamilton'un dışında, bir kitaptan, tanıdığım herkesten fazla bilgi çıkaran

kimseydi. Metinin edebi olarak barsaklarını çıkarırdı. Doğruyu söylemek gerekirse, Roy Hamilton, sırasında bir deyim üzerinde günlerce durarak, milimetre milimetre ilerlerdi. Bazen ufak bir kitabı bitirmesi bir iki yıl sürerdi; fakat bitirdiğinde, boyuna iki karış eklenmiş gibi olurdu. Onun için yarım düzine iyi kitap, hayatınm sonuna kadar ruhunu besleyecek yeterli gıdaydı. Ona göre, düşünceler yaşayan şeylerdi. Louis Hambert için olduğu gibi. Bir kitabı iyice okuduğunda, bütün kitapları bilirmiş izlemini bırakırdı. Bir kitap yoluyla düşünür ve yaşardı; denemeden, yeni ve yücelmiş bir canlı olarak çıkarak. Okuduğu her kitapla boyu kısalan bir öğrencinin tam tersiydi. Gerçeğe ulaştıktan sonra istekli bir arayıcı için yoga ne ise kitaplar da onun için öyleydi. Tanrı'ya ulaşmasını sağlarlardı.

Diğer taraftan, Arthur Raymond, bir kitabın içeriğini yutar izlenimini bırakırdı. Büyük bir dikkatle okurdu, ya da, etkilerini görerek ben öyle düşünürdüm. Yazarın düşüncelerini emmeye çalışan bir sünger gibiydi. Tek amacı yutmak, sindirmekti. Bir yırtıcıydı. Her yeni kitap, yeni bir zafer belirtisiydi. Kitaplar benliğini güçlendiriyordu. Büyümüyor, gurur ve kibirle şişiyordu. İşbirliği arıyordu, saldırmak ve savaşmak için. Yenilmeye tahammülü yoktu. Yazarı takdir edebilirdi, fakat dizlerinin üzerinde hiçbir zaman eğilemezdi. Katı ve esnemez olarak kaldı; kabuğu, kalınlaştıkça kalınlaştı.

Elindeki kitabı bitirdiğinde, birkaç hafta ondan başka hiçbir şey konuşamayan bir adamdı. Onunla konuşan ne konu açarsa açsın, o, konuyu yeni yuttuğu kitaba çevirirdi. Bu konuşmaların en ilginç yö-

nü, kitap hakkında konuştukça, onun kitabı yok etmek için duyduğu bilinçaltı arzunun ortaya çıkmasıydı. Aslında bana her zaman başka bir kafanın onu alt etmesinden gerçekten utanıyormuş gibi gelirdi. Konuşması kitap hakkında değil, kendinin, yani Arthur Raymond'un, onu ne kadar incelikle ve zekice anladığı hakkında olurdu . Kitabın bir özetini vermesini beklemek saçmaydı. Size, onun analiz ve işlemelerini izlemenizi sağlamak amacıyla, sadece konusu hakkında yeterli bilgi verirdi.

Size durmadan «okumalısın, bir harika bu,» derken, aslında «önemli bir kitap olduğunu benden öğrenebilirsin, yoksa onu seninle tartışıp zamanımı harcamazdım,» demek isterdi. Ve, demek istediği, daha çok, okusanız da hiçbir şey fark etmeyeceğiydi; çünkü, kendi çabalarınızla, onun, Arthur Raymond'un bulduğu cevherleri hiçbir zaman ortaya çıkaramayacaktınız zaten. «Sana onu anlatmayı bitirdiğimde...» der gibiydi, «okumana gerek kalmayacak. Yazarın ne söylediğini değil yalnızca, söylemeye niyetlenip de söylemediklerini de biliyorum.»

Sözünü ettiğim yıllarda bir tutkusu da Sigmund Freud'du. Hayır, yalnız Freud'u tanıyordu demek istemedim. Krafft-Ebing, Stekel'den beri bütün sürüyü tanırmış gibi konuşurdu. Freud'u yalnız düşünür olarak değil, şair olarak da beğenirdi. Diğer yandan bu alanda daha çok okumuş, daha derinleşmiş, klinik tecrübesi olma avantajına da sahip ve o sıralarda psikanaliz üzerine kıyaslamalı inceleme yapmakta olan, yani yalnız birbiri ardına yeni bir yazı sıralamaya çalışmayan Kronski, onun yıkıcı şüpheciliği, Arthur Raymond'u anlatılamayacak ka-

dar rahatsız ediyordu.

Yalnız tatsız olmakla kalmayıp, bitmek tükenmek de bilmeyen bu tartışmalar, bizim "yatakhanemizde" oluyordu. Mona, dans salonundan ayrılmış tiyatroda bir iş arıyordu. Genellikle hep birlikte mutfakta yiyor, gece yarısma doğru ayrılmaya ve saygıdeğer bölümlerimize gitmeye niyetleniyorduk. Fakat Arthur Raymond, zamana hiç aldırmazdı; bir konuya ilgi duydu mu, ne yemek, ne uyku, ne de seks düşünürdü. Dilerse saat beşte yatar, sekizde kalkar, ya da on sekiz saat yatakta kalırdı. Programını düzenleme işini Rebecca'ya bırakmıştı. Doğal olarak, bu tür yaşantı, karışıklık ve ertelemeler yaratıyordu. İşler çok karıştığında, Arthur Raymond, günlerce çalışmazdı. Böylece yokluk devrelerinden sonra garip dedikodular duyulur, karakterine tamamen değişik bir şöhret getiren hikâyeler uydurulurdu. Ayrıca bu gezintiler fiziki yaradılışını tamamlamak için gerekliydi; bir müzisyenin yaşamı elbette güçlü yaradılışını tatmin edemezdi. Zaman zaman uzaklaşması ve dostlarının, kazara en uygunsuz kişilerin arasına karışması gerekiyordu. Bazı kaçamakları masumca ve eğlenceliydi, diğerleri sefil ve çirkin. Bir kız gibi yetiştirildiğinden, yaradılışının yabani yanını geliştirmesi açısından yararlı bulurdu bunları. Kendinden çok daha iri aptal bir serseriyle kavga etmekten ve adamın kolunu ya da bacağını soğukkanlılıkla kırmaktan zevk alırdı. Pek çok küçük adamın yapmayı düşlediği şeyi yapmıştı —judo çalışmıştı. Küçük adamların korktuğu kabadayılar dünyasını oluşturan devlere sataşma zevkine varabilmek için çalışmıştı buna. Ne kadar büyük olur-

larsa, Raymond o kadar hoşlanırdı. Parmaklarını zedelemekten korktuğu için, yumruklarını kullanmazdı. Ama ben daha çok, dövüşür göründüğünü ve tabii ki anlattıklarının şaşkınlıkla dinlenmesini istediğini düşünürdüm. «Böyle davranmanı beğenmiyorum,» dedim bir keresinde. «Eğer bana böyle bir oyun oynasaydın, kafanda bir şişe paralardım.» Bana kızgınlıkla baktı. Dövüşü, güreşi önemsemediğimi biliyordu. «O numaralara en son çare diye başvurduysan da, aldırmıyorum,» diye ekledim. «Sen sadece kendini göstermek istiyorsun. Küçük bir kabadayısın sen ve küçük bir kabadayı, büyüğünden çok daha zavallıdır. Günün birinde yanlış adama çatacaksın.» Güldü. Her şeyi garip bir şekilde anladığımı söyledi.

«Seni bunun için seviyorum,» derdi. «Tahammül edilmez birisin. Kafan çalışmıyor gerçekten Henry.» Yürekten bir kahkaha atardı. «Güvenilmez bir adamsın. Yeni bir dünya yaratırsam günün birinde, senin yerin olmayacak içinde. Vermenin ve almanın ne demek olduğunu anlamıyorsun. Aydın bir serserisin. Bazen seni hiç anlamıyorum. Daima neşeli, sokulgansm, hemen hemen hoşsohbetsin fakat gene de... bağlılığın yok. Seninle arkadaş olmaya çalışıyorum. Bir zamanlar dosttuk, hatırlıyor musun... fakat değiştin sen.. için kaskatı.. erişilmiyor sana. Tanrım, sen de bana katı diyorsun. Ben kendimden eminim, kavgacı ve canlılık doluyum. Katı olan sensin. Bir haydutsun, bunu biliyor musun?» kıkırdadı, «haydutsun. Evet, Henry. İşte sen busun — Sen manevi bir haydutsun.»

Rebecca ile aramızda kurulan sıkı ahbaplığı izle-

mek onu sinirlendiriyordu. Kıskanç değildi, olması için de neden yoktu, fakat karısıyla böyle düzgün bir ahbaplık kurabilme yeteneğime gıpta ediyordu. Bana her zaman onun aydınca becerilerinden söz ederdi, sanki aramızdaki dostluğun temeli buymuş gibi; ama bir tartışmada eğer Rebecca da varsa, ona karşı, fikirleri hiç de önemli değilmiş gibi davranırdı. Mona'yı neredeyse komik kaçan bir ciddiyetle dinlerdi. Onun «evet, evet, mutlaka,» dediğini işitene kadar dinlerdi elbet, ama aslında onun söylediği hiçbir şeye aldırdığı yoktu.

Rebecca ile yalnızken, onun ütü yapmasını, ya da yemek pişirmesini seyrederken, başka bir erkeğe ait bir kadınla konuşulabilecek şeyleri konuşurdum ancak. İşte burada Arthur Raymond'un bende olmadığını söylediği "almak ve vermek" anlayışı vardı. Rebecca dünyasaldı, hiçbir şekilde bir aydın değildi. Duygusal bir yaradılışı vardı ve bir kafa olarak değil, bir kadın olarak davranılmaktan hoşlanıyordu. Bazen çok basit, gösterişsiz şeylerden, müzik hocasının hiçbir şekilde ilginç bulmadığı şeylerden konuşurduk.

Konuşma daha ince ilişki biçimleri için bir bahaneden ibarettir. İkincisi olmazsa konuşma ölür. Eğer iki kişi birbiriyle bağ kurmaya niyetlenirse, konuşma ne kadar sersemce olursa olsun, bu hiç önemli değildir. Açıklık ve akılcılık üzerinde duran kişiler çoğu zaman anlaşılır olmaktan uzaklaşırlar. Daima daha mükemmel bir anlatım biçimi ararlar, fikir değiş tokuşunda aklın tek araç olduğu düşüncesine kapılarak. İnsan, gerçekten konuşmaya başlayınca kendini iletir. Kelimeler düşünmeden atılır;

para gibi sayılmaz. Kişi, dilbilgisi yanlışlarına, çelişmelere, yalanlara ve benzerlerine aldırmaz. Kişi konuşur. Dinlemesini bilen birisiyle konuşuyorsanız sizi gayet iyi anlar, kelimeler bir anlam taşımasa bile. Bu konuşmalar azalırsa, evlilik huzuru ortaya çıkar. İster erkekle ister kadınla konuşuyor ol. Erkekle konuşan erkeklerin de kadınlarla konuşan kadınlar kadar bu tür bir evliliğe ihtiyaçları vardır. Evli çiftler, bilinen nedenlerden ötürü, bu tür konuşmanın tadına seyrek olarak varabilirler.

Konuşma, gerçek anlamda konuşma, bence, insanların bilinçsiz evlilik açlığının en belirgin görünümüdür. Akıllı ve duygulu insanlar, daha derin, sağlam, dayanıklı bir şekilde birleşmek isterler. Yani, sosyal ve politik ütopyaların ötesinde yollarla demek istiyorum. İnsan kardeşliği, eğer gerçekleşirse elbette, insan ilişkileri konusunun yuva çağıdır sadece. İnsan kendine ifade kazanma izni verdiğinde, gülünç olma, toplum dışında bırakılma, eziyet edilme korkusundan uzak kendini ortaya koyabildiğinde, yapacağı ilk şey, aşkını ortaya dökmek olacaktır. Hatta bu durumda, tamamen kişisellik ülkesinde bile oldukça ilkel bir durumdur bu. Örnek olarak gösterebileceğimiz, bir düzineden fazla aşk kahramanı var mı önümüzde? Büyük âşıklarımızın, şanlı şöhretli azizlerimiz kadar olduğundan bile kuşkuluyum. Öğrenci, kral, imparator, devlet adamı, askeri lider, mucit ve kâşif bolluğu var —ama âşıklarımız nerede? Bir anlık düşünmeden sonra, Abélard ve Héloïse, ya da Antonius ve Kleopatra'ya, ya da Tac Mahal hikâyesine kadar ineriz. Bunların da çoğu uydurma, abartılmış ve sefalete

düşmüş, duaları ancak masal ve efsanelerle cevaplanan âşıklar tarafından yüceltilmiştir. *Tristan ve Isolde* —o ne güçlü büyüdür, bu efsanenin modern dünyaya saldığı! Romantizm tablosunda, Fujiyama'nın kar kaplı tepesi gibi sivrilir!

Arthur Raymond ve Kronski arasındaki tartışmaları dinledikçe, kendi kendime sık sık tekrarladığım bir izlenimim vardı. Hareketten ayrılan bilginin kısırlığa yol açtığıyla ilgiliydi bu. İşte burada her biri kendi alanında başarılı iki genç adam vardı ve gece gündüz yaşamın sorunlarına yeni yaklaşımlar üzerinde tartışıp duruyorlardı. Viyana şehrinin uzak bir kısmında oturup ciddi, sade, disiplinli bir yaşantı sürdüren ağırbaşlı bir kişiydi bu çatışmaların nedeni. Bütün Batı dünyasında bu boğuşma sürüp gidiyordu. Sigmund Freud'un teorileri hakkmda hararetle konuşmamız gerekiyordu ya da hiç konuşmamamız —öyle görünüyordu. Yalnız bu gerçek, tartışılan teorilerden daha önemliydi. Binlerce kişi —yüzlerce değil!— önümüzdeki yirmi yıl içinde psikanaliz olarak bilinen sürece boyun eğecek. Psikanaliz kelimesi giderek büyüsünü kaybedecek ve sıradan bir kelime olacak. Terapik değeriyse, popüler anlayışın yayılması oranında azalacak. Freud'un bilinçaltı araştırmaları ve açıklamaları, nevrotiklerin yaşama yeniden adapte olmaya başlama arzularıyla, gittikçe etkisini kaybedecek.

İki genç arkadaşımın durumuna gelince, bir tanesi, gündelik sorunların komünizm dışında her türlü çözüm yolundan hoşnutsuzdu; daha önce de anlattığım gibi, bir olayda beni delilikle itham edeni ise eninde sonunda benim hastam olacaktı. Mü-

zik öğretmeni, dünyayı düzeltmek için müziğini terk etti ve başarısızlığa uğradı. Kendi yaşamını bile daha ilginç, daha tatmin edici, daha rahat yapmayı başaramadı. Diğeri ise tıbbi çalışmalarını bıraktı ve sonunda kendini şarlatan bir doktorun ellerine terk etti, *sana sadığım!* Bunu, özellikle, benim içtenlik ve hevesimden başka özelliğim olmadığını bilerek yaptı. Üzücü olan sonuçtan hoşnuttu ve karşılığında güvenilmişti. O konuştuğumuz günlerin üzerinden yirmi yıllık bir süre geçti. Geçen gün, amaçsız bir şekilde dolaşırken, sokakta Arthur Raymond'la karşılaştım. Seslenmeseydi, yanından geçip gidebilirdim. Değişmiş, hemen hemen Kronski'ninkine eşit bir göbek bağlamıştı. Kara, kömürleşmiş bir dizi dişli, orta yaşlı bir adamdı şimdi. Birkaç kelimeden sonra oğlundan söz etmeye başladı —kolejde okuyan ve bir futbol takımında oyuncu olan en büyük oğlundan. Bütün umutlarını oğluna bağlamıştı. İğrendim. Üzüntü içinde, kendi yaşamıyla ilgili bazı bilgiler almaya çalıştım. Hayır, oğlundan söz etmeyi yeğliyordu. Günün birinde büyük bir adam olacaktı o. (Bir atlet, müzisyen, Tanrı bilir ne!) Oğlunu siklemiyordum. Bu büyük coşkunluktan çıkarabildiğim tek şey, Arthur Raymond'un artık ruhunu kaybettiği oldu. Oğluyla yaşıyordu. Acı bir şeydi bu. Ondan çabucak kurtulamadım.

«Bir an önce gelip bizi görmelisin.» (Beni tutmaya çalışıyordu.) «Birlikte eski günleri anarız. Konuşmayı nasıl sevdiğimi bilirsin.» Eskiden olduğu gibi sinir bozucu bir kahkaha attı.

«Nerede oturuyorsun?» diye ekledi, kolumu ya-

kalayarak.

Bir kâğıt çıkardım cebimden ve uydurma bir telefon numarası ve adres yazdım.

Bir dahaki buluşmamızın herhalde öbür dünyada olacağını düşündüm.

Uzaklaşırken, birden, bunca yıl başımdan neler geçtiğiyle hiç ilgilenmediğini fark ettim. Yurtdışında olduğumu, birkaç kitap yazdığımı biliyordu. «Senin saçmalarından bazılarını okudum biliyor musun?» demişti. Sonra da düşünceli bir şekilde gülmüştü, «fakat ben seni bilirim; seni eski çapkın, beni kandıramazsın!» Kendi adıma şöyle cevap verebilirdim: «Evet, ben de seni bilirim. Kibir ve yalan dolandan çektiklerini bilirim.»

Deneylerimizi değiş tokuşa başlasaydık, zevkli bir konuşma olabilirdi aramızda. Birbirimizi, hiç olmadığı kadar iyi anlayabilirdik. Bana bir fırsat vermiş olaydı, yenilgiye uğramış Arthur'un, benim için, bir vakitler tabulaştırdığım genç adam kadar sevgili olduğunu anlatabilirdim. Her ikimiz de kendi yolunda birer serkeştik ve ikimiz de yeni bir dünya yaratmak için çabalamıştık.

«Ona [komünizme] hâlâ inanıyorum elbet,» dedi ayrılırken. Bunu, hareketin, onu da bütün özellikleriyle içine alacak kadar geniş olmamasına üzülüyormuş gibi söyledi. Aynı şekilde, kendi kendine, müziğe, ev dışındaki yaşama ya da judoya hâlâ inandığını düşünebiliyordum. Birbiri peşinden yol değiştirmekle ne yaptığımızı anlayıp anlamadığını merak ettim. Yolu üzerinde herhangi bir noktada durup, o alanda ilerlemeye çalışsaydı, yaşamaya değerdi. Bari bir güreş şampiyonu olsaydı. Earl Cad-

dock ve Strangler Lewis arasındaki bir maça onunla gitmem için beni zorladığı geceyi hatırlıyorum (ve, Dempsey - Carpentier maçına gittiğimiz başka bir geceyi). O sıralarda bir şairdi. Ölümcül dövüşte iki Tanrı görüyordu. İki vahşi arasında, sonuç için güreşmekten daha fazla birşeyler olduğunu biliyordu. Bu büyük arena kişilerinden, büyük besteciler ya da büyük yazarlar gibi söz ediyordu. Bu dramatik gösterileri izleyen sürünün bilinçli bir parçasıydı. Euripides zamanındaki bir Yunanlı gibiydi. Başka sanatkârları alkışlayan bir artist gibiydi. Amfiteatr, onun en iyi olduğu yerdi.

Bir istasyonun platformunda beklerken, başka bir olayı hatırladım. İleri geri yürürken, kolumu yakalayıp «Tanrım! Henry, şu adamın kim olduğunu biliyor musun? *Jack Dempsey,*» dedi: Ve bir kurşun gibi sevgili putuna doğru fırladı.

«Merhaba Jack,» dedi, yüksek ve neşeli bir sesle. «İyi görünüyorsun. Elini sıkmak istiyorum. Ne kadar gerçek bir şampiyon olduğunu söylemek istiyorum.»

Dempsey'in cızırtılı, düdük gibi öten sesini, cevap verdiğini duyabiliyordum. Arthur Raymond'un tepesinden bakan Dempsey, o an bir çocuk gibi görünüyordu. Cesur ve atılgan olan Arthur Raymond'du. Dempsey'in varlığından hiç ürkmemişti. Hatta, şampiyonun omuzuna bir tokat atmasını bile bekledim.

«Güzel bir yarış atı gibidir o,» dedi Arthur Raymond, sesi heyecandan gerilmişti. «Çok duygulu bir yaratık.» Büyük bir olasılıkla, kendini düşünüyordu; dünya şampiyonu olsa başkalarına nasıl gö-

rüneceğini. «Akıllı bir şampiyon hem de. Yüksek bir zekâsı olmayan kimse o kadar renkli biçimde dövüşemez. Gerçekten hoş bir adam. Büyük bir delikanlı. Demin yüzü kızardı, biliyor musun?» Ve kahramanından heyecanla söz etmeyi sürdürdü

Fakat en güzel şeyleri asıl Earl Caddock hakkında söylerdi. Bana kalırsa Earl Caddock onun idealine Dempsey'den daha uygundu. "Binlerce yönlü adam." İşte Caddock'u böyle tanımlıyordu. Güreşin çetinliğinin gerektirdiği biçimde yorucu dövüşen uzun boylular için biraz fazla zayıf görünen Tanrısal bir vücut! O iriyarı, ağır Strangler Lewis'in yanında nasıl göründüğünü gayet iyi hatırlıyorum. Arthur Raymond, Lewis'in kazanacağından emindi —fakat kalbi Earl Caddock'taydı. Caddock'u teşvik için ciğerleri sökülene kadar bağırdı. Daha sonra gittiğimiz, Doğu yakasındaki bir Yahudi mezecisinde dövüşü etraflıca anlattı. Tutkusu olan bir şey oldu mu, olağanüstü hafızası vardı. Yeniden anlatıldığında, onun gözleriyle görerek, maçtan daha çok hoşlandım sanırım.

Gerçekten, bu konuda o kadar güzel konuştu ki, ertesi gün oturup, iki güreşçi hakkında bir şiir yazdım, yanıma alarak dişçiye götürdüm. O da meraklısıydı. Dişçi *mükemmel* olduğunu söyledi. Sonuç olarak da o gün dişim doldurulamadı. Ailesiyle tanışmak üzere üst kata çıkarıldım. —Odessalı'ydılar — ve daha ne olduğunu anlayamadan sabah saat ikiye kadar süren bir satranç oyununa katılmıştım. Sonra da bütün dişlerim yapılana kadar süren bir dostluk kuruldu —on beş ayın on dördü sürdü bu — fatura gelince de ortadan yok oldum. Sanırım

beş ya da altı yıl kadar sonra, daha garip koşullar altında karşılaştık; ama bundan daha sonra söz edeceğim.

Freud, Freud... Onun için pek çok şey feda edilir. River Side Yolu'ndaki anlamlı yaşantımızdan on yıl sonra, yunus balığı kadar iri, bir suaygırı kadar şişman, bir lokomotifin buhar fışkırtması gibi konuşan bir Dr. Kronski var şimdi..

Kafasından aldığı bir yara, bütün dengesini bozmuş; hormonal bir anormallik, amacına aykırı bir inceleme haline gelmişti.

Yıllardır görmemiştik birbirimizi. New York'ta tekrar karşılaştık. Hummalı söyleşiler! Dışarıda bulunduğum sürede, psikanaliz konusuyla, üzerinde konuşmaktan öte bir yakınlığım olduğunu öğreniyor —yazıları yoluyla iyi tanıdığı belli başlı kişilerden söz ediyorum. Onları tanımama, onlarca —bir arkadaş olarak— kabul edilmeme şaşıyor. Eski arkadaşı Henry Miller'la ilgili bir hata yapıp yapmadığını düşünüyor. Bunun hakkında konuşmak, konuşmak ve konuşmak istiyor. Reddediyorum. Bu onu etkiliyor. Konuşmanın kendi zayıf noktası olduğunu biliyor.

Birkaç buluşmadan sonra bir plan kurduğunu fark ediyorum. Psikanalizle ilgili bazı şeyler bilmemle yetinemez; delil istiyor. «Şimdi ne yapıyorsun... New York'ta,» diye soruyor. Gerçekten bir şey yapmadığımı söylüyorum.

«Yazmıyor musun?»

«Hayır.»

Uzun bir duraklama. Sonra başlıyor gene. Bir

deney... Büyük bir deney. Bunu yapacak adam benim. O açıklayacak.

Uzun lafın kısası, hastalarından biri üzerinde deney yapmamı istiyor. Eski hastalarından biri demek gerekir, çünkü çalışmalarını bırakmış. Onun kadar — belki de daha iyi— yapabileceğime emin. «Onlara, yazar olduğunu söylemem,» diyor. «Bir yazardın fakat Avrupa'da kaldığında bir psikanalist oldun. Bu nasıl?...»

Güldüm. İlk bakışta hiç de kötü görünmüyordu. İşin aslında, bu fikir üzerinde epeyi durmuştum. Hemen atıldım üzerine; sonra kuruldum. Yarın, saat dörtte beni hastalarından biriyle tanıştıracak.

İşte böyle başladı. Kısa bir süre sonra yedi - sekiz hastam olmuştu. Çalışmalarımdan hoşnut görünüyorlardı; Dr. Kronski'ye öyle demişler. O zaten işin böyle olacağını biliyordu. Kendisinin de analizci olabileceğini düşünüyordu. Niçin olmasındı? Bunun olmaması için bir neden görmediğimi belirtmek zorundaydım. Çekiciliği, aklı ve mantığı olan her kişi analizci olabilir. Mary Baker Eddy ve Sigmund Freud duyulmadan çok önceleri de vardı böyle kişiler. Sağduyu da rol oynuyordu elbet.

«Bir analizci olmak için,» dedim önemli bir şey değilmiş gibi, «insanın önce kendisinin analiz edilmesi gerekir.»

«Peki ya sen?» dedi.

Analiz yaptırmış numarası yaptım. Bunu Otto Rank'ın yaptığını söyledim.

«Bana bunu söylememiştin,» dedi, yeniden açıkça etkilenerek. Otto Rank'a karşı önlenemez bir saygısı vardı.

«Ne kadar sürdü?»

«Üç ay kadar. Rank uzun analizlere inanmaz, sanırım bilirsin.»

«Doğru,» dedi, düşünceli bir ifadeyle.

Bir an sonra patladı: «Beni analiz etmeye ne dersin? Hayır, ciddi söylüyorum. Bizim gibi birbirini yakından tanıyanlar için pek göze alınacak bir risk olmadığını biliyorum, ama gene de...»

«Evet,» dedim yavaşça, önümdeki yolu düşünerek, «bu saçma fikri boşa çıkarabiliriz belki de. Zaten Freud da Rank'a analiz yapmıştı değil mi?» (Bu yalandı, çünkü Rank hiç analiz edilmemişti. Hatta Peder Freud tarafından bile.)

«Öyleyse yarın, saat onda!»

«Güzel,» dedim, «zamanında gel. Senden saat üzerinden para alacağım. Altı dakika, daha fazla değil. Zamanında gelmezsen kayıp senin...»

«Benden *para mı alacaksın*?» Aklımı kaçırmışım gibi bakıyordu yüzüme.

«Elbette alacağım. Analizciye para ödemenin ne kadar önemli bir şey olduğunu pek iyi bilirsin.»

«Ama ben senin hastan değilim ki,» diye bağırdı. «Tanrım, ben sana bir iyilik yapıyorum.»

«Kendin bilirsin,» dedim etkileyici bir *soğukkanlılıkla*. «Bedavaya yapacak birini bulursan ne âlâ. Senden normal tarife üzerinden para alacağım, kendi hastalarım için uyguladığım ücreti.»

«Dinle şimdi,» dedi, «her şeyden öte, bu işi ben ayarladım sana, bunu unutma.»

«Bunu *unutmak* zorundayım,» diye dayattım. «Duygu işi değil bu. Yalnız, bir analizci olmak için değil, bir nevrotik olduğun için de analiz yaptır-

man gerekiyor. Nevrotik olmasaydın analizci olamazdın zaten. Başkalarını iyileştirmeden önce kendini düzeltmelisin. Ve eğer bir nevrotik değilsen, seninle işim bitmeden, ben seni nevrotik yapabilirim. Nasıl, beğendin mi bunu?»

Büyük bir şaka sandı bunu. Ama ertesi sabah geldi, üstelik tam zamanında. Dakik olabilmek için bütün gece uyumamış görünüyordu.

«Para?» dedim, daha ceketini çıkarmadan. Gülüp geçiştirmeye çalıştı. Kundaktaki bir bebeğin süt şişesine saldırışı gibi bir hevesle, koltuğa yerleşti.

«Bana hemen ödemek zorundasın,» diye direttim, «yoksa seninle uğraşmaktan cayarım.» Ona karşı sert davranmaktan hoşlanıyordum —bu benim için de yeni bir tutumdu.

«Fakat, başarabileceğimizi nereden biliyoruz?» dedi, sallanarak. «Bak ne diyeceğim... bana davranışını beğenirsem, istediğin kadar ödeyeceğim... akla uygun bir ücret elbette. Fakat şimdi bunu sorun yapma. Hadi, asıl meseleye gelelim.»

«Yapacak bir şey yok,» dedim. «Metelik yok, bilet yok. Başarılı olmazsam dava açabilirsin; ama sana yardımımı istiyorsan, para ödemen gerekiyor — ve peşin ödemen—. Ayrıca, zaman kaybettiriyorsun, farkındaysan. Burada oturup para tartışması yaptığın her dakika, çok daha yararlı bir şekilde kullanılabilecek zamanı harcıyorsun. Şimdi...» — ve durup saatime baktım— «...şimdi saat onu geçiyor. Sen hazır olur olmaz başlayacağız...»

Bir ayı kadar hırslanmıştı ama onu bir köşeye sıkıştırmıştım ve parayı ödemekten başka yapacak hiçbir şeyi yoktu.

Cebini boşaltırken —her seans için on dolar istedim— başını kaldırıp baktı, ama bu kez, kendini doktorun ellerine bırakmış bir hastanın güveniyle dolu olarak.

«Yani, günün birinde buraya parasız gelsem, unutacak olsam, ya da birkaç dolarım noksan olsa, beni geri mi çevireceksin?»

«Elbette,» dedim. «Birbirimizi mükemmel anlıyoruz. Başlayabilir miyiz... *şimdi?*»

Kurbanlık koyun gibi yattı yatağa.

«Sakin ol,» dedim yatıştırarak ve arkasına, onun görüş alanının dışına oturarak. «Konuşma ve gevşe, kendinle ilgili her şeyi anlatacaksın bana... taa en başından. Bir seferde her şeyi anlatabileceğini sanma. Bunun gibi pek çok seansımız olacak. Bu ilişkinin ne kadar kısa ya da uzun süreceği sana bağlı. Her seferinde sana on dolara patladığını hatırla. Ama bunun seni zehirlemesine izin verme; çünkü yalnız sana kaça mal olacağını düşünürsen, bana söylemek istediklerini unutursun. Bu üzücü bir iş, fakat sen istedin bunu. Kendini bir hasta pozuna ne kadar iyi sokarsan, analizci rolüne de o kadar iyi girersin. Beni eleştireceğine, kendini eleştir. Ben araçtan başka bir şey değilim. Sana yardım etmek için buradayım. Kendini anlatmaya hazır olduğunda dinleyeceğim seni...»

Elleri, etten bir dağ olan karnının üzerinde kenetlenmiş olarak upuzun yatmıştı. Yüzü çok solgundu, öldüresiye kendini sıkmış bir kimsenin yüzü gibi bembeyazdı. Kendini oturur duruma getirebilme çabasında, tepetaklak edilmiş bir kaplumbağanın kendisini düzeltmesi kadar zor bir işe

kalkışan zavallı şişman adamın heybetli görünüşü vardı. Sahip olduğu bütün güçler, onu terk etmiş gibiydi. Birkaç dakika oyalandı, kıpırdandı, kendini tartan bir insan balığı!

Benim telkinlerim, en önemli sigortası olan konuşma yeteneğini felce uğratmıştı. Bir kere, önünde yıkıcı bir hasım yoktu artık. Zekâsını kendine karşı kullanması isteniyordu. İletmek ve açıklamak —bir anlamda yaratmak— zorundaydı. Ve bu, hayatında hiç teşebbüs etmediği bir şeydi. Konuşmanın anlamını yeni bir biçimde algılamak durumundaydı ve bunun düşüncesinin bile onu ürküttüğü ortadaydı.

Büzülerek, uzanarak, kanepenin bir yanından diğer yanına yuvarlanarak, gözlerini ovuşturup öksürerek, tükürük saçarak, gerinerek ağzını açtı konuşacakmış gibi —ama tek söz çıkmadı. Bir iki hırıltıdan sonra dirseğinin üzerinde doğrulup, başını benden yana çevirdi. Gözlerindeki ifadede acınacak birşeyler vardı.

«Bana birkaç soru soramaz mısın?» dedi. «Nereden başlayacağımı bilemiyorum.»

«Sana hiç soru sormasam daha iyi olur,» dedim. «Telaş etmezsen yolunu kendin bulursun. Konuşmaya bir başlarsan çağlayan gibi akarsın. Zorlama kendini.»

Yüzükoyun yattı gerisingeri, derin derin içini çekti. Onunla yer değiştirmek çok hoş olurdu diye düşündüm. Susuşlar sırasında, görünmeyen bir analizciye sessiz açıklamalarda bulunma zevkine varıyordum. Zerrece rahatsız, huzursuz ya da tecrübesiz duymuyordum kendimi. Gerçekten, rol yapmaya bir kere karar verdikten sonra, artık tamamen

içindeydim işin; her sonuca da hazırdım. Bir doktorun yalnızca rolünü almakla bile, insanın gerçekten doktor olmaya başladığını anladım. Önemli bir şey söylerse kaydetmek için bir defter almıştım elime. Sessizlik uzadıkça üstün bir terapist havalarında birkaç not aldım. Chesterton ve Herriot'un adlarını yazdım, Kronski gibi olağanüstü konuşma yeteneği olan iki Gargantua çizdim. Bu *chez les gros hommes* fenomenini sık sık gösterdiğimin farkına vardım. Deniz dünyasının denizanaları gibiydiler —kendi seslerinin gürültüsünde yüzen organlar. Şişman adamlar genellikle daha dinamik, içten, çekici ve duygulu olurlar. Tembellik ve gevşeklikleri aldatıcıdır. Beyinlerinde çoğu kez pırlantalar taşırlar; ve zayıf adamların tersine, tekne dolusu yiyeceği yuttuktan sonra düşünceleri ışıldar. Açlıkları giderildiğinde en iyi durumdadırlar. Diğer yönden, zayıf kişiler, çok yemek yedikleri zaman, sindirim organı çalışmaya başlayınca, miskin ve uykucu olurlar. Bunların en iyi oldukları zamanlarsa karınlarının boş olduğu anlardır.

«Nereden başladığın önemli değil,» dedim sonunda, beni uyutmasından çekinerek. «Nereden başlarsan başla, acıyan noktaya gelirsin sonunda.» Bir an sustum, sonra yatıştırıcı bir sesle, gayet ölçülü bir şekilde «İstersen bir şekerleme de yapabilirsin. Belki bu sana iyi gelir,» dedim.

Aniden tamamen ayılıp konuşmaya başladı. Şekerleme yapmak için bana para ödeyeceği düşüncesi heyecanlandırmıştı onu. Fena bir numara değildi bu, diye düşündüm.

Dediğim gibi, zaman kaybetmek korkusuyla te-

laş içinde konuşmaya başladı. Kendi anlattıklarıyla öyle etkileniyordu ki, beni bunların önemi üzerine bir tartışmaya çekmeye çalıştı. Bir kez daha kesinlik ve kibarlıkla bu çağrıyı geri çevirdim. «Daha sonra,» dedim, «üzerinde çalışmaya elverir bir şeyimiz olduğunda. Daha henüz başladın, kabuğu henüz çizdin.»

«Not alıyor musun,» diye sordu, kendinden hoşnut bir şekilde.

«Sen benim için endişelenme,» diye cevap verdim. «Kendini düşün, kendi sorunlarını. Bana tam güven duymalısın, unutma bunu. Yarattığın etkiyi düşünmekle geçirdiğin her dakika kayıptır. Beni etkilemeye çalışmamalısın. Görevin, kendine karşı samimi olmaktır. Seyirci yok burada —ben yalnızca bir alıcıyım, büyük bir kulak. Anlamsız ve saçma sözlerle doldurabilirsin onu, ya da inciler boşaltabilirsin içine. Senin kusurun, kendini fazla incelemen. Bizim istediğimiz, gerçek, doğru, ve hissedilir olandır.»

Gene sessizleşti, birkaç dakika kıpırdandı, sonra tamamen hareketsizleşti. Elleri şimdi başının altındaydı. Uykuya dalmamak için yastığı kullanmamıştı.

«Dün gece gördüğüm düşe takıldı aklım,» dedi, sakin ve düşünceli bir havada. «Sana anlatmak istiyorum. Bu bize bir ipucu verebilir.»

Bu küçük giriş yalnızca bir anlama gelebilirdi. Bu çalışma sonunda benim takınacağım tutumdan kuşkulanıyordu. Bir analizde, rüyaların açıklanması gerektiğini biliyordu. Tekniğin bu kadarından emindi. Bir konu hakkında ne kadar çok şey bilinir-

se bilinsin, davranışa geçmek ayrı bir sorundur diye düşündüm. Bir psikanaliz sırasında, hasta ve analizci arasında neler geçtiğini pekâlâ biliyordu, fakat bunun ne demek olduğunu anlamaya hiç çaba göstermiyordu. Şimdi bile, para harcamaktan nefret etmesine karşın, bu hayale devam edeceğimize bu işlemlerin terapik tabiatı hakkında tartışmamızı teklif etsem, çok rahatlayacaktı. Bir düş uydurmayı ve onu benimle birlikte parçalara ayırmayı, kendini sakinlikle ve içtenlikle hafifletmeye tercih ediyor olmalıydı. Kendi kendine —bana da elbette— kendisine sadece ıstırap çektiren böyle bir seans teklif ettiği için küfrettiğini hissediyorum.

Neyse, büyük çaba ve terleme ile, gördüğü düşün yeterli bir bölümünü açıkladı. Bitirince, benden bir fikir, bir katılma ya da katılmama bekler gibi sustu. Bir şey demediğim için, biraz sonra düşün önemi fikriyle uğraşmaya başladı. Bu aydınca açıklamaların orta yerinde birden doğruldu ve başını hafifçe döndürerek itiraz eder bir şekilde homurdandı. «Sanırım bunu benim yapmamam gerekiyor... bu senin görevin, değil mi?»

«İstediğin her şeyi yapabilirsin,» dedim, sakince. «Eğer kendi kendini analiz etmek —ve bunun için bana para ödemek— istiyorsan, diyecek bir şeyim yok. Bana geliş nedenlerinden birinin de, başkalarına inanç ve güven duymayı öğrenmek olduğunun farkındasın sanırım. Bunu anlamaktaki başarısızlığın, hastalığının bir bölümüdür.»

Aniden övünmeye başladı; böyle suçlamalara karşı kendini koruması gerekiyordu. Güven ve inançtan yoksun olduğu doğru değilmiş, bunu sa-

dece onu üzmek için söylemişim.

«Ayrıca,» diye kestim sözünü, «beni tartışmaya çekmek de yararsızdır. Eğer bütün derdin, benden daha çok şey bildiğini ispatlamaksa hiçbir şey sağlamaz bu sana. Benden çok bildiğinden eminim. Ama bu da hastalığının bir yanı —gereğinden fazla biliyorsun. Her şeyi bilemezsin. Bilgi seni koruyabilseydi, burada yatıyor olmazdın.»

«Haklısın,» dedi yavaşça, açıklamamı, hak ettiği bir azarlama olarak kabul ederek. «Şimdi bakalım... nerede kalmıştım? Meselelerin dibine ineceğim...» O sırada saatime baktım ve zamanın dolmuş olduğunu gördüm.

«Zamanın doldu,» dedim ayağa kalkıp ona doğru giderek.

«Bir dakika bekleyemez misin?» dedi. Alınmış ve onu suistimal etmişim gibi bakarak. «Sana anlatmak istediklerim şimdi geliyor aklıma. Bir dakika otur...»

«Hayır,» dedim, «bunu yapamayız, hakkını kullandın —Sana bir saat vermiştim. Gelecek sefer sanırım daha iyi olursun. Öğrenmenin tek yolu budur.» Ve, onu çekerek ayağa kaldırdım.

Kendi kendine güldü. Elini uzattı ve elimi sıktı sıcaklıkla.

«Tanrı için,» dedi, «haklısın! Uygun tekniği buldun. Senin yerinde olsam ben de aynını yapardım.»

Ceketini ve şapkasını uzattım ve onu geçirmek üzere kapıya doğru yürüdüm.

«Beni kapı dışarı atmıyorsun herhalde,» dedi. «Biraz çene çalamaz mıyız?»

«Durumunu tartışmak istiyorsun, öyle değil

mi?» dedim, onu arzusu dışında kapıya doğru götürerek. «Bitti Dr. Kronski. Tartışma yok. Yarın aynı saatte bekleyeceğim seni.»

«Yani, bu gece bizim eve gelmiyor musun?»

«HAYIR, bu da bitti. Analizin bitene kadar doktor ve hastası arasındaki ilişkilerden başkası olmayacak aramızda. Göreceksin, böylesi daha iyi olacak.» Yanında sarkan elini tuttum, kaldırıp hararetli bir şekilde güle güle anlamında sıktım. Hayretten donmuş bir şekilde çıktı kapıdan.

İlk birkaç hafta her gün geldi, daha sonra parasının tükendiğinden şikâyet ederek daha düşük bir tarife uygulamamı istedi. Onun için yıkım olduğunu biliyordum, çünkü mesleğini bırakalı, tek geliri sigorta şirketinden geliyordu. Kazadan önce küçük bir miktar biriktirmişti mutlaka. Ve karısı, elbette, öğretmenlik yapıyordu —bunu gözden kaçıramazdım. Sorun, başkasının parasıyla geçinmesine son vermek, elindeki son kuruşu da sızdırmak ve yaşamı için kazanma isteğini yeniden uyandırmaktı.

Onun enerjisi, yetenekleri ve gücünde olan bir kişinin, bir sigorta şirketinden geçinmeye çalışmasına insanın inanası gelmiyordu. Otomobil kazasında aldığı yaraların, sağlığını bozduğu doğruydu. Bir canavar olmuştu. Kazanın yarattığı bu anlaşılmaz değişikliği kendisinin hızlandırdığına emindim aslında. Bir analizci olma fikrini ortaya attığında, onda hâlâ bir ümit ışığı olduğunu fark etmiştim. Teklifini geçerli olarak kabul ettim; "bir vaka" olduğunu açıklamaya hiçbir zaman izin vermeyecekti. "Hastalık" sözünü sık sık kullanıyordum. — Onu sarsmak, yardıma ihtiyacı olduğunu kabul et-

tirmek için. Ayrıca kendi kendine bir şans tanısaydı, yavaş yavaş açılacağını ve kendini tüm olarak ellerime bırakacağını da biliyordum.

Gururunu kırabileceğimi düşünmem, aslında büyük bir kumardı. Karında yağ tabakaları olduğu gibi, onda da gurur tabakaları vardı. Büyük bir koruma şebekesiydi ve tüm enerjisini açılan gedikleri onarmak için seferber ediyordu. Gururunun yanı sıra kuşkuculuğu da vardı. Hepsinin üzerinde "vaka"yı ele alış yeteneğim konusunda yanılmış olabileceğinden kuşkulanıyordu. Arkadaşlarının zayıf yanlarını bilmesiyle övünürdü hep. Kuşkusuz biliyordu —zor bir şey değildi bu. Dostlarının zayıflıklarını canlı tutuyordu, kendi üstünlük duygusunu kuvvetlendirmek için. Onların adına olan her gelişmeyi, ilerlemeyi ihanet olarak görüyordu. Yaradılışının imrenme yanını ortaya çıkarıyordu bu. Kısaca, başkalarına tkarşı bütün davranışı ezici bir değirmen gibiydi.

Kaza, aslını değiştirmemişti. Yalnız görünüşünü değiştirmiş, yapısında zaten var olanları geliştirmişti. Her zaman canavardı, şimdi görünüş olarak da öyle olmuştu. Her gün aynaya bakıp, kendine neler ettiğini, karısının gözlerinde; başkalarında yarattıklarının yansımasını, kendi gözleriyle görebilirdi. Yakında çocukları da garip garip bakacaktı yüzüne — bu da bardağı taşıran son damla olacaktı. Her şeyi kazaya bağlayarak bazı ufak konularda huzursuzluktan kurtulmayı başarmıştı; ayrıca, ruh durumuna değil, fiziki durumuna dikkat çekmeyi de başarmıştı. Ama, kendi kendine kaldığında, bunun eninde sonunda ortaya çıkacak bir oyun olduğunu

biliyordu.

Açıklamalarda bulunmak üzere kanepeye uzandığında, geçmişinin neresinden başlarsa başlasın, mutlaka kendini garip ve canavar gibi görmesi noktasına gelmesi ilginçti. *Tükenmiş* hissediyordu kendini, ta başlangıçta tükenmiş. Kaderine olduğu gibi, kendine ve başkalarına karşı da olan güven yoksunluğu. Olağan ve önlenemez bir şekilde bu duyguya ulaşmıştı; öyle ya da böyle, arkadaşının ya da sevgilisinin onu aldatmasına yol açardı. İsa'nın Yahuda'yı seçerken yaptığı gibi, o da bir önyargıyla seçerdi bu kişileri.

Kronski, parlak bir başarısızlık istiyordu; öyle parlak bir başarısızlık ki, başarının parlamasını bastırsın. Herkes gibi olduğunu, herkes kadar bildiğini aynı zamanda da bir şey olmanın ve bilmenin hiçbir şey olmadığını dünyaya ispat etmek ister gibiydi. Her şeyin tabiatında bir özellik bulunduğunu anlamaktan, doğuştan yoksun görünüyordu.

Mantığı mantıkla alt etmenin geçerliliğinin bir an için bile bilincinde olamamış, hiçbir zaman bir sonuç olamayacağını ispatlamak çabasıyla kendini yıpratmıştı. Onun bu tutumu, bana, gençlik dolu Celine'in hırslı bir tiksintiyle «yoluna devam edebilir ve daha da güzel, yüzlerce kat daha çekici olabilir, ama benden hiçbir şey elde edemez —ne bir ünlem, ne de bir sosis. Düşünülebilecek her dalavere ve numarayı çevirebilir, beni hoşnut edebilmek için tamamen soyunabilir, kendini paralayabilir, ya da elinin üç parmağını kesebilir, *kısa saçlarını yıldız parıltılarıyla süsleyebilir* —ama ben asla konuşmam, asla! En ufak bir fısıltı bile etmem. Bu konu da hep-

si bu kadar...» deyişini anımsattı.

İnsanların korunma yolları, aynı bir hayvan ve böcek dünyasındaki, somut korunma mekanizması gibi işler. İnsanın, benliğin yasak bölgelerini anlamaya başladığında fark edeceği gibi, fiziki yığınakların da bir dokusu ve maddesi vardır. En zor olanlarıysa, diyelim ki demir, çelik, teneke ya da bakırdan yapılmış, bir zırh arkasına saklananlar değildir her zaman. Bunlar o kadar zorlu da değillerdir aslında; daha çok karşı koyanlar, kendilerini koruyanlar ve *mirabile dictu*, ruhun delikli engellerini kapama sanatına sahip görünenler olmalarına karşın. En çetin olanlar, benim "Piscean hastaları" diye adlandırdıklarımdır. Bunlar, bayat benliklerinin rahim bataklığında sessizce, bir dölüt gibi yatan sulu benliklerdir. Su torbasını patlattığınızda, bunu bir düşündüğünüzde, Ah! Yakaladım sizi en sonunda! Elinizde balgamdan başka bir şey olmadığını görüyorsunuz.. Bence işte bunlar dönek olanlardır. Sürrealist düşünün "erimeye yatkın balıkları"dır. Belkemiksiz doğarlar, istek üzerine de erirler. Yakalayabileceğimiz tek şey, erimeyen, parçalanmayan çekirdek —yani hastalık tohumlarıdır. İnsan, bu tür kişilerin, beden, kafa ve ruh açısından mikroptan başka bir şey olmadıklarını düşünür. Ders kitaplarının sayfalarını işaretlemek üzere doğmuşlardır. Ruhsal alanda ise tek yaşantısı laboratuvar rafında duran salamuranınki gibi olan, jinekolojik canavarlardır bunlar.

En başarılı gizlenmeleri şefkattir. Ne kadar da yumuşak olabilirler! Ne kadar düşünceli! Ne kadar canayakın! Ama onlara şöyle bir bakmaya kalkarsa-

nız —gelişigüzel bir bakışla— ne büyük megalomanlar olduklarını görürsünüz. Dünyadaki bütün ağlayanlarla birlikte kan ağlarlar —ama hiçbir zaman paralanmazlar. Çarmıha gerilirken susuzluğumuzu giderir, sarhoş inekler gibi ağlarlar. Eski devirlerdeki profesyonel yasçılardır bunlar; ortada ağlanacak hiçbir nedenin olmadığı Altın Çağ'da da öyleydiler. Üzüntü ve acı, alışkanlıklarıdır. Gündönümlerinde yaşamın bütün değişkenliğini tozlu bir zamk durumuna sokarlar.

Analizde, insana ameliyat odasını anımsatan birşey var. Analize hazır olduğunuzda, iş işten geçmiştir artık. Hamurlaşmış bir ruhla karşılaştığı için, analizciye açık kalan tek yol, plastik bir iş yapmaktır. İyi bir analizci, ruhen sakat hastasına koltuk değneği yerine takma bacak verir, uzun lafın kısası.

Fakat bazen analizcinin seçme hakkı olmaz, savaş alanında operatörlerin başına sık sık geldiği gibi. Bu durumlarda doktor, kol ve bacaklar kesmek, tanınmaz bir et parçasından bir yüz yaratmak, becerikli bir anus —zamanı olursa da Tanrı bilir daha neler— yapmak zorunda kalır. Böyle bir enkazı öldürmek daha iyidir aslında, ama uygar yaşamın cilvelerinden biridir bu da —kalan parçaları korumak zorunluluğu. Sık sık öyle korkunç ameliyatlara, Brancusi'nin bir sanat eseri durumuna sokabileceği, bir insan ağacı gibi garip bir gövde kalana kadar kesilmiş ve budanmış öyle şaşırtıcı canlılık örneklerine rastlanır ki. Ve, bu insan olduğu kuşkulu şeylerin, yaşlı anne ve babalarının da geçimlerini sağladıklarını görür, okursunuz; üstelik, tek malzemesi, tanınmaz bir yüzde, doktor bıçağıyla

açılmış yapma bir ağız olduğu halde...

Bir analizcinin bürosundan, insanlık dışı çalışma aşamalarında yerlerini almak üzere çıkan fiziki örnekler de var. Çalışkan, ufak bir kas yığını durumuna gelene kadar budanmışlar. Yalnız kendi yaşamlarını kazanmakla kalmayıp, yaşlı akrabalarını da geçindirirler. İtildikleri dehşetler koridorunda, şöhret mevkilerini reddederler. Diğer kişilerle yarı ruhsal bir yolla bağ kurarlar. Zor ölürler, dev bir meşe ağacının budakları gibi. Baltaya karşı koyarlar, hatta her şey bittikten sonra bile.

Kronski'nin de böyle olduğunu söyleyecek kadar ileri gidemezdim, fakat zaman zaman bu duyguya kapıldığım olmuştur. Baltayı sallayıp, işini bitiriyormuş gibi olduğum zamanlar çok oldu. Onu kimse aramayacak, ardından kimse yas tutmayacaktı. Bir sakat olarak doğmuştu, öyle de ölecekti, işte böyle geliyordu bana. Bir analizci olarak başkalarına ne gibi bir yararı olabileceğini anlayamıyordum. Heryerde sakatlar görecekti, hatta Tanrı benzeri kişilerde bile. Diğer analizciler, ki bunların en başarılılarından bazılarını şahsen tanırdım, kendi sakatlıklarından kurtulmuş ve kendilerine benzeyen başka sakatlara da yararlı olmuşlardır; çünkü bunlar en azından takma kol ve bacaklarını kullanmayı öğrenmişlerdir. İyi yol göstericilerdir.

Kronski'yle yaptığımız seanslar sırasında bir burgu gibi içimi delen başka bir düşünce daha vardı. Herkesin, hastalık ne kadar ilerlemiş olursa olsun, kurtarılabileceğiydi bu. Evet, sonsuz zaman ve sabrı olan kişi başarabilirdi bunu. Tedavi sanatının, hiç de insanların düşündüğü gibi olmadığını, ger-

çekten kolay, sıradan bir kafanın kavrayamayacağı kadar basit bir şey olduğunu anlamaya başladım.

Aklıma geldiği gibi, basitçe söyleyecek olursam, *herkes, kişiliğini unuttuğunda, başkaları için kurtarıcı olabilir!* Çevremizde algıladığımız ve suçunu yaşama yüklediğimiz hastalık, acı ve tiksinti, gerçekte içimizde taşıdığımız kötülüğün bir sonucudur. Korunmalar bizi hiçbir zaman yeryüzü hastalığından kurtaramaz. Çünkü dünyayı içimizde taşırız.

İnsanoğlu ne kadar üstünleşse de, tümüyle, acı ve eksikliklerle dolu bir dış dünyaya teslim olmaktan kaçınamaz. Kişiliğimizin ne denli bilincinde olursak, çevremize yenik düşme olasılığımız da o kadar artar. Gerçekle yüzleşmek için ölüm gerekli değil. Gerçek, bizim elimizin altında, her yerde, her algıladığımız şeyde vardır... Toplum daha ciddi tehlikelerle karşı karşıya kaldığında, hapishanelerin ve akıl hastaanelerinin boşaltıldığı, düşman yaklaşırken, siyasi sürgünlerin bile yurdu korumaya çağrıldığı görülür. Ancak böyle durumlar, kalın kafamıza hepimizin aynı et ve kemikten olduğunu sokacak niteliktedir. İnsanın kendi yaşamı tehlike ile karşı karşıya kalmadan, yaşamanın ne demek olduğunu anlayamaz, ruhsal sorunları olanlar bile ancak böyle anlarda kendilerini kurtarırlar. Tüm yaşantısı boyunca kavruk benliğini yaşayan insanlar için en büyük mutluluk, kendinden daha önemli şeylerin varlığını anlamaktır. Çünkü o, benliğini yakan ateşi kendi elleriyle körüklemiş, can suyunu kendi elleriyle sağmıştır. Kendini içindeki şeytanlar için kolay yutulur bir lokma durumuna getiren yine odur. İşte, yeryüzü denen gezegen üstünde ya-

şam, bu kadar. Nevroz; herkesin ortak özelliği, yeryüzündeki her dişi ve her erkek için bu böyle... Onları sağlığa kavuşturacak kişi ise hepsinden beter... Deva bulmak için mezarlarımızdan kalkmamızın gerekliliği ortada. Kimse bir başkası için bu işi beceremez, ama beraberce çözülen özel bir sorun olarak görülebilir bu. Bencilliklerimizle ölmeli, çevresiyle ilişkili bireyler olarak yeniden doğmalıyız.

Kurtuluş üstüne... En büyük öğreticilerin, gerçek kurtarıcıların ancak yol göstericiler olduğu kanısındayım. Buda, «*ben söylemiş olsam bile*, kendi sağduyuna uymayan ve nedenini bulamadığın hiçbir şeye inanma», diyecek kadar ileri gider.

Gerçekten büyük olanların hiçbiri, bildiği konuda ne büro açar, ne konferans verir, ne de kitap yazar.. Bilmek, susmayı da beraberinde getirir ve gerçeği anlatmak için en etkili propaganda, kişinin kendini örnek olarak ortaya koymasıdır. Böyleleri, kendine inanacak ve fikirlerini yayacak insanları kolaylıkla bulur. "Büyük" olanlar en gerçek anlamıyla sıradandır, ilgisizdir. Sizden inanmanızı istemez, fakat bu sonucu, davranışlarıyla elde ederler; uyarıcı ve uyandırıcıdırlar. Miskin hayatınızı nasıl kullandığınız onları hiç mi hiç ilgilendirmez. Çünkü bunun kendi uğraşınız olduğunu bilir görünürler. Kısacası, yeryüzündeki görevleri, yalnız ve yalnız teşvik etmektir. Bir insandan daha ne beklenir ki?

Hasta ve nevrozların esiri olmak, bir tür garanti; çamura yan gelip yatan ve emniyette olduğunu sanarak zıpkınlanmayı bekleyen pisibalığının tutumu gibi bir şey. Onun için tek kesin şey olan ölüm, bu-

nalım ve dehşet, onu, düşleyip de içyüzünü bilmediği ölümden daha beter, yaşayan bir ölü haline getirir. Yaşam insanı nereye sürüklerse sürüklesin, amacı tatmin olmak olmalı. Kişiyi yeniden insanlığına kavuşturarak yaşama iade etmek, yalnızca kendine olan güvenini kazanmasına yardımcı olmakla bitmez, aynı zamanda yaşamın bir süreç olduğuna inanması da gerekli. Kendine güveni olan kişi, başkalarına da, hatta evrenin uygunluğu ve doğruluğuna da güvenmeli. Böyle olmayanlar, her şeyin uyumundan, etrafındakilerin davranışlarından, doğru - yanlış ve adaletsizlik - adalet gibi çelişkilerden de kuşkulanmaya başlar. Yaşama köklü biçimde bağlı olanlar ise su üstünde yüzen bir nilüfer gibi verimli olma şansına sahiptirler. Onlar, alttan üstten, mümkün olan her biçimden, canlı kalmaları için gerekli olan besini elde edebilir, daha derine kök salıp korkusuz olurlar. Yaşama içgüdüsü, gelişme olarak ortaya çıkar, bu sonsuz bir gelişme, sonsuz bir süreçtir. Solmaktan korkuları yoktur. Çünkü, çıkış gibi, inişi ve ölümü de yaşamın bir bölümü olarak algılarlar. Tohum olarak var ve yok olurlar. Başlangıç ve bitiş, sonsuza dek uzananın bölümleridir. Her şey süreç... yol... Tao...

"*Yaşama biçimi!*", büyük tanım. "*Gerçek,*" der gibi bir şey. Ardında hiçbir şey yok... hepsi bu.

Ve analizci «uyum sağla,» der. Gerçekte pek çok kişinin kendini inandırmaya çalıştığı gibi, bu çürümüş dünyaya uy demek istemiyor, yalnızca, yaşama uy diyor. Yaşamın ustası olmak —en büyük uyum. Fırtınada ilk kaybolan, en narin çiçekler olur; dayanıklı olanlar kendini savunmasını bilir.

Erişilen her aşama ile birlikte tehlike daha da artar. Korkak, korku ve kederle sığındığı duvarın altında kalır. En büyük donanmaların bile sonunda batmaya mahkûm olduğunu ve Majino hattının bile geçildiğini düşünürsek, neye güvenebileceğimiz konusunda ciddi kaygılarımız olması gerekir. İnsan, kendisi için, bugüne kadar hiç kimse tarafından düşünülmemiş olan bir korunma düşünebilir mi? Ümitsiz... Yok... Güvenlik arayan insan; sadece kafasında da olsa, organlarını parçalayarak yerine yapmalarını koyma kaygısında olan ve bunun gerekçesi olarak da acı çekmek istemediğini öne süren kişi olabilir.

Böceklerin dünyası, korunma sistemlerinin en iyi algılanabileceği yer. Sürü halinde yaşayan hayvanlarda bizden farklı bir korunma sistemi algılamak mümkün. Kıyaslayınca, kendimizi zavallı olarak tanımlamamak elde değil. Daha açık bir yaşantı sürdürülmesi ve girilebilecek riskler, tamamen kuvvetle orantılı. Tanrı'nın da korunmada yardımcı olabileceği belli değil. En iyisi yaşamla beraber olup her yöne özgürce hareket edebilmek.

Korku, daha alt seviye yaşamlarından arta kalan şey... Önünde apışıp kaldığımız, yöneldiğimiz iki farklı dünya... Bu, insan kavramının en derin anlamı, tek umudu. Yaşamda tatmin olma olanağına biz sahibiz. Çok önemli bir sorumluluğumuz var, bu da korkularımızın dürtücü şeylere karşı olanı. Şayet varoluşumuzdaki potansiyeli değerlendiremezsek, hastalıkların tekrarlanmasına, ortaya çıkmasına ve dünyanın bizimle beraber çökmesine mani olamayız. Cennette, cehennemde seçme olanağımız var –

ve yaratabilmek de elimizde ayrıca...

Bazıları için bu korkutucu bir görünüş. Çünkü onlar cennetin yukarıda ve cehennemin de aşağıda olmasını yeğlerlerdi. Ya da nerede olursa olsaydı ama kişinin içinde olmasaydı. Bu doğal... Çünkü ödül almak veya cezalandırılmak için gidecek yer kalmıyor. Her şey burada, elimizin altında. Dünyayı nasıl görürseniz öyle oluyor. Sahneyi değiştirip, başka bir şey seyretme, başka bir oyun görme olanağı yok. Dekor kalıcı; değişmesi akla bağlı, yürek ister, görünmeyen bir rejisörün direktifleri yok. Yazar, rejisör, aktör hepsi insanın kendisi, oyun insanın kendi yaşantısı, başkasının değil. Güzel, korkunç, kaçınılmaz bir oyun; kendi derinizden yapılma bir giysi. Başka türlü olmasını ister miydiniz? Daha üstün bir oyun yaratabilir misiniz?

Öyleyse, analizcinin sağladığı yumuşak koltuğa uzanın ve değişik bir şey düşünmeye çalışın. Onun, sonsuz zamanı ve sabrı vardır; geçirdiğiniz her an, onun cebinin dolması demektir. Bir anlamda Tanrı'dır o. Kendi yarattığınız bir Tanrı. Yalvarın, ağlayın, yaltaklanın, yakarın, küfredin —o dinler sizi. Büyük bir kulaktır o. Gerçek dışında her şeye karşı ilgisizdir. Eğer onu aldatmak istiyorsanız aldatın. Kaybeden kim olur? Size, kendinizin değil, onun yardım edebileceğini düşünüyorsanız, çürüyene kadar yapışın ona. Onun kaybedecek hiçbir şeyi yoktur. Ama, onun bir Tanrı, her şeyi saran bir aklın temsilcisi değil, tıpkı sizin gibi endişeleri, hataları, zaafları olan maceraperest bir insan olduğunu anlarsınız. Dedikleri kulağınıza ne kadar hoş gelirse gelsin, içinizi ona dökmekten cayıp, iki ayağınızın

üzerinde doğrulur ve kendi Tanrı vergisi sesinizle şakırsınız.

Açıklamak, yakınmak, sızlanmak para ister her zaman. Şakımak ise tek metelik bile istemez.

Size bedavaya gelmesinin yanı sıra, başkalarını da güçlendirir. *Tanrı'nın sözlerini söyleyin.* Haydi, söyleyin! Ustalar, Güzel Savaşçılar, Söyleyin. Ama, dünya kıvranırken, çevremdeki her şey kan ve gözyaşı içindeyken, nasıl şarkı söylerim. Amaçları uğruna, yakılarak idam edilirken şarkı söyleyenleri anlayabiliyor musunuz? Kıvranan hiçbir şey görmeyip, acı çığlıkları duymuyorlar onlar. İnanç dolu olduklarından söylüyorlar. İnancı kim yıkabilir? Neşeyi kim silebilir? İnsanlar, her evrede uğraşmışlar silmeye, ama başaramamışlar. Sevinç ve inanç, dünyanın yapısında vardır. Gelişmede acı ve uğraşı bulunur, başarıda neşe ve coşkunluk, tatminde ise huzur ve sağlamlık vardır. Dünyevi olan ve olmayan varoluş düzlük ve küreleri arasında, merdivenler ve kafesler vardır. Yükselen, şarkı söyler. Sarhoş olmuş ve beliren görüntüler tarafından yüceltilmiştir. Emin adımlarla iner aşağıya; ayağı kaysa ya da tutunamasa, aşağıda onu nelerin beklediğini düşünmez de, ileride neler bulunduğunu merak eder. Her şey ileridedir. Yol sonsuzdur ve ilerledikçe de genişler. Bataklıklar, pislikler, yosunlar ve çukurlar, tuzak ve kapanlar... bunların hepsi kafada. İlerlemeyi bıraktığınız anda sizi yutmaya hazır bir şekilde pusuda beklerler. Manevi dünya tamamen keşfedilmemiştir henüz. Geçmişin dünyasıdır, hiçbir zaman geleceğin değil. Geçmişe dayanarak ilerlemek, mahkûmların ayaklarına bağlanan küreyi sü-

rüklemelerine benzer. Mahkûm, suç işlemiş olan değildir, suça bağlanıp tekrar tekrar onu yaşayan kişidir. Yaşama her yönüyle katılmadığımızdan, hepimiz suçluyuz, ama eylemlerimizde bağımsızız. Yapmayı başaramadıklarımızı düşünmekten cayabilir ve gücümüz içindekileri yapabiliriz. İçimizdeki güçlerin ne olduğunu sanırım gerçekten kimse düşlemeye cesaret edememiştir.

Düşlemenin her şey demek olduğunu onayladığımız gün, bunların sonsuz olduğunu anlayacağız. Düşleme, karşı koyuşun sesidir. Tanrı'da tanrısal bir şey varsa eğer, o da budur. Her şeyi düşlemeye cesaret etmesi!

XV

Herkes Mona ile Rebecca'yı kardeş sanıyordu. Dış görünüşlerine bakınca her şeylerinin ortak olduğu sanılırdı; oysa iç dünyaları apayrıydı. Yahudi kanı taşıdığını asla yadsımayan Rebecca, tamamen bugünü yaşardı. Normal, sağlıklı ve zekiydi; yemek yiyişi zarif, gülüşü candan, konuşması rahattı! Tahmin ederim ki, iyi yatardı, iyi de sevişirdi. Çevresine tam anlamıyla uyabiliyordu; son derece rahat bir insandı. Her koşul altında yaşayabilir ve her şeyin tadını çıkarırdı. Bir erkeğin bir kadında arzulayabileceği her şeydi. Gerçek bir dişiydi. Onun yanında herhangi bir Amerikalı kadın, bir zaaf bohçasından başka bir şey değildi.

Kişiliğinin belirgin özelliği dünyevi oluşuydu. Güney Rusya'da doğduğu ve gecekondu hayatının dehşetinden uzak kaldığı için, birlikte yaşadığı basit Rus insanının görkemini yansıtıyordu. Yüreği geniş ve esnekti; aynı zamanda hem güçlü, hem de yumuşaktı. İçgüdüsel olarak komünistti, çünkü basit, tam ve yekpare bir yapısı vardı.

Bir haham kızı olmasına karşın, küçük yaşta kendini bu boyunduruktan kurtarmıştı. Yüzyıllar boyunca dindar Museviler'e o belirleyici saflık ve kuvvet ruhunu veren dirayet ve bütünlük, babasından geçmişti. Dindar Musevi'nin kişiliğinde alçakgönüllülüğün ve ikiyüzlülüğün yeri yoktur. Çinliler gibi, onların da en büyük zaafı, yazılı kelama olan aşırı saygılarıdır. Onlar için Kutsal Kitap'ın taşıdığı

önemi Musevi olmayanların anlaması olanaksızdır. Biri kendilerini övmeyegörsün, ayakları yerden kesilir.

Mona'ya gelince, kökenini tahmin etmek olanaksızdı. Uzun süre New Hampshire'da doğduğunu ve New England'daki kolejlerden birinde okuduğunu iddia etmişti. Portekizli, Bask, Romen çingenesi, Macar, Gürcü ya da sizi inandırabileceği herhangi bir ulustan geldiğini sanırdınız. Mükemmel bir İngilizcesi vardı. Herhangi bir yerde doğmuş olması mümkündü; çünkü kullandığı İngilizceyi, kökene ve atalara ilişkin her türlü sorgu suali olanaksız kılmak amacıyla özümlediği belliydi. Kendine özgü bir frekansı vardı: Kısa, güçlü ve yıkıcı. Bu frekans, diğer yayınları, özellikle kendisini doğrudan doğruya haberleşmeyle tehdit eden yayınları bozmaya yarıyordu. Fırtınalı denizdeki yıldırım gibiydi.

Yeni aileyi oluşturan böylesine güçlü kişilerin yarattığı atmosfer, bir yerde onu tedirgin ediyordu. Henüz göğüslemeye hazır olmadığı bir meydan okumayla karşı karşıya bulunduğunu hissediyordu. Pasaportu tamamdı da, bagajı kuşku uyandırıyordu. Her çarpışmadan sonra kuvvetlerini toplamak zorundaydı; ancak kuvvetlerinin yıpranıp yok olmaya yüz tuttuğunu kendisi de anlıyordu. Küçük odamızda —kübikimizde— baş başa kaldığımız zaman yaralarını tedavi eder, bir sonraki çarpışma için silahlandırmaya çabalardım. Doğal görevini tam anlamıyla yaptığını hissettirir şekilde davranmak zorundaydım. Anlattıklarını, gizlice değiştirerek ya da beklenmedik bir şekilde abartarak sık sık tekrarlardım. Dolaysız sorular sormaya zorlayarak

kendisini küçük düşürmeye asla yanaşmazdım. Buzun nerede ince olduğunu biliyordum; işte bu tehlikeli bölgelerde bir profesyonelin ustalığı ve çevikliğiyle kayıyordum. Böylelikle, Wellesley gibi ünlü bir eğitim kurumundan mezun olmuş birinin, can sıkacak derecede belirgin hatalarını sabırla gidermeye çabalardım.

Acayip, garip, utanç verici bir oyundu bu. İçimde ona karşı yeni bir duygunun —acıma duygusunun— yeşerdiğini görmek beni şaşırttı. Elini göstermeye zorlandığına göre, dürüstlükte karar kılmamasını anlamıyordum. Benim bildiğimi biliyordu ama, yine de gösterişten vazgeçmiyordu. Neden? Neden benimle? Korkacak neyi vardı. Kişiliğindeki zaafı saptamış olmam aşkını asla azaltmamış, aksine alevlendirmişti. Onun gizi benim gizim olmuştu ve onu korumakla kendimi de korumuş oluyordum. Bende acıma duygusu uyandırmakla, aramızdaki bağı güçlendirmekten başka bir şey yapmadığını görmüyor muydu? Ama belki de asıl iigilendiği bu değildi; belki de, yıllar geçtikçe bu bağın güçleneceğini kabullenmişti.

Bütün benliğini saran tek şey, kendisini yenilmez yapmaktı. Bunu gördükçe acıma duygum sınırsız bir şekilde arttı. Sanki aniden, sakat olduğunu fark etmiştim. Böyle şeyler arada sırada, iki insan âşık olduklarında olur. Ve eğer iki insanı birleştiren şey aşksa, o zaman az önceki gibi bir farkına varış, bu aşkı sadece güçlendirir. Kişi sadece talihsiz olanın aldatmacasını gözardı etmeye istekli olmakla kalmaz, kendini ötekiyle eşleştirmek için şiddetli ve doğal olmayan bir çaba gösterir. «Senin tatlı zaafı-

nın yükünü bırak da, ben omuzlarımda taşıyayım!» Sevdalı gönül böyle haykırır. Eşit olmayan bir çiftleşmenin zincirlerini, sadece sapına kadar bencil olanlar kırabilir. Seven insan daha büyük sınavlardan geçme düşüncesiyle yanıp tutuşur; elini aleve daldırmasına izin verilmesi için sessizce yalvarır. Ve eğer sevgili sakat, gösteriş oyununu oynamakta ısrar ediyorsa, o zaman zaten açık ve kat kat olmuş gönül, acı bir şekilde mezarı arzular. O zaman sadece zaaf değil, sevgilinin vücudu, gönlü ve ruhu da canlı bir mezarın yutmasıyla yok olur gider.

Mona'yı tedirgin eden aslında Rebecca'ydı. Söz uygunsa, Mona'nın tedirgin olmasına izin verdi. Hiçbir şey onu, bu oyunu Mona'nın istediği şekilde oynamaya zorlayamazdı. Kaya gibi sağlamdı; asla gerilemiyordu. Ne acıma vardı duygularında, ne de gaddarlık. Mona'nın, gerek kadınlara, gerekse erkeklere karşı nasıl kullanılacağını pek iyi bildiği bütün bu hileleri ve saldırıları karşısında, yenilmez bir kale gibiydi. İki "kız kardeş" arasındaki temel fark giderek çarpıcı bir hal aldı. Konuşulmayan, sessizce geçiştirilen zıtlık, dişi ruhun iki kutbunu çarpıcı bir berraklıkla ortaya koyuyordu. Yüzeyden bakıldığında Mona ebedi dişi tipine benziyordu. Oysa geniş tabiatında hiçbir yüzey bulunmayan Rebecca, gerçek dişinin yoğrulabilme ve akıcılık yeteneğine sahipti. Bu gerçek dişi, yüzyıllar boyunca, kişiliğinden vazgeçmeksizin, erkeğin arzularının mükemmel olmayan aracını odaklaştırmak için yarattığı değişen imaja uygun olarak, kendi ruhunu da değişikliğe tabi kılmıştır.

Dişinin yaratıcı yanı, sessiz sedasız çalışır; çalış-

ma sahası potansiyel erkektir. Oynadığı oyun sınırlandırılmadığı zaman, ırkın düzeyi yükselir. Bir dönemin düzeyini kadınların durumuyla ölçmek her zaman mümkündür. Burada özgürlükten, fırsattan da başka şeyler söz konusudur; çünkü kadının gerçek tabiatı, ifadesini asla isteklerinde bulmaz. Su gibi, kadın da daima kendi düzeyine erişir. Ve yine su gibi, erkeğin ruhunda olup biten her şeyi sadakatle yansıtır.

Dolayısıyla, "gerçekten dişice" denen şey, yaratıcı olmayan erkeğin gerçek gösterisiymiş gibi körü körüne kabullendiği aldatıcı bir maskaralıktan başka bir şey değildir. Oyunbozanlık eden dişinin kendini savunması, kendi yerine sunduğu pohpohlayıcı bir şeydir. Narsisizmin gerektirdiği bir homoseksüellik oyunudur. Eşler aşırı derecede erkekçe ve dişice davrandıklarında, bu oyun açık seçik görülür. Aleni homoseksüellerin gölge oyununda, en başarılı bir şekilde taklit edilebilir. Ve safiyane doruğuna Don Juan'da ulaşır. Burada elde edilemeyenin kovalanması, Chaplinvari bir kovalamacanın gülünç boyutlarına ulaşır. Sonuç daima aynıdır: Narkissus, kendi imajında boğulur.

Erkek, ancak benliğini içtenlikle teslim ettiği zaman kadın tabiatının derinliklerine inmeye başlayabilir. Ancak o zaman gelişir ve kadını verimlileştirebilir. İşte o zaman kadından bekledikleri şeyler sınırsızdır, çünkü teslim olmakla kendi gücünü sınırlandırmış olur. Aslında ruhun ruhla evliliği demek olan bu tür birleşmede, erkek, yaradılışın anlamıyla yüz yüze gelir. Kavrayamayacağını bildiği bir deneye katılır. Maddi olan şeyin dramını ve kadı-

nın bundaki rolünü hisseder. Kadına sahip olmanın kendisi, yeni bir şekle bürünür. Ve yerçekimi yasası kadar çarpıcı, gizemli bir hal alır.

Acayip, dört köşeli, Kronski'nin hem hakem hem de çivili sopa olarak katıldığı bir savaş vardı aramızda. Bir yanda Mona, Rebecca'ya iftira etmeye ve tecavüze umutsuzca çabalıyor, öte yanda Arthur Raymond bana kendi düşünce tarzını kabul ettirmek için elinden geleni ardına koymuyordu. Hiçbirimiz konuya doğrudan doğruya değinmemekle birlikte, Arthur'un, benim Mona'ya yüz vermediğimi düşündüğü, benimse onun Rebecca'yı takdir etmediğini düşündüğüm açıktı. Bütün tartışmalarımız sırasında ya ben Rebecca'yı göklere çıkarıyordum ya da o beni; tabii Mona ile Arthur da aynı şeyi yapıyorlardı. Kronski ise tam bir hakem gibi hazırlıklı olmamızı sağlıyordu. Yapabileceği hiçbir şey bulunmayan karısının genellikle uykusu gelir ve bir an önce aramızdan ayrılmaya bakardı. Tahmin ederim ki, yatağında oturur bizi dinlerdi, çünkü Kronski yanına gider gitmez üzerine atılır, kendisini böylesine ihmal ettiği için Kronski'nin canını çıkarırdı. Bu dalaşma daima hırıltı ve inlemelerle, ardından da ortaklaşa kullandığımız lavaboya gidip gelmelerle son bulurdu.

Çoğu zaman Mona ile ben çekildikten sonra Arthur Raymond kapımızın önünde durur, ilk önce uyanık olup olmadığımızı sorar, ardından da kapı aralığından konuşurdu. Kapıyı kasten kapalı tutardım, çünkü başlangıçta saygılı olmak ve kendisini içeri davet etmek gibi bir hata işlemiştim, geceyi dinlenerek geçirmek gibi bir düşüncenin kabul ede-

meyeceği kadar vahim bir hata. Sonra bir başka hata işledim; —Evet... Hayır... Evet... Hayır... gibi tek heceli cevap verme hatasıydı bu Kendisini dinleyenlerin bir nebze olsun uyanık olduklarını anladı mı, Arthur Raymond amansızca devam eder. Niyagara misali o coşkun akışını engellemeye çalışan kayaları, çakılları sürükler dururdu. Kısacası her tür muhalefeti boğardı... Yine de bu gibi karşı koyması olanaksız güçlere karşı korunmanın bir yolu vardır. Bu hileyi öğrenmek için Niyagara Şelalesi'ne gidin ve sırtlarını kayadan duvara dayayıp, tepelerinden ileriye atılan ve uçurumun dar yatağına sağır edici bir kükreyişle düşen bu şelaleyi seyreden, o çarpıcı şekilleri gözleyin. Bu şekillerin bayılacak gibi olmalarına sebep olan, işte bu sestir.

Arthur Raymond, bu betimsel imaja benzeyen bir çeşit korunma keşfettiğimin bilincindeydi. Dolayısıyla, yapabileceği tek şey ırmağın yukarı yatağını aşındırmak ve beni bu emniyetsiz sığınağımı terk etmeye zorlamaktı. Böylesine kör, kararlı bir ısrarda gülünç derecede inatçı bir şey vardı; Thomas Wolfe'un daha sonraları bir romancı olarak kullandığı ve ünlü yapıtı *Zaman ve Irmak Sarayı*'nın başlığını teşkil eden *devridaim* makinasının eksikliği olarak kabul ettiği, Gargantuavari stratejisine akıl almaz derecede benzeyen bir şey.

Arthur Raymond kitap olsaydı, fırlatır atardım. O yaşayan bir ırmaktı ve arasında bir dinamo gibi çalıştığı yatak, içine sığınağa benzer oyuğunu oyduğu çıkıntıdan biraz uzaktaydı. Sesindeki kükreyiş uykusuna bile işlemişti. Uykularında sağırlaşmış insanlar gibi, afallamış bir ifadeyle uyanırdık uyku-

muzdan. Hiç kimsenin bir başka yöne itemediği ya da dönüştüremediği bu güç, her yerde varolan bir tehdit halini aldı. Sonraları onu düşündüğümde, kendisini sık sık, yataklarından taşan ve aktıkları yönün tersi yönde yılan gibi kıvrılarak giden, kontrolsüz enerjilerini umutsuzca harcamaya çabalayan ve acılarına, bir düzine kızgın ağızdan denize açılarak son veren coşkun ırmaklara benzetirdim.

Ama o günlerde Arthur Raymond'u sıfıra indirmeyen güç, tehditkâr özelliği yüzünden ilgi çekiciydi, uyuşturucuydu. Seradaki adamotu gibi, Mona ile ben kesinkes insancıl niteliğe sahip kendi yatağımıza gömülür ve hermafrodit aşkın yumurtasını döllerdik. Suyun akışı bizim kayıtsızlık seramıza artık çarpmadığında, ölüm döşeğindeki suçlunun spermiyle insancıllaşan çiçeğin hüzünlü şarkısını derinlerden çağıldar dururduk. *Tocatta ve fugue*'ün ustası, kükreyişinin doğurduğu yankıları duyabilseydi, kuşkusuz kendinden geçerdi.

Zaman ve Irmak Sarayı'na yerleştikten az sonraydı: Bir sabah duş yaparken, kamışımın kafasının kanlı yaralarla kaplı olduğunu fark ettim. Tabii dehşete kapılmıştım. Aniden, frengi ye yakalandığımı düşündüm. Ve madem ki ben kendime sadakatsizlik etmemiştim, öyleyse bunu bana bulaştıran Mona'ydı.

Ancak, hemen doktora gitme alışkanlığında değilim. Bize göre doktorlar, açık seçik cani olmasalar bile, doktor bozuntusundan başka bir şey değildirler. Genellikle operatörü bekleriz; tabii o da cenazeciyle işbirliği halindedir. Mezarın sürekli bakımı için bol para harcarız. Kamışımı günde yirmi, otuz

kere dışarı çıkarıyor, kendimi "kendiliğinden geçer" diye avutuyordum.

Adet sırasındaki çorba gibi sevişmelerden birinin sonucu da olabilirdi. Sık sık, ahmakça bir erkeklik gururuyla, aybaşının domates suyu kabilinden akışını, cinsel ilişki öncesindeki akışa benzetiriz.

Tabii en kestirme yol Mona'yı sorguya çekmekti, ben de böyle yaptım.

Hâlâ neşeyle, «dinle,» dedim, «belsoğukluğuna yakalandıysan, söylesen iyi edersin. Nasıl yakalandığını soracak değilim... Sadece gerçeği öğrenmek istiyorum, hepsi bu.»

Bu söylediklerimdeki kararsızlık kahkahayla gülmesine sebep oldu. Biraz fazla canı gönülden gülüyor, diye düşündüm.

«Kenefte oturarak da hastalık kapabilirdin,» dedim.

Şimdi daha da çılgınca, delicesine gülüyordu.

«Ya da eski bir dostun anısı olabilir. Ne zaman ya da nerede olduğu derdim değil... Kaptın mı, kapmadın mı, bütün öğrenmek istediğim bu.»

Cevap hayırdı. İçtenlikle Hayır! Şimdi ciddileşmeye başlamıştı; kızgınlık belirtileri de görülüyordu. Böyle bir ithamda nasıl bulunabilirdim? Neydi o, orospu mu?

Lafı değiştirerek, «peki, madem öyle,» dedim, «dert edinmek gereksiz. İnsan durup durduğu yerde belsoğukluğuna yakalanmaz. Unuturum gider...»

Ama böyle aniden unutmak pek de kolay değildi. Bir kere sevişmek tabu idi. Bir hafta geçmişti; her gece, arada sırada da orada burada uçuşa böy-

lesine alışıksanız, bir hafta çok uzun bir süredir.

Her gece direk gibiydi. Prezervatif bile kullandım; ama sadece bir kez, çünkü çok fena acıtıyordu. Yapacak tek şey kalıyordu: Parmaklamak ve emmek. Mona'nın koruyucuvari protestolarına rağmen, bu sonuncusu beni şehvetlendiriyordu.

En iyi yöntem masturbasyondu. Aslında, yeni bir keşif sahası açılmıştı; hani, psikolojik olarak. Boylu boyunca serilmişim, kollarımla kendisini çepeçevre kuşatmışım ve parmaklarım onun üstünde. Mona akıl almaz bir şekilde emniyet telkin ediyordu. Zihninin cinsel uyarım bölgesini parmaklarımla gıdıklıyordum sanki. Sıvı akmaya başladı... bir keresinde "pislik" dediği şey.

Kadınlar gerçeği nasıl da bulandırırlar! Sık sık bir yalanla, zararsız küçücük bir yalanla başlarlar işe; iskandil gibi bir şey. Bilirsiniz canım, rüzgârın nereden estiğini ölçmek için. Pek alınmadığınızı, incinmediğinizi fark ettiler mi, bir parçacık gerçeği tehlikeye sokar, birkaç kırıntıyı bir yalanlar örtüsüyle sarıp sarmalarlar.

Sözgelimi, alçak sesle naklettiği o çılgın otomobil sefası. Tanımadığı üç erkekle ve dans salonundan kaldırılan iki esrarkeş sürtükle gezmeye gitmekten hoşlandığı sanılmamalıydı. Kabul etmişti, çünkü son anda başka kız bulunamamıştı. Ve o zaman bilmemesine karşın, tabii erkeklerden birinin insancıl olacağını, hikâyesini dinleyip —belki de elli dolarlık bir banknot verip— kendisini bu işten sıyırabileceğini umuyor olabilirdi. (Darda kaldığında daima başvurabileceği bir annesi vardı; anne, bütün suçların temel nedeni ve itici gücü...)

Sonra, her otomobil sefasında olduğu gibi, hızlanmaya başlamışlardı. Öteki kızlar yanında olmasaydı durum bambaşka olabilirdi. Araba daha yeni yola çıkmıştı ve kızlar elbiselerini dizlerine kadar çekmişlerdi bile. İçki de içmek zorundaydılar; en kötüsü de buydu. Tabii içiyormuş gibi yapıyordu. Sadece birkaç damla yutmuştu... ağzını ıslatmaya yetecek kadar... Diğerleri içiyor da içiyorlardı. Herifleri öpmek de pek dert değildi, ama ansızın kendisini yakalayıp çekmeleri... memelerinin uçlarını çekiştirmeleri, elleriyle bacaklarını okşamaları... ikisi birden. İtalyan olmalılar, diye düşünmüştü. Şehvet düşkünü hayvanlar.

Sonra namussuzca bir yalan olduğunu bildiğim bir itirafta bulundu; yine de ilginçti. Rüyalardaki gibi, şu "deformasyon"lardan, "yer değiştirme"lerden biri. Evet, gördüğünüz gibi, ne gariptir ki, öteki iki kız Mona'ya acımışlardı... böylesine kafasını çeldiklerinden ötürü üzgündüler. Her önüne gelenle yatma alışkanlığında olmadığını biliyorlardı. Bu yüzden arabayı durdurmuşlar ve yerlerini değiştirmişlerdi; bu ana kadar nazik ve sessiz oturan öndeki kıllı herifin yanına oturmasını sağlamışlardı. Öteki kızlar, arkada, heriflerin kucağında, elbiseleri kalkık, öne doğru eğilmiş bir vaziyette oturuyor, bir yandan sigaralarını içip içkilerini yudumlarken, bir yandan da heriflerin keyif sürmelerini sağlıyorlardı.

Nihayet, «peki, bütün bunlar olup bitirken öteki herif ne yapıyordu,» diye sormak zorunda kaldım.

«Hiçbir şey yapmadı,» diye karşılık verdi. «Elimi tutmasına izin verdim ve o şeyi aklına getirmemesi

için kendisiyle elimden geldiğince hızlı hızlı konuştum.»

«Bırak bunları,» dedim, «bunları istemiyorum. Hadi, ne yaptı? Hadi, konuş!»

Her neyse, ister inanın, ister inanmayın, uzun süre elini tutmuş. Üstelik, başka ne yapabilirmiş ki? Arabayı kullanan kendisi değil miymiş?

«Arabayı durdurmayı hiç düşünmediğini mi söylemek istiyorsun?»

Elbette düşünmüş, çok çalışmıştı; ama konuşarak onu uyutabilmişti... Sınıra ulaşmıştık. Mona şimdi gerçeği nasıl anlatacağını umutsuzca düşünüp duruyordu.

Kaba hususları anlatmasına yardım etmek amacıyla, «sonra?» dedim.

«Aniden elimi bıraktı...» Durdu.

«Devam et.»

«Tekrar yakaladı ve kucağının üstüne koydu. Pantolonunun önü açılmıştı ve orada duruyordu... hem de oynuyordu. Kocaman bir şeydi; fena halde korkmuştum. Ama elimi çekmeme izin vermiyordu. Kendisini silkelemek zorunda kaldım. Bunun üzerine arabayı durdurdu ve beni dışarı itmeye çalıştı. Dışarı atmaması için yalvardım. 'Yavaş yavaş sür' dedim. 'Yapacağım... sonra... korkuyorum. Mendiliyle suratını sildi ve yola koyuldu. Sonra da iğrenç bir konuşma başladı...»

«Ne gibi? Neler söyledi, hatırlıyor musun?»

«Oh, söylemek istemiyorum... iğrençti.»

«Madem bu kadarını anlattın, neden kelimeler üzerinde bocaladığını anlamıyorum,» dedim. «Ne fark eder... istersen...»

«Peki öyleyse, madem istiyorsun... Tam sevmek istediğim cinstensin' dedi. 'Uzun süredir seninle yatmak istiyordum. Kıvrımların, memelerinin uçları hoşuma gidiyor. Bakire değilsin; neden bu kadar hıyarca karşı koyuyorsun? Kim bilir ne çok yatmışsındır; tepeden tırnağa dişisin'. Bunun gibi şeyler.»

«Heyecanlanıyorum,» dedim. «Devam et, anlat.»

Şimdi içini boşaltmaktan büyük bir zevk duyduğunu görebiliyordum. Hiçbir şekilde taklitçiliğe özenmemiz gerekli değildi artık; ikimiz de bundan hoşlanıyorduk.

Arka koltuktaki herifler galiba karnları değiş tokuş etmek istemişler. Bu onu çok korkutmuş. «Yapabileceğim tek şey, önce ötekinin beni sevmesini istiyormuş gibi davranmaktı. Hemen durmak ve dışarı çıkmak istiyordu. 'Yavaş yavaş sür' diyerek gönlünü aldım. 'Sana sonra vereceğim... Hepsinin birden üstüme çıkmalarını istemiyorum.' Tuttum ve çekmeye başladım. Bir anda dikildi... öncekinden de büyüktü. İnan, Val, böyle bir şeyi daha önce hiç elime almamıştım. Hayvandı sanki. Çabuk bitmesini istediğimden hızlı hızlı çekmeye başladım...»

Kocaman organın öyküsüyle kendimden geçtiğimden, «dinle,» diye sözünü kestim, «dolambaçlı konuşmayalım. O şey elinde olduğuna göre, o biçim sevişmek istiyordun elbette...»

Gözleri parıldayarak, «bekle,» dedi. Konuşurken her yanını okşadığımdan sırılsıklam olmuştu.

«Ne olur şimdi bitirme,» diye yalvardı, «yoksa hikâyeyi bitiremeyeceğim. Allahım, bütün bunları dinlemek isteyeceğini hiç düşünmemiştim.» Fazla heyecanlanmamak için elimi bacaklarının arasında

sıkıştırdı. «Dinle, öp beni...» Ve diliyle boynumu yalamaya başladı. «Allahım, şu anda bir yapabilseydik. İşkence bu. O işi bir an önce halletmelisin... Çıldıracağım...»

«Konuyu değiştirme... Sonra ne oldu? Ne yaptı?»

«Boynumdan yakaladığı gibi kucağına doğru bastırdı kafamı. 'İstediğin gibi yavaş yavaş süreceğim' dedi. 'Ondan sonra seninle sevişmeye hazır olacağım.' Öyle kocamandı ki boğulacakmış gibi oldum. Isırmak istiyordum. İnan Val, böyle bir şeyi hayatımda görmemiştim. Bana her şeyi yaptırdı. 'Ne istiyorum, biliyor musun?' dedi. 'Dilini kullan. Daha önce de denemişsindir.' Nihayet yukarı aşağı hareket etmeye başladı. Bütün bunlar olup biterken de, boynumdan bastırıyordu. Delirecek gibi oldum. Ve bitti. Off, iğrençti. Devam edecek sandım. Başımı hızla geri çektim ve suratımdan aşağı boşaldı — boğa gibi.»

Benimki de neredeyse geliyordu. Yanık bir mum gibi dans ediyordu. Kendi kendime «belsoğukluğu olayım olmayayım, bu gece yapacağım» dedim.

Biraz seviştik; hikâyesine devam etti. Herif Mona'yı köşeye sıkıştırmış, bacaklarını yukarı kaldırtmış ve bir eliyle arabayı sürerken, diğeriyle elliyormuş; tabii araba sağa sola yalpalamaya başlamış. El lambasını tutmuş. Sigarasını sokmuş ve sigarayı tüttürtmüş. Arkadaki iki herif uzanıp elliyorlarmış. Bir tanesi ayağa kalkıp ağzına yönelmiş; ama çok sarhoşmuş. Bu arada öteki kızlar anadan doğmaymışlar ve pis şarkılar söylüyorlarmış. Herif nereye gittiğini, sonra ne olacağını bilmiyormuş. «Hayır,»

dedi Mona, «arzulamaktan korkuyordum. Her şeyi yapabilirlerdi. Hepsi hayduttu bunların. Tek düşüncem ellerinden kurtulmaktı. Dehşet içindeydim. O ise 'Bekle, bekle sen, tatlı yosma... Öbür yandan deneyeceğim seni. Yaşın kaç? Hele dur...' deyip duruyordu. 'İçine girince bak neler hissedeceksin. Ağzına da. Kaç kere yapabileceğimi sanıyorsun? Tahmin et!' Cevap vermek zorundaydım. 'iki... üç kere?' 'Galiba o biçim sevişmemişsin. Hissediyor musun?' Böyle diyerek tutturuyor ve hareket ediyordu. Pis ve kaygandı... Her saniye akıtıyor olmalıydı. 'Ne hissediyorsun, bacım. Değdirdiğimde bir kaç santim daha uzatabilirim. Sahi, başka türlü yapayım mı? Dinle, seninle işimi bitirdiğimde bir ay sevişmekten sözedemeyeceksin'...»

«Allah aşkına, kesme,» dedim, «sonra ne oldu?»

Arabayı bir tarlanın kenarında durdurmuş; kararını vermişmiş. Arka koltuktaki kızlar giyinmeye çalışmışlar ama, herifler onları çırılçıplak dışarı fırlatmışlar. Bağırıyorlarmış. Kızlardan biri çenesine bir tokat yemiş —bütün çektiklerinin karşılığı olarak— ve kütük gibi devrilmiş yolun kenarına. Diğeri, dua ediyormuş gibi ellerini kavuşturmuş; korkudan öylesine dehşete kapılmış ki, sesini çıkaramamış.

Mona «kendi tarafındaki kapıyı açmasını bekledim,» dedi. «Hemen dışarı atladım ve koşmaya başladım. Ayakkabılarım ayağımdan çıktı, ayaklarımı anızlar kesti. Delice koşuyordum; o da peşimden. Bana yetişti ve elbisemi çekti; bir çekişte parçaladı. Sonra elini havaya kaldırdığını gördüm; ardından şimşekler çaktı gözümde. Sırtımda, gökte iğneler

vardı. Üzerimdeydi ve hayvanlar gibi gidip geliyordu. Feci şekilde canım yanıyordu. Bağırmak istiyor, ama yine vuracağını biliyordum. Kaskatı yattım ve beni hırpalamasına izin verdim. Her yerimi — dudaklarımı ve kulaklarımı, boynumu, omuzlarımı, memelerimi— ısırıyor ve durmadan gidip geliyordu; kudurmuş bir hayvan gibi tepiniyordu. İçimdeki her şeyin kırıldığını sandım. Geri çektiğinde bitirdiğini düşündüm. Ağlamaya başladım. 'Zırıltıyı kes, yoksa tekmeyi çenene yersin,' dedi. Camların içinde yuvarlanıyormuş gibi ağrıyordu sırtım. Sırtüstü yattı ve öpmemi söyledi. Hâlâ kocaman ve pisti. Ve ebediyen sertti sanki. Sözünü dinlemek zorundaydım. 'Dilini kullan,' dedi. 'Yala!' Hızlı hızlı nefes alıyordu; gözleri yuvalarından fırlamıştı; ağzı alabildiğine açıktı. Sonra beni üstüne çekti, bir tüy gibi bir aşağı bir yukarı oynattı ve sanki kauçuktan yapılmış bir nesneymişim gibi, döndürdü, eğdi, büktü. 'Daha iyi, değil mi?' dedi. 'Çalış bakalım, orospu!' Hafifçe belimden tuttu ve ben bütün gücümle inip kalktım. Yemin sana Val, hiçbir şey duymuyordum; sadece kıpkızıl bir kılıç batırmışlar gibi korkunç bir acı vardı. 'Bu kadarı yeter,' dedi. 'Şimdi ellerinle ayakların üzerine çömel ve arkanı havaya kaldır.' Sonra hepsini yaptı... Birinden çıkarıp ötekine. Kafamı toprağa, pisliğe gömdürmüş, iki elimle yumurtalarını tutturuyordu. 'Sık onları' dedi, 'yalnız kuvvetli sıkma, yoksa leşini sererim!' Pislik gözüme giriyordu; felaket kokuyordu. Aniden bütün gücüyle ittiğini hissettim... Yine geliyordu... Sıcak ve katıydı. Artık tahammülüm kalmamıştı. Sırtüstü çöktüm ve o nesnenin sırtımdan aşağı

boşaldığını hissettim. 'Allah belanı versin,' dediğini duydum. Tekrar vurmuş olmalı, çünkü soğuktan kaskatı kesilmiş, yara bere içinde kendime gelmeden önce ne oldu, hatırlamıyorum. Toprak nemliydi ve ben yapayalnızdım...»

Hikâye bu noktada heyecanlandı. Arkasından bir daha, bir daha. Uçuşlarını izleyebilme kuşkusuyla, hikâyesinin özünü neredeyse gözden kaçıracaktım: Evet, hastalığa yakalanmıştı. Başlangıçta ne olduğunu anlamamıştı, çünkü kötü bir hemoroid başlangıcıydı. Nemli toprakta yatmaktan ötürü olabilir, diye düşünmüştü. En azından doktor böyle düşünmüştü. Sonra öteki gelmişti; ama zamanında doktora gitmiş ve tedavi görmüştü.

Bunlar ne denli ilginç olsa da, hâlâ o deri hastalığı kafamı kurcaladığından, bu ilginç hikâyeyi bir kenara iten bir başka şey aklıma takıldı. Sonra olup bitenlere her nasılsa dikkat etmemiştim: Nasıl ayağa kalkabilmiş, New York'a gidebilmiş, Florrie'den ödünç elbise alabilmişti vs. Sözünü kesip, bu tecavüz olayının ne zaman olduğunu sorduğumu hatırlıyorum; galiba kesin bir cevap verememişti. Düşünceye dalmış bir halde birtakım sonuçlar çıkarmaya çalışırken, aniden Carruthers'den, onun evinde kalmaktan, yemeğini pişirmekten falan söz ettiğini duydum. Bu nasıl olmuştu?

«Ama az önce anlattım,» dedi. «Ona gittim, çünkü o kılıkta eve gitmeye yüzüm tutmadı. Son derece nazik davrandı. Sanki kendi kızıydım. Onun doktoruna gittim; kendi götürdü.»

Bu anlattıklarına dayanarak, şunu tahmin ettim: Carruthers'le yaşadım derken, bir keresinde benim-

le randevulaştığı, Carruthers'in beklenmedik bir şekilde içeri girip kıskançlık numaraları yaptığı yerden söz ediyor olmalıydı. Oysa yanılmıştım.

«Çok daha önceydi,» dedi. «O sırada kentin dışında yaşıyordu.» Ve Carruthers'in birlikte oturduğu ünlü bir Amerikalı fıkra yazarının adından söz etti.

«Ama o zaman bir çocuktun; ya da yaşınla ilgili olarak yalan konuşuyorsun.»

«On yedi yaşındaydım. Savaş sırasında evden kaçmıştım. New Jersey'e gittim ve bir mühimmat fabrikasında işe girdim. Sadece birkaç ay kaldım yanında. Carruthers işi bırakmamı ve koleje gitmemi sağladı.»

Bu çelişmelerden kafam karışmış bir şekilde «demek ki okulu bitirdin,» dedim.

«Elbette bitirdim! Ne olur, üstü kapalı...»

«Ve Carruthers'le mühimmat fabrikasında tanıştın?»

«Fabrikada değil. Yakındaki bir boya fabrikasında çalışıyordu. Beni arada sırada New York'a götürürdü. Galiba müdür yardımcısıydı. Neyse, canının çektiğini yapabiliyordu. Beni tiyatroya, gece kulüplerine götürürdü; dans etmesini severdi.»

«Peki, o sırada onunla yaşamıyor muydun?»

«Hayır, bu sonraydı. Tecavüz olayından sonra, kentin dışında otururken bile, onunla yaşamadım. Kendisine borçlu olduğumu göstermek için yemeğini pişiriyor, işlerini görüyordum. Asla dostu olmamı istemedi. Benimle evlenmek istiyordu... ama karısından ayrılmaya da gönlü razı değildi. Sakattı...»

«Yani cinsel açıdan mı?»

«Sana onunla ilgili her şeyi anlattım. Ne fark eder?»

«Kafam karıştı,» dedim.

«Ama sana gerçeği anlatıyorum. Her şeyi anlatmamı istedin. Şimdi de söylediklerime inanmıyorsun.»

Bu noktada "tecavüz"ün (belki de tecavüz bile değildi!) çok yakın bir tarihte olduğu gibi korkunç bir kuşku belirdi kafamda. Doymak bilmez organlı "İtalyan" belki de Kuzey ormanlarının âşıkane oduncusundan başka bir şey değildi. Kuşkusuz, genç kızların şişeyi devirdikten sonra kendilerini kaptırdıkları bu geceyarısı araba sefalarında birden fazla "tecavüz" olmuştu. Tan vakti nemli tarlada yapayalnız, vücudu yara bere içinde, parçalanmış rektum ve rahim duvarı, ayakkabıları ayağından çıkmış, gözleri kara ve mavi... bu imaj, belsoğukluğu ya da hemoroidle biten dikkatsizce işlenmiş bir günahı gizlemek için romantik bir genç hanımın uydurabileceği şeydi işte (hemoroid bir nebze lütuf gizli gözükse dahi).

Sessizce, «yarın ikimiz birlikte doktora gidip kan tahlili yaptırtsak iyi olacak,» dedim.

«Elbette seninle giderim,» karşılığını verdi.

Sessizce öpüştük ve uzun süre seviştik.

Şimdi de bir başka rahatsız edici düşünce kurcalıyordu kafamı. Doktora gitmeyi birkaç gün ertelemek için bir bahane bulacağını tahmin ediyordum. O zaman, eğer bende bir hastalık var idiyse, bunu ona geçirmiş olabilirdim. Bu düşünceyi saçma bulup kafamdan attım. Muhtemelen doktor muayene sonucu hastalığı kimin kime bulaştırdığını tesbit

edebilirdi. Ve eğer ondan değilse, nasıl belsoğukluğuna yakalanabilirdim?

Uykuya dalmadan önce, kızlık zarının on beş yaşındayken yırtıldığını öğrendim. Bu da anasının hatasıydı. Evet, evde her Allahın günü paradan başka şeyden söz edilmemesi onu çılgına döndürüyordu. Bu yüzden de bir sinemada gişe memuresi olarak çalışmaya başlamıştı. Ülkenin dört bir yanında bir sürü sinemaya sahip olan sinemacı, çok geçmeden kendisiyle ilgilenmeye başlamıştı. Bir Rolls Royce'u vardı; en iyi elbiseleri giyer, limon rengi eldiven, butoniyer kullanırdı. Para içinde yüzüyordu. Kocaman cüzdanından yüz dolarlık banknotlar çıkarırdı. Parmaklarında elmas yüzük taşırdı. Tırnakları manikürlüydü. Belirgin olmayan bir yaş, muhtemelen ellisine yakın. Daima avının üzerine atlamaya hazır, son derece çekici sefih bir adam. Tabii Mona verdiği hediyeleri kabul etmişti; ama oynaşmak yoktu. Adamı parmağında oynatabileceğini biliyordu.

Ama öte yandan evden baskı yapıyorlar, masanın üzerine ne atarsa atsın, yetinmiyorlardı.

Bu yüzden de bir gün Chicago'ya kendisiyle birlikte gidip yeni bir tiyatronun açılışında hazır bulunmayı isteyip istemediğini sorduğunda, kabul etmişti. Onu istediği gibi idare edebileceğini biliyordu. Üstelik, New York'tan ayrılmayı, ailesinden uzaklaşmayı falan da öyle istiyordu ki.

Tam bir centilmen gibi davranmıştı. Her şey yolundaydı; maaşını artırmış, güzel elbiseler almış, en güzel yerlere götürmüştü; her şey tahmin ettiği gibi yürüyordu. Derken, bir gece yemekten sonra (tiyat-

roya bilet almışlardı), baklayı ağzından çıkarmıştı. Hâlâ bakire olup olmadığını bilmek istiyordu. Ve Mona hayretler içinde adamın o samimi, korkunç itirafını duymuştu: Yegâne tutkusu, genç kızları bozmaktı. Bu tutkunun kendisine çok pahalıya mal olduğunu, başına bir sürü bela getirdiğini dahi itiraf etmişti. Ancak, görünüşe bakılırsa, bu tutkusundan vazgeçemiyordu. Evet, ahlaksızca bir şeydi bu, ama madem ki bu tutkusunu giderecek şeye sahipti, bundan vazgeçmeyi pek istemiyordu. Yaptıklarında kabalığın yeri olmadığını da ima etmişti. Kurbanlarına karşı daima incelikle ve nazik davranırdı. Ne de olsa, daha sonra kendisine velinimetleri gözüyle bakabilirlerdi. Her genç kadın, er geç kızlığını teslim etmek zorundadır. O kadar ileri gitmişti ki, madem böyle bir şey olacaktı, 'işlemi bir profesyonele, deyim yerindeyse, işin erbabına yaptırtmak daha iyi olur', bile demişti. Birçok genç koca öylesine beceriksiz, öylesine etkisizdi ki, çoğu kez karılarının soğuklaşmalarına sebep oluyorlardı. Aile dramlarından pek çoğunun o ilk geceden kaynaklandığını ısrarla ve inkâr edilemez bir gerçekçilikle anlatmıştı.

Kısacası, Mona'nın hikâyesine bakılırsa, gerek kızlığını bozma, gerekse iğfal etme sanatında eşi bulunmaz bir ustaydı.

«Kendi kendime düşündüm,» dedi Mona, «eğer bir kere olacaksa, kendimi verebilirdim. Bana bin dolar ödeyeceğini söylemişti ve anamla babam için bu paranın ne büyük bir nimet olduğunu biliyordum. Ona güvenebileceğimi hissettim.»

«Demek o gece tiyatroya gitmediniz?»

«Gittik, ama, sonuna dek gideceğime çoktan söz vermiştim. Aceleye gerek olmadığını, endişe etmemem gerektiğini belirtti. Çok acı vermeyeceğine beni ikna etti. Kendisine güvenebileceğimi, beni uzun süredir gözlemekte olduğunu ve akıllıca davranacağımı bildiğini söyledi. Samimiyetinin kanıtı olarakda önce parayı vermek istedi. Kabul etmedim. Bana karşı son derece terbiyeliydi ve parayı almadan önce pazarlığın şartlarını yerine getirmem gerektiğini hissettim. Val, bir bakıma ondan hoşlanmaya başlamıştım. Beni buna zorlamaması, kendi payına akıllıca bir davranıştı. Eğer bu şekilde davranmasaydı, sonra kendisinden nefret edebilirdim. Şimdilik — tahmin ettiğimden çok daha kötü bir şey olmasına karşın— ona şükran borçluyum.»

Bu son söylediklerinden neyi kastettiğini anlamaya çalışıyordum ki, şöyle konuştu:

«Anlayacağın, çok kalın bir kızlık zarım vardı... Bazen ameliyat etmeleri gerekiyor, bilirsin. O zaman bu gibi şeylerden haberim yoktu. Birkaç dakika için... biraz can acıtan ve kanlı bir şey olacağını tahmin etmiştim... sonra da... Her neyse, hiç de öyle olmadı. Zarı yırtması bir haftayı buldu. Hoşlandığımı söyleyebilirim. Ve gerçekten nazikti! Belki gerçekten kalın olduğu için zorlanıp duruyordu. Belki de işi uzatmak için bir bahaneydi. Üstelik kendisi de pek güçlü kuvvetli değildi. Kısa ve kalındı. Dibine kadar sokuyordu galiba; ama çok sinirli olduğumdan belki bana öyle geliyordu. Uzun süre içinde tutar, hareketsiz kalırdı; kaya gibi sağlam, kene gibi yapışkandı. Bazen çeker ve dudakla-

rıma sürterdi. Enfes bir şeydi bu. Uzun süre yapabilirdi bu işi. Şahane bir vücuda sahip olduğumu, bir kez zar delindi mi, benimle yatmanın tadına doyum olmaz bir şey olacağını söyledi. Öteki hayvan gibi iğrenç şeyler söylemedi. Şehvet düşkünüydü. Beni seyretti, nasıl hareket edeceğimi anlattı ve bir sürü oyun öğretti... Bir gece son derece heyecanlanmış olmasaydım, bu iş daha uzun süre devam edebilirdi. Özellikle dışarıya çektiği ve dudaklara sürttüğü zaman çıldıracak gibi oluyordum.»

«Gerçekten hoşuna gidiyordu, değil mi,» diye sordum.

«Hoşlanmak da ne, deliye dönmüştüm. Artık daha fazla dayanamayıp, kavradığım gibi bütün gücümle kendime doğru çektiğimde, biliyorum, şaşırmıştı. 'Belanı versin, hadi!' dedim, abandım üstüne ve dudaklarını ısırdım. Kontrolünü kaybetti ve öç almak istercesine gidip gelmeye başladı. Deldikten sonra bile, canımın acımasına karşın, gidip gelmeye devam ettim... Dört ya da beş kere gelmiş olmalı. İçimde hissetmek istiyordum. Her neyse, ne utanıyordum, ne de sıkılmıştım. Sevişmek istiyordum ve acısı hiç umurumda değildi.»

İşin teknik yanını anlattıktan sonra, bu ilişkinin ne kadar sürdüğünü bana samimiyetle anlatıp anlatmayacağını düşünüyordum. Aradığım cevabı hemen aldım. Akıl almaz derecede samimiydi. Anılarında eşi görülmemiş bir sıcaklık vardı sanki. Kendilerine anlayışla davranıldığı zaman, kadınların nasıl size müteşekkir olduklarını anladım.

«Uzunca bir süre dostu oldum,» diye devam etti. «Her an benden bıkmasını bekliyordum, çünkü sa-

dece bakirelere tutkun olduğunu ısrarla belirtmişti. Tabii bir bakıma ben hâlâ bakireydim. Herkes beni on sekizinde ya da on dokuzunda sanıyordu; oysa oldukça gençtim. Bana çok şey öğretti. Her yere birlikte gittik. Bana çok bağlıydı ve daima nazik davranıyordu. Bir gün kıskandığını hissettim. Bir çok kadına sahip olduğu için bu beni şaşırttı; beni sevdiğini sanmıyordum. Kendisini bu konuda sıkıştırmaya başlayınca 'ama seni seviyorum,' derdi. Sonra meraklanmaya başladım. Bu iş ne kadar sürecekti ona göre? Kızlığını bozacak bir başka genç kız bulacağı anı düşünüp duruyordum. Onun yanında bir genç kızla karşılaşmaktan hoşlanmıyordum.

«'Ama ben başka bir kızı düşünmüyorum,' dedi, 'seni seviyorum... ve seni bırakmayacağım.'

«'Ama bana demiştin ki...' diye başladım, sonra güldüğünü gördüm... ve derhal aptalın teki olduğumu anladım. 'Demek beni de böyle elde ettin, öyle mi,' diye sordum. Öç almak istiyordum. Aptallıktı bu, çünkü beni incitecek bir davranışta bulunmamıştı. Ama onu küçük düşürmek istiyordum.

«Biliyor musun, yaptığımdan ötürü kendimden nefret ediyorum,» diye devam etti. «Bunu hak etmemişti ama, ona acı çektirmekten korkunç zevk alıyordum. Önüme çıkan her erkekle kudurmuşcasına flört ettim; bazılarıyla yattım da. Sonra bunları ona anlattım ve incindiğini görünce, büyük bir zevkle seyre koyuldum. 'Gençsin', derdi, 'ne yaptığını bilmiyorsun.' Doğruydu bu, ama bir tek şey vardı kafamda: Ondan üstündüm ve kendimi ona satsam dahi, o benim kölemdi. Zenginliğiyle alay

etmek hoşuma gidiyordu. 'Git kendine bir başka bakire satın al' diyordum. 'Belki bin dolardan daha ucuza kapatabilirsin. Bana beşyüz de teklif etseydin, evet derdim. Biraz daha akıllı olsaydm bana bedavadan sahip olabilirdin. Senin paran bende olsaydı, her gece bir yenisini seçerdim.' Tahammül edemeyecek duruma gelene kadar devam ediyordum. Bir gece evlenme teklifinde bulundu. Evet deseydim karısını derhal boşayacaktı; yemin ediyordu. Bensiz yaşayamayacağını söylüyordu. 'Ama ben sensiz yaşayabilirim,' diye karşılık verdim. Ürktü. 'Gaddarsın,' dedi. 'Hiç acımıyorsun.' Ne denli samimi olsa da, onunla evlenmeye niyetli değildim. Parası beni ilgilendirmiyordu. Onu neden böyle kötüye kullandığımı bilemiyordum. Daha sonra ondan ayrıldığımda kendimden utandım. Bir defa için gittim ve beni affetmesini diledim. Bir başka kızla yaşıyordu; görür görmez kendisi söyledi. 'Sana asla sadakatsizlik etmeyecektim,' dedi. 'Seni seviyordum. Senin için yapmayacağım şey yoktu. Ebediyen benimle kalacağını ummamıştım, ama, çok dikkafalıydın... çok gururluydun.' Babam gibi konuşuyordu benimle. Ağlamak istiyordum... Sonra, yapmayı aklımın köşesinden bile geçirmeyeceğim bir şey yaptım. Benimle yatması için yalvardım. Arzuyla tutuşuyordu. Ancak öyle terbiyeliydi ki, benden yararlanacak kadar yürekli değildi. 'Benimle yatmak istemiyorsun' dedi, 'sadece pişman olduğunu göstermek istiyorsun.' Yatmak istediğimi, bir âşık olarak kendisinden hoşlandığımı ısrarla belirttim. Artık dayanamıyordu. Ancak, tahminimce, başına geleceklerden korkuyordu. Beni arzulamaya yeni-

den başlamak istemiyordu; mesele buydu. Bense sadece ona olan borcumu ödemek istiyordum. Başka nasıl ödeyebileceğimi bilemiyordum. Biliyordum ki, beni, vücudumu, her şeyimi seviyordu. Kendisini üzse dahi, onu mutlu kılmak istiyordum... Çok karışık bir işti bu. Neyse, yattık ama, sertleşemiyordu. Böyle bir şeyin olabileceğini hiç düşünmemiştim. Her oyunu denedim. Kendimi alçaltmaktan zevk alıyordum. Kendi kendime gülüyor, böylesine nefret ettiğim bir adamın üstünde ter dökmenin ne acayip bir şey olduğunu düşünüyordum... Hiçbir şey olmadı. Ertesi gün yine geleceğimi ve deneyeceğimi söyledim. Cin çarpmış gibi suratıma baktı. 'Hatırlıyor musun, bir zamanlar sen bana karşı sabırlıydın,' dedim. 'Neden şimdi de ben sabretmeyeyim,' diye sordum. 'Delisin sen,' dedi, 'beni sevmiyorsun. Bir orospu gibi teslim ediyorsun kendini'. 'Şu anda oyum işte,' dedim... 'bir orospu.' Anlamadı. Korkmuştu, müthiş korkmuştu...»

Sonunu dinlemek için bekledim. «Tekrar gittin mi,» diye sordum.

Hayır, gitmemişti. Bir daha gitmemişti.

İçimden, «meraktan ölüyor olmalı,» dedim.

Ertesi sabah, Mona'ya, önceden tasarladığımız gibi doktora gideceğimizi hatırlattım. Bir ara kendisine telefon edeceğimi ve doktorun muayenehanesinde buluşacağımızı söyledim. Bu meseleyle ilgili olarak Kronski'ye danışmak zorundaydım. Dediklerimi tümüyle kabul etti. Ne istersem yapacaktı.

Kronski'nin seçtiği doktora gittik ve kan tahlili yaptırttık; doktorla yemek bile yedik. Gençti ve kanımca pek kendinden emin bir hali yoktu. Hastalı-

ğımla ilgili olarak ne teşhis koyacağını bilemiyordu. Hiç frengiye yakalanıp yakalanmadığımı bilmek istiyordu. İki kere belsoğukluğuna yakalandığımı söyledim. Birkaç gün beklemenin yerinde olacağını belirtti. Bu arada kanımızı da tahlil edecekti. Dış görünüşün çoğunlukla aldatıcı olmasına karşın, ikimizin de sıhhatli göründüğümüzü söyledi. Kısacası, genç doktorların —ve de ihtiyar doktorların— yaptığı gibi, konuştu da konuştu.

Birinci ve ikinci muayeneler arasında Maude'a gitmem gerekiyordu. Her şeyi anlattım. Mona'nın bu işten sorumlu olduğuna tabii ikna oldu. Böyle bir şey bekliyordu. Hasta kamışımla nasıl ilgilendiğini görmek gerçekten gülünçtü. Sanki hâlâ kendi özel mülkü sanıyordu. Dışarıya çıkarıp kendisine göstermek zorunda kaldım. Başlangıçta neşeyle elliyordu ama, az sonra profesyonel ilgisi uyandı ve şeyim elinde gittikçe büyürken, o da giderek dikkatsizleşti. Çok heyecanlanmamak için çabalamalıydım, yoksa dikkat denen nesneyi yel alıp götürebilirdi. Her neyse, şeyimi pantolonumdan içeri sokmama izin vermeden önce, ilaçla banyo yapmak için yalvardı. Bunun hiçbir zararı dokunmayacağından emindi. Öyle ki, birlikte banyoya girdiğimizde odun gibiydi, ve okşamasını, nazik nazik ellemesini seyre koyuldum.

Tekrar doktora gittiğimizde bütün işaretlerin olumsuz olduğunu öğrendik. Ancak, doktor açıklamasına devam etti: Bu bile kesin bir kanıt değildi.

«Biliyor musunuz,» dedi, belli ki biz gelmeden önce meseleyi düşünmüştü, «kanımca sünnet olsanız çok iyi olacak. Deri alındığında o nesne de gele-

cek. Son derece uzun bir deriniz var; sizi hiç rahatsız etmedi mi?»

Bu meseleyi hiç düşünmediğimi itiraf ettim. İnsan derisiyle doğar, derisiyle ölür. Kimse, kesme zamanı gelmeden apandisitini düşünmez.

«Evet,» diye devam etti, «o deri olmadan daha iyi olursun. Tabii, hastaneye yatmanız gerekecek... bir hafta filan sürebilir.»

Koku almış gibi, «peki, bu bana kaça patlar,» diye sordum.

Tam olarak bilmiyordu. Muhtemelen yüz dolara mal olurdu.

Bu konuyu düşüneceğimi söyledim. Sıhhi yararları olsa da, değerli derimden vazgeçmeye pek niyetli değildim. Sonra aklıma tuhaf bir fikir geldi; deri alındıktan sonra, kafası hissizleşecekti. Bu fikri hiç beğenmedim.

Bununla birlikte, muayenehanesinden ayrılmadan önce, bir hafta sonra tanıdığı bir operatörle randevulaşmam konusunda beni ikna etti.

«Bu arada iyileşirse, ameliyat olman şart değil —eğer bu iş hoşuna gitmediyse...»

«Ancak,» diye devam etti, «senin yerinde olsam —hoşuma gitse de, gitmese de— bu ameliyatı yaptırırım. Çok daha temiz.»

Bu arada, gece itirafları hızla devam ediyordu. Birkaç haftadır Mona dans salonunda çalışmıyordu, gecelerimizi birlikte geçiriyorduk. Bundan sonra ne yapacağını bilemiyordu; onu tedirgin eden şey daima para meselesi olmuştu. Ancak dans salonuna hiç dönmeyeceğinden kesinlikle emindi. Benim kadar, o da, kan tahlilinin olumlu sonuç vermesinden

son derece memnundu.

«Hiçbir şeyin olmadığını düşünmüştün, değil mi?»

«Kim bilir,» dedi, «öyle feci bir yerdi ki... kızlar pisti.»

«Kızlar mı?»

«Erkekler de... Ne olur, bu konuyu kapatalım.» Kısa bir sessizlikten sonra güldü ve «sahneye çıksam hoşuna gider mi,» diye sordu.

«Hoşlanırdım,» dedim. «Rol yapabileceğini sanıyor musun?»

«Galiba. Bekle Val, sana göstereceğim...»

O gece eve geç geldik ve sessizce yatağımıza girdik. Kamışımı tutarak bir başka itirafnameye başladı. Bana bir şey söylemek istiyordu... Kızmamalıydım... Müdahale etmeyecektim. Söz vermeliydim.

Orada uzanmış dikkatle dinliyordum. Yine para meselesi. Kapanmayan bir yara gibi hep oradaydı. «Dans salonunda kalmamı istemiyordun, değil mi,» diye sordu. Elbette istememiştim. Bakalım şimdi ne gelecekti? Merakla bekledim.

Tabii, zorunlu geçim harcamalarını temin etmesi gerekiyordu. Devam et! Kendi kendime düşündüm. Bitir artık! Bir uyuşturucu yuttum ve anlattıklarına kulak verdim. Ne gariptir ki, hiçbir ağrı kalmamıştı. Dans salonunda tanıştığı ihtiyarlardan, tatlı ihtiyarlardan söz ediyordu. Tek istedikleri, güzel bir genç kızın yanlarında bulunmasıymış; birlikte yemek yiyebilecekleri ve tiyatroya gidebilecekleri biri. Dans etmek dertleri değilmiş; hatta bir kızla yatmak bile. Genç kadınlarla beraber görünmek isterlermiş; böylelikle daha genç, daha neşeli ve mutlu hissediyor-

larmış kendilerini. Hepsi başarıya ulaşmış ihtiyar piçlermiş; takma dişli, şiş şiş damarlı ve bunun gibi şeyler. Paralarını nereye harcayacaklarını bilemezlermiş. Mona'nın gezip tozduğu ihtiyar, büyük bir çamaşırhane sahibiydi. Seksenini aşkın, narin, rahat, soğuk bakışlıydı. Bir çocuktu sanki. Elbette onu kıskanamazdım! Bütün istediği, parasını Mona için harcamaktı. Ne kadar sızdırdığını söylemedi ama, oldukça kabarık olduğu meydandaydı. Şimdi de bir başkası. Ritz Carlton'da yaşıyormuş; ayakkabı imalatçısıymış. Bazen onun odasında yermiş yemeğini, çünkü bu ona haz verirmiş. Mültimilyonerin tekiymiş ve Mona'ya inanmak gerekirse, biraz da bunakmış. En fazla, elini öpecek kadar cesarete sahipmiş... Evet, bütün bunları bana haftalardır anlatmak istiyormuş. Ancak, kızacağımdan korkmuş. «Kızmıyorsun, değil mi,» diye sordu, üzerime eğilerek. Hemen cevap vermedim. Düşünüyor, kafamı yorup duruyordum. Dirseğiyle dürterek, «niye bir şey söylemiyorsun,» diye sordu. «Kızmayacağına söz vermiştin.»

«Kızgın değilim,» dedim. Ve tekrar sustum.

«Ama kızdın! Kırıldın... Oh, Val, öyle aptalsın ki. Alınacağını bilseydim, sanır mısın ki bütün bunları sana anlatırdım?»

«Hiçbir şey düşünmüyorum,» dedim. «İnan bana, bir şeyim yok. En iyisi neyse onu yap. Yalnız, böyle olduğuna üzgünüm.»

«Ama hep böyle olmayacak! Bir süre için... İşte bu yüzden tiyatroya girmek istiyorum. Ben de senin kadar nefret ediyorum.»

Hastaneye gideceğim sabah erkenden uyandım.

Duş yaparken kamışıma baktım.B ir de ne göreyim: Yara bere kalmamıştı. Gözlerime inanamıyordum. Derhal Mona'yı uyandırdım ve gösterdim. Öptü. Tekrar yattım ve sınamak için hızla akıttım. Sonra doktora telefon etmeye gittim. «İyileşti,» dedim. «Derimi aldırtmayacağım.» Yine ikna edici sözler sarfetmesine engel olmak için telefonu çarçabuk kapattım.

Telefon kulübesinden ayrılırken, aniden aklıma Maude'a telefon etmek geldi.

«İnanamıyorum,» dedi.

«Vallahi, gerçek işte,» dedim. «Ve eğer inanmıyorsan, gelecek hafta geldiğimde sana ispat edeceğim.»

Konuşmayı sürdürmek istiyor gibiydi. Bir sürü ipe sapa gelmez şey anlattı. Canımı sıkmıştı. «Kapatmam gerekiyor,» dedim.

«Bir dakika,» diye yalvardı. «Daha erken, sözgelimi pazar günü gelip bizi gezmeye götürmek isteyip istemeyeceğini sormak istiyordum. Üçümüz birlikte pikniğe gideriz. Yiyecekleri hazırlarım...»

Sesi tatlıydı.

«Pekâlâ,» dedim, «öyle olsun. Hem de erken, sekiz sularında geleceğim.»

«İyileştiğine emin misin,» diye sordu.

«Kesinlikle eminim. Sana göstereceğim. Pazara.»

Kısa, çirkin bir gülüş; telefonu kapattım.

XVI

Boşanma davası sürüncemedeyken, olaylar da — her çağın sonunda olduğu gibi— hızlanıyordu. Geriye bir tek şey kalmıştı: bir savaş. İlk önce, Evrencini Telgraf Şirketi'nin şeytani haşmetmeapları, bir kez daha çalıştığım yeri değiştirmeyi uygun görmüşlerdi: bu kez karton kutularla sicimler mahallesinde, eski bir binanın çatı katı. Masam, haberci alayı tarafından mesai saatleri dışında antrenman sahası olarak kullanılan, terk edilmiş kocaman bir katın ortasında duruyordu. Aynı şekilde kocaman ve boş olan yandaki odada, bir çeşit klinik, dispanser ve jimnastikhane kombinası kurulmuştu. Bu tabloyu tamamlamak için gerekli olan tek şey, birkaç bar sandalyesiydi. Bazı sivri akıllılar, "dinlenme saatleri"ni hoşça geçirmek için patenlerini dahi getiriyorlardı. Her Allahın günü felaket gürültü yapıyorlardı; ancak şimdi şirketin plan ve projeleri beni öylesine az ilgilendiriyordu ki, rahatsız olmak bir yana, bu gürültüler hoşuma gidiyordu. Şimdi öteki bürolardan tamamen tecrit edilmiştim. Sinsi sinsi dolaşmaların, gözetlemelerin ardı arkası kesilmişti, başka bir deyişle, karantinaya alınmıştım. İşe almalar, yol vermeler, aynı belirsizlikle devam ediyordu; maiyetimdeki memurların sayısı ikiye indirilmişti: ben ve daha önce vestiyerlik yapan eski bir boksör. Ne dosyaları düzenli tutmak için çaba harcıyor, ne referansları inceliyor, ne de mektup yazı-

yordum. Telefonlara cevap vermek için zamanımın yarısını bile ayırma zahmetine katlanmıyordum; ivedi bir durum olduğunda, nasıl olsa telgraf vardı.

Yeni çalışma mekânımın havası kesinkes erken bunama havasıydı. Beni cehenneme sürmüşlerdi ve bundan hoşlanıyordum. O günkü müracaatçılardan kurtulur kurtulmaz, yandaki odaya gider ve soytarılıkları seyrederdim. Arada sırada ben de ayağıma patenlerimi geçirir ve ahmaklarla birlikte birkaç kez dönerdim. Yardımcım, ne olduğunu anlamadan bön bön suratıma bakardı. Bazen, ciddiyetine, "adab"ına ve diğer engelleyici psikolojik unsurlarına karşın, gülmeye başlar, bu gülüş isteri noktasına bile ulaşırdı. Bir defasında «evde başımın dertte olup olmadığı» nı sordu. Bir sonraki adımın içki olacağından korkmuştu.

Gerçekten de, bu aralar, şu ya da bu sebepten ötürü içmeye başlamıştım. Zararsızdı bu, çünkü sadece yemeklerde içiyordum. Bir bakkal dükkânının arkasında, rastlantı sonucu bir Fransız-İtalyan restoranı keşfetmiştim. Keyiflendirici bir havası vardı. Burada, restoran sahibinin hesabına işkembelerini dolduran komiser ve dedektifler de dahil olmak üzere herkes, "müstesna bir şahsiyet"ti.

Geceleri biryerlere gitmem gerekiyordu, çünkü Mona arka kapıdan tiyatroya sızabilmişti. Bu işi Monathan mı ayarlamıştı yoksa iddia ettiği gibi kendisi mi sızmıştı, pek keşfedememiştim. Her ne hal ise, kendisine yeni bir ad bulmuştu; yeni mesleğine uygun düşen bir ad ve buna uygun düşen, hayatı ve sülalesiyle ilgili yepyeni bir hikâye. Birdenbire İngiliz oluvermişti; ve ailesi de hatırladığı

kadarıyla çok eskiden beri tiyatroyla ilişkiliydi. Kendisine pek uyan o sahtekârlık dünyasına, o sıralarda gelişen küçük tiyatrolardan biri vasıtasıyla dahil olmuştu. Çok az para kazandıkları için, ona da pek az ödeme yapabiliyorlardı.

Arthur Raymond ve karısı başlangıçta bu habere pek inanmak istemiyorlardı. Mona'nın bir başka uydurması, diye düşünüyorlardı. Hislerini örtbas etmeyi pek beceremeyen Rebecca, Mona'nın suratına bile güldü. Ama Mona, bir gece, elinde bir Schnitzler oyununun metniyle çıkagelip de ciddi ciddi prova yapmaya başlayınca, şüpheleri şaşkınlığa dönüştü. Önlerinde felaketten başka bir şey göremez oldular. Ve Mona izahı güç bir el çabukluğuyla Tiyatro Loncası'na girmeyi başarınca, evin havası, kıskanma, kin ve art niyetle doyma noktasına ulaştı. Bu oyun çok gerçek bir hal alıyordu; şimdi Mona'nın aktriscilik oynamaktan, aktris durumuna gelmesi tehlikesi belirmişti.

Provaların sonu gelmiyordu sanki. Mona'nın ne zaman eve döneceğini bilemiyordum. Onunla baş başa bir gece geçirdiğimde, sanki sarhoşun tekini dinliyordum. Yeni yaşamının görkemi kafasını çelmişti. Arada sırada geceleri evde oturuyor ve yazmaya çalışıyordum, ama boşunaydı. Arthur Raymond daima oradaydı; bir ahtapot gibi avını kolluyordu. «Ne hakkında yazmak istiyorsun,» diye sorardı. «Yahu, dünyada yeteri kazar yazar yok mu?» Sonra da yazarlardan, hoşuna giden yazarlardan, söz ederdi ve ben daktilomun başında —sanki gider gitmez çalışmaya başlayacakmışım gibi— otururdu beklerdim. Çoğunlukla, tek yaptığım mektup

yazmaktı. Ünlü bir yazara yazıp, yapıtlarına nasıl hayran olduğumu anlatır ve şimdiye dek benden söz edildiğini duymamışsa, yakında duyacağını ima ederdim. Yine böyle bir günde, Kuzey'in Dostoyevski'si dedikleri Knut Hamsun'dan ilginç bir mektup aldım. Sekreteri tarafından kötü bir İngilizceyle kaleme alınmıştı ve kısa bir süre sonra Nobel Ödülü'nü kazanacak biri için, kötü bir yazıydı. Hürmetkârlığımdan memnun kaldığını, hatta duygulandığını anlattıktan sonra, (tahta ağızlığı arasından) Amerikalı yayıncısının kitaplarının satışından pek memnun gözükmediğini yazıyordu. Okuyucu kitlesi daha yakın bir ilgi göstermediği takdirde, kitaplarını artık yayınlayamayacaklarından korkuyorlardı. Yazısının tonu, başı dertte olan bir ejderhanın tonuna benziyordu. Kendisi için değil de, kendisi yüzünden bu denli acı çeken sevgili yayıncısı için durumu düzeltmek babından neler yapılabileceğini düşünüyordu. Ve sonra, mektup devam ediyordu, ilginç bir fikir kafasını çelmişti; bu fikri açıklıyordu. Mesele şuydu: bir defasında New York'ta oturan ve benim de şüphesiz tanıdığım (!) bir Bay Boyle'dan mektup almıştı. Belki de Bay Boyle'la bir araya gelir, meseleyi ciddi ciddi düşünür ve muhtemelen enfes bir çözüm yolu buluruz, diye düşünmüştü. Belki de, Amerika'da başkalarına Norveç'in ormanlarında ve bataklıklarında Knut Hamsun adında bir yazarın yaşadığını, yapıtlarının ciddi olarak İngilizceye çevrildiğini ve şimdi de yayıncısının deposundaki rafların üstünde solduklarını anlatırdık. Kitaplarının satışını biraz artırabildiği takdirde, yayıncısının neşesinin yerine geleceğinden ve ken-

disine tekrar güvenmeye başlayacağından emindi. Amerika'ya geldiğini söylüyordu ve kendi İngilizcesinin bana kendi eliyle yazamayacak kadar zayıf olmasına karşın, sekreterinin kendi düşüncelerini ve niyetini ortaya koyabileceğinden emindi. Bay Boyle'un adresini hatırlamıyordu; kendim bulmalıydım. Elinizden geleni yapın, diye rica ediyordu. Belki de New York'ta yapıtlarını tanıyan birçok kimse vardı; onlarla işbirliği yapabilirdim. Acıklı ama heybetli bir tonda son buluyordu mektup... Acaba birkaç damla da gözyaşı bulabilir miyim diye dikkatle inceledim.

Eğer zarfın üzerinde Norveç posta idaresinin damgası bulunmasaydı, eğer —sonradan anladığım kadarıyla— mektubun altında kendi el yazısıyla imzası bulunmasaydı —bunu bir eşek şakası sanabilirdim. Gürültülü kahkahalar arasında akıl almaz tartışmalar yapıldı. Aptalca, kendim için bir kahraman yaratıp tapınmamın karşılığını aldığım iddia edildi. Put parçalanmıştı ve tüm düşünebilme yeteneğim sıfıra inmişti. Hiç kimse Knut Hamsun'u tekrar nasıl okuyabileceğimi bilemiyordu. İçtenlikle söylüyorum, ağlamak istiyordum. Nasıl olduğunu bilemiyordum ama, korkunç bir olay vuku bulmuştu ve bu mektubun *Açlık, Pan, Victoria,* ve *Yeryüzü Nimeti*'nin yazarı tarafından kaleme alınmış olabileceğine —kanıtlar aleyhine olmasına karşın— inanmak istemiyordum. Yazının yazılmasını tamamen sekreterine bırakmış olması, içeriğine hiç dikkat etmeden imzalamış olması pekâlâ mümkündü. Onun gibi ünlü bir adam, kuşkusuz her gün dünyanın dört bucağındaki hayranlarından düzinelerce mek-

tup alırdı. Onun durumundaki bir insanı ilgilendirecek hiçbir şey yoktu benim taptaze methiyemde. Üstelik, hacca geldiği yıllarda çektiği acılardan ötürü belki de bütün Amerikan ırkından nefret ediyordu. Büyük bir olasılıkla, o eşek sekreterine, Amerika'daki satışlarının önemsiz olduğunu pek çok kez söylemişti. Belki de yayıncısı canını çıkarıyordu; yayıncılar yazarlarıyla çalışmalarını sürdürürken kafalarında bir tek düşünce vardır: satışlar. Belki de yayıncısı, sekreterinin önünde, Amerikalılar'ın hayatta değerli olan şeyler dışında her şeye para harcadıklarını söylemişti. Ve belki de efendisine tapan bu zavallı ahmak, fırsattan yararlanmaya ve bu kötü durumu düzeltmek için birtakım hıyarca önerilerde bulunmaya karar vermişti. Ne Dagmar'a, ne de Edwige'e benziyordu. Ne de Bay Nagel'in romantik flörtlerinden ve uvertürlerinden kurtulmaya umutsuzca çabalayan Martha Gude'a benziyordu. Sekreter büyük bir olasılıkla —hayalgücü dışında— her konuda kurtuluşuna kavuşmuş şu okumuş Norveçli kelle peynirlerinden biriydi. Evini düzen içinde tutabilen, kimseye kötülük etmeyen, başkalarının işine burnunu sokmayan ve bir gün bir üretme kuruluşunun ya da piç çocuklar için bir kreşin müdiresi olacağını düşleyen, hijyenik ve bilime yatkın biriydi.

Hayır, Tanrım beni hayal kırıklığına uğratmıştı. Bilinçli olarak bazı kitaplarını tekrar okudum ve utana sıkıla, bazı pasajları okudukça ağladım durdum. Öylesine etkilenmiştim ki, acaba mektubu rüyamda mı gördüm diye düşünmeye başladım.

Bu "korkunç olay"ın etkileri çok kötüydü. Vahşi,

tedirgin, alaycı biri oldum çıktım. Ses vermeyen demir teller çalan bir serseri oldum. Tapındığım kişileri birbiri ardına taklit etmeye başladım. Ahmakça, deli dolu konuşuyordum; sıcak çişimi önüme gelen her şeyin üzerine yaptım. İki insan olmuştum: Kendim ve bir alay taklit ettiklerim.

Boşanma duruşması yaklaşıyordu. Bu beni, açıklanması olanaksız bir nedenden ötürü çok daha vahşi ve tedirgin yaptı. Hukuk adına oynanması gereken bu güldürüden nefret ediyordum. Maude'un haklarını savunması için kiraladığı avukattan nefret ediyor, tiksiniyordum. Mısırla beslenen bir Romain Rolland'a, bir nebze nüktedan olmayan, hayal gücüne sahip olmayan bir adama benziyordu. Manevi hiddetle dolup taşıyordu sanki. Hıyarın tekiydi; korkağın, alçağın, ikiyüzlünün teki. Tüylerim ürperiyordu.

Gezmeye gittiğimiz gün ondan söz etmiştik. Mineola yakınlarında bir yerde otlara uzanmıştık. Kızımız sağa sola koşuşuyor, çiçek topluyordu. Hava sıcaktı, oldukça sıcak; sinir bozucu, kuru, sıcak bir rüzgâr esiyordu. Dışarı çıkarmış ve Maude'un eline vermiştim. Utanarak inceledi; pek doktorvari davranmak istemiyordu ama, yine de her şeyin yerinde olduğuna kendini inandırmak için yanıp tutuşuyordu. Bir süre sonra bıraktı, dizleri kalkık, sırtüstü yattı; ılık rüzgâr kıçını yalıyordu. Uygun bir pozisyona getirdim ve donunu çıkardım. Yine o muhalif havasına bürünmüştü. «Ama etrafta kimsecikler yok,» diye ısrarla üsteledim. Bacaklarını daha da açtırttım; ellemeye başladım.

Kendime doğru çektim ve sokmaya çalıştım. Ge-

ri çekildi. Kızdan çekiniyordu. Etrafıma bakındım. «Keyfi yerinde,» dedim. «Eğleniyor işte. Bizi düşündüğü yok ki.»

«Ama ya geri döner ve bizi bu şekilde...»

«Uyuduğumuzu sanacaktır. Ne yaptığımızı bilemez ya.»

Bunun üzerine beni şiddetle itti. Edepsiz bir şeydi bu. «Bana kendi çocuğunun önünde sahip olacaktın öyle mi? Ne korkunç şey.»

«Hiç de korkunç değil. Korkunç olan biri varsa, o da sensin. Gerçekten masumca bir şey bu. Büyüdüğü zaman hatırlasa bile, kadın olacağından anlayacaktır. Bunun pis bir şey olduğunu sanmıyorum. Pis olan senin kafan, hepsi bu.»

Donunu giyiyordu. Pantolonumun içine sokma zahmetine katlanmadım. İniyordu; mahzun mahzun otların üzerine uzandım.

«Peki, madem öyle, birşeyler yiyelim,» dedim, «sevişmesek bile her zaman yiyebiliriz.»

«Evet, yemek! Her zaman yersin zaten. Tek dert ettiğin yemek ve uyumaktır.»

«Sevişmek,» diye düzelttim, «uyumak değil.»

«Benimle bu şekide konuşmasan iyi edersin.» Yemek çıkınını açtı. «Her şeyi berbat etmen gerekiyor sanki. Sakin bir gün geçireceğimizi ummuştum; bir defacık olsa bile. Hep bizi pikniğe götürmekten söz eder dururdun. Ama hiç götürmedin. Bir defacık olsun. Kendinden, dostlarından, kadınlarından başka hiçbir şey düşünmedin. Değişeceğini düşünmekle aptallık etmişim. Çocuğunu dert edinmiyorsun; varlığından haberdar bile değilsin. Onun önünde kendini kontrol etmesini dahi bilmiyorsun.

Onun önünde bana sahip olacak ve masum bir iş yapıyormuş gibi davranacaktın. İğrençsin... Bittiğine memnunum. Gelecek hafta bu zaman, özgür olacağım... Senden ebediyen kurtuluyorum. Beni zehirledin. Beni tedirgin ettin, nefret dolu bir insan yaptın. Kendimden nefret etmeme sebep oldun. Seni tanıdığımdan beri kendimi bilemez oldum. Olmamı istediğin tipte bir insan oldum. Beni hiç sevmedin... hiç. Tek istediğin, arzularını tatmin etmekti. Sanki hayvanmışım gibi davrandın. İstediğini alır, sonra da çeker gidersin. Benden sonra sana bacaklarını açan, önüne gelen ilk kadına — herhangi bir kadına— gidersin. Bir nebze olsun sadakat, nezaket ya da ilgi nedir bilmiyorsun... Al şunu!» dedi ve avucuma bir sandviç koydu. «İnşallah boğazında kalır!»

Sandviçi ağzıma götürürken parmaklarımda bıraktığı kokuyu kokladım. Suratına baktım ve bir yandan sırıtırken, bir yandan da parmaklarımı koklamayı sürdürdüm.

«İğrençsin!» dedi.

«Hiç de öyle değil, kadınım. Kızgın avradın tekisin sen, ama yine de hoş kokuyor. Sende hoşuma giden tek şey bu.»

Öfkelenmişti. Ağlamaya başladı.

«Hoşuma gidiyor dedim diye ağlamak ha! Ne biçim karısın yahu! Nefret etmesi gereken biri varsa o da benim. Ne biçim karısın sen ha?»

Gözyaşları yanaklarından boşanıyordu şimdi. Tam o sırada kız koşarak bize doğru geldi. Ne olmuştu? Annesi neden ağlıyordu?

Maude gözyaşlarını silerek, «bir şey yok,» dedi.

«Ayak bileğimi burktum.» Kendini tutmak istiyordu ama, yine de birkaç kez hıçkırdı. Çantaya eğildi ve çocuk için bir sandviç seçti.

«Bir şey yapsana, Henry?» dedi çocuk. Ciddi, afallamış bir şekilde, bir bana bir Maude'a bakıyordu.

Ayağa kalktım ve Maude'un ayak bileğini ovdum.

Hiddetle «dokunma bana!» dedi.

«Ama iyileştirmek istiyor,» dedi çocuk.

«Tabii, baban onu iyileştirecek,» diyerek bileğini hafif hafif ovmaya, sonra da bacağını okşamaya başladım.

«Öp onu,» dedi çocuk. «Öp onu; gözyaşlarını dindir.»

Eğildim ve Maude'u yanaklarından öptüm. Acayip bir şekilde kollarını boynuma doladı ve dudaklarımdan hırsla öptü. Çocuk da kollarını boynumuza doladı ve bizi öptü.

Aniden Maude tekrar ağlamaya başladı. Artık tahammül etmek olanaksızdı. Ona acıdım. Nazikçe kollarımı boynuna doladım ve gönlünü yaptım.

«Allahım,» dedi ağlayarak, «ne korkunç bir güldürü!»

«Değil ama,» dedim. «İnan, içtenlikle söylüyorum. Özür dilerim. Olan bitenlerden dolayı özür dilerim.»

Çocuk «ağlama artık,» diye yalvardı. «Yemek istiyorum. Henry'nin beni oraya götürmesini istiyorum,» dedi ve eliyle tarlanın kenarındaki bir ağaçlığa işaret etti. «Senin de gelmeni istiyorum.»

«Baş başa geçireceğimiz tek zaman... ve böyle

mi olmalıydı.» Burnunu çekiyordu şimdi.

«Böyle konuşma, Maude. Henüz vaktimiz var. Her şeyi unutalım. Hadi, birşeyler yiyelim.»

İstemeye istemeye, yorgun bir ifadeyle bir sandviç aldı ve ağzına götürdü; sonra da yere koyarak «yiyemiyorum,» dedi.

«Hadi, hadi, yiyebilirsin!» dedim ve kollarımı tekrar boynuna doladım.

«Şimdi bu şekilde hareket ediyorsun... sonra da bir çuval inciri batırırsın.»

«Hayır batırmayacağım. Söz veriyorum.»

«Onu yine öp,» dedi çocuk.

Eğildim ve tatlı tatlı, nazikçe öptüm. Gerçekten yatışmış gibiydi. Gözleri parıldamaya başladı.

Kısa bir süre durakladıktan sonra, «neden hep böyle değilsin,» diye sordu.

«Öyleyim,» diye ekledim, «eğer bana fırsat verilirse. Seninle kavga etmek istemiyorum. Neden isteyeyim? Artık karı-koca değiliz ki.»

«Öyleyse neden bu şekilde davranıyorsun? Neden hep aşk yapıyorsun? Neden beni yalnız bırakmıyorsun?»

«Sana aşk yapmıyorum,» diye karşılık verdim. «Aşk değil bu, ihtiras. Suç olmasa gerek, değil mi? Allah rızası için, yine başlamayalım. Bugün nasıl istiyorsan öyle davranacağım; bir daha dokunmayacağım.»

«Ben bunu istemedim ki. Bir daha dokunma demedim. Bana karşı nasıl davrandığın... bana... şahsıma karşı saygılı değilsin. Hoşlanmadığım işte bu. Beni artık sevmediğini biliyorum ama, umurunda olmasa bile, daha nazik davranabilirsin. Sandığın

gibi, aşırı namus düşkünü değilim. Benim de duygularım var... belki de seninkilerden daha derin, daha güçlü. Sanma ki senin yerini tutacak bir başkasını bulamam. Tek istediğim biraz zaman...»

İsteksizce sandviçini ısırıyordu. Aniden gözleri parıldadı. Yüzü utangaç, çapkın bir ifadeye büründü.

«İstesem hemen yarın evlenebilirim,» diye devam etti. «Hiç aklına gelmemişti, değil mi? Aslında bugüne dek üç teklif aldım bile. Sonuncusu...» ve avukatın adını verdi.

Hiddetle gülümsemekten kendimi alamayarak «ondan mı,» diye sordum.

«Evet,» dedi. «Hiç de düşündüğün gibi değil. Hoşlanıyorum ondan.»

«Evet, her şey ortada. Tevekkeli değil davayla bu denli ilgileniyor.»

Lastikten parmakla vajinasını muayene eden doktorla nasıl ilgilenmemişse, bu herifle, bu Rocambolesque'le de ilgilendiğini hiç sanmıyordum. Aslında kimseyle ilgilenmezdi; tek isteği, acıdan arınmak, rahat olmaktı. Karanlıkta üzerine oturacağı bir kucak, gizemli bir şekilde girecek bir organ, ağza alınmayacak arzularını boğacak bir çift lakırdıydı bütün istediği. Elbette avukat bilmem kim, biçilmiş kaftandı. Neden olmasın? Bir mürekkepli kalem kadar sadık, bir fare kapanı kadar tedbirli, bir sigorta poliçesi kadar dikkatli olacağı ortadaydı. Çanına ot tıkanmış, yürüyen bir evrak çantası, yürekli bir kertenkele idi. Kendi evime bir başka kadın getirmem beyefendiyi şaşırtmıştı, öyle mi? Kullanılmış prezervatifleri lavabonun kenarında bırakmam, kendileri-

ni şaşırtmıştı, öyle mi? Dostumla birlikte kahvaltıya kalmam kendilerini şaşırtmıştı, öyle mi? Yağmur damlaları kabuğuna damladığında, salyangoz da şaşırır. Kendi yokluğunda garnizonunun yok olduğunu öğrenen general de şaşırır. İnsan denen hayvanın nasıl ahmak ve hissiz olduğunu gördüğü zaman, Tanrı'nın kendisi de şaşırır. Ancak meleklerin —kaçıkların önünde bile— şaşırdıklarına pek ihtimal vermiyorum.

Ona ahlaki dinamizmin diyalektiğini öğretmeye çabalıyordum. Hayvani olanla kutsal olanın evliliğini anlayabilmesi için çırpınıyordu dilim. Amatörün tekine dördüncü boyutu anlattığınızda, ne kadar anlarsa, o da işte o kadar anlıyordu. Sanki melek pastası gibi bir şeymiş gibi, incelikten, nezaketten söz etti durdu. Seks, evrimi incelemek için arada sırada ziyaret edilen bir hayvanat bahçesine kapatılmış bir hayvandı.

Akşam üzeri eve döndük; yüksekten giden trenin son vagonunda, çocuk kollarımda uyuklayarak. Piknikten dönen Anne ve Baba. Aşağıda kent anlamsız, geometrik bir katılıkla uzayıp gidiyordu; kendisini mimari açıdan besleyen kötü bir rüya. Uyanması olanaksız bir rüya. Bay ve Bayan Megalopolitan ve evlatları. Aksak ve prangalı. Geyik eti gibi havada asılı. Paçalarından asılmış, her cinsten bir çift. Yolun bir ucunda kıtlık, öteki ucunda iflas. İstasyonlar arasında, elinde Tanrı'nın doğum, oğlancılık ve don hastalığından müteşekkil kutsal üçlüsünü temsil eden üç altın top tutan tefeci. Mutlu günler. Rockaway'den sarkan sis. Mineola'da ölü bir yaprak gibi savrulan doğa. Arada sırada kapılar

açılıp kapanıyor: mezbaha için taze et yığınları, Baştankara kuşunun cıvıldaması gibi, ufak ufak konuşma kırıntıları. Yanımızda oturan şu tombul gencin, on - on beş yıl sonra yabancı bir toprakta dehşet içinde beynini patlatacağını kim düşünebilir ki? Bütün gün ufacık masum aletler yap; geceleyin karanlık bir odada oturup kurşuni ekranda ruhların geçişini seyreyle. Belki de en gerçekçi anlar, kenefte oturup sıçtığın anlardır. Bu ne sana herhangi bir şeye mal olur, ne de bağlar seni. Ne yemek yemeye ya da düzmeye benzer, ne de cafcaflı sözler sarfetmeye. Oturaktan kalkar ve büyük lavaboya otururşun. Elini dokundurduğun her şey bokludur. Tuvalet kâğıdıyla sarıp sarmalasan da kokusu gitmez. *Kaka!* Sanayi çağının tılsımlı taşı. Bokta bütünleşen ölüm ve yeniden canlanma! Büyük mağaza yaşantısı: bir tezgâhın üzerinde ipince ipek kumaşlar, bir diğerinin üzerinde bombalar. Nasıl yorumlarsanız yorumlayın, her düşünce, her eylem kasada kaydedilir. İlk nefesini almaya başladığın andan itibaren hapı yutmuşsun. Bir tek kocaman uluslararası ticari mekanizma korporasyonu. Lojistik, dedikleri şey.

Anne ile Baba şimdi sessiz. Bir nebze olsun kavga yok. Dışarıda, solucanlarla ve Tanrı'nın diğer yaratıklarıyla bir gün geçirmek ne hoş! Ne tatlı bir antrakt! Hayat rüya gibi akıp gidiyor. Vücutları henüz sıcaklıklarını muhafaza ederken kesip açsanız, bu kasideye benzer hiçbir şey bulamazsınız. Vücutları kazısanız, sonra da taşla doldursanız, ölü ördek gibi suyun dibini boylarlar.

Yağmur yağmaya başlıyor; bardaktan boşanırcasına. Yumruk büyüklüğünde dolu taneleri kaldırı-

ma çarpıp sıçrıyor. Kent, (frengi ilacı olarak kullanılan) Salvarsan'la yapış yapış olmuş bir karınca kümesine benziyor. Lağımlar yükseliyor ve kusmuğunu boşaltıyor. Gök, bir test tüpünün dibi gibi somurtkan ve donuk.

Aniden öldüresiye neşeleniyor, kırk gün kırk gece böyle yağsın diye İsa'ya yalvarıyorum. Kentin kendi bokunda yüzmesini görmek istiyorum; vitrinlerdeki mankenlerin nehirde yüzmelerini, kasaların, kamyonların tekerlekleri altında paramparça olmalarını görmek istiyorum; sağda solda yaban otu ve pis yazılar, delilerin tımarhanelerden dışarı fırlamalarını istiyorum. Su kürü! 98'de Filipinliler'e verdikleri gibi! Ama şu bizim Aguinaldo'muz nerede? Dudakları arasında bir meç, sele göğüs gerebilecek sıçan nerede?

Onları taksiyle eve getiriyor; yıldırım, köşedeki namussuz Katolik kilisesinin kulesini alıp götürdüğü sırada selametle eve sokuyorum. Parçalanan çanlar gürültüyle kaldırıma çarpıyor. Kilisenin içinde alçıdan bir Bakire Meryem tuzla buz oluyor. Papaz öylesine korkmuş ki, pantolonunun önünü ilikleyecek zamanı bulamıyor. Hayaları taş gibi şişmiş.

Melanie çıldırmış bir albatros gibi sağa sola koşuşturuyor. «Üstünüzü başınızı kurutun!» diye feryat ediyor. Nefes alıp vermeler, çığlıklar, azarlamalar arasında görkemli bir soyunma. Maude'un kısa ceketini giyiyorum, tüylerle kaplı olanını. Loulou Hurluburlu'yu canlandırmaya başlayacak bir periyim sanki. Her şey beceriksizce.

Maude yukarıda çocuğu yatırıyor. Yalınayak, kısa ceket açık bir şekilde geziniyorum. Hoş bir his.

Melanie iyi olup olmadığımı anlamak için içeriyi dikizliyor. Papağan bileğinin üzerine tünemiş, pantolonla geziniyor. Yıldırımdan korkmuş. Ellerimin içinde gizleyerek kendisiyle konuşuyorum. Memling'in *Oz Büyücüsü*'nden bir sahne olabilirdi. Zaman: *dreiviertel takt*. Arada sırada şimşek çakıyor. Ağızda yanık kauçuk tadı var.

Maude içeri girdiği sırada, büyük aynanın önünde durmuş, sallanışını zevkle seyrediyorum. Dişi tavşan gibi oynak ve her yanı tül ve muslinle süslenmiş. Aynada gördüğü şeyden hiç de korkmuyor. Yanıma yaklaşıyor. «Aç!» diyorum. Yavaş yavaş soyunarak, «aç mısın,» diye soruyor. Çeviriyor ve kendime doğru bastırıyorum. Bacağının tekini kaldırıyor. Aynada kendimizi seyrediyoruz. Büyülenmiş gibi bir hali var. Daha iyi görebilsin diye, üstündekileri kaldırıyorum. Havaya kaldırıyorum ve bacaklarını doluyor. «Evet, hadi!» diye yalvarıyor. «Yap beni! yap!» Aniden bacaklarını ayırıyor, gevşetiyor. Büyük koltuğu yakalıyor ve çeviriyor, ellerini arkasına dayıyor. Arkası davetkâr bir şekilde kalkık. Beni beklemiyor; kendisi yakalıyor ve bir yandan aynada seyrederken bir yandan da kendi eliyle yerleştiriyor. Giysilerimi kirli bir sokak kızı gibi kaldırarak, yavaş yavaş hareket ediyorum. Aktığını görmekten büyük zevk alıyor; alttan uzanıp oynuyor. Gemi azıya almış şimdi. Dışarı çıkarmadan, mümkün olduğu kadar geri çekiyorum; kıvırıyor ve iyice içine yerleştiriyor. Nihayet bu da yetiyor. Yere uzanmak ve bacaklarını boynuma dolamak istiyor. «Dibine kadar,» diye yalvarıyor. «Acıtmaktan korkma... istiyorum! Her şeyi yapma-

nı istiyorum.» Öyle yüklendim ki, sanki bir adale yatağına gömülmüştüm. Her yanı sallanıyor, kayıyordu. Eğildim ve memelerini emdim; uçları taş gibiydi. Aniden başımı kendine doğru çekti ve çılgınca ısırmaya başladı; dudaklarımı, kulaklarımı, yanaklarımı, boynumu ısırıyordu. «İstiyorsun, değil mi?» diye fısıldadı. «İstiyorsun, istiyorsun...» Dudakları çapkın çapkın kıvrılmıştı. «İstiyorsun, istiyorsun...» Ve yerden kalktı. Sonra da, suratı sanki çekiçle parçalanan bir aynanın altında kalmışcasına bir inleme, bir spazm, vahşi, işkenceli bir bakış suratında. «Daha dışarı çıkarma,» diye hırıldadı. Bacakları hâlâ boynuma dolanmış bir vaziyette, küçük bayrağım seğirmeye ve titremeye başladı. «Allahım,» dedi, «durduramıyorum!» Şehvetli bir melekten kutsal suyu alıyormuş gibi, söz dinler bir vaziyette dudaklarından sarkıyordu. Tekrar akıttı. Giderek daha da şehvetleniyordum. Bacaklarını indirdim ve benimkilerin yanma koydum. «Allah belanı versin, sallanma,» dedim, «şimdi patlatacağım.» Yavaş yavaş ve hiddetle gidip gelmeye başladım. Nefes alıp veriyor, «Ah, ah... Oh!» diye fısıldıyordu. (Hint mabudu) Juggernaut gibi dimdik tutuyordum. Bombazin parçasını düzen (Fenikeliler'in mabudu) Moloch gibi. Organza Friganza. Düzgün dürtüşlerle Bolero. Gözleri çılgınca parıldıyordu. Ebedi bir çiftleşmeydi sanki. Üzerine yığıldım ve bitkin bir şekilde dudaklarını kemirmeye başladım.

Aniden aklıma duş geldi. Sert sert dürterek, «kalk!» dedim, «kalk!»

Hafifçe «ihtiyacım yok!» dedi, bilgiççe gülerek.

«Yani, demek istiyorsun ki...» diye hayretle sordum.

«Evet, dert edinmen gerekmiyor... İyi misin? Yıkanmak istemiyor musun?»

Banyoda doktora —bir başkasına— gittiğini itiraf etti. Artık korkacak hiçbir şey yoktu.

«Demek öyle?» dedim.

Pudraladı, uzattı çekti ve eğilip öptü. «Allahım,» dedi, kollarını boynuma dolayarak, «eğer...»

«Eğer ne?»

«Ne demek istediğimi biliyorsun.»

Kendimi çektim ve başımı çevirerek, «evet,» dedim, «galiba biliyorum. Her neyse, artık benden nefret etmiyorsun, değil mi?»

«Hiç kimseden nefret etmiyorum,» dedi. «Böyle sonuçlandığına üzgünüm. Şimdi seni... onunla paylaşmak zorundayım.»

Telaşla, «acıkmış olmalısın,» dedi, «gitmeden önce sana birşeyler hazırlayayım.» Suratını dikkatle pudraladı, dudaklarını boyadı, saçlarını dikkatsizce ama çarpıcı bir şekilde düzeltti. Belinden yukarısı çıplaktı. Şimdiye dek gördüğümden bin kez daha güzeldi. Parlak, doymak bilmez bir hayvan gibiydi.

Sallana sallana mutfakta dolaştım ve soğuk birşeyler hazırlamasına yardım ettim. Bir şişe ev işi şarap bile açmıştı; bir komşusunun verdiği mürver şarabı. Kapıları kapattık ve ısınmak için havagazını açık tuttuk. Allahım, ne hoştu. Sanki birbirimizi yeniden tanımaya başlıyorduk. Arada sırada ayağa kalkıyor, kollarımı beline doluyor, ihtirasla öpüyor, bir yandan da elliyordum. Ne utanıyordu ne de çekiniyordu. Tam aksine. Geri çekildiğimde elimi tu-

tuyor, sonra ağzını hızla ona götürüyor ve emiyor du.

Oturup yemeye koyulduğumda, «derhal gitmen gerekmiyor, değil mi,» diye sordu.

Büyük bir uysallıkla, «sen istemiyorsan elbette ki hayır,» diye karşılık verdim.

«Daha önce böyle bir şeyin olmaması benim hatam mıydı,» diye sordu. «Gerçekten titiz bir yaratık mıyım?» Öylesine içten, öylesine candandı ki, yıllar yılı beraber yaşadığım bu kadını neredeyse tanıyamayacaktım.

Şarabımdan bir bardak daha boşalttıktan sonra, «galiba her ikimiz de hatalıydık,» diye karşılık verdim.

Birşeyler çıkarmak için buzluğa doğru ilerledi.

Elinde birtakım şeylerle geri gelerek, «biliyor musun, canım ne istiyor?» dedi. «Pikabı aşağı indirmek ve dans etmek istiyorum. Çok hassas bir iki iğnem var... Hoşuna gider mi?»

«Elbette,» dedim, «iyi olur.»

«Ve eğer kızmazsan... bir parçacık sarhoş olalım mı? Çok neşeliyim. Kutlamak istiyorum.»

«Şarap?» dedim, «hepsi bu kadar mı?»

«Yukarıdaki kızdan biraz daha alabilirim; ya da konyak, eğer istersen.»

«Eğer seni mutlu edecekse... herhangi bir şey içebilirim.»

Gitmek için davrandı. Atladım ve belinden yakaladım. Üstündekini kaldırdım ve kıçını öptüm.

«Bırak da gideyim,» diye mırıldandı, «hemen dönerim.»

Geri geldiğinde, yukarıdaki kıza birşeyler fısıl-

dadığını duydum. Cama hafifçe vurdu. «Üstüne bir şey al,» diye öttü, «yanımda Elsie var.»

Banyoya girdim ve belime bir havlu doladım. Beni görür görmez Elsie gülmeye başladı. Yatakta Mona ile yatarken bizi bastığı günden beri kendisini görmemiştim. Neşesi yerindeydi ve olayların seyrinden hiç de utanmış değildi. Bir şişe şarapla biraz da konyak getirmişlerdi. Ve de pikapla birtakım plaklar.

Elsie bu küçük kutlamamızı bizimle paylaşacak havadaydı. Maude'un ona biraz içki ikram edeceğini, sonra da aşağı yukarı nazik bir şekilde yol vereceğini sanmıştım. Hiç de öyle olmadı. Elsie'nin varlığı hiç de rahatsız etmiyordu kendisini. Tatlı bir tebessümle yarı çıplak olduğu için özür diledi. Bir plak koyduk ve Maude'la dans etmeye başladım. Havlu kaydı, ancak hiçbirimiz yerden kaldırma zahmetine katlanmadık. Ayrıldığımızda ben ortada cascavlak, bayrak direği gibi dimdik duruyordum; bardağımı elime aldım. Elsie şaşkın şaşkın baktı ve başını çevirdi. Maude havluyu verdi, daha doğrusu üstüne koydu. «Dert edinmiyorsun Elsie, değil mi,» diye sordu. Elsie son derece sessizdi; şakaklarının atışını duyuyordum. Pikabın yanına gitti ve plağın öteki yüzünü çevirdi. Sonra da bize bakmadan bardağını aldı ve içkisini yudumladı.

«Neden onunla dans etmiyorsun,» diye sordu Maude. «Sana engel olacak değilim. Haydi Elsie, dans et onunla.»

Havlu sallanır bir vaziyette Elsie'ye yaklaştım. Sırtını Maude'a çevirir çevirmez havluyu çekti ve hararetle tuttu. Sanki üşümüş gibi bütün vücudu-

nun titremekte olduğunu hissettim.

Maude, «burası çok aydınlık, mumu getireceğim,» dedi ve yandaki odada kayboldu. Elsie hemen dansı kesti, dudaklarını dudaklarıma yapıştırdı ve diliyle boynumu yalamaya başladı. Elimi onun üzerine koydum ve sıkmaya başladım. Hâlâ tutuyordu. Plak bitti. Hiçbirimiz pikabı kapamazahmetine katlanmadık. Maude'un geldiğini duydum; ancak hâlâ Elsie'nin kolları arasındaydım.

Kendi kendime, kavga başlıyor diye düşündüm. Ama Maude hiç dikkat etmiyormuş gibi davrandı. Mumları yaktı ve elektriği söndürdü. Elsie'yi kendimden iterken «zararı yok. Fark etmez. Bırakın da ben de katılayım,» dediğini duydum. Ve kollarını bizim boynumuza doladı; birbirimizi öpmeye başladık.

Sonunda Elsie çekilerek, «of, çok sıcak!» dedi.

«İstersen elbiseni çıkar,» dedi Maude. «Ben şunu çıkaracağım.» Ve bunu söyleyerek üstündekini çıkardı; çırılçıplaktı şimdi.

Az sonra üçümüz de çırılçıplaktık.

Maude kucağımda oturuyordu. Yine ıslanmıştı. Elsie, kolu Maude'un boynuna dolanmış bir vaziyette yanımızda duruyordu. Maude'dan biraz daha uzun boyluydu ve şahane bir vücuda sahipti. Elimle ovmaya, parmaklarımı gezdirmeye başladım. Maude tatmin olmuş gibi gülümseyerek bakıyordu. Eğildim ve Elsie'yi öptüm.

Maude sadece «artık kıskanmamak ne güzel,» dedi.

Elsie'nin suratı kıpkızıl olmuştu. Rolünün ne olduğunu, nereye kadar gitme cüreti göstereceğini bi-

lemiyordu. Samimiyetine sanki pek inanmamış gibi, dikkatle Maude'u inceliyordu. Bir yandan parmaklarım Elsie'de, ihtirasla Maude'u öpüyordum. Elsie'nin hareket ettiğini ve yaklaştığını hissettim. Parmaklarım ıslandı. Aynı zamanda Maude vücudunu kaldırdı ve tam içinde oturmaya başladı. Şimdi ileriye dönüktü suratı ve Elsie'nin memelerinin hizasındaydı. Başını yükseltti ve aldı. Elsie hafifçe haykırdı ve ipekten spazmalarla titremeye başladı. Elsie'nin belinde duran Maude'un elleri şimdi yanaklarını okşuyordu. Az sonra kaydı kaydı ve benimkiyle birleşti. İçgüdüyle elimi çektim. Elsie biraz oynadı ve Maude eğilip ağzını Elsie'ye yapıştırdı. Aynı zamanda Elsie de öne doğru eğildi ve dudaklarını dudaklarıma yapıştırdı. Sıtmaya yakalanmış gibi her üçümüz de titriyorduk.

Maude'un gelmek üzere olduğunu hissedince, kendimi Elsie'ye saklamaya karar verdim. Hâlâ dimdik, Maude'u yavaşça kucağımdan kaldırdım ve Elsie'ye yetiştim. Sırtüstü yatırdı beni, bacaklarımı açtırdı, dudaklarını benimkilere yapıştırdı ve devam etti. Maude banyoya gitmişti. Döndüğünde Elsie kucağımdaydı, kolları boynuma dolanmış bir vaziyette, suratı sımsıcak. Sonra Elsie kalktı ve banyoya gitti. Lavaboya gittim ve yıkandım.

Pikaba doğru giderek ve yeni bir plak koyarak, «hiç böyle mutlu olmamıştım,» dedi Maude. «Bardağını ver,» dedi ve doldururken şöyle fısıldadı: «Eve döndüğünde ne diyeceksin?» Cevap vermedim. Sonra yine fısıldadı: «Birimizden birinin hastalandığını söyleyebilirsin.»

«Önemli değil,» dedim, «bir şey bulurum elbet.»

«Bana kızmıyorsun, değil mi?»

«Kızmak mı? Neden?»

«Seni böylesine uzun süre tuttuğum için.»

«Saçma,» dedim.

Kollarını boynuma doladı ve güzel güzel öptü. Ve kollarımız dolanmış vaziyette bardaklarımızı aldık ve sağlığımıza içtik. Elsie döndü; üçümüz de cascavlak, birbirimizin şerefine içtik.

Tekrar dans etmeye başladık; mumların ışığı azalmıştı. Birazdan söneceklerini ve hiçbirimizin yenisini alma zahmetine katlanmayacağımızı biliyordum. Kısa sürelerle eş değiştirdik; böylelikle hiçbirimiz tek başına kalma ve seyretme zorunda kalmıyordu. Arada sırada Maude ile Elsie beraber dans ediyor, edepsizce sürtünüyor, sonra kahkahayla birbirlerinden ayrılıyor ve biri ya da öteki beni yakalıyordu. Öylesine özgür ve yakındık ki birbirimize, herhangi bir hareket, herhangi bir davranışta bulunmak mümkündü. Gülmeye ve şakalaşmaya başladık. Nihayet mumlar birbiri ardına sönünce ve donuk bir ay ışığından başka bir şey kalmayınca, bütün kendini tutma ve terbiye numaraları ortadan kalktı.

Masayı temizlemek Maude'un fikriydi. Elsie, hipnotize olmuş gibi, bön bön yardım ediyordu. Her şey lavaboya kondu. Hızla bir battaniye bulundu ve masanın üzerine serildi. Hatta bir de yastık. Elsie ısınmaya başlamıştı. Patlak patlak bakıyordu.

İşin özüne inmeden, Maude'a yeni bir ilham geldi: "Eggnog" yapmak. Bunun için ışığı yakmak zorunda kaldık. İkisi de çalıştılar, sessizce, hemen hemen çılgınca. Bol miktarda konyak da boşalttılar.

Bu yeni içkiyi yudumladığımda, doğrudan doğruya aşağıya, hayalarıma ulaştığını hissettim. İçkimi yudumlarken, Elsie onları avuçladı. Gülerek, «biri ötekinden daha büyük,» dedi. Bir süre durakladıktan sonra, «hep birlikte bir şey yapamaz mıyız?» diyerek Maude'a baktı. Maude sırıttı; neden olmasın? «Üstteki ışığı söndürelim,» dedi Elsie, «artık ihtiyacımız kalmadı, değil mi,» diye sordu. Masanın yanındaki sandalyeye oturdu. Eliyle battaniyeyi okşayarak «sizi seyretmek istiyorum,» dedi. Maude'u yakaladı ve masanın üzerine yatırdı. «Bu benim için yeni bir şey,» dedi. «Bir dakika.» Elimi yakaladı ve kendine çekti. Sonra Maude'a bakarak... «Yapabilir miyim?» Ve cevap beklemeden yetişti ve ağzını açtı. Biraz sonra çekti. «Şimdi... sizi seyretmek istiyorum!» Beni itti, sanki hızlandırmak istiyordu. Maude, masanın kenarından sarkar bir durumda ve başı yastığın üstünde bir kedi gibi uzandı. Bacaklarını belime doladı. Sonra, aniden bıraktı ve omuzlarımdan sallandırdı. Elsie yanımda duruyor ve nefesi kesilmiş bir şekilde başı aşağıya doğru bizi seyrediyordu. Sonra hızla pencereye doğru gitti, perdeleri kaldırdı ve «hadi!» dedi, «devam et!» Elsie'nin yanıma yaklaştığını hissettim.

Aniden, şaşkınlıkla, Maude'un «dur, bekle... Elsie'ye de bir fırsat ver,» dediğini duydum.

Çekildim ve Elsie'ye çarptım. Yere yuvarlandı. Neşeyle hafifçe haykırdı ve ayağa kalktı. Maude masadan indi ve Elsie aynı pozisyonu aldı. «Sen de birşeyler yapamaz mısın,» diye sordu, dimdik oturarak. Ve «bir fikrim var...» diyerek hemen yere atladı, battaniyeyle yastığı yere fırlattı. Az sonra il-

ginç bir pozisyon keşfetmişti.

Maude yüzüstü yatmış, Elsie dizlerini bükmüş bir vaziyette suratı Maude'a doğru ve ağzı yapışmış bir şekilde duruyordu. Ben de dizlerimin üzerine çökmüştüm ve Elsie'nin arkasmdaydım. Maude hafif hafif, nazikçe toplarımı elliyordu. Elsie onu hızla ve arzuyla severken eğilip büküldüğünü hissediyordum. Donuk bir ışık vardı odada; ağzımda da şehvetli bir tat. Hiç boşalmayacakmış gibi olan nihai kamış dikilişlerinden biriydi bu sanki. Arada sırada çıkarıyor, Elsie'yi iterek ileri kayıyor ve Maude'a sunuyordum. Sonra yine geri çekiliyor, Elsie'ye girişiyordum. Elsie deli gibi eğilip bükülüyor, burnunu Maude'un sırtına dürtüyor ve terriyer köpeği gibi başını sallıyordu. Nihayet, çıkardım ve Elsie'yi iterek Maude'a öç alırcasına yaklaştım. «Hadi, ne olur yap!» diye yalvarıyordu, baltayı bekliyormuş gibi. Elsie'nin dili yine beni yalıyordu. Sonra Maude geldi, patlayan bir yıldız gibi, dilinin ucundan yarım yamalak kelimeler ve sözler çıkararak. Hâlâ kazık gibi, hiç akıtmayacağımdan korkarak geri çektim ve Elsie'yi kavradım. Sarhoş bir ejderha gibi «istiyor musun,» diye sordum. Bacaklarını omuzlarımdan sarkıtarak ve yaklaştırarak «devam et!» diye haykırdı. «Seni kulampara!» diye bağırıyordu şimdi. «Evet, seveceğim seni... seveceğim!». Kıvrılıyor, eğilip bükülüyor, dönüyor, ısırıyor, mıncıklıyordu.

«Oh, oh! Yapma, n'olur yapma. Acıtıyor!» diye bağırıyordu.

«Kes sesini, seni orospu seni!» dedim. «Acıtıyor, değil mi? Sen istemedin mi?» Sıkı sıkı kavradım,

kendimi biraz kaldırdım ve yırtacakmış gibi abandım. Sonra da akıttım o salyangoza benzeyen ağzından içeri. Zevkten kudurmuştu. Sonra bacakları kaydı ve pat diye yere düştü. Tam anlamıyla ölü gibi yatıyordu.

Ata binmiş gibi üzerinde diz çökmüş bir şekilde ve hâlâ gelerek, memelerine, suratına, saçlarına akarak, «Allahım,» dedim, «İsa aşkı için, bittim yahu. Öldüm, anlıyor musun?» dedim. Odaya sesleniyordum.

Maude mum yakıyordu. «Geç oluyor,» dedi.

«Eve gitmiyorum,» dedim. «Burada yatacağım.»

Sesinde zaptedilmez bir zevkle, «ciddi mi,» diye sordu Maude.

«Elbette, bu şekilde eve gidemem, değil mi? Tanrım, yandım, bittim, kül oldum.» Bir sandalyenin üzerine yığıldım. «Şu konyaktan bir iki damla ver; kuvvet şurubu lazım.»

Sanki ilaç veriyormuş gibi, sert bir içki hazırladı ve dudaklarıma uzattı. Elsie, biraz sendeleyerek ve sallanarak ayağa kalktı. «Bir tane de bana ver,» diye yalvardı. «Ne biçim bir gece! Bunu bir daha yapmalıyız bir ara.»

«Evet, yarın,» dedim.

«Şahane bir gösteriydi,» dedi, sırtımı elleyerek, «Hiç böyle olduğunu düşünmemiştim... Biliyor musun, beni neredeyse öldürecektin.»

Maude, «duş yapsan iyi olur,» dedi.

«Evet,» diye içini çekti Elsie. «Dert edindiğim yok. Yakalandımsa yakalandım.»

«Hadi git yıkan, Elsie,» dedi Maude, «aptallık etme.»

«Çok yorgunum,» diye karşılık verdi Elsie.

«Bir dakika bekle,» dedim. «Oraya gitmeden önce seni şöyle bir seyretmek istiyorum.» Masanın üzerine çıkarttım ve bacaklarını açtırttım. Bir elimde bardak, öteki elimin başparmağı ve işaretparmağıyla açtım.

«Şahane bir şey Elsie.»

Maude da uzun uzun baktı. Nazik nazik burnunu iterek, «öp onu,» dedim.

Oturdum ve Maude'un Elsie'yi öpmesini seyrettim. Elsie «çok hoş,» diyordu. Yere çivilenmiş bir oryantal dansöz gibi kıvırıyordu. Maude'un sırtı davetkâr bir şekilde dikilmişti. Yorgunluğuma karşın heyecanlanmaya başladım. Taş gibi olmuştu. Maude'un arkasına geçtim ve sarıldım. Dolandırıyor da dolandırıyordu, sadece ucu içindeydi. Şimdi Elsie şehvetle kendini eğip büküyordu; parmağı ağzında, kemiğini ısırıyordu. Elsie akıtana dek bu şekilde devam ettik. Sonra birbirimizden ayrıldık ve sanki daha önce birbirimizi hiç görmemiş gibi, bakındık durduk. Afallamıştık.

Son vermeye kararlı bir edayla, «ben yatmaya gidiyorum,» dedim. Divanın üzerinde yatacağımı düşünerek yandaki odaya seğirttim.

«Evet,» diye ekledi Elsie, «neden olmasın? Belki ben de sizinle yatarım. İzin verir misin,» diyerek Maude'a sordu. «Sizi rahatsız etmem, şu anda ayrılmayı kesinlikle istemiyorum.»

«Sizinkiler ne der sonra,» diye sordu Maude.

«Henry'nin geceyi burada geçirdiğini bilmez ki.»

Bu düşünceden biraz korkmuş olan Maude «Tabii, hayır,» dedi.

«Ya Melanie?» dedim.

«Ah, sabah erken ayrılır. Şimdi işe gidiyor.»

Aniden Mona'ya ne söyleyeceğimi düşünmeye başladım. Panik içindeydim.

«Eve telefon etsem iyi olacak,» dedim.

Elsie gönlümü yaparak, «şimdi değil ama,» dedi. «Çok geç oldu... Bekle...»

Şişeleri bir kenara koyduk, kapları lavaboya doldurduk ve pikabı da alarak yukarıya çıktık. Melanie'nin pek fazla kuşkulanmaması gerekiyordu. Kollarımızda yükümüz, ayaklarımızın ucuna basa basa holden ilerledik ve merdivenleri tırmandık.

İkisinin arasında uzanmıştım, ellerim onların üzerinde. Uzun süre sessizce yattılar; uyukladıklarını sandım. Gözlerim açık, karanlığı süzüyordum. Nihayet yana döndüm; Maude'a doğru. Hemen o da bana doğru döndü, kollarını boynuma doladı ve dudaklarını yapıştırdı. Sonra kulaklarımı öpmeye başladı. Sessizce «seni seviyorum,» diye fısıldadı. «Seni seviyorum!» Cevap vermedim. «Duyuyor musun?» diye fısıldadı, «seni seviyorum!» Kendime doğru çektim ve elimi bacaklarının arasına yerleştirdim. Bu sırada Elsie'nin bana doğru döndüğünü ve kaşık gibi vücudunu yapıştırdığını hissettim. Ellerinin bacaklarımın arasından sürünüp sıktığını fark ettim. Dudaklarını boynuma yapıştırmış, ıslak dudaklarıyla ince ince, ılık ılık öpüyordu.

Bir zaman sonra yüzükoyun yattım. Elsie de aynısını yaptı. Uyumaya çalışarak gözlerimi kapadım, ama nafileydi. Yatak enfes bir şekilde rahat, her iki yanımdaki vücutlar tatlı ve yapışkandı; burun deliklerimde saç ve seks kokusu yer etmişti. Bahçeden

içeri yağmurun ıslattığı toprak kokusu doluyordu. Bu büyük yatağa, evlilik yatağına dönmüş olmak acayipti, akıl almayacak kadar acayip. Üçüncü bir şahısla birlikte ve üçümüz içten, şehevi bir arzuyla sarılıp sarmalanmış bir vaziyette. Gerçek olamayacak kadar güzel bir şeydi bu. Her an, kapının ardına kadar açılmasını ve itham eden bir sesin «çıkın dışarı, utanmaz yaratıklar!» diye bağırmasını bekliyordum. Ancak var olan tek şey gecenin sessizliği, karanlık ve toprağın, seksin ağır, şehevi kokusuydu.

Tekrar döndüğümde bu kez Elsie'den yanaydım. Beni bekliyordu; kendini vücuduma doğru bastırmak, kalın, gergin dilini boynumda gezdirmek için bekliyordu.

«Maude uyudu mu,» diye yavaşça sordu. «Bir defa daha,» diye yalvardı.

Hareketsizce uzanmıştım; kolum beline dolanmış bir vaziyette.

«Şimdi olmaz,» diye fısıldadım. «Belki sabaha.»

«Hayır, şimdi!» diye yalvardı. «Lütfen, lütfen,» diye fısıldadı. «İstiyorum. Bir defacık daha Henry.»

Maude «bırak da uyusun,» dedi. Afyon yutmuş gibiydi sesi.

Elsie Maude'un kolunu okşayarak «pekâlâ,» dedi. Sonra, biraz sessizlikten sonra, dudaklarını kulağıma yapıştırdı ve her kelimenin arasında duraklayarak, yavaş sesle, «uykuya dalar dalmaz, olmaz mı?» dedi. Başımı salladım. Aniden kendinden geçtiğini hissettim. Kendi kendime «çok şükür,» dedim.

Sanki uzun, upuzun bir sessizlik olmuştu ve

kendimden geçmiştim. Yavaş yavaş uyandım ve ağzımın Elsie'nin ağzında olduğunu fark ettim. Elimle başını, sırtını okşadım. Elini kaldırdı ve parmaklarını dudaklarımın üzerinde gezdirdi; sanki itiraz edeceğimden korkuyordu. Gereksiz bir uyarı, çünkü birazdan neler olacağını kavramış bir şekilde uyanmıştım. Kamışım, Elsie'nin dudaklarıyla yalamasına cevap vermeye başlamıştı bile. Yeniydi, daha ince, daha uzun ve sivriydi sanki; köpeğinki gibi. Ve sanki kendi kendine dinlenmiş, sanki kendi kendine uyumuş gibi hayat doluydu.

Neden böylesine yavaşça, gizlice heyecanlanmıştık yine? Hayret ediyordum. Elsie'yi çektim üzerime çıkardım. Onunki Maude'un ince, uzun görünüşünden farklıydı; üzerine bir eldiven parmağı geçirilmiş gibiydi. Onu yukarı aşağı sallarken dikkatle karşılaştırmalar yaptım. Kenarında elimi gezdirdim ve hafif hafif çektim. Dudaklarımızdan bir tek kelam çıkmıyordu. Dişlerini omuzumdaki çukura geçirmişti. Öyle kıvrılmıştı ki, sadece ucu içindeydi ve onun etrafında yavaş yavaş, maharetle ve işkence edercesine çevirip duruyordu. Arada sırada bastırıyor ve hayvan gibi dipliyordu.

Nihayet, «Allahım, ne hoş şey!» diye fısıldadı. «Seni her gece istiyorum.»

Yan döndük ve birbirimize yapışmış bir vaziyette, hiç hareket etmeden, hiç ses çıkarmadan yattık. Sanki kendine özgü bir hayatı ve iradesi varmış gibi, akıl almaz kassal büzülmelerle oynaşıyordu.

«Nerede oturuyorsun,» diye sordu. «Seni... tek başına... nerede bulabilirim? Yarın yaz bana... nerede buluşabileceğimizi bildir... Her gün istiyorum...

duyuyor musun? N'olur, daha yapma. ebediyen devam etmesini istiyorum.»

Sessizlik. Bacaklar arasında sadece kalbinin atışları. Böylesine uzun, düzgün, ipekten, temiz ve taze bir çırpınma hiç duymamıştım şimdiye dek. En fazla bir düzine yapmış olmalıydı. Ve saçlarının kökleri, öylesine kuvvetli ve hoş kokuluydu ki. Ve memeleri, sağlam, taş gibi, elma büyüklüğünde. Parmakları da, güçlü, yumuşak, aç, daima arayış içinde, sıkmakta, okşamakta, gıdıklamakta. Hayalarımı yakalamayı, sıkmayı, tartmayı, sonra iki parmağıyla okşamayı nasıl seviyordu; sanki sağacakmış gibi. Ve dili, daima aktif, dişleri ısırıyor, çekiştiriyor, çimdikliyor.

Şimdi yine sessiz. Bir tek kas oynamıyor. Ve yine fısıltılar.

«İyi yapıyor muyum? Öğreteceksin, değil mi? Ebediyen yapabilirim... Artık yorgun değilsin, değil mi? N'olur öyle tut... kımıldama. Gelirsem çıkarma, olmaz mı... Çıkarmayacaksın, değil mi? Allahım, cennetlik bir şey bu...»

Yine sessiz. Sakin. Bu şekilde sonsuza dek yatabilirmişim gibi geliyor bana. Duymak istiyorum.

«Bir arkadaşım var,» diye fısıldıyor. «Orada buluşabiliriz... Hiçbir şey söylemez. Henry, böyle olacağını hiç düşünmemiştim. Her gece böyle yapabilir misin?»

Karanlıkta gülümsedim.

«Ne oldu,» diye sordu.

Neredeyse katılacaktım; «her gece olmaz,» diye fısıldadım.

«Henry! Çabuk!.. Geliyor!..»

İkimiz de aynı anda geldik; öylesine uzun bir orgazmdı ki, şu namussuz sıvının nereden kaynaklandığını düşünüp durdum.

«Başardın!» diye fısıldadı. Sonra da: «Zararı yok... enfesti.»

Maude uykusunda ağır ağır döndü.

«İyi geceler,» diye fısıldadım, «uyuyacağım... öldüm.»

Yanaklarımdan öperek «yarın yaz bana,» diye fısıldadı. «Ya da telefon et... söz mü?»

Hırıldadım. Bana yapıştı, kolu belimde. Transa geçtik.

XVII

Bu gezi pazar günü olmuştu. Mona'yı salı günü sabaha karşı görebildim ancak. Maude'da kaldığımdan değil, hayır. Pazartesi sabahı, doğruca büroma gittim. Öğlene doğru Mona'ya telefon ettim; uyuduğunu söylediler. Telefona cevap veren Rebecca'ydı. Mona'nın bütün gece eve gelmediğini, prova yaptığını söyledi. Özel bir merakla «peki sen bütün gece neredeydin,» diye sordu. Çocuğun aniden hastalandığını, bu yüzden geceyi orada geçirmek zorunda kaldığımı açıkladım.

«Mona'yla görüşmeden önce daha iyi bir bahane bulsan iyi edersin,» diyerek güldü. «Bütün gece telefon etti. Sayende neredeyse delirecekti.»

«Demek bu yüzden eve gelmedi, öyle mi?»

Rebecca yine alçaktan, gırtlağından gülerek, «hiç kimsenin hikâyelerine inanmasını beklememelisin,» dedi. «Bu gece eve gelecek misin?» diye ekledi. «Seni özledik... Biliyor musun, Henry, hiç evlenmemelisin...»

Lafı bağladım. «Evet, bu gece yemeğe geleceğim. Uyandığında kendisine söyle, olmaz mı? Ve sana söylediklerimi —hani şu çocukla ilgili olanları— anlatırken, sakın gülme.»

Gülmeye başladı.

«Dinle Rebecca, sana güveniyorum. Beni yokuşa sürme. Biliyorsun seni sevdiğimi. Bir başka kadınla evlenecek olsam, bu sen olacaksın, biliyorsun...»

Gülüşmeler. Sonra da «Allah rızası için kes artık Henry! Ama bu gece eve gel... Hepsini duymak istiyorum. Arthur gelmeyecek. Seninle beraberim... layık olmasan dahi.»

Ve işte, paten yapılan sahada duş yaptıktan sonra eve gittim. Eve vardığımda oldukça neşeliydim, çünkü son dakikada gece mesajcısı olarak çalışmak isteyen bir ejiptologla mülakat yapmam gerekmişti. Piramidlerin muhtemel yaşları konusundaki bir sözü öylesine tepemi attırmıştı ki, Mona'nın hikâyeme nasıl tepki göstereceğini bile düşünemez olmuştum. Piramitlerin en azından altmış bin yıllık olduğunu kabul etmek için (eminim, duyduğum rakam buydu) geçerli sebepler bulunduğunu söylemişti. Eğer bu doğru idiyse, Mısır medeniyeti kavramını, ve bununla birlikte bir sürü başka tarihsel kavramı da hurda yığınına atmak mümkündü. Metroda kendimi sandığımdan çok daha yaşlı hissettim. Yirmi ya da otuz bin yıl öncesine, bu gizemli monolitlerin inşası ile Nil'in o yaşlanmış medeniyetinin iddia edilen doğuşu arasındaki noktaya geri gitmeye çalışıyordum. Zaman ve boşluk içinde sallanıp duruyordum. Yaş kelimesi yeni bir anlam kazanmaya başladı. Ve bununla beraber şu akıl almaz düşünce de kafama takıldı: Yüz elli ya da yüz doksan beş yaşına kadar yaşasam nasıl olurdu acaba? Gizlemeye çalıştığım şu küçük olay —Organza Friganza hikâyesi— yüz elli yıllık bir tecrübenin ışığında nerede duracaktı? Mona eğer beni terk ettiyse ne önemi vardı? Üç kuşak sonra, bilmem hangi yılın hangi ayının 14'ü gecesi nasıl davrandığımın ne önemi vardı? Mesela doksan beşimde bile erkekliğimi ko-

ruyor olsam ve altı karının, hatta sekiz, on karının ölümünü görmüş olsam? 21. yüzyılda Mormonculuğa geri dönmüş olsak? Ya da Eskimolar'ın seks mantığını görmeye ve uygulamaya başlasak? Mülk kavramı ortadan kalksa ve evlilik kurumu yok edilse? Yetmiş seksen yıl içinde muazzam devrimler olabilirdi. Yetmiş seksen yıl sonra ben yüz küsur yaşında olacağım; henüz nisbeten genç. Bir gecelikler bir yana, muhtemelen karılarımdan çoğunun adlarını bile hatırlamayacağım... Eve vardığımda uçuyordum sanki.

Rebecca derhal odama geldi. Kimse yoktu. Mona'nın telefon ettiğini, prova yapacaklarını ve ne zaman döneceğini bilmediğini söyledi.

«Güzel,» dedim. «Yemek hazırladın mı?»

«Henry, tapınılacak bir insansın.» Tatlı tatlı kollarını doladı ve yoldaşça bağrına bastı. «Arthur'un da böyle olmasını isterdim. Bazen affetmek daha kolay olurdu.»

«Kimse yok mu,» diye sordum. Evin böylesine terk edilmiş olması alışılmış bir şey değildi.

Fırındaki rostoyu inceleyerek, «hayır, herkes gitti» dedi. «Şimdi telefonda sözünü ettiğin o büyük aşktan söz edebilirsin.» Alttan alta güldü; titredim.

«Ciddi olmadığını biliyorsun,» dedim. «Kastettiğim bu olsa da... bazen ağzıma geleni söylerim. Anlarsın ya?»

«*Mükemmel!* İşte bu yüzden senden hoşlanıyorum. Son derece sadakatsiz ve tok sözlüsün. Karşı koyması olanaksız bir birleşim bu.»

Yaklaştım ve kolumu dolayarak, «benim yanımda emniyette olduğunu hissediyorsun, değil mi,

ha,» diye sordum.

Gülümseyerek kendini çekti. «Böyle bir şey düşündüğüm yok; sen de bunu pekâlâ bilirsin!» diye patladı.

Sırıtarak, «sadece nezaket olsun diye kur yapıyorum sana,» dedim. «Rahat bir yemek yiyeceğiz şimdi... Allahım, ne güzel kokuyor... Ne pişirdin? Tavuk mu?»

«Domuz eti!» diye karşılık verdi. «*Tavuk*... Öyle mi. Ve özellikle senin için pişirdim? Devam et, konuş benimle. Biraz daha uzak tut zihnini yemekten. Yapabilirsen, güzel birşeyler söyle. Yalnız yanıma yaklaşma, yoksa çatallarım ha... Dün gece *olan bitenleri anlat bana... Gerçeği* anlat...»

«Şahane Rebecca'm, bu pek de zor bir şey değil. Özellikle yalnız olduğumuza göre. Uzunca bir öykü; dinlemek istediğinden emin misin?»

Yine gülüyordu.

«Miskin miskin gülüyorsun,» dedim. «Her neyse, nerede kalmıştık? Ha, evet, *gerçek*... dinle, gerçek şu ki karımla yattım...»

«Tahmin etmiştim,» dedi Rebecca.

«Ama, bekle, daha bitmedi. Bir başka kadın daha vardı...»

«Yani karınla yattıktan sonra mı, önce mi?»

Dostça sırıtarak «aynı anda,» diye cevap verdim.

«Hayır, hayır, söyleme bunu.» Bıçağı yere koydu ve kolları böğründe arayış içinde suratıma baktı. «Bilmiyorum... Sen her şeyi yapabilirsin. Bekle bir dakika. Masayı hazırlayana kadar bekle. Bütün öykünü, başından sonuna dek duymak istiyorum.»

«Hiç şnaps var mı,» diye sordum.

«Biraz kırmızı şarabım var... bununla yetinmek zorundasın.»

«Güzel, güzel! Elbette yetinirim! Nerede?»

Şişenin mantarını çıkarıyordum ki, yanıma geldi ve kolumdan tuttu. «Bana bak,» dedi, «gerçeği anlat. Seni ele vermeyeceğim.»

«Ama gerçeği anlatıyorum ya!»

«Pekâlâ, bekle öyleyse, yemeğe oturana kadar bekle... Karnıbahar sever misin? Başka sebze yok.»

«Yemeğin her çeşidini severim. Her şeyi severim. Mona gibi senden de hoşlanıyorum; karımdan, atlardan, ineklerden, tavuklardan, 'pinochle' oyunundan, tapyokadan, Bach'dan, benzinden, mayıştırıcı sıcaktan... hoşlanırım.»

«*Hoşlanırsın*... Tam sana göre laf. Duymak ne güzel. Beni de acıktırdın. Evet, her şeyden hoşlanırsın... ama sevmezsin.»

«Neden olmasın? Yemeği, şarabı, kadınları severim. Elbette severim. Neden sevmediğimi sanıyorsun? Bir şeyden hoşlanıyorsan, onu seviyorsun demektir. Sadece sevgi daha yüksek bir düzeyde; hepsi bu. Tanrı nasıl seviyorsa ben de öyle seviyorum; zaman, mekân, ırk, renk, seks vs. ayırımı yapmaksızın. Seni de seviyorum; aynı şekilde. Yeter, değil mi?»

«Yani çok mu, demek istiyorsun. Ayarın bozulmuş. Dinle, rahatla biraz. Eti kes, olmaz mı? Sosunu hazırlayacağım.»

«Sos... oh, oh. Sosu da severim.»

«Karını, beni, Mona'yı sevdiğin gibi, öyle mi?»

«Hatta daha çok. Şimdi her şey soslu. Kepçe kepçe yalayabilirim. Zengin, koyu, katı, kara sos...

enfes bir şey. Ha, unutuyordum: Bir ejiptologla konuştum; mesajcı olarak işe almamı istedi.»

«Sos hazır. Konuyu değiştirme. Bana karından söz edecektin.»

«Tabii, tabii, onu da anlatacağım. Her şeyi anlatacağım. İlk önce, sos elinde, ne eşsiz bir güzelliğe sahip olduğunu söylemek istiyorum.»

«Bu sözlerden vazgeçmezsen,» dedi, «bıçaklayacağım seni. Ne oluyor sana böyle? Karını her gördüğünde —böylesine etkiliyor mu seni, nedir? Hoşça vakit geçirmiş olmalısın.» Karşıma değil de yanıma oturdu.

«Evet, hoşça vakit geçirdim,» dedim. «Ve de ejiptolog vardı ya...»

«Of, bırak şu ejiptologu. Karından... *ve o ötekikadından* söz etmeni istiyorum. Allahım, eğer bütün bunları uyduruyorsan, seni vururum!»

Bir süre domuz eti ve karnıbaharla idare ettim. Birkaç yudum şarapla mideme indirdim. Güzel bir yemek. Yumuşamıştım. Tekrar tıkınmak istiyordum.

Birkaç lokma daha tıkındıktan sonra, «mesele şu,» diye başladım.

Kıkır kıkır kıkırdamaya başladı.

«Ne oluyor? Acayip bir şey mi söyledim?»

«Ne söylediğin değil, nasıl söylediğin. Öyle sessiz, öyle kopuk, öyle masum görünüyorsun ki. Tamam, tamam: Masum. Zina ya da zamparalık yerine cinayet olsaydı yine aynı şekilde başlayacaktın eminim. Hoşuna gidiyor değil mi?»

«Elbette... neden olmasın? Neden hoşlanmayacak mışım? Çok acayip bir şey mi bu?»

«Ha-a-yır,» diye konuştu ağır ağır, «değil... ya da olmamalı. Ne var ki, her şeyi bazen biraz çılgınca sunuyorsun. Daima biraz uzaksın hedeften.. çok büyük bir saldırı. Rusya'da doğmuş olmalıydın.»

«Evet.. Rusya! Tamam! Rusya'yı severim!»

«Ve de domuz etini ve karnıbaharı; ve sosu ve de beni. Söylesene, neyi *sevmezsin?* Biraz düşün. Gerçekten bilmek istiyorum.»

Büyükçe bir parça yağlı eti sosa batırıp ağzıma götürdüm. «Vallahi, bir kere, çalışmayı sevmem.» Daha başka neyi sevmediğimi düşünebilmek için biraz durakladım. «Ha, evet,» dedim ciddi ciddi, «*sinekleri de sevmem.*»

Kahkahayla gülmeye başladı. «Demek ki, iş ve sinekler. Bunu aklımda tutacağım. Sevmediğin şeyler sadece bundan ibaret mi?»

«Şimdilik aklıma başka bir şey gelmiyor.»

«Peki, suç, haksızlık, istibdat ve bu tür şeyler?»

«Ne olmuş bu tür şeylere,» diye sordum. «Bir şey yapabilir misin? Bana —hava nasıl— diye sorsan daha iyi edersin.»

«Ciddi mi söylüyorsun?»

«Elbette.»

«İmkânsız birisin sen. Belki de yemek yediğin vakit düşünemiyorsundur.»

«Gerçekten öyle,» dedim. «Yemek yerken iyi düşünemem. Aslında düşünmek istemem. Her neyse, zaten pek düşünmesini de öğrenemedim bugüne dek. Düşünmek kişiyi asla bir yere götürmez. Hayalden başka bir şey değildir. Düşünmek insanı hastalıklı yapar... Unutmadan sorayım, tatlı, meyva falan var mı?... hani şu Liederkranz'dan? Enfes bir

peynir, ne dersin?»

«Tahmin ederim ki,» diye devam ettim, «birinin kalkıp, her şeyi kastederek 'severim onu, enfestir, iyidir, güzeldir' demesi gülünç gelebilir. Tabii her Allahın günü böyle değilim; ama olmak isterdim. Eğer normal isem, eğer ben bensem, böyle hissederim. Herkes böyle hissedebilir; fırsat verilirse. Bu, yüreğimizin doğal durumudur. Mesele, çoğu kez dehşet içinde olmamız. 'Dehşet içinde olmamız' diyorum, ancak kastettiğim kendi kendimizi dehşete düşürmemiz. Örneğin, dün gece. Ne akıl almaz bir şey olduğunu tahmin edemezsin. Hiçbir dış etken yaratmadı bu durumu; tabii şimşek yarattı dersen, o başka. Aniden her şey farklılaştı; ancak yine de ev aynı evdi, hava aynı hava, karı aynı karı, yatak aynı yataktı. Baskı sanki aniden kalkmıştı; yani şu ruhi baskı, doğduğumuz günden beri üstümüzü örten o anlamsız, rutubetli battaniye... Baskıdan, haksızlıktan vs. söz etmiştin. Ne demek istediğini tabii anlıyorum. Daha gençken bu gibi meseleleri düşünür dururdum; on beş ya da on altı yaşındayken. O zaman her şeyi açık seçik anlıyordum... Yani aklımın erdiği ölçüde. Bir bakıma daha saf, daha ilgisizdim. Hiçbir şeyi, hele hele çocukken bile asla inanmadığım bir sistemi savunmak ya da yüceltmek zorunda değildim. Kendi kendime ideal bir evren yarattım kafamda. Çok basit bir sistemdi bu: Ne para, ne mülk, ne yasalar, ne polis, ne hükümet, ne askerler, ne cellatlar, ne mahkûmlar, ne de okullar vardı. Tedirgin eden, baskı yapan her unsuru ortadan kaldırdım. Tam bir özgürlük. Boşluktu bu; ve bu boşluğun içinde patlayıverdim. Gördüğün gibi,

herkesin benim davrandığım —ya da davrandığımı sandığı— şekilde davranması gerektiğine gerçekten inanıyordum. Kendi hayalimde bir dünya yaratmak istiyordum; ruhumu soluyacak bir dünya. Engel olacak hiçbir şey bulunmadığına göre, kendimi Tanrılaştırdım...»

Nefes almak için durakladım. Büyük bir ciddiyetle dinliyordu.

«Devam edeyim mi? Bu tür şeyleri büyük bir olasılıkla bin defa dinlemişsindir.»

Elini kolumun üstüne koyarak, hafifçe, «devam et,» dedi, «seni yeniden görmeye başlıyorum. Bu halinle daha çok hoşlanıyorum senden.»

«Peyniri unutmadın mı? Sonra, şarap hiç de fena değildi. Biraz keskin, ama fena değil.»

«Dinle, Henry, ye, iç, tüttür, istediğin şeyi istediğin kadar yap. Evde neyimiz varsa hepsini vereceğim. Yalnız konuşmaya devam et... Lütfen.»

Tam oturacaktı ki, aniden ayağa fırladım ve gözlerim yaşlı, kollarımı doladım. «Şimdi sana dürüstçe ve içtenlikle söyleyebilirim ki,» dedim, «seni seviyorum.» Öpmek çabasında değildim; sadece kucakladım. Kendi isteğimle bıraktım, oturdum, bardağımı aldım ve hepsini içtim.

«Aktörün tekisin sen,» dedi. «Tabii kelimenin gerçek anlamında. Bazen insanların senden korkmasına hayret etmemek gerek.»

«Biliyorum, bazen kendi kendimden korkuya kapıldığım oluyor. Özellikle eğer karşımdaki karşılık verirse. Sınırın tam nerede başladığını bilmiyorum. Belki de hiç sınır yok. Eğer kendimizi gerçekten koyversek, hiçbir şey, kötü, çirkin, ya da iğrenç ol-

mayacak. Ancak bunu insanlara anlatmak güç. Her neyse, hayal âlemiyle sağduyu alemi arasmdaki fark da bu zâten; aslında buna sağduyu değil, sadece oğlancılık ve çılgınlık demek gerek. Şöyle durup şeylere baksan... *baksan* diyorum, düşünmek, eleştirmek değil... dünya kesinkes çıldırmış gibi gözükecektir. Ve gerçekten de çıldırmış! Nasıl ki savaş ya da devrim dönemlerinde çıldırmışsa, normal ve barışçı dönemlerde de öylesine çıldırmış. Kötülükler, çılgınca kötülükler, çareleri de yine çılgınca. Çünkü tümümüz it gibi kudurmuşuz. Kaçıyor, kaçıyoruz. *Ne'den?* Bilmiyoruz. Milyonlarca önemsiz şeyden. Bir bozgun bu, panik. Ve geri çekilecek yer yok; tabii eğer kaskatı durusan o başka. Eğer böyle davranabiliyor ve dengeni yitirmiyorsan, ve keşmekeş içinde sürüklenip gitmiyorsan, ayakta kalabilirsin... ve hareket edebilirsin. Ne demek istediğimi anlıyorsundur... Uyandığın andan yatağa girene dek her şey yalandan, hileden, dolandırıcılıktan başka bir şey değil. Herkes bilir bunu, ama yine herkes bu eşek şakasını sürdürmek için işbirliği yapmaktan vazgeçmez. İşte bu yüzden birbirimizden böylesine iğreniyoruz. İşte bu yüzden savaş, ya da Yahudi katliamı, ya da caniyane bir haçlı seferi, ya da ne gelirse aklına başlatmak, bu denli kolaydır. İşte bu yüzden susmak gerekir. Eğer hâlâ Tanrı'ya inanıyor olsaydık, onu Üç Tanrısı yapardık. Ortalığı temizleme işini canı gönülden ona bırakırdık. Ortalığı temizliyor gibi davranmak için çok geç artık. Gırtlağımıza kadar battık bu pisliğe. Yeni bir dünya istemiyoruz... tek istediğimiz, sebep olduğumuz bu pisliğe bir son vermek. On altı yaşındayken

yeni bir dünyaya... hatta herhangi bir şeye inanabilirsin... ama yirmine ulaştığında kaderin bellidir ve sen bunu bilirsin. Yirmi yaşında iyice dizginlenmişsindir ve ümit edebileceğin tek şey, paçayı sıyırmaktır. Bu, solup giden umutlar meselesi değildir... Umut zararlı bir şeydir; iktidarsızlık demektir. Yüreklilik de yararsızdır! Herkes yürekli olabilir, ama yanlış şeyler uğruna. Ne söyleyeceğimi bilemiyorum; meğer ki hayal kelimesini kullanıyor olsam. Hayal derken, geleceğe ait bir projeksiyondan, gerçekleşmiş bir hayali idealden söz etmiyorum. Daha esnek, daha sabit bir şeyden söz ediyorum; kalıcı bir üstün görüş, örneğin... Üçüncü bir göz sözgelimi. Bir zamanlar buna sahiptik. Bir zamanlar bütün insanların paylaştıkları doğal, ortak bir gelecek öngörüsü vardı. Sonra akıl girdi işin içine ve onunla birlikte her şeyi tam olarak, hatta olduğunun da ötesinde görmemizi sağlayan o gözü beyin yuttu; ve bu kez bir başka şekilde dünyanın ve birbirimizin bilincine vardık. Sevgili küçük egolarımız tomurcuklandı; kendi kendimizin bilincine vardık ve bunu hayal, yüzsüzlük, körlük izledi; daha önce körlerin bile tanımadığı bir körlük.»

Rebecca aniden «bunları nereden çıkarıyorsun,» diye sordu. «Yoksa bir an için hepsini uydurdun mu? Bekle biraz... Sana bir şey sormak istiyorum: Fikirlerini hiç kâğıda döker misin? Ne hakkında yazarsın? Bana hiç göstermedin. Ne yaptığını hiç bilmiyorum.»

«Ha, o mu?» dedim, «hiçbir şey okumamış olman daha iyi. Henüz hiçbir şey söylemiş değilim. Başlayamıyorum. İlk önce neyi kaleme alacağımı bi-

lemiyorum. Söyleyecek öyle çok şey var ki.»

«Peki, konuştuğun şekilde mi yazıyorsun? Bilmek istediğim bu.»

Kızararak «sanmam,» dedim. «Henüz yazı yazmak hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Galiba çok düşünüyorum kendimi.»

«Düşünmemelisin,» dedi Rebecca. «Konuşurken kendini düşündüğün yok, ne de hareket ederken.»

Yavaş yavaş ve maksatlı olarak devam ederek «Rebecca,» dedim, «eğer ne yapabileceğimi bilseydim, burada oturup seninle gevezelik etmezdim. Bazen patlayıverecekmişim gibi geliyor. Dünyanın çektiği yoksulluk, derdim değil. Olduğu gibi kabul ediyorum. Tek istediğim kendimi açmak. İçimdekini bilmek istiyorum. Herkesin kendini açmasını istiyorum. Toprağı açmak için elinde konserve açacağıyla, nereden başlayacağını düşünüp duran ahmağın tekiyim. Bu pisliğin altında her şeyin mükemmel olduğunu biliyorum. Eminim. Biliyorum, çünkü çoğu zaman kendimi mükemmel hissediyorum. Ve ben böyle hissettiğimde sanki herkes mükemmelmiş gibi geliyor bana... Herkes, her şey... hatta çakıltaşları ve karton parçaları bile... lağım kanalında yatan bir kibrit çöpü... herhangi bir şey... ergen sakalı, istersen. Yazmak istediklerim işte bunlar; ama nasıl, orasını bilemiyorum... Nereden başlayacağımı bilemiyorum. Belki de çok kişisel bir şey bu. Belki de tamamen saçmalık gibi gözükecektir... Biliyor musun, bana öyle geliyor ki, sanatçılar, bilimadamları ve düşünürler sanki iğneyle kuyu kazıyorlar. Hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir şey için yapılan yüce bir hazırlık bu. Bir

gün mercek mükemmelleşecek ve o zaman açık seçik her şeyi göreceğiz; ve ne şaşırtıcı, enfes, güzel bir dünya olduğunu anlayacağız. Ancak, o zamana dek, deyim yerindeyse, gözlüksüz dolaşmış olacağız. Miyop, gözlerini kırpıp duran aptallar gibi dolanıp duruyoruz. Burnumuzun dibini görmüyoruz, çünkü yıldızları, ya da yıldızların ötesinde neler bulunduğunu öylesine görmek istiyoruz ki. Aklımızla görmeye çalışıyoruz; ancak akıl ne görmesi istenmişse onu görür. Akıl, gözlerini alabildiğine açıp, salt görme zevki için göremez. Bakmadığın, görmeye çalışmadığın an, *aniden görmeye başladığını* hiç fark etmiş misindir? Gördüğün nedir? Gören kimdir? Bu gibi anlarda neden her şey böyle farklı, böyle enfes bir şekilde farklıdır. Ve gerçeğe yakın olanı hangisidir? Bu tür görüş mü, yoksa öteki mi? Ne demek istediğimi anlıyorsundur... Sana bir ilham geldiğinde, aklın geziye çıkar; ve bu ilhamı bir başkasına, çok yerinde olarak belirttiğimiz gibi, sana sahip çıkan, görünmeyen, bilinmeyen bir kuvvete teslim edersin. Ne demektir bu, eğer bir şey demekse? Akıl mekanizması yavaşladığı, ya da tamamen sustuğu zaman ne olur? Kime ya da neye teslim edersen et onu, bu öteki '*modus operandi*'nin yapısı değişiktir. Makina mükemmel çalışır ama, amacı tamamen keyfidir. Bir başka anlamı vardır... yüce bir anlamı; eğer sorgusuz sualsiz kabul edersen. Ama öteki makinayla bunu incelemeye koyuldun mu, saçmalıktır, ya da delilik... Galiba, konuyu saptırdım.»

Beni yavaş yavaş duymak istediği hikâyeye yaklaştırdı. Ayrıntılarını büyük bir merakla bekliyor-

du. Epeyi güldü; hem tahrik edici, hem de onaylayan bir niteliğe sahip o alçak, kaba gülüş.

«En acayip kadınları seçiyorsun,» dedi. «Sanki gözlerin kapalı seçiyorsun. Onlarla yaşamanın ne anlama geleceğini hiç önceden düşünmez misin?»

Bir süre bu şekilde devam ettikten sonra konuşmayı aniden Mona'ya getirdiğini anladım. Mona: bu onun kafasını kurcalıyordu. Öğrenmek istediği, ortak neyimizin bulunduğuydu. Yalanlarına, bahanelerine nasıl tahammül edebiliyordum? Yoksa böyle şeyler umurumda değil miydi? Elbette bir yerde sağlam bir temel bulunmalıydı... Bataklıkta inşaat yapılamazdı. Mona'yla tanışmadan önce dahi ikimiz hakkında uzun uzun düşünmüştü. Değişik kaynaklardan onun hakkında birtakım şeyler duymuş, onu tanımak, bu büyük cazibenin nereden geldiğini bilmek istemişti... Mona güzeldi; evet, çok güzel ve belki de zeki. Ama Tanrım, öylesine teatral ki! Kendisini yakalamak söz konusu değildi; ruh gibi sıvışmasını biliyordu.

Meydan okurcasına, «onun hakkında gerçekten ne biliyorsun,» diye sordu. «Ailesiyle tanıştın mı? Seninle tanışmadan önceki yaşantısı hakkında ne biliyorsun?»

Hemen hemen hiçbir şey bilmediğimi itiraf ettim. Belki de bilmemem daha iyi, diye düşündüm. Onu çevreleyen gizin çarpıcı bir yanı vardı.

Rebecca acı acı «saçma!» dedi. «Herhangi bir büyük giz saklı olduğunu sanmıyorum. Babası belki de hahamdır.»

«Ne! Neden söyledin bunu? Musevi olduğunu nereden biliyorsun? Ben bile bilmiyorum.»

«Bilmek istemiyorum, demek istiyorsun. Tabii ben de bilmiyorum ama, öyle büyük bir şiddetle inkâr ediyor ki, şüphelenmemek elde değil. Üstelik, ortalama Amerikan tipine benziyor mu? Hadi, hadi, en az benim kadar şüphelenmediğini söyleyecek değilsin ya; o kadar ahmak değilsin.»

Bütün bunlarla ilgili olarak beni en çok şaşırtan, Rebecca'nın bu konuyu Mona'yla tartışmayı başarmış olmasıydı. Böyle bir şeyden bana hiç söz etmemişlerdi. O karşılaşmayı perde arkasından dinleyebilmek için neler vermezdim ki.

«Eğer gerçekten bir şey bilmek istiyorsan,» dedim, «herhangi bir şey olmaktansa Musevi olması daha iyi. Tabii bu konuda ağzından laf almaya asla çabalamadım. Aslında acı bir konu bu. Göreceksin, bir gün kendisi açacak bu konuyu...»

«Öyle romantiksin ki,» dedi Rebecca. «Gerçekten de iflah olmazın birisin. Musevi bir kız Musevi olmayan bir kızdan neden farklı olsun? Her iki dünyada da yaşıyorum... Hiçbirisinde de acayip ya da harika bir şey bulamıyorum.»

«Tabii,» dedim, «sen daima aynısın. Bir çevreden bir diğerine geçtiğinde hiç değişmezsin. Dürüstsün ve de açık. Nerede olursa olsun, herhangi bir grup, sınıf ya da ırkla kaynaşabilirsin. Ama çoğu kimse böyle değildir. İnsanların çoğu ırk, renk, din, milliyet vs. nin bilincindedir. Yakından baktığımda bütün insanlar bana gizemli gibi gelmektedir. Aralarındaki farkları akrabalıklarından daha kolayca izleyebiliyorum. Aslında onları birbirinden ayıran şeylerden, birleştiren şeyler kadar hoşlanıyorum. Tümümüz aynıymışız gibi davranmak kanım-

ca aptallıktır. Sadece büyük, gerçekten farklı bireyler birbirlerine benzerler. Kardeşlik aşağıdan değil, tepeden başlar. Tanrı'ya yaklaştıkça daha çok benzemekteyiz birbirimize. Dibi çöp yığını gibidir... yani, uzaktan çöp gibi gözükürse de, yaklaştıkça bu 'çöp' denen şeyin milyonlarca, milyarlarca değişik tanecikten oluştuğunu görürüz. Yine de, bir parça çöp diğerinden ne denli farklı olursa olsun, gerçek fark, 'çöp' olmayan bir şeye baktığın zaman kendini belli eder. Evreni oluşturan unsurlar bir tek can alıcı maddeye dönüştürülse dahi... Kesinlikle ne söyleyeceğimi bilemiyorum... belki de şöyle... hayat var olduğu sürece ayırım da, değerler, hiyerarşiler de bulunacaktır. Hayat her sahada daima piramit şeklinde yapılar inşa etmektedir. Dipte isen, şeylerin ayrılığını vurgularsın; ama eğer tepede, ya da ona yakınsan, şeyler arasındak farkın bilincine varırsın. Ve eğer bir şey —ve özellikle bir insan— karanlık ise, bütün iradene karşın çeker seni. Boş bir kovalamaca olduğunu, orada bir şey bulunmadığını fark edebilirsin, ama gene de...»

Eklemek istediğim bir şey daha bulunduğunu fark ettim. «Ve bütün bunların aksi de olur,» diye devam ettim. «Sözgelimi, eski karımla olduğu gibi. Tabii, bir başka yanı bulunduğundan şüphelenmeliydim; böylesine iffete düşkün ve intizamlı olmasından nefret ettiğime göre. Fazla mütevazı bir insan, son derece hayasızdır, demek mümkün, analizcilerin yaptığı gibi; ancak bir kimseyi birinden ötekine değişirken yakalamak, pek fırsat bulup da tanıklık edemediğimiz bir şeydir. Ya da tanıklık edersen, o zaman bu dönüşüm genellikle başka bi-

riyle birlikte oluyor demektir. Ancak, dün bu, gözlerimin önünde ve başka birisiyle değil, benimle oldu! Bir kimsenin gizli düşüncelerini, bilinçsiz atılımlarını ne denli bildiğini zannedersen et, yine de konuşma senin önünde yapıldığı zaman, bütün yaşamını birlikte geçirdiğin bu insanı gerçekten tanıyor muydum, diye düşünmeye başlarsın. Sırası gelince de, değerli bir dosta, 'bir caninin bütün içgüdülerine sahip' demek mümkündür; ancak elinde bıçak sana doğru ilerlediğinde durum değişir. Ne denli zeki olursan ol, bir yerde buna pek hazırlıklı değilsindir. En kötü ihtimalle başkasını öldürmesini istersin; ama asla seni değil... hayır, asla! Şimdi, en az şüphelendiğim insanlardan birşeyler beklemem gerektiğini hissediyorum. İstekli olmak gerekir demek istemiyorum; hayır, değil... Şaşırmamak gerekir, hepsi bu. Tek şaşkınlık, hâlâ şaşırabileceğin olmalıdır. Cizvitçe bir şey bu, değil mi? Oh, tabii, hızlandığım zaman çorap söküğü gibi gider...

«Az önce haham dedin. İyi bir haham olabileceğimi hiç düşündün mü? Ciddi söylüyorum, neden olmasın? Eğer istesem, neden haham olamayayım? Ya da para, mandarin, ya da Dalay Lama? Eğer solucan olabiliyorsan, Tanrı da olabilirsin.»

Konuşma, Arthur Raymond'un eve dönmesiyle kesintiye uğraması dışında, bu şekilde saatlerce sürdü. Şüphelerini dağıtmak üzere bir süre daha kaldım, sonra da odama çekildim. Sabaha karşı Mona, tamamen uyanık bir vaziyette, her zamankinden daha cana yakın ve teni kalsiyum gibi parlayarak döndü. Bir gece önce olanlarla ilgili açıklamalarıma hiç kulak asmadı; heyecanlıydı,

kendinden geçmişti. Nereden başlayacağını bilemiyordu; son görüştüğümüzden bu yana, öyle çok şey olmuştu ki. İlk önce, bir sonraki oyun için kendisine başrolün dublörlüğünü vereceklerine söz vermişlerdi. Yani, yönetmen söz vermişti; kimse bu konuda bir şey bilmiyordu. Yönetmen kendisine âşık olmuştu. Son haftalarda para zarflarına sürekli olarak aşk notları sokuşturmaktaydı. Ve başaktör, o da âşıktı, hem de delicesine. Kendisine yardım eden son zamanlarda hep o olmuştu. Nasıl nefes alacağını, nasıl dinleneceğini, nasıl duracağını, nasıl yürüyeceğini, sesini nasıl ayarlayacağını öğretmişti. Şahane bir şeydi bu. Bilinmeyen güçlere sahip yeni bir şahıs olmuştu. Kendisine inanıyordu, sınırsız bir şekilde inanıyordu. Kısa bir zaman sonra herkes ayaklarına kapanacaktı. New York'ta sansasyon yaratacak, ülkede turneye çıkacak, muhtemelen yurtdışına gidecekti... Geleceğin neler getireceğini kim kestirebilirdi ki? Gene de, bütün bunlar onu biraz korkutuyordu. Kendisine yardım etmemi istiyordu; yeni rolünü metinden okurken dinlememi istiyordu. Bilmediği pek çok şey vardı ve kendinden geçmiş âşıklarının önünde cehaletini göstermek istemiyordu. Muhtemelen Ritz-Carlton'daki o ihtiyar fosili bulacak ve kendisine yeni giysiler satın almasını isteyecekti; şapkaya, ayakkabıya, elbiseye, bluza, eldivene, çoraba ihtiyacı vardı... bir sürü şey. Güzel giyinmek şimdi önemliydi. Saçının şeklini de değiştirecekti. Onunla birlikte tiyatro salonuna gitmeli ve yeni tavrını, edasını görmeliydim. Sesindeki değişikliği fark etmemiş miydim? Öyleyse çok yakında fark edecektim. Tamamen yeniden şekillenmiş ola-

caktı; kendisini daha da çok sevecektim. Şimdi benim için yüz değişik kadın yerine geçecekti. Aniden kafasından tamamen silmiş olduğu ve Imperial Hotel'de çalışan eski bir âşığını hatırladı. Hiç itiraz etmeden bütün istediklerini alacaktı. Evet, sabahleyin ona telefon etmeli. Yeni giysiler içinde, saat ikide buluşabilirdik. Kıskanmayacaktım, değil mi? O sözünü ettiği memur gençti ama, tam bir ahmaktı; budalanın, hıyarın tekiydi. Para biriktirmesinin tek nedeni kendisinin harcaması içindi. Başka şekilde kullanmazdı parasını; ne yapacağını bilemeyecek kadar keleğin biriydi. Sinsi sinsi elini tutmak mutlu olmasına yetiyordu. Belki de bir ara öpecekti onu; normalin üstünde bir dilekte bulunması gerektiği zaman.

Anlattı durdu... hoşlandığı eldiven cinslerini, sesini nasıl ayarlayacağını, Yerliler'in nasıl yürüdüklerini, Yoga hareketlerinin değerini, belleği nasıl geliştirmek gerektiğini, ruh haline uygun düşen parfümü, tiyatrocuların batıl itikada olan bağlılıklarını, iyilikseverliklerini, entrikalarını, aşklarını, gururlarını, gösterişlerini anlattı. Boş bir evde prova yaparken insanın neler hissettiğini, perde arkasındaki şakaları —ağır laf ve el şakalarını— sahnede çalışanların tavrını, makyaj odalarının acayip kokusunu. Ve de kıskançlığı! Herkes herkesi kıskanıyor. Hararet, karışıklık, şaşkınlık, azamet. Evren içinde evren. Kişi kendini kaybeder; afyon yutmuş gibi olur, hayal görmeye başlardı burada.

Ve de tartışmalar! Son derece önemsiz bir şey hiddetli bir anlaşmazlığa yol açabilir, bu da bazen saç saça, baş başa bir kavgaya, dalaşmaya dönüşür-

dü. Bazıları, özellikle kadınlar, sanki şeytanı içlerinde taşıyorlardı. İçlerinde aklı başında bir tek kişi vardı; o da çok genç ve tecrübesizdi. Ötekiler kayıtsızdı. Askerler gibi küfrederlerdi. Bunlara kıyasla dans salonundaki kızlar melektiler.

Uzun bir duraklama.

Sonra, bütün bunlardan kopuk olarak, boşanma duruşmasının tarihini sordu.

Zihnindeki bu ani dönüşten şaşırmış bir vaziyette «gelecek hafta,» diye karşılık verdim.

«Derhal evleniriz,» dedi.

«Elbette,» diye cevap verdim.

"Elbette" kelimesini söyleyiş şeklimi beğenmedi. «Eğer istemiyorsan, benimle evlenmek zorunda değilsin,» dedi.

«Ama istiyorum,» dedim. «Sonra da buradan çıkacak ve... kendi başımıza oturacağımız bir yer bulacağız.»

«Doğru mu söylüyorsun?» diye haykırdı. «Çok sevindim. Bunu söylemeni işitmek istiyordum... Bütün bu insanlardan uzaklaşalım! Ve de o iğrenç işi bırakmanı istiyorum. Yazabileceğin bir yer bulacağım. Hiç para kazanman gerekmeyecek. Kısa zamanda çok para kazanmaya başlayacağım. İstediğini alabilirsin. Okumak istediğin bütün kitapları alacağım sana... Belki de bir oyun yazarsın; ben de rol alırım! Şahane bir şey olur, değil mi?»

Rebecca bu söylevi dinleseydi ne derdi acaba? Sadece aktrisi mi dinlemiş olurdu, yoksa yepyeni bir varlığın tohum halinde kendisini ifade etmekte olduğunu da sezebilir miydi? Belki de Mona'nın o gizemli özelliği karanlık oluşunda değil de, filizlen-

mede saklıydı. Gerçekten kişiliğinin ana hatları pek açık seçik belirlenmemişti ama, bu onu sahtekârlıkla itham etmek için bir neden değildi. Dış görünüşü itibariyle değil de, içten içe taklitçi, bukalemunsuydu. Dış görünüşü itibariyle her şeyi belirlenmiş ve kesindi; kişiliğinin damgasını derhal vururdu size. İçten içe bir duman sütunu gibiydi; iradesinin en küçük bir baskısı yüzünden kişiliğinin yapısı derhal değişirdi. Baskılara karşı duyarlıydı; başkalarının iradelerinin değil, ihtiraslarının baskılarına karşı. Sahnede yaptığı rol, onun için yapılacak ya da yapılmayacak bir şey değil, onun gerçekle yüz yüze gelmesiydi. Düşündüğüne inanırdı; inandığı şey gerçekti; gerçek olan hareketlerini belirlerdi. Onun için, üzerinde düşünmedikleri dışında, hiçbir şey gerçek dışı değildi. Ancak etkili bir biçimde dikkat etmeye başladığında, ne denli canavarca, akıl almaz ve inanılmaz bir şey olsa da, o şey gerçek oluverirdi. Onun için cephe her zaman açıktı. Güçlü bir iradeye sahip olduğunu sananlar kesinlikle aldanıyorlardı. Evet, iradeye sahipti ama, bu, kendisini paldır küldür yeni ve şaşırtıcı durumlara sokan bir irade değil, fikirlerini gerçekleştirmesinde her zaman elinde bulundurduğu hazırlıklı oluşu ve tetikte bekleyişiydi. Bir rolden bir diğerine akıl almaz bir hızla geçebilirdi. Sahnede birbirine taban tabana zıt tipleri canlandıran vodvil oyuncusunun şaşırtıcı hokkabazlığıyla, gözlerinizin önünde değişirdi. Bütün yaşamı boyunca bilinçsiz olarak yaptığı şeyleri tiyatro sayesinde belli bir amaçla yapmasını öğreniyordu. Sanatın sınırlarını kendisine öğrettikleri anlamda, onu sadece bir aktris yapıyorlardı; yaratıcılı-

ğı çevreleyen sınırları gösteriyorlardı. Ancak doludizgin ilerlemesine izin vererek başarısızlığını hazırlayabilirlerdi.

XVIII

Duruşma günü mahkemeye neşeli, kibirli bir şekilde gittim. Her şey önceden ayarlanmıştı. Sadece elimi kaldırmam, aptalca yemin etmem, suçumu kabullenip cezamı yemem yetiyordu. Yargıç gözüne bir çift ay dürbünü takmış bir korkuluğa benziyordu; kara kanatları odanın sessizliği içinde kasvetle çarpıp duruyordu. Sakin sevincimden biraz rahatsız olmuş gibiydi; kendisini önemli biri sanıyorduysa da, ben bunu sıfıra indirmiştim. Onu pirinç tırabzandan ya da tükürük hokkasından ayırt edemiyordum. Pirinç tırabzan, İncil, tükürük hokkası, Amerikan bayrağı, masasının üzerindeki papya, düzeni ve görkemi sağlamakla görevli üniformalı eşkiya, beyninin hücrelerine hapsedilmiş olan bilgiler, çalışma odasındaki küflenmiş kitaplar, bütün hukuk yapısını temellendiren felsefe, gözündeki gözlükler, B.V.D.'leri, kendisi ve kişiliği, bütün bunlar, hiç iplemediğim kör bir mekanizma adına yapılan anlamsız bir işbirliğinden başka bir şey değildi. Tek istediğim, kellemi tekrar ilmiğe geçirebilecek özgürlüğe sahip olup olmadığımı bilmekti.

Her şey saat gibi işliyor, bir şey bir diğerini götürüyor ve sonunda yasa sanki şişkin, cıvık cıvık bir tahtakurusuymuşsun gibi seni eziyordu. Tam bu sırada (yargıç), hayatım boyunca bilmem ne kadar nafaka ödemeye razı olup olmadığımı sordu.

«Ne,» diye sordum. Nihayet muhalefetle karşı-

laşmış olma düşüncesi oldukça heyecanlanmasına yol açtı. Bilmem ne kadar para ödemeyi ciddi ciddi kabul etme konusunda bir sürü palavra sıktı durdu.

Hiddetle, «böyle bir şeyi kabul etmiyorum,» dedim. «Ödemek istediğim...» ve kendisinin belirttiğinin iki katı bir tutar söyledim.

Bu sefer «ne?» deme sırası ona gelmişti.

Tekrar ettim. Aklımı kaçırmışım gibi beni süzdü ve derhal, sanki beni kapana kıstırıyormuş gibi, şöyle dedi: «Pekâla! İstediğiniz gibi olacak. Cenaze töreniniz bu.»

«Keyfim ve de hakkım,» diye ekledim.

«Efendim?»

Tekrar ettim. Beni şöyle bir süzdü, avukata yaklaşmasını söyledi ve eğilerek kulağına birşeyler fısıldadı. Eminim, akli dengemin yerinde olup olmadığını sordu. Olumlu bir cevap almış olmalı ki, başını kaldırdı, sert sert bana baktı ve dedi ki: «Genç adam, yükümlülüklerini yerine getirmemenin cezası nedir, biliyor musun?»

«Hayır, efendim,» diye karşılık verdim. «Öğrenmek de istemiyorum. Burada işim bittiyse, işimin başına dönmek istiyorum.»

Dışarıda hava güzeldi. Aylak aylak yürümeye başladım. Az sonra Brooklyn Köprüsü'ne ulaştım. Bir süre Köprü'nün üzerinde yürüdüm; ama birkaç dakika sonra neşem kaçtı, döndüm ve metroya daldım. Büroya gitme niyetinde değildim; bütün gün izinliydim ve bunu elimden geldiğince kullanmaya kararlıydım.

Times Meydanı'nda indim ve içgüdüsel olarak Üçüncü Cadde'deki Fransız-İtalyan restoranına doğ-

ru yürüdüm. Yemek yenen arka kısım serin ve loştu. Öğle yemeği saatlerinde çok müşteri bulunmazdı. Az sonra bir ben, bir de kocaman, kendini dağıtmış bir İrlandalı kız kalmıştı; oldukça sarhoştu.

Katolik Kilisesi'yle ilgili garip bir konuşmaya daldık; konuşma sırasında sık sık şu lafı ediyordu: «Papa'ya diyeceğim yok ama, onu öpmeyeceğim.»

Nihayet sandalyesini geriye çekti, ayağa kalkmaya ve tuvalete doğru yürümeye çalıştı (tuvalet holdeydi ve hem erkekler, hem de kadınlar tarafından ortaklaşa kullanılıyordu). Kendi başına oraya ulaşamayacağını anladım. Ayağa kalktım ve kolundan tuttum. Sarhoştu ve fırtınaya yakalanmış bir gemi gibi sallanıp duruyordu.

Tuvaletin kapısına geldiğimizde, klozete oturmasına yardım etmem için yalvardı. Klozetin yanına kadar getirdim; tek işi oturmaktı. Eteğini kaldırdı ve donunu indirmeye çalıştı ama, yapamadı. Uykudaymış gibi, «şunu indir lütfen,» diye yalvardı. Dediğini yaptım, tatlı tatlı okşadım ve klozete oturttum. Sonra da kapıya yöneldim.

Elime asılarak «gitme!» diye sızlandı ve deposunu boşaltmaya başladı. No. 1 ve 2'yi bitirene dek bekledim; koku bombaları vs. Bu hareket sırasında hep «hayır, Papa'yı öpmeyeceğim!» dedi durdu. Öylesine umutsuz görünüyordu ki, altını silmem gerekeceğini düşündüm. Ne var ki, uzun yıllar boyu elde edilen tecrübeyle ve akıl almaz derecede uzun bir süre içinde bu işi kendi kendine başardı. Gitmeye koyuluyordum ki, kendisini kaldırmamı söyledi. Donunu çekerken okşamaktan kendimi alamadım. Tahrik edici bir şeydi bu ama, etraftaki ko-

ku da bu fikre itibar ettirmeyecek kadar berbattı.

Tuvaletten çıkmasına yardım ederken restoranın sahibesi ikimizi de gördü ve acı acı başını salladı. Bu performansı gerçekleştirmek için ne büyük bir şövalyelik örneği gösterdiğimi acaba fark etmiş miydi? Her neyse, masaya döndük, kahve ısmarladık ve bir süre daha gevezelik ettik. Kafasını toparladıkça iğrenç bir şekilde müteşekkir olmaya başladı. Kendisini eve götürdüğüm taktirde sahip olabilirimişim; borcunu ödemek istiyormuş. «Banyo yapıp üstümü değiştireceğim,» dedi. «Kir içindeyim. Allahım, ne pisti.»

Taksiyle eve götürebileceğimi, ancak kendisiyle kalamayacağımı söyledim.

«Nazikleşmeye başladın,» dedi. «Ne oldu, sana göre değil miyim? Tuvalete gitmem gerektiyse, bu benim suçum mu? Sen tuvalete gitmez misin? Banyo yapana kadar bekle; neye benzediğimi göreceksin. Dinle, elini ver bana!» Elimi uzattım ve elbisesinin altına soktu, yerleştirdi. «İyice hisset,» dedi, «hoşuna gitti mi? Hepsi senin. Ovacağım ve senin için parfüm süreceğim. Hepsini alabilirsin. Çirkin değilim. Ne de ters bir insanım. Sapıttım işte, hepsi bu. Herifin teki üstüme yürüdü ve içerledim. Hiç merak etme, çok geçmeden burnunu sürte sürte gelecek. Gerçekten de ona sahip olmak istemiştim. Ona Papa'yı öpmeyeceğimi söyledim; bu kendisini kızdırmaya yetti. Ben de onun gibi imanlı bir Katoliğim ama, Papa'ya İsa gözüyle bakamam ya. Sen bakabilir misin?»

Keçi gibi bir konudan bir diğerine atlayarak, kendi kendine konuştu durdu. Büyük bir otelde te-

lefon memuresi olarak çalıştığını öğrendim. İrlanda derisi altında pek de kötü bir mal değildi. Bir kez alkol kokuları gitti mi, oldukça cazibeli olabilirdi. Masmavi gözleri, kapkara saçları vardı; gülüşü sinsi ve yaramazcaydı. Belki de yukarı çıkıp banyo yapmasına yardım etmeliydim. Herhangi bir terslik olduğunda, kaçıp gidebilirdim. Beni tek düşündüren Mona'yla olan randevumuzdu; McAlpin Oteli'nin Pembe Oda'sında buluşacaktık.

Bir taksiye bindik ve kentin dışına çıktık. Taksi-de başını omuzuma dayadı. Uykulu uykulu, «bana çok iyi davranıyorsun,» dedi. «Kim olduğunu bilmiyorum ama, bana göre hava hoş. Şöyle bir kestirmeyi canım nasıl da istiyor. Bekler misin?»

«Tabii,» dedim. «Belki ben de kestiririm.»

Daire umduğumdan da güzel, rahat ve çarpıcıydı. Kapıyı açar açmaz ayakkabılarını fırlattı attı. Soyunmasına yardım ettim.

Üzerinde yalnızca donuyla, aynanın karşısında duruyordu; güzel bir vücudu vardı. Memeleri parlak ve dolgun, yuvarlak ve dimdik, uçları çilek rengindeydi.

Donunu göstererek, «onu da çıkarsana,» dedim.

Aniden utandı, yanakları hafifçe kızardı ve «hayır, şimdi olmaz,» diye cevap verdi.

«Ama daha önce çıkardın ya,» dedim «şimdi neden olmasın?» Donunu indirecekmiş gibi kolumu doladım. «N'olur yapma!» diye yalvardı. «Banyomu yapana kadar bekle.» Bir an durakladı, sonra, «âdet görüyorum da,» dedi.

Bu, her şeyi halletti. Hastalığım sırasındaki yaraları görür gibi oluyordum. Paniğe kapılmıştım.

«Pekâlâ,» dedim, «banyonu yap! Ben de şurada uzanırım.»

Dudaklarını o yaramazca gülüşüyle kıvırarak «sırtımı ovmayacak mısın,» diye sordu.

«Tabii ovacağım... elbette,» dedim. Elinden kurtulmak kaygısıyla hafif hafif iteleyerek banyoya götürdüm.

Donunu çıkarırken kara bir kan lekesi fark ettim. Aman ha, dedim kendi kendime. Asla beyim, asla. *Papa'yı öpmek mi* — asla!

Ne var ki, o sabunlanırken kendimi kaybetmeye başladım. Sabunu elinden aldım ve ovmaya başladım. Sabunlu parmaklarımı üstünde gezdirirken zevkle eğilip bükülüyordu.

Kalçalarını kıvırarak, «artık yeter,» dedi ve iki eliyle tutarak, «bak... bir şey görüyor musun?» dedi.

Elimle okşamaya başladım. Ellerini başının arkasında kavuşturmuş, kalçalarını oynata oynata «ne hoş, ne hoş,» diyordu. «Devam et, biraz daha yap. Belki de yatıp uyumam gerekmeyecek.»

Yavaş yavaş hızlanmaya, daha şiddetli bir şekilde sallanmaya başladı. Aniden ellerini başının arkasından indirdi, ıslak parmaklarıyla pantolonumun düğmelerini çözdü. Bir profesyonel gibi sıktı, acıttı.

Sonra banyoya çöktü, içini çekti ve gözlerini kapadı.

Tüymenin zamanıdır, diye düşündüm ve sigara arıyormuş gibi yaparak, şapkamı kaptığım gibi fırladım. Merdivenleri inerken parmaklarımı burnuma götürdüm ve kokladım. Her şeyden çok sabun kokuyordu.

Birkaç gece sonra, tiyatroda özel bir temsil veriliyordu. Mona, kendisini seyrettiğim takdirde sinirleneceğini söyleyerek temsile gelmemem için yalvardı. Gitmek istiyordum; gene de, sonunda istediğini kabul ettim. Temsilden sonra sahne girişinde buluşacaktık. Ne zaman buluşacağımızı da söylemişti.

Vaktinden önce gittim; sahne kapısının değil de, tiyatronun giriş kapısının önünde duruyordum. Afişlere tekrar tekrar bakıyor, büyük puntolu kocaman harflerle yazılı adını gördükçe, kendimden geçiyordum. Kalabalık boşalmaya başlayınca yolun karşı tarafına geçtim ve seyretmeye başladım. Neden seyrettiğimi bilmiyordum; çakılıp kalmıştım. Tiyatronun önü oldukça karanlıktı ve taksiler dizi diziydi.

Birden, birinin hızla yolun kenarına doğru koştuğunu gördüm; orada zayıf, küçük bir ihtiyar, taksi bekliyordu. Koşan, Mona'ydı. Adamı öptü ve taksi uzaklaşırken el sallad. Sonra eli hafifçe yanına düştü ve derin düşüncelere dalmış gibi bir süre durdu. Sonra da giriş kapısından içeri girip kayboldu.

Birkaç dakika sonra sahne kapısında karşılaştığımızda, çok heyecanlı olduğunu fark ettim. Az önce gördüklerimi kendisine anlattım.

Elime yapışarak «demek gördün onu,» dedi.

«Evet, ama kimdi?»

«Kim olacak, babam. Beni görmek için hasta yatağından kalkıp geldi. Fazla yaşamaz.»

Konuşurken gözleri dolmaya başladı. «Artık huzur içinde ölebileceğini söyledi.» Bunu söyledikten

sonra durdu ve başını elleri arasına alarak hıçkırmaya başladı. Üzgün üzgün, «eve götürmeliydim onu,» dedi.

«Peki, neden benimle tanıştırmadın,» diye sordum. «Birlikte eve götürebilirdik.»

Bu konuda konuşmayı reddetti. Eve gitmek — tek başına— ve ağlamak istiyordu. Ne yapabilirdim? Sadece, peki diyebilirdim; en iyisi de buydu.

Bir taksiye bindirdim ve uzaklaşmasını seyrettim. Son derece duygulanmıştım. Sonra da, kalabalığa karışmaya kararlı bir şekilde yürümeye başladım. Broadway'in köşesinde kadının teki adımı çağırdı ve aceleyle yanıma yaklaştı.

«Tanımadın beni ve yanımdan geçtin,» dedi. «Ne oldu sana böyle? Üzüntülü görünüyorsun.» Tutmam için ellerini uzattı.

Arthur Raymond'un eski karısı Irma'ydı bu.

«Gülünç bir şey,» dedi, «az önce Mona'yı gördüm. Taksiden indi ve koştu. Şaşkındı. Kendisiyle konuşacaktım ama, çok hızlı koşuyordu. Beni gördüğünü de sanmıyorum... Artık beraber yaşamıyor musunuz? Hep birlikte Arthur'un evinde oturduğunuzu sanıyordum.»

Acaba yanılıyor muydu? «Nerede gördün,» diye sordum.

«Nerede olacak, şu köşede.»

«Emin misin?»

Acayip acayip gülümsedi. «Yanılmış olamam, değil mi ya?»

Kendi kendime konuşuyormuş gibi «bilmem,» diye mırıldandım, «mümkün değil sanki. Üstünde ne vardı?»

Kesinlikle tarif etti. «Küçük bir kadife pelerin,» dediği zaman, başka biri olamayacağını anlamıştım.

«Kavga mı ettiniz?»

«Yo-o-o, kavga değil...»

Konuyu değiştirmek çabası içinde «artık Mona'yı tanıyor olman gerekir,» dedi. Koluma girmişti ve sanki aklım başımda değilmiş gibi sürükleyip duruyordu.

«Seni gördüğüme çok sevindim,» dedi. «Dolores'le hep senden söz ederiz... Biraz uğramak istemez miydin? Dolores seni görünce çok sevinecek. Ortak bir dairemiz var. Buraya çok yakın. N'olur gel... Seninle biraz konuşmak istiyor canım. Son görüştüğümüzden bu yana bir yıldan fazla zaman geçti. Karını henüz terk etmemiştin, hatırlıyor musun? Şimdi de Arthur'la beraber oturuyorsun; garip bu. O nasıl? İyi mi? Güzel bir karısı olduğunu duydum.»

Beraber gitmem ve birkaç kadeh yuvarlamam için uzun uzun dil dökmesi gerekmedi. Irma neşeyle fıkırdayıp duruyordu. Her zaman böyle yakınlık gösterirdi bana, ancak hiç bu kadar heyecanlanmamıştı. Ne olmuş buna, diye düşündüm durdum.

Yukarı çıktığımızda her yer karanlıktı. «Garip bu,» dedi Irma. «Dolores bu gece erken geleceğini söylemişti. Her neyse, birazdan mutlaka gelir. Soyun... Otur... Sana hemen bir içki hazırlayayım.»

Bir bakıma şaşkınlık içindeydim, oturdum. Yıllar önce Arthur Raymond'la ilk tanıştığımda, Irma'dan hoşlanmıştım. Boşandıktan sonra, Irma, dostum O'Mara'ya âşık olmuş, bu sonuncusu da Arthur gibi

kadıncağızın hayatını zehir etmişti. Irma'nın soğuk olduğundan —cinsel olarak soğuk değil de, bencil olduğundan— yakınmıştı. O zamanlar onunla pek ilgilenmemiştim, çünkü kafamda Dolores vardı. Sadece bir defa aramızda dostluğa kadar varan bir yakınlaşma olmuştu. Tamamen bir rastlantı sonucuydu ve ikimiz de sonraları unutmuştuk. Bir öğleden sonra, ucuz bir sinemanın önünde karşılaşmış ve iki çift laf ettikten sonra, her ikimiz de kaygısız ve yorgun olduğumuzdan, sinemaya girmiştik. Film son derece sıkıcı, içerisi de bombuştu. Paltolarımızı kucağımıza koymuş, sonra da daha ziyade sıkıntıdan ve bir nebze insancıl temas ihtiyacından ötürü, ellerimiz birleşti ve bu şekilde uzun süre bön bön filmi seyrettik. Az sonra kolumu doladım ve kendime çektim. Elimi bıraktı ve kendi elini bacağımın üzerine koydu. Durumdan nasıl yararlanacağını merak ederek, hiçbir şey yapmadım. O'Mara'nın, soğuk ve kayıtsız olduğunu söylediğini, hatırlamıştım. Dolayısıyla oturdum ve bekledim. Bana dokunduğunda yarı kalkıktı. Hareketli elinin altında idi. Giderek parmaklarının yükünü hissettim; sonra sıkıca kavradı! Sonra sıktı, okşadı; her şey sessizce, nazikçe, sanki uykudaymış ve her şeyi bilinçsiz bir şekilde yapıyormuş gibi. Oynamaya ve sıçramaya başlayınca, yavaş yavaş ve bilerek pantolonumun önünü çözdü, elini soktu ve hayalarımı yakaladı. Hâlâ ona dokunmak için hiçbir hareket yapmıyordum. Her şeyi ona yaptırtmak gibi sapık bir arzu belirmişti içimde. Parmaklarının şeklini ve dokunuşunu hatırladım: Duyarlıydılar ve de tecrübeli. Kedi gibi kıvrılmıştı ve perdeye bakmıyordu artık. Tabii dışarı

çıkarmıştı; ancak hâlâ pantolonun altındaydı, paltoyu koltuğun arkasına attığını ve bakışlarını bana yönelttiğini gördüm. Şimdi cüretle çekiyordu, daha sert daha hızlı. Nihayet eline geldim. «Özür dilerim,» diye mırıldandı ve mendilini çıkarmak için çantasına uzandı. İpek mendiliyle beni temizlemesine izin verdim. Bende çıt yoktu. Kucaklamak için ne bir hareket, ne bir çaba. Sanki bunu başkasına yapmış, ben de seyretmişim gibi. Yüzünü pudraladıktan ve her şeyi çantasına koyduktan sonra kendime çektim ve ağzımı ağzına yapıştırdım. Sonra paltosunu kucağından attım, bacaklarını çektim ve kucağımın üstüne koydum. Eteğinin altında hiçbir şey yoktu ve ter içindeydi. O da gelene kadar, hemen hemen vahşice yaptım: böylelikle borcumu istediği şekilde ödedim. Sinemadan ayrıldıktan sonra bir pastanede pasta yedik, kahve içtik ve önemsiz birkaç konuşmadan sonra hiçbir şey olmamış gibi birbirimizden ayrıldık.

«Özür dilerim, beklettiğim için. Rahat bir şey giymek istedim de.»

Düşümden uyandım; sevimli bir görüntü uzunca bir bardak sunuyordu bana. Bir Japon bebeği olmuştu şimdi. Divana yeni oturmuştuk ki, ayağa fırladı ve elbise dolabına seğirtti. Valizleri kaldırdığını duydum; birden bir kısa nida, kızgınlık belirtisi çalındı kulağıma; boğuk bir sesle sanki beni çağırıyordu.

Ayağa fırladım ve dolaba seğirttim; bir valizin üzerine çıkmış, en üst gözde birşeyler arıyordu. Dengesini bulması için bacaklarını tuttum ve inmek için tam döneceği sırada, elimi ipek kimonosunun

içine soktum. Kollarımın arasında indi; ellerimle bacaklarını sıkıca yakalamıştım. İhtirasla dolu bir kucaklaşmaydı bu, kadınsı giysileri içinde. Sonra kapı açıldı ve Dolores girdi. Bizi dolaba gömülmüş vaziyette görünce hayretten donakaldı.

İçini çekerek, «bak sen,» dedi, «seni burada bulacağımı hiç sanmazdım!»

Irma'yı bıraktım ve kollarımı Dolores'in boynuna doladım; şöyle hafifçe irkildi. Şimdi her zamankinden daha güzeldi.

Kendini benden ayırırken, daima biraz iğneleyici olan her zamanki kısa gülüşüyle güldü. Elimi tutarak «dolabın içinde durmanız gerekir mi,» diye sordu. Bu arada Irma kolunun tekini dolamıştı.

«Neden olmasın?» diye karşılık verdim. «Burası şirin ve de rahime benziyor.» Bunları söylerken Irma'yı okşuyordum.

«Allahım, bir nebze olsun değişmemişsin,» dedi Dolores. «Hiç doymak bilmezsin, öyle değil mi? Şeye... şeye... çılgınca âşık olduğunu sanmıştım... Adını unuttum.»

«Mona.»

«Evet, Mona... O nasıl? Hâlâ ciddi mi? Artık bir başka kadına hiç bakmayacağını sanmıştım.»

«Öyle,» dedim, «gördüğün gibi bu sadece bir rastlantı.»

Bastırılmış olan kıskançlığını giderek açığa vurarak «bilirim,» dedi, «senin bu rastlantılarını bilirim. Daima tetiktesindir, değil mi?»

Oturma odasına doluştuk; Dolores üstündekileri çıkardı attı; sanki kavgaya hazırlanıyormuş gibi, biraz hışımla, diye düşündüm.

«Sana da içki koyayım mı,» diye sordu Irma.

«Evet, hem de şöyle sert bir şey,» dedi Dolores. «İhtiyacım var... Of, seninle ilgili değil,» dedi, acayip acayip kendisine baktığımı görerek. «Şu senin dostun Ulric.»

«Ne oldu, sana iyi davranmıyor mu?»

Sustu. Neden söz ettiğimi pekâlâ biliyorsun, der gibi, umutsuzca suratıma baktı.

Irma ortalığın pek aydınlık olduğunu düşünerek, öteki divanın yanındaki okuma lambasını bıraktı, tüm ışıkları söndürdü.

Dolores alaycı bir edayla, «galiba mizanseni hazırlıyorsun,» dedi. Aynı zamanda, sesinde gizli bir heyecan seziliyordu. Cebelleşecek olduğum Dolores'ti, biliyordum. Öte yandan Irma kedi gibiydi; mırnavlıya mırnavlıya sessizce hareket ederdi. Hiç de rahatsız olmuş değildi; kendisini birazdan olacaklara hazırlıyordu.

Sanki uzun süre kaybolmuş erkek kardeşini bulmuş gibi, «yalnız başına burada bulunman çok iyi,» dedi. Duvara doğru dönmüş, divanın üzerine uzanmıştı. Dolores'le beraber ayaklarının ucunda oturmuştuk. Dolores'in arkasından, elimi Irma'nın bacağına koymuştum; vücudundan kuru bir sıcaklık fışkırıyordu.

Dolores, Mona'yı ima ederek «seni çok iyi koruyor olmalı,» dedi. «Seni kaybetmekten korkumyor mu nedir?»

Tahrik edercesine gülerek, «belki de,» dedim, «belki de ben onu kaybetmekten korkuyorum.»

«Demek ciddi?»

«*Çok*,» diye cevap verdim. «Aradığım kadını

buldum ve onu bırakmayacağım.»

«Evlendin mi?»

«Hayır, henüz değil... ama yakında evleneceğiz.»

«Ve de çocuklarınız olacak falan filan?»

«Olmuşken tam olsun,» diye karşılık verdi Dolores.

«Of, kesin artık!» dedi Irma. «Kıskanıyormuşsun gibime geliyor. Ben kıskanmıyorum! Aradığı kadını bulduğuna memnunum. Layıktır.» Elimi sıktı ve üzerine kaydırdı.

Olan biteni fark eden fakat fark etmemiş gibi davranan Dolores kalktı ve banyoya girdi.

«Çok garip hareket ediyor,» dedi Irma. «Kıskançlıktan başı dönmüş gibi.»

Kafam karışmıştı; «yani seni mi kıskanıyor,» diye sordum.

«Hayır, beni değil... elbette beni değil! Mona'yı kıskanıyor.»

«Acayip,» dedim, «Ulric'i seviyor sanmıştım.»

«Seviyor ama, seni unutmuş değil. O...»

Konuşmasını öpücüklerimle kestim. Kollarını boynuma doladı ve kocaman bir kedi gibi kıvrılarak bükülerek sarıldı. «Böyle hissetmediğime memnunum,» diye mırıldandı. «Sana âşık olmak istemiyorum. Senden bu şekilde daha çok hoşlanıyorum.»

Tekrar kimonosunun altında dolaştırdım elimi. İçtenlikle ve istekle karşılık verdi.

Dolores geri geldi ve oyunu yarıda kestiği için ıkına sıkına özür diledi. Yanımızda durmuş, parıldayan, yaramaz gözlerle bizi süzüyordu.

«Bardağımı verir misin?» dedim.

Bardağı dudaklarıma götürürken, «yelpazelememi de ister miydin,» diye sordu.

Onu da yanımıza çektim ve elbisesinin altından yarısı dışarı çıkmış olan bacağını okşadım. O da içindekileri çıkarmıştı.

Birinden ötekine bakarak, «bana da giyecek bir şey veremez misiniz,» diye sordum.

Irma çarçabuk fırlayarak «tabii,» dedi.

Dolores somurtarak «of, şımartma şunu,» dedi. «Tek sevdiği budur... Hep kendisiyle ilgilenilmesini ister. Sonra da karısına ne denli sadık olduğunu anlatacaktır bize.»

Irma'nın uzattığı robu alarak «henüz karım değil!» diye, alaylı bir edayla karşılık verdim.

«Demek değil, öyle mi?» dedi Dolores. «O zaman çok daha kötü.»

«Daha kötü mü? Daha kötü derken neyi kastediyorsun? Henüz bir şey yapmış değilim ki.»

«Hayır, ama deneyeceksin.»

«Yani denememi istiyorsun. Sabırlı ol... senin de sıran gelecek.»

«Benimle değil,» dedi Dolores. «Ben yatmaya gidiyorum. Ne haliniz varsa görün.»

Cevap olarak kapıyı kapattım ve soyunmaya başladım. Döndüğümde Dolores divanın üzerine uzanmıştı; Irma yanında bacak bacak üstüne atmış oturuyordu; her tarafı meydandaydı.

«Söylediklerine boşver,» dedi Irma. «Benim kadar o da senden hoşlanıyor... belki de daha fazla. Mona'dan hoşlanmıyor, hepsi bu.»

«Doğru mu bu?» Irma'dan Dolores'e kaydırdım bakışlarımı. Sessizdi ama, bu sessizlik, kabul ettiği-

ni gösteriyordu. Devam ederek, «onun hakkında böyle olumsuz duygulara neden sahip olman gerektiğini kestiremiyorum,» dedim. «Sana bir kötülüğü dokunmadı ki. Ve de... o sırada beni sevmediğine göre... onu kıskanmamalısın.»

«O sırada mı? Ne demek istiyorsun? Çok şükür, sana asla âşık olmadım,» dedi Dolores.

Irma kıkırdayarak «pek inandırıcı değil bu söylediklerin,» dedi. «Dinle, madem ki onu hiç sevmedin, o zaman bu şekilde arzulama onu.» Bana döndü ve o şen edasıyla, «öp onu ve şu saçmalığa bir son ver,» dedi.

«Pekâlâ,» dedim ve eğilip Dolores'i kucakladım. Sonra yavaş yavaş teslim etti kendini ve sonunda kendini çektiğinde, dudaklarımı ısırıyordu. Dudaklarını çekerken beni hafifçe itti ve «şunu al götür buradan!» dedi Irma'ya. Ona kızmış gibi baktım; bakışlarımda acıma ve nefret de vardı. Derhal pişman oldu ve yine teslim bayrağını çekti. Tekrar üzerine eğildim, bu kez nazikçe ve dilimi ağzına sokarken elimi bacaklarının arasına yerleştirdim. Elimi itmeye çalıştı ama, gücü yetmedi.

«Vay! Yaklaşıyor...» dediğini duydum Irma'nın ve beni çekti. «Ben de varım, unutma!» Dudaklarını ve memelerini sunuyordu.

Büyük bir arbede olacaktı. Kendime içki hazırlamak için ayağa fırladım. Bornoz, gergin bir çadır gibiydi.

Dolores utanmış gibi görünerek, «bize onu göstermek zorunda mısın,» diye sordu.

«Değilim ama, madem istedin göstereceğim,» dedim ve bornozu sıyırarak kendimi çırılçıplak gözle-

ri önüne serdim.

Dolores kafasını duvara çevirdi ve yarı isterik bir sesle, «iğrenç ve aşağılık,» gibilerinden birşeyler mırıldandı. Irma ise keyifle seyretti. Nihayet eline aldı ve hafifçe sıkmaya başladı. Kendisi için hazırladığım içkiyi içmek üzere ayakta dururken robunu açtım ve bacakları arasına yerleştirdim. Ahır kapısına vura vura birlikte içtik.

Dolores sinirli sinirli «ben de içki istiyorum,» dedi. Aynı anda ikimiz de döndük ve kendisine baktık. Suratı kıpkırmızıydı; gözleri ise içine avratotu koymuş gibi büyük büyük ve parlaktı. Bir beni, bir Irma'yı süzerek «iğfal edilmişe benziyorsunuz,» dedi.

Bardağını uzattım; uzun uzun içti. Irma'nın bir bayrak gibi sallandırdığı o özgürlüğü elde etmek için mücadele ediyordu.

Sesi şimdi davetkârdı. Kelimelerini teker teker fırlatarak «neden şu işi yapıp bitirmiyorsunuz?» dedi. Sallanıp dururken vücudunu teşhir etmişti; biliyordu bunu ama, çıplaklığını gizlemek için hiç çaba göstermedi.

Irma'yı hafifçe divanın üzerine iterek, «yat şuraya,» dedim.

Elimi tuttu ve çekti. «Sen de yat,» dedi.

Bardağı dudaklarıma götürdüm ve tam içkimi yudumlarken ışık söndü. Dolores'in «Hayır, yapma, n'olur!» dediğini duydum. Ama ortalık karanlıktı; içkimi bitirmeye çalışırken Irma'nın kamışımı sıktığını hissettim. Bardağı yere koydum ve ikisinin arasına atladım. İkisi de derhal bana yumuldular. Dolores ihtirasla öpüyordu beni; Irma ise kedi gibi

yere çömelmişti. Acı bir saadetti bu ve birkaç saniye sürdü! Nihayet Irma'nın ağzında patladım...

Riverside Drive'a vardığımda ortalık ağarmak üzereydi. Mona dönmemişti. Ayak seslerini duymak için beklemeye koyuldum. Başına bir kaza gelmiş olmasından korkuyordum; daha da kötüsü, belki de intihar etmiş, ya da intihara yeltenmişti. Ailesinin yanına dönmüş olması da mümkündü. Öyleyse taksiden neden inmişti? Belki de metroya koşmak için. Ama metro o tarafta değildi. Tabii evine telefon edebilirdim; ancak bunu kötü karşılayacağını biliyordum. Gece hiç telefon etmiş miydi acaba? Ne Rebecca ne de Arthur bana mesaj bırakma zahmetine katlanırlardı; her zaman, beni görene kadar beklerlerdi.

Saat sekize doğru kapılarını takırdattım. Hâlâ uyuyorlardı. Cevap verene kadar hızla vurmam gerekti. Ve de hiçbir şey öğrenemedim; kendileri de eve çok geç dönmüşlerdi.

Umutsuzluk içinde Kronski'nin odasına gittim. O da uyuyordu. Ne demek istediğimi anlamamış gibiydi.

Nihayet dedi ki: «Sorun ne? Yine bütün geceyi dışarıda mı geçirdi? Hayır, kimse seni aramadı. Çek git buradan... beni yalnız bırak!»

Gözümü kırpmamıştım; bitkindim. Sonra büroya telefon etmiş olabilir gibi rahatlatıcı bir düşünce takıldı kafama. Masamın üzerinde benim için bir mesaj bulacağımı bekliyor gibiydim.

Günümü uyuklayarak geçirdim. Başımı kollarımın arasına gömerek masamın başında uyudum.

Rebecca'ya birkaç kez telefon edip bir haber alıp almadığını sordum, ancak cevap hep aynıydı. Dükkânı kapama vakti gelince sallandım. Ne olursa olsun, bana telefon etmeden koca bir günü geçireceğine inanamıyordum. Akıl almaz bir şeydi bu.

Acayip, sinirli bir canlılık vardı her yanımda. Birdenbire uyanık buldum kendimi; üç gün yatakta kalıp dinlensem bu kadar uyanık olamazdım. Yarım saat daha bekleyecektim ve gelmediği takdirde doğru evine gidecektim.

Yukarı aşağı kocaman adımlarla volta atarken giriş kapısı açıldı ve kara tenli küçük bir velet içeri girdi. Biri takip ediyormuş gibi kapıyı hızla kapattı. Kübalı sesinin abarttığı neşeli ve gizemli bir şeye sahipti.

«Beni işe alacaksınız, değil mi Bay Miller?» diye gürledi. «Okulumu bitirebilmem için mesajcılık işine kabul edilmem zorunlu. Herkes iyi bir insan olduğunuzu söylüyor; ben de görüyorum bunu; iyi bir suratınız var. Beni daha yakından tanıdığınız zaman göreceksiniz, elimden çok şey gelir. Adım Juan Rico. On sekiz yaşındayım; ozanım da.»

Kıkırdayarak ve çenesini okşayarak «güzel, güzel,» dedim. Cüce boyluydu ve cüceye benziyordu. «Demek ozansın? Öyleyse seni mutlaka işe alacağım.»

«Akrobatım da,» diye ekledi. «Bir zamanlar babamın bir sirki vardı. Bacaklarımın çok hızlı olduğunu göreceksiniz. Neşe içinde, çevik çevik dolaşmasını severim. Son derece saygılıyımdır; bir mesaj ilettiğimde 'teşekkür ederim, efendim' der, saygıyla şapkamı çıkarırım. Bronx da dahil olmak üzere, bü-

tün sokakları ezbere bilirim. Ve eğer beni İspanyol mahallesine verirseniz, çok etkili olduğumu göreceksiniz. Hoşunuza gitti mi, efendim?» Büyüleyici bir şekilde baktı; kendisini nasıl satması gerektiğini pekâlâ bildiğini ima ediyordu.

«Şuraya geç ve otur,» dedim. «Bir form vereceğim, dolduracaksın. Yarın sabah erkenden, taptaze başlayabilirsin; gülümseyerek.»

«Of, efendim, gülebilirim, güzelce,» dedi, ve güldü.

«Gerçekten yaşın on sekiz mi?»

«Tabii efendim, ispat edebilirim. Bütün kâğıtlarım yanımda.»

Bir müracaat formu verdim ve yan odaya — salona— geçtim; rahatsız etmemek için. O anda telefon çaldı. Masama döndüm ve ahizeyi kaldırdım. Konuşan Mona'ydı; kısık, boğuk, garip bir sesle konuşuyordu; sanki kurumuştu.

«Az önce öldü,» dedi, «senden ayrıldığımdan beri yanındayım...»

Birtakım taziyelerde bulundum, sonra ne zaman döneceğini sordum. Pek emin değildi... Küçük bir yardımda bulunmamı, bir yas elbisesiyle bir çift siyah eldiven satın almamı istiyordu. Beden? On altı. Ne cins kumaş? Bilemiyordu; nasıl istersem... Bir kaç kelime daha; telefonu kapattı.

Küçük Juan Rico sadık bir köpek gibi beni süzüyordu. Her şeyi anlamıştı ve o nazik Kübalı edasıyla, yasımı paylaşmak istediğini anlatmaya çalışıyordu.

«Önemi yok, Juan,» dedim, «bir gün herkes ölecek.»

«Telefondaki hanımınız mıydı,» diye sordu. Gözleri nemli ve parlaktı.

«Evet,» dedim, «karımdı.»

«Eminim güzeldir.»

«Nereden bildin?»

«Konuşma şeklinizden... Gözümün önünde canlandı sanki. Keşke bir gün ben de güzel bir kadınla evlenebilsem. Sık sık bunu düşünürüm.

«Garip bir çocuksun,» dedim. «Evliliği düşünmeye başlamışsın bile. Henüz çocuksun.»

«Müracaat formum, efendim. Yarın gelip gelmeyeceğimden emin olmam için lütfen okur musunuz?»

Şöyle bir baktım ve yeterli olduğunu söyledim.

«Öyleyse emrinize amadeyim, efendim. Ve şimdi, efendim, izin verirseniz biraz yanınızda kalabilir miyim? Şu anda yalnız kalmanız kanımca doğru olmaz. Yürek acıyla dolduğu zaman, insan bir dost arar.»

Gülmeye başladım. «İyi bir fikir,» dedim. «Beraber yemek yeriz, olmaz mı? Sonra da sinemaya gideriz; oldu mu?»

Ayağa kalktı ve terbiye edilmiş bir köpek gibi oynaşmaya başladı. Aniden arkadaki boş oda ilgisini çekti. Kendisini izledim ve araç gereçleri dikkatle incelemesini neşeyle seyrettim. Patenler kafasını karıştırmıştı. Bir çift aldı eline ve sanki daha önce görmemiş gibi evirip çevirmeye başladı.

«Onları ayağına geçir,» dedim ve «ve dön. Burası paten sahası.»

«Siz de paten yapabilir misiniz,» diye sordu.

«Tabii yapabilirim. Görmek ister misin?»

«Evet,» dedi, «ben de sizinle paten yapacağım. Yıllar var ki yapmamıştım. Komik bir alet, değil mi?»

Patenleri ayağımıza geçirdik. Ellerim arkada ileri atıldım. Küçük Juan beni izliyordu. Odanın ortasında ince sütunlar vardı; gösteri yapıyormuş gibi bu sütunların etrafında döndüm durdum.

Juan nefes nefes,e «ne neşeli bir şey, değil mi?» dedi. «Rüzgâr gibi kayıyor insan.»

«Ne gibi?»

«Rüzgâr gibi... hafif, tatlı bir meltem.»

«Oh, rüzgâr!»

«Bir defasında —uzun zaman önceydi— rüzgâr üzerine bir şiir yazmıştım.»

Elini tuttum ve kendisini sallandırdım. Sonra önüme aldım ve ellerimi beline koyarak ittim, odanın içinde hafifçe ve ustalıkla yöneterek. Nihayet şöyle bir güzel ittim ve odanın öteki ucuna gönderdim.

Ellerimi önümde kavuşturarak ve ayağımın tekini havaya kaldırarak, «şimdi sana Tirol'de öğrendiğim bazı güzel figürler göstereceğim,» dedim. Mona'nın şu anda ne yaptığımı hayatı boyunca tahmin edemeyeceği düşüncesi, bana şeytani bir haz veriyordu. Pencerenin kenarında oturmuş, bu gösteriden başı dönmüş olan küçük Juan'ın önünden her geçişimde suratımı şekilden şekile sokuyordum: Önce üzüntülü ve tasalı, sonra neşeli, sonra kaygısız, daha sonra komik, sonra düşünceli, sonra ciddi, daha sonra tehditkâr, sonra ahmakça. Koltuk altlarımı maymun gibi gıdıklıyordum; terbiyeli bir ayı gibi vals yapıyor, sonra da sakat bir adam gibi çökü-

veriyordum; bozuk makara gibi ötüyor, sonra da manyaklar gibi bağırıyordum. Dön babam dön; durmadan, neşeyle, bir kuş gibi özgür. Juan da katıldı. Hayvanlar gibi birbirimize yaklaşıyor, sonra sıçanlar gibi dans ediyor, sağır-dilsiz oyununu oynuyorduk.

Bütün bunlar olup biterken Mona'yı düşünüyordum: Yaslı, evde dolanıp duruyor, yas elbisesini, siyah eldivenlerini bekliyordu.

Dön babam dön, gamsız gamsız. Biraz gaz dök, kibriti çak; alevler içindeki bir atlıkarınca gibi ateş alabilirdik. Juan'ın kafasına baktım; kuru kav gibiydi. Onu ateşe vermek, tutuşturmak ve asansörün boşluğundan aşağı fırlatmak gibi canice bir arzu vardı içimde. Sonra iki üç çılgınca dönüş, Brueghelvari, ve doğru pencereden dışarı!

Biraz rahatladım. Brueghel değil, Hieronymous Bosch. Ortaçağ aklının kapanları ve makaraları arasında, cehennemde geçirilen bir mevsim. İkinci sefer bacağı etrafında. Nihayet ekseni etrafında dönen bir gövde. Ve titrek titrek çalan müzik. Prague'ın demirden harpı. Sinagog yakınlarında çökmüş bir sokak. Çanların mahzun çıngırdayışı. Bir kadının midevi yakarışları.

Artık Bosch değil, Chagall. Sivil giyinmiş, damın üstünden yanlamasına inen bir melek. Yerde kar ve lağımlarda sıçanlar için küçük et parçaları. Barsaklarını boşaltan Cracow. Düğümler, doğumlar, cenaze törenleri. Paltosu sırtında, kemanında bir tek tel bulunan bir adam. Gelin aklını kaçırmış; kırık ayaklarıyla dans ediyor.

Dön babam dön, kapı zillerini çalarak, kızak zil-

lerini çalarak, evren-leş-tirici bir üzüntü ve çarpış tufanı. Saçlarımın dibinde buzun soğuğu, ayak parmaklarımın ucunda ateş. Dünya alevler içinde bir atlıkarınca gibi, atlar arka dizlerine kadar yanıyor. Soğuk, kaskatı kesilmiş bir baba yatıyor tüyden yatakta. Kangren renginde bir ana. Ve damat yuvarlanıp duruyor.

İlk önce kendisini gömeceğiz soğuk toprağa. Sonra adını, öyküsünü, uçurtmalarını ve yarış atlarını. Ve dul bayan için şenlik ateşi, Viyana türü "suttee". Dul bayanın kızıyla evleneceğim; yas elbiseleri ve siyah eldivenleriyle. Taziyede bulunacak ve kafamı külle tütsüleyeceğim.

Dön babam dön... Şimdi de sekiz rakamı. Şimdi de dolar işareti. Şimdi de ABD'nin simgesi olan kartal. Biraz gaz ve bir kibrit, Noel ağacı gibi havaya uçacağım.

«Bay Miller! Bay Miller!» diye bağırıyor Juan. «Bay Miller, yeter artık! N'olur, durdurun şunu!»

Çocuk dehşete kapılmış. Ne oldu da böyle bakıyor bana?

Elbisemin ucuna yapışarak, «Bay Miller,» diyor, «n'olur böyle gülmeyin! N'olur, sizden korkuyorum.»

Durdum. Önce suratımda kocaman bir sırıtma, sonra dostça bir gülümseme.

«Böyle daha iyi, efendim. Beni kuşkulandırdınız. Gitsek olmaz mı?»

«Galiba, Juan. Bu günlük bu kadar antrenman yeter. Yarın sana bir bisiklet verilecek. Acıktın mı?»

«Evet, efendim, gerçekten de acıktım. Çok iştahlıyımdır. Bir defasında koca bir tavuğu tek başıma

yemiştim. Teyzem öldüğü zamandı.»

«Juan oğlum, bu gece tavuk yiyeceğiz. İki adet tavuk; biri sana, biri bana.»

«Çok alicenapsınız, efendim... Şimdi iyi misiniz?»

«Çakı gibiyim, Juan. Bu saatte nereden yas elbisesi satın alabiliriz sence?»

Sokağa çıktık, bir taksi çağırdım. East Side'da hâlâ bazı dükkânların açık olabileceğini tahmin ediyordum. Şoför açık bir dükkân bulacağımızdan emindi. Bir elbisecinin önünde indiğimizde, «burası oldukça canlı, değil mi?» dedi. «Daima böyle midir?»

«Vallahi bilemeyeceğim,» dedi Juan.

«Daima,» dedim. «Sürekli bir fiesta. Yalnız yoksullar hayattan zevk alırlar.»

«Bir ara burada çalışmak isterdim,» dedi Juan. «Burada hangi dili konuşurlar?»

«Bütün dilleri,» dedim. «İngilizce de konuşabilirsin.»

Elbiseci kapının önünde duruyordu. Juan'ın hafifçe başını okşadı.

«Yas elbisesi istiyorum, on altı beden,» dedim. «Çok pahalı olmasın. Bu gece teslim edilmeli.»

Rus aksanıyla konuşan kara, genç bir Yahudi kızı gözüktü. «Genç bir kadın için mi, yoksa yaşlı biri için mi,» diye sordu.

«Genç bir kadın, tahminen sizin ölçülerinizde. Karım için.»

Çeşitli modeller göstermeye başladı. Kendisine, en uygun bulduğunu seçmesini söyledim. «Çirkin bir şey olmasın,» diye rica ettim. «Ne de pek şık.

Ne demek istediğimi anlıyorsunuzdur.»

«Ve de eldiven,» dedi Juan. «Eldivenleri unutmayın.»

Genç bayan, «ne boy olsun,» diye sordu.

«Ellerinize bakabilir miyim?» dedim. Bir süre inceledim. «Sizinkilerden biraz büyükçe.»

Adresi verdim ve malları teslim edecek oğlan için yüklü bir bahşiş bıraktım. Dükkânın sahibi geldi ve Juan'la konuşmaya başladı. Ondan hoşlanmışa benziyordu.

«Nerelisin, oğul? Porto Rico'lu mu?»

«Kübalı,» diye karşılık verdi Juan.

«İspanyolca bilir misin?»

«Evet efendim, Fransızca ve Portekizce de bilirim.»

«Bu kadar çok dil bilemeyecek kadar genç görünüyorsun.»

«Babamdan öğrendim. Havana'da bir gazetenin yazılışleri müdürüydü.»

«Güzel, güzel,» dedi adam. «Odessa'da tanıdığım küçük bir çocuğu hatırlattın bana.»

«Odessa!» dedi Juan. «Bir kere gittim oraya. Bir yük gemisinde kamarottum.»

«Ne!» diye haykırdı elbiseci. «Demek Odessa'da bulundun? İnanılmaz bir şey bu. Kaç yaşındasın?»

«On sekiz, efendim.»

Adam suratıma baktı. Yandaki dondurmacıda bize içki ısmarlayabilir miydi?

Daveti memnuniyetle kabul ettik. Adı Eisenstein olan elbiseci Rusya'dan söz etmeye başladı. Bir zamanlar tıp öğrencisiymiş. Juan'a benzeyen oğlan, oğluymuş, ölmüş. «Garip bir çocuktu,» dedi Bay Ei-

senstein. «Aileden hiç kimseye benzemezdi. Ve kendi düşünce tarzına sahipti. Dünyayı ayaklarının altına almak isterdi. Ne söylerseniz söyleyin, daima farklı bir düşünceye sahipti. Küçük bir düşünürdü. Bir defasında Mısır'a kaçtı; piramitleri incelemek istiyormuş. Amerika'ya gideceğimizi söylediğimizde, Çin'e gideceğim dedi. Amerikalılar gibi zengin olmak istiyordu. Acayip bir oğlan! Böylesine bağımsız! Hiçbir şeyden —Kazaklar'dan bile— korkmazdı. Bazen kendisinden korkardım. Nereden gelmişti? Yahudi'ye bile benzemiyordu...»

Yeryüzüne dağılmaları sırasında Yahudiler'in damarlarına acayip bir kan karıştığı konusundaki monologuna devam etti. Arabistan, Afrika ve Çin'deki garip kabilelerden söz etti. Eskimolar'ın dahi Yahudi kanı taşıyabileceklerini düşünüyordu. Konuştukça, bu ırkların ve kanların birbirine karışması fikriyle kendinden geçmeye başladı. Yahudiler olmasaydı dünya durgun bir göl olurdu. «Biz rüzgârın savurduğu tohumlar gibiyiz,» dedi. «Her yerde yeşeririz. Güçlü bitkileriz. Kökünden çekilip koparılana dek. O zaman bile yok olmayız. Başaşağı da yaşayabiliriz. Taşların arasında da yetişiriz.»

Bütün bu konuşmalar sırasında beni Yahudi sanmıştı. Nihayet Yahudi olmadığımı, karımın Musevi olduğunu anlattım.

«Ve Hıristiyan mı oldu?»

«Hayır, ben Musevi olacağım.»

Juan kocaman gözlerle arayış içinde suratıma bakıyordu. Bay Eisenstein şaka mı, yoksa ciddi mi bütün bunlar, diye düşünüyordu.

«Buraya geldiğim zaman,» dedim, «mutlu oluyo-

rum. Ne olduğunu bilmiyorum ama, burada evimdeymiş gibiyim. Belki ben de farkında olmadan Yahudi kanı taşıyorumdur.»

«Sanmıyorum,» dedi Bay Eisenstein. «İlginizi çekmiş, çünkü Yahudi değilsiniz. Değişiklikten hoşlanıyorsunuz, hepsi bu. Belki siz de bir zamanlar Yahudilerden nefret ettiniz. Arada sırada olur bu. Aniden insan yanıldığım fark eder ve bir zamanlar nefret ettiği şeyi çılgınca sevmeye başlar. Öteki aşırı uca gider. Yahudi olmayıp da sonradan Yahudiliği kabul eden birini tanıyorum. Biz din değiştirmeye çalışmayız. Biliyorsunuz. Eğer imanlı bir Hıristiyansanız, öyle kalmanız daha iyi.»

«Ama dine önem vermem,» dedim.

«Din her şeydir,» diye karşılık verdi. «Eğer imanlı bir Hıristiyan olamıyorsanız, imanlı bir Musevi de olamazsınız. Biz ne bir halkız, ne de bir ırk; biz bir diniz.»

«Hep öyle dersiniz ama, ben buna inanmıyorum. Bunun da ötesinde bir şey. Sanki bir çeşit bakterisiniz. Nasıl hayatta kaldığınızı açıklamak mümkün değil; imanınız da bunun sebebi olamaz. İşte bu yüzden merak ediyorum, işte bu yüzden sizinkilerle bir arada bulunduğum zaman heyecanlanıyorum. Bu gize sahip olmak isterdim.»

«O zaman karınızı inceleyin,» dedi.

«İnceliyorum ama, boşuna. Bir giz o.»

«Ama onu seviyorsunuz?»

«Evet,» dedim. «Büyük bir aşkla seviyorum.»

«Peki, neden şimdi beraber değilsiniz? Neden elbiseyi ona göndertiyorsunuz? Ölen kim?»

«Babası,» diye cevap verdim. Ve çarçabuk «ama

onunla hiç tanışmadım,» diye ekledim. «Onun evine hiç ayak basmadım.»

«Bu kötü,» dedi. «Bu kötü işte. Ona gitmelisiniz. İstemese de dert edinmeyin. Gidin ona! Ailesinden utanmasına meydan vermeyin. Cenaze törenine gitmeniz gerekmez ama, ailesiyle ilgilendiğinizi kendisine göstermelisiniz. Onun hayatında bir rastlantıdan başka bir şey değilsiniz siz. Siz öldükten sonra aile yaşamaya devam edecektir. Sizin kanınızı özümleyecekler. Biz her ırkın kanını içtik. Bir ırmak gibi akar dururuz. Sadece onunla evlendiğinizi sanmayın; Yahudi ırkıyla, Yahudi halkıyla evlenmektesiniz. Size hayat ve kuvvet vermekteyiz. Sizi beslemekteyiz. Sonunda bütün insanlar bir araya gelecekler. Barış olacak. Yeni bir dünya yaratacağız. Ve herkes için yer bulunacak... Hayır, şu anda onu yalnız bırakmamalısınız. Sonra pişman olursunuz. Gururlu; mesele bu. Nazik ve candan olmalısınız. Bir güvercin gibi gönlünü yapmalısınız. Belki şimdi sizi seviyor ama, sonra daha da çok sevecektir. Yahudi kadının erkeğe gönlünü kaptırması kadar büyük bir aşk yoktur. *Eğer erkek, Yahudi kanı taşımıyorsa,* bu onun için yüce bir zafer olacaktır. Efendilik taslayacak yerde teslim olmanız daha iyi olur... Böyle konuştuğum için beni mazur görün, çünkü ne dediğimi biliyorum. Ve sizin sıradan bir 'Yahudi kanı taşımayan' olmadığınızı görüyorum. Bu kaybolan 'Yahudi olmayanlar'dan birisiniz —bir şey arıyorsunuz... kesinlikle ne olduğunu bilmeden. Biz sizin gibileri biliriz. Daima sizin sevginize muhatap olmaya istekli değiliz. Sık sık bize ihanet edilmiştir. Bazen tutarlı düşmana sahip olmak iyi-

dir; o zaman nerede bulunduğumuzu bilebiliriz. Sizin gibilerle, nerede bulunduğumuzu kestiremeyiz. Siz su gibisiniz; biz de kayalarız. Bizi yavaş yavaş aşındırırsınız; tehdit ede ede değil, nazik nazik. Denizdeki dalgalar gibi üstümüze yürürsünüz. Koca koca dalgalara karşı koyabiliriz, ama, bu hafif hafif üstümüze yürümeler —bunlar gücümüzü yitirtir.»

Bu sohbet öylesine kafamı çelmişti ki, konuşmasını kesmek zorunda kaldım.

«Evet, biliyorum,» dedi. «Neler hissettiğinizi anlıyorum. Gördüğünüz gibi, sizi çok iyi tanıyoruz; ama sizi,n bizim hakkımızda öğrenecek pek çok şeyiniz var. Bin defa evlenebilir, bin Yahudi karısıyla evlenebilirsiniz; ama yine de bizim bildiklerimizi bilemezsiniz. Biz daima sizin içinizdeyiz. Bakteriler; evet, belki de. Güçlü olduğumuz zaman size destek olur, zayıfladığınız zaman sizi yok ederiz. 'Yahudi olmayan'ın sandığı gibi, dünyada değil, ruhta yaşarız. Dünya gelip geçicidir ama, ruh ebedidir. Benim küçücük oğlum bunu anlamıştı. Saf kalmak istedi. Bu dünya ona göre değildi. Utancından, bu dünyadan utandığından öldü...»

XIX

Az sonra, gecenin erken saatlerindeki mor ışığın altında avare avare dolaşmaya başladığımızda, gettoyu bir başka görmeye başladım. Bazı yaz geceleri New York'ta gök masmavidir; binalar gerek özü, gerekse görünüşleri itibariyle hemen önünüzdedir, dokunacakmış gibi olursunuz. Güneş battığında, fabrikaların çirkinliğinden ve binaların iğrençliğinden başka bir şeyin ürünü olmayan o çizgi çizgi ışık yoko lur gider, toz çöker, binaların dış çizgileri, bir kalsiyum spotundaki ucubenin çizgileri gibi yavaş yavaş belirmeye başlar. Gökte güvercinler belirir; damların üstünde takla atar dururlar. Bir baca tüter; bazen bir Türk hamamının bacasıdır bu. St. Mark's Bouwerie, cazibeli bir basitliğe sahiptir; A Caddesi'ne bitişik kocaman yabancı meydan; üzerlerinde al al petrol tanklarının hayalet gibi yükseldiği yan sokaklar, eski sınırtaşı damgasını taşıyan üçgenler, kentin Brooklyn kıyısının bulunduğu kısmı, öyle yakındır ki, öte kıyıda yürüyen insanları fark edebilirsiniz.

New York'un bütün görkemi, formaldehit, ter ve gözyaşından oluşan bu üretken meydanda toplanmıştır. New York'lu için hiçbir yer, tekmeleyip reddettiği bu yer kadar aşina, cana yakın ve sıla özlemiyle dolu değildir. New York'un tamamı kocaman bir getto olmalıymış; zehir kurutulmalı, yoksulluk taksim edilmeliymiş; her atardamar, her toplarda-

mar neşe saçmalıymış. New York'un gerisi bir soyutlamadır; soğuktur, geometrik, *ölü beden* gibi kaskatı, ve eklemek mümkün: *kaçıktır* —eğer insan ayrı durup cesurca bakabilirse. Sadece arı kovanında o insancıl temas vardır; gettonun dışında umutsuzca aranan o görüntü, duyu, koku kenti sadece buradadır. Parmaklığın dışında bırakılmak, solup gitmek demektir. Parmaklığın dışında, giydirilmiş kadavradan başka bir şey bulunmaz. Çalar saatler gibi her gün kurarlar onları. Damga gibi çalışırlar; posta kutusu alındıları gibi ölürler. Ama kaynayan petekte bitkiler büyür: bu petekte boğucu bir hayvani sıcaklık, birbirine sürtüşmeden ve yapışmadan doğan bir canlılık, maddi ve manevi bir umut, tehlikeli ama sıhhatli bir pislik vardır. Belki de, mum gibi, ama düzenli bir şeklide yanan küçük ruhlar; kendilerini çepeçevre kuşatan duvarlara hayret verici gölgeler düşürebilecek yetenekte...

Bu tatlı mor ışık altında, herhangi bir sokakta ilerleyin. Kafanızdakileri boşaltın. Binlerce duyu dört bir yandan üzerinize saldırır. Burada insanoğlu hâlâ kürklü ve tüylüdür; burada kist ve kuvartz hâlâ konuşur. Madeni levhalardan siperlikleri ve pencereleri terleyen, işitilen ve yuvarlanan binalar vardır; saçaklarında çocukların akrobatlar gibi cambazlık yaptıkları tapınaklar da vardır; kıvrıla kıvrıla uzayan, seyyar sokaklar: Buralarda hiçbir şey sessiz durmaz, hiçbir şey sabit değildir, hayalperestin gözleri ve aklı olmaksızın hiçbir şeyi anlamak mümkün değildir. İnsanı hayallere daldıran sokaklar da vardır: Buralarda aniden ses seda kesilir, her yer bomboştur, sanki veba gelip geçmiş gibi. Öksüren so-

kaklar, ateşi yükselmiş insanın şakakları gibi zonklayan sokaklar, ölen ve hiç kimsenin dikkatini çekmeyen sokaklar. Gülyağının, pırasa ve arpacık soğanının keskin tadıyla kaynaştığı, garip, yaseminvari sokaklar. Tembel ayakların sadme ve vuruşlarını yansıtan terlikli sokaklar. Sadece mantık ve teoremle açıklanabilen Öklid'den kaynaklanan sokaklar...

Her yandan fışkıran, derinin tabakaları arasında damıtılmış, al al duman gibi sarkan, ikincil cinsel ter vardır, kasık kemiği gibi, Orfeusvari, memelilere ait, kadife amber çiçeği üzerine gecenin serpiştirdiği ağır bir tütsü. Hiç kimse, Moğol ahmağı bile bağışık değildir. Deli gömleği giydirilmiş göğüslerinin sürtünmesi ve geçişi gibi, seni yıkar. Hafif yağmur altında, görünmeyen, eterimsi bir çamur bırakır. Her saate aittir, hatta tavşanların pişirildiği zamana bile. Tüplerde, foliküllerde, kabarcıklarda parıldar. Dünya yavaş yavaş dönerken, tırabzanlar ve kapı taraçaları da döner, çocuklar da onlarla beraber. Sıcak gecelerin bulutlu sisinde, dünyevi, şehevi ve kehanetvari ne varsa sitar gibi mırıldanır durur. Saman ve tüy yataklarla kaplı ağır bir tekerlek, küçük gaz lambaları ve saf hayvani ter. Her şey dönüyor da dönüyor, gıcırdayarak, iki yana sallanarak, hantal hantal ilerleyerek, arada sırada da hıçkırarak; ama dönüyor, dönüyor, dönüyor. Sonra, sözgelimi kapının önündeki taraçada sessizce dursanız ve hiçbir şey düşünmeseniz, miyop, hayvani bir berraklık görüşünüzü engeller. Tekerlek oradadır, tekerlek parmakları oradadır; tekerlek göbeği de vardır. Ve bu tekerlek göbeğinin ortasında —

hiçbir şey yoktur. Aks ve yağ buraya girer. Ve siz aradasınız, bu hiçin ortasında, duygulu, tamamen genişlemiş,, gezegensel tekerleklerin vız vız vızıldaması gibi vızıldar durursunuz. Her şey canlanır ve bir anlam kazanır. Her şey bel verir, sarkar, yoğunluk ve itina ile yosunlaşmıştır; kafanın arkasındaki gözle her şeye bin defa bakılmıştır, ovulmuş, sevilmiştir...

Taş gibi kaskatı, eski bir ırkın insanı. Binlerce yıllık geçmişte atalarının pişirdikleri yemeği kokluyor: Tavuk, ciğer yahnisi, doldurulmuş balık, ringa balığı, iri deniz ördeği. O onlarla beraber yaşamıştır; onlar da onun içinde. Ur'da, Babil'de, Mısır ve Filistin'de olduğu gibi, havada tüyler uçuşuyor, kocaman kafeslere hapsedilmiş kanatlı yaratıkların tüyleri. Zamanla solan aynı parlak ipekler, siyahlar; başka Yahudi katliamlarının ipekleri. Arada sırada bir kahve öğütücüsü ya da bir semaver, baharat ve Doğu'nun sarı sakızını, sarı sabrını koymaya yarar küçük bir tahta kutu. Ufak tefek halılar; Akdeniz'in doğusundaki çarşı ve pazarlardan, mağazalardan, astraganlar, kolyeler, şallar, atkılar ve parlak, farbaladan flaman eteklikler. Bazıları kuşlarını, ev hayvanlarını da getirirler; titrek kalp atışları bulunan, sıcak, cana yakın yaratıklar; ne yeni bir dil, ne de yeni bir şarkı öğrenirler; yangın merdivenlerine asılı kızgın kafeslerinde bitkin, baygın, yorgun, solup giderler. Demirden balkonlar et, yatak eşyası, bitki ve ev hayvanlarıyla fisto gibi süslenmiştir; pasın bile kendini kaybetmiş bir halde didiklendiği, sessiz sürünerek geçen bir yaşantıdır bu. Gecenin serinliğinde gençler patlıcana benzerler; Amerikan sokağı-

nın iğrenç gürültüsünden hayale kapılırlar. Aşağıda, turşular tahta kovalarda salamurada yüzer. Turşu, simit, lokum olmadan gettonun tadı çıkmaz. Her çeşit ekmek susamlı, susamsız. Beyaz, siyah, kahverengi, hatta kurşuni ekmek; her ağırlıkta, her kıvamda...

Getto! Üstünde ekmek kabı, mermerden bir masa üstü. Tercihan mavi, bir şişe maden suyu. Terbiyeli çorba. Ve iki erkek konuşuyor. Ürkek dudaklarından yanık sigaralar sarkık, konuşuyor da konuşuyorlar. Yakında içinden müzik sesleri gelen bir mahzen; acayip sazlar, acayip giysiler, acayip melodiler. Kuşlar cıvıldamaya başlıyor, hava boğucu bir hal alıyor, ekmek yığın yığın, maden suyu şişeleri tütüyor ve terliyor. Kelimeler, as gibi, tükürüklü talaşın arasından ağır ağır ilerliyor; havlayan, hırıldayan itler havayı eşleyip duruyor. Kafalarındaki sarıklardan bunalan allı pullu kadınlar o güzel giysilerle kuşanmış etten tabutları içinde uyukluyorlar. Kara, kahverengi gözlerde çekici şehvet perisi odaklaşıyor.

Başka bir mahzende ihtiyarın teki, paltosu sırtında bir odun yığını üstünde oturmuş, kömürünü sayıyor. Cracow'da yaptığı gibi, karanlıkta oturmuş sakalını sıvazlıyor. Bütün yaşantısı kömür ve odundan, karanlıktan gün ışığına doğru geçen kısa seyahatlerden ibaret. Kulaklarında hâlâ, parke yollar üzerinde nalların çıkardığı sesler; haykırışlar, çığlıklar; kılıç şakırtıları; mermilerin boş duvara saplanması. Sinemada, sinagogda, kahvede, nerede oturursan otur, iki tür müzik çalıyor: Biri acı, biri tatlı. Sıla Özlemi adlı nehrin ortasında oturuyorsun.

Dünyanın viranelerinden elde edilmiş küçük hatıralarla dolu bir nehir. Vatansızların hatıraları, tekrar-tekrar dallarla, odun parçalarıyla yuva inşa eden kazazede kuşların hatıraları. Her yerde darmadağın olmuş yuvalar, yumurta kabukları, boyunları koparılmış, ölü gözlerle evreni süzen yavru kuşlar. Tenekeden duvarlar, paslı sundurmalar, alabora edilmiş kayıklar altında Sıla Özlemi ırmağının hayalleri. Yok olup gitmiş umutlar, boğazlanmış arzular, kurşun geçmez açlık dünyası. Öyle bir dünya ki, ılık hayat nefesini bile içeri gizlice sokmak gerekiyor; öyle bir dünya ki, güvercin kalbi büyüklüğünde değerli taşlar, bir yarda boş yer, ya da bir ons özgürlük pahasına satılıyor. Her şey aşina bir ciğer yahnisine doluşturulmuş, tatsız tuzsuz mayasız ekmek üstüne konup yenmekte. Beş bin yıllık acı, beş bin yıllık kül, beş bin yıllık kırık dallar, paramparça olmuş yumurta kabukları, boğulmuş yavru kuşlar bir çırpıda yutuluyor...

İnsanoğlunun yüreğinin derin iç mahzeninde demirden harp hüzünlü şarkısını sürdürüyor.

Kentlerinizi yüksek yüksek, görkemli inşa edin. Lağımlarınızı kazın. Irmaklarınızı akıtın. Çılgınca çalışın. Rüyasız uykular uyuyun. Bülbül gibi çılgınca ötün. Altta, en derindeki temelin altında, bir başka insan ırkı yaşıyor. Kara, loş, ihtiraslı onlar. Dünyanın bağırsaklarını deşiyorlar. Dehşet verici bir sabırla bekliyorlar. Leş kargaları, devler, öç alanlar bunlardır. Her şey toz toprak içinde yuvarlandığı zaman ortaya çıkarlar.

XX

Yedi gün yedi gece yapayalnızdım. Artık beni terk ettiğini düşünmeye başladım. İki kez telefon etti ama, sanki çok uzaklardaydı, kendini yitirmiş, acı içinde yok olup gitmişti. Bay Eisenstein'ın sözlerini hatırladım. Merak ettim durdum, acaba geri mi çağırdılar diye.

Sonra bir gün, paydosa yakın, asansörden indi ve karşımda dikiliverdi. Görünüşüne egzotik bir hava veren mor bir sarık dışında, üstündekilerin tümü siyahtı. Bir dönüşüm olmuştu. Gözleri daha da yumuşamış, teni daha da berraklaşmıştı. Vücudu tahrik edici şekilde tatlılaşmış, yürüyüşü biraz daha görkemli olmuştu. Uyurgezerler gibiydi duruşu.

Bir an gözlerime inanamadım. Büyüleyici bir havası vardı. Kuvvet, manyetizma, büyü saçıyordu. Şu, sonsuzluğa dek uzanan anlaşılmaz gözleriyle tablonun içinden sizi süzen Rönesans İtalyası'nın kadınlarına benziyordu. Kendini kollarımın arasına atmadan önce birkaç adım ilerledi; bu sırada, iki insan arasında var olabileceğini hiç mi hiç düşünmediğim bir uçurumun kapandığını hissettim. Sanki aramızda yer yarılmıştı, sanki üstün ve şeytani bir iradeyle bu çukurun üzerinden atlamış ve bana kavuşmuştu. Az önce üstüne bastığı yer, nasıl ki bir kıta çıkıntısı denize kayarsa, hiç tanımadığım bir geçmişin derinliklerine öylece kaydı, yok olup gitti. O ana kadar hiçbir şey kafamda böylesine açık ve

dokunulur bir şekilde belirmemişti: çok sonraydı bu, çünkü sonraları, bu anı tekrarlaya tekrarlaya bu birleşmemizin özünü kavradım.

Onu bağrıma bastığımda, vücudu sanki tamamen başkalaşmıştı. Bu, yeniden doğan bir yaratığın vücuduydu. Teslim ettiği vücut yepyeni bir vücuttu; yeni, çünkü şimdi, bugüne dek taşımadığı bir şey vardı içinde. Söylemesi acayip ama, sanki ruhuyla beraber dönmüştü; kendi özel, kişisel ruhuyla değil, ırkının ruhuyla. Bir tılsım gibi sanki bana sunuyordu onu.

Güçlükle konuşabildik. Birşeyler geveledik, bakındık durduk. Sonra etrafı kolaçan etti, merhametsiz bakışlarla her şeyi süzdü; bakışları masama, sonra da bana kaydı. «Burada ne yapıyorsun?» der gibiydi. Sonra da, sanki yumuşamıştı, beni kabile topluluğu arasından çekip çıkarırken —«*ne yaptılar sana?*» Evet, halkının kuvvetini ve gururunu hissettim. Seni, aşağıdakilerin arasında oturasın diye seçmedim. Seni bu dünyadan çekip alacak, tahta çıkaracağım.

Ve Mona'ydı bu; dans salonunun göbeğinden kopup bana gelen ve daha önce yüzlerce, binlerce erkeğe yaptığı gibi, kendini sunan Mona. İnsanoğlu işte böylesine acayip, hayret verici bir çiçektir! Elinde tutarsın ve sen uyurken büyür, şekil değiştirir, uyuşturucu bir koku salar.

Birkaç saniye içinde tapacak duruma geldim. Sürekli olarak suratına bakmak tahammül edilmez bir hal almıştı. Ardımdan eve geleceğini, kendisine sunduğum yaşantıyı kabul edeceğini düşünmek, inanılmaz bir şeydi. Bir kadın istemiştim; oysa bir

kraliçe vermişlerdi.

Yemekte olanları hatırlamıyorum. Bir lokantada yemek yemiş, konuşmuş ve birtakım planlar yapmış olmalıyız. Hiçbir şey hatırlamıyorum. Sadece yüzünü, yeni ruh dolu bakışlarını, gözlerinin parıltısını ve çekiciliğini, teninin parlaklığını hatırlıyorum.

Bir süre bomboş sokaklarda dolaştığımızı hatırlıyorum. Ve belki de, sadece sesine kulak kabarttım, ve belki de hakkında öğrenmek istediğim her şeyi anlattı bana. Hiçbir şey hatırlamıyorum. Gelecek dışında, herhangi bir şeyin ne önemi vardı, ne de anlamı. Elini tuttum, sıkı sıkı sarıldım, parmaklarım kıvrılmış ve dolu dolu geleceğe doğru yürüdüm. Hiçbir şey eskiden olduğu gibi değildi. Yer yarılmış, geçmiş silinmiş, kaybolmuş bir kıta gibi derinlemesine boğulmuş, boğulmuştu. Ve dakikalar ilerledikçe, mucizevi, —evet gerçekten mucizevi bir şekilde anladım ki, kurtulmuştu; bana tekrar geri getirilmişti. Onu beslemek ve korumak benim hayattaki görevim, davam, kaderimdi. Önümüzde neler olduğunu düşünmeye koyulunca içeriden dışarıya doğru, sanki bir tohumdan çıkar gibi büyümeye başladım. Tohum galiba yüreğimde patlayıveriyordu.

Sonra, bir köşede dururken otobüs geldi. İçine atladık ve üst kata çıktık; en öndeki sıraya. Bilet alır almaz, onu kollarımın arasına aldım ve öpücüğe boğdum. Yapayalnızdık ve otobüs yamru yumru yollarda ilerliyordu.

Birdenbire, etrafını şöyle bir vahşice süzdüğünü, eteğini delice kaldırdığını gördüm; şimdi üstüm-

deydi. Birkaç blok boyunca çılgınlar gibi seviştik. Bittikten sonra dahi kucağımda oturmuş, ihtiraslı ihtiraslı okşuyordu beni.

Arthur Raymond'un evine döndüğümüzde her yer alev alev yanıyordu. Sanki dönmesini bekliyorlardı. Kronski ve Arthur'un iki kız kardeşi, Rebecca ve Rebecca'nın bazı arkadaşları da oradaydılar. Mona'yı derin bir şefkat ve sevgiyle karşıladılar. Neredeyse ağlayacaklardı.

Bu anı kutlamak gerekiyordu. Şişeler getirildi, masa hazırlandı, pikap çıkarıldı. Sanki herkes «evet, evet, kutlayalım!» der gibiydi. Birbirimizin üzerine atılıyorduk. Dans ettik, şarkı söyledik, konuştuk, yedik içtik. Gittikçe daha neşelendi hava. Herkes herkesi seviyordu. Birleşme ve yeniden birleşme. Geç saatlere kadar devam ettik; Kronski bile ciğerlerini patlatırcasına şarkı söylüyordu. Düğündeydik sanki. Gelin, mezarından çıkıp geri gelmişti. Tekrar gençleşmiş, tomurcuk açmıştı.

Evet, evlenmiştik. O gece, geçmişin külleri üzerinde birleştiğimizi anladım.

Uykuya dalarken, «karım benim, karım benim!» diye mırıldandım durdum.

XXI

Mona, babasının ölümünden sonra, kendisini evlenme fikrine iyiden iyiye kaptırmıştı. Belki de ölüm döşeğindeki bir insana verdiği sözü yerine getirmeye uğraşıyordu. Bu konu her açıldığında tartışma çıkardı. Günün birinde, böyle bir tartışmanın peşi sıra Mona eşyalarını toplamaya başladı. Sanki evde hiç bavul yokmuş gibi de eşyalarını kötü bir kâğıda sarıyordu. Koskocaman, garip bir paket yaptı.

«Sokaklarda dolanan göçmenlere benziyorsun,» dedim. Yarım saatten fazla bir süredir yatağın üstüne oturmuş onu izliyordum. Son dakikada patlak verecek bir sinir buhranı —büyük bir öfke, ağlama krizi, sonra da yumuşak, adamın içini ısıtan bir barışma— bekliyordum.

Ön kapıyı küt diye çarptığında, Arthur Raymond belirdi eşikte:

«Onun böyle çekip gitmesine razı olamazsın herhalde, değil mi? İnsanlıktan uzak bir davranış olur bu.»

«Öyle mi?» dedim. Sonra da hafifçe, hem de ümitsizce gülümsedim.

«Seni hiç anlamıyorum,» dedi. Konuşurken sanki öfkesini bastırmaya uğraşıyordu.

«Büyük bir ihtimalle yarın geri dönecek,» dedim.

«Senin yerinde olsam, bu denli emin olmazdım. Çok hassas bir kız... Sen de soğukkanlı bir piçsin.»

Arthur Raymond'un ahlaki değerleri sarsılmak üzereydi. Gerçek şu ki, Mona'dan çok hoşlanıyordu. Kendine karşı dürüst olsaydı, belki de Mona'ya âşık olduğunu kabul edecekti.

«Niye gitmiyorsun arkasından,» diye sordu, uzun bir sessizlikten sonra. «İstersen ben bakayım; böyle gitmesine izin veremezsin herhalde!»

Hiç cevap vermedim. Arthur Raymond eğildi, elini sırtıma koydu. «Boşver, gel,» dedi. «Sen burada kal... Koşayım ardından, alıp geri getireyim.»

Koşarak gitti, kapıyı açtı. «Vay vay vay!» diye bağırdı. «Ben de tam sana geliyordum. Çok iyi! Çabuk içeri gir. Ver onu ben alayım. Hah, işte böyle iyi.» Sonra da neşeli, çıngıraklı, adamın sinirlerini zaman zaman yerinden oynatabilecek kahkahalar attığını duydum. «Gel, içeri gel... O da bekliyor seni. Aslında ikimiz de bekliyoruz seni. Neden böyle bir iş yaptın? Kaçmamalıydın. Hepimiz dostuz, değil mi? Bizi bırakıp gidemezsin ki...»

Sesinin tonunda öyle bir şey vardı ki, dinleyen Mona'nın kocasının ben değil de Arthur Raymond olduğunu sanırdı.

Bütün bu konuşma birkaç saniye sürdü, ama Arthur Raymond'u ilk tanıdığım günü anımsatmaya yetti. Ed Gavarni götürmüştü beni onun evine ilk kez. Bana haftalardır arkadaşı Arthur Raymond'dan, onun dehasından söz ediyordu. İkimizi bir araya getirmenin ona bahşedilmiş bir ayrıcalık olduğuna inanıyordu. Ed Gavarni'nin gözünde ben de bir dâhiydim çünkü. Arthur Raymond, Prospect Park'taki o yalnız görünüşlü, kahverengi taş binalardan birinin kasvetli bodrumunda oturuyordu.

Düşündüğümden çok daha kısa boyluydu. Ama sesi kalındı, el sıkışı da bütün kişiliği gibi neşeli ve içtendi. Hayat fışkırıyordu.

İlk anda olağanüstü biriyle karşı karşıya olduğumu düşündüm. En kötü günündeydi, sonradan anladım tabii. Geceyi kötü geçirmişti, elbiseleriyle uyumuştu, oldukça sinirli ve huzursuzdu. Biraz konuştuktan sonra gene piyanosuna oturdu, dudaklarında sönük bir izmarit vardı; hem konuşuyor hem de piyanodan tiz sesler çıkartıyordu. Ed Gavarni, Arthur Raymond'un küçüklüğünü anlatıyordu. Raymond, üstün zekâlı çocuklardanmış, annesi onu Lord Fauntleroy gibi giydirip kıtadaki bütün konser salonlarını dolaştırmış. Bir gün Arthur Raymond, bundan böyle sirk maymunluğu yapmayı kesinlikle reddetmiş. Kalabalık karşısında piyano çalma fobisine kapılmış. Kendi hayatını kendisi çizmek istemiş. Ve dediğini yapmış. Manyaklaşmış bu arada. Annesinin çabasıyla yaratılan sanatçıyı mahvetmek için elinden geleni yapmış.

Arthur Raymond bütün bunları sabırsızlıkla dinledi. Taburesini döndürerek konuşmayı kesti, bu arada hem konuşuyor hem de iki eliyle çalmaya devam ediyordu. Ağzında yeni yakılmış bir sigara vardı. Elleri piyanonun tuşları üzerinde gidip gelirken sigara dumanı gözlerine yükseliyordu. Bu arada çekingenliğini gidermeye çalışıyordu. Aynı zamanda benim açılmamı bekliyordu. Ed Gavarni benim de müzisyen olduğumu söyleyince, Arthur Raymond yerinden fırlayarak birşeyler çalmam için yalvarmaya başladı. «Hadi, n'olur,» diye şiddetle ısrar etti, «sizi dinlemek istiyorum. Kendi çaldıkla-

rımı dinlemekten usandım.»

Pek de istemeyerek piyanonun başına oturdum ve sıradan bir şey çaldım. Ne denli kötü çaldığımı her zamankinden daha fazla hissettim. Kendimden utandım ve kötü çalışım için özür diledim.

«Katiyen, katiyen!» dedi, hafifçe gülerek. «Devam etmelisiniz, kabiliyetlisiniz.»

«Doğrusunu isterseniz,» dedim, «piyanoya elimi bile sürmüyorum.»

«Ya! Neden ama? Peki, ne yapıyorsunuz?»

Ed Gavarni durumumu her zaman yaptığı gibi özetleyiverdi. «Kendisi gerçek bir yazardır,» diye de ekledi.

Arthur Raymond'un gözleri parladı. «Yazar ha! Oh oh!» diyerek yeniden piyanosunun başına geçip çalmaya başladı. Raymond'un bu kısacık lafını sadece çok sevmekle kalmadım, bütün hayatım boyunca da hatırladım. Piyano çalışı beni büyülemişti. Tertemiz, canlı, ihtiraslı ve zekice çalıyordu. Piyanoya bütün benliğiyle saldırıyordu, sanki ırzına geçiyordu. Yanlış hatırlamıyorsam, Brahms'ın bir sonatını çalıyordu, oldum olası Brahms'tan hoşlanmazdım. Birkaç dakika sonra aniden durdu, ağzımızı açmaya fırsat bırakmadan, Debussy'den çalmaya başladı; derken Ravel ve Chopin'e geçti. Chopin'in prelüdünü çalarken Ed Gavarni bana göz kırptı. Bittiğinde, Arthur Raymond'u İhtilal Etüdü'nü çalmaya zorladı. «Aman, onu mu! Bırak Allahaşkına, nesini beğeniyorsun onun.» Birkaç mezür çaldıktan sonra vazgeçip tekrar parçanın ortasına döndü, sonra durdu, sigarasını ağzından aldı ve Mozart çalmaya girişti.

Bu arada benim içimde ihtilaller oluyordu. Arthur Raymond'u dinlerken şunu anladım ki, eğer ben de piyanist olacak idiysem her şeye yeni baştan başlamam gerekiyordu. O güne kadar yaptığım, piyano çalmak değil, piyanoyla oynamaktı. İlk defa Dostoyevski okuduğumda da aynı şeyi hissetmiştim. Daha önce okuduğum şeylerin hepsini bir kalemde silivermişti. («İnsanların konuşmalarını artık gerçekten dinliyorum!» demiştim kendi kendime.) Arthur Raymond'u dinleyince de aynen böyle oldum —bestecilerin ne demek istediklerini ilk kez kavrıyordum. Arthur Raymond'un üst üste çaldığı pasajlarda, onların konuşmalarını duyabiliyordum, herkesin yakından tanıdığı ama birçoğumuz için gerçekten farksız olan bir dilde konuşuyorlardı. O anda Latince hocamızın berbat tercümelerimizi dinledikten sonra, kitabı elimizden kapıp nasıl yüksek sesle —Latince— okumaya başladığını anımsadım. Okuduğu satırlar ona birşeyler ifade ediyordu, bize gelince, yaptığımız çeviri ne kadar iyi olursa olsun, sadece Latinceydi; Latince de bizler için ölü bir dildi; Latince yazanlar ise, Latinceden daha fazla ölüydüler bizim gözümüzde. Evet, Arthur Raymond'u dinlerken, Bach, Brahms ya da Chopin olsun, çaldığı pasajlar arasında bir boşluk duymak olanaksızdı. Her şey bir biçim, boyut ve anlam kazanıyordu. Donuk, gecikmiş ya da acemi hiçbir taraf yoktu çalışında.

Bu ziyaretten artakalan bir şey daha vardı — *Irma*. Irma'yla evliydiler o zamanlar; şirin, sevimli bebek gibi bir yaratıktı. Bir eşten çok, Dresden'den alınma bir porselen gibiydi. Tanıştırıldığımızda,

Raymond'la aralarının bozuk olduğunu anlamıştım. Raymond'un sesi çok haşin, davranışları ise çok kabaydı: Irma onun karşısında ezilip büzülüyordu, sanki dikkatsiz bir hareket sonucu kırılıp parçalanmaktan korkuyordu. El sıkıştığımızda, avuçlarının nemli —nemli ve sıcak olduğunu fark ettim. Kendisi de farkındaydı, kızararak, ellerinde bir rahatsızlık olduğunu tekrarlıyordu. Bu sözleri dinleyen, "rahatsızlığın" Arthur Raymond olduğunu, Irma'yı huzursuz kılan şeyin bu "dâhi" olduğunu hissediyordu. O'Mara'nın Irma hakkındaki düşüncesi doğruydu —tam anlamıyla bir kedi gibiydi; okşanmaktan, sevilmekten hoşlanıyordu. Arthur Raymond'un cilveleşecek vakti olmadığı ise ortadaydı. Irzına geçiyordu onun, bana böyle gelmişti. Haklıydım da. Sonradan anlattı bana Irma her şeyi.

Bir de Ed Gavarni vardı orada. Arthur Raymond'un ona hitap edişinden, böylesi yaltaklanmaklara alışık olduğu belli oluyordu. Bütün arkadaşları dalkavuktu zaten. Onlardan tiksiniyordu ama gene de ihtiyacı vardı. Annesi onu kötü büyütmüştü —hatta neredeyse mahvetmişti. Verdiği her konserden sonra kendine güvenini biraz daha kaybetmişti. Konserlere sanki ipnotize seansları sonrası çıkıyor ve annesi öyle istediği için başarılı oluyordu. Annesinden nefret ediyordu. Ona inanacak bir kadına ihtiyacı vardı —bir erkek ve insan olarak inanacak, onu ehlileştirilmiş fok balığı yerine koymayacak bir kadına.

Irma da annesinden nefret ederdi. Bu, Arthur Raymond'un üzerinde feci bir etki yaptı. Karısının hücumlarına karşı annesini korumak gereğini duy-

du. Zavallı Irma! Şeytanla, bataklık arasında kalmıştı. Aslında müzikle de pek içten ilgilenmiyordu. Hatta hiçbir şeyle çok derinden ilgilenmiyordu. Yumuşak, uysal, cana yakın, ve narindi; tepkileri mırıltıdan öte gitmezdi. Sevişmeye de pek aldırdığı yoktu. Arada sırada, ya da kızıştığı zamanlar, yatmak işine geliyordu, ama genel olarak sevişmek onun için aşırı samimi, hayvanca ve aşağılatıcı bir şeydi. Aslanağzı çiçeği gibi birleşmek mümkün olsa, evet, belki o zaman daha değişik olurdu. Sürtüşmekten, yumuşak, nazik okşamalardan hoşlanırdı daha çok. Sertleşmiş bir şeyin görünüşünde onu tiksindiren bir yan vardı, en çok da boşalma sırasında. Bir de değişik pozisyonlar. Birçok kere bu iş sırasında tam anlamıyla aşağılanmış hissetmişti kendisini. Arthur Raymond'unki kısa fakat inatçıydı. Koca bir et parçasını doğrarmış gibi küt küt vururdu. Hiçbir şey anlamasına fırsat kalmadan her şey biterdi. Kısa, çabuk vuruşlar, yerde, herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda, Raymond'un keyfince. Elbiselerini çıkaracak vakit bile bırakmazdı. Eteğini kaldırıp sikiverirdi. Hayır hayır, gerçekten "korkunçtu". En çok sevdiği kelimelerden biri "korkunç"tu Irma'nın.

O'Mara ise eğitim görmüş bir yılandı. Uzun, kıvrak bir organı vardı, yağlanmış bir şimşek gibi girer, rahmin kapısını açardı. Çok iyi kontrol ederdi. Ama onun tarzını da pek sevmiyordu. Vücuduna yapışık bir alet gibi kullanırdı. Yatakta seresepe yatarken üstüne eğilir, okşamalarından hoşlanmaya zorlar, ağzını öpmek ister, ya da koltukaltına yerleştirmeye uğraşırdı, en büyük zevkiydi bu. Onu,

kendisine ya da bacakları arasında taşıdığı o uzun, kaygan şeye muhtaç olduğu hissine kaptırmayı başarmıştı. Ne zaman istese olurdu. İhtirasa kapılmazdı, ihtirası organında billurlaşmıştı. Bütün tecrübeli davranışlarına rağmen, çok şefkatli de olabiliyordu, ama, Irma onun şefkatli halini de, tekniğinin bir parçası olarak yorumluyordu. Irma'nın deyimiyle "romantik" değildi O'Mara. Cinsel gücüyle son derece övünürdü. Bütün bunlar pek bir şeyi değiştirmiyordu, çok uzun ve kıvrak bir organ olduğundan, sonsuza kadar durabildiğinden ve Irma'yı kendinden geçirdiğinden, hiçbir zaman karşı koymamıştı. Dışarı çıkarıp eline vermesi yetiyordu. Bazen de dışarı çıkardığında yarı yumuşamış oluyordu ki, bu da tiksindirici bir şeydi. O zaman bile, Arthur Raymond'unkinden daha büyük, daha güzel ve yılansıydı, O'Mara huysuz bir organa sahipti. O bir akrepti. Pusuda bekleyen kadim bir yaratık, kocaman, huzursuz, bataklıkta yaşayan bir sürüngendi. Soğuk ama verimliydi; sadece sevişmek için yaşayan ama gerektiğinde beklemesini bilen, gerekirse, iki sevişme arasında yıllarca bekleyebilen biri. Eline geçirdiğini çeneleri arasına sıkıştıran, sonra da hapur hupur yiyen: O'Mara buydu.

Kapı eşiğinde ağlamış suratıyla duran Mona'ya baktım. Arthur Raymond, Mona'nın arkasında o kocaman garip paketle bekliyordu. Yüzünde geniş bir gülümseme vardı. Ölesiye hoşnuttu halinden.

Yerimden kalkıp gösteri yapmak benim kişiliğime uymazdı, hele Arthur Raymond'un bulunduğu bir yerde.

«Ee,» dedi Mona, «hiçbir şey söylemeyecek mi-

sin? Pişman değil misin?»

«Tabii üzgün,» dedi Arthur Raymond, yeniden kaçacağından korkarak.

«Sana değil, ona soruyorum,» diye parladı Mona.

Yataktan kalkarak ona yöneldim. Arthur Raymond utangaç, susuyordu. Benim yerimde olabilmek için her şeyini feda edebilirdi —çok iyi kestiriyordum. Kucaklaştığımız an, Mona arkasına dönerek omuzunun üstünden mırıldandı, «niye çekilip gitmiyorsun,» dedi. Raymond pancar gibi kızardı. Kekeleyerek özür dilemeye çalıştı ama laflar boğazına takıldı. Çıkınca Mona kapıyı arkasından çarparak «aptal şey,» dedi. «Bıktık artık buradan!»

Vücudunu benimkine bastırırken onda bir başka açlık, bir çaresizlik hissettim. Ayrılığımız çok kısa da olsa ona gerçek gibi gelmişti. Hiç kimse onun öylesine yürüyüp gitmesine şimdiye kadar göz yummamıştı. Sadece aşağılanmamış, merakı da kabarmıştı.

Böyle durumlarda bir kadın davranışının ne kadar tekdüze olduğunu izlemek ilginç oluyordu. Sürekli şu sorular yöneltilir: «*Neden* böyle bir şey yaptın?» ya da «bana *nasıl* böyle davranabildin?»?» Konuşma sırası erkeğe gelince, o, şöyle der: «Bahsetmeyelim artık bu konudan, unutalım gitsin!» Ama kadın, sanki en hayati organından vurulmuş ve sanki asla bu ölümcül darbeden kurtulamayacakmış gibi davranır. Her şeyi kişisel meselelere dayandırır. Bencilce konuşur, serzenişlerindeki güdü, egosu değildir —sadece KADINDIR. Sevdiği erkek, kendini bağladığı erkek, hayalinde yarattığı er-

kek birdenbire onu sahipsiz bıraksın, olacak iş değildir. Başka bir kadın olsa, bir rakibi olsa, evet, o zaman anlayabilir. Ama hiçbir sebep olmaksızın silkip atmak, —küçük, kadınca bir hile yüzünden— her şeyden vazgeçmek onun için bir sırdır. Öyleyse her şey kum üzerinde inşa edilir... demek ki hiçbir şeye sıkı sıkıya tutunmak mümkün değil.

«Dönmeden duramayacağımı biliyordun, değil mi,» diye soruyordu yarı ağlayarak yarı gülerek.

Evet ya da hayır demem uzlaşmamız açısından farksızdı. Her iki cevap da uzun bir tartışmaya yol açacaktı. Onun için dedim ki, «Raymond döneceğini düşünüyordu, ben pek kestirmiyordum. Seni kaybetmiş olabileceğimi de düşündüm.»

Son cümlem onu fevkalade etkiledi. "Onu kaybetmek". Bu, kendisinin benim için değerli olduğunu gösteriyordu. Aynı zamanda geri gelmekle bana sunabileceği en kıymetli hediyeyi vermiş olduğunu akla getiriyordu.

«Hiç öyle bir şey yapabilir miyim?» dedi yavaşça, kendinden geçmiş bir şekilde bakarak. «Sadece bana değer verip vermediğini bilmek istiyorum. Bazı bazı aptallık ediyorum... Aşkının ispatına ihtiyaç duyuyormuş gibi davranıyorum... ne aptallık!» Beni sıkıca tuttu, vücudumu emercesine yapıştı. Anında ihtiras kapladı bütün benliğini, kamışımla oynamaya başladı. «Geri dönmemi istiyordun değil mi?» diye mırıldanarak, kamışımı çıkarmış, sıcacık amına değdiriyordu. «Söylesene! Duymak istiyorum.» Ben de söyledim. Bütün inancımı toplayarak söyledim.

«Şimdi sev beni,» diye fısıldadı ağzını vahşi bir şekilde kıvırtarak. Çaprazlamasına uzandı yatağa

eteğini boynuna kadar çekerek. «Kaldırsana!» diye yalvardı ateşli bir biçimde düğmelerimi ararken. «Öncekilerden farklı bir biçimde sev beni.»

«Bir saniye dur,» dedim içinden çıkartarak. «Önce üstümdeki Allahın belası şeyleri atayım.»

«Çabuk çabuk!» diye yalvardı. «Hepsini sok, hayatta sensiz yapamam... Evet, iyi çok iyi... işte böyle.» Yılanbalığı gibi kıvrılıyordu. «Oh, Val beni sakın bırakma, sıkı sıkı sarıl! İşte şimdi geliyorum,tut, tut beni.» Spazmın geçmesini bekledim. «Gelmedin daha değil mi. Dur, kalsın... Kıpırdatma.» İstediği gibi yapıyordum. İyice sıkışmıştı, onun içinde ipek bayrakların kuşlar gibi dalgalandığını hissediyordum. «Bekle biraz sevgilim, birazcık.» Yeni bir patlama için tüm gücünü topluyordu. Gözleri kocaman olmuştu, nemliydi, rahatlamıştı da denilebilir. Orgazm yaklaştıkça kendilerini daha da kaptırıyorlar, bir yandan öbür yana tutunacak bir şey ararcasına kendilerini fırlatıyorlardı. «Şimdi yap, şimdi,» dedi kabaca. «Hadi, ver onu bana!» Ağzı gene vahşi bir görünüş aldı, o açık saçık bakış, vücudun en keskin bir hareketinden daha fazla boşalmayı sağlıyordu. Vücuduna sarıldıkça şiddetli bir titremeye kapılıyordu. Dam kenarında yürüyen bir trapezci gibiydi. Sık sık olduğu gibi, birbiri ardından orgazma varıyordu. Onu bu durumdan çıkartmak için neredeyse yüzünü tokatlamak üzereydim.

Bundan sonra sigara, tabii. Çarşafın altında lokomotif gibi nefes alarak yattı.

«Bazen kalbim dayanamayacak, tam ortasında öleceğim sanıyorum.» Bir panter yumuşaklığı içinde yatakta kıpırdadı, bacaklarını açtı. «Hay Allah,»

diyerek elini bacak arasına götürdü, «hâlâ geliyor... bana bir havlu verir misin?»

Havluyu ona verirken, bacak arasına parmaklarımı koydum. Seviştikten sonra ellemeyi çok seviyordum. Çok heyecan verici bir şeydi.

«Yapma onu,» diye güçsüzce yalvardı, «yoksa her şeye yeniden başlayacağım.» Konuşurken şehvetle kalçasını sallıyordu. «Çok sert değil Val... ben naziğim. Hah işte öyle.» Bileğimi orada tutuyordu, okşayışlarıma, eliyle hafifçe bastırarak istediği biçimi veriyordu. En sonunda elimi kurtardım, ağzımı yapıştırdım. «Oh harika,» diye fısıldadı. Gözlerini kapamıştı. Kişiliğinin karanlık boşluğuna yuvarlanıyordu.

Yan yana yatıyorduk, bacakları enseme dolanmıştı. Üstümde hissettim dudaklarını. İki elimle dudaklarını ayırırken tek gözümle küçük kahverengi düğmeye bakıyordum. Hoşuma gitmişti. Öylesine küçük ve büzüşmüştü ki, sanki o delikten sadece keçi kakası çıkabilirdi.

Birbirimize doymuş, çarşafların altında yavaşça horluyorduk ki, kapı ısrarlı bir şekilde çalındı. Gelen Rebecca'ydı. «Tamam mısınız,» diye soruyordu, çay yapacaktı, bizi de çağırıyordu.

Biraz uyuyacağımızı, ne vakit kalkacağımızın belli olmadığını söyledim.

«Bir dakika girebilir miyim?» diyerek kapıyı hafifçe araladı.

«Tabii gel,» dedim, tek gözümle bakıyordum.

«Tıpkı muhabbetkuşları gibisiniz,» dedi hafifçe, içten gülerek. «Hiç bıkmaz usanmaz mısınız? Koridorun taa öbür ucundan duyuluyorsunuz. Beni de

kıskandırıyorsunuz.»

Yatağın kenarında durmuş bizi seyrediyordu. Mona'nın eli benimkindeydi, içinden gelen bir korunma güdüsüyle tutuyordu. Rebecca'nın gözleri de aynı noktada yoğunlaşmıştı.

«Allahaşkına, bari ben buradayken oynaşmaktan vazgeçin,» dedi.

«Neden bizi yalnız bırakmıyorsun,» diye sordu Mona. «Biz senin yatak odana dalıyor muyuz? Hiç mi özel hayatımız olmayacak bizim?»

Rebecca ta içten bir kahkaha attı. «Bizim odamız sizinki kadar cazip değil de ondan. Yeni evli bir çift gibisiniz: bütün evi ateşlendiriyorsunuz.»

«En kısa zamanda buradan çıkacağız,» dedi Mona. «Kendime ait bir yerim olsun istiyorum. Bu allahın belası ev bana göre değil. Aybaşı olsan, duymayan kalmaz.»

Yumuşatıcı birşeyler söyleme zorunluluğunu hissettim. Rebecca'nın sinirleri ayaklansa, Mona'yı düğümleyebilirdi.

«Gelecek hafta evleniyoruz da,» diye girdim lafa. «Belki de Brooklyn'de sessiz bir yere taşınacağız. Şöyle dünyadan uzak.»

«Anlıyorum,» dedi Rebecca. «Buraya geldiğinizden beri evlenmek istiyorsunuz zaten. Sanırım size engel olmadık hiçbir şekilde, değil mi? Yoksa olduk mu?» Sanki incinmiş gibi konuşuyordu.

Birkaç söz daha mırıldanıp gitti. Biz de yatıp uyuduk, epeyce de geç kalktık. Kurt gibi acıkmıştık. Sokağa çıkıp bir taksiye atladık, Fransız - İtalyan lokantasına gittik. Gecenin onu olmasına rağmen iyice kalabalıktı. Bir yanımızda bir polis, öte

yanımızda bir dedektif, uzun bir masada oturuyorduk. Tam karşımızdaki duvarda çiviye asılı bir tabanca vardı. Sol yanda, lokanta sahibinin şişman kardeşinin girip çıktığı açık mutfak. Üstünden yağ ve ter damlayan beceriksiz, harika bir ayıydı kendisi. Yarı yarıya bir horozdu. Yemek yedikten sonra bizi içki içmeye çağırdı. Servis yapıp kasayı idare eden kardeşi, oldukça değişik bir tipti. Yakışıklı, kibar, terbiyeliydi, oldukça iyi bir İngilizce konuşuyordu. Ortalık tenhalaştığında, oturup bizimle konuşurdu. Çoğu zaman Avrupa'yı anlatırdı, orada her şeyin ne kadar değişik olduğunu, ne kadar "uygar" olduğunu ve hayatın ne denli zevkli olduğunu... Bazen de, memleketi Kuzey İtalya'daki sarışınların nasıl olduğunu anlatırdı. En ince ayrıntılarına kadar tasvir ederdi. Saçlarının ve gözlerinin rengini, derilerinin cinsini, hassas ve şehvetli dudaklarını, yürürken kalçalarını nasıl salladıklarını vs. Onlar gibisine Amerika'da hiç rastlamadığını da eklerdi. Amerikan kadınlarından dudak bükerek, küçümseyici, hatta aşağılayıcı bir şekilde söz ederdi.

«Niye burada yaşadığınızı anlamıyorum, Bay Miller,» derdi. «Karınız o kadar güzel ki... neden İtalya'ya gitmiyorsunuz? Birkaç ay için bile olsa. Ama şunu da söyleyeyim ki, hiç dönmezdiniz.» Arkasından bize birer içki daha ısmarlayıp az daha oturmamızı isterdi... belki de arkadaşı gelebilirdi... Metropolitan Opera'sından bir şantör.

Kısa bir süre içinde karşımızda oturan kadın ve erkekle sohbete başladık. Keyifleri yerindeydi, yemeklerini bitirmiş, kahve ve içki içiyorlardı. Konuşmalarından tiyatrocu olduklarını anladım.

O iki hıyar yanımızdayken pek rahat konuşamıyorduk. Salt onların anlamadığı birtakım şeyler konuştuğumuz için, kendilerine hakaret ettiğimizi sanıyorlardı. Polis olanı, durup dururken tiyatro hakkında bir laf ediveriyordu. Dedektif olanı ise çoktan kadehinin içine batmış, edepsizleşmeye başlamıştı. İkisinden de tiksiniyordum, bunu da hareketlerimle belli ediyordum. Sonunda ne yapacaklarını şaşırdılar, bizi rahatsız etmeye başladılar.

«Hadi biz içeriye geçelim,» dedim, patrona işaret çakarak. «Bize içeriden bir masa verebilir misin,» diye sordum.

«N'oldu, bir şey mi var?» dedi.

«Yoo,» dedim. «Sadece buradan pek hoşlanmadık.»

«Bizlerden hoşlanmadığınızı kastediyorsunuz galiba,» diye hırladı dedektif olanı.

Ben de aynı şekilde hırlayarak, «tam üstüne bastın,» dedim.

«Size göre değiliz ha? Sen kendini ne zannediyorsun ulan, ha?»

«Ben, Başkan McKinley'im, *ya siz?*»

«Akıllı bir herif,» dedi patrona dönerek, «söylesene, kimin nesi bu herif... neyin nesi? Beni aptal yerine mi koyuyor ha?»

«Kapa çeneni,» dedi patron. «Sarhoşsun.»

«Sarhoş mu! Kim demiş sarhoş olduğumu?» Ayağa kalkmaya uğraştı, ama yalpalayarak yuvarlandı yerine.

«Buradan çekip gitseniz iyi olur... Olay çıkartıyorsunuz. Benim yerimde böyle şeyler olmasını istemiyorum, tamam mı?»

«Böyle bağırmanı gerektirecek ne yaptım?» dedi, sonra da ırzına geçilmiş bir çocuk gibi hareket etmeye başladı.

«Müşterilerimi kaçırmana seyirci kalamam,» dedi patron.

«Kim senin müşterilerini kaçırıyor ki? Burası hür bir ülke ha, değil mi? Konuşmak istersem konuşabilirim, değil mi? Ne söyledim ki!... Hakaret de etmedim kimseye. İstersem bir centilmen de olabilirim ben...»

«Hiçbir zaman centilmen olamazsın,» dedi patron. «Hadi yaylan buradan. Git evinde uyu!» Sonra da polis olanına bir bakış fırlattı —onu buradan götürmek senin işin, dermiş gibi.

Sonra da kolumuza girerek bizi öteki odaya götürdü. Tam karşımızda oturan kadınla erkek de arkamızdan geldi. «Bu ayyaşları ben birazdan defederim,» dedi bize yer göstererek. «Çok üzgünüm Bay Miller. Bu Allahın belası içki yasağı yüzünden oluyor bütün bunlar. İtalya'da hiç böyle şeyler olmaz, kimse kimsenin işine karışmaz... *Size içecek ne getireyim?* Beklcyin de size iyi birşeyler getireyim.»

Bizi götürdüğü odada bir sanatçı grubunun ziyafeti vardı —çoğunluğu tiyatrocularda, aralarında tek tük müzisyen, heykeltıraş ve ressamlar da göze çarpıyordu. İçlerinden biri bize doğru yöneldi, önce kendisini tanıttı, sonra da bizi oradakilerle tanıştırdı. Aralarına katılmamızdan memnun görünüyorlardı. Çok geçmeden onların kocaman masasına geçtik, masanın üstü tıklım tıklım şişe, fincan, peynir, pasta doluydu.

Patron gülerek girdi. «Burası daha iyi, değil

mi?» dedi. Kollarında iki içki şişesi vardı. «Niye birşeyler çalmıyorsunuz,» diye sorarak masaya oturdu. «Arturo, gitarını alsana... hadi, çal birşeyler! Belki bu hanım da sana eşlik eder.»

Çok geçmeden hepimiz şarkı söylemeye başlamıştık. İtalyanca, Almanca, Fransızca, Rusça şarkılar söylüyorduk. Patronun aptal kardeşi elinde meze, meyve ve fındık fıstıkla geldi. Odanın içinde hiç durmadan, çakırkeyif bir ayı gibi horuldayarak, domuz sesleri çıkararak, kendi kendine gülerek dolaşıyordu. Kafasında bir dirhem akıl yoktu, ama çok iyi bir aşçıydı. Ömründe bir kere bile yürüyüşe çıkmış olabileceğini düşünemiyordum. Bütün hayatı mutfakta geçmişti. Para işiyle hiç ilgilenmezdi, sadece yemek işiyle uğraşırdı. Parayı ne yapacaktı ki? Parayı pişiremezdiniz. Parayla oynayan büyük ağabeyiydi. Sadece kimin ne yeyip içtiğini izlerdi, ağabeyinin bunlara karşılık olarak ne aldığıyla ilgilenmezdi. «*Yemekler iyi miydi?*» Bütün aldırdığı da buydu zaten. Kimin ne yemiş olduğu hakkında da çok az fikri olurdu. İsteseniz çok kolay kazıklayabilirdiniz onu... ama kimse de kazıklamazdı. «Hiç param yok... gelecek sefere ödesem,» demek daha kolayına gelirdi milletin. O da her zaman «tabii gelecek sefere ödeyin!» derken yağlı suratında hiçbir endişe ya da korku göremezdiniz. «Bir daha sefere arkadaşını da getir, emi!» derdi, sonra da kıllı pençesiyle sırtınıza öyle bir vururdu ki, sırtınızdaki kemikler tavla zarı gibi takırdardı. Yarı aslan yarı kaplan bir ejderhaydı; karısına gelince, o da ufacık, narin, insana itimat telkin eden kocaman gözleri olan sessiz bir yaratıktı. Konuşurken de dinlerken

de gözlerinde elemli bir bakış bulurdunuz.

Tam kendisine uyan bir adı vardı. Louis, şişko Louis! Ağabeyinin adı Joe'ydu —Joe Sabbatini. Joe, aptal kardeşine bir ahır bekçisinin en iyi ata davrandığı gibi davranırdı. Patronlardan birine çok iyi bir yemek çıkartmak istediğinde de özellikle pohpohlardı. Louis'nin cevabı ya homurdanma ya da hassas bir atın ipek yelesi okşandığında çıkartacağı kişneme olurdu. Hatta bazen içinde kadınca bir güdü uyanır ve hafif koketleşirdi böyle durumlarda. Bütün bu ayıca kuvvetini görenler, ondaki cinsel arzuları akıllarına bile getiremezlerdi. Nötrdü sanki, ne kadın ne erkek gibi olanlardan. Bir kamışı varsa, o da sadece işemek içindi. Sıkıya geldiğinde, kamışını birkaç dilim salam için feda edecekmiş izlenimi uyandırırdı insanda. Kötü bir yemek çıkartmaktansa kamışını kaybetmeye çoktan razıydı.

«İtalya'da daha iyi şeyler yiyebilirsiniz,» diye anlatıyordu Mona'yla bana. «Daha güzel et, daha güzel sebze, daha güzel meyve.. İtalya'da bütün günler güneşlidir. Ve müzik! Herkes şarkı söyler. Burada herkesin suratı asık. Bir türlü anlayamıyorum. İş bol, para bol, ama herkes üzgün görünüyor. Burası yaşanacak ülke değil... sadece para yapmak için elverişli. İki üç yıl sonra İtalya'ya döneceğim. Louis'yi de alacağım. Küçük bir lokanta açacağız. Para için değil, iş olsun diye. İtalya'da kimse para yapmaz. Herkes fakirdir. Allah kahretsin, ama gene de iyi vakit geçirirdik... Kusura bakmayın Bay Miller! Güzel kadın bol, hem de çok bol. Böyle güzel bir karınız olduğu için siz de çok şanslısınız. Karınız da sevecek İtalya'yı. İtalyanlar çok iyi insanlar.

Hepsi iyi davranır. Herkes birbiriyle arkadaş olur...»

Avrupa'dan o gece söz etmeye başladık yatarken. «Avrupa'ya gitmeliyiz,» diyordu Mona.

«Tamam, ama nasıl?»

«Bilmem Val, ama buluruz elbet bir yolunu.»

«Avrupa'ya gitmek için kaç para lazım, biliyor musun?»

«Hiç fark etmez. Gitmek istersek para buluruz nasılsa...»

Sırtüstü yatmıştık, ellerimizi başımızın altında kenetlemiş, karanlıkta dosdoğru tavana bakıyorduk —deli gibi de seyahat ediyorduk. Ben Bağdat'a giden Doğu Ekspresi'ne biniyordum. Alışık olduğum bir yolculuktu, bol bol okumuştum. Dos Passo'nun kitaplarında. Viyana, Budapeşte, Sofya, Belgrad, Atina, İstanbul... Oraya kadar gittikten sonra Timbuctoo'ya da uğrardık. Timbuctoo'yu da kitaplardan ezbere biliyordum. Taormina'yı unutmamalıydık. İstanbul'daki Eyüp Sultan'ı da görmeliydik, Piyer Loti'nin anlattığı. Ve Kudüs'ü...

«Ne düşünüyorsun?» dedim hafifçe dürterek.

«Romanya'daki akrabalarımı ziyaret ediyordum.»

«Romanya'da mı? Ne tarafında?»

«Tam olarak bilmiyorum ama, Karpat Dağları'nın oralarda.»

«Bir zamanlar kaçık bir Hollandalı'yla mektuplaşıyordum, bana uzun mektuplar yazardı. Karpat Dağları'ndan. Kraliçe'nin sarayında kalıyordu...»

«Afrika'ya gitmek istemez miydin? Fas'a, Cezayir ve Mısır'a?»

«Hah! Az önce ben de oraları düşünüyordum.»

«Çöllere gidip kaybolmak istemişimdir eskiden beri.»

«Garip ama, ben de. Çöllere bayılırım.»

Sonra bir sessizlik. Çöllerde kaybolduk...

Birisi bana birşeyler söylüyor. Uzun zamandır sohbet ediyoruz. Ve ben artık çölde değil Altıncı Cadde'deyim. Arkadaşım Ulric elini omuzuma koyarak inandırıcı bir şekilde gülümsüyor. Birkaç dakika önce söylediklerini tekrarlıyor —Avrupa'da mutlu olacağımı söylüyor. Etna Dağı'ndan, üzümlerden, boş vakitlerden, tembellikten, iyi yemekten, güneşten söz ediyor. İçime kurt düşürüyor.

On altı yıl sonra bir pazar sabahı, Arjantin'den ve Montmartre'den iki fahişeyle birlikte Napoli'de bir katedralde geziniyorum. Dua etmenin bir zevk haline gelebileceği bir kilise gördüğüme güçyükle inanıyorum. Ne Tanrı'ya ne de Papa'ya ait burası, sadece İtalyan halkının. Koskoca, ahır gibi bir yer, çok zevksiz bir şekilde süslenmiş, ama Katoliklerin kalbine hitap ediyor. Her yerde bir ferahlık var. İnsanlar çeşitli kapılardan süzülüp giriyorlar, sonra da istedikleri yönde yürüyorlar. Tatil yapıyorlarmış gibi bir halleri var. Çocuklar ortalıkta koyunlar gibi dolaşıyor, kiminin de elinde yoncalar var. İnsanlar bir aşağı bir yukarı yürürken, sanki sokaktaymış gibi selamlaşıyorlar. Duvarlar boyunca azizlerin heykelleri dizili, hepsi de ıstırap tütüyor. Soğuk mermer üstünde elimi gezdirerek, onlardan bu derece çok ıstırap çekmemelerini istemek geliyor içimden. Heykellerden birine yaklaştığımda, baştan aşağı siyahlar içinde, diz çökmüş bir kadın görüyorum.

Enfes bir küfeye sahip olduğu gözümden kaçmıyor, hatta müzikal bir küfe bile diyebilirim (bir kadının küfesi, onun kişiliğine ilişkin pek çok şeyi anlatmaya yeterlidir, huylarını, sıcakkanlı mı yoksa hastalıklı mı olduğunu, neşeli ya da oynak mı, donuk mu, şefkatli mi yoksa zevk düşkünü mü, yalancı mı dürüst mü olduğunu ortaya koyar).

Küfesiyle olduğu kadar, duruşundaki ıstıraplı ifadeyle de yakından ilgilenmiştim. O kadar dikkatle bakıyordum ki. Sonunda küfenin sahibi şöyle bir döndü, elleri hâlâ dua pozunda, dudakları ise uykuda geviş getirir gibiydi. Bana sitemli bir şekilde baktı, yüzü kızardı ve daha sonra bakışlarını çok güzel bir sanat eserine çevirdi. Şimdi anımsadığım kadarıyla, seyrettiği tablo, beli bükülmüş, çarpık bacaklı bir Aziz'in dağa tırmanışını anlatıyordu.

Arkadaşlarımı aramak üzere oradan saygıyla uzaklaştım. Kalabalığın kıpırdanışı bana Astor Oteli'nin bekleme salonunu ve Uccello'nun (o şahane perspektifler dünyası) tablolarını anımsattı. Kalabalık bana ayrıca, Londra'nın, bir sürü cicili bicili şeylerin bir araya geldiği Caledonian Pazarı'nı düşündürdü. Daha başka pek çok şeyi, aslında her şeyi anımsamak üzereydim. Ama bir şeyi anlayamıyordum: Burasının bir ibadet yeri olduğu gerçeğini. Neredeyse, Malvolio ya da Mercutio'nun içeriye bütün haşmetiyle girmesini bekliyordum. Berber olduğunu sandığım bir adam gördüm. Çok canlı bir şekilde *Othello*'daki Warner Krause'yi hatırlattı bana. Bir keresinde Belediye binasının arkasındaki evine kadar takip ettiğim New York'lu bir laternacıyı anımsadım.

Her şeyden önce, Napolili yaşlı adamların Gorgon'lara benzeyen müthiş kafaları şaşırtmıştı beni. Sanki, bütün haşmetleriyle, Rönesans'ın göbeğinden çıkıp gelmişlerdi: Alınlarında kızgın korlar bulunan ölümcül lahanaları andırıyorlardı. William Blake'in hayalindeki Urizen'ler gibi. Bu neşeli kafalar, lütfedermiş gibi etrafta dolaşıyor, sanki kilisenin dünyaya ait sınırlarını ve O'nun kırmızı giysiler içindeki pezevenklerini himaye ediyorlardı.

Evdeymişim gibi kendimi çok rahat hissettim. Burası oldukça anlamlı bir pazar yeriydi. Canlı, hareketli ve işlek. Mihraptaki temkinli ve tedbirli uğultu, bir kadının tüllerle örtülü tuvalet odasını andırıyordu. Ve sanki burada bir papaz, hadım edilmiş çömezlerinin yardımıyla, kutsal suda çoraplarını yıkıyordu. Pırıl pırıl parlayan keten cübbelerin arkasında, ortaçağda şarlatanların sokak gösterilerinde kullandıklarına benzer küçük kafesli kapılar yer alıyordu. Her an bu sihirli kapılardan üzerinize birşeyler fırlayabilirdi. Burası bir karışıklıklar mihrabıydı. Anlamsız süslerle bezenmiş, yağlı boya, tütsü, ter ve kimsesizlik kokan. Orospuluğu inceleyen ve hastalıktan koruyucu tavsiyelerle sonuçlanan bayağı bir oyun, süslü püslü bir komedinin son perdesi gibiydi. Oyuncular sevgi ve sempati ilham ediyorlardı; günahkâr değillerdi, derbeder dolaşan serserilerdi bunlar. İki bin yılın yalan ve hilesi, bu sokak oyununun içinde filizlenmişti. Meyvalı şekerlemeler ve acı içkilerin her yanı kapladığı öyle süslü, iğrenç bir karnavaldı ki bu, alçıdan yapılmış Kurtarıcı, eteklikler içinde bir hadım gibi boy gösteriyordu sahnede. Kadınlar çocukları, erkeklerse aç

mideleri dolduracak birşeyler için dua ediyorlar. Dışarıda, kaldırımlarda, öbek öbek sebzeler, meyveler, çiçekler ve tatlılar. Berber dükkânlarının kapıları ardına kadar açık. Fra Angelico'nun zürriyetini temsil eden küçük çocuklar, ellerindeki kocaman yelpazelerle sinekleri kovalıyorlar. Her kişisiyle canlı ve güneşte yıkanmış güzel bir şehir. Arka planda, Vezüv, tepesinden kıvrılarak dumanlar bırakan uyuşuk koni. İtalya'daydım ve bundan emindim. Bütün istediğim de buydu zaten. Ve sonra, birdenbire, onun yanımda olmadığının farkına vardım ve bir an için mahzunlaştım. Sonra düşündüm. Tohumu ve onun canlanmasını düşündüm. O gece müthiş bir Avrupa özlemiyle yatağa girdiğimizde, içimde birşeyler kımıldamıştı. Şimdi yıllar geçmişti aradan... içimde yeşeren her tohumun tomurcuğa dönüştüğü kısa ve korkunç yıllar. Bu arada ikimizin temposu da hızlanmıştı. Benimkinin anlaşılması güç, onunki ise daha çok fiziki anlamda. O ateşli bir şekilde ileri atıldı. Her zamanki yürüyüşü, bir ceylanın uzun ve rahat adımlarla süzülüşünü andırıyordu. Bense, ayakta dikiliyor, hiçbir ilerleme göstermeksizin topaç gibi dönüyordum olduğum yerde. Gözleri hedefe dikilmişti, oysa o hızlandıkça, hedef de daha ulaşılmaz oluyordu. Ben de biliyordum hedefe bu şekilde varılamayacağını. Vücudumu itaatkâr bir şekilde sürüklüyor, ancak, içimdeki tohumdan dikkatimi bir an olsun ayırmıyordum. Bir yerden kayıp düştüğümde bile, bir kedi ya da gebe bir kadın gibi yumuşak düşüyor, ama içimde büyüyen şeyden bir an olsun uzaklaşmıyordum. Avrupa, Avrupa her zaman benimleydi; iki

manyak gibi kavga edip birbirimize girdiğimiz zamanlarda bile... Sabit fikirli adamlar gibi, her konuşmayı beni en çok ilgilendiren tek konuya getiriyordum: *Avrupa*. Şehirde dolaştığımız ve dar sokaklarda kediler gibi yiyecek kırıntıları aradığımız zamanlarda da hep Avrupa şehirleri ve insanları aklımdaydı. Özgürlük düşleyen ve aklında yalnızca kaçmak düşüncesi olan bir esir gibiydim. O ve Avrupa hayalim arasında bir seçme olanağı verilse, benim ikincisini seçmeyeceğim konusunda hiç kimse beni ikna edemezdi. O zaman, bana bu seçme olanağını onun kendi eliyle vereceğini düşünmek oldukça saçma ve garip olmalıydı. Ve belki de daha saçma ve garip olan, Avrupa'ya hareket edeceğim gün, sevgili Avrupa toprağına ayağımı basarken, cebimde bulunmak üzere arkadaşım Ulric'den on dolar borç almamdı.

Çöldeki o yalnız gece, karanlıktaki o yarı sesli düş, Ulric'in beni rahatlatan sesi, Ay'ın altında kayan Karpat Dağları, Timbuctoo, deve çanları, deri, kurumuş ve kavrulmuş bok kokusu («Ne düşünüyorsunuz?» «Ben de.»), yoğun ve oldukça koyu sessizlik, karşıdaki binanın karanlık ve ölü duvarları, Arthur Raymond'un uyumuş olduğu ama sabahleyin idmanlarına sonsuza kadar devam edeceği gerçeği; oysa benim değiştiğim, insanın hayalinde bile olsa çıkış yolları ve kaçamaklar bulunması... Bütün bunlar, bir maya gibi etki yaparak gelecekteki günleri, ayları ve yılları harekete geçiriyordu. Benim ona olan aşkımı canlandırıyordu. Kendi başıma gerçekleştireceğim şeyleri onunla birlikte, onun için, onun yüzünden ve onun içinden gerçekleştirebilece-

ğime inandırıyordu beni. Bir fıskiye oluyordu, gübre, ser, sırt çantası, kılavuz, geçim vasıtası, denge çarkı, fazla vitamin ve alev fışkırtıcı oluyordu o benim için.

O günden sonra bütün işler yağlanmış kızaklar üstünde kaydı gitti. Evlenmek mi? Tabii, neden olmasın? Derhal. Gerekli işlemler için paran var mı? Yok ama ödünç alırım. Pekâlâ. Köşede buluşuruz...

Hoboken'e gitmek üzere Hudson metrosundayız. Orada evleneceğiz. Neden mi Hoboken'de? Hatırlamıyorum. Belki daha önce evlenmiş olduğum gerçeğini saklamak için, belki de hukuki göstergenin bir parça ilerisinde olduğumuz için. Her neyse, Hoboken.

Trende, küçük bir çekişme oluyor aramızda. Hep o eski hikâye —evlenmek istediğimden emin değil. Yalnızca onu memnun etmek için kendisiyle evlendiğimi sanıyor.

Hoboken'den bir istasyon önce trenden atlıyor. Ben de atlıyorum trenden ve peşinden koşuyorum.

«Ne oluyor, nen var —deli misin?»

«Beni sevmiyorsun. Evlenmeyeceğim seninle.»

«Tanrım. Delisin sen.»

Elinden yakalıyorum ve onu istasyondaki platformun kenarına çekiyorum. Bir sonraki tren istasyonuna girerken kollarımı boynuna doluyor ve kucaklıyorum onu.

«Eminsin değil mi Val? Benimle evlenmek istediğinden eminsin?»

Tekrar öpüyorum onu.. «Yeter artık, kapatalım bu konuyu. Pekâlâ biliyorsun evleneceğimizi.» Trene biniyoruz.

Hoboken. Kasvetli ve sıkıntılı bir yer. Bana Pekin ya da Lhassa'dan daha yabancı gelen bir şehir. Belediye'yi bulmak. Şahitlik yapacak bir iki serseri bulmak.

Tören. Adınız? *Sizin* adınız? Ve *onun* adı? Ve benzeri. Bu adamı ne zamandan beri tanıyorsunuz? Ve bu adam sizin arkadaşınız mı? Evet efendim. Nerden buldunuz onu —çöp sepetinden mi? Tamam. Şurayı imzalayın. Güm. Güm. Sağ elinizi kaldırın. *Yemin ederim ki...* vb. vb. Evlendiniz. Beş dolar lütfen. Gelini öp. *Bundan sonraki lütfen.*

Herkes mutlu mu?

Tükürmek istiyorum.

Trende... Elini ellerimin içine alıyorum. İkimiz de sıkıntılı ve aşağılanmış bir haldeyiz. «Üzgünüm Mona... bu şekilde davranmamalıydık.»

«Olsun Val.» O şimdi suskun. Sanki biraz önce birisini gömmüşüz.

«Niye olsun, Allah kahretsin. Çok üzgünüm. Tiksiniyorum. Bu şekilde evlenmemeliydik. Hiçbir zaman...»

Kendimi kontrol ettim. Yüzüme şaşırmış bir ifadeyle baktı.

«Ne söyleyecektin?»

Yalan söyledim. «Bu şekilde davrandığımızdan dolayı kendimi hiç affetmeyeceğim,» dedim.

Sonra sustum. Onunsa dudakları titriyordu.

«Henüz eve dönmek istemiyorum,» dedi.

«Ben de istemiyorum.»

Sessizlik.

«Ulric'e telefon edeyim,» diye devam ettim. «Onunla birlikte yemek yeriz. Tamam mı?»

Zor duyulur bir sesle cevap verdi. «Tamam».

Ulric'e telefon etmek üzere birlikte bir telefon kulübesine girdik. Kollarımı omuzuna atmıştım. «Artık Bayan Miller oldun,» dedim. «Nasıl hissediyorsun kendini?»

O ağlamaya başladı. «Alo, alo? Sen misin Ulric?»

«Hayır, ben Ned.»

Ulric yoktu. O gün için bir yere ayrılmıştı.

«Dinle Ned. Biz biraz önce evlendik.»

«Kim evlendi?»

«Mona'yla ben tabii... sen ne sanıyordun?»

Ned, benim kiminle evleneceğimi kestiremeyeceğini belirtmek istercesine dalga geçiyordu.

«Dinle Ned. Çok ciddiyim. Belki sen daha önce hiç evlenmedin. Çok canımız sıkılıyor. Mona ağlıyor. Ben de neredeyse gözyaşlarımı tutamayacağım. Kısa bir süre için sana uğrayabilir miyiz? Çok yalnız hissediyoruz kendimizi. Belki sen bize birer içki hazırlarsın. Tamam mı?»

Ned yeniden gülmeye başladı. Tabii gelebilirdik. Hem de derhal. O da Marcelle adındaki kadını bekliyordu ama, fark etmezdi. Zaten o karıya da illet olmaya başlamıştı. Karı ona çok iyi davranıyordu. Ned'in iliklerini emiyordu. Evet hemen gelin... gelin de hepimiz kederlerimizi gömelim.

«Tamam, üzülme. Ned'in biraz parası vardır. Bizi yemeğe götürmesini isteriz. Hiç kimsenin bize düğün hediyesi vermeyi düşündüğünü sanmıyorum. Bu şekilde sessiz sedasız evlenmenin en kötü yanı da bu zaten. Biliyor musun, Maude'la evlendiğimiz zaman düğün hediyelerini ertesi gün rehine

koymuştuk. Daha sonra da hiçbirini geri alamamıştık. Bir sürü altın ya da gümüş çatal bıçağımız olsun istemezdik, değil mi?»

«Lütfen böyle konuşma Val.»

«Özür dilerim. Sanırım bugün biraz tersliğim üzerimde. O tören beni mahvetti. Öldürebilirdim o herifi.»

«Yeter Val, yalvarırım.»

«Pekâlâ, bir daha bu konuyu hiç açmayalım. Neşelenelim biraz. Gülelim...»

Ned'in yüzünde sıcak bir gülümseme vardı. Sevdim onu. Zayıftı. Zayıf ve sevimli. Ayrıca da bencil. Çok bencil. Bu yüzden hiç evlenemiyordu. Akıllıydı da, ama dâhi değildi, iddialı yetenekleri yoktu. Gerekli ortamı bulamamış bir ressamdı. Onun en iyi ortamı içkiydi. İçtiği zaman coşardı. Fizik olarak bana, iyi günlerindeki John Barrymore'u anımsatıyordu. Finchley giysileri içinde, boynunda geniş bir kravatla tam bir Don Juan rolündeydi. Çok tatlı bir sesi vardı. Perdesini rahatlıkla ayarlayabildiği, büyülü, zengin, bariton bir ses. Anımsamaya değer tek bir kelime söylemediği halde, her konuştuğu, kulağa önemli ve hoş geliyordu. Konuşurken sizi diliyle okşuyor gibiydi; hayatından memnun bir köpek gibi bütün vücudunuzu yalıyordu sanki.

Ned kapıda dikilmiş, «aman aman,» diyerek ağzı kulaklarında ve önü bir parça kabarmış, sırıtıp duruyordu. «Demek böylece gittiniz ve bu işi becerdiniz. Hadi, buyrun içeri. Merhaba Mona, nasılsınız? Tebrik ederim. Marcelle henüz gelmedi. İnşallah hiç gelmez. Onun bugün o kadar gerekli olduğunu sanmıyorum.»

Ressam sehpasının yanındaki büyük koltuğa otururken hâlâ sırıtıyordu.

«Ulric bu fırsatı kaçırdığı için mutlaka çok üzülecek. Bir parça viski, ya da cin alır mısınız?»

«Cin.»

«Hadi bütün olanları anlatın bana. Ne zaman oldu bütün bunlar... şu anda mı? Neden bana haber vermediniz? Şahidiniz olurdum...» Mona'ya döndü «Hamile değilsin, değil mi?»

«Aman Allahım, başka şeylerden konuşalım,» diye cevap verdi Mona. «Yemin ederim bir daha evlenmem... feci bir şey.»

«Bak Ned, sarhoş olmadan önce, bir şey öğrenmek istiyorum... Üzerinde ne kadar para var?»

Altı sent bulabildi. «Oho, dert etmeyin, Marcelle'de vardır.»

«Eğer gelirse.»

«Gelir, gelir meraklanmayın. Allah cezasını versin. Bilmiyorum hangisi daha kötü —parasız olmak mı yoksa Marcelle'in yanında olmak mı?»

«Onun o kadar kötü olduğunu düşünmemiştim,» dedim.

«Hayır, aslında hiç de kötü değildir,» diye konuşmasını sürdürdü Ned. «Mübarek iyi bir arkadaştır. Ama fazla sevgi gösteren bir tip. İnsana yapışır. Oysa ben, evlilik mutluluğu için yaradılmamışım. Madonna'nınki bile olsa hep aynı surattan bıkıyorum. Ben maymun iştahlıyım. O dengeli. Bana her zaman destek oluyor. Ama ben her zaman birisi tarafından desteklenmek istemiyorum.»

«Sen ne istediğini bilmiyorsun,» dedi Mona.

«Seni neyin mutlu edeceğini kestiremiyorsun.»

«Sanırım haklısın,» diye söylendi Ned. «Ulric de benim gibidir. Galiba birer mazoşistiz biz.» Sırıttı. Birdenbire böyle bir kelime kullanmaktan biraz utanmıştı. Çok entellektüel işi bir kelimeydi ve Ned entellektüel şeylere gerek duymazdı.

Kapı çalındı. Gelen Marcelle'di. Ned'in yanağına sesli bir öpücük konduruşunu duyuyordum.

«Henry ve Mona'yı biliyorsun değil mi?»

«A... tabii biliyorum. Bir keresinde sizi iş üzerinde yakalamıştım... hatırlarsınız. Sanki o günler çok geride kalmış gibi geliyor şimdi.»

«Dinle,» diye devam etti Ned. «Bunlar ne yaptılar bakalım? Evlendiler... yaa, biraz önce. Hoboken'de.»

«Bu harika!» Marcelle Mona'ya gitti ve onu öptü. Beni de öptü.

«Üzgün görünmüyorlar mı,» diye sordu Ned.

«Hayır, üzgün olduklarını sanmıyorum. Niye üzgün olsunlar?» Ned bir içki daha hazırladı ve onu Marcelle'e verirken sordu:

«Paran var mı?»

«Tabii var. Neden sordun? İster misin?»

«Hayır ama, onların biraz paraya ihtiyaçları var. Meteliksizmişler.»

«Çok *üzüldüm*,» dedi Marcelle. «Tabii param var. Size ne kadar verebilirim —on, yirmi? Niye olmasın? Ve geri istemem, düğün hediyem olsun.»

Mona onun ellerini elleri arasına aldı. «Çok iyisin Marcelle, çok teşekkür ederim.»

«Öyleyse biz de sizi yemeğe götürürüz,» dedim, minnettarlığımı belirtmek istercesine.

«Hayır olmaz,» diye diretti Marcelle. «Yemeği burada hazırlayacağız. Hele bir oturalım ve rahat edelim. Öyle dışarı çıkıp kutlamalara pek inanmam ben. Gerçekten çok mutluyum. İnsanların evlenmesinden ve evli kalmasından çok mutluluk duyarım. Belki biraz geri kafalıyım ama, aşka inanırım. Bütün ömrüm boyunca âşık olmak isterim.»

«Marcelle,» dedim, «sen nerelisin Allahaşkına?»

«Utah'lıyım. Niye sordun?»

«Bilmem, ama seni beğeniyorum. Çok canlısın. Ayrıca parayı verişini de çok beğendim.»

«Alay ediyorsunuz benimle.»

«Yo hayır. Ciddiyim. İyi bir kadınsın. Orada dikilen serseri için de fazlaca iyisin. Niye onunla evlenmiyorsun? Teşebbüs etsene. Bu belki onu ürkütür, ama onun için çok iyi olur.»

«Duyuyor musun?» diye çağıldarcasına Ned'e seslendi. «Ben sana ne zamandan beri aynı şeyi söylemiyor muyum? Ne olacak, tembelsin. Benim kıymetimi bilmiyorsun.»

Tam bu sırada Mona'yı bir gülme krizi tuttu. Öyle bir gülüyor ki, neredeyse çatlayacak. «Engel olamadım,» dedi. «Çok komik.»

«Sen henüz sarhoş değilsin, değil mi,» diye sordu Ned.

«Yok ondan değil,» dedim. «Yalnızca rahatlıyor. Bir reaksiyon, o kadar. Biz de aynı işi uzun süredir erteliyoruz, meselenin aslı bu. Öyle değil mi Mona?»

Yeni bir kahkaha tufanı.

«Üstelik, ben ne zaman borç para alsam Mona utanır. Doğru değil mi?»

Hiç cevap yok —yeniden kahkahalarla boğuluyor.

Marcelle, Mona'ya yaklaştı, yavaş ve teskin edici bir sesle konuştu onunla.

«Onu bana bırakın,» dedi. «Siz ikiniz sarhoş olmuşsunuz. Mona'yla ben de dışarı çıkıp yiyecek birşeyler alalım.»

İkisi dışarı çıktıktan sonra Ned bana döndü: «Neydi onu o kadar isterik yapan?»

«Bana bak,» dedim, «sanırım evlenmeye alışık değil.»

«Dinle,» dedi Ned. «Senin bu işe kalkışmanın sebebi ne? Biraz fazla çabuk olmadı mı?»

«Otur,» dedim. «Seninle konuşacağım. Beni takip edemeyecek kadar sarhoş değilsin sanırım.»

«Bana konferans çekecek değilsin inşallah,» dedi biraz salakça.

«Seninle dobra dobra konuşacağım. Şimdi beni dinle... Biz biraz önce evlendik, değil mi? Sen bunun bir hata olduğunu düşünüyorsun. Sana şunu söyleyeyim. Ben hayatımda bundan daha iyi bir iş yapmadım. Onu seviyorum. Benden her istediğini yapabilecek kadar seviyorum. Senin boğazını kesmemi istese benden, ve bunun onu memnun edeceğini bilsem... hiç düşünmeden yaparım. *Niye o kadar isterikçesine gülüyormuş.* Ah seni zavallı çapkın. Senin sorunun nedir, anlayamıyorum. Sende *his* kalmamış. Yalnızca kendini korumaya bakıyorsun sen. Oysa ben kendimi korumak istemiyorum. Çocukça şeyler yapmak istiyorum, küçük şeyler, olağan şeyler, bir kadını memnun edecek her şeyi, herhangi bir şeyi. Sen bunu anlayabiliyor musun? Sen ve Ul-

ric, bu aşk hikâyesini şaka sandınız. Artık Henry bundan sonra hiç evlenmez. Yo hayır! Delicesine sevdaya tutulmaz. Zamanla unutulacak. Sizin düşünceniz buydu. Ama yanıldınız. Ona karşı hissettiklerim o kadar büyük ki, Allah kahretsin, nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum. Mona şimdi dışarıda, sokakta. Bir kamyonun altında kalabilir. Her şey olabilir. Ona bir şey olduğunu duyduğumda ne hale gireceğimi düşündüğüm zaman titriyorum. Sanırım büsbütün kudurmuş bir mecnun olurum. İş olsun diye seni öldürebilirim, yapacağım ilk iş bu olacaktır... Sen böylesine sevmenin ne demek olduğunu bilmiyorsun, yalan mı? Sen yalnızca, her sabah kahvaltıda göreceğin aynı suratı düşünüyorsun. Bense onun yüzünün ne kadar fevkalade olduğunu ve her dakika nasıl değiştiğini düşünüyorum. Onu hiçbir zaman iki kere aynı gözle görmedim. Yalnızca tapmanın sonsuza varan derinliğinde görüyorum onu. *Tapma* —işte senin için güzel bir sözcük. O kelimeyi hiç kullanmadığına bahse girerim. Şimdi bir yere geliyoruz... Ben ona tapıyorum. Bir kere daha söyleyeyim. *Tapıyorum.* Allahım, bunu söylemek bile ne kadar zevkli. Ona tapıyorum ve ayaklarına kapanıyorum. Tapınıyorum ona. Dualarımı ona yöneltiyorum. Ona saygı duyuyorum. Nasıl, beğendin mi? Onu buraya ilk getirdiğimde, bir gün gelip bu şekilde konuşacağımı hiç düşünmemiştin değil mi? Oysa ben ikinizi de uyarmıştım. Birşeyler olduğunu söylemiştim size. Siz güldünüz. Her şeyi kendinizin daha iyi bildiğini sanıyordunuz. Pöh, her ikiniz de hiçbir şey bilmiyorsunuz. Benim kim olduğumu ya da nereden geldiğimi bil-

miyorsunuz. Hiçbir zaman giysilerimin içindeki ben'i görmek istemiyorsunuz. Güldüğüm zaman neşeli olduğumu sanıyorsunuz. Bilmiyorsunuz ki, çok içten güldüğüm bazı zamanlarda, ümitsizliğin eşiğindeyim. Hiç olmazsa bir zamanlar öyleydi. Artık değil. Şimdi güldüğüm zaman, içim ağlayıp dışım gülmüyor; gerçekten gülüyorum. Yeniden bütünleştim. Bir bütün oldum. Âşık bir adam. Kendi özgür kararıyla evlenmiş bir adam. Daha önce hiç gerçekten evlenmemiş bir adam. Kadınları tanımış ama aşkı hiç tatmamış bir adam... Şimdi şarkı söyleyeyim sana. Ya da istersen şiir okuyayım. *Ne istersin?* Yalnızca iste, yapayım... Dinle, o geldiği zaman neşeli olmanı istiyorum. *Doğal bir şekilde neşeli* olmanı istiyorum. Ona güzel şeyler, iyi şeyler, genellikle söyleyemediğin şeyler söylemeni istiyorum. Söz ver ona. Bir düğün hediyesi alacağını söyle. Çocukları olmasını istediğini söyle. Gerekirse, yalan söyle. Ama onu memnun et. Bir daha o şekilde gülmesine meydan verme, duyuyor musun beni? Bir daha öyle gülmesini istemiyorum, hiçbir zaman! Sen gül, piç. Soytarılık yap, şaklabanlık yap. Ama her şeyin iyi olduğunu düşündüğüne onu inandır... iyi ve güzel... ve bunun sonsuza kadar süreceğine...»

Nefes almak için bir an durakladım ve cinden bir yudum aldım. Ned, ağzı açık beni seyrediyordu.

«Devam et,» dedi, «devam et.»

«Hoşuna gitti, değil mi?»

«Harika. Gerçek aşk. Böylesine konuşacak bir duruma gelebilmek için çok şey verebilirim. Devam et, istediğini söyle. Benim hislerimi incitmekten çekinme. Ben önemli...»

«Allahaşkına böyle konuşma —sabrımı taşırıyorsun. Ben rol kesmiyorum. Ciddiyim.»

«Biliyorum ciddi olduğunu —onun için devam et dedim zaten. Şimdilerde böyle konuşanlar kalmadı artık... en azından, benim tanıdıklarım arasında.»

Ayağa kalktı, koluma girdi ve o büyüleyici gülümsemelerinden biriyle baktı suratıma. Gözleri büyük ve berrak, kirpikleri uzun ve kıvrıktı. Yüzündeki anlayış ve sıcaklık ifadesi şaşırtıcıydı. Bir an için, acaba onu olduğundan daha mı az değerlendirdim diye bir düşünce geçti kafamdan. Hiç kimseyi reddetmeye, hakaret etmeye hakkım yoktu. Yüze çıkmak için onun yapmış olduğu ve belki de halen sürdürdüğü mücadeleyi nereden bilebilirdim. Onu ya da herhangi bir kimseyi yargılamaya ne hakkım vardı? Eğer biri sana gülümsüyor, koluna giriyor ve gözleri parlıyorsa, içinde kıpırdayan birşeyler olmalı. İnsanlar tümüyle ölmedi henüz.

«Benim ne düşündüğüm üzerinde o kadar durma,» diye konuştu o zengin ve şiirli sesiyle. «Yalnızca, Ulric'in burada olmasını isterdim. O bunları benden daha iyi anlardı.»

«Allahaşkına böyle konuşma Ned. İnsan anlayış istemiyor, karşılık istiyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, senden ya da bir başkasından ne istediğimi ben de bilmiyorum aslında. Bildiğim kadarıyla, elde edebildiğimden daha fazlasını istiyorum. Derinin altındakini yakalamak istiyorum. Herkes soyunsun istiyorum, yalnızca bedeniyle değil, tüm ruhuyla. Bazen öylesine aç, öylesine doymak bilmez oluyorum ki, insanları yiyebilirim. Onların ba-

na birşeyler söylemesini... ne hissettiklerini... ne düşündüklerini söylemesini bekleyemiyorum. Onları canlı canlı çiğnemek istiyorum... Kendim bulmak istiyorum...hemen, bir anda. Dinle...»

Masanın üzerinde duran Ulric'in bir tablosunu yakaladım. «Görüyor musun bunu? Şimdi bunu yediğimi düşün.» Kâğıdı çiğnemeye başladım.

«Aman Allahım, Henry yapma! Ulric o resim üzerinde üç günden beri çalışıyor. Ulric'in işi bu.» Resmi elimden çekip aldı.

«Peki,» dedim. «Öyleyse bana başka bir şey ver. Bir giysi, herhangi bir şey. İşte, elini ver.» Elini yakaladım ve ağzıma götürdüm. Hiddetle çekti elini.

«Sen oynatıyorsun. Kendine hakim ol. Kızlar neredeyse gelecekler... o zaman yiyecek birşeyler bulursun.»

«Her şeyi yerim,» dedim. «Aç değilim. Yüceldim yalnızca. Sana neler hissettiğimi anlatmak istiyorum. *Sen hiç böyle şeyler hissetmez misin?*»

«Çok şükür hissetmiyorum,» dedi dişlerini göstererek. «Aman Allahım, ben o kadar kötülesem doğruca doktora giderdim. Had safhada alkolik falan mı oldum diye düşünmeye başlardım. Sen o bardağı bıraksan iyi edersin... cin sana iyi gelmiyor.»

«Cin ha... Pekâlâ bardağı atayım.» Pencereye gittim ve bardağı bahçeye fırlattım. «İşte, şimdi bana bir bardak su ver. Bir *sürahi* su getir. Göstereceğim sana... Suyla sarhoş olan kimse görmedin değil mi? İyi öyleyse, beni izle!»

«Yalnız, suyla sarhoş olmadan önce,» diye devam ettim, Ned'i banyoya doğru sürükleyerek,

«yücelmeyle sarhoş olma arasındaki farkı görmeni istiyorum. Kızlar neredeyse gelmek üzereler. Ben o zaman sarhoş olmuş olacağım. Sen seyret. Neler olduğunu gör.»

«Sarhoş olacağına bahse girerim,» dedi Ned. «Ben de suyla sarhoş olmayı öğrenebilsem, bir sürü baş ağrısından kurtulurdum. Şimdi bir bardak iç. Ben de sürahiyi getireyim.»

Bardağı aldım ve bir dikişte içtim. Ned döndüğünde bir bardak daha içtim. Sanki bir sirk ucubesiymişim gibi beni seyrediyordu.

«Beş altı bardak içtikten sonra etkisini görmeye başlayacaksın.»

«Sürahinin içine bir iki damla cin istemediğinden emin misin? Merak etme seni hile yapmakla suçlamam. Allahın belası su o kadar tatsız ki.»

«Su hayat iksiridir, sevgili dostum Ned. Eğer dünyayı ben yönetsem, yaratıcı insanlara yalnızca su ve ekmek verirdim. Ahmaklara ise istedikleri her türlü yiyecek ve içeceği serbest bırakırdım. Arzularını tatmin ederek zehirlerdim onları. Yemek ruhun zehiridir. Yiyecek açlığı, içki susuzluğu gidermez. Cinsel ya da öteki türlü yiyecek, insanların iştahını tatmin eder. Açlık ise başka bir şeydir. Açlığı hiç kimse gideremez. Açlık ruhun barometresidir. İnsanın kendinden geçmesi kuraldır. Vakar ve sükûnet hava şartlarından —stratosferin kalıcı ikliminden kurtulmaktır, görüyor musun? Çünkü, vakar ve sükûneti düşünebildiğin zaman, yücelmenin en yüksek noktasını aştın demektir. 'Öğlen saat on ikiyi bir dakika geçti mi, gece başlar,' derler Çinliler. Ama en yüksek ve aşağı noktada bir iki dakika

donmuş gibi kaskatı kalırsın. İki kutup arasında Tanrı sana zamanın etkisinden sıçrayıp kurtulma şansını verir. En aşağı noktada, ki bu da nesnel anlamda bir sarhoşluktur, delirmek ya da intihar etmek imtiyazına sahipsin. En yüksek noktada ise, bu nokta kendinden geçme noktasıdır, tatmin olmuş bir şekilde sükûna ve mutluluğa erişebilirsin. Kutsal saatte şimdi on ikiyi on geçiyor. Gece olmuş. Artık aç değilim, yalnız, mutlu olmak için, içimde çılgıncasına bir istek var. Demek ki bu sarhoşluğumu, kendimden geçmişliğimi seninle ve başkalarıyla paylaşmak istiyorum. Bu sarhoşluğun zaafı. Sürahideki suyun tümünü içtiğim zaman herkesin herkes kadar iyi olduğuna inanmaya başlayacağım: tüm değer ölçülerini kaybedeceğim. Bizim mutlu olmak denince aklımıza gelen budur: birbirimize benzer olduğumuza inanmak. Ruhumuzdaki zavallılığın bir hilesidir bu. Elektrikli yelpazeler ve hareket eder mobilyalarla döşenmiş Araf'a benzer bir şey. Sevinçli olmanın bir karikatürü yani. Sevinç, birlik, mutluluk ise çokluk demektir.»

«Bir şeyi açıklamama müsaade eder misin?» dedi Ned. «Sen şimdi bir yerlere varmak istiyorsun. Bense yavaş yavaş hoşlanmaya başlıyorum.»

«Bu mutluluğu yansıtıyor. Sen şimdi Ay'ın üzerinde yaşıyorsun. Ben parlaklığımı kaybettiğim an yok olursun.»

«İlahi Henry, insan senin yanında kendini afyonlanmış gibi hissediyor.»

Sürahi neredeyse tamamen boşalmıştı. «Şunu yeniden doldur,» dedim. «Aklım başımda, henüz sarhoş olamadım. Kızların dönmesini istiyorum. Teş-

vik edecek birilerine ihtiyacım var. İnşallah bir şeyin altında kalmamışlardır.»

«Sarhoş olduğun zaman şarkı söyler misin,» diye sordu Ned.

«Ben mi? Dinlemek mi istiyorsun?» *Pagliacci*'nin Prolog'una başladım.

Şarkının tam yarısına gelmiştim ki, kızlar ellerinde dolu paketlerle döndüler. Ben hâlâ şarkı söylemeye devam ediyordum. «Uçmuş olmalısın.» dedi Marcelle, bakışlarını birimizden ötekine kaydırırken.

«Sarhoş oluyor» dedi Ned. «*Suyla*.»

«*Suyla* mı,» diye hep birden sordular.

«Evet suyla. Bu, onun dediğine göre yücelmenin tersidir.»

Marcelle, «seni anlıyorum. Dur da nefesini koklayayım,» dedi.

«Benim nefesimi değil, onunkini kokla. İçkiyle sarhoş olmak bana yeter. On ikiyi iki dakika geçince artık gece olmuştur, der Henry. Mutluluk. Araf'ın iyi havalandırılmış bir şeklidir... Öyle değil mi Henry?»

«Dinle,» dedi Marcelle, «Henry sarhoş değil, sarhoş olan sensin.»

«Neşe birliktir; mutluluk her zaman için çoğunluktadır... veya bunun gibi bir şey. Buraya biraz daha erken gelmeliydiniz. Benim elimi yemek istedi. Ben karşı koyunca bu kez bir palto istedi. Gelin buraya... size Ulric'in resmini ne hale getirdiğini göstereceğim.»

Hep birden, bir köşesi çiğnenerek ezilmiş resme baktılar.

«Bu sana olan açlığıdır,» diye açıkladı Ned. «Bildiğimiz açlığı değil, ruhsal açlığı kastediyor.» Amaç, havanın her zaman için sakin olduğu stratosferdir. Öyle mi değil mi, Henry?»

Buz gibi bir gülüşle «öyle,» dedim. «Haydi Ned, az önce bana söylediklerini şimdi Mona'ya da söyle...» Ned'e göz kırparak yeni bir kadehi dudaklarıma götürdüm.

Ned, Mona'ya doğru dönerek, «bütün suyu içmesine göz yumacağınızı sanmam. Daha şimdiden bir sürahiyi bitirdi. Korkarım ödem veya beyin sulanması hastalığına tutulacak,» dedi.

Mona, araştıran gözlerle bana baktı. 'Bu rolün anlamı nedir,' der gibiydi.

Sihirli bir değnek uzatır gibi, elimi, yavaşça kolunun üzerine koydum.

«Sana bir şey söyleyecek. Sessizce dinle. Kendini daha iyi hissedeceksin.»

Bütün gözler Ned'e dikilmişti. Kızarıp bozardı.

«Ne oluyor,» diye sordu Marcelle. «Nedir söyleyeceğin bu kadar önemli şey?»

«Sanırım onun yerine benim söylemem gerekecek,» dedim. Mona'nın her iki elini ellerimin arasına alarak, gözlerinin içine baktım. «Söylediği şu Mona, 'Mona'nın seni etkilediği kadar, bir insanın bir başkasını etkilediğine tanık olmadım. Bazı insanların dini var; seninse aşkın. Sen dünyanın en talihli adamısın'.»

Mona: «Gerçekten böyle söyledin mi Ned?»

Marcelle: «Nasıl, ben seni, hiç etkileyemedim mi?»

Ned bocalamaya başladı.

«Sanıyorum bir kadeh içkiye daha ihtiyacın var,» dedi Marcelle.

«Hayır, içki yalnızca küçük arzuları tatmin eder,» dedi Ned. «Henry'ye bakılırsa, ben hayat iksirini arıyorum.»

Marcelle söze karıştı. «İksirini daha sonra vereceğim. Şimdi biraz tavuk sövüşe ne buyurulur?»

«Senin kemiklerin var mı,» diye sordum.

Marcelle şaşkın şaşkın baktı.

«Onları yemek istiyorum,» dedim. «Kemiklerde fosfor ve iyot vardır. Ne zaman bir şeyden kıvanç duysam, Mona beni kemikle besler. Görüyorsun, parladığım zaman etrafa hayat enerjisi saçıyorum. Senin kemiklere değil, kozmik sulara ihtiyacın var. Giydiğin cennet giysisi çok ince. Cinsel küreden ışık saçıyorsun.»

«Günlük konuşma dilinde bu ne anlama gelir?»

«Bu demektir ki, siz bitki tohumları yerine, ölümsüzlük veren Tanrısal gıdalarla besleniyorsunuz. Ruhsal hormonlarınız tükenmiş. Savaş arabası sürücüsü Krishna yerine Apis öküzünü seviyorsunuz. Cennetinizi bulacaksınız, ama çok alçak bir düzeyde. O zaman tek kurtuluş yolu çıldırmaktır.»

«Anlattıkların çamur kadar berrak,» dedi Marcelle.

Ned atıldı. «Saat gibi mekanik olmayın demek istiyor.»

«Ne saati? Siz ikiniz, ne Allahın belası şeylerden bahsediyorsunuz?»

«Anlamıyor musun Marcelle,» dedim. «Zaten sahip olmadığın bir şeyi aşk sana nasıl verebilir?»

«Benim bir sürü sorumluluktan başka bir şeyim

yok,» dedi Marcelle. «Hepsi onun.»

«Tıpkı böyle ve bu yüzden çok iyi oluyor.»

«Onu demek istemedim... Dinle, sen neden bahsediyorsun? Aklının başında olduğundan emin misin?»

«Senin ruhundan bahsediyorum,» dedim. «Senin ruhun aç. Daha önce de söylediğim gibi, kozmik sulara ihtiyacın var.»

«Yok yahu, peki bunları nereden satın alabilirim?»

«Bunları satın alamazsın... bunlar için yalvarır, dua edersin. Gökten düşen şifalı kutsal sudan bahsedildiğini hiç duymadın mı? Bu gece bu suyu iste: yıldızları eklemlerine güç verecektir...»

«Ben bu yıldız hikâyesinden bir şey anlamıyorum ama "küfürler" konusunda birşeyler biliyorum. Bana kalırsa siz ikiniz bana karşı anlaşmışsınız. Niye bir süre banyoya girip orada oynamıyorsunuz? Evlilik seni garip bir şekilde etkilemiş.»

«Gördün mü Henry?» diye lafa karıştı Ned. «Meseleyi ne güzel ortaya koyuyorlar. Sen her zaman "kuytun" için endişe edersin, değil mi şekerim?» Marcelle'in çenesini okşadı. «Düşünüyordum ki,» diye devam etti Ned, «bu gece çadır tiyatrosuna gitsek. Evliliğinizi değişik bir şekilde kutlamış olurduk. Ne dersiniz. Bilirsiniz orası insana ilham verir.»

Marcelle Mona'ya baktı. Teklifi parlak bir fikir olarak bulmadıkları besbelliydi.

«Önce yemek yiyelim,» dedim. «Deminki paltoyu ya da bir yastık getirin... Yanına da birşeyler isteyebilirim. "Küfe" meselesine gelince... Birisinin kı-

çından şöyle esaslı tarafından hiç ısırdınız mı? Hani kocaman bir lokma... Marcelle'i alalım, örneğin. İşte ben onun kıçına insanı tahrik eden bir "küfe" derim.»

Marcelle kıkırdadı. Elinde olmadan kalçalarını yokladı.

«Meraklanma henüz seni ısırmıyorum. Önce tavuk yenecek, sonra başka şeyler... Ama samimi konuşursak, insanın bazen büyük bir parça koparası geliyor, hani. Bir çift meme ucundan, o ayrı konu. Bir kadının memesinin uçlarını hiçbir zaman ısıramam, hani şöyle gerçekten demek istiyorum. Hep yüzüme süt fışkıracağından korkarım. Ve o meme uçlarının üzerindeki damarlar. Aman Allahım, çok kanlı olur. Ama güzel bir kıç? Ne olursa olsun, bir kadının kıçında kan olacağını düşünemezsin. Bembeyaz et. "Küfe"deki o yarığın da bambaşka bir tadı vardır. Orası "küfenin" herhangi bir yerinden daha da naziktir. Bilmem, belki abartıyorum. Her neyse, acıktım. Bir işeyip gelene kadar bekleyin. Çünkü sidik zoruyla kalkıyor. Kalkınca da ben yemek yiyemem. Bana siyah etlerden ve derilerden bir parça ayırın. Deriyi pek severim. Şöyle güzel bir organ sandviçi hazırlayın ve üzerine de biraz sos sürün. Aman Allahım, ağzım sulanıyor...»

Banyodan döndüğümde, Ned, «Şimdi daha iyisin ya,» diye sordu.

«Karnım aç. Orada büyük kovanın içindeki güzel kusmuk neyin nesi?»

«O mu? Çürük yumurtayla karıştırılmış kaplumbağa boku ve biraz da aybaşı salçası,» dedi Ned. «Nasıl, iştahını açtı mı?»

Marcelle, «konuyu değiştirseniz iyi olur,» dedi. «Ben o kadar nazenin değilimdir ama, yemekten önce kusmuktan bahsetmek de hoş olmuyor. Mutlaka pis birşeylerden konuşacaksanız, seksten bahsetmenizi tercih ederim...»

«Ne demek istiyorsun,» dedi Ned. «Seks, pis midir? Buna ne buyurulur Henry, seks pismiş.»

«Seks, ruhun ölümden sonra bedene dönüşünün dokuz nedeninden biridir,» diye cevap verdim. «Geri kalan sekizi önemsizdir. Eğer biz hepimiz melek olsaydık, cinsiyetimiz olmayacaktı, kanatlarımız olacaktı. Bir uçağın cinsiyeti yoktur: Tanrı'nın da öyle. Seks üremeyi sağlar, üreme ise başarısızlığa yol açar. Dünyanın seks gücü en yüksek insanları delilerdir derler. Cennette yaşarlar, fakat masumiyetlerini kaybetmişlerdir...»

«Zeki bir adam olduğun halde, zırvalıyorsun,» dedi Marcelle. «Niçin hepimizin anlayacağı şeylerden bahsetmiyorsun? Niçin bize melekler, Tanrı ve diğer aptalca şeyler hakkında nutuk çekiyorsun? Eğer sarhoş olsan o zaman başka; fakat sarhoş değilsin... hatta sarhoşluk bile taslamıyorsun... Sen çalım satıyorsun ve kendini beğenmişlik taslıyorsun. Kendini göstermek istiyorsun.»

«Güzel, Marcelle, çok güzel. Gerçeği duymak istiyor musunuz? Ben sıkıldım, patlıyorum. Artık burama geldi. Buraya yemek yemek ve bir miktar para istemek için geldim. Haydi, basit ve olağan şeylerden konuşalım. Son muameleniz nasıl oldu? Tavuğun beyaz etini mi, yoksa siyah etini mi seversiniz? Bizi düşünmekten ve hissetmekten alıkoyacak herhangi bir şeyden bahsedelim. Şüphesiz, çıka-

rıp bize hemen yirmi dolar vermen çok nazik bir davranıştı. Senin hesabına dürüst bir hareket. Ama senin konuşmanı dinledikçe uyuz oluyorum. N'olur bırak bir başkası konuşsun... değişik birşeyler söylesin. Kimseye kötülük yapmayacak kadar iyi kalpli olduğunu biliyorum. Yalnızca kendi işine bakıp başkasınınkine karışmasan iyi edersin. Fakat bu beni ilgilendirmez. İyi, kibar ve cömert insanlardan bıktım. Allah kahretsin, bu ortamda sarhoş bile olamıyorum. Kendimi Yahudi gezgin gibi hissediyorum. Evi ateşe vermek veya buna benzer birşeyler yapmak istiyorum. Donunuzu çıkarıp kahveye batırsanız, belki biraz faydası olur. Bir domuz sosisiyle kendinizi tatmin edebilirsiniz. Diyorsunuz ki, basit olalım. Pekâlâ. *Sesli osurabiliyor musunuz?* Dinleyin, benim de bir zamanlar olağan düşüncelerim, olağan düşlerim, olağan arzularım vardı. Neredeyse çıldıracaktım. Olağandan nefret ederim. *Ölüm* olağandır —herkesin başına gelebilir. Ben ölümü reddediyorum. Sonsuza kadar yaşamayı kafama koydum. Ölüm kolaydır: her şey bir anda olur biter, ancak bir daha masturbasyon yapamazsın. Ned "kuytunu seviyorsun" diyor. Tabii, herkes sever onu. Peki sonra ne olacak? On yıl içinde buruşacak ve memeleriniz birer boş torba gibi sarkacak. On yıl... yirmi yıl... ne fark eder? Birkaç kere iyi seviştiniz, sonra kurudunuz. Peki sonra ne olacak? Eğlenmeyi bıraktığınız anda melankoliye saplanıyorsunuz. Hayatınıza siz değil oranız yön veriyor. Kalkmış bir organın merhametine kalmışsınız...»

Hâlâ bir yumruk yememiş olmanın şaşkınlığı

içinde, nefes almak için bir an durakladım. Ned'in gözlerinde, dostça mı düşmanca mı olduğu anlaşılmayan bir pırıltı vardı. Pinekleyen baykuşlar gibi sessiz sessiz oturmalarını değil, birinin bir hareket yapmasını, bir şişe fırlatmasını, ortalığı birbirine katmasını, haykırmasını bekliyor ve umuyordum. Niçin Marcelle'e atıp tuttuğumu bilemiyorum, halbuki bana hiçbir kötülük yapmamıştı. Onu yalnızca bir araç olarak kullanıyordum. Mona'nın sözümü kesmesi gerekirdi. Bir bakıma onun bu şekilde göstereceği bir tepkiye bel bağlamıştım. Fakat hayır, Mona tuhaf bir kayıtsızlık içindeydi ve garip bir sessizliğe bürünmüştü.

«İçimi dökmüş bulunuyorum,» diye devam ettim. «Özür dilerim Marcelle, sana ne diyeceğimi bilemiyorum. Sen bunu hak etmemiştin.»

Marcelle, neşeli bir tavırla, «pekâlâ,» dedi. «Seni yiyip bitiren bir şey var. Bu ben olamam... çünkü... neyse, beni tanıyan herhangi bir kimse benimle böyle konuşmaz. Niçin biraz da cin içmiyorsun? Suyun ne yaptığını gördün. Al bakalım, demir gibi sert bir kadeh...» Kadehi başıma diktim ve gözlerimin önünde at nallarının çıkardığı kıvılcımlar uçuştu.

«Gördün ya... kendini insan gibi hissediyorsun şimdi, öyle değil mi? Biraz daha tavuk al. Ve biraz da patates salatası. Senin derdin aşırı derecede alıngan olman. Benim ihtiyar da öyleydi. Bakan olmak isterdi ama muhasebeci oldu. Çok bunaldığı zaman annem onu içirip sarhoş ederdi. Sonra hem bizim hem de annemin pestilini çıkarırdı. Tabii ondan sonra rahatlardı. Hepimiz rahatlardık. İnsanlar hak-

kında kötü niyetler beslemektense, onları dövmek daha iyi. Eğer bir bakan olsaydı bizim ihtiyar, daha iyi davranamazdı: Sanki dünyaya karşı kin dolu olarak doğmuştu. Herhangi bir şeyi eleştirmeden mutlu olmazdı. Bu yüzden insanlardan nefret edemem. Bunun onu ne hale getirdiğini gördüm. Tabii kuytumu severim. *Kim sevmez*, senin dediğin gibi. Çapraşık olmayan, kolay işleri severim. Eğer becerebilirsem insanları mutlu etmekten hoşlanırım. Belki aptalca bir şey, ama insan kendini daha iyi hissediyor. Benim ihtiyar iyi bir hayata başlayabilmek için her şeyin yıkılması ve yok edilmesi gerektiğine inanırdı. Benim felsefem, eğer buna felsefe demek mümkünse, bunun tam aksidir. Herhangi bir şeyi yıkıp yok etmeye gerek duymam. İyiyi eker, kötüyü ise kendi haline bırakırım. Bu hayata kadınca bir bakış biçimidir. Ben tutucuyum. Erkeklerin kendilerini aptal gibi hissetmemeleri için, kadınların dilsiz rolü oynamaları gerektiğini düşünüyorum...»

Ned, «yeter artık,» diye haykırdı. «Daha önce hiç böyle konuştuğunu duymamıştım.»

«Tabii duymadın sevgilim. Benim de birkaç gram aklım olduğunu hiçbir zaman düşünmedin, değil mi? Senin için önemli olan, benimle yatmak, sonra da uyumaktı. Bir yıldan beri benimle evlenmeni istiyordum. Şimdi görüyorum ki, sen henüz buna hazır değilsin. Senin başka sorunların var. Neyse, bir gün gelecek, yalnızca bir sorunun olduğunu keşfedeceksin —*kendin*.»

«Güzel. Çok güzel, Marcelle,» diyerek birdenbire patlayan Mona oldu.

«Allah kahretsin,» dedi Ned. «Nedir bu —bize karşı yapılmış bir ittifak mı?»

Marcelle kendi kendine konuşuyormuş gibi, «bilmiyorsun,» dedi. «Bazen kendimi gerçekten kuluçkadaki tavuk gibi görüyorum. Burada bu adamın benimle evlenmesini bekliyorum. Farzet ki benimle evlendi —peki sonra? Evlendikten sonra beni evlenmeden öncekinden daha iyi mi tanıyacak? Bana âşık değil. Eğer bir adam âşıksa, gelecek hakkında bir endişesi olmaz. Aşk bir kumardır, haraç değil. Ned, bundan sonra artık seni merak etmeyeceğim. Kendi kendine acırsın. Acınacak cins insanlardansın ve bunun tedavisi de mümkün değildir. Bir süre endişelendim ve üzüldüm, yani senin için üzüldüm demek istiyorum. Fakat bitti artık. Ben *aşk* istiyorum, korunma değil.»

Konuşmanın beklenmedik bir şekilde yön değiştirmiş olmasının yarattığı hayal kırıklığıyla Ned, «Allahaşkına biraz ciddi olmuyor muyuz,» diye söylendi.

«Ciddi mi,» diye sordu Marcelle alaycı bir ifadeyle. «Seni önemsiyorum. Ömrünün sonuna kadar bekâr kalabilir ve seni düşündüren bütün çetin sorunların üstesinden gelebilirsin. Omuzlarımdan ağır bir yük kalkmış gibi hafifledim.» Bana döndü. «Teşekkürler Henry, aklımı başıma getirdiğin için. Umarım bundan sonra böyle saçma şeyler konuşmazsın...»

XXII

Cleo, Houston Caddesi Çadır Tiyatrosu'nda hâlâ gözdeydi. Mistinguett gibi efsane haline gelmişti. Patron olan Minsky Kardeşler'in, her akşam, üstü kapalı bahçede de topladıkları kalabalığı onun nasıl büyülediğini anlamak kolaydır. Bunun için herhangi bir kimsenin, haftanın herhangi bir gününde, bilet gişesinin yanında durarak, peşpeşe içeri girenleri görmesi yeterlidir. Akşamları Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx, Staten Island ve New Jersey'in her tarafından gelen seçkin bir kalabalık olurdu. Akşam programlarında Park Caddesi'nden bile müşteriler gelirdi. Gündüzün parlak ışığında, çiçekbozuğu gibi delik deşik olan büyük çadır ve papazın her zaman merdivenlerinde dikilerek hoşnutsuzlukla kıçını kaşıdığı bitişikteki karanlık ve kasvetli Katolik Kilisesi, ortalığa karamsar bir hava verirdi. Allah'ın olmadığını açıklamaya çalışan bir şüpheci'nin katı mantığının gerçekle karşılaşması halinde ortaya çıkan manzara gibiydi.

Pek çok kez, tiyatronun girişinde, gözlerimi dört açarak, içeriye girebilmemi sağlayacak kadar para verebilecek birini gözlemişimdir. İnsanın işsiz olduğu veya kendini iş arayamayacak kadar yorgun hissettiği zaman, sadece sıcak olduğu için saatlerce bir genel helada ayakta dikilmektense böyle bir yerde birkaç saat oturabilmesi, şüphesiz bin kat iyidir. El ele tutuşmuş seks ve sefalet.

Tiyatronunun tahrik edici ağır kokusu! kenefin sidik ve kâfur karışımı kokusu! Ter, kirli ayak, pis nefes, jiklet ve dezenfektan karışımı berbat bir koku! Sanki bir sinek bulutuymuşsunuz gibi doğrudan doğruya size doğrultulmuş püskürtücülerden çıkan hasta edici deodoran kokusu! İğrenç mi? Kelime ile tanımı imkânsız. Onan'ın kendisi bile bu kadar pis kokamazdı.

Dekor ise başka bir âlemdi. Renoir'ın kangrenin son safhalarında iken yaptığı bir tablonun taklidi. Mardi Gras ışık oyunları ile yapılmış, kırmızı ışıkların aydınlattığı çürümüş bir organ. Gösteriden sonra yaya olarak eve döneceğinizi bildiğiniz halde, burada, Gomore şafağında Moğol aptalları ile bir arada oturmak, insana anlatımı güç bir zevk verirdi. Bunun tadına ancak, kendisi gibi yüzlerce kişinin oturup perdelerin kalkmasını beklediği bu büyük ve sıcak salonda cebinde meteliği olmayan bir kimse varabilirdi. Etrafınızda fıstık yiyen veya bir çikolata çubuğunu yalayan ya da kamış ile gazoz içen yetişkin aptallar. Lümpen proleterler. Kozmik sosyete dökümü.

Son derece ağır ve pis bir hava. Asbest perdenin üzerinde bulaşıcı hastalıklarla ilgili ilaç isimleri, pelerin ve elbise, kürk, diş macunu ve sanki hayatımızda zaman pek önemliymiş gibi, saat reklamları. Sokağa atacak paramız varmış gibi, gösteriden sonra hepimiz kızları seyretmek ve Aurora Borealis'i veya Kırmızı, Beyaz ve Mavi'yi görmek için Louie'nin ya da August'un yerine düşeceğimizi bildiğimiz halde, gösteriden sonra, birşeyler atıştırmak üzere nereye gidebileceğimizi düşünürdük.

Ah, o teşrifatçılar... Eğer erkekse, kılıksız, kodes kuşu tipler ve eğer kadınsa orospu kılıklı karılar. Ara sıra sarışın, sırnaşık ve küstah tavırlı, alımlı bir Leh kızı teşrifatçılık yapardı. Şu, kıçını dönüp kısa bir muamele ile para kazanmaktansa, kapıda durup namusuyla birkaç kuruş kazanmayı yeğleyen salak Lehler'den biri. Yaz kış, iç çamaşırlarının pis kokusunu duyabilirdiniz.

Her neyse, her şey peşin para ile ve serbest — işte Minsky planı. İşlemiyor değildi, hani. Gösteri ne kadar pespaye olursa olsun, plan aksamıyordu. Eğer oraya sık sık gidenlerdenseniz, sadece sahnedekilerin değil, salondakilerin de çehrelerini çok iyi tanırsınız; orası bir aile toplantısı gibidir. Eğer kendinizi küskün ve nefret dolu hissediyorsanız, aynaya bakmanıza gerek yok —yanınızda oturan kişinin yüzüne bakmanız kâfidir. Buraya "Benzer İnsanlar Evi" denilse yeridir.

Yeni ve değişik olan hiçbir şey yoktur. Her şeyi daha önce en az bin kez görmüşsünüz gibi gelir size. Her şey, görmekten gına getirdiğiniz bir kancık gibidir —her kıvrımını ve her buruşuğunu ezbere bildiğiniz. O kadar usanmışsınızdır ki içine tükürmek istersiniz. Oh evet, ara sıra insanın aklından ateş etmek, bir makineli tüfeği adamlara, kadınlara ve çocuklara çevirip karınlarını kurşunla doldurmak geçer. Bazen bir çeşit baygınlık gelir; kendinizi yere düşüyormuş ve yerde fıstık kabukları arasında yatıyormuş gibi hissedersiniz. Bırakın, insanlar yağlı, pis kokan, boklu ayakları ile üzerinizden geçsin.

Her zaman işin şoven bir yanı da olurdu. Kokmuş bir karı, önünü ve ardını Amerikan bayrağı ile

örtmüş olarak sahneye çıkar, hırıltılı sesiyle bir şarkı söyleyerek çadırı yerinden oynatırdı. Eğer yeriniz elverişli ise onu sahnenin bir ucunda burnunu bayrağa silerken bile yakalayabilirsiniz. Ve hıçkırık faslı... vatan şarkılarını ne kadar da severler!

Zavallı, köpek kulaklı aptallar. Ev ve ana söz konusu olunca yasından mızıklayan fareler gibi duygulanırlar. Kadınlar helasından bu numara için getirilen ak saçlı, geri zekâlı kadın, her zaman hazırdır. Kadının gece gündüz kenefte oturmasının mükâfatı bunun gibi duygusal numaralardan birinde rol almaktır. Bu kadının çok geniş kalçaları — şüphesiz düşük bir de rahmi— ile cam gibi parlak gözleri vardı. Herkesin anası olabilecek olan bu kadında zavallı ve ibret verici bir hal göze çarpardı. Sanki bu kadın, otuz beş yıllık doğurganlık, koca dayağı, düşük, kanama, ülser, tümör, fıtık, varis ve diğer bozukluklarla, analık denilen kavramın canlı bir resmiydi. Herhangi bir kimsenin, bu kadının kafasına bir kurşun sıkarak işini bitirmeyi akıl etmemiş olması beni her zaman şaşırtmıştır.

İnkâr etmemek gerek; Minsky kardeşler her şeyi, evet, bir insanın kaçıp kurtulmak istediği herhangi bir şeyi ona hatırlatan her şeyi düşünmüşler. Beyinlerinizin içindeki bitler de dahil olmak üzere, eskimiş ve solmuş olan her şeye yeniden bir hareketlilik vermeyi başarmışlar. Şüphe yok ki, ticareti iyi bilen adamlar. Hatta, bitişikteki Katolik Kilisesi'nin desteklenmesine katkıda bulunuyor olsalar bile, solcudurlar da. Pratik anlamda Tanrı'nın Birliği mezhebindendirler. Gönülleri fakir olanların, geniş yürekli, açık fikirli eğlence düzenleyenleri. Buna hiç

şüphe yok. Hasılatı saydıktan sonra, gece Türk hamamına ve vakit buldukça da sinagoga gittiklerine eminim.

Yine Cleo'ya dönelim. Geçmişte olduğu gibi, o gece de yine Cleo vardı. Cleo, biri aradan önce, öteki de gösterinin sonunda olmak üzere iki kez sahnede görünecekti.

Ne Marcelle ne de Mona daha önce böyle bir çadır tiyatrosuna gitmiş değillerdi. Her şeyi baştan sona merak ve ilgi ile izliyorlardı. Komedyenler hoşlarına gitti; ancak bundan sonraki pespayeliğe hazır değildiler. Komedyenler toprak ağası rolü oynuyorlardı. Bilinçsiz olanın üstün olanı yönettiği bir dünyayı canlandırabilmeleri için sadece bir çift bol pantolona, bir lazımlığa, bir telefona ve bir de eski bir şapkaya ihtiyaçları vardı. Her çadır tiyatrosu komedyeninin, eğer ekmeğini hak ediyorsa, kahramanca bir yanı vardır. Her gösteride, bilinçaltı benliğinin önünde hortlak gibi dikilen sansürü yere çalar.

Her neyse, Cleo! Cleo sahnede göründüğü zaman, herkes fışkırtmaya hazır bir durumdadır. (yalnız, zengin bir mihracenin rahatlıkla masturbasyon yapabilmek için en az altı sıra yeri kapattığı Hindistan'daki gibi değil). Burada herkes şapkasının altında işe koyulur. Bir koyu süt töreni. Meni, benzin kadar bol akar. Kör bir adam dahi ortalıkta kancıktan başka bir şey olmadığını fark eder. İnsanı asıl şaşırtan şey, hiçbir zaman toplanma olmamasıdır. Ara sıra biri çıkıp, evinde paslı bir jiletle hayalarını keser, fakat böyle ufak tefek şeyleri gazeteler yazmaz.

Cleo'nun dansını muhteşem hale getiren şeylerden biri de, kuşağının ortasında, tam kuytusunun üzerine yerleştirilmiş bir ponpondu. Gözlerinizi o noktaya dikmenize yardım ederdi. Cleo bunu fırıl fırıl döndürebildiği gibi, cereyan çarpmışcasına hoplatır ve titretebilirdi de. Bazen orgazm olmuş bir kuğunun dinlenmeye çekilmesi gibi, kesik kesik hareketlerle gevşerdi. Bazen bu ponpon arsız ve edepsiz olurdu, bazen de somurtkan ve suratsız. Bu ponpon, Cleo'nun bir parçası, onun Venüs tepesinde çıkmış bir tüy yumağı gibiydi. Bunu, bir Cezayir kerhanesinde, Fransız bir tayfadan ele geçirmiş olmalıydı. Henüz kadınların orasına burasına el atmamış olan on altı yaş civarındaki gençler için, bu numara oldukça tahrik ediciydi.

Yüzünün neye benzediğini bir daha kolay kolay anımsayamadım. Hayal meyal aklımda kaldığına göre, ucu kalkık bir burnu vardı. Vücudunun önden görünüşünde, tam ortada, karmen kırmızısı ile boyanmış büyük bir göbek görürdünüz. Bu göbek, aç bir ağız gibi dururdu. Birdenbire felç olan bir balığın ağzı gibi. Kuytusuna bakmanın bunun yarısı kadar bile heyecan vermeyeceğine eminim. Olsa olsa, köpeğin bile başını çevirip koklamayacağı pembemsi ve mavimsi bir dilim et. Belinin üst kısmı, göğüs kemiklerinin altından kubbeleşmiş, dolambaçlı bir armudu andıran et, daha canlıydı. Göğsü bana hep, baldırları şemsiye tellerinin iskeleti gibi son bulan bir terzi mankenini çağrıştırırdı. Çocukken elimi mankenin göbeğinde gezdirmekten zevk alırdım. Aslında mankenin kollarının ve bacaklarının olmayışı, vücudunun dolgun güzelliğini daha

da artırırdı. Bazen, alt tarafında bir şey olmaz, sadece boynunda parlak siyaha boyanmış bir yaka bulunurdu. Ne güzel kaçamaklardı bunlar. Bir gece, asıl gösteriden önceki zamanı doldurmak için yapılan küçük bir gösteride, evlerdeki elbise modellerinin canlısına rastladım. Sahnede sanki yüzüyormuşçasına rahat ve zarif el hareketleri ile dolaşıyordu. Yanına epeyce yaklaşarak konuşmaya başladım. Büyük şehirlerin şık semtlerindeki kuaförlerde görebileceğiniz balmumundan yapılmış heykelleri andıran oldukça güzel bir başı vardı. Viyanalı olduğunu öğrendim; doğuştan ayakları yokmuş. Fakat yoldan çıkıyorum... Beni cezbeden taraf, mankende görmüş olduğum şehvet veren kabarıklığın, armuta benzer çıkıntı ve kıvrımın bu kızda da mevcut olmasıydı. Onu her açıdan görebilmek için uzunca bir süre sahnenin önünde dikildim. Bacaklarının başlangıç yerlerinin bu kadar birbirine yakın olması şaşırtıcıydı. Onu inceledikçe, ona olan isteğim artıyordu. Kendimi, kollarımı onun ince beline dolamış, yerden kaldırmış ve alıp kaçırarak ırzına geçiyormuşum gibi hayal ediyordum.

Gösteriye ara verildiğinde, kızlar helaya, sevgili yaşlı anayı görmeye gitmiş oldukları için, Ned ile ikimiz, tiyatronun dışının da görülebildiği demir merdiven üzerinde durmuştuk. Üst basamaklardan, sokağın karşısında sevgili ihtiyar annelerin kızgın hamamböcekleri gibi aceleyle gidip geldikleri evlerin içi bile seçilebiliyordu. Eğer sağlam bir mideniz varsa ve Chagall'ın ultraviyole düşlerinden zevk alıyorsanız, bu küçük daireler oldukça rahattır. Yemek ve yatak en gerekli ihtiyaçlardır. Bu iki şey ba-

zen birbirinden ayrılamayacak şekilde karışır, tüberküloz korkusuyla bütün gün kibrit satan baba ise kendini yatak, yorgan yerken bulurdu. Obur, güzel kokulu restoranda yemeyi tercih eder; fakir, merdivenleri tırmanırken başına gelecekleri düşünerek midesinden hastalanır. Zengin adam ise iştahını açmak için köpek gezdirir. Fakir adam orospuya baktığında onu tepmeyi geçirir aklından. Açtır, arzuladığı şeyler için ebedi bir açlık duyar. Bir nefes taze hava bile onun için bir lükstür. Ama köpek olmadığı için kimse onu gezdirmez, hava almaya da çıkarmaz maalesef. Pencereden dirseklerine abanarak sarkan fakirler görürüm bazen; kafaları, kolları arasında duran balkabaklarını andırır: akıllı biri hemen anlar ne düşündüklerini. Arada bir gecekondu apartmanlar çevreyi havalandırma düşüncesiyle yerle bir edilir. Çekilmiş diş yerleri gibi duran bu boş arsalardan geçerken, oralarda yaşayan fakirleri düşünür, onları pencere kenarında yerçekimine ihanet eder bir vaziyette asılı, kanlı ve kederli olarak hayal ederdim. Bu hayaletlerin kim farkına varır? Kim aldırır onların havada asılı ya da üç metre yerin altında olmalarına? Esas olan gösteridir, Shakespeare'nin dediği gibi. Pazarları da dahil olmak üzere, günde iki defa gösteri vardır. Buğday, mısır kıtlığında, eski çoraplardan türlü yapılmaz mı? Minsky Kardeşler eğlence tertip etmeye vermişlerdir kendilerini. Hershey Almond Bars'a da her zaman gidebilirsiniz, gitmeden önce ve gittikten sonra genellikle iyidir. Her hafta yeni bir gösteri —eski kadro ve bayat esprilerle birlikte. Centilmen Minsky'ler için en büyük felaket, Cleo'nun fıtık ol-

ması ya da hamile kalmasıdır. Daha kötüsünü düşünmek mümkün bile değildir. Tetanoz, tifo ya da klostrofobiye tutulsa, hiç kimsenin umurunda bile olmaz. Menopoz geçirmesi bile önemli değildir. Ama fıtık söz konusu olunca, bu ölüm demektir — tamiri imkânsızdır.

Bu arada Ned'in kafasından neler geçtiğini sadece tahmin edebiliyorum. «Oldukça korkunç, değil mi,» diye fikrini söyledi, benim tahminlerimi doğru çıkaran bir tonla. Gayet lakayt bir tavır vardı sözlerinde. Aslında, bu konuda elden gelen bir şey yok demek istiyordu. Yirmi beş yaşındayken, reklamcılık dalında sanat yönetmenliği yapmıştı; beş altı yıl önce. O vakitten beri de işleri ters gidiyordu; ne var ki, bu onun hayat hakkındaki fikirlerini hiç etkilememişti. Ama sadece fakirlikten uzak durmalı yolundaki temel kavramı doğrulamıştı onun kafasında. Uzun bir aradan sonra, yeniden zirveye çıkıp emir aldığı kişilere emir verecek duruma gelebilirdi.

Kafasına takılmış bir fikirden bahsetti bana, gene reklamcılık işiyle ilgili. (Sağlıklarını bozmadan, insanlar nasıl daha fazla sigara içebilir.) Bütün engel, onun, lafını dinletemeyecek seviyede olmasıydı. Sanat yönetmeni olmaya devam etseydi, bu fikri herkesçe çok parlak olarak nitelenip kabul edilirdi. Ned sadece durumdaki çelişkiyi görüyordu. Bunu da görünüşüne bağlıyordu —belki de eski kendinden emin hali kalmamıştı. Daha iyi bir gardırobu, boş geçirecek vakti ve doğru hevesleri olsaydı... ve bunun gibi. Marcelle de üzüyordu onu. Onu sömürüyordu. Onu her sevişinde parlak bir fikir katlolu-

yordu. Bir süre yalnız kalıp meseleyi enine boyuna düşünmek istiyordu. Marcelle istendiği zaman hazır olsa, öyle acayip saatlerde çıkagelmese —tam birşeylerin içine dalmışken— her şey kıyak olacaktı.

«Sen şişe açacağı istiyorsun, kadın değil,» dedim.

Güldü, hafifçe bozularak.

«Sen de biliyorsun nasıl olduğunu,» dedi. «Allah için onu seviyorum... gayet tatlı. Başkası olsa beni çoktan ekmişti. Ama —...»

«Evet biliyorum. Bütün mesele onun yapışması.»

«Kulağa kötü geliyor, değil mi?»

«Zaten öyle,» dedim. «Dinle, hiç bir daha sanat yönetmeni olmayacağını, bu konudaki bütün şansını kullandığını düşündüğün oluyor mu? İşte şimdi önünde yeni bir fırsat var ve sen onu heba ediyorsun. Evlenip birşeyler... nasıl diyeyim yani... herhangi bir şey... Ne fark eder zaten? Mütevazı bir düzeyde, normal, mutlu bir hayat yaşamak elinde. Herhalde bir süt kamyonu sürmenin daha ehven olacağını düşünmüyorsun. Senin için çok monoton olurdu, değil mi? Çok da berbat! Mezar kazıcı olsan, sana, Palm Olive Sabun Kumpanyası başkanından daha çok saygı duyarım. Orijinal fikirlerle yanıp tutuşmuyorsun nasılsa, sadece kaybolmuş bir şeyi yeniden diriltmeye çalışıyorsun. Seni güden gururun, hırs değil. Kafanda yeni fikirler olsaydı daha esnek olabilirdin: bunları en az yüz farklı biçimde ispat edebilirdin. Seni kıskaca alan başarısızlık. Belki de başına gelen en fevkalade şey bu. Ama sen şanssızlıklarından nasıl faydalanacağını bilmiyorsun. Belki de tamamen başka şeyler yapmak için

yaratılmışsın ama bunun ne olduğunu anlamak için şansını bile denemiyorsun. Öyle bir saplantın var ki kapana kısılmış fare gibi dönüyorsun. Bana sorarsan korkunç. Her şeyin altından kalkmak istiyorsun, ama küçük parmağını bile oynatmıyorsun. Tahtına geri dönüp reklam dünyasının kralı olmak istiyorsun. Bunu yapamadıkça da etrafında ne kadar insan varsa mutsuz kılmaya uğraşıyorsun. Kendini hadım edip, arkasından da, hayalarımı kestiler diyeceksin...»

Müzisyenler akorda başlamışlardı; yerimize gitmeliydik. Mona'yla Marcelle çoktan oturmuş, derin bir konuşmaya dalmışlardı. Çukurdaki orkestradan boru gibi bir ses çıktı aniden, sanki muşambadan dar bir ceketin üzerine prusik asit dökülmüşçesine. Piyanodaki kırmızı saçlı adam sanki kemiksizdi, parmakları piyano tuşları üzerine şarkıt gibi iniyordu. Millet daha tuvaletten yeni dönüyordu. Müzik gittikçe şiddetleniyordu mızıka ve davul cinsinden enstrümanların başlamasıyla. Orada burada lambalar göz kırpıyordu, elektriklenmiş baykuşlar gözlerini açıp kapatıyormuşçasına. Önümüzde oturan genç hanım da bir posta kartına bakıyordu kibrit alevinde, Babil fahişesinin ya da yapışık Siyam ikizlerinin sırrını çözmek istermişçesine.

Perde açıldığında, Rivingstone Sokağı'nın arka kesimlerinden gelen Mısırlı güzelleri gördük, oltadan yeni çıkarılmış dere balıkları gibi oradan oraya atıyorlardı kendilerini. Kemikli bir akrobat yerde yanarak dönen fişeklerden hazırladı bir tane, sonra da koca bir çakı gibi bükülerek bir iki takladan sonra kendi küfesini öptü. Müzik gittikçe çorba oluyor-

du, bir ritimden ötekine geçiyordu. Her şey bozulmaya yüz tuttuğunda, korocular ortadan silindi, akrobat da cüzamlı gibi topallayarak gitti ve yerlerine zampara pozunda iki saçma maskara geldi. Arka perde indi ve iki maskara Irkutsk şehri sokaklarından birinde kaldılar. Biri öylesine kadın istiyordu ki, dili dışarıdaydı. Öteki de at eti erbabıydı. Elinde Open Sesame cinsinden bir alet vardı, 964 dolar 32 sent karşılığında arkadaşına satmak istiyordu. Bir buçuk dolara anlaştılar sonunda. Mükemmel. Sokaktan bir kadın geliyordu. A Caddesi'ndendi. Aleti alan, kadınla Fransızca birşeyler konuştu. Adamın bütün yaptığı şöyle bir dönmek; kadın da kollarını doluyor onun boynuna. Bu böyle seksen sekiz varyasyonla devam eder geçen hafta olduğu, önümüzdeki hafta da olacağı gibi —Bob Fitzimmons zamanından beri de böyle sürer gider zaten. Perde kapanır, parlak bir genç adam mikrofonla çıkar. Kaledonya'daki sevgilisine mektup götüren bir uçak hakkında romantik bir türkü tutturur.

Yeniler çıktı sahneye, bunlar da Navajolar'ın kılığına bürünmüşlerdi. Elektrikten yapılma kamp ateşinin etrafında dönmeye başladılar. Müzik "Pony Boy"dan "Keşmir Şarkıları"na sonra da "Yüzdeki Yağmur"a geçti. Letonyalı bir kız saçında koca bir tüyle Hiawatha gibi batan güneş ülkesine doğru bakıyordu. Bing Crosby Junior'ın Amerindian folklorundan söylediği şarkılar bitene kadar, kız parmakları ucunda durdu. Sonra bir tabanca sesi duyuldu, bir Amerikan bayrağı çekildi, akrobat birkaç takla atarak eve doğru yöneldi, Hiawatha bir İspanyol dansı yaptı, orkestraya da sanki felç geldi. Elektrik-

ler söndüğünde, beyaz saçlı bir annenin elektrikli sandalyedeki oğlunun ölümünü bekleyişini gördük. Bu kalp parçalayıcı sahne, "Altındaki Gümüş İplikler"in tiz sesli bir aranjmanı ile devam etti. Hürriyet kahramanı rolündeki, birkaç dakika sonra elinde bir oturakla sahneden kaybolacak olan bir palyaçoydu. Başaktrisin mayo ölçülerini alması gerekiyordu. Kadın kıçını, en kesin ölçüler alınabilecek biçimde eğip yayacaktı. Bu sahneden sonra da bir tımarhane hemşiresi rolüne girerek, elindeki su dolu şırıngayı, palyaçonun pantolonundan içeri boşaltacaktı. Daha sonra iki başaktris sabahlıklarıyla belireceklerdi. Rahat döşenmiş bir evde erkek arkadaşlarının telefonunu bekleyeceklerdi. Erkek arkadaşları arayacak, sonra da eve gelerek pantolonlarını çıkarmaya başlayacaklardı. İşte bu sırada da kocalar gelecek, evdeki erkekler de topal serçeler gibi zıplamaya girişeceklerdi.

Her şeyin süresi hesaplanmıştı. Saat 10:23'ü çaldığında Cleo ikinci ve son numarasını yapmaya hazırdı. Kontratında tam sekiz buçuk dakika ayrılmıştı ona. Daha sonra on iki dakika kanatlarıyla bekleyecek ve final için ötekilere katılacaktı. O on iki dakika mahvediyordu onu. Tamamen kaybedilen kıymetli dakikalar. Elbiselerini bile değiştiremezdi. Bütün parlaklığını perde inene kadar göstermesi gerekiyordu. Bu da onu yakıp kül ediyordu.

10:22 ve yarım! Menfur bir dekreşendo, davulların iki - dört vuruşları gittikçe hafifliyor. Çıkışlardan başka her yerin ışıkları sönüyor. Saat 10:23'te projektör bir noktaya tutulacak, önce bir el, sonra bir kol, daha sonra da bir göğüs görülecektir. Baş,

vücuttan sonra ortaya çıkar, halenin azizden sonra belirmesi gibi. Kafa, kabak yapraklarından yapılma bir zırhın içindedir, sadece gözler açıktadır: onlar da yılan balıklarıyla mücadele eden deniz kirpilerini andırır. Kırmızı bir ağız içine de telsiz yerleştirilmiştir: bu da sağır dilsiz kodu kullanan bir vantrologdur.

Cleo vücudunu davulun yuvarlanışı gibi büyük titremelere kaptırmadan önce, ipnotik bir yumuşaklık ve kobra esnekliği içinde dolanır sahnede. Süt beyaz bacakları boncuklardan yapılı bir tül altındadır: pembe meme başları şeffaf bir ipekle örtülüdür. Kemiksiz, süt gibi ve uyuşuk: samandan yapılma peruklu bir denizanasının cam boncuklar gölündeki hali gibi.

Üstündeki çıngıraklı giysileri atarken bombomlar dom-dom, dom-domlar da bom-bom olur.

Siyah Afrika'nın kalbindeyiz şimdi de, Ubangi Nehri'nin aktığı yerde. Birbirine kenetli iki yılan, ölüm kalım savaşı veriyor. Boğa yılanı olan büyüğü, küçük olanı kuyruğundan başlayarak yutuyor. Küçük yılan on iki ayak boyunda, hem de zehirli. Son nefesine kadar savaşıyor; üstüne büyük yılanın çeneleri kapanırken bile, zehirli dişleriyle tükürüyor. Şimdi bir güzel uyku gerek hazım için. Bu uzun sessiz kavga hırs değil; açlık kavgası. Afrika kıtasında açlık hükmeder. Sırtlanla akbaba hakemlik eder bu kıtada. Tüyler ürpertici bir sessizliğin korkunç homurdanmalar ve can çekişme çığlıklarıyla bozulduğu bir kıtadır burası. Yaşayanların bolluğu, ölümün iştahını kamçılar. Kin yoktur, sadece açlık vardır. Bolluk içinde açlık. Ölüm çabuk gelir.

Kavgada yenik düşme anını, hazım izler. Açlıktan çılgına dönmüş küçücük balıkların bir devi yutup iskeletini bırakışları birkaç saniye alır. Su gibi kan emilir. Saçla deriye anında el koyulur. Pençe ve dişler silah ya da süs olarak kullanılır. Hiçbir şey ziyan edilmez. Her şey kan dondurucu çığlıklar içinde yenip bitirilir. Ölüm, ormanda ya da nehirde bir şimşek gibi gelir. Büyük yaratıkların küçüklerden hiçbir ayrıcalığı yoktur. Hepsi avdır.

İnsanlık Krallığı'ndan arta kalanlar, bu sonu gelmeyen mücadelenin içinde dans ederler. Açlık, Afrika'nın güneş sistemi, dans ise ay sistemidir. Dans, ikinci açlık duygusunun, seksin ifadesidir. Açlık ve seks, ölüm kalım savaşında kenetlenen iki yılandır. Başı sonu yoktur bu savaşın. Biri ötekini, yenisini yaratmak için yutacaktır: bu işlem de et'e dönüşecektir. Kendi kendine işleyen amaçsız bir makina, ama üretmek, daha fazla üretmek ve neticede daha az yaratmak. Bu âlemin dışında yaşayan akıllılar ise gorillerdir. Ayrı bir âlemde yaşarlar, ağaçlarda otururlar. En azgın olan da bunlardır, gergedan ve dişi aslanı bile geride bırakırlar. Kulak delici, sağır edici çığlıklar atarlar. Yaklaşan tehlikeye karşı dururlar.

Kıtanın her köşesinde dans sürer gider. Tabiatın kara kuvvetlerince sürdürülen sömürünün eski hikâyesidir bu. Ruh, içgüdüyle hareket eder. Dans eden Afrika, yeniden üretimin karmaşıklığından kurtarmaya çalışır kendini.

Afrika dansı, kişiliksiz, kutsal ve müstehcendir. Erkeklik uzvu sertleştiğinde, muz gibi ele geldiğinde, bu "kişisel bir sertleşme" değil, kabile çapında

bir şeydir. Bu dini bir sertleşmedir, tek bir kadına değil, kabilenin bütün dişilerine karşıdır. Grup ruhu ile düzüşme. Erkeğin, kendisini hayvanlar dünyasından kurtarıp, kendi buluşu olan bir törene sürüklemesi. Cinsi temas işleminin üstüne çıktığı mimiklerinden bile belli olur.

Büyük şehirlerde huki-kuki dansı yapan bir dansör bile bu sersemletici özelliği yansıtır. Buranın kanunu tepkiyi, işbölümünü yasaklar. İlkel törenlerden arta kalan şey olmamıştır, sadece vücudun kıvrılışında bunları hatırlatan bir yan vardır. Bu kıvrılıştan anlaşılan da adamdan adama değişir. Çoğunluk için bu, karanlıkta düzmeden öte gitmez. Rüyada düzme daha doğrusu.

Peki ya seyirciyi kelepçeli ya da zincirli imişçesine yerine bağlayan kanun hangisidir? Seksin sadece kilisenin rızasıyla müsamaha edilir, hırsızlama, menfur bir şey olarak kabul edilmesi ortak rızanın bir kanunudur.

Cleo'nun sahnedeki gösterisi beni kendime getirdi. Cleo da bacaksız doğmuş o adamı iğfal eden zavallı kadar toplum dışı kalmış mıydı? Cleo'nun üstüne kimse saldırmazdı, Coney İsland'daki bacaksız güzeli kimsenin sevmeye cesaret edemediği gibi. Halbuki vücudunun her hareketi cinsi münasebette bulunmaya davetkârdı, ama kimse bu davete icabet etmeyi aklından bile geçirmezdi. Cleo'ya dans ederken yaklaşmak, kenar mahalle gösterilerine çıkan bir zavallıya tecavüz etmek kadar iğrenç bir şey olarak düşünülürdü.

Üstündeki elbisenin bir zamanlar kadın cazibesinin bir sembolü olduğunu düşünüyorum. Şehevi ar-

zunun, gövdenin altında, şemsiye kaburgalı bir etek altında nasıl bittiğini düşünüyorum.

Aklımdan şunlar geçiyordu...

Yedi sekiz milyon olan, demokratik eşitlik ve serbestliğe sahip, hayat kavgasına adanmış bir hürriyet ve mutluluk anlayışı içinde bir toplumuz — teoride. Dünyadaki bütün ırkları ve insanları temsil ediyoruz, kültürel katkıları da dahil olmak üzere — teoride. İstediğimiz gibi ibadet etme, gönlümüzce oy kullanma ve kendi kanunlarımızı yapmaya hakkımız var —teoride.

Teoride her şey ideal, adil ve eşit. Afrika, beyaz adamın incil ve silahla aydınlatmaya uğraştığı karanlık bir kıta hâlâ. Acayip, mistik bir anlaşma uyarınca, Cleo denen bir kadın, kiliseye bitişik bir binada, karartılmış bir odada, müstehcen bir dans yapıyor. Sokaklarda bu şekilde dans etse, tevkif edilir. Özel bir evde böyle dans etse, ya ırzına geçilir ya da paralanır; Carnegie Hall'de böyle dans etse ihtilal olur. Dansı, Birleşik Amerika Anayasası'nı ihlâl; modası geçmiş, ilkel, müstehcen ve sadece kadın ve erkeklerin temel ihtiraslarını alevlendirmeyi amaçlayan bir şeydir. Tek bir dürüst yanı vardır, o da Minsky Kardeşler'in servetini artırmak. Ve işte burada düşünmeye son vermek gerek, yoksa adam deli olur.

Ama bir türlü düşünmeden duramıyorum... Kozmopolit bir gözün şehevi bakışıyla etten kemikten bir varlık kazanan bir manken görüyorum. Dünyanın ikinci en büyük şehri olarak bilinen bu yerde, nisbeten uygarlaşmış bir seyircinin ihtiraslarının süzgeçten geçişini izliyorum. Onların etlerine,

düşüncelerine, ihtiraslarına, şehevi rüyalarına ve arzularına girmiş, böyle yaparak da onları tepeden biçmiş, doldurulmuş gövdeleri ve şemsiye kaburgalarıyla ortada bırakmıştı. Onların seks organlarını çalmış olabileceğinden bile şüpheleniyorum, çünkü hâlâ dişi ve erkek olmaya devam etselerdi, nasıl oturdukları yerde durabilirlerdi? Bütün gösteriyi bir Caligari seansı, büyük bir hüner, ruhi dönüşümün büyük bir parçası olarak izliyorum. Tiyatroda olduğumdan bile şüpheliyim. İma kudretinden başka her şeyden şüphe ediyorum. Nagasaki'de seksüel aletlerin satıldığı bir fuarda olduğumu bile düşünebiliyorum; karanlıkta öyle oturmuş, lastik seks aletleriyle manyaklar gibi masturbasyon yapmaya uğraşıyoruz. Öteki yıldızların dumanlarıyla dolu bir hapishanede olduğumuzu, gözlerimizin önünden dünyamızın acılar dolu çarmıha gerili hayallerinin geçtiğini düşünüyorum. Topumuzun boyunlarımızdan asılı olduğumuzu, kapanın açılıp omuriliğimizden bizi kıstırmasını beklediğimizi düşünüyorum. Her yerde olduğumuzu düşünebilirim de, yedi, sekiz milyon kişinin eşit ve serbest, kültürlü ve uygar, hayat kavgasına adanmış, hürriyet ve mutluluk içinde yaşadığı bir ülkede olduğumuzu düşünemiyorum. Hepsi bir yana, inanması en zor gelen şey de, tam bugün kutsal bir törenle üçüncü kez evlenmiş olduğum, karanlıkta ikimizin karı-koca olarak oturduğu ve bahar ayinini kauçuktan heyecanlarla kutlamakta bulunduğumuz.

Bu bana inanılmaz bir şey gibi geliyor. Zekâ kurallarına meydan okuyan durumlar vardır. Doğal olmayan kaynaşmalar sonunda sekiz milyon insa-

nın siyah insanlığa çiçek gibi yaratıklar sunduğu vakidir. Marquis de Sade da hıyar kadar açık ve mantıklıydı. Mavi Sakal ise bir şahin kadar nazikti.

Cleo, spotların ışığında gittikçe daha parlak bir görünüş kazanıyordu. Göbeği *naufragé* gibi kabarmış kıpkırmızı bir denizi andırıyordu. Göbeğinin altındaki bölgeden çiçek gibi parçalar katıyordu orkestraya. Bom-bomlar dom-dom, dom-domlar da bom-bom oluyordu. Kendi kendini tatmin edenlerin kanları onun damarlarında akıyordu. Meme başları iç içe geçmiş damarlardan yapılma mor bir türlüyü andırıyordu. Ağzı, sıcak bir uzvu kesen kocaman kırmızı bir fildişi gibiydi. Kolları kobra, bacakları ise rugan deridendi. Yüzü fildişinden daha solgun, ve ifadesi Yucatan şeytanlarınınki kadar sabitti. Kalabalığın yoğunlaşan şehveti, yıldızların ritmiyle güneş sistemine madde oluyordu. Ateşler içindeki dünyadan büzülerek oluşmuş bir ay gibi, kanlı et parçaları kusuyordu. Savaş alanlarındaki kurbanların hayal ettiği gibi, ayaklarını oynatmadan hareket ediyordu.

Orgazm yavaşça gelir, acılı bir pınardan fışkıran son kan damlaları gibi —milyonluk şehirde yalnız, toplum dışıdır. Ölüyü bile diriltecek bir seksüel ihtiraslar sergisine son rötuşları yapıyor. Şehir kabadayılarının ve Minsky Kardeşler'in himayesindedir. Pinsk'ten geldikleri Minsk şehrinde, bu iki uzak görüşlü kardeş, her şeyin nasıl olacağını planlamıştır. Her şey hayal ettikleri gibi olmuş ve Katolik Kilisesi nin yanı başında bu güzel Kış Bahçesi'ni açmışlardır. Her şey bir plan dahilindedir, tuvaletteki beyaz saçlı anneye kadar.

Son birkaç titreme... Neden her şey bu kadar sessiz? Siyah çiçeksi parçalardan, yoğunlaştırılmış süt damlıyor. Silverberg denen bir adam bir kısrağın dudaklarını çiğniyor. Vittorio adlı bir başkası ise dişi koyunun üstüne biniyor. Adsız bir kadın da soyduğu fındıkları iki bacağının arasına yerleştiriyor.

Aynı saatlerde, hemen hemen aynı dakikada, esmer, ince bir adam, tropikal elbiseler ve sarı kravatıyla Astor Oteli'nin önünde durmuş, bütün ağırlığıyla bir bambu kamışa yaslanmış, pantolon düğmeleri arasına bir karanfil yerleştiriyor.

Adı da Osmanlı, yakıştırma bir isim olduğu çok açık. Cebinde, on, yirmi ve elli dolarlıklar var. Göğüs cebine dikkatle yerleştirilmiş ipek bir mendilden pahalı kokular yükseliyor. Bir papatya kadar taze, üstü başı muntazam, soğukkanlı ve küstah — gerçek bir Jim Dandy. Bir din kurumundan maaş aldığı ve bütün işinin zehir, yalan ve kötülük saçmak olduğu, işinden çok hoşlandığı, güzel güzel uyuduğu, gül gibi çiçekler açtığı, bir bakışta anlaşılıyor.

Yarın öğleyin de Union Square'da, her zamanki yerinde, Amerikan bayrağının himayesinde bir sabun ambalajına yaslanmış olacaktır, dudaklarından köpük fışkıracak, burun delikleri öfkeyle titreyecek, sesi kaba ve çatlak olacaktır. Komünizmin cazibesini çürütecek tüm argümanları, zengin bir sihirbaz gibi, bir kerede şapkasından çıkartabilir. Orada sadece argüman öne sürmekle kalmaz, sadece zehir ve yalan saçmakla da yetinmez, bir isyan çıkarmak, polisleri getirmek için mahkemeye giderek masum insanları bayrağa saldırmakla suçlar.

Union Square'dan sıkılınca, Boston, Providence ya da başka bir Amerikan şehrine gider, her zaman bayrağa sarılıdır, etrafında her zaman çığırtkanlar vardır, daima da kilisenin gölgesine sığınır. Kökeni bu kadar sevilmeyen bir kişi, adını defalarca değiştirmiş, bütün partilere —kırmızı, beyaz ya da mavi— hizmet etmiş bir kişi. Memleketi, prensipleri, inanışları, vicdanı olmayan bir adam. Beelzebub'un uşağı, başkalarının aleti, hain, dönek. Adamların kafalarını karıştırmakta önde gelen bir Black Lodge ustası.

Yakın arkadaşları, metresi ya da herhangi bir bağı yoktur. Ortadan kaybolduğunda iz bile bırakmaz. Hizmet ettiği adamlara görünmez iplerle bağlıdır. Sabun kutusunun üstündeyken, mecnun gibi sayıklayan bir fanatik gibi durur. Her gece kalabalığı incelercesine Astor Oteli'nin merdivenlerinde birkaç dakika durduğu basamakta, kendisine yanlış davranılıyormuş gibi bir tavır takınır; kendine aidiyetin ve nezaketin bir resmidir. Banyo yapmış, keselenmiş, manikürünü yaptırmış ve ayakkabılarını cilalatmıştır; sağlam bir uyku çekmiş, ardından da oburların zevk aldığı o sessiz, özel restoranlardan birinde nefis bir yemek yemiştir. Parkta bir hazım yürüyüşüne de çıkar genellikle. Etin cazibesini bilen, dünyayla göğün güzelliğini fark eden, zeki ve takdir edici bakışları vardır. İyi okumuş, seyahat etmiş, müzik zevki olan, çiçekleri çok seven, insanların aptallıkları ile alay eden! Kelimelerin tadına ve çeşnisine bayılır. Nefis bir lokma yemekmiş gibi onları dilinin üstünde yuvarlar. İnsanları sarsmaya, onların ihtiraslarını yönetmeye, onları gütmeye is-

tediği zaman onları bozmaya gücü olduğunu bilir. Sahip olduğu bu güç, onu insanlara karşı burnu büyük, alaycı ve hor görür yapmıştır.

Astor Oteli'nin merdivenlerinde bulvar tipi, aylak, Beau Brummel pozunda, jiklet reklamlarından, satılık etlerden, hortlak koşumlardan, gözlerdeki bunamadan rahatsız olmaksızın kalabalığı gözlüyor şimdi. Kendisini tüm partilerden, putlardan izm'lerden, ideolojilerden arındırmış. Tüm inançlara, tüm ilkelere karşı bağışıklı, hür bir ego. Hiçbir şeye, hiç kimseye ihtiyaç duymadığı hayalini sürdürmek için gerekli her şeyi satın alabilir. Bu akşam, her zamankinden daha hür, daha bağımsız görünüyor. Kendini bir Rus roman kahramanı gibi hissettiğini, böylesi fikirlere ne diye düşkün olmalı diye düşündüğünü kendi kendine itiraf eder. İntihar fikrinden yeni vazgeçtiğini hatırlar; böyle fikirlere kapılmasına hayret eder. Kendi kendine tartışmaktadır; düşüncelerini geriye doğru izler, bu iş çok uzamıştır. Onu en rahatsız eden düşünce de, intihar etme fikrini hangi benliğiyle tartışmış olduğudur. Bu gizli benlik, isteklerini bundan önce hiç açığa vurmazdı. Her zaman değişen kişiliğine göre katedraller inşa edecek bir boşluk bulunurdu etrafta. Katedralin cephesine çekildiğinde, kendini daima yalnız bulurdu. Tam o sırada, belki de birkaç dakika önce, yalnız olmadığını keşfetti; bütün değişik maskelere, mimari kamuflaja rağmen, içinde birinin yaşadığını, onu çok yakından tanıyan ve her şeye son vermesini şiddetle isteyen birinin varlığını keşfetti.

En garibi, bu işi hemen, hiç vakit kaybetmeksi-

zin yapması talep ediliyordu. Bu fikrin ayartıcılığını ve cazibesini kabul ederek, hayatın tadını çıkarma konusundaki beşeri isteğini, en az bir iki saat süresince, kendi ölümünün hayaliyle tatmin etmesi çok abes bir şeydi. Bu konuda zaman kazanmak isteyişi de çok acayipti, çünkü, hayatı boyunca, kendinden kurtulma biçiminde bir eğlencesi olmamıştı. Bir mahkûm gibi, birkaç saatim daha olsun diye bir isteğe kapılacak yerde, bu fikirden kurtulmalıydı. Ama bu boşluk, bu içine çekildiği yalnızlık, etrafındaki "boşluğun" patlayıcı baskısına bürünüyordu. Patlamak üzereydi. Bunu biliyordu. Bu düşünceleri kafasından atmak için hiçbir şey gelmezdi elinden. Astor'un merdivenlerinden hızla inerek kalabalığa karıştı. Bir an vücutların arasında kaybolmak istedi, ama sonra, hayır dedi kendi kendine, kafası birden berraklaştı; daha kararlı, daha şuurlu bir biçimde, içinden gelen o buyurgan sese itaat edecekti. Randevusuna giden bir âşık gibiydi. Tek bir düşüncesi vardı, o da kendini mahvetmek. Bir ateş gibi yanıyor, önündeki yolu aydınlatıyordu.

Randevusuna daha hızlı gidebilmek için bir ara yola saptığında, tamamen etki altına girdiğini anladı. Hiçbir problemi yoktu. Hızını hiç kesmeden bazı otomatik hareketler yapıyordu. Örneğin, çöp kutusunun yanından geçerken bir muz kabuğunu kenara itermiş gibi yapıyor, bir başka köşede ceketinin ceplerini kanalizasyona boşaltıyordu —saati, zinciri, yüzüğü, çakısı da böylece atıldı. Yürürken üstünü başını yokluyordu kendini bütün şahsi eşyalarından arındırdığından emin olmak için. Hatta içine sümkürdüğü mendili bile yol kenarındaki su

oluğuna attı. Kendini tüy gibi hafif hissederek, hüzünlü sokaktaki hızını artırdı. Belirli bir saatte sinyal verilecek, o da kendini bırakacaktı. Bir insanın son dakikasında kafasına üşüşeceğini düşündüğümüz, korkular, istekler, ümitler, pişmanlıklar yerine, sadece kocaman, sonsuz bir boşluk içindeydi. Öteki dünyanın sınırını aştığı, vücudunun ölümden önceki komaya girdiği, hatta öteki dünyada böylesine hızlı hızlı yürüdüğüne şaştığı bile düşünülebilirdi. Belki düşüncelerini ancak toparlamıştı; bu işi neden yaptığını kendine daha yeni soruyordu.

Tepesinde birşeyler çınlıyor, şimşekler çakıyor. Yanından son hızla bir adam geçiyor. Arkasında da bir kanun adamı var, tabancalı. O da koşmaya başlıyor. Şimdi üçü birden koşuyorlar. Nedenini bilmiyor, hatta arkasında hâlâ biri olup olmadığını bile bilmiyor. Ancak, kafasının arkasından kurşun girdiğinde, yere boylu boyunca uzanıyor ve yüzüne, gözleri kör edebilecek bir parlaklık yansıyor.

Kaldırımın üstünde ölüme yakalanmış Osmanlı, Astor Oteli'nin merdivenlerinden iniyor, ama kalabalığa karışmıyor, mütevazı, küçük bir eve giriyor arka kapıdan, köydekilerle başka bir dilde konuşmaya başlıyor. Mutfakta masaya oturup kaymaklı süt içiyor. Aynı masada oturup, karısının onu terk ettiğini söylediği gün sanki dünmüş gibi geliyor. Duyduğu şey onu öylesine sersemletmiş ki; karısının gidişini hiç itirazsız seyrediyor. Orada sessizce oturup sütünü içerken, karısı ona hainçe, açık açık, onu hiç sevmemiş olduğunu söylüyor. Böyle merhametsizce birkaç laftan sonra da çekip gidiyor. İşte o bir iki dakika içinde tamamen değişik bir adam olu-

veriyor. Şoku atlattığında korkunç neşeleniyor, canlanıyor. Karısı sanki ona «işte şimdi bütün davranışlarında serbestsin!» demiş. Öylesine serbest hissediyor ki kendisini, o güne kadar geçen hayatının bir kâbus olup olmadığını düşünüyor. Hareket etmek! Ne kadar kolaymış. Avluya gidip düşünüyor; ani bir kararla köpek kulübesine yaklaşıyor, ıslık çalıp hayvanı çağırıyor, kafasını uzattığında da kesip atıveriyor. Hareket etmek bu demekti! Öylesine basit bir şey ki, güldürüyor onu. Artık istediği her şeyi yapabileceğini biliyordu. İçeri girip hizmetçiyi çağırdı. Ona yeni gözleriyle bakmak istiyordu. Başka bir düşüncesi yoktu. Bir saat sonra hizmetçinin ırzına geçmiş olarak, doğru bankaya gitti; oradan da istasyona giderek ilk gelen trene bindi.

Hayatı o günden sonra kaleydoskop kadar renkli bir hal aldı. İşlediği bir iki cinayet şuursuzken, herhangi bir kötü duygu, hırs nefret duymaksızın işlenmişti. Sevişmesi de böyleydi zaten. Korku, utangaçlık ve tedbir gibi şeylerden uzaktı.

Birkaç dakikanın içine, böyle davranarak, on yıl sığdırdı. Normal adamı bağlayan zincirlerden arınmıştı, bütün dünyayı isteğiyle dolaşmış, hürriyet ve bağışıklılık duygularını tatmış, en fazla rahatladığı anda da kendini hayallere kaptırmış, en sonunda merhametsiz bir mantıkla kendinden uzak kalan tek lüksün ölüm olduğuna inanmıştı. Astor Oteli'nin merdivenlerinden böylece inmiş, birkaç dakika sonra, ölüme giderken, karısının onu sevmediğini söylerken yanılmamış olduğunu anladı. Bu konuyu ilk defa yeniden düşünüyordu, bir daha da düşünmeyecekti, ama on yıl önce bu sözleri duydu-

ğunda da ancak bu kadar anlamıştı. O zaman bu onun için bir şey ifade etmemişti, şimdi de etmiyordu. Hâlâ sütünü içiyordu. Ölmüştü. Güçsüz olduğu için kendisini böyle hür hissediyordu. Ama hiçbir zaman hayalindeki kadar hür olmamıştı. Bunlar sadece kuruntularıydı. İlk olarak, köpeğin kafasını kesmemişti; kesmiş olsaydı şimdi neşeli neşeli havlayamazdı. Şöyle bir ayağa kalkıp etrafına kendi gözleriyle bakabilse, neyin gerçek, neyin kuruntu olduğunu anlayacaktı. Ama kıpırdamaya gücü yoktu. Karısının o sözlerinden sonra, oturduğu yerden kalkamayacağını biliyordu. Niye süt içtiği dakikayı seçmiş, neden bu kadar beklemişti bunları söylemek için? Hiç anlamıyordu, hiçbir zaman da anlamayacaktı. Anlamaya uğraşmayacaktı bile. Gayet net bir şekilde duymuştu karısının sözlerini, sanki kulağına bağırılmışçasına. Sözler vücudunun çeşitli kısımlarına beyninde patlayan bir kurşun gibi işlemişti. Sadece birkaç dakika içinde mi olmuştu bütün bunlar, sonsuza kadar uzun mu sürmüştü yoksa —eski benliğinin hücresinden, kozadan çıkan bir kelebek gibi süzülmüştü. Daha sonra, köpek, hizmetçi, şu bu — aha önceden hazırlanmış bir plana uygunmuşçasına tekrarlanan sayısız olaylar. Üç dört öylesine cinayet de dahil olmak üzere her şey planlı. Görüşünü kaybeden adam, ölüm demek olan bir lahide yuvarlanır; efsanelerde geçen semboller ve alegorilerle anlatıldığı gibi, beyninin, lahidin ve yılanın kıvrımları arasına düşerek boğulur; kapılar arkasından kapanır, istemeyerek kömürleşmeye başlar. Bilinmeyen bir Türk olan Osmanlı da, Astor Oteli merdivenlerinde kendini hayale kaptırmış, en

mükemmel hürriyeti düşünüyordu. Kalabalığa b.ı karken, sevgili karısının taşlaşmış başı gözlerinin önüne geldi ve onu titretti. Maskeyle karşılaşınca, üzüntüsünü alt etmek için duyduğu şiddetli istek kayboldu. Yüzünü kaldırıma bastırarak, kaybettiği karısının taşlaşmış yüzünü öper gibi yaptı. Maharetli bir şekilde idare ettiği uçuş, onun benliğini koruyan kalkanda dehşetin parlaklığını yansıtmıştı. Katlolmuştu, dünyayı da kılıçtan geçirmişti. Kendi benliğine ölümde ulaşmıştı.

Cleo dansını bitiriyordu. Çarpıntılı son dakikalar, Osmanlı'nın ölümüne ilişkin derin düşüncelere rastlıyordu.

XXIII

Böylesi hayalleri en inanılmaz kılan da, gerçekten kaynaklanmalarıdır. Osmanlı yüz üstü kaldırıma düştüğünde, benim gelecekteki hayatımdan bir parçayı canlandırıyordu. Birkaç yıl atlayarak dehşet kuyusuna dalalım şimdi.

Lanetlenmişler her zaman kollarını dayayarak kafalarındaki yükü destekleyecek bir masa bulabilirler. Lanetlenmişler, her zaman kördürler, dünyaya boş gözlerle bakarlar. Lanetliler, çürümüş kişilerdir daima, bu çürümüşlüğün ortası da sonsuz bir boşluktur. Lanetlilerin her zamanki bahaneleri ise sevdiklerini kaybetmiş olmalarıdır.

Gece mahzende oturuyorum. Burası evimizdir bizim. Her gece burada oturuyorum, hücresine zincirlenmiş bir mahkûm gibi. Bana ihanet ederek beni mağlup etmek için, bir komplo hazırlanıyor. Beni ışıksız, yemeksiz ve soğukta bırakıyorlar. Dönene kadar kendimi oyalamamı söyleyerek gidiyorlar.

Bu utanç ve hor görülme saatlerinde, yalnızlığımı kucaklıyorum. Dışarıdan yardım falan beklemiyorum artık. Kapıya da hiç bakmıyorum. Karışık korkular içinde kendi kendime yaşıyorum. Kendi hayaletimle birlikte kapana sıkışmış; beni boğacak bir sel bekliyorum.

İşkence etmek üzere geri döndüklerinde, dönüşmüş olduğum hayvan gibi davranıyorum. Korkunç bir açlıkla yemeğe saldırıyorum. Ellerimle yiyorum.

Yemekleri yuttukça, merhametsizce sırıtıyorum, sanki deliymişim ya da kıskanç bir Çar'mışım gibi. Öfkeliymiş gibi davranıyorum onlara, yumruklarımla tehdit ediyorum, homurdanıyorum, tükürüyorum.

Sönmüş hislerimi tahrik etmek için bunları her gece tekrarlıyorum. Hissetme gücümü kaybetmişim. Bu bozukluğu saklamak için de, bütün ihtiraslarımın üstüne üstüne gidiyorum. Bazı geceler, aslan gibi kükreyerek onları eğlendiriyorum. Bazı bazı da dikenli, kadifeden pençemle yere seriyorum onları.

Soytarı yaradılışında olduğumu söylüyorlar. Ara sıra arkadaşlarını beni seyretmeye getireceklerini söylüyorlar. Dişlerimi gıcırdatarak kafamı "peki" anlamına öne arkaya sallıyorum. Sirkin bütün hilelerini öğreniyorum.

En büyük ustalığım da kıskançlık numarası yapmada. Küçük şeyler üzerinde özellikle. Mesela kiminle yattığını soruşturmadan, sadece elinin öpülüp öpülmediğini sormak. Böyle küçücük bir şey için de çılgına dönerim. Bıçağı kaptığım gibi boğazına saldırırım. Bir keresinde öyle ileri gittim ki, en yakın arkadaşının kabasına bıçağı hafifçe sokuverdim. Daha sonra da bu sevgili arkadaşın kıçına tentürdiyot sürüp üstünü de plasterle kapattım, sonra yaranın üstüne bir de öpücük kondurdum.

Bir gece gelip sobayı sönmüş bulduklarını düşünelim. Diyelim ki, o gece benim keyfim de tam yerinde, demir bir irade ile açlığımı yenmiş, karanlıkta, beşerin üzerime saldırısını alt etmiş, etrafımdakileri de üzüntü ve bedbahtlığın sadece

bencillikten ileri gelebileceğine inandırmışım. Bir de, diyelim ki, hücreye geldiklerinde, benim kazandığım zafer karşısında hissiz kalsınlar. Sadece odadaki tehlikeli soğuğu hissetsinler. Benim üşüyüp üşümediğimi sormadan, sadece, "burası soğuk" desinler.

Soğuk mu, benim küçük kraliçelerim? O zaman işte size kocaman bir ateş. İskemleyi alıp duvara çarpıyorum. Sonra da üstüne sıçrayıp parçalara ayırıyorum. Şöminede bir kıvılcım var, kâğıtlar ve çıralar arasında. İskemleyi parça parça kızartıyorum şöminede.

Cazip bir jest diye düşünüyorlar. Buraya kadar her şey iyi. Şimdi de soğuk birayla biraz yiyecek. Demek güzel bir gece geçirdiniz. Dışarıda soğuk var mıydı? Biraz para bulabildiniz mi? Güzel, yarın gidip Bozuk Para Bankası'na yatırın. Sen, Hegoroboru, git bir şişe rom al. Ben yarın ayrılıyorum... Bir seyahate çıkıyorum.

Ateş azalıyor. Boş iskemleyi kapıp duvara çarpıyorum, beynini paralıyorum. Alevler yükseliyor, Hegoroboru sırıtarak geliyor, şişeyi gösteriyor. Mantarı çıkarılıyor bir dakikalık bir çabadan sonra. Börkeneklerime yükseliyor ateş. Ayağa kalkın! diye bağırıyorum. Öteki iskemleyi de verin bana! İtiraz sesleri, homurdanmalar, çığlıklar yükseliyor. Bu da artık çok oluyor. *Ama dışarısı soğuk diyorsunuz.* O zaman burasını da ısıtmalıyız. Defolun! Masanın üstündeki tabakları yere yuvarlıyorum, masayı da ters çeviriyorum. Beni tutmaya çalışıyorlar. Dışarıya çıkıp baltayı alıyorum. Vurmaya başlıyorum. Önce masayı, sonra da komidini parçalara ayırıyo-

rum, yerlere saçıyorum. Her şeyi parçalayacağım diye tehdit ediyorum onları, hatta çanak çömleği bile. Şimdiye kadar ısınmadığımız gibi ısınacağız.

Mantarlar gibi çalkalanarak döşemenin üstünde geçiriyoruz geceyi. Hareketler, sokuşturmalar gırla gidiyor.

«Hiçbir zaman gitmeyecek... sadece rol yapıyor.»

Kulağıma fısıldayan bir ses: «Sahiden gidecek misin buralardan?»

«Evet, mutlaka gideceğim.»

«Ama, ben senin gitmeni istemiyorum.»

«Senin ne istediğine hiç aldırmıyorum artık.»

«Ama, seviyorum seni.»

«İnanmıyorum.»

«İnanmalısın bana.»

«Hiç kimseye, hiçbir şeye inanmıyorum.»

«Hastasın sen. Ne yaptığını bilmiyorsun. Bırakmayacağım seni.»

«Nasıl durduracaksın peki?»

«N'olur, Val, lütfen böyle konuşma... üzüyorsun beni.»

Bir sessizlik.

Sonra utangaç bir fısıltı: «Bensiz nasıl yaşayacaksın?»

«Bilmem. Önemli değil.»

«Bana ihtiyacın var ama. Sen kendine bakmasını bilmezsin.»

«Kimseye ihtiyacım yok.»

«Korkuyorum Val. Başına bir iş gelmesinden korkuyorum.»

Sabahleyin, onlar güzel güzel uyurken, sessizce

çıkıyorum. Kör bir gazeteciden birkaç kuruş yürüterek Jersey kıyılarına çıkıyorum, oradan da karayoluna. Kendimi fevkalade hafif ve hür hissediyorum. Bir turist gibi geziniyorum. Philedelphia'da. Acıkıyorum. Yoldan geçen birinden on sent istiyorum, veriyor. Sırf zevkine, bir kere, bir kere daha istiyorum. Bir meyhaneye girip serbestçe yemek yiyip bir dolu da bira içiyorum, sonra yeniden yola çıkıyorum.

Pittsburg'a otostop yapıyorum. Şoför hiç konuşkan değil. Ben de. Sanki özel bir şoförüm varmış gibi yol alıyorum. Az sonra nereye gittiğimi merak ediyorum. İş mi arıyorum? Yoo. Hayata yeni baştan mı başlamak istiyorum? Ona da hayır. Tatil mi istiyorum? Hayır, o da değil.

O zaman ne istiyorum? Kendime soruyorum. Cevap hiç değişmiyor. Hiç. Zaten bende olan da o... Hiç.

İçimdeki konuşma sona eriyor. Otomobildeki çakmağa dikkatim çekiliyor. Takoz lafı kafama takılıyor. Uzun süre onunla oyalanıyorum, sonra kesinlikle kovuyorum bu kelimeyi, sizinle bütün gün top oynamak isteyen bir çocuğu kovarcasına.

Yollar, caddeler her yana ayrılıyor. Yollar olmadan dünya nasıl olurdu? İzsiz bir okyanus. Balta girmemiş bir orman. Sahrada açılan ilk yol, büyük başarı gibi gelmiştir insanlara. İstikamet, intibak, haberleşme. İki yol, üç yol... Sonra milyonlarca yol. Sinek gibi yakalanmış yaratıcısıyla, bir örümcek ağı.

Saatte yetmiş mil yapıyoruz, belki de ben öyle zannediyorum. Tek bir laf etmemişiz. Açım ya da

uyuyacak yerim yok desem, ödü kopacak. Şüpheli bir tavır aldığımda beni nerede atabileceğini düşünüyor, belki de. Arada bir elektrikli çakmakla sigarasını yakıyor. Bu aygıta bayılıyorum. Elektrikli sandalyeyi andırıyor.

«Ben buradan döneceğim,» diyor şoför aniden. «Siz nereye gidiyorsunuz?»

«Beni burada bırakabilirsiniz... teşekkürler.»

Yağmura çıkıyorum. Karanlık bastırıyor. Yollar her yana gidiyor. Fazladan bir mendilim bile olmadığını keşfediyorum. Gözlüklerimi silecektim, ama ne faydası var. Çok iyi görmeme, çok iyi hissetmeme ya da çok iyi düşünmeme gerek yok. Hiçbir yere gitmiyorum. Yorulduğum yerde çöküp uyuyabilirim. Hayvanlar yağmur altında uyur, insanlar neden uyumasın? Hayvan olabilseydim, belki de bir yere giderdim.

Yanımda bir kamyon duruyor: şoför kibrit istiyor.

«Sizi de götürebilir miyim,» diye soruyor.

Nereye diye sormadan atlıyorum. Yağmur kötüleşiyor, etraf birden zifiri karanlık oluyor. Nereye doğru yol aldığımızı bilmiyorum, hiç de merak etmiyorum. Sadece, dışarıda yağmur yağarken, sıcak bir vücudun yanında olmaktan memnunluk duyuyorum.

Bu şoför daha şen şakrak. Kibritlerden söz ediyor bir dolu, ihtiyaç olduğunda ne kadar önem kazandıklarını; nasıl kolaycacık kaybedildiklerini, ve bir sürü şey daha. Her şeyden konuşma konusu çıkarabiliyor. Çok garip oluyor, çözülecek bir dolu problem varken, hiç anlamı olmayan şeylerden bu

derece açıkyüreklilikle söz etmek. Konuşulan şeylerin maddiyata ait olması hariç, bu sohbet, bir Fransız salonunda rahatlıkla geçebilirdi. Yollar her şeyi öyle mükemmel bir biçimde birleştiriyorlar ki, boşluk bile buralarda rahatça nakledilebilir.

Büyük bir kasabanın eteklerine geldiğimizde, nerede olduğumuzu soruyorum.

«Neresi mi? Burası Philly,» diyor. «Nerede olduğumuzu sanıyorsunuz ki?»

«Bilmem,» diyorum, «hiçbir fikrim yok, New York'a gidiyorsun herhalde.»

Homurdanıyor. Sonra da ekliyor: «Orası ya da burası olmasına pek fazla aldırış etmiyorsun galiba. Karanlıkta otomobil kullanır gibi bir halin var.»

«Üstüne bastın. İşte tam öyleyim, karanlıkta sürüyorum.»

Arkama yaslanarak, onu dinliyorum, karanlıkta dolaşarak düşecek bir yer arayan heriflerden bahsediyor. Onlardan o kadar çok bahsettik ki, en az bir bahçıvanın bitki çeşitlerinden bahsettiği kadar. Tüm yalnızlığı içinde yolları ve arayolları dolaşan bir adamdı. Trafik işaretlerinin iki yanında bozkırlar uzanıyor; bu boşlukta yaşayan yaratıklar da, araba geçsin diye bekleyen tembel serseriler.

O konuştukça ben de kara kara nerede barınacağımı düşünüyorum. Mahzen, her şeye rağmen, çok daha kötü bir yer değildi. Dünyadaki insanlar aşağı yukarı aynı derecede kötü bir durumdaydılar. Onlarla benim aramdaki tek fark, onların nereye gittiklerini ve neye ihtiyaç duyduklarını bilmeleriydi; bunun için ter döküp, dolap çeviriyorlar, birbirleriyle diş dişe dövüşüyorlardı. Benim böyle prob-

lemlerim yoktu. Tek problemim, kendimle birlikte nasıl yaşayacağımdı. Kıvrılıp yatabileceğim, yorganımı üstüme çekebileceğim bir köşem olsun diye mahzene geri dönmek, hem aptalca hem de acıklı bir iş olurdu. Kuyruğunu bacakları arasına sokmuş bir köpek gibi kıvrılacaktım. Onları, kıskançlık sahneleriyle bir daha rahatsız edemeyecektim. Bana verecekleri kırıntılar için de müteşekkir olacaktım. İstediği zaman sevgililerini getirip benim önümde sevişmelerine de razı olacaktım. Kendini besleyen eli kimse ısıramazdı. Dünyayı gördüğüme göre, artık şikâyet de etmeyecektim. Her şey yağmurda nereye gideceğini bilmeksizin kalakalmaktan daha iyiydi. Ne de olsa bir parça aklım vardı. Karanlıkta uzanıp, istediğim kadar, az ya da çok, düşünebilirdim. Dışarıdaki insanlar, koşuşacak, eşyaları yerinden oynatacak, satın alacak, satacak, bankaya para koyacak, sonra da parayı çekeceklerdi. Korkunç bir şeydi bu. Hiçbir zaman böyle olmak istemezdim. Bir hayvan gibi, mesela, bir köpek gibi, ara sıra önüme atılan bir kemik parçasını bekleyecektim. Dürüst davrandığımdan da, okşanacaktım. İyi bir sahip bulsam, tasmalı olarak oraya buraya gezdirilebilirdim de. Karşı cinsten bir köpek bulup, başka şeyler de yapabilirdim. Nasıl sessiz ve itaatli olunacağını artık biliyordum. Küçük bir ders almıştım. Ateşin yanında, köşeye kıvrılıp, istenilen şekilde sessiz ve nazik olabilirdim. Beni kovmaları için çok hain olmaları gerekirdi. Ayrıca, hiçbir şeye ihtiyaç duymadığımı, hiçbir şey istemediğimi, onların kendi hayatlarını sürmelerine engel olmadığımı hareketlerimle gösterdiğimde, bana küçücük bir köşe

vermekten ne zararları olurdu ki?

Bütün yapılacak iş, gizlice içeriye girmekti, yüzüme kapıyı kapamalarına fırsat bırakmadan. Rüyamın tam bu noktasında kötü bir düşünceye kapıldım. Ya gittilerse? Ya ev terk edildiyse?

Elizabeth yakınlarında mola verdik. Makinede bir bozukluk vardı. Gidip başka bir araba aramak, bütün gece beklemekten iyiydi. En yakın benzin istasyonuna giderek, beni New York'a götürecek bir araba beklemeye başladım. Bir saatten fazla bekledikten sonra sabrım taştı, kasvetli çimenlerin üzerine çömeldim. Yağmur azalmıştı, çiseliyordu. Köpek kulübesine kıvrılmanın ne güzel bir şey olacağını düşünerek yola koyuldum. Elizabeth on beş mil ötedeydi.

Bir ara öyle neşelendim ki, şarkı söylemeye başladım. Sesimi gittikçe yükseltiyordum, sanki döndüğümü bilsinler diye. Eve şarkı söyleyerek girmezdim tabii —ölesiye korkarlardı yoksa.

Şarkı söylemek karnımı acıktırdı. Hershey Almond Bar'da ayaküstü birşeyler yedim. Nefisti. Pek de fena sayılmaz durumum, dedim kendi kendime. Henüz kemik ya da süprüntü yemeye başlamadın. Ölmeden önce birkaç güzel yemek yiyebilirsin. Ne yemeyi düşünüyorsun —Kuzu dolması mı? Böyle lezzetli şeyler aklına getirmemelisin... sadece kemikleri düşün. Bundan sonra köpek hayatı süreceksin.

Elizabeth yönünde koca bir kayanın üstünde oturuyordum ki, büyük bir kamyonun geldiğini gördüm. Arkada bıraktığım adamdı. Atladım kamyona. Makinalardan konuşmaya başladı, neden bo-

zulduklarını, nasıl çalıştıklarını anlattı falan filan «Az sonra varacağız,» dedi aniden, bir şey kastetmeden.

«Nereye,» diye sordum.

«New York'a tabii... nereye sandın ki?»

«Ha sahi, New York, unutmuşum.»

«Ne yapacaksın yahu sen New York'ta, özel işine karışmak gibi olmasın ama?»

«Ailemin yanına dönüyorum.»

«Epeydir ayrı mısın?»

«Neredeyse on yıl,» dedim düşünceli, düşünceli.

«On yıl mı, vay canına, amma uzun zaman. Ne yapıyordun peki? Öyle dolanıyor muydun?»

«Öyle dolanıyordum.»

«Herhalde sevinecekler seni görünce... ailen.»

«Sanırım.»

«Pek emin değilsin galiba,» dedi, beni sınarmışcasına.

«Doğru. Nasıl olduğunu bilirsin.»

«Tahmin ediyorum,» diye cevap verdi. «Senin gibilerine çok rastladım. Eninde sonunda kümeslerine dönerler.» O kümes diyordu, ben *içimden* köpek kulübesi diyordum. Kulübe daha hoş oluyordu. Kümes, horozlar, güvercinler ve yumurtadan çıkan tüylü kuşlar içindi. Ben yumurtlamayacaktım. Kemik ve süprüntü, kemik ve süprüntü, kemik ve süprüntü. Dövülmüş bir köpeğin kıvrılmasındaki cesareti kendime vermek için sürekli tekrarlıyordum.

Ayrılırken, beş sent aldım ondan, sonra da metroya bindim. Bütün yolcular hasta gözüktüler bana. Ben onlardan çok çok uzaktım. On yıllık avarelik-

ten sonra yuvaya dönüyordum. Hoş geldin, harika oğlan! *Hoş geldin yuvaya!* Ne hikâyeler duymuş, ne şehirler görmüştüm. Ne harika maceralar! Sabah karanlığından gece yarısma kadar, on sene yaşamıştım. Ailem hâlâ orada mıydı acaba?

Kapıyı yavaşça açarak, merdivenlere yürüdüm, sessiz, çok sessiz indim aşağıya. Merdivenlerin sonundaydı kapı. Zifiri karanlıkta kaldım.

Ta dipten sesler geliyordu. Evdeydiler! Çok sevindim. Kuyruğumu sallayarak girip ayaklarına atılmak istiyordum. Ama planladığım dönüşe uymayacaktı bu.

Kulağımı kapıya yapıştırarak bir süre içeriyi dinledikten sonra, tokmağı yavaş ve sessizce çevirdim. Kapıyı biraz açınca sesler daha iyi duyulmaya başladı. Kocaman olan, Hegoroboru, konuşuyordu. Sesi ağlamaklı ve isterikti, sarhoş gibiydi. Ötekinin sesi daha alçak, rahatlatıcı ve okşayıcıydı, bugüne kadar duymadığım kadar. Kocaman'a yalvarıyor gibiydi. Acayip sessizlikler de oluyordu, sanki kucaklaşıyorlardı. Kocaman öyle sesler çıkarıyordu ki, ötekinin vücudunu ona sürttüğüne yemin edebilirdim. Hınçlı bir sevinç çığlığı yükseldi. Sonra bağırdı.

«Demek hâlâ seviyorsun onu? O zaman, bana yalan söylüyordun!»

«Hayır, yemin ederim ki hayır! N'olur inan bana. Onu hiçbir zaman sevmedim.»

«İşte bu yalan.»

«Yemin ederim ki onu hiç sevmedim. Benim için sadece bir çocuktu o.»

Sonra çılgın kahkahalar yükseldi. İçeride bir kar-

gaşalık oldu, sanki kavga ediyorlardı. Ardından bir ölüm sessizliği, dudak dudağa imişlercesine. Birbirlerini soyup çayırdaki buzağılar gibi yaladıklarını düşündüm. Yatak gıcırdadı. Yuvayı kirletiyorlardı, bu muhakkak böyleydi. Beni bir cüzamlı gibi atmışlar, şimdi de karı-koca işlemine girişmişlerdi. İçeride bir köşede, başım pençelerimin arasında bu manzarayı seyretmediğime memnun oldum. Belki öfkeyle havlayarak ısırırdım onları. Sonra da beni adi bir köpekmişim gibi tekmelerlerdi.

Daha fazla dinlemek istemedim. Kapıyı kapatarak merdivenlere oturdum, zifiri karanlıktı. Bitkinliğim ve açlığım geçmişti. Üç saatte San Fransisco'ya yürüyebilirdim.

Hemen bir yere gitmeliyim! Kesinlikle gitmeliyim —yoksa deli olacağım. Çocuk olmadığımı biliyorum. Adam olmak isteyip istemediğimi bilmiyorum ama —yaralı ve dayak yemiş gibiyim—, bir çocuk olmadığımdan eminim.

İşte o an, ilginç bir fizyolojik komedi başladı. *Boşalmaya başladım.* Vücudumun bütün deliklerinden boşalıyordum.

Erkeklerin boşalması bir iki dakika içinde tamamlanır. Arkada pislik de bırakmaz.

Merdivenleri dörder dörder tırmanarak çıktım, gelişimdeki gibi sessizdim. Yağmur geçmişti, yıldızlar bütün haşmetleriyle çıkmışlardı. Hafif bir rüzgâr esiyordu. Gündüzleri bebek kakası renginde olan Luther Kilisesi, tatlı bir toprak rengine bürünerek, asfaltın siyahıyla ilahi bir biçimde kaynaşmıştı. Gelecek hakkında hâlâ kesin bir fikir yoktu. Köşede birkaç dakika durarak sokağa baktım bir

aşağı bir yukarı, sanki ilk defa görüyormuşçasına.

Belli bir yerde uzun süre acı çekerseniz, acılarınız caddeye kazılmış gibi gelir. Ama dikkat ederseniz, sokaklar, acayip bir biçimde, bireylerin acılarından etkilenmezler. Sevgili bir arkadaşı kaybettikten sonra evden dışarı adımınızı attığınızda, sokak oldukça ketum davranır. Dışarısı da içerisi gibi olsa zaten dayanılmaz bir şey olurdu. Sokaklar nefes almak içindir.

Sabit bir fikre kapılmaksızın kararlı olmaya çalışarak dolanıyorum. Kemik ve süprüntü dolu çöp kutularının önünden geçiyorum. Bazıları da eski pabuçlar, yenmiş terlikler, şapkalar, jartiyerler, ve bir sürü eski şey atmış evinin önüne. Geceleri kolaçana çıksam hiç şüphesiz atılmış kırıntılarla gayet de kral bir hayat sürerdim.

Köpek kulübesindeki hayata paydos, bu kesin. Artık köpek gibi hissetmiyorum da zaten kendimi... sokak kedisi gibi hissediyorum daha çok. Kedi bağımsız, anarşist ve serbesttir. Geceleri kümesi yöneten kedidir.

Yeniden acıkarak, Borough Hall'ün ışıklarına doğru yürüyorum, kafeteryalar görünüyor buradan. Büyük pencerelerden içeri bakıyorum tanıdık bir yüz görür müyüm diye. Dükkânlardaki pabuçlara, pipolara, şuna buna bakıyorum. Sonra da metronun girişine gidip bir beş kuruşluk düşüren var mı diye ümitsizce aranıyorum. Kör bir adam aranıyorum birkaç kuruşunu yürütebilmek için.

Az sonra Columbia tepelerine tırmanmaya başladım. Kahverengi, ağırbaşlı bir evin önünden geçtim, yıllar yıllar önce, babamın müşterilerinden biri

için bir paket getirmiştim buraya. Parlak güneşli bir gün, akşam üzeriydi, girdiğim oda bir Vermeer gibiydi. İhtiyar adamın giyinmesine yardım etmiştim. Fıtığı vardı. İç çamaşırlarıyla odanın ortasında duruşunda bir açık saçıklık göze çarpıyordu.

Tepenin aşağısındaki sokakta ambarlar vardı. Varlıklı evlerin terasları asma bahçeler gibiydi, bu mahzun sokağın ölü pencereleriyle üzgün kemerlerinin başladığı yerden üç ayak yukarıda teraslar sona eriyorlardı. Sarhoşun biri gelip yanımda durdu. Kendi üstüne işedikten sonra, birden iki büklüm olup kusmaya başladı. Yürüdükçe pabuçları fık fık ediyordu.

Rıhtıma giden uzun bir merdivenden indikten sonra, üniformalı bir adam görüyorum; elinde de cop var. Ne yaptığımı öğrenmek istiyor, cevap vermeme fırsat bırakmadan, beni itiştirmeye, coplamaya başlıyor.

Merdivenleri yeniden tırmanıp bir banka oturuyorum. Karşımda, bana vaktiyle iyi davranan bir öğretmenin yaşadığı eski model bir otel var. Son görüşmemizde onu yemeğe götürerek veda etmiştim. Beni serbest bırakmıştı, ama o anki bakışını hiç unutamam. Öğrenciliğimde bana büyük ümit bağlamıştı. Ama o bakışı, hakkımdaki kanaatini tamamen değiştirdiğini anlatmaya yetmişti. «Dünyayla hiçbir zaman uyuşamayacaksın,» dese de olurdu.

Yıldızlar çok, hem de çok parlaktı. Banka uzanarak dikkatle baktım onlara. Bütün başarısızlıklarımın içimde bitişerek, tatminsizliğin gerçek bir cenini oluşturduklarını hissettim. Başıma gelenler, şu anda benden çok uzak bir şeydi. Bağımsızlığımla

cümbüş yapmaktan başka çarem yoktu. Bir yıldızdan ötekine seyahat etmeye başladım.

Bir saat kadar sonra, iliklerime kadar donmuştum, ayaklanıp, canlı bir biçimde yürümeye başladım. Kovulduğum evin önünden geçmek gibi delice bir istek belirdi içimde. Hâlâ uyanık olup olmadıklarını, yaptıkları işe devam edip etmediklerini öğrenmek için ölüyordum.

Perdeler aralıktı, yatağın yanındaki mumdan hafif bir ışık sızıyordu. Pencereye yaklaşarak kulağımı dayadım. Kocaman'ın bayıldığı bir Rus şarkısı söylüyorlardı. Mutlu oldukları açıktı.

Parmaklarımın ucuna basarak köşedeki Love Lane'e gittim. Buraya devrim sırasında Love Lane denilmişti, herhalde; şimdiyse kapkara bir caddeydi, garajlar ve tamirhanelerle doluydu. Çöp kutuları, satrançta kazanılan taşlar gibi oraya buraya atılıydı.

Nehre doğru, zenginlerin asma bahçeleri altında sıkışmış bir idrar yolu gibi duran soğuk, üzgün sokağa doğru hızlandım. Gecenin bu saatinde sokakta kimse olmazdı —çok tehlikeliydi.

Tek bir kul yoktu etrafta. Ambarların arasından geçen yollar, nehir yaşantısından güzelim parçalardı —içinde hayat olmayan mavnalar, dumandan hat yaletler gibi süzülen römorklar, New York sahiline karşı gökdelen siluetleri, koskocaman direkler ve onlara sarılmış kablolar, tuğla, kereste yığınları, çuvallarca kahve. Bulutlardan arınmış, yıldızlarla dolu, kademli bir papazın göğüs tahtası gibi parlıyor.

En sonunda bir kemer buldum altından geçecek. Yarı yol boyunca kocaman bir farenin bacaklarıma sürtündüğünü hissettim. Titreyerek durduğumda

bir başka fare daha geçti ayaklarımın üstünden. Paniğe kapıldım, caddeye geri döndüm koşarak. Yolun öte yanında duvar kenarında bir adam duruyordu. Ne olacağını merak ederek nefessiz durdum, bu sessiz karaltının benden önce hareket etmesini diliyordum. Ama hareketsiz bir atmaca gibi duruyordu olduğu yerde. Gene paniğe kapılmıştım, ama bu kez kendimi yürümeye zorladım, koştuğum takdirde arkamdan koşacağından korkmuştum. Elimden geldiğince sessiz, kulağım kirişte yürüdüm. Kafamı döndürmeye cesaret edemiyordum. Yavaş, kararlı ve özellikle sağlam adımlarla yürüyordum.

Birkaç metre gitmiştim ki, beni izlediği, hem de yolun benim bulunduğum tarafında izlediği, hemen arkamda olduğu hissine kapıldım. Adımlarımı sıklaştırdım, ama gene de sessiz yürüyordum. Benden hızlı yürüdüğünü, arayı kapattığını hissediyordum. Neredeyse, ensemde nefesini duyuyordum. Hemen arkamda, bir adımlık yerdeydi. Artık ondan kurtulamayacağımı biliyordum. Silahlı olduğunu, ve silahı her neyse, bıçak, ya da tabanca, kullanacağına inanıyordum.

Bir içgüdüyle yıldırım gibi geri döndüm, bacaklarına atıldım. Sırtımın üstünde dönerek kafasını kaldırıma çarptı. Onunla boğuşacak gücüm olmadığını biliyordum. Gene hızlanmalıydım. Hafifçe dönüyordu, yerde biraz da kendinden geçmişti galiba, ben ayağa fırladığımda. Eli cebine gidiyordu ki, tam midesine bir tekme indirdim.

İnleyerek yere yuvarlandı. Gemi azıya alıp kaçtım. Kalan bütün kuvvetimi kullanıyordum kaçmak

için. Ama yol çok dikti, sonuna varmadan yürümeye başladım. Geri dönerek kulak verdim. Ayakta mıydı yoksa yatıyor muydu; bunu anlamak için etraf fazla karanlıktı. Kalbimin vahşi vuruşlarından ve şakaklarımın titreyişinden başka hiçbir ses yoktu. Kendimi feci halde zayıf, bayılacakmış gibi hissettim. Tepeyi tırmanabilecek kuvvetim olup olmadığını merak ediyordum.

Tam kaçabildiğim için kendimi kurtarmaya hazırlanırken, onu bıraktığım köşede kımıldayan bir gölge gördüm... Korkum, bu kez bacaklarımı kurşun gibi ağırlaştırdı. Tam anlamıyla paralize olmuştum. Onun yavaş yavaş yaklaşmasını bekledim, hiçbir tarafımı oynatmadan. Ne olduğunu keşfetmeye uğraşır bir hali vardı; hızını hiç artırmıyordu.

Bir iki adım yaklaştığında tabancasını çıkardı. Bunu görünce düşünmeksizin ellerimi havaya kaldırdım. Bana doğru sıçradı. Sonra tabancasını cebine koydu. Hiçbir laf etmiyordu. Ceplerimi aradı, bir şey bulamayınca da, çeneme elinin tersiyle bir tokat attı, sonra da geri dönerek oluğa doğru yürüdü.

«İndir ellerini aşağı,» dedi hafif ama gergin bir sesle.

Sopa gibi indirdim kollarımı. Korkudan taşlaşmıştım. Tabancayı yeniden çıkardı, nişan aldı sonra o alçak sesiyle, «beyninden vuracağım seni, pis köpek!» dedi. Bu sefer iyice halsiz hissettim kendimi. Yere düşerken, kurşunun arkamdaki duvarı delip geçtiğini işittim. Sonumdu bu benim. Ardından bir yaylım ateşi bekledim. Kokarca gibi kıvrılarak, dirseklerimi, gözlerimi korumak istermişçesine, yüzüme siper aldığımı hatırlıyorum. Yaylım ateşini işte

o zaman açtı. Sonra da koştuğunu duydum.

Ölmek üzere olduğumu biliyordum, ama hiç acı hissetmiyordum.

Hiçbir yerimde sıyrık bile bulunmadığını fark ettim. Kalkıp oturunca, kaçan bir saldırganın peşinden koşturan tabancalı bir adam gördüm. Koşarken bir iki kez ateşledi tabancasını, ama isabet kaydedemedi.

Ayağa kalkarak, her tarafımı yokladım, bir yerimde yara bere olmadığından emin olmak için, sonra da bekçinin gelmesini bekledim.

«Yardım edebilir misiniz bana,» diye yalvardım. «Oldukça halsizim.»

Kuşkuyla baktı, tabancası da elindeydi.

«Gecenin bu saatinde ne yapıyorsun burada Allahaşkına?»

«Bir kedi kadar güçsüzüm,» diye ağzımda yuvarladım. «Sonra anlatırım. Eve kadar bana yardım eder misiniz?»

Oturduğum yeri tarif ettim, yazar olduğumu anlattım, sonra da biraz hava almak için dışarıya çıktığımı söyledim. «Temizleyecekti beni,» diye de ekledim. «Şansım varmış ki siz yetiştiniz.»

Böyle bir sürü martaval sıralayınca «al şunu da bir taksiye bin, pek kötü görünmüyorsun,» diyerek elime bir dolar sıkıştırdı.

Otelin önünden bir taksi buldum, sonra da Love Lane'e çekmesini söyledim. Yolda taksiyi durdurarak bir paket de sigara aldım.

Işıklar sönmüştü bu sefer. Merdivenin tırabzanından kayarak sahanlığa indim. Hiç ses yok. Ön odanın kapısına kulağımı dayayarak dinledim. Son-

ra da koridorun sonunda, kocaman olanının uyuduğu küçük hücreye gittim. Oda sanki terk edilmişti. Yavaşça tokmağı çevirdim. Kapıyı yeterince açtıktan sonra, dört ayak olup, ellerimin ve dizlerimin üstünde, etrafı yoklaya yoklaya yatağımı buldum. Elimi kaldırarak yatağı yokladım. Boştu. Çarçabuk soyunup içine büzüştüm. Ayakucunda sigara izmaritleri vardı —ölü bokböcekleri gibi değiyordu ayağıma.

Derin bir uykuya daldım hemen. Şöminenin yanındaki köşede, tüylü bir kürk, yumuşacık pençeler ve uzun kulaklarımla yatıyor gördüm kendimi rüyamda. Pençelerimin arasında da tertemiz olmuş bir kemik vardı. Rüyamda bile kıskançlıkla kemiğin bekçiliğini yapıyordum. İçeriye bir adam girdi, kaburgalarımı tekmeledi. Hissetmemiş gibi yaptım. Bir daha tekmeledi, hırıldamamı ya da kemiği bırakmamı istermişçesine.

«Ayağa kalk!» diye bağırdı, arkasına sakladığı kırbacı şaklatarak.

Kımıldayamayacak kadar halsizdim. Acıklı, çapaklı, yalvaran gözlerle baktım ona; beni rahat bırakmasını söylüyordum sessizce.

«Hadi, defol buradan!» dedi homurdanarak, sonra da kamçının sapını kaldırdı vuracakmış gibi.

Dört ayağım üzerinde uzaklaşmaya çabaladım. Belkemiğim kırılmıştı galiba. Delinmiş bir torba gibi takatsiz, sönüverdim.

Buz gibi bir tavırla, kamçının sapını kafamda kırıverdi. Acı acı uludum. Bunun üzerine daha da öfkelendi, kamçının sapını acımasızca üstüme indirmeye başladı. Kalkmaya uğraşıyordum ama

boşuna, belkemiğim kırılmıştı. Döşemenin üstünde ahtapot gibi kıvrıldım sopaları yedikçe. Vuruşundaki şiddet nefesimi kesmişti. İşimin tamam olduğunu düşünüp gitmesiyle, ben de can çekişmeye fırsat buldum. Önce hıçkırarak ağlamaya başladım; kuvvetim geri gelince de bağırmaya ve ulumaya başladım. Her tarafımdan kan sızıyordu, sanki bir süngermişim gibi. Sızan kan her yönde dağılıyor, sonra da karton filmlerdeki gibi kocaman karanlık bir nokta oluşturuyordu. Arada bir de kesik kesik havlıyordum.

Gözlerimi açtığımda üstüme eğilmiş iki kadın gördüm, sarsıyorlardı beni.

«Yeter Allahaşkına yeter artık!» diyordu kocaman olan.

Öteki de, «Allahım! Ne oldu sana böyle Val? Uyan, uyan,» diyordu.

Kalkıp oturdum, şaşkın bir ifadeyle baktım. Çıplaktım, vücudum kan ve yara doluydu.

«Neredeydin? Ne oldu,» diye bir ağızdan sordular.

«Rüya görüyordum, galiba.» Gülmeye çalıştım, ama yüzümde sadece acı bir gülümseme belirdi. «Sırtıma bakın,» diye yalvardım. «Her tarafımı kırılmış hissediyorum.»

Beni yatağa yatırdılar, sonra da çevirdiler, sanki "kırılır" yazıyordu üstümde.

«Her yerin çürük dolu. Dayak yemiş olmalısın.»

Gözlerimi kapatıp başıma gelenleri hatırlamaya çalıştım. Tek hatırladığım, gördüğüm rüyaydı, o canavar üstüme basarak kamçısıyla dövüyordu. Kaburgalarıma nasıl da vurmuştu, sanki uyuz bir kö-

pektim. («*Pis köpek, seni beyninden vuracağım!*») Sırtım kırılmıştı, hatırladığım kadarıyla. Döşeme üstünde ahtapot gibi kıvrılmıştım. Ben böylesine aciz durumdayken, insanlık dışı bir şiddetle üstüme yürümüştü.

«Bırakalım uyusun,» dedi, kocaman olan.

«Ben ambulans çağırmaya gidiyorum,» dedi öteki de.

Sonra tartışmaya başladılar.

«Gidin, yalnız bırakın beni,» diye mırıldandım.

Sonra sakinleştim. Uyuyakaldım. Rüyamda, köpeklerin gösterisine katılıyordum: bir Çin köpeğiydim. Boynumda mavi bir kurdele vardı. Yandaki kulübede başka bir Çin köpeği daha vardı: onun boynuna pembe bir kurdele bağlanmıştı. İkimizin katıldığı bir yüksek atlama yarışması yapılıyordu.

Tanıdığımı sandığım iki kadın bizim meziyetlerimiz ve kusurlarımız konusunda çekişiyorlardı. Nihayet, hakem gelerek elini enseme koydu. Kocaman kadın öfkeyle uzaklaştı, tiksintiyle tükürdü giderken. Ama sahibim olan kadın, üzerime eğildi, kulaklarımdan tutarak kaldırdı, sonra da burnumun üstüne bir öpücük kondurdu. «Bu ödülü benim için kazanacağını biliyordum,» diye fısıldadı. «Öyle sevimli, öyle sevimli bir yaratıksın ki,» diyerek kürkümü okşamaya başladı. «Bir saniye bekle sevgilim, sana güzel bir şey getireceğim, bir saniye...»

Döndüğünde, elinde küçük bir paket vardı: yumuşak bir kâğıda sarılmış, güzel bir kurdeleyle bağlanmıştı. Paketi bana doğru tutunca, arka ayaklarım üzerinde dikilip havladım. «Hav hav! Hav hav!»

«Bir saniye hayatım,» dedi, paketi yavaşça açarak. «Anneciğin sana güzel, küçük bir hediye getirdi.»

«Hav, hav! Hav hav!»

«Dur canım, sabırlı ol, hah işte.»

Hediyemi almak için feci şekilde sabırsızlanıyordum. Niye bu kadar uzattığını anlamıyordum. Çok kıymetli bir şey olmalı diye düşünüyordum.

Paket neredeyse açılmıştı artık. Şimdi de küçük hediyeyi arkasında saklıyordu.

«Kalk, kalk! Haydi işte öyle, kalk bakayım!»

Art ayaklarım üstünde kalkarak parmaklarımın üstünde dan setmeye, at gibi zıplamaya başladım.

«Şimdi yalvar! Yalvar bakalım!»

«Hav hav! Hav hav!» Sevinçten tüylerimin arasından fırlayacaktım.

Birdenbire gözümün önüne seriverdi paketi. Harika bir aşık kemiğiydi, ilik doluydu, altın bir yüzük vardı üstünde. Kemiği kapmak için şiddetli bir istek duyuyordum, ama tam kafamın üstünde tutarak merhametsizce eziyet ediyordu bana. Nihayet, bütün şaşkınlığıma rağmen, dilini çıkartıp iliği emmeye başladı. Sonra da çevirip öte yanını emmeye girişti. Kemiğin ortasında tertemiz bir delik açtıktan sonra beni kucakladı, okşamaya başladı. Öylesine ustalıkla okşuyordu ki. Birkaç saniye sonra ham bir şalgam gibi duruyordum. Sonra da kemiği aldı (yüzük hâlâ üstündeydi) ham şalgamın üstüne takıverdi. «Şimdi küçük sevgilim, seni eve götürüp yatıracağım.» Böylece beni kucağına aldı, alkışlar, gülüşmeler arasında yürüyüp gitti. Evin kapısına geldiğimizde, kemik kayarak düştü. Kollarından

kurtulmaya çalıştım, ama sıkı sıkı göğsüne bastırdı beni. Bunun üzerine hıçkırarak ağlamaya başladım.

«Sus, sus!» diyerek dilini çıkarttı, yüzümü yaladı. «Seni küçük sevgili yaratık.»

«Hav hav! Hav hav!» diye havladım. «Havv! Havv, havv, havv!»

Henry Miller'ın
Tozpembe Çarmıha Geriliş
üçlemesinin diğer iki kitabı
Pleksus ve Neksus
yayınevimizce hazırlanmaktadır.

"Yazmak, diye düşünüyordum, iradeden yoksun bir eylem olmalı. Söylenecek şey, kendiliğinden akıp çıkmalıdır yüze. Hiç kimse, kâğıt üstüne tek sözcük dökmezdi, inandığı şeyi yaşamaya cesareti olsaydı. Yaratmak istediği, bir gerçeklik, güzellik ve büyü dünyasıysa, niçin milyonlarca sözcük koyuyor bu dünyanın gerçeğiyle kendisi arasına? Öbür insanlar gibi üne, kuvvete ve başarıya kavuşmak için değilse, niçin erteliyor eyleme geçmeyi? Çünkü, kaba ve acımasız gerçeklerle yüz yüze gelmenin düşüncesi bile ürkütür onu. Doğru, öbür insanlardan daha iyi kavrar gerçeği, ama, bu gerçeği örnekler yoluyla dünyaya kabul ettirmek için hiçbir çaba göstermez. Gerçekten büyük olan bir yazar, yazmak istemez; içinde imgelemin yaşayabileceği bir dünya olmasını ister dünyanın...

"İnsanlar, dâhinin sonu için endişe duyarlar her zaman. Ben hiç endişelenmedim dâhi için: Deha, insandaki dehayı gözetir. Duyduğum endişe, bir hiç olan insan içindi hep. İtiş kakış arasında yitip gitmiş, varlığı bile fark edilmeyecek kadar sıradan, her yerde görülen insanlar içindi... Dâhi için en önemli şey, kendini işe yaramaz kılmaktır. Herkesin katıldığı akıntıya karışmak;
bir ucube değil, bir balık olmaktır.

"Yazmak eyleminin bana sağlayacağı tek yararın, beni öbür insanlardan ayıran şeyleri ortadan kaldırmak olduğu sonucuna vardım. Yabancı bir nesne, yaşamın akıntısından ayrı, onun dışında kalan bir nesne olmak istemiyordum kesinlikle."

Henry Miller ve Seksus: Tabu! Müstehcen! Yasak! Orf! Anane!

Henry Miller ve Seksus: Uzun yıllardır tüm dünyada yükselen bu çığlıklara ti!

Roman